

Anna Ohoiko

Ukrainian Lessons Podcast: **Season 4**

Lesson Notes

Episodes 121 – 160

UkrainianLessons.com

Зміст

<u>Lesson Notes №121: 10 цікавих фактів про мене</u>	<u>5</u>
<u>Lesson Notes №122: Як я вивчала і вивчила англійську мову</u>	<u>19</u>
<u>Lesson Notes №123: Як підготуватися в похід у Карпати</u>	<u>35</u>
<u>Lesson Notes №124: Як це було: незалежність України</u>	<u>52</u>
<u>Lesson Notes №125: Державні символи України: прапор</u>	<u>69</u>
<u>Lesson Notes №126: Державні символи України: гімн</u>	<u>85</u>
<u>Lesson Notes №127: Державні символи України: герб</u>	<u>100</u>
<u>Lesson Notes №128: Рослини — символи України</u>	<u>113</u>
<u>Lesson Notes №129: Тварини — символи України</u>	<u>127</u>
<u>Lesson Notes №130: Які сувеніри привезти з України?</u>	<u>141</u>
<u>Lesson Notes №131: Ким були козаки?</u>	<u>156</u>
<u>Lesson Notes №132: Прислів'я та приказки. Частина 1</u>	<u>170</u>
<u>Lesson Notes №133: Прислів'я та приказки. Частина 2</u>	<u>182</u>
<u>Lesson Notes №134: Сленг в українській мові</u>	<u>195</u>
<u>Lesson Notes №135: Суржик в українській мові</u>	<u>209</u>
<u>Lesson Notes №136: Екологічні тренди та екологічні традиції в Україні</u>	<u>223</u>
<u>Lesson Notes №137: 5 порад для покращення української мови</u>	<u>235</u>
<u>Lesson Notes №138: Як пережити зиму в Україні?</u>	<u>248</u>
<u>Lesson Notes №139: Андріївські вечорниці</u>	<u>262</u>
<u>Lesson Notes №140: Легенда про святого Миколая</u>	<u>276</u>

<u>Lesson Notes №141: Україна в 2019: головні новини</u>	<u>291</u>
<u>Lesson Notes №142: Виставка «Ukraine WOW»</u>	<u>305</u>
<u>Lesson Notes №143: 4 нові українські фільми на всі смаки</u>	<u>316</u>
<u>Lesson Notes №144: Діалекти української мови</u>	<u>330</u>
<u>Lesson Notes №145: Українські народні музичні інструменти</u>	<u>345</u>
<u>Lesson Notes №146: Масниця в Україні</u>	<u>360</u>
<u>Lesson Notes №147: Піст і українські веганські страви</u>	<u>371</u>
<u>Lesson Notes №148: Українські фразеологізми про тварин</u>	<u>383</u>
<u>Lesson Notes №149: Трипільська культура</u>	<u>397</u>
<u>Lesson Notes №150: Коронавірус в Україні</u>	<u>409</u>
<u>Lesson Notes №151: Ярослав Мудрий — «тесть Європи»</u>	<u>422</u>
<u>Lesson Notes №152: Роксолана — La Sultana Rossa</u>	<u>435</u>
<u>Lesson Notes №153: Маруся Чурай — дівчина з легенди</u>	<u>447</u>
<u>Lesson Notes №154: Олекса Довбуш — український Робін Гуд</u>	<u>461</u>
<u>Lesson Notes №155: Григорій Сковорода — мандрівний філософ</u>	<u>473</u>
<u>Lesson Notes №156: Тарас Шевченко — Великий Кобзар</u>	<u>486</u>
<u>Lesson Notes №157: Леся Українка — письменниця сильної волі</u>	<u>499</u>
<u>Lesson Notes №158: Іван Франко — Великий Каменярь</u>	<u>511</u>
<u>Lesson Notes №159: Олександр Довженко — новатор кіно</u>	<u>524</u>
<u>Lesson Notes №160: Василь Стус, шістдесятники та дисиденти</u>	<u>538</u>

Конспект уроку № 121

10 цікавих фактів про мене

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode121

Вступ

Добрий день! Це Анна, і ви слухаєте Ukrainian Lessons Podcast — подкаст «Уроки української».

Це — четвертий сезон! Ура-ура! Я дуже скучила за подкастом і просто **не змогла втриматися**, щоб не записати вам новенький епізод.

Отже, офіційно оголошую початок четвертого сезону! І... цей сезон буде... українською мовою! **На всі сто!** Так, готуйтеся до того, щоб повністю **зануритися** або **заглибитися** в українську мову.

У цьому сезоні я буду розповідати щось цікаве про Україну, українців, українську культуру, ну і звичайно, українську мову! Адже ви тут для того, щоб вивчати українську мову, правда?

Коли я **проводила опитування**, багато хто з вас сказав, що вже непогано говорить українською і читає, але ще дуже складно розуміти українську. Тому я хочу, щоб у четвертому сезоні ви багато-багато слухали. Українську мову, не англійську. Як вам така ідея?

Я буду старатися говорити повільно, як завжди, щоб ви могли добре зрозуміти, що я кажу. Але якщо ви щось не зрозуміли чи **недочули** певні слова, то ви можете завантажити **конспект** уроку. Там буде повний текст всього епізоду, переклад складних слів, також додаткові таблички, вправи і словничок.

Конспект цього уроку доступний для всіх слухачів подкасту безкоштовно. Ви можете завантажити його за посиланням — ukrainianlessons.com/risk/episode121.

І ще одне. Цього сезону буде менше **теорії**, менше граматики... Але я розумію, що у вас можуть бути питання про якісь теми. Наприклад, з граматики чи про якісь слова, про якісь фрази, вам потрібні, можливо, якісь **поради**.

Тому у цьому сезоні я хочу, щоб була у нас особлива рубрика — «Питання від слухачів». Щоб поставити питання, вам потрібно буде його **записати на диктофон**. Розкажіть трошки про себе, про те, хто ви, звідки, як довго ви вивчаєте українську мову, і поставте мені своє питання. А я дам на нього

зануритися =
заглибитися — to plunge,
to dive into

проводити опитування —
to conduct a survey / a poll

недочути — fail to hear,
to mishear
конспéкт — notes

теорія — theory

порада — advice

записати на диктофóн —
to record using a recorder

Конспект уроку №121

10 цікавих фактів про мене

відповідь! І усім, хто надішле мені таке питання (якщо ви надішлете мені **записане** питання), я вам надішлю подаруночок з України — **листівку**!

А сьогодні ми поговоримо про... про мене! Оскільки це перший епізод нового сезону, я б хотіла, щоб ми з вами **ближче познайомились**! Я розповім вам 10 цікавих фактів про мене!

А після цього я поясню вам якісь фрази, ідіоми, фразеологізми, які я вживала, коли розповідала свою історію. Також сьогодні буде нова рубрика — «**Цікавинка** з граматики». Більше не буде рубрики «Культурний факт», тому що ми і так будемо багато говорити про культуру.

То як? Готові починати новий урок української четвертого сезону?

записаний — recorded

листівка — postcard

познайомитись ближче —
to get to know better

цікавинка — interesting thing

10 цікавих фактів про моє життя

Перший факт. Я народилась... у Радянському Союзі. Так-так, офіційно країна мого народження — **СРСР або Союз Радянських Соціалістичних Республік** — СРСР. Зараз я якраз тут в Полонному, у своїх батьків, де я народилась, і у своїх документах я знайшла своє **свідоцтво про народження**. Воно досить раритетне, тобто у стилі ретро! Там навіть все написано чомусь російською мовою, навіть не знаю, чому, це ж була Українська Республіка! До речі, це свідоцтво ви можете побачити на сторінці цього епізоду на сайті ukrainianlessons.com/episode121. Там ви можете знайти фотографію мого свідоцтва про народження, з СРСР!

Другий факт буде теж про початок мого життя. В Україні, у **християнських** сім'ях, **заведено хрестити** дітей у церкві, досить скоро після народження. Людина, яку похрестили у церкві (водою — це такий особливий обряд) — це християнин. Тобто хрестити — це робити так, щоб людина стала християнином. Складно пояснювати без англійської! Але якщо ви не зрозуміли, у конспекті уроку є переклад важких слів. Добре?

Так-от, мене хрестили в церкві 24 серпня 1991 року. Знаєте, який це був день? 24 серпня 1991 року — тоді Україна стала **незалежною**, це День Незалежності України! Я думаю, мої батьки в той день були дуже зайняті, і не через **незалежність**!

Третій факт. У школі я була відмінницею, **відмінник або відмінниця** — це учень або учениця, які наприкінці року отримують тільки дуже високі **оцінки**. Тобто в Україні це 10, 11, 12. Це як в Америці А- — 10, А — це 11, і А+ — це 12. Це високі оцінки! Я була відмінницею всі 11 років в школі, тобто я отримувала дуже високі оцінки. І наприкінці школи, коли я закінчувала 11 клас, я отримала золоту медаль. **Золота медаль** — це ще один елемент української і пострадянської освіти. Коли учень школи після одинадцятого класу має тільки дуже високі оцінки, він чи вона отримує золоту медаль — це така медаль, вона **позолочена**. Може бути також срібна медаль, коли

СРСР — Союз Радянських Соціалістичних Республік —
USSR (Union of Soviet Socialist Republics)

свідоцтво про народження —
birth certificate

християнський — Christian
(*adjective*)

християнин — Christian
(*person*)

заведено — it's customary,
it is a tradition

хрестити — to baptize

незалежний — independent
незалежність — independence

відмінник, відмінниця —
student, honors student
оцінки — grades

золотá медаль — golden
medal

позолóчений — gilt
(has a color of gold)

оцінки трошки нижчі — **срібна медаль**. Ну, а я отримала золоту медаль.

Але мені здається, що хороші оцінки — це не тільки позитивно, тому що у мене розвинувся такий собі «синдром відмінниці». Я люблю, щоб мене **хвалили** і хочу отримувати тільки високі оцінки, завжди. Синдром відмінниці! До речі, ви можете залишити мені теж високу оцінку. Там, де ви слухаєте цей подкаст — у програмі подкастів чи на сайті. Дайте мені золоту медаль! Тобто п'ять зірок.

Четвертий факт про те, як я вступала в університет після школи.

Я дуже добре склала іспити і вступила на спеціальність «**Правознавство**», тобто це **юридичний факультет**. Це такий факультет, де навчають бути **юристом**, адвокатом, працювати в **суді**. Я вирішила, що це дуже престижно, «Правознавство», можна заробляти багато грошей, якщо ти юрист. І подала документи на правознавство. Тобто офіційно я сказала, що буду вчитися на юридичному факультеті і **подала документи**.

Але через кілька годин того самого дня я **передумала**. Я вирішила, що це не моє, що моє — це мови, література, тексти... І я забрала ті документи з правознавства і занесла їх на філологію. Філологія — це мови і література. Тому я вчилася на філології. Можна сказати, що я **пішла за покликом серця**. І я думаю, що **зробила правильний вибір**!

П'ятий факт. Я вчилася у найстаршому університеті України. Я вже трошки вам розповідала про цей університет — і це був, пам'ятаю, епізод №88... А також у третьому сезоні Юрко, хлопець Христини, він навчався в моєму університеті, пам'ятаєте? Це Києво-Могилянська академія.

Я дуже люблю розповідати про свій університет, тому що я його дуже люблю. Києво-Могилянська академія була відкрита як школа спочатку у 1615 році. Дуже давно! Тобто йому вже більш ніж 400 років! І це найстарший університет в Україні!

Шостий факт про подорожі!

Я дуже багато подорожувала останнім часом. Але так було не завжди. За кілька років ми з моїм хлопцем, **можна сказати, об'їздили пів світу**! Ми були і в п'яти країнах Південної Америки, і в чотирьох країнах Азії, і навіть в Новій Зеландії! Але так було не завжди.

До вісімнадцяти років я ніколи не була за кордоном. І коли нарешті мені **виповнилось** 18 років, ми з друзями вирішили поїхати в першу подорож за кордон. Вгадайте, в яку країну ми поїхали? Ми поїхали в Білорусь. Білорусь — це сусідня країна України на півночі.

Це була дуже весела поїздка, з різними **пригодами**, ми були тоді молоді, як кажуть, **молоді і зелені**, тобто не дуже **досвідчені**. Але це було весело! До речі, минулого року я знову їздила в Білорусь. Я дуже люблю цю країну. Я люблю Білорусь, білорусів, це прекрасна країна. Навіть трошки оригінальна для іноземців. Тому рекомендую вам.

срібна медаль — silver medal

хвалити — to praise

правознавство — study of law
юридичний факультет — law faculty
юрист — lawyer

подати документи — to apply (with documents)
передумати — to change one's mind

зробити правильний вибір — to make a correct choice

можна сказати — one can say, kind of

виповнитись — to turn (age)

пригоди — adventures
досвідчений — experienced

Сьомий факт. Про мою роботу.

Я почала працювати онлайн ще в університеті, це був 2012 рік. Я тоді вчилася робити простенькі сайти, тому що я хотіла вести **кулінарний блог** — тобто блог з рецептами. Це була моя мрія. Я дуже люблю готувати!

кулінарний блог — cooking
blog

Але потім я вирішила, що краща ідея — це розказувати людям про українську мову, про те, як підготуватися до екзамену з української мови. Цей екзамен називається ЗНО — Зовнішнє незалежне тестування, його складають учні у одинадцятому класі. Тому я створила такий проєкт, який зараз називається «На всі двісті». Ви можете подивитися більше про цей сайт navsi200.com. “Ukrainian Lessons” і «На всі двісті» — це зараз мої два основні проєкти. У них я **вкладаю всю душу**.

Восьмий факт. Вперше я поїхала в англomовну країну, коли мені було 26 років, тобто зовсім недавно, це було два роки тому. Я тоді поїхала в США. Можливо, ви вже чули про це, якщо слухали мій подкаст, тому що я записувала весь другий сезон прямо з Америки, з Філадельфії. Я їздила туди за програмою Фулбрайта на один рік, і там я мала можливість викладати українську мову і вчитися у Пенсильванському університеті. Це був фантастичний **досвід**! Мені дуже сподобалося! Я **щиро вдячна** програмі імені Фулбрайта за цю можливість. Це було справді круто!

досвід — experience
Я щиро вдячний / вдячна —
I am sincerely grateful

Дев'ятий цікавий факт — і це зовсім не факт, це більше подія, яка сталася нещодавно... Я просто **не можу втриматися**, щоб вам не розповісти!

Так-от, кілька тижнів тому я їздила в Кембриджський університет, це у Великобританії, мене запросили на співбесіду. Там була вакансія викладача української мови, я надіслала їм своє резюме і мене запросили на **співбесіду**, тобто на інтерв'ю, як кажуть англійською! Так, по-моєму це **успіх**. Я була дуже щаслива поїхати в Кембридж, познайомитися там з викладачами. Мені дуже сподобалося місто Кембридж.

співбесіда — job interview
успіх — success

І хоча на роботу взяли іншого кандидата, я дуже рада, що мала такий досвід. Все-таки мені набагато комфортніше працювати ось так, вдома, за комп'ютером! Я люблю свою роботу онлайн **найбільше в світі**! Я **обожнюю** створювати ось такі матеріали для вас.

обожнювати — to adore,
to like a lot

І останній, **десятий цікавий факт**. Але сподіваюсь, це не останній цікавий факт про моє життя!

Я розмовляю шістьма мовами. Звичайно, українською, російською, англійською — я розмовляю цими мовами вільно, а також на середньому рівні я говорю польською, іспанською і французькою. Можливо, одного разу я вам запишу епізод про те, як я вивчила всі ці 5 мов. Думаю, це було б цікаво, правда?

А зараз я починаю вивчати нову мову... Так. Це **шведська мова**. Чому? Тому що, можливо, **Швеція** буде наступною країною, у якій я поживу. Але це ще **вилами по воді писано**, тому не буду поки розповідати. Це ще не точно.

шведська мова — Swedish
language
Швеція — Sweden

І на цьому все! Це були 10 цікавих фактів про моє життя. Так, цей перший епізод четвертого сезону був досить **особистий**. Сподіваюся, ви дізналися про мене багато нового. І я теж хочу знати щось про вас! Можливо, не 10 фактів, але один цікавий факт. Напишіть, будь ласка, у групі на Фейсбуці або на сайті в коментарях на ukrainianlessons.com/episode121.

До речі, за цим посиланням ви можете також знайти форму для реєстрації, щоб отримати конспект уроку безкоштовно. Там, у конспекті, ви знайдете транскрипцію всього, що я кажу і буду далі казати в цьому епізоді. Там також є важкі слова з перекладом на англійську, трохи граматики і вправи.

Щоб завантажити конспект, переходьте на ukrainianlessons.com/episode121.

особистий — personal

Корисні фрази та ідіоми

Отже, після того, як я розповідаю вам мою історію, я слухаю її ще раз. І з цієї історії я дивлюся, які цікаві **вирази, фрази, фразеологізми** я використовувала. І зараз я вам розповім про цікаві фразеологізми, вирази, ідіоми, які були в моїй історії.

Отже, на початку я сказала «**не можу втриматися**»: «Я просто не змогла втриматися, щоб не записати для вас новенький епізод».

Не могли втриматися — це дуже хотіти щось зробити, або дуже хотіти щось розповісти комусь. «Я не змогла втриматися і зателефонувала йому» (тобто своєму **колишньому**).

Або: «Вона не змогла втриматися і розповіла мені свій секрет». Тобто вона не могла його **тримати в собі**, вона хотіла його розповісти, вона не змогла втриматися і розповіла мені свій секрет.

Інший фразеологізм був «**на всі сто**». У вступі я говорила, що «цей сезон буде українською мовою на всі сто». Тобто стовідсотково, на всі сто відсотків, повністю.

Інша ідіома — «за покликом серця». «**За покликом серця**» — тобто як каже тобі серце, не **мозок**, а серце. Піти за покликом серця. «Я вирішила навчатися на філології, а не на правознавстві. Тобто я пішла за покликом серця». Я зробила так, як казало мені серце.

Наступний фразеологізм — «**об'їздити пів світу**». Пів світу — це половина світу, тобто це дуже багато країн. Я сказала, що «останнім часом ми з моїм хлопцем об'їздили пів світу», тобто ми дуже багато подорожували.

Інша така фразочка була «**молоді та зелені**». Молоді та зелені. Коли ми їздили в Білорусь, це була наша перша подорож за кордон з друзями, і ми були молоді та зелені. Тобто ми були молоді і недосвідчені, у нас було мало

ви́раз = фра́за — expression

фра́зеологі́зм = ідіо́ма — idiom

ко́лишній, ко́лишня — ex (male, female)

трима́ти щось у собі́ — to keep it to yourself

мо́зок — brain

Конспект уроку №121

10 цікавих фактів про мене

досвіду, це була наша перша подорож і ми, **чесно кажучи**, пам'ятаю, зробили дуже багато різних помилок, тому що ми були ще зелені, недосвідчені. Ми були молоді та зелені.

Наступний фразеологізм — «**вкласти душу**». Можливо, ви пам'ятаєте з третього сезону, у нас він вже там був. Я говорила про те, що «я вкладаю душу зараз у два мої проекти: це Ukrainian Lessons і На всі двісті».

Це мої особисті проекти, я їх дуже люблю і я роблю все для того, щоб розвивати їх, тобто я вкладаю у них своє серце або душу, як ми кажемо українською, частіше ми вживаємо саме слово «душа», а не «серце». Я вкладаю свою душу у ці проекти. Так само як я вкладаю свою душу у цей подкаст.

І далі я сказала про те, що «я найбільше в світі люблю працювати онлайн». **Найбільше в світі** — це означає найбільше за все, це моя улюблена справа. Я найбільше в світі люблю працювати онлайн, це мій улюблений тип роботи, я люблю цю роботу найбільше в світі.

І останній був такий справжній фразеологізм. Я сказала «**вилами по воді писано**». «Це ще **вилами по воді писано**». Цей фразеологізм означає, що якщо ми по воді проведемо вилами, тобто проведемо чимось по воді, то сліди, які на воді, швидко зникають. Це ще щось **неточне, непевне**, це ще щось дуже тимчасове, тобто, можливо, це буде, а можливо, не буде. Це ще не точно, це вилами по воді писано. Я сказала, що «можливо, я трохи поживу у Швеції. Але не буду вам розповідати деталі, бо це ще вилами по воді писано. Це ще не точно».

Усі ці фрази з перекладом на англійську і прикладами ви можете знайти в конспекті уроку, який ви можете завантажити абсолютно безкоштовно цього разу на сайті. До речі, в конспекті також буде вправа, щоб попрактикувати ці всі фрази. Просто перейдіть на ukrainianlessons.com/episode121.

чесно кажучи — to be honest

вила — pitchfork

писано — written

неточний = непевний —
uncertain

Цікавинка з граматики

Нова рубрика «Цікавинка з граматики» — це буде щось маленьке, корисне і цікаве з української граматики.

Сьогодні хочу звернути вашу увагу на конструкцію «Мене запросили»:

Мене запросили на співбесіду.

Англійською мовою це буде як **пасивний стан**:

I was invited — Мене запросили.

Українською мовою, якщо перекласти слово в слово, буде:

~~Я була запрошена.~~

Але це звучить неприродно. **Неприродно** — тобто ми так не говоримо. Ми кажемо:

Мене запросили.

Тобто це слово, займенник чи іменник, у знахідному відмінку: мене, тебе, його, її, нас, вас, їх. Або якщо ми говоримо про інших людей, ми говоримо «Марину», «Сергія».

Плюс ми додаємо дієслово на форму «вони» — форма третьої особи множини. Це якісь **невизначені** «вони», це якісь люди, але хто саме — ми не знаємо, ми не можемо точно сказати.

Українською ми називаємо такі речення «неозначено-особові», тобто це коли особа — не **означена**, вона не **визначена**, вона не точна.

Коли я казала: «Мене запросили в Кембриджський університет на інтерв'ю» (на співбесіду тобто), ми не знаємо точно, хто саме мене запросив, як звати цих людей, хто вони, це неозначені особи. Нам неважливо знати, хто запросив мене.

Тому ми кажемо: «Мене запросили на співбесіду».

Інший приклад, який я говорила сьогодні, був:

Мене хрестили на День Незалежності України.

Тобто хтось мене хрестив, я була хрещена. Але краще сказати: «Мене хрестили».

Також я казала:

Я люблю, щоб мене хвалили.

пасивний стан —
passive voice

неприродно — unnatural
(adverb)

невизначений — indefinite

означений = визначений —
definite

Конспект уроку №121

10 цікавих фактів про мене

Я люблю, щоб мене хвалили — різні люди, необов'язково хтось **конкретний**. Тобто в англійській мові це буде пасивний стан, а в українській ми говоримо «мене хвалили».

конкретний — specific

Ще один приклад можна сказати про мій університет, Києво-Могилянська академія:

Його **вважають** найстарішим університетом в Україні.

вважати — to consider

Його вважають, тобто англійською: “it is considered” (так, це пасивний стан). А в українській ми говоримо: «його вважають», тобто «вони вважають його».

Отже, це досить типова конструкція — це знахідний відмінок + дієслово на форму «вони». І ми вживаємо її часто там, де в англійській мові вживається пасивний стан.

Ви можете знайти повну табличку з поясненнями щодо цього правила і вправи, щоб перевірити, як ви це все зрозуміли, в конспекті уроку. Цього разу завантажуйте його безкоштовно!

Неозначено-особові речення для пасивних конструкцій

В українській мові часто використовують речення без конкретної особи (форма дієслова «вони»), щоб передати дію, яку виконують невизначені особи. Такі речення можна перекласти на англійську мову в пасивному стані.

Іменник / займенник у знахідному відмінку

+

Дієслово у формі «вони»

Мене	запросіли	Мене запросіли на співбесіду. <i>I was invited for an interview.</i>
Тебе	хрестіли	Тебе хрестіли в дитинстві? <i>Were you baptized as a kid?</i>
Його	підозрюють	Його підозрюють у вбивстві. <i>He is suspected of murder.</i>
Її	поважають	В університеті її поважають . <i>She is respected at the university.</i>
Нас	обманули	Нас обманули . <i>We were deceived.</i>
Вас	будуть знати	Вас будуть знати по всій Україні. <i>You will be known all over Ukraine.</i>
Їх	розшуковують	Їх розшуковують . <i>They are wanted (being searched for).</i>
Славка	обрали	Славка Вакарчук обрали депутатом. <i>Slavko Vakarchuk was elected as a deputy.</i>
Уляну	призначають	Уляну Супрун призначають міністром охорони здоров'я. <i>Uliana Suprun will be appointed as a Minister of Health of Ukraine.</i>
Київ	готують	Київ готують до зими. <i>Kyiv is being prepared for winter.</i>
Бібліотеку	зняли	Київську бібліотеку імені Вернадського зняли для серіалу «Чорнобиль». <i>The Vernadsky library in Kyiv was shot for the Chernobyl series.</i>

Завершення

У четвертому сезоні ви будете часто чути цю прекрасну пісню. Вона називається Zenit. Її **виконує** український гурт ONUKA.

Це сучасна електронна музика з використанням українських **мотивів** і традиційних інструментів. Мені дуже подобається! А вам? Ви можете знайти посилання на цю та інші пісні Онуки на сторінці епізоду.

А на сьогодні все! Сподіваюся, вам сподобався цей епізод про цікаві факти про мене. Як вам такий формат подкасту? Напишіть мені, будь ласка, чи вам подобається. Мені дуже б хотілося дізнатися, щоб **покрáщувати** для вас четвертий сезон!

Не забувайте, що ви можете завантажити конспект цього уроку безкоштовно! Просто зайдіть на ukrainianlessons.com/episode121. У конспекті ви можете побачити повний текст цього епізоду українською мовою. Тому ви можете подивитися, які слова ви не знаєте, які вам потрібно підкреслити, знайти в словнику. Деякі слова, складні слова, там будуть уже для вас перекладені на англійську мову.

Також в конспекті ви знайдете таблицю з граматики про ці конструкції, які я вам пояснювала, а також там будуть вправи, щоб ви змогли попрактикувати ідіоми, фрази, які ми вивчили сьогодні, і граматику. Тому обов'язково завантажуйте конспект і **заходьте** слухати цей подкаст наступного тижня. Він буде знову на всі сто українською!

Гарного вам дня! До побачення!

викóнувати — to perform

мотів — motive, theme

покрáщувати — to improve

захóдити — to go in,
to come over, to visit

Вправи

1

Вставте слова в правильні місця:

молоді та зелені
виповнилося

найбільше у світі
відмінником

на всі сто
вкладав душу

не зміг втриматися
об'їдемо весь світ

Коли мені було сімнадцять років, я вирішив не йти вчитися в університет. Я ніколи не був
1 _____, вчився на «четвірки», у школі мені було просто нудно.
А що мене цікавило? Ну, 2 _____ тоді я любив свою дівчину і свою
гітару. А ще я завжди мріяв про подорожі, тоді я ще ніколи не був за кордоном. Я вирішив зайнятися
музикою 3 _____ і створити свій гурт. Я 4 _____
_____ у свої пісні та мріяв, що одного дня ми з гуртом 5 _____
_____. Хоча фінансова ситуація була складна, коли мені 6 _____
_____ вісімнадцять, я 7 _____ і освідчився своїй дівчині.
І вона сказала «так»! Так, ми були тоді 8 _____, але я ніколи про це
не пошкодував.

2

Утворіть неозначено-особові речення за зразком.

Ти + часто хвалити + у школі? (теп. час)

→

Тебе часто хвалять у школі?

Ти + часто хвалити + у школі? (мин. час)

→

Тебе часто хвалили в школі?

1. Я + запросити + на цікаву зустріч. (мин. час)

2. Він + там + добре знати. (теп. час)

3. Вони + бачити + разом. (мин. час)

4. Вона + питати + про вас. (майб. час)

Конспект уроку №121
10 цікавих фактів про мене

5. Хто + обрати + президентом? (мин. час)

6. Колядки + виконувати + на Різдво. (теп. час)

7. Українська мова + вивчати + у багатьох країнах світу. (теп. час)

8. Це дерево + вважати + найстарішим в Україні. (теп. час)

9. Усі ми хочемо, щоб + ми + поважати. (мин. час)

3

Перекладіть українською мовою:

1. I agree with you one hundred percent.

2. She decided to follow her heart and started a cooking blog.

3. Andrii and Oksana like travels and adventures most of all ("in the world").
They are really well-travelled!

4. To get to know her better, Serhii couldn't resist and found her on Facebook.

5. He applied for a summer school in Ukraine and was invited. But we are not sure if we can pay for this, so it's still up in the air.

Key Phrases 4-121

на всі сто	completely, 100%
піти за покликом серця	to follow one's heart
об'їздити пів світу	to travel a lot, to be well-traveled
молоді та зелені	to be young and have little or no experience in something
вкладати душу	to put one's heart and soul into something
найбільше в (на) світі (любити)	to like (most of all)
вілами по воді писано	It's still up in the air, it's not certain
не могли втриматися	to not be able to resist

Відповіді на вправи

1

1. відмінником
2. найбільше у світі
3. на всі сто
4. вкладав душу
5. об'їдемо весь світ
6. виповнилося
7. не зміг втриматися
8. молоді та зелені

2

1. Мене запросили на цікаву зустріч.
2. Його там добре знають.
4. Їх бачили разом.
5. Її питатимуть (будуть питати) про вас.
6. Кого обрали президентом?
7. Колядки виконують на Різдво.
8. Українську мову вивчають у багатьох країнах світу.
9. Це дерево вважають найстарішим в Україні.
10. Усі ми хочемо, щоб нас поважали.

3

1. Я погоджуюся з вами (тобою) на всі сто.
2. Вона вирішила піти за покликом серця і почала (вести) кулінарний блог.
3. Найбільше в світі Андрій та Оксана люблять подорожі та пригоди. Вони об'їздили пів світу!
4. Щоб ближче познайомитися з нею, Сергій не зміг втриматися і знайшов її на (у) Фейсбуці.
5. Він подав документи (надіслав заявку) на літню школу в Україні і його запросили. Але ми ще не впевнені, чи ми можемо заплатити за це (оплатити її), тому це ще вилами по воді писано.

Конспект уроку № 122

Як я вивчала і вивчила англійську мову

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode122

Вступ

Привіт-привіт! Це Анна, ваша вчителька української, і ви слухаєте четвертий сезон подкасту «Уроки української». Як справи? У мене все чудово!

Якщо ви слухали попередній епізод, то ви вже **в курсі**, що тепер епізоди нашого подкасту на всі сто українською мовою! Чому так?

Багато хто з вас вивчає українську мову багато місяців, можливо, років, але **досі** вам може бути важко розуміти українців, коли вони розмовляють. Так? Ви вивчаєте-вивчаєте українську, але **досі** не можете розуміти повністю українське телебачення, радіо чи кіно. І це абсолютно нормально!

Це, звичайно, демотивує, тому що у вас **виникає** відчуття, що ви ніколи не зможете зрозуміти, що ж ті українці говорять. Але повірте, ви все зможете!

Просто перед тим, як почати розуміти українське телебачення чи людей, які швидко говорять, вам потрібно навчитися розуміти простішу українську, тобто повільнішу українську на якісь нескладні теми.

Тому цей сезон, четвертий сезон, **призначений** для людей, які хочуть перейти від середнього рівня української до високого рівня. Але **по собі знаю**, що зробити цей **перехід** дуже непросто.

Я вивчала чотири іноземні мови, і кожного разу мені було дуже важко заговорити мовою, почуватися комфортно, коли я розмовляю мовою чи слухаю. Це **займає** трохи **часу**, потрібно зачекати, ну і, звичайно, щось робити для того.

А **перед тим, як перейти до справи**, хочу сказати, що якщо у вас є якісь питання про граматику чи слова, чи у вас є якась проблема, чи ви просто хочете поділитися своїм досвідом з іншими слухачами подкасту, ви можете записати голосове повідомлення і надіслати його мені!

Мені буде дуже приємно чути ваш голос, і дізнатися, хто ви, звідки ви, як ви вивчаєте українську мову.

досі — till now,
till the present day

виникати — to arise, to appear

призначений — dedicated,
made for
перехід — transition, change

займати час — to take time

Усім, чиї голосові повідомлення будуть на подкасті, я надішлю щось з України. Тому надсилайте свої повідомлення на [anna@ \(собачка\) ukrainianlessons.com](mailto:anna@ukrainianlessons.com).

А зараз перейдімо до справи, до теми цього епізоду!

Як я вивчала-вивчала і нарешті вивчила англійську мову

Англійська мова — це була моя друга **іноземна мова**. Оскільки **моя рідна мова** — українська, то моєю першою іноземною мовою була російська.

Тоді, у 90-х, було дуже багато російської мови на телебаченні, **мультитики** були російською, майже всі книги в мене вдома були російською мовою.

Тому з дитинства я багато чула російської, читала російською, але ніколи навіть не говорила нею. Тому як дитина я швидко вивчила російську мову і зараз **вільно** нею **володію**.

А от англійську мову я ніколи в дитинстві не чула, я нею не читала. Тоді, в 90-х, ще не було книжок англійською мовою і, звичайно, не було Інтернету, тому **діткам** нічого такого не показували англійською.

Але **все одно** англійську мову ми почали вивчати вже у першому класі в школі. Я пам'ятаю, тоді ми **переважно** вивчали алфавіт, тому що літери, букви англійські були для нас **зовсім** новими. Це як для вас **кирилиця** — це зовсім новий алфавіт. Для нас **латиниця** — це був новий алфавіт.

Далі кожного року в нас в школі була англійська мова. Але, **чесно кажучи, якщо зараз оглянутись назад**, то я розумію, **наскільки** ці уроки були неефективними, і це, звичайно, не **вина** вчителів. Це були 90-ті, початок 2000-их років, тоді ще не було розроблено сучасних програм, все було досить **застаріле**, таке радянське.

Ну і, крім того, у школі часто так буває, що учні просто не люблять вчитися, учні **сприймають** навчання як щось, що потрібно робити, а не те, що приємно робити. Тому, в принципі, від англійської мови в школі ніхто не отримував задоволення. Бо наші уроки **полягали** в тому, що потрібно було виконати кілька сторінок вправ, наприклад, перекласти речення з англійської на українську і навпаки.

І ми вивчали часи, **часи** англійської мови. Треба було знати все про Present Simple, Present Continuous, Present Perfect, Present Perfect Continuous. Це був жах... Нам потрібно знати все про ці часи, ці терміни, де який час, правильно робити вправи. Але насправді ми не могли використовувати нормальні речення в реальних ситуаціях. Ми тільки знали все про граматику, але не могли її використовувати **спонтанно**.

іноземна мова — foreign language

рідна мова — mother tongue

мультитик = **мультфільм** — cartoon

вільно — freely, fluently

володіти — to know, to be able to use

дітки (demin.) = діти — little kids

все одно — anyway

переважно — mainly

зовсім — absolutely, completely, at all

кирилиця — Cyrillic alphabet

латиниця — Latin alphabet

наскільки —

how, to what extent

вина — fault

застарілий — out-of-date

сприймати — to perceive, to treat

полягати — to consist, to lie

час (дієслова) — (verb) tense

спонтанно — spontaneously

Також ми **вивчали** великі тексти **на пам'ять**. І це була **найнудніша** частина уроків. Нам давали текст, наприклад, про Лондон, і треба було його вивчити на пам'ять, тобто розповісти слово в слово перед усім класом. Ми вивчали вдома і потім в класі мали говорити щось таке як: "London is the capital of Great Britain. London is divided into several parts: the City, the West End, the East End and Westminster". І далі ми розповідали детально про кожен район Лондона, точно так, як в книжці. Це все на пам'ять... Для чого ми це робили? Я не розумію...

Це були досить-таки застарілі методи. І в результаті... Хоча я завжди була відмінницею в школі, як я вам розповідала минулого епізоду, у мене завжди були найвищі оцінки з англійської мови, але я не могла просто так спонтанно говорити англійською, я тільки знала оці тексти на пам'ять і граматику.

А наступний етап вивчення англійської був в університеті. Я вчилася в Києво-Могилянській академії, і у нас було 2 роки **обов'язкової** англійської. На першому курсі у нас була дуже і дуже сувора професорка, **сувора**, тобто вимоглива, вона давала нам дуже багато домашніх завдань, ставила дуже погані оцінки, дуже багато **вимагала**, вона була вимогливою. Але вона також була дуже класна і професійна, тому в результаті ми багато вивчили за один рік. І я вже могла непогано читати англійською тоді, але все одно дуже погано говорила, бо в мене не було такої практики в реальних ситуаціях.

Пізніше, уже на наступних курсах, у нас були специфічні курси за вибором. Деякі курси були дуже цікаві. Наприклад, курс з англійської мови для **засобів масової інформації**, тобто для журналістики. Я колись хотіла бути журналістом, тому взяла цей курс, і там ми писали різні статті, робили репортажі англійською мовою. Це було цікаво, бо я могла використовувати англійську мову для якоїсь конкретної **ціль**. Я робила те, що мені подобалося, англійською мовою. Це мене мотивувало.

І на **магістратурі** у нас був курс "Public speaking", тобто ораторське мистецтво англійською мовою. Я тоді, можна сказати, **по-справжньому захопилася** ораторським мистецтвом, ще й англійською мовою. Я навіть виграла конкурс ораторів, пам'ятаю. Мені було приємно, що я можу використовувати англійську для чогось справді корисного, для того, щоб когось **переконати** в моїх думках. Це було дуже цікаво.

Я вважаю, що в Києво-Могилянській академії англійську мову вивчали і викладали на дуже високому рівні. Але! І в школі, і в університеті я вивчала, вивчала, вивчала ту англійську, але я не можу сказати, що я її там вивчила.

Що ж мені все-таки допомогло заговорити англійською мовою? Справді її вивчити, а не тільки вивчати? Я сподіваюсь, ви розумієте тут різницю між **недоконаним** і **доконаним видом**. Недоконаний — вивчала, доконаний — вивчила. Тобто я вивчала мову в школі, в університеті, робила вправи, писала статті, читала різні книги, підручники, але я не вивчила її, тобто я не була **впевнена в собі**, я не була впевнена в собі, коли я говорила англійською.

нудний — boring
(**найнудніший** — the most boring)

обов'язковий — obligatory
суворий — strict

вимагати — to demand,
to request

засоби масової інформації — mass media

ціль = метá — goal

магістратура — master's degree program

переконати — to convince

недоконаний вид — imperfective aspect of the verb
доконаний вид — perfective aspect of the verb

То коли ж я все-таки вивчила англійську мову? Вивчила я її тоді, коли вперше почала використовувати англійську мову для конкретних цілей у моєму житті. І вперше це сталося, мабуть, тоді, коли я поїхала в Європу.

Коли я була студенткою, я поїхала в **Польщу** у мовну школу **польської мови**. Там було багато іноземців і з деякими ми говорили польською мовою, а з деякими і англійською. Тоді я вперше зрозуміла, що я можу використовувати англійську не тільки для того, щоб робити справи і писати різні статті і так далі, а я можу використовувати англійську, щоб знайомитися з людьми, щоб спілкуватися, **висловлювати свої думки** англійською мовою з іноземцями.

Тоді я почала частіше подорожувати Європою. Хоча це не були **англомовні країни**, але всюди в Європі — в Німеччині, в Італії, чи в Нідерландах — я могла використовувати англійську мову для своїх конкретних цілей: щоб **забронювати** хостел, купити квиток на поїзд...

Я часто використовувала **каучсерфінг** (знаєте каучсерфінг?) — це такий сервіс, щоб можна було зупинитися в людей вдома безкоштовно. І звичайно, ти багато спілкуєшся з цими людьми, і це все англійською мовою!

Крім того, у той самий час я почала дивитися фільми англійською. Раніше я дивилася фільми українською чи російською, бо просто не було такої можливості — дивитися фільми в оригіналі. Але прийшла ера Інтернету і з'явилися можливості дивитися фільми і **серіали** англійською мовою.

З моїми друзями, які також добре говорять англійською, ми часто жартуємо, що справді вивчити англійську мову нам допоміг серіал «Друзі». Тому що, якщо вам подобається якийсь серіал і ви подивилися 10 сезонів цього серіалу, там 24 серії в кожному сезоні. І при чому в серіалах люди багато говорять, багато жартують, використовують живу англійську мову, сленг, так? То коли ви це все передивилися (а тоді, я пам'ятаю, ми дивилися багато серій за один день), то коли ви це все передивилися, таке відчуття, що справді вивчив англійську мову, відчуваєш прогрес.

Тобто я вивчала англійську мову в школі, в університеті, з приватними викладачами, у мене були також **репетитори** англійської мови. Але я вважаю, що вивчила я англійську мову тоді, коли подивилася дуже багато фільмів, серіалів англійською і коли почала використовувати англійську мову для подорожей.

Англійська мова стала для мене таким ключиком, тобто засобом, щоб робити те, що мені подобається — дивитися цікаві фільми і подорожувати. Це мене мотивувало вивчати мову, справді нею володіти, справді її знати.

Тому... який тут можна зробити висновок для вас, для тих, хто вивчає українську мову? Звісно, я розповідала вам це все не так просто. Ви можете вивчати українську мову з **підручниками**, в школі, з учителями, з моїм подкастом, але по-справжньому вивчити українську мову ви можете тільки тоді, коли будете використовувати її для своїх реальних цілей, для того, що вам подобається.

Польща — Poland
польська мова —
Polish language

англомовні країни —
English-speaking countries

забронювати —
to book, to reserve
Каучсёрфінг — Couchsurfing

серіал — TV series

репетитор — tutor

підручник — textbook

Наприклад, якщо вам подобається співати, співайте українською! Якщо вам подобається дивитися веселі відео на Ютубі, дивіться їх українською! А якщо вам подобається читати новини про світ — читайте їх українською!

Наприклад, у нас є один слухач з Філіппін. Його звали Займо Карлос. Привіт, Займо! Займо мене настільки **здивував**! Тому що йому дуже подобається українська музика і він вивчає українські пісні (українською мовою) і співає їх під гітару! Ці свої пісні Займо записує на відео і викладає їх на ютуб. Це так неймовірно! Я залишу вам посилання на канал Займо на сторінці цього епізоду. Це чудовий приклад того, як людина вивчає мову не просто, щоб вивчити мову, а щоб використовувати її для чогось, що справді подобається.

Що тут важливо, це для вас зрозуміти конкретно, яка ваша мета, яка ваша ціль вивчення української мови. Що вам робити, щоб **досягти** цієї **ціль** і разом з тим отримувати задоволення від процесу. Правильно?

Це була ось така моя невеличка, хоча... Досить довга історія про вивчення англійської мови. Я її довго вивчала-вивчала і нарешті вивчила. Ну і добре. Адже саме завдяки англійській мові я змогла створити "Ukrainian Lessons" і цей подкаст. Ну і далі вже трошки з іншими методами я вивчала інші мови: це польська, іспанська, французька — я вам якось обов'язково розповім про те, як я їх вивчала.

А якщо у моїй історії ви не зрозуміли якісь слова, щось було складно зрозуміти, ви можете переглянути транскрипцію, тобто повний запис, текст всього, що я кажу. Це транскрипція і вправи, а також таблички є у **так званих** конспектах уроку — вони доступні для преміум-підписників. Щоб дізнатися більше про преміум-підписку, перейдіть на ukrainianlessons.com/episode122.

здивувати — to surprise, to amaze

досягти цілі — to reach the goal

так званий — so called

Корисні фрази та ідіоми

Ну а тепер, після того, як я переслухала те, що я вам розповідала, свою історію, я виділила для себе деякі фрази, ідіоми, які можуть бути для вас корисними з моєї історії.

Ось, наприклад, я сказала: «Якщо ви слухали попередній епізод, то ви вже **в курсі**, що тепер епізоди нашого подкасту на всі сто українською мовою!».

«**Бути в курсі**» або повна версія «**бути в курсі справи**» — це досить корисний такий вираз, який означає «знати про щось, бути поінформованим, тобто вже мати певну інформацію».

Тобто ви в курсі того, що весь цей епізод буде українською мовою, тому що ви слухали мій попередній епізод, тому ви в курсі, так.

Часто ми використовуємо цей вираз в питанні: «Ти в курсі?». Або: «Ти ще не в курсі? Марина виходить заміж!» А ти ще не в курсі? Тобто ти ще цього не знаєш? Така велика новина, а ти ще не в курсі!

Наступна ідіома — це «**по собі знаю**». Я говорила, що «я по собі знаю, що зробити перехід від середнього рівня на високий рівень дуже непросто». Я це знаю по собі, тобто я це знаю з власного досвіду. Я маю **певний** досвід, якісь події в моєму житті, завдяки яким я знаю, як це непросто — переходити від середнього рівня на високий.

пéвний — certain

Наприклад: «Я по собі знаю, як це — шукати квартиру в столиці» (я дуже, дуже часто шукала квартиру в Києві).

Або: «Я знаю з власного досвіду, як це — шукати квартиру в столиці».

Наступна фраза була в реченні: «**Перед тим, як перейти до справи**, хочу вам сказати, що якщо у вас є якісь питання, надсилайте їх мені як голосові повідомлення!».

Тут я вживаю такий вираз: «**перед тим, як перейти до справи**».

«Переходити до справи» чи «перейти до справи» — розпочинати говорити про щось важливе.

Наприклад, якщо ви на нараді, на роботі, так, ви щось обговорюєте, але щось неважливе, таке, наприклад, де ви будете сьогодні обідати, і ви довго про це говорите на нараді. І в якийсь момент ваш начальник каже: «Так, годі! Перейдімо нарешті до справи!». Ну тобто давайте вже говорити про щось важливе. Перейти до справи.

Наступна фраза, яку я досить часто вживаю, це «**чесно кажучи**». Я говорила: «Чесно кажучи, уроки в школі були неефективними».

«Чесно кажучи» — це сказати чесно, я хочу бути щирою, я не хочу вам брехати, я хочу сказати правду. Синонім до цього виразу є «сказати по правді». Тобто «чесно кажучи» — це те саме, що «сказати по правді».

Чесно кажучи, мені не подобається реп. Але Альона Альона — це прикольно. Це досить такий цікавий музичний проєкт в Україні, Альона Альона, у стилі реп. Послухайте!

Далі я говорила також про те, що «якщо зараз **оглянутись назад**, то я розумію, наскільки уроки англійської в школі були неефективними».

огляну́тись = озирну́тись —
to look back

Я кажу «якщо оглянутись назад», тобто згадати про те, що було раніше, згадати про минуле. Точно так само, як слово «оглянутись», ми вживаємо слово «озирнутись». Це синоніми. Тобто «якщо оглянутись назад», або «якщо озирнутись назад» — це означає «подивитися назад». Так, подивитися назад у минуле.

Якщо озирнутись назад, то моє життя було зовсім іншим, коли я була студенткою.

Далі про школу я казала, що ми там «вивчали великі тексти на пам'ять».
«**Вивчати на пам'ять**» — це три слова: вивчати, на, пам'ять.

І означає слово в слово, тобто точно так само, як в оригіналі, тобто запам'ятовувати щось дуже добре, просто текст вивчати так, як він є.

У школі, крім текстів з англійської, ми також вивчали на пам'ять вірші Шевченка.

Про університет я говорила, що я «**по-справжньому захопилась**» ораторським мистецтвом в університеті, коли у мене був курс “Public speaking”».

Ви знаєте, можливо, слово «захоплення» — це хобі. А «захопитись чимось» — це зробити щось своїм хобі.

«По-справжньому захопитись» — ми часто вживаємо ці два слова разом, щоб сказати, що мені щось дуже сподобалось і я почала цим займатись. Це стало моїм новим хобі.

Я по-справжньому захопилась ораторським мистецтвом в університеті.

Ще один вираз — це «**впевнений в собі**». Я казала, що «коли я вивчала мову, я могла робити різні вправи з граматики, але я ще не була впевнена в собі, коли я говорила мовою».

«Впевнений в собі» або «впевнена в собі» — це людина, яка відчуває контроль над ситуацією.

Іменник «впевненість» (у собі). Впевненість у собі — це досить корисна риса характеру. Впевнені в собі люди швидше досягають успіху, правильно? На роботі, в стосунках також. Але якщо ти занадто впевнений в собі, це погана риса теж. Це називається самовпевнений. Самовпевнений — це негативна риса, а впевнений в собі — це позитивна риса.

І останній вираз на сьогодні — це «**висловлювати свої думки**».

Я казала, що «англійська мова мені допомагала спілкуватися, висловлювати свої думки англійською».

Дієслово «висловлювати» фактично походить від слова «слово». Висловлювати — це робити щось словами. У мене є думки, і я хочу їх якось висловити. Я роблю це за допомогою мови.

Я висловлюю свої думки англійською мовою, українською мовою і так далі. І, до речі, ми говорили про те, що я займалась ораторським мистецтвом і саме ораторське мистецтво, або public speaking, такі курси різні, допомагають вам навчитися краще висловлювати свої думки.

Добре! Отже, ви можете знайти повний список цих фраз з перекладом на англійську, а також вправи, щоб попрактикувати ці фрази у конспекті уроку.

Цікавинка з граматики

Я вивчала-вивчала англійську мову і нарешті вивчила.

Я думаю, ви помітили, як часто я використовувала цю **парочку** — дієслова «вивчати» і «вивчити».

Це два види одного дієслова — **недоконаний вид** (вивчати) і **доконаний** (вивчити).

Для іноземців, для вас, для тих, хто вивчає українську, види дієслів — це одна з найскладніших тем, особливо, якщо дієслова такі схожі! «Вивчати» і «вивчити». Фактично тут змінюється тільки одна літера: -а- на -и-: вивчати — вивчити. Тобто змінюється **суфікс** -а- на суфікс -и-. Це називається **суфіксальний спосіб утворення виду**, тобто зміна суфіксів. Суфікси — це такі маленькі частинки слів в середині слова, не на початку, не в кінці, а в середині.

Тому сьогодні я хотіла нагадати вам, як дієслова змінюють свій вид через суфікси.

1. -а- / -и-

Ну, по-перше, це -а- / -и-. Наприклад, «вивчати» переходить у «вивчити». Інший приклад це: **лишати** — лишити, або залишати — залишити.

Раніше я лишала свій велосипед біля супермаркету, але сьогодні я лишила його на велопарковці.

2. -а- / -ну-

Також суфікси -а- / -ну-. Наприклад, **кричати** — крикнути. І тут значення «кричати» — це довго щось робити, довго кричати, довго голосно говорити. А «крикнути» — це один раз, тобто один крик такий великий і все.

Наприклад: «Вона довго і голосно кричала».

Але: «Вона крикнула» (один раз).

3. -овува- / -ува- (-юва-)

Далі такий довгий суфікс -овува- міняється на суфікс -ува-. Наприклад, організовувати (це недоконаний вид) — організувати (доконаний).

Ми довго організовували концерт і нарешті організували його.

пáрочка (demin.) = páра — pair

лиша́ти = залиша́ти — to leave

крича́ти — to shout, to cry

4. -ува- (-юва-) / -и-(-і-)

Суфікс -ува- змінюється на суфікс -и-. Наприклад: повторювати — повторити.

На цьому подкасті я часто повторюю: «Ви готові?».

«Я вже повторила матеріал уроку». Тобто тут «повторити» у значенні to review — повторити.

5. -ува- /-а-

-ува- може змінюватись також на -а-: записувати — записати.

Наприклад: «Я завжди записую нові слова у блокнот».

«Я вже записала, що мені треба зробити сьогодні». (доконаний)

6. -суфікс- / Ø

А ще є дієслова, у яких суфікс просто зникає. Це, наприклад:

-ва- / Ø: ставати — стати

Або суфікс -а-.

-а- / Ø: лягати — лягти, одягати — одягти

Повний список цих суфіксів і набагато більше прикладів ви можете знайти в конспекті уроку. Там також є вправи для практики!

І не хвилюйтеся — просто так вивчати ці дієслова важко і не потрібно. Якщо ви будете багато слухати і використовувати українську мову, з часом ви будете правильно вживати дієслова. І навіть якщо зараз ви робите помилки, українці все одно будуть вас розуміти!

Суфіксальний спосіб творення виду

-овува- → -ува-(-юва-)	організу <u>ва</u> ти → організу <u>ва</u> ти занот <u>о</u> увати → занот <u>у</u> вати перерах <u>о</u> увати → перерах <u>у</u> вати опрацю <u>о</u> увати → опрацю <u>у</u> вати	<i>to organize</i> <i>to make notes</i> <i>to count, to transfer</i> <i>to work up</i>
-ува- (-юва-) → -и-(-і-)	збільш <u>у</u> вати → збільши <u>ти</u> зменш <u>у</u> вати → зменши <u>ти</u> повтор <u>ю</u> вати → повтор <u>и</u> ти скороч <u>у</u> вати → скороти <u>ти</u>	<i>to increase</i> <i>to decrease</i> <i>to repeat, to review</i> <i>to shorten</i>
-ува- → -а-	запис <u>у</u> вати → запис <u>а</u> ти об'єдн <u>у</u> вати → об'єдн <u>а</u> ти розпит <u>у</u> вати → розпит <u>а</u> ти вихов <u>у</u> вати → вихов <u>а</u> ти	<i>to write down</i> <i>to unite</i> <i>to inquire, to ask around</i> <i>to educate</i>
-а- → -ну-	крич <u>а</u> ти → крикну <u>ти</u> стук <u>а</u> ти → стукну <u>ти</u> кап <u>а</u> ти → капну <u>ти</u> огляд <u>а</u> тися → оглян <u>у</u> тися усміх <u>а</u> тися → усміхну <u>ти</u> ся	<i>to shout, to cry</i> <i>to knock</i> <i>to drip</i> <i>to look back</i> <i>to smile</i>
-ва- → Ø	став <u>ва</u> ти → ста <u>ти</u> дав <u>ва</u> ти → да <u>ти</u> закри <u>ва</u> ти → закрити уми <u>ва</u> ти → уми <u>ти</u> нали <u>ва</u> ти → налі <u>ти</u>	<i>to become</i> <i>to give</i> <i>to shut, to close</i> <i>to wash (face, body, etc.)</i> <i>to pour in</i>
-а- → Ø	ляг <u>а</u> ти → ляг <u>ти</u> одяг <u>а</u> ти → одяг <u>ти</u> допомаг <u>а</u> ти → допомог <u>ти</u> перемаг <u>а</u> ти → перемог <u>ти</u> сід <u>а</u> ти → сі <u>сти</u>	<i>to lie</i> <i>to dress</i> <i>to help</i> <i>to win</i> <i>to sit down</i>
-а- (-я-) → -и-	лиш <u>а</u> ти → лиш <u>и</u> ти виступ <u>а</u> ти → виступ <u>и</u> ти заробля <u>ти</u> → зароб <u>и</u> ти виділя <u>ти</u> → виділи <u>ти</u> звільня <u>ти</u> → звільни <u>ти</u>	<i>to leave</i> <i>to come out, to perform</i> <i>to earn</i> <i>to extract, to distinguish</i> <i>to free, to dismiss (from work)</i>

Завершення

І на цьому все! Я сподіваюся, вам сподобався епізод про те, як я вивчала-вивчала і нарешті вивчила ту англійську мову. Якщо ви зараз вивчаєте-вивчаєте українську мову, але вам складно сказати, що ви її вже вивчили, не хвилюйтесь, ви обов'язково вивчите українську мову одного дня. Для цього просто треба багато-багато слухати українською мовою, наприклад, мій подкаст, а також використовувати українську мову для конкретних цілей і робити те, що вам **приносить задоволення**, українською мовою.

А однією з частин вашого навчального процесу може бути цей подкаст. Тому підписуйтесь обов'язково на подкаст, якщо ви ще не підписались. Заходьте до нас на сайт, на **соцмережі** Ukrainian Lessons. А також я буду дуже рада, якщо ви **підтримаєте** цей подкаст і підпишетесь на нашу преміум-підписку, щоб отримувати від нас корисні матеріали.

Дякую вам за увагу і успіхів вам у вивченні української. На все добре!

приносити задоволення —
to bring pleasure

соцмережі =
соціальні мережі —
social media
підтримувати — to support

 Вправи

1

Заповніть пропуски виразами:

по собі знаю	впевненим у собі	перейти до справи	оглядаюсь назад
Чесно кажучи	висловлювати свої думки	по-справжньому захопився	
	вивчати на пам'ять		

1. Після довгої розмови партнери нарешті про все домовилися і тепер можуть _____.
2. Я працюю лікарем більше ніж 10 років і _____, яка це важка та відповідальна робота.
3. Зазвичай діти не люблять щось _____.
Хоча це заняття тренує мозок і пам'ять.
4. Мені не дуже сподобався цей фільм. _____, я думав, що буде цікавіше.
5. Студенти добре володіють українською мовою. Вони вже можуть вільно _____ цією мовою.
6. Коли я _____, то бачу, який довгий шлях ми пройшли разом.
7. Справжній оратор має бути не тільки впевненим у тому, що він говорить, але й _____.
8. Після подорожі в Україну я _____ цією країною, її історією, мовою та культурою.

2

Від форми недоконаного виду утворіть форму доконаного:

-овува- → -ува-(-юва-)

1. започатковувати → _____

-ува- (-юва-) → -и-(-і-)

2. обговорювати → _____

3. висловлювати → _____

4. збільшувати → _____

-ува- → -а-

5. запитувати → _____

6. підписуватися → _____

-а- → -ну-

7. махати → _____

-ва- → Ø

8. діставати → _____

9. продавати → _____

10. відкривати → _____

-а- → Ø

11. перемагати → _____

12. допомагати → _____

13. одягати → _____

-а- (-я-) → -и-

14. вивчати → _____

15. виділяти → _____

3

Перекладіть українською мовою:

1. Do you stay up to date with the latest news?

2. I know first-hand that it's not easy.

3. Are you ready to get down to business?

4. Frankly speaking, you made a mistake.

5. Sometimes it's not good to look back on the past.

6. I teach my daughter to be self-confident.

7. Conversational Ukrainian Course is oriented to teaching students how to express thoughts in Ukrainian.

Key Phrases 4-122

бути в курсі	to be on to, to stay up to date with
по собі знати	to know firsthand (from personal experience)
перейти до справи	to get down to business
чесно кажучи	frankly speaking
оглянутись назад = озирнутись назад	to look back
вивчати на пам'ять	to learn by heart
по-справжньому захопитись	to become enthusiastic about smth, to get carried away by smth
впевнений в собі	self-confident, in control
висловлювати свої думки	to express one's thoughts

Відповіді на вправи

1

1. перейти до справи
2. по собі знаю
3. вивчати на пам'ять
4. Чесно кажучи
5. висловлювати свої думки
6. оглядаюсь назад
7. впевненістю у собі
8. по-справжньому захопився

2

1. започаткувати	6. підписатися	11. перемогти
2. обговорити	7. махнути	12. допомогти
3. висловити	8. дістати	13. одягти
4. збільшити	9. продати	14. вивчити
5. запитати	10. відкрити	15. виділити

3

1. Ви (ти) в курсі останніх подій?
2. Я по собі (з власного досвіду) знаю, що це нелегко (непросто).
3. Ви готові (ти готовий, ти готова) перейти до справи?
4. Чесно кажучи, ви зробили (ти зробив, ти зробила) помилку (помилився, помилилася).
5. Інколи (іноді) не варто (погано, не треба) оглядатися (озиратися) назад у минуле.
6. Я вчу свою доньку (дочку) бути впевненою в собі.
7. Курс розмовної української мови орієнтований (спрямований) на навчання (те, щоб навчити) студентів висловлювати свої думки українською мовою.

Конспект уроку № 123

Як підготуватися в похід у Карпати

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode123

Вступ

Привіт-привіт!

Це Анна, ваша вчителька української, з новим епізодом четвертого сезону подкасту Ukrainian Lessons.

Цей сезон призначений для тих, хто вже давненько вивчає українську мову і вже готовий слухати на всі сто українські тексти.

І я б дуже хотіла у цьому сезоні почути вас на подкасті, тих, хто давно вивчає українську мову. Запишіть своє голосове повідомлення про те, хто ви, звідки ви, як ви вивчаєте українську і, можливо, у вас є якісь питання до мене — запишіть аудіо і надішліть мені на імейл anna@ukrainianlessons.com

А зараз серпень в Україні. Це найтепліший місяць року. Цього місяця багато українців їздять у відпустки, відпочивають на морі чи на **дачі**. А деякі українці люблять ходити в **походи** — найчастіше це походи в Карпати, у гори.

Похід — це чудова можливість **відключитися** від світу, виїхати з міста і відпочити від **шуму** і від людей на природі.

Сьогодні я розповім вам, що таке похід, що ми розуміємо під цим словом, «похід», і як підготуватися до походу! Якщо ваші українські друзі будуть вас запрошувати у похід або якщо ви хочете самі організувати похід, ця інформація буде для вас корисною. А також ви вивчите багато нових слів, **пов'язаних** з походами.

Отже, не буду **тягнути кота за хвоста**, перейдімо до теми епізоду!

да́ча — summer cottage, country house

похі́д — camping trip, trek

відключі́тися — to cut off, to disconnect

шум — noise

пов'язаний — tied, linked, related

Як підготуватися в похід у Карпати

Похід — що означає це слово «по-хід»? Мені дуже важко буває пояснити іноземцям, що це таке — похід. І так само мені важко пояснити українцям, які не знають англійської, що таке англійською мовою “hiking”.

“To hike” англійською — це ходити гуляти, тобто українською це «гуляти»? Ні, «гуляти» українською — це просто гуляти в парку чи на вулиці, тобто можна погуляти **всього-на-всього** 10 хвилин на Хрещатику і це вже буде «гуляти». А “to hike” — це зазвичай більше ніж 10 хвилин і це десь на природі, правильно?

Мені здається, в українській мові немає **відповідника**. Також є англійське слово “trekking”, “to trek” — тобто дуже довго ходити, саме по горах. Але і тут в українській мові нема відповідника.

Зате ми маємо слово «похід», «ходити в походи», або «іти в похід» — але це не просто “hike” або “trek”. Так, у поході ви багато ходите на природі, тобто ви фактично hike або trek, але у поході ви також обов’язково ночуєте, зазвичай, у **наметі**.

Тобто похід — це такий собі “hiking” плюс “camping”. Оце похід! І, крім того, у похід часто ходять з іншими людьми, тобто в компанії, з групою людей. Ось таке непросте визначення походу.

Походи можуть бути короткі, два-три дні, а можуть бути і довгі. Наприклад, похід десь у **Гімалаях** може тривати десять і більше днів.

В Україні найчастіше люди ходять в похід в гори, в Карпати, часто вони ходять з друзями чи знайомими.

Але з ким би ви не йшли, дуже важливо, щоб у цій компанії людей був хтось досвідчений, тобто людина, яка **собаку з’їла** на походах, тобто часто ходила в походи, має багато досвіду — з’їла собаку — тобто дуже досвідчена.

Бо якщо це буде група **початківців**, то ви можете десь **заблукати**, або загубити **стежку**, у вас будуть виникати якісь проблеми і ви не будете знати, як їх вирішити. Тобто краще брати з собою когось досвідченого саме в Карпатах — тому що, повірте, у походах саме в Карпатах **є своя специфіка**.

Отже, перше, що потрібно зробити, щоб піти в похід в Карпати, — це знайти компанію, тобто групу людей, можливо, це ваші друзі чи знайомі, з якими ви будете комфортно почуватися, будучи разом 2-3-4 дні.

А друге, що потрібно зробити, після того, як ви **визначилися**, з ким підете в похід, — вам потрібно купити квитки. Це досить важливо, оскільки якщо ви, наприклад, в Києві чи в Запоріжжі, чи у Вінниці, ну тобто десь далеко від Карпат, ви, напевно, поїдете в Карпати поїздом.

всього-на-всього — only, just

відповідник = еквівалент — equivalent

намет = палатка — tent

Гімалаї — the Himalayas

початківець — beginner
заблукати — to lose one’s way, to go the wrong way
стежка — path

визначитися — to decide, to become clear

А квитки на поїзд іноді буває не так просто взяти. Чому? Тому що особливо влітку і особливо на вихідних, наприклад, у п'ятницю ввечері, коли всі люди хочуть кудись їхати, квитки на поїзди дорожчі і їх швидко **розбирають**. Тому краще купити квитки **заздалегідь**, за 3-4 тижні до поїздки.

В принципі, ви зможете купити квитки і пізніше, але це буде важче зробити, і якщо у вас велика компанія, то ви будете **розкидані** по всьому поїзду, тобто дві людини в одному вагоні, три — в зовсім іншому і так далі. Тому краще купувати квитки заздалегідь, особливо якщо ви їдете в п'ятницю ввечері.

Ви можете купити квитки онлайн на сайті **Укрзалізниці**. Раніше, пам'ятаю, купувати квитки було набагато **проблематичніше**, треба було іти в касу, стояти в **черзі**, довго чекати, а квитків могло і не бути. Треба тоді було повертатися в інший день і знову чекати. Це було досить важко. А зараз набагато простіше, бо є онлайн система, на якій можна купити квиточки.

Далі, коли ви вже запланували дати походу, вам потрібно подивитися, яка може бути погода в ті дні. Найкраще, звичайно, іти в похід, коли тепло, влітку — це липень і серпень. Це, мабуть, найкращі місяці, коли найтепліше і коли не так багато дощу.

Також ви можете піти в похід в травні, в червні, в вересні чи жовтні, тоді буде не так тепло, але і не дуже холодно. Ну а дощі — **це вже як пощастить!**

Річ у тім, що погода на заході України, а особливо в Карпатах, дуже **мінлива, примхлива, непередбачувана**. Її не можна передбачити, тобто прогноз погоди показує сонечко, а насправді буде йти сильний дощ. Це типова гірська непередбачувана погода, або мінлива погода, яка постійно міняється.

Але все одно ви маєте перевірити, яка буде погода, хоча б приблизно, і відповідно до неї ви вибираєте одяг, який ви візьмете. Одягу треба брати **по мінімуму**, тобто це десь дві футболки, одні шорти (якщо це літо), одні штани.

А також обов'язково, навіть якщо це серпень і погода має бути тепла, пам'ятайте, що погода в Карпатах непередбачувана, тому обов'язково готуйтеся до холоду і дощу, особливо, якщо ви ночуєте в наметі, вночі може бути холодно. Візьміть з собою теплий светр, наприклад, так званий **флісовий** светр — він легкий, але теплий.

Візьміть обов'язково шапку, а також візьміть теплі шкарпетки. Візьміть ще куртку, яка захищає від дощу і вітру. І окремо — великий **дощовик**, так зване пончо, яке повністю захистить вас від дощу. Це на той випадок, коли буде **злива**, тобто дуже сильний дощ, то ви можете **накинути** на себе пончо, і на себе, і на рюкзак, і таким чином ви будете повністю захищені від дощу.

Про всяк-випадок, до речі, раджу вам взяти термобілизну. Термобілизна. **Білизна** — це одяг, який ви вдягаєте під свій основний одяг. Наприклад, білизна — це **труси**. А термобілизна — це дуже тепла білизна, вона дуже тонка і легка, але дуже тепла, і ви вдягаєте її під штани і під светр.

розбирати =
розкуповувати — to buy up
заздалегідь — beforehand, in advance
розкиданий — scattered, dispersed

Укрзалізниця — Ukrainian Railway
проблематично — problematic (*adverb*)
чєрга — line, queue

мінливий — changeable
примхливий — capricious
непередбачуваний — unpredictable

флісовий — fleece (*adjective*)

дощовик — raincoat

злива — heavy rain
накинути — to throw on

білизна — underwear, bed sheets
труси — underpants

Термобілізна буде тримати ваше тіло в теплі, навіть якщо буде нуль **градусів** чи мінус п'ять.

І звичайно, не забудьте про взуття, так зване похідне взуття, для походу. Не беріть з собою взуття, в якому ви мало ходили. Це має бути так зване **розношене** взуття, тобто взуття, яке ви часто носили, ви його розносили, воно для вас тепер дуже зручне, і воно зручне саме для ваших ніг. І ви готові ходити в ньому багато-багато кілометрів.

Це щодо одягу. Наступне, що вам потрібно підготувати, це **спорядження**. Спорядження — це всі ті речі, які вам будуть корисні в поході.

Звичайно, перш за все, це намет. Як я казала раніше, похід — це коли ви ночуєте на природі, в наметі. Навет — це ваша хатка або будиночок в поході. Ви несете намет з собою і ставите його, коли потрібно. Тобто ви ставите намет або **напинаєте намет**. Інше слово, яке ми вживаємо досить часто — «палатка». Тобто «палатка» — це **суржик**, а «намет» — це правильне слово. Але ми говоримо і те, і те: ми кажемо «поставити палатку» або «напнути намет». Говорять і так, і так: намет або палатка.

Далі вам буде потрібен **спальник**. Спальник — це такий мішок, його ще називають **спальний мішок**. Це дуже тепла тканина, куди ви залізаєте всередину (так що видно тільки вашу голову) і спите в ньому, у спальнику. Спальник.

Отже, ви спите в наметі, у спальнику. Але спальник потрібно покласти на **килим**. Килим — це те, що кладуть на підлогу вдома. А килимок — це маленька версія.

Килимок може бути пластиковий, його називають тоді каремат. Тобто це такий великий шматок пластику, на якому можна спати і вам буде нехолодно. На карематі також можна сидіти або, наприклад, займатися спортом, йогою, наприклад, гімнастикою. Каремат. Він дуже дешевий, але займає досить багато місця в поході. І тому є ще **надувний** килимок, тобто ви туди **вдуваєте** багато повітря, і тому він займає дуже мало місця. Я такого сама ніколи не мала, але колись собі куплю, мабуть.

Далі... Що важливо буде ще взяти, це **аптечку**. Тобто ліки, **про всяк випадок**. Зазвичай, ви берете одну аптечку на всіх, на всю групу людей, і також можете взяти власні ліки, тільки для вас.

Також не забудьте — і це дуже важливо — візьміть з собою крем від сонця або **сонцезахисний крем**. І навіть якщо ви їдете в Карпати взимку, тобто ви будете кататись на лижах, там сніг, все одно використовуйте сонцезахисний крем, тому що сонце в Карпатах дуже близько до вас, і тому ви можете дуже легко дістати сонячні **опіки**. Знаю це з власного досвіду.

Друге — це спрей від **комарів**. Ах, комарі... Якщо вам пощастить, у Карпатах буде не дуже багато комарів, але якщо вам не пощастить, може бути їх **чимало**, особливо ввечері. І якщо ви хочете захистити своє тіло від комарів, використовуйте спрей від комарів або просто добре одягайтеся.

градус — degree

розношений — worn-in,
made wider and easier by wear

спорядження — equipment

напина́ти наме́т =
ста́вити пала́тку —
to pitch a tent
су́ржик — mixed
Russian-Ukrainian dialect
спа́льник =
спа́льний мішо́к —
sleeping bag

килимóк — mat, rug

надувний — inflatable
вдува́ти — to blow into

апте́чка — first-aid kit

сонцезахисний крем —
sunscreen

опі́к — burn

кома́р — mosquito

чимало = бага́то — many

З таких важливих речей, які потрібно взяти, ще є **ліхтарик**. Ви будете світити ним ввечері, коли темно. Вам потрібен ліхтарик. Далі візьміть також швейцарський ніж, це корисна штука. Швейцарський ніж.

І обов'язково ви маєте мати якийсь навігатор, тобто GPS-навігатор. Ну це може бути і ваш телефон, але **не розраховуйте** тільки **на** телефон, бо він може поламатися чи **сісти** (тобто коли сяде батарея). Тому бажано, якщо хтось має, взяти один окремий навігатор, а також карту.

Паперова карта — це теж дуже корисно, бо ви можете краще бачити на ній маршрути. Ви можете купити паперові карти маршрутів у Карпатах, у книгарні, тобто книжковому магазину. Карта може вам допомогти, якщо поламається телефон.

Ну і, звичайно, якщо ваш телефон — це новий смартфон, і його батареї вистачає на 1-2 дні (так як у 2019 році поки що, так?), то корисна штука для вас — це “powerbank” — ми так і говоримо українською «павербанк», ми ще не придумали іншого слова поки що.

Далі, звичайно, беремо з собою їжу. І тут є два варіанти. Перший варіант — це взяти з собою **пальник**. Пальник — це такий інструмент, який працює з газовим балоном, його можна швидко запалити і швидко **підігріти** воду чи зварити їсти. Тобто він працює з газом, який ви приносите теж з собою.

Але в Україні дуже часто в походах люди використовують інший варіант — це такий традиційний метод, це вогнище або багаття. Тобто люди розпалюють вогонь, розпалюють вогнище, розпалюють багаття.

Вогнище і багаття — це те саме. Але **річ у тім**, що розпалювати вогнище — не просто, особливо для початківців. Розпалювати багаття має людина, яка має досвід в цьому, до того ж це займає добрих кілька годин, щоб розпалити гарне вогнище. І треба дотримуватись **техніки безпеки**, добре **загасити** вогнище після себе, щоб не спричинити, **не дай Бог**, пожежу в лісі.

Але якщо ви таки будете розпалювати багаття і готувати на вогні їжу, ви зможете **скуштувати** дуже смачні страви, які мають такий особливий, похідний смак.

Що ж зазвичай готують в Карпатах в поході? Українці традиційно беруть з собою в похід різні **консерви** і **круп**. Наприклад, можна приготувати на вогні гречку з **тушонкою**.

Гречка... Я сподіваюсь, ви знаєте, що це таке. Це наша українська супер'їжа. А тушонка — це консервоване м'ясо, тобто готове для вживання м'ясо в банці. Консерви дуже популярні в походах, бо їх не треба зберігати в холодильнику. Вони консервовані, в банці.

Також популярна страва в поході — це суп. Може бути **гороховий суп** швидкого приготування з **сухарики**. Ммм... Смакота! Можна навіть борщ приготувати в поході, якщо є сухий буряк.

ліхтарик — flashlight

сісти = розрядитися —
to run down, to lack power

пальник — burner

підігріти — to warm up

техніка безпеки —
safety measures

загасити вогонь —
to put out the fire

скуштувати — to try, to taste

консерва — canned food

круп — grains, cereals

тушонка — canned meat

гороховий суп — pea soup

сухарики — dry bread
(small pieces)

Крім того, ми часто беремо з собою в похід рибні консерви, наприклад, **сардини** чи **шпроти**. Рибні консерви. Ну це, можна сказати, взагалі найпопулярніша їжа в поході. Їх можна їсти як бутерброди, з хлібом, або з гречкою чи рисом.

Ну взагалі готувати страви в поході — це весело, але це займає досить багато часу. Зараз також є **новітні** сучасні страви, такі собі сухі сніданки чи сухі обіди, які можна просто залити водою, почекати 10 хвилин і їсти прямо з пакета. Я, чесно кажучи, фанат таких страв, особливо у подорожах. Але їжа, приготовлена на вогні — це також дуже смачно.

Ну і, крім того, добре взяти з собою **перекуси**, тобто снеки — це шоколад, **сухофрукти**, горішки, **насіння**, **сухарики**. Кому що подобається.

А якщо вам пощастить і ви будете проходити біля **полонини**, де **пасуться** вівці (вівці — це такі пухнасті тварини, які говорять «бе-е-е-е», вівці), то ви можете підійти до **вівчарів**, які пасуть овець, тобто фермерів, і ви в них можете купити овечого сиру. Це такий справжній карпатський досвід, коли ви можете купити сир прямо у вівчарів, свіжий-свіжий сир.

Це було щодо речей, які вам треба підготувати в похід. Але і вам самим треба підготуватися до походу: морально і фізично. Похід в Карпатах може тривати кілька днів, ви будете дуже багато ходити, **причому** ходити вгору, вниз — по горах. Це вимагає досить-таки великих фізичних **зусиль**, великої фізичної підготовки.

Тому я рекомендую, якщо ви збираєтесь іти в похід, перед тим, десь протягом місяця, займайтеся спортом: бігайте, також **присідайте**. Такі прості присідання, тобто сіли-встали, сіли-встали, це допомагає зробити ваші ноги сильними, щоб потім в горах, коли вам треба йти вверх-вниз, вверх-вниз, ваші ноги не боліли.

Ну і останнє, як ми кажемо в Україні: підготуйте гарний настрій! Готуйтеся до того, щоб пережити цікавий досвід, позитивні емоції, можливо, у вас там можуть бути якісь проблемні ситуації — підготуйтеся до них також. І пам'ятайте, що похід в Карпати — це може бути дуже весело і дуже цікаво, але якщо до нього добре підготуватись і піти в нього з хорошими людьми.

А якщо ви вже були в поході в Карпатах або збираєтесь піти в похід в Карпати, обов'язково надішліть мені фотографію з Карпат! Добре?

І ми будемо зараз переходити до наступного розділу подкасту, у якому я поясню вам ідіоми та фрази.

сардини — sardines
шпроти — sprats

новітній — newest, modern

перекус = **снєк** — snack
сухофрукти — dried fruits
насіння — seeds
сухарики — dry bread snack
полонина — mountain valley
пастися — to graze,
to be at grass
вівчар — shepherd

причому — besides that,
moreover
зусиль — effort

присідати — to squat

Корисні фрази та ідіоми

Ну, не буду тягнути kota за хвоста, перейдімо до ідіом і цікавих фраз!

О, **тягнути kota за хвоста** — це є ідіома. Вона означає «не поспішати щось робити, дуже повільно починати щось робити». Іноді ми ще просто так кажемо «**тягнути**», тобто, наприклад:

«Не тягни! Розкажуй нарешті».

Або: «Не тягти kota за хвоста! Розкажуй вже!».

Тягнути kota за хвоста.

Далі, коли я говорила про “hiking”, я казала: «Мені здається, в українській мові немає відповідника слову “hiking”».

«**Мені здається**» — це дуже корисна фраза для початку речення. Це так само як «я думаю» або «я вважаю»:

«Мені здається, що зараз більше іноземців вивчають українську мову». Вам теж так здається?

Моя перша порада для походу була знайти компанію — знайти людей:

«Але з ким би ви не йшли, дуже важливо, щоб у цій компанії був хтось досвідчений, тобто людина, яка собаку з’їла на походах».

«**З’їсти собаку**» — це звучить жахливо, ну хіба що ви в Кореї, де їдять собак!

Українською мовою фразеологізм «з’їсти собаку» означає «мати багато досвіду в чомусь», «бути досвідченим», «багато про щось знати». Є ще синонім — «з’їсти зуби». На чому я з’їла зуби?

«Я з’їла зуби на українській граматиці». Або:

«Я з’їла собаку на українській граматиці». Не смачно!

І далі я сказала:

«Краще брати з собою когось досвідченого в походах саме в Карпатах — бо, повірте, у походах в Карпатах є своя специфіка».

Є своя специфіка, тобто походи в Карпатах — це не походи в Альпах, і це не походи в Андах. Це походи в Карпатах, тобто вони унікальні, особливі, у них є своя специфіка. Ще один приклад:

«Порівняно з російською мовою, в українській мові є своя специфіка. Наприклад, це літера «г» або **кличний відмінок**». Правда? Своя специфіка.

тягнути — to pull, to delay

кличний відмінок —
vocative case

Коли я говорила про погоду, я казала, що в серпні буде тепло, а у травні — холодніше, ну а дощі:

«Дощі — це вже як **пощастить!**».

Це вже як пощастить! Ми говоримо так про ситуацію, яка залежить від нашої **удачі**, від нашого **везіння**, ну це неможливо передбачити, як погоду в Карпатах. Наприклад, про маршрутки в Києві:

«**Маршрутка** може приїхати через хвилину, а може і через десять хвилин — це вже як пощастить!».

Вони досить **ненадійні**, ці київські маршрутки.

На тему погоди я також сказала:

«Річ у тім, що погода на заході України, а особливо в Карпатах, непередбачувана».

«**Річ у тім**» або «**справа в тім**» — це хороший вираз, який ми вживаємо, щоб поєднати речення.

«Я не буду брати десерт. Річ у тім, що я намагаюсь не їсти солодкого». Угу... Далі про одяг в похіді я казала, що:

«Одягу треба взяти по мінімуму, тобто дві футболки, одні шорти, одні штани».

«**По мінімуму**» або «мінімально», «мінімальну кількість» — зовсім не багато.

Ну, наприклад:

«Я намагаюсь вживати солодке по мінімуму».

Це правда! Але це мені не завжди **вдається**, особливо, коли готує моя мама!

Ще одна корисна фраза — «**про всяк випадок**»:

«У похід треба аптечку — про всяк випадок».

«І ще про всяк випадок я вам раджу взяти термобілизну».

Про всяк випадок. (*Oops! There was a mistake in the episode, you don't need a deficit — hyphen here*). Тобто на випадок, якщо треба буде. Можливо, термобілизна і не буде потрібна, бо буде тепло, але все одно візьміть — про всяк випадок.

Також я радила взяти навігатор і карту:

«Не розраховуйте тільки на телефон, бо він може поламатися».

пощастіти — to be lucky

удача = везіння — success, luck

маршрутка — minibus, fixed route taxi

ненадійний — unreliable

вдаватися — to succeed

«**Не розраховувати на щось**» — тобто не довіряйте, що щось буде працювати, тобто майте план «Б»:

«Не розраховуй на цю маршрутку. Вона може не приїхати. Якщо за 2 хвилини не буде, викликай таксі».

Не розраховувати на...

І останнє — про вогнище, про вогонь. У лісі треба:

«... добре загасити після себе вогонь, щоб, не дай Бог, не спричинити пожежу».

Тобто треба загасити вогонь, залити його водою, **переконатися**, що нічого не горить, щоб не дай Бог ("God forbid") не було пожежі — тобто щоб не загорівся ліс.

«**Не дай Бог**» — цю фразу ви можете частенько почути, особливо серед старших українців. А ще особливо коли вони говорять про політику:

За рейтингами президентом може стати той і той. Та не дай Бог!

Тобто хтось цього дуже не хоче: «Та не дай Бог!». Я дуже не хочу, щоб це сталося. Це буде дуже погано.

Добре! Ну сподіваюся, ви вивчили сьогодні якісь новенькі ідіоми та фрази. Повний список з перекладом ви можете знайти в конспекті уроку, який доступний для преміум-підписників. Дізнайтеся більше про преміум-підписку за посиланням: ukrainianlessons.com/episode123.

переконатися — to make sure

Цікавинка з граматики

Сьогодні я розповідала вам про те, як піти в похід у Карпати або як українці ходять в похід. Пам'ятаєте різницю між «іти / піти» і «ходити»? «Іти в похід» або «піти в похід» — це один раз, тобто один конкретний похід. А «ходити в похід» — це як хобі, як улюблене заняття українців, **мається на увазі**, часто ходити.

Ми вживаємо дієслово «ходити» + «в» (або «у», або «на») + знахідний відмінок. Ми так передаємо певну звичку, хобі або те, що ми регулярно робимо.

Наприклад:

Ходити в церкву

Багато українських **пенсіонерів** ходять в церкву.

«В церкву», тому що це **знахідний відмінок**, жіночий рід, пам'ятаєте?

Ходити в дитячий садочок.

Її дочка вже ходить в садочок.

Ходити в гори.

Кожного літа ми ходимо в гори — в Карпати.

Якщо ми говоримо про місце, як Карпати, садочок, ми вживаємо прийменник «у» або «в», а якщо це абстрактне поняття, тобто не місце, а якась **діяльність**, ми вживаємо прийменник «на»:

Ходити на йогу

Я хочу походити на йогу.

Ходити на танці

Моя подруга вже три роки ходить на танці.

Зверніть увагу, що в цих конструкціях ми вживаємо завжди «ходити» або «іти», але не «їздити». Тобто навіть якщо ви їдете на танці на транспорті, ви все одно ходите на танці, тому що це як ваша звичка, хобі. Ми вживаємо в цьому випадку «ходити».

У конспекті цього уроку ви можете знайти таблицю з іншими виразами з дієсловом «ходити» і прийменниками «у, в, на, по».

мається на увазі — to mean

пенсіонер — retired person

знахідний відмінок —
accusative case

діяльність — activity

Вживання дієслова «ходити» з прийменниками

Ходити + **у, в, на** + **знахідний відмінок**
+ **по** + **місцевий відмінок**

ходити

в (у)

ходити **в** церкву — to go to church, to attend church
ходити **в** парк — to go to park
ходити **в** дитячий садочок — to go to kindergarten
ходити **в** сауну — to go to sauna
ходити **в** гості — to visit someone, to go to someone's place
ходити **в** кіно — to go to the movies
ходити **в** театр — to go to the theatre
ходити **в** клуб — to attend / go to the club
ходити **в** мовну школу — to attend / go to the language school

на

ходити **на** йогу — to take yoga classes
ходити **на** танці — to take dance classes
ходити **на** масаж — to go have massages
ходити **на** манікюр — to go have one's manicure done
ходити **на** сальсу — to take salsa classes
ходити **на** пляж — to go to the beach
ходити **на** мітинги — to take part in the protests
ходити **на** концерти — to go to concerts
ходити **на** прогулянки — to go for walks
ходити **на** заняття — to go to classes
ходити **на** роботу — to go to work

по

ходити **по** магазинах — to go shopping
ходити **по** барах — to go out to bars
ходити **по** горах — to hike in the mountains
ходити **по** вулицях — to walk in the streets

Завершення

І це все на сьогодні! Тепер ви на всі сто готові до походу в Карпати! Але про всяк випадок не розраховуйте тільки на мої поради, обов'язково ідіть в похід з кимось досвідченим, хто з'їв собаку на походах, добре?

А якщо до походу в Карпати чи наступної поїздки в Україну ви хочете покращити свою українську, підписуйтесь на мій подкаст і не **пропустіть** наступних епізодів! Також приєднуйтесь до нашої преміум-підписки, щоб отримати транскрипт цього епізоду, переклад складних слів, ідіоми і вирази з дієсловом «ходити», а також вправи для практики.

Дізнайтеся більше про преміум за посиланням:
ukrainianlessons.com/episode123.

А я прощаюся з вами до наступного епізоду! На все добре!

пропустіти —
to pass over, to omit, to skip

Вправи

1

Заповніть пропуски у діалозі виразами:

Справа в тому	Мені здається	річ у тім	по мінімуму
тягнути кота за хвоста	це вже як пощастить	має свою специфіку	
не розраховуйте на	про всяк випадок	собаку з'їв	не дай Бог

У магазині туристичного спорядження

Продавець: Добрий день!

Покупець: Добрий день!

Продавець: Я можу Вам допомогти?

Покупець: Так, я була б дуже вдячна. ¹ _____ ,
що друзі запросили мене в похід, у Карпати. У мене нема ні спорядження, ні спеціального одягу, а виїзд вже завтра.

Продавець: Це не проблема! Хоча, скажу з власного досвіду, такі покупки краще не відкладати на останній день.

Покупець: Я з Вами згідна. Це моя погана звичка — відкладати справи на потім, ² _____
_____ до останнього моменту.

Продавець: ³ _____ , це досить поширена погана звичка.
Нічого, у нас дуже великий асортимент, зараз все підберемо для Вас. Почнемо зі спорядження?

Покупець: Так. Місце в наметі у мене є. Потрібен спальник і килимок під спальник.

Продавець: Можна взяти каремат або надувний килимок. Зараз покажу вам обидва варіанти.

Покупець: Навіть не знаю, що ви порадите взяти?

Продавець: Каремат дешевший, а надувний килимок компактніший — займає місця ⁴ _____
_____ .

Покупець: Тоді беру надувний.

Продавець: Спальники мають різні температурні режими. Раджу взяти ось цей. Хоча вдень зараз ще досить тепло, ⁵ _____ теплу ніч. Ночі в горах завжди прохолодні.

Покупець: Прогноз погоди на ці дні непоганий: трохи сонячно, трохи хмарно, без дощу.

Продавець: Це добре. Хоча не варто довіряти прогнозу на всі сто відсотків. Погода в горах мінлива — сонце і абсолютно чисте небо, а через декілька хвилин чорні хмари і злива, або навіть сніг! +25 чи -5 — ⁶ _____ !

Покупець: Сніг? -5? Та ⁷ _____ !

Продавець: Таке буває часто! Тому треба взяти і теплий одяг ⁸ _____.
Не зимову куртку звичайно, а хоча б флісовий светр, термобілизну, куртку-дощовик.

Покупець: А як зі взуттям? Спортивні кросівки не підійдуть?

Продавець: Краще взяти трекінгове взуття. Звичайно, воно відрізняється від спортивного — ⁹ _____. Трекінгове взуття виготовлене з міцних матеріалів, в ньому буде зручно і безпечно.

Покупець: Ви, мабуть, часто ходите в походи?

Продавець: Так, я ¹⁰ _____ на гірських мандрівках. Люблю походи і гори ще з дитинства, добре знаю багато гірських маршрутів.

Покупець: Це круто! А я їду в похід вперше...

2

Утворіть словосполучення. Поставте іменники у правильні форми:

магазин	спортзал	базар	заняття	мітинг	дитячий садок
	перукарня	танці	школа	масаж	

1. Ходити в _____	6. Ходити на _____
2. Ходити в _____	7. Ходити на _____
3. Ходити в _____	8. Ходити на _____
4. Ходити в _____	9. Ходити на _____
5. Ходити в _____	10. Ходити на _____

3

Перекладіть українською мовою:

1. Oksana, if you've decided already to go to the language school, why are you dragging your heels?

2. It seems to me we have to buy more canned food, just in case.

3. I am taking dance classes. My teachers are very experienced in tango.

4. The weather in different regions of Ukraine has its own specificities. For example, in Lviv, it's unpredictable, changeable, and capricious.

5. – Are the lines long there?
– I don't know. It will depend on our luck.

6. I can't go on a camping trip with you guys. The thing is that I don't have a tent, a sleeping bag, and a mat. Don't count on me.

7. My skin is very light, so in summer, I try to go to the beach as little as possible or apply sunscreen.

8. God forbid it is going to rain! I don't have a rain jacket.

Key Phrases 4-123

тягну́ти ко́та за хвоста́	to beat around the bush, to drag one's heels
мені зда́ється	it seems to me
з'ї́сти соба́ку	to know inside out, to cut one's teeth on
є сво́я специ́фіка (ма́ти сво́ю специ́фіку)	to have its specific characteristics, to be unique
це вже як пощасти́ть	as luck would have it, it depends on luck
річ у тім = справа в тім	the thing is that
по мінімуму	as little as possible
про всяк випадок	just in case
не розрахо́вувати на щось / ко́гось	not to count on smth / smb
не дай Бог	God forbid

Відповіді на вправи

1

1. Справа в тому	6. це вже як пощастить
2. тягнути кота за хвоста	7. не дай Бог
3. Мені здається	8. про всяк випадок
4. по мінімуму	9. має свою специфіку
5. не розраховуйте на	10. собаку з'їв

2

1. магазин	6. базар
2. спортзал	7. заняття
3. дитячий садок	8. мітинг
4. перукарню	9. танці
5. школу	10. масаж

3

1. Оксано, якщо ви (ти) вже вирішили (вирішила) ходити в мовну школу, чому тягнете (тягнеш) кота за хвоста?
2. Мені здається, нам треба купити більше консервів, про всяк випадок.
3. Я ходжу на танці. Мої викладачі (вчителі) собаку з'їли на танго.
4. Погода в різних регіонах України має свою специфіку. Наприклад, у Львові вона непередбачувана, мінлива і примхлива.
5. – Там довгі черги?
– Не знаю. Це вже як пощастить.
6. Я не можу піти в похід з вами. Річ у тім (справа в тому), що у мене нема(є) намета (палатки), спальника і каремата (килимка). Не розраховуйте на мене.
7. У мене дуже світла шкіра, тому я намагаюсь по мінімуму ходити на пляж влітку або наносити сонцезахисний крем.
8. Не дай Бог, буде (підє) дощ! У мене нема(є) дощовика.

Конспект уроку № 124

Як це було: незалежність України

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode124

Вступ

Привіт-привіт! Це Анна, ваша вчителька української, і ви слухаєте подкаст «Уроки української» — подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову. На цьому подкасті, у четвертому сезоні, я розповідаю вам цікаві історії про себе, про українців, про українську культуру та історію. Сьогодні поговоримо якраз про історію.

В Україні наближається велике державне свято — День Незалежності — 24 серпня. Тому я вирішила розповісти вам сьогодні, як це було. Тобто як сталося, що Україна стала незалежною саме у 1991 році. Які були для цього причини, **передумови**, які люди брали в цьому участь.

На подкасті ми вже говорили про історію України. Це був другий сезон, епізоди 71-80, пам'ятаєте? Ці уроки я називаю «Короткий курс історії України».

Якщо ви ще не слухали той курс, дуже вам рекомендую, тому що у цих епізодах ви дізнаєтесь коротко про історію України від давніх часів до сучасності. Епізоди 71-80 ви можете знайти за посиланням ukrainianlessons.com/ukrainian-history.

А сьогодні ми поговоримо детально про **здобуття** незалежності у 91-му році. Готові починати?

передумова — premise

здобуття — obtaining

Як це було: незалежність України

З 1922 року Україна була в складі СРСР — Союзу Радянських Соціалістичних Республік або просто — Радянського Союзу.

Мабуть, не можна точно сказати, коли Радянський Союз почав **розвалюватися**, тобто коли саме почалися процеси, які руйнували Радянський Союз зсередини. Але самі ці процеси відомі. Історики говорять про чіткі причини **розпаду** Радянського Союзу.

Перша причина — економічна. Вже у 70-х роках різко впали показники зростання **промисловості** і **сільського господарства**. Цей період, коли головою партії був Леонід Брежнєв, ще називають «період застою». «**Застій**» — тобто коли все стоїть і коли нічого не рухається, не розвивається. «Застій», «період застою».

Друга причина розпаду СРСР — політична. Коли до влади прийшов Леонід Горбачов, це був 1985 рік, він почав проводити трохи іншу політику, ніж раніше. Його реформи підтримували далеко не всі комуністи, тобто всередині партії відчувався **розкол**, відсутність **єдності**, особливо на рівні стосунків республік і центру, Москви.

Третя причина — це страшна подія, яка сталася в Українській республіці у 1986 році. Ви точно чули про цю подію і, можливо, вже бачили популярний американський серіал про це. А якщо ще не бачили, то ви мусите обов'язково його подивитись, добре?

Це Чорнобиль — катастрофа на **атомній станції** у місті Прип'ять, в Україні. Чорнобиль став повним шоком для всього світу, а особливо — для радянської влади.

Система, яка мала працювати, не просто не спрацювала, вона вибухнула! І те, як влада поводитись під час цієї трагедії, те, як вони довгий час **тримали в секреті** від всіх людей, що стався вибух, що люди в небезпеці, — це спричинило **недовіру** людей до влади. **Недовіра** — це коли ви не довіряєте, не вірите комусь.

Те саме, до речі, з іншими діями Радянського Союзу, наприклад, війна в Афганістані. Люди не розуміли, чому і за кого вони мають там воювати. Люди почали не довіряти Радянському Союзу, вони були розчаровані — і це важлива причина розпаду СРСР.

А люди, які були найсміливішими, почали об'єднуватись і виступати проти режиму. В Україні виникали організації, зокрема екологічні групи, через жахливу ситуацію в Україні після Чорнобиля.

У 1988 році виникла Українська Гельсінська спілка — це перша політична організація в Україні тих часів. До Гельсінської спілки належали переважно колишні політв'язні — **політичні в'язні**, люди, які були арештовані, вони були на **засланні**, через свої політичні переконання, політичні ідеї. Це були дисиденти, такі як Левко Лук'яненко, Петро Григоренко, В'ячеслав Чорновіл, Надія Світлична та інші.

розвалюватися — to fall apart

розпад — disintegration

промисловість — industry

сільське господарство — agriculture

застій — stagnation

розкол — split

єдність — unity

атомна станція — nuclear plant

недовіра — distrust

політичний в'язень —

political prisoner

заслання — exile

У 1989 році виникло Товариство української мови. І воно почало працювати над тим, щоб не дати українській мові **остаточно** зникнути в Україні.

Взагалі, 1989 рік був **насичений** змінами по всій Європі, по всьому світу.

Це був Рональд Рейган, який закликає Горбачова «відкрити ці ворота», «зруйнувати цей мур». Йдеться про Берлінський **мур** або Берлінську стіну. Вона впала у листопаді 1989 року.

Прийшов кінець комуністичним режимам також у Польщі, Угорщині, Чехословаччині, Румунії.

І почався розпад комуністичного гіганта — Радянського Союзу. **Першу скрипку грали** прибалтійські республіки, тобто **Литва**, **Латвія** та Естонія. Прибалтійські республіки першими **проголосили** свій суверенітет, а потім і незалежність.

Активних українців надихали зміни в Європі, виникла масова політична організація під назвою Народний рух. Вони організовували мітинги, агітували за незалежність України. Головою Руху тоді був письменник і **громадський діяч** Іван Драч.

Напевно, тоді важливо було не пропустити момент, скористатися можливістю **послаблення** радянської системи, але разом з тим, зробити це не радикально, а **виважено**, розумно. Так і сталося.

Українці маленькими кроками ішли до своєї мети. Спочатку, у 1990 році в Україні відбулися вибори, за результатами цих виборів до парламенту потрапили багато демократичних депутатів.

Цей парламент прийняв Декларацію про суверенітет України. Це сталося 16 липня 1990 року. Декларація про суверенітет означала, що Україна була ще в Союзі, але закони України мали пріоритет над законами Союзу. Це була **велика перемога**.

До речі, головою Верховної Ради — українського парламенту — тоді був Леонід Кравчук, він **проявив** справжній політичний **талант**, він **знаходив спільну мову** і з демократами, і з комуністами, він виступав за суверенітет України, але не проявляв агресії, радикалізму.

Однак не все було так **безхмарно**. У жовтні 90-го року студенти вийшли на майдан Незалежності в Києві (тоді він ще називався Площа **Жовтневої революції**). Студенти оголосили страйк — **голодування**. Вони відмовилися їсти і вимагали відставки прем'єр-міністра. Вони вимагали надати Україні більшої автономії.

Всього було 50 студентів, які голодували, але також близько 50 тисяч киян приходили на майдан, щоб їх підтримати. Цю подію називають «Революція на **граніті**». Можна сказати, що це був «перший Майдан» — перша революція на майдані Незалежності. «Другий Майдан» був у 2004 році, а «третій Майдан» — у 2013-14 роках. Але про це поговоримо іншим разом.

остаточно — definitively, once and for all
насичений — saturated

мур = **стіна** — wall

Литва — Lithuania
Латвія — Latvia
проголосити — to proclaim

громадський діяч — public figure

послаблення — weakening
виважено — reasonably

Жовтнева революція — October revolution
голодування — hunger-strike

граніт — granite

На щастя, протест студентів був успішним, прем'єр-міністра звільнили. І це була ще одна **велика перемога**, а отже, Україна відходила ще далі від Радянського Союзу.

Михайло Горбачов робив спроби зупинити процес розпаду Союзу, він обіцяв, що надасть Україні більшу автономію, якщо Україна буде далі в союзі з Росією. До речі, його підтримував і **тодішній** американський президент Джордж Буш (той, що перший), він приїхав до України і виступив у парламенті, він **закликав** відмовитись від націоналізму і залишитись у союзі з Росією.

Але було вже занадто пізно. Українці **відчули смак свободи**, який так давно не відчували. Хоча **зі зрозумілих причин** владі важко було наважитися на останній крок.

І тут нам, можна сказати, трішки пощастило. 19 серпня 1991 року в Москві відбувся путч — **переворот**. Консервативні комуністи виступили проти Горбачова і ввели в Москву танки. Це був повний крах, повний колапс системи.

Проти путчу в Москві виступив російський президент Борис Єльцин, він вивів на вулиці людей з російськими прапорами і, можна сказати, почав інший переворот проти Горбачова, але проросійський переворот. У результаті комуністи дуже швидко **зазнали поразки**, а в Москві влада перейшла з рук Горбачова до рук Єльцина. А в Києві тільки того й чекали.

Люди вийшли на вулиці з гасами: «Ганьба КПУ» — Ганьба Комуністичній партії України.

Демократичні політики почали говорити про те, що потрібно терміново проголошувати незалежність.

Колишній дисидент Левко Лук'яненко швидко написав проєкт Акта про Незалежність України.

Ось уривок із нього:

«Виходячи із смертельної **небезпеки**, яка **нависла** була над Україною в зв'язку з державним переворотом у СРСР 19 серпня 1991 року, Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки урочисто проголошує незалежність України та створення самостійної української держави — України».

24 серпня 1991 року голова Верховної Ради на засіданні парламенту зачитує цей акт:

Акт **проголошення** незалежності України виставляють на голосування...

Результат:

ЗА — 346 депутатів

ПРОТИ — 2 депутати

УТРИМАЛИСЯ — 5 депутатів

тодішній — of that time
заклика́ти — to call for, to exhort

переворо́т —
radical change, revolution

зазна́ти порáзки =
програ́ти — to fail

проголо́шення — proclamation

утри́матися — to abstain

346 депутатів проголосували «за»! Це неймовірно!

Україна стала незалежною суверенною демократичною державою. **Навіть не уявляю**, які **емоції** тоді **вирували** в залі парламенту і під парламентом, де на вулицях святкували люди.

Я тоді щойно народилася і саме в той день, 24 серпня 1991 року, мене хрестили в церкві, тому я зовсім не пам'ятаю той день. Можливо, тоді люди ще не могли повірити в те, що сталося. Вони не знали, що буде далі. Але, як ми знаємо, все було добре.

Залишався лише один важливий крок — визнати Україну як незалежну державу у світі. Для цього було організовано Всенародний референдум 1 грудня. Уявляєте, на референдум прийшли 84% українців? І 90% з них проголосували за незалежність. Люди справді хотіли цього, вони хотіли незалежності.

Цікаві цифри. У Тернопільській області 99% людей проголосували за. А в Криму за незалежність України проголосували 54% людей. Це непогано, зважаючи на те, що в Криму тоді 66% людей були росіянами.

У той самий день, 1 грудня, відбулися перші вибори президента України. Впевнено переміг Леонід Кравчук, набравши 61% голосів.

Наступного дня після референдуму Україну **визнали** Польща, Угорщина і Канада. Ну і далі всі демократичні країни.

І ще одна важлива подія. 8 грудня у Біловезькій Пущі в Білорусі зустрілися лідери Росії, України та Білорусі: це Єльцин, Кравчук і Шушкевич. Єльцин, російський президент, запропонував утворити новий союз, з більшою автономією для республік, але Леонід Кравчук сказав «ні». Все-таки 90% українців проголосували за незалежність, а не за союз.

У результаті, Росія, Україна і Білорусь утворили міжнародну організацію — **Співдружність** Незалежних Держав — СНД. Зараз Україна вже не є членом СНД. Ми вийшли з СНД після початку російської агресії в Криму.

Отже, ось так це було. Так Україна стала суверенною і незалежною державою, і хоча самостійними бути зовсім не просто, сподіваюся, цього разу це надовго. 24 серпня — це День Незалежності України, найважливіше державне свято в Україні.

І насамкінець, я хочу поділитися з вами ресурсами, які я використовувала під час підготовки цього епізоду. У них ви можете дізнатися більше про українську історію різних часів.

По-перше, це книга про історію українського історика Сергія Плохія. Книга називається «Україна — **брама** Європи». Досить гарна назва, як на мене. Сергій Плохій, «Україна — брама Європи».

Також я використовувала інформацію з лекції іншого українського історика Михайла Кірсенка. Лекція називається «Часи незалежної України» і її

визнати — to recognize

співдружність —
commonwealth

бра́ма — gate

можна знайти на Ютубі. Цю лекцію показували на українському телебаченні. Я залишу вам посилання на сторінці епізоду.

І останнє, це документальний фільм польського **режисера** Єжи Гофмана. Документальний фільм називається «Україна. **Становлення** нації». Дуже вам рекомендую переглянути цей документальний фільм. Він складається з чотирьох епізодів і, мені здається, це дуже цікавий фільм для того, щоб дізнатися більше про українську історію.

Ви можете, до речі, подивитися цей фільм українською мовою, польською мовою або англійською. Але я впевнена, ви можете подивитися українською, так? Фільм називається «Україна. Становлення нації».

Усі ці ресурси я залишу для вас на сторінці епізоду ukrainianlessons.com/episode124.

А також на цій сторінці ви можете дізнатись, як придбати нашу преміум-підписку. Підписка містить конспекти уроків з повними транскриптами епізодів, перекладом складних слів, таблицями і вправами.

режисёр — stage manager
становлення — formation

Корисні фрази та ідіоми

А зараз розглянемо корисні ідіоми та вирази, які я вживала під час розповіді.

Коли я говорила про Чорнобиль, я **вказувала**, що влада довгий час «тримала в секреті цю трагедію».

вказувати — to point out

«**Тримати в секреті**» або «**тримати в таємниці**» (секрет і таємниця — це синоніми). Тримати в секреті означає не розповідати нікому.

«Я тримаю в секреті від вас тему наступного епізоду. Я вам не розповідаю, яка буде тема наступного разу».

«Тримати в секреті» або «тримати в таємниці».

Далі, коли я розповідала про те, що починався розпад Радянського Союзу. «**Першу скрипку грали**» прибалтійські республіки — Литва, Латвія і Естонія». Прибалтійські країни грали першу скрипку. Чи це пов'язано зі скрипкою чи музичними інструментами? Ні, це фразеологізм, який означає «робити щось першим».

Тобто Латвія, Естонія і Литва першими вийшли з Радянського Союзу, вони зіграли першу скрипку. Вони зробили це першими, а далі вже Україна зробила це другою.

Коли я розповідала про прийняття Декларації про суверенітет, я казала, що це «**велика перемога**».

Ми часто говоримо «велика перемога», особливо в політиці.

«Закон про мову — це велика перемога нашого колишнього президента».

Далі «Головою Верховної Ради, а потім першим Президентом України став Леонід Кравчук, ця людина проявила справжній політичний талант».

«**Проявити талант**» — це коли у вас є якийсь талант і ви його проявляєте, тобто ви робите щось корисне, ви **втілюєте** цей талант в життя.

«**Лєся Українка** проявила свій творчий талант ще в дитинстві».

Так-от, Леонід Кравчук проявив політичний талант, тому що «він знаходив спільну мову і з демократами, і з комуністами».

«**Знаходити спільну мову**» — тобто говорити ніби однією мовою, бути на одній хвилі, тобто добре порозумітися, добре розуміти одне одного. Може бути і **заперечення**:

«Ми не знайшли спільної мови: я не можу зрозуміти його позицію!». Ми не знайшли спільної мови.

Далі я хотіла також вам розказати про одне слово, слово «**безхмарно**». Я сказала, що тоді в Україні «не все було так безхмарно» — тобто не все було ідеально. Коли небо безхмарне, воно не має хмар, воно синє і таке хороше, так. Кажуть ще «мирне небо».

«Я дуже люблю Україну, хоча у нас далеко не все безхмарно». Не все ідеально.

На початку 90-х «українці відчували смак свободи, який вони давно не відчували».

«**Відчути смак свободи**» або «скуштувати свободи», тобто ви спробували щось, на смак чи просто спробували, і вам це сподобалося, ви хочете ще. Наприклад, «Перша її пісня стала хітом, і вона відчула смак слави» (тобто популярності).

Отже, українці відчували смак свободи, але «зі зрозумілих причин владі було важко наважитися на останній крок».

«**Зі зрозумілих причин**» — через те, що були якісь зрозумілі причини, тобто причини, які можна зрозуміти, об'єктивні причини, так?

«Зі зрозумілих причин я не говорю про політику на подкасті».

Наступна фраза була в тексті Акту проголошення Незалежності України:

«Зі зрозумілих причин я не говорю про політику на подкасті».

Наступна фраза була в тексті Акту проголошення Незалежності України:

втілювати — to realize,
to implement

Лєся Українка — (1871—1913)
one of Ukrainian literature's
foremost writers, best known
for her poems and plays

заперечення — negation

«Виходячи із **смертельної небезпеки**, яка **нависла** над Україною...».

Смертельна небезпека нависла над Україною.

Тут є ідіома «**нависла небезпека**», тобто є щось небезпечне, щось погане може статися. «Нависла небезпека» або небезпека нависла.

«Після вибуху на Чорнобильській станції над усією Європою нависла екологічна небезпека».

І останнє цікаве речення:

Я казала: «Навіть не уявляю, які емоції тоді **вирували** в залі парламенту і під парламентом».

Ну, по-перше, «**навіть не уявляю**» тобто «я не можу уявити», «мені важко уявити». Ми часто говоримо саме в такому порядку:

«Навіть не уявляю».

«Навіть не уявляю, які емоції тоді **вирували** в залі парламенту».

«**Емоції вирували**», тобто це коли є багато сильних емоцій: це може бути щастя, радість, **гнів** чи **пристрасть** — ми кажемо «емоції вирують» або «вирують емоції».

Якщо взяти, наприклад, тему футболу:

«Після перемоги **української збірної** на Олімпійському стадіоні вирували емоції. Навіть не уявляю, як це було, бути там!».

А у вас вирують емоції, коли ви слухаєте цей подкаст?

смертельна небезпека —
grave danger
нависнути — to hang over

вирувати — to swirl

гнів — anger
пристрасть — passion

українська збірна —
national team of Ukraine

Цікавинка з граматики

Іменник «незалежність» — який це рід? Так, «незалежність» закінчується на **приголосний**, але насправді це жіночий рід.

Не забувайте, що іменники, які закінчуються на -ість, належать до жіночого роду. Інші приклади — це:

Мужність — тобто сила.

Злість — коли ти злий, **сердитий**, тобі нічого не подобається.

Скромність — це коли людина скромна, тобто вона не хоче багато, не вимагає багато.

Зверніть увагу, що в цих словах відбувається **чергування** і — о:

незалежність — без незалежності, мужність — немає мужності, злість — у злості. І — о.

А у знахідному відмінку ці іменники не змінюються: тобто **здобути** незалежність, відчути мужність.

Ну і взагалі ці іменники жіночого роду, які мають закінчення на приголосний, вони належать до окремої групи **відмінювання** — це окрема відміна, третя відміна.

Ось послухайте, як вони відмінюються:

Н. в. незалежність
Р. в. незалежності або незалежності
Д. в. незалежності
З. в. незалежність
О. в. незалежністю
М. в. на незалежності

Ви помітили, що у родовому відмінку може бути незалежності і незалежності. Форма «незалежності» більш давня. На жаль, її зараз рідко вживають в Україні, її більше вживають українці за кордоном, тобто в Америці і в Канаді. А в Україні частіше говорять «незалежності», немає «мудрості», немає «скромності» — і це якраз результат мовної політики Радянського Союзу. Вони **заперечували** форму «незалежності». А ви можете казати, як хочете: День Незалежності чи День Незалежності — і так, і так правильно!

А більше інформації про третю відміну в таблицях ви можете знайти в конспекті уроку.

приголосний — consonant

мужність — courage

сердитий — angry

скромність — modesty

чергування — alternation

здобути — to gain

відмінювання — declension

заперечувати — to deny

Третя відміна іменників

До третьої відміни належать іменники жіночого роду з нульовим закінченням (на приголосний) і іменник «мати».

Закінчення	Приклади	Переклад
Твердий приголосний	ніч річ піч пóдорож любóв кров	<i>night</i> <i>thing</i> <i>stove</i> <i>trip</i> <i>love</i> <i>blood</i>
М'який приголосний	тінь сіль вiдстань байдужість бідність вдячність вірність гідність гóрдість допитливість зáздрість здiбність злість креатiвність мóлодість незалéжність ніжність пiдлість пристрасть радість стáрість твóрчість толерáнтність чéсність	<i>shadow</i> <i>salt</i> <i>distance</i> <i>indifference</i> <i>poverty</i> <i>gratitude</i> <i>faithfulness</i> <i>dignity</i> <i>pride</i> <i>curiosity</i> <i>envy</i> <i>capability</i> <i>malice</i> <i>creativity</i> <i>youthfulness</i> <i>independence</i> <i>tenderness</i> <i>meanness</i> <i>passion</i> <i>joy</i> <i>old age</i> <i>creative work</i> <i>tolerance</i> <i>honesty</i>

Відмінювання іменників 3 відміни

Однина

Н. в.	радість	тінь	пóдорож
Р. в.	ра́дост- і (-и)	ті́н- і	пóдорож- і
Д. в.	ра́дост- і	ті́н- і	пóдорож- і
Зн. в.	радість	тінь	пóдорож
Ор. в.	ра́діст- ю	ті́нн- ю	пóдорожж- ю
М. в.	(у, на) ра́дост- і	(у, на) ті́н- і	(у, на) пóдорож- і
Кл. в.	ра́дост- е	ті́н- е	пóдорож- е

Множина

Н. в.	ра́дост- і	ті́н- і	пóдорож- і
Р. в.	ра́дост- ей	ті́н- ей	пóдорож- ей
Д. в.	ра́дост- ям	ті́н- ям	пóдорож- ам
Зн. в.	ра́дост- і	ті́н- і	пóдорож- і
Ор. в.	ра́дост- ями	ті́н- ями	пóдорож- ами
М. в.	(у, на) ра́дост- ях	(у, на) ті́н- ях	(у, на) пóдорож- ах
Кл. в.	ра́дост- і	ті́н- і	пóдорож- і

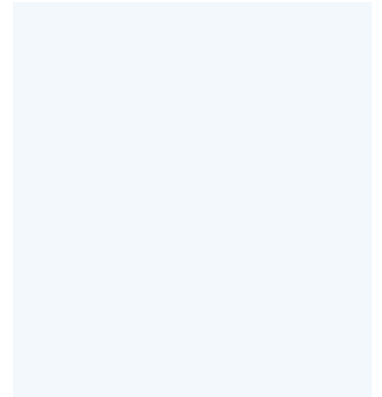

Завершення

А на сьогодні все! Якщо ви хочете дізнатися більше про історію України, зайдіть на сторінку цього епізоду, там я залишу для вас назву книги та фільмів, які я згадувала: ukrainianlessons.com/episode124.

А також підписуйтеся на преміум, щоб отримати більше від подкасту і підтримати наш проєкт. Усі деталі про преміум є на ukrainianlessons.com/premium.

А я бажаю вам гарного дня чи вечора! З Днем Незалежності України! На все добре!

Вправи

1

Прочитайте текст, заповніть пропуски фразами:

знаходити спільну мову	проявити талант	тримала в секреті
емоції вирують	нависла небезпека	

Які риси варто розвивати у дітях

Кожна дитина народжується зі своїм особливим характером. Але виховання — це інструмент, за допомогою якого батьки можуть розвивати позитивні риси характеру та здібності своїх дітей.

Креативність. Кожна дитина по-своєму талановита. Завдання батьків створити простір для творчості та ігор, в яких дитина зможе ¹ _____ і розвивати свої творчі здібності.

Толерантність. Толерантність — вміння приймати і поважати думки та погляди інших людей. Толерантність допомагає ² _____ з іншими людьми незважаючи на різні думки та погляди.

Чесність. Чесна людина — це людина, якій можна довіряти, людина, для якої правда є пріоритетом у житті. Чесність — основа довіри у стосунках. Якщо ви хочете, щоб дитина завжди була чесною з вами і довіряла, а не ³ _____ свої перші дитячі проблеми і страхи, бережіть атмосферу довіри з дитинства і завжди будьте чесними.

Допитливість. Маленькі діти дуже допитливі. При цьому в них практично нема відчуття страху. Допитливість та сміливість допомагають дітям досліджувати світ. Часом допитливість кличе малюка до відчиненого вікна, розетки чи плити на кухні. Щоб над дитиною не ⁴ _____, дорослим треба завжди бути поруч, щоб контролювати ситуацію. Трохи старші діти починають ставити питання: «як?», «де?», «чому?».

Дитячі питання не можна ігнорувати, якщо ви хочете зберегти в дитині допитливість.

Вдячність. Важливо виховати дитину так, щоб вона відчувала вдячність за все, що дає їй життя. Навчіть дитину говорити слово «дякую».

А ще навчіть щиро казати «вибач». І самі просіть вибачення в дитини, якщо відчуваєте свою вину перед нею. І навіть якщо ⁵ _____ в той момент, покажіть на своєму прикладі, як заспокоїтися і зробити перший крок у вирішенні конфлікту.

2

Від поданих прикметників утворіть абстрактні іменники:

ніжний → **ніжність**

1. бідний → _____
2. злий → _____
3. підлий → _____
4. вірний → _____
5. гідний → _____
6. гордий → _____
7. молодий → _____
8. старий → _____
9. впевнений → _____
10. незалежний → _____
11. скромний → _____
12. сміливий → _____

3

Перекладіть українською мовою:

1. Please keep this information a secret from my mother for a while. I don't want her worrying.

2. The president congratulated the national team for their big win in the World Championship finals.

3. When just a child, Mozart showed unusual musical talent.

4. We can find a common language thanks to honesty and tolerance.

5. My youth was not trouble-free, but it made me stronger.

6. He is the public figure who plays first fiddle in this organization.

7. The people have tasted freedom and want full independence now.

8. For obvious reasons, Ukraine left the Commonwealth of Independent States.

9. You can't imagine how much I missed you!

Key Phrases 4-124

тримати в секреті	to keep as a secret
грати першу скрипку	to play first fiddle, to be leading in something
велика перемога	great win
проявити талánt	to show (express) talent
знаходити спільну мову	to find a common language, to get along
безхмарно (<i>adverb</i>) безхмарний (<i>adjective</i>)	lit. cloudless, trouble-free, perfect
відчути смак свободи	to get a taste of freedom
зі зрозумілих причин	for obvious reasons
навісла небезпека	there is a risk, to be under threat
навіть не уявляю	I can't even imagine
емоції вирують	emotions are running high

Відповіді на вправи

1

1. проявити талант
2. знаходити спільну мову
3. тримала в секреті
4. нависла небезпека
5. емоції вирують

2

1. бідність	7. молодість
2. злість	8. старість
3. підлість	9. впевненість
4. вірність	10. незалежність
5. гідність	11. скромність
6. гордість	12. сміливість

3

1. Будь ласка, (по)тримайте ((по)тримай) цю інформацію в секреті від моєї мами деякий час. Я не хочу, щоб вона хвилювалася (переживала).
2. Президент привітав національну збірну з великою перемогою у Чемпіонаті світу з футболу.
3. Ще дитиною (Будучи дитиною) Моцарт проявив надзвичайний (незвичний) музичний талант.
4. Ми можемо знайти спільну мову завдяки чесності та толерантності.
5. Моя молодість не була безхмарною, але це зміцнило мене (зробило мене сильнішою (сильнішим)).
6. Він громадський діяч, який грає першу скрипку в цій організації.
7. Люди відчули смак свободи і тепер (зараз) хочуть повну незалежність.
8. Зі зрозумілих причин Україна покинула Співдружність незалежних держав (вийшла зі Співдружності(и) незалежних держав).
9. Ви (ти) не можете (не можеш) уявити, як (сильно) я за вами (тобою) скучив (скучила)!

Конспект уроку № 125

Державні символи України: прапор

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode125

Вступ

Привіт-привіт! Ви слухаєте подкаст «Уроки української мови», це Анна, ваша вчителька української.

Це четвертий сезон подкасту, епізод 125, і тепер Ukrainian Lessons — це вже не класичні уроки, а більше як справжні епізоди подкасту.

Що я **маю на увазі**? Тепер ви можете слухати цікаві історії про Україну, українців, про нашу культуру, історію. Тобто ви можете дізнаватися щось нове і покращувати свою українську мову водночас. Як кажуть, **вбивати двох зайців**. Тобто робити дві корисні справи водночас. Вбивати або вбити двох зайців.

Минулого разу я розповідала вам про День Незалежності України — як це було. А сьогодні я хочу розпочати на подкасті ще одну важливу тему — українську національну або державну символіку.

Державна символіка — це державні символи, тобто символи держави, країни. У нас в Україні є три основні державні символи: прапор, гімн і **герб**. І сьогодні на подкасті я розповім вам щось цікавеньке про наш прапор, щось таке, чого ви ще не знали. Добре?

Але спочатку, перш ніж перейти до справи, я хочу, щоб ви послухали голосове повідомлення нашої слухачки Кортні. Я була дуже щаслива, коли минулого тижня отримала голосове повідомлення від Кортні.

Кортні — американка. Я пам'ятаю, як вона вперше написала мені, тоді це був перший сезон подкасту, це був 2016 рік. Тоді Кортні тільки починала вивчати українську мову, вона збиралася їхати в Україну на два роки. А зараз — вона просто ідеально говорить українською, абсолютно вільно. Ви можете самі послухати, готові? Але майте на увазі, що Кортні говорить досить швидко, добре? Отже, слухайте Кортні:

«Добрий день! Мене звати Кортні. Якщо слухає Анна, то ти вже знаєш мене. Привіт! Сподіваюся, що все добре! Я рада, що ти багато подорожуєш. Теж привітай інших слухачів подкасту.

герб — arms, coat of arms

До речі, я почала вивчати українську мову у 2016 році, коли я дізналася, що буду жити і працювати 2 роки в Україні в якості волонтера **Корпусу Миру**. Я знову у США після дворічного **відрядження** в Україні. І я хочу продовжувати покращувати свою українську мову, хоча ну зараз, у щоденному житті мені не потрібно спілкуватися українською.

Але коли я була в Україні, звісно мені треба було використовувати українську мову кожного дня на роботі з колегами, друзями, щоб просто жити. Я жила у місті Черкаси. І дуже-дуже люблю Черкаси. Всі мої друзі там прекрасні люди, неймовірні! Я рекомендую відвідати місто Черкаси. Я там працювала у **громадській організації**. Я продовжую таку роботу зараз у США.

На жаль, я не можу багато спілкуватись українською мовою зараз, але у мене є український котик, його звали Лев. Я знайшла його на **парковці**, коли він був кошеня. І він дуже розумний і знає деякі команди, як «сідай», «ляж», «дай п'ять», «стрибай», «чекай». З котом я можу спілкуватися українською мовою.

Ну поки що це все. Я сподіваюся, що я скоро знайду людей, з якими я можу спілкуватися українською. Якщо ви у штаті Індіана, **звертайтеся** до мене, бо я дуже хочу познайомитися і з кимось практикувати.

Бажаю всім слухачам успіхів у вивченні української мови. Дякую, Анна, я дуже рада, що є такий подкаст! До побачення!».

Дякую і тобі, Кортні, за це повідомлення! Мені дуже приємно тебе чути!

А Кортні справді досить швидко говорить, правда?

Кортні розповідала, що вона була в Україні як волонтер Корпусу Миру — це така програма для молодих американців, знаєте, Корпус Миру? Так-от, Кортні була волонтером Корпусу Миру два роки в Україні. І ось тільки нещодавно повернулася до США.

В Україні вона жила в Черкасах, і там у неї є багато друзів, я знаю, що Кортні дуже **комунікабельна** дівчина. У її повідомленні ми чуємо, як вона сумує за своїми українськими друзями, вона в них **душі не чує**.

Після дворічного відрядження — дворічне відрядження — це відрядження (“business trip”) на два роки — дворічне. Після дворічного відрядження Кортні зараз уже живе в США, у штаті Індіана, там вона працює в громадській організації і хоче з кимось спілкуватися українською, щоб не забувати.

Хоча у неї є одна **істота**, з якою вона може практикуватися — це її український кіт Лев. Це дуже мила історія, правда? Кортні знайшла котика на парковці в Україні і привезла його до Штатів.

Кіт український, а отже, він розуміє команди українською. Тож Кортні може практикувати **наказовий спосіб**: сідай, ляж і так далі...

Корпус Миру — Peace Corps
відрядження — business trip

громадська організація — non-governmental organization

парковка — parking

звертатися — to apply, to appeal

комунікабельний — sociable, open, communicative

істота — living being

наказовий спосіб — imperative mood

Я дуже щаслива, що мала можливість познайомитися з Кортні особисто в Києві. Минулого року Кортні прийшла на нашу першу зустріч слухачів подкасту. Вона дуже класна!

Тому якщо ви живете в штаті Індіана і хочете познайомитись з Кортні і попрактикуватися з нею українською, напишіть мені і я вас познайомлю.

Ще раз дуже дякую тобі, Кортні, за голосове повідомлення! Сподіваюсь, воно надихне і вас, любі слухачі. Спробуйте записати себе на **диктофон** і надішліть мені запис. Це чудова практика! До того ж я буду дуже щаслива чути ваш голос.

Моя електронна адреса anna собачка ukrainianlessons.com — anna@ukrainianlessons.com.

А зараз перейдімо до теми епізоду. Сьогодні я хочу розпочати серію епізодів про символи України.

диктоф́он — recording device

Державні символи України: прапор

Почнімо з символу, який знають, мабуть, усі іноземці **без винятку**. Принаймні всі, хто вивчає українську мову, так? Це український прапор. Є ще одне слово, яке ми використовували раніше, це слово «стяг» — синонім до слова «прапор» — «стяг».

Прапор або стяг України — синьо-жовтий. Правильно? Чи... жовто-блакитний? Тобто який колір вгорі, а який внизу? Який колір зверху, а який знизу? Жовтий чи блакитний? Жовтий чи синій?

Це **підступне питання**, тобто непросте, бо насправді, в Україні вже давно **точаться дискусії** щодо **порядку** кольорів на прапорі. Ви знаєте, що класична версія, яку ви можете бачити всюди по Україні чи на **міжнародному** рівні — це синій колір зверху і жовтий знизу.

Але навіть у Конституції України не написано, який колір має бути зверху. Ось читаю для вас Конституцію, це Розділ I, Стаття 20:

«Прапор України — це стяг із двох **рівновеликих** горизонтальних **смуг** синього і жовтого кольорів».

Тобто в Конституції не зазначено порядку кольорів! Який колір вгорі? А який внизу? Це **дає підстави** деяким людям казати, що жовтий колір має бути згори, а синій чи блакитний — внизу. До речі, синій колір — темний, а блакитний чи голубий — це світло-синій колір.

То які причини мають люди, щоб так казати? Є декілька причин.

поря́док — order

мі́жнародний — international

рівновели́кий — isometric, equivalent

сму́га — stripe

По-перше, дехто вважає, що за часів Української Народної Республіки (це 1917-1918 роки) прапор був жовто-блакитним (це можна побачити на **світлинах** — на фотографіях тих часів). Тобто жовтий був колір зверху, а синій, або блакитний — знизу.

Так, якщо подивитися на старі фотографії, тобто на старі світлини, то ці фотографії чорно-білі, вони не кольорові звичайно, ми можемо побачити, що зверху на прапорі світлий колір, а знизу — якийсь темний колір. Тобто ми можемо припустити, що це жовтий — світлий, а синій — темний.

Але історики говорять, що в ті часи **плівки** і фотографії були ще поганої якості, вони були чорно-білі і показували світлі кольори як темні, а темні кольори як світлі.

Можна взяти інший приклад — прапор Швеції. Прапор Швеції теж жовто-блакитний, тобто блакитний фон і дві жовті лінії (до речі, тому наші збірні команди з футболу мають дуже схожі форми). То якщо проаналізувати дуже старі фотографії прапора Швеції, то бачимо, що фон — світлий, а лінії — темні. Це така особливість старих фотографій, старих плівок. Так само і український прапор, насправді вже у 20-х роках він був синьо-жовтим, а не жовто-синім.

Але є і інші причини, чому кажуть, що прапор має бути жовто-блакитним. Одна з них така трохи **містична** причина. Говорять, що згідно з фен-шуєм (фен-шуй — це **китайське** мистецтво, так, фен-шуй), згідно з фен-шуєм, жовтий колір має бути над синім кольором. Чому так? Тому що жовте (як тепле і світле) має **домінувати** над синім (холодним кольором). Але я не знаю, наскільки фен-шуй як китайське мистецтво актуальний для України...

І ще одна причина пов'язана з тим, що колись, один із перших прапорів українців — це був жовтий лев на блакитному фоні. Це був прапор Галичини — великої частини України. Жовтий, або золотий, лев на блакитному фоні.

Є така наука, **геральдика** — це наука про герби, про історичні символи країн. І за законами геральдики, колір символу, тобто золотий колір лева, має бути вгорі, а колір фону (тобто синій) — має бути внизу.

Тобто маємо кілька причин, щоб поміняти місцями кольори з синьо-жовтого на жовто-синій. Ці причини, мені здається, не мають підстав, не мають достатньо **підстав**. Але **маємо те, що маємо**. Прапор України вже давно був синьо-жовтим.

24 серпня 1991 року саме синьо-жовтий прапор, великий такий стяг, занесли до Парламенту України, коли проголосили незалежність України (про весь цей процес я детально розповідала в попередньому епізоді, 124-ому).

Також саме синьо-жовтий прапор завіз у космос перший український космонавт Леонід Каденюк — у 1997 році. І зараз під синьо-жовтими прапорами **воюють** українці у війні на сході, на сході України. Тому можна сказати, що наш синьо-жовтий прапор має велику історію.

світлина = фотографія —
photo

плівка — photographic film

містичний — mystic(al)
китайський — Chinese

домінувати — to dominate

геральдика — armory, heraldry

підстава — motive, reason

воювати — to be at war

А що означають барви або кольори українського прапора? У першому варіанті — синій — це небо, а жовтий — це поле пшениці, золоті пшеничні поля, якими знала Україна. У другому варіанті, якщо жовтий колір згорі, жовтий — це сонце, а синій — це води, українські річки і моря.

Крім того, якщо заглянути далі в історію, то ще з початку часів християнства в Україні синій колір і жовтий, золотий представлені в українських церквах, **іконах**. Особливо це стосується зображення **Діви Марії, Богородиці**.

Богородиця Марія була давно **покровителькою** українських козаків. Якщо ви будете в українському храмі, наприклад, в Софії Київській (це такий старий дуже собор, X-XI століття), ви можете помітити там багато золотих, тобто жовтих, і синіх елементів.

Ну і коротенько про історію українського прапора. Вперше український синьо-жовтий прапор підняли над Львівською Ратушею. Знаєте Ратушу в центрі Львова, на площі Ринок? Це сталося у 1848 році. Саме тоді український прапор вперше було поставлено над містом. Але це зробили **нелегітимно**, тому він там висів недовго.

І з того часу прапор почали використовувати люди, які називали себе «русинами», тобто українцями. Пізніше синьо-жовтий прапор використовували в Українській Народній Республіці, з 1917 року. А ще пізніше — українські націоналісти.

На жаль, в часи Радянського Союзу прапор України не просто не використовували, його забороняли і навіть принижували. Його використовували тільки в коміксах — на малюнках, де сміялися з українців, на цих малюнках **висміювали** так званий «український буржуазний націоналізм».

Ну і з кінця 80-х років синьо-жовтий прапор почали активно використовувати під час демонстрацій і мітингів за незалежність. У 1990 році великий прапор **замайорів** над Хрещатиком, а у 1991 році його занесли до Верховної Ради України. **З тих пір** це наш національний символ, наш символ свободи і любові до України.

А якщо ви захочете дізнатися ще більше про український прапор, рекомендую вам одне відео на ютубі. Як завжди, посилання на відео я залишу на сторінці епізоду. Це епізод 125, а отже, сторінка епізоду ukrainianlessons.com/episode 125. (англійською)

ікона — icon

Діва Марія = Богородиця —
Virgin Mary

покровителька — patroness

нелегітимно — illegitimately

висміювати — to mock,
to satirize

замайоріти — to loom,
to appear dimly

з тих пір — since then

Корисні фрази та ідіоми

А зараз перейдімо до цікавих виразів та ідіом, які я використовувала.

По-перше, на самому початку я сказала, що тепер Ukrainian Lessons — це вже не класичні уроки, а більше як справжні епізоди подкасту. «Що я маю на увазі?», — спитала я.

«**Мати на увазі**» це може означати думати щось, вважати щось, але ще не сказати це, ще це не назвати.

Тобто, наприклад: «Ви вивчаєте мою рідну мову, я маю на увазі українську мову».

Але також є інше значення «мати на увазі». Перед тим, як почати слухати повідомлення Кортні, я сказала:

Але майте на увазі, що Кортні говорить досить швидко, добре?

«Майте на увазі», тобто знайте, я хочу вас попередити, щоб ви це знали. У цьому значенні ми часто вживаємо «майте на увазі» або «май на увазі» у наказовому способі. Наприклад:

«Я вам рекомендую відвідати Київ взимку, але майте на увазі, що взимку в Києві дуже холодно. Тому візьміть з собою пальто».

Далі я говорила, що в четвертому сезоні ви можете дізнаватися щось нове і покращувати свою українську мову водночас. Як кажуть, ви можете вбити двох зайців.

«**Вбити двох зайців**», тобто виконати дві справи або два завдання одночасно, разом, наприклад:

Якщо бігати і слухати Ukrainian Lessons Podcast, можна вбивати двох зайців! Тобто займатися спортом і вивчати українську мову разом, водночас.

Вбивати двох зайців — це недоконаний вид, вбити двох зайців — доконаний вид.

Далі про Кортні.

У її повідомленні ми могли чути, як вона сумує за своїми українськими друзями, які живуть в Черкасах, так? Вона в них душі не чує.

«**Душі не чути** в комусь» — це когось дуже любити, йдеться про людей чи тваринок, як-от кота Кортні. Душі не чути в комусь.

«Бабуся душі не чує у своїх **онуках**» — типова бабуся дуже любить своїх онуків. Вона в них душі не чує.

ону́ки = вну́ки — grandchildren

Далі, ми починали тему епізоду з символа, який знають, мабуть, усі **без винятку** іноземці.

Усі без винятку — тобто всі-всі-всі, абсолютно всі.

Я навіть уточнила, що ми будемо говорити про символ, який знають усі без винятку іноземці, які вивчають українську мову.

Наприклад: усі без винятку люди помруть. Така сумна правда.

Далі коли я говорила про прапор, я запитала у вас: прапор має бути синьо-жовтий чи жовто-синій? Який порядок кольорів? Це **підступне** питання.

підступний — perfidious, cunning, tricky

Підступне питання — тобто питання непросте, питання, на яке ви думаєте, ви точно знаєте правильну відповідь, але насправді відповідь інша. Пам'ятаєте, як в епізоді про похід в Карпати я казала, що в Карпатах часто буває «підступна погода», тобто вона може несподівано змінитися — «підступна погода». Так само «підступне питання».

Питання прапора — це підступне питання, непросте, бо насправді в Україні вже давно **точаться дискусії** щодо порядку кольорів на прапорі.

Точаться дискусії — це ще один корисний вираз.

Точитися — це те саме, що відбуватися.

точі́тися — to be sharpened, to take place

Точаться дискусії означає, що це дискусійне питання, люди не мають однієї думки щодо чогось.

Щодо чого ще зараз точаться дискусії? Ага... Наприклад, цього року в Україні були вибори президента. Знаєте, так? І серед українців точилися дискусії щодо того, чи президент Порошенко був хорошим президентом, чи треба вибрати когось нового.

Можливо, ви знаєте, що українці вибрали в результаті нового президента. І зараз точаться дискусії, чи президент Володимир Зеленський хороший президент, чи ні. Це дискусійне питання. Про такі питання точаться дискусії.

І про прапор я також казала, що колись на прапорі Галичини був жовтий лев на синьому фоні. Це дає підстави деяким людям казати, що жовтий колір має бути згори, а синій чи блакитний внизу.

Це дає підстави — ми часто використовуємо цей вираз, особливо у засобах масової інформації. Підстави — це певні факти, причини, чому ми маємо вірити в щось, чому щось є правдою.

Давати підстави — тобто давати реальні **докази**.

до́каз — proof, argument

Інший вираз «**немає підстав**»:

Немає підстав вважати, що **курс долара** в Україні зростає.

Немає підстав.

І про прапор я також сказала, що були ідеї перевернути його на жовто-блакитний, але... Маємо те, що маємо. Зараз прапор України вже давно синьо-жовтий.

Маємо те, що маємо — тобто ось така реальна ситуація, ми маємо факти, маємо те, що маємо. Цей вираз, до речі, належить першому президенту України Леоніду Кравчукові. Справді, в складних умовах післярадянської України можна було тільки сказати «Маємо те, що маємо». Ці слова, знову ж таки, сказав Леонід Кравчук — перший Президент України.

Усі ці корисні ідіоми та вирази з перекладом англійською, а також вправи для практики ви можете знайти в конспекті уроку. Ви можете завантажувати конспекти, якщо ви підписалися на наш преміум. Більше про преміум дізнайтеся за посиланням ukrainianlessons.com/premium.

курс долара —
dollar exchange rate

Цікавинка з граматики

Український прапор синьо-жовтий. Синьо-жовтий — це **прикметник**, який складається з двох частин: синьо **дефіс** жовтий.

Щоб утворити такий прикметник, потрібно перше слово перетворити на **прислівник**. Прислівники — це, наприклад, гарно, весело.

І так само «синьо» — це прислівник від «синій», а «жовто» — прислівник від «жовтий».

Ми вживаємо такі прикметники з дефісом, як поєднання двох частин, щось що складається з двох частин, або навіть більше ніж двох, наприклад:

Прапор Франції — синьо-біло-червоний.

А який прапор Італії?

Прапор Італії — зелено-біло-червоний.

Також ми вживаємо такі прикметники для відтінків, тобто різновидів кольорів, наприклад:

Темно-зелений (це темний зелений колір).

Світло-синій (світлий синій колір).

прикметник — adjective
дефіс — hyphen,
intra-word dash

прислівник — adverb

І це можуть бути не лише кольори, а й, наприклад, смаки:

Наприклад, кисло-солодкий соус (тобто цей соус **кислий** і солодкий). Він кисло-солодкий — пишемо з дефісом.

Можуть бути і такі прикметники, як «науково-технічний» — **науково-технічна революція**, тобто революція відбулась і в науці, і в техніці.

Ми підготували табличку, де є набагато більше прикладів таких прикметників з дефісом. Де ви можете знайти таку табличку? Звичайно! У конспекті уроку!

кислий — sour

**науково-технічна
революція** —
Scientific Revolution

Складні прикметники, які пишуться через дефіс

[прикметник] і [прикметник] → [прислівник-прикметник]

синій і жовтий → синьо-жовтий
науковий і технічний → науково-технічний

Значення	Приклади	Переклад
Відтінки кольорів або поєднання кольорів	сіро-блакитний тёмно-зелений світло-зелений яскраво-червоний молочно-білий	<i>blue-grey</i> <i>dark green</i> <i>light green</i> <i>bright red</i> <i>milky-white</i>
Відтінки смаків	кисло-солодкий приторно-солодкий	<i>sweet-and-sour</i> <i>sickly-sweet, too sweet</i>
Сторони світу	південно-східний північно-західний	<i>southeastern</i> <i>southwestern</i>
Складні прикметники, між якими можна поставити «і»	мовно-літературний науково-технічний суспільно-політичний російсько-український культурно-мистецький національно-патріотичний індустріально-аграрний парламентсько-президентський	<i>language and literature</i> <i>scientific and technical</i> <i>social and political</i> <i>Russian-Ukrainian</i> <i>cultural and artistic</i> <i>national patriotic</i> <i>industrial and agrarian</i> <i>parliamentary and presidential</i>

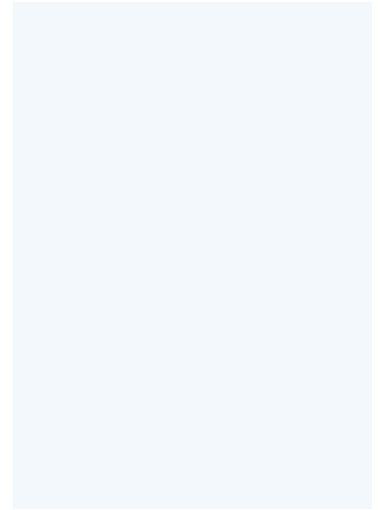
Завершення

На сьогодні все! Наступного разу поговоримо про ще один державний символ України. Це буде герб чи прапор? Побачимо!

А якщо у вас є запитання або ви просто хочете сказати «привіт» мені і слухачам подкасту, запишіть голосове повідомлення, хоча б коротеньке, і надішліть його на адресу anna@ukrainianlessons.com.

А якщо ви хочете прочитати повний транскрипт епізоду, дізнатися переклад складних слів і зробити вправи, підписуйтеся на преміум. Більше інформації про підписку, а також відео про прапор ви можете знайти за посиланням: ukrainianlessons.com/episode125.

Хай вам щастить! На все добре!

 Вправи

1

Заповніть пропуски в тексті фразами:

маємо на увазі	без винятку	проявив талант	точаться дискусії
Маємо те, що маємо	душі не чує	нема підстав	

Україна — **парламентсько-президентська** демократична республіка. Нещодавно в Україні відбулися президентські вибори та вибори до парламенту.

Шостим президентом став Володимир Зеленський. Усі ¹ _____ попередні президенти України — чоловіки. Україною ще ніколи не керувала жінка-президент. А от крісло прем'єр-міністра двічі займала жінка (Юлія Тимошенко).

Між прихильниками нового та прихильниками попереднього президента досі ² _____ . Частина людей захоплена новим президентом, ³ _____ в ньому, інша частина вважає Петра Порошенка найкращим президентом за часи незалежності України. Емоції досі вирують.

Порошенко ⁴ _____ дипломата, захищаючи інтереси України на міжнародному рівні — **міжнародно-правові** санкції, виключення Росії з Великої вісімки, ⁵ _____ Great eight (G8). До речі, останнім часом між лідерами країн точаться дискусії щодо повернення Росії до G8. Тим часом Україна нагадує, що ⁶ _____ для повернення, адже українські території досі окуповані.

Цього року Україна святкує 28-му річницю незалежності. Проте, на жаль, **суспільно-політична** та економічна ситуація в нашій країні залишається складною через **російсько-українську** війну на сході. ⁷ _____ .

2

Утворіть складні прикметники та поєднайте їх з іменниками:

республіка	центр	смак	вітер	сукня
державна	виховання	фотографія	конкурс	

Культурний і мистецький → культурно-мистецький центр

1. Кислий і солодкий → _____
2. Південний і східний → _____
3. Чорна і біла → _____
4. Яскрава і червона → _____
5. Мовний і літературний → _____
6. Індустріальна і аграрна → _____
7. Національне і патріотичне → _____
8. Парламентська і президентська → _____

3

Перекладіть українською мовою:

1. Teachers often ask their students trick questions.

2. I will go on a business trip to Kyiv next week. I want to kill two birds with one stone: to work and to see the capital.

3. The political and economic situation in the country is stable. There is no reason to panic.

4. Keep in mind that prices indicated in hryvnias may be changed if the current US dollar exchange rate changes.

5. Ukraine is an industrial-agrarian country. Agriculture plays an important role in the country's economy.

6. This non-governmental organization works in the direction of national patriotic education.

7. Black and white photography is the art of using different tones of gray, from white and light gray to dark gray and black.

8. The flags of Germany and Belgium have the same colors: black, red, and yellow. But on the German flag, the stripes are horizontal, and on the flag of Belgium — vertical. The color order is also different.

Key Phrases 4-125

ма́ти на ува́зі	1) to imply, to mean; 2) to keep in mind
вби́ти двох за́йців (одні́м по́стрілом)	to kill two birds with one stone
душі́ не чу́ти (в + дава́льний відмі́нок)	to adore (people), to cherish
без ви́нятку	without exception
підсту́пне пита́ння	trick question
то́чаться дискусі́ї	discussions are ongoing (<i>actively</i>)
дава́ти підста́ви	to provide grounds
нема́є підста́в	there is no reason, there are no grounds
ма́ємо те, що ма́ємо	we are where we are

Відповіді на вправи

1

1. без винятку
2. точаться дискусії
3. душі не чує
4. проявив талант
5. маємо на увазі
6. нема підстав
7. Маємо те, що маємо

2

1. кисло-солодкий смак
2. південно-східний вітер
3. чорно-біла фотографія
4. яскраво-червона сукня
5. мовно-літературний конкурс
6. індустріально-аграрна держава
7. національно-патріотичне виховання
8. парламентсько-президентська республіка

3

1. Вчителі (учителі) часто ставлять своїм учням (студентам) підступні питання.
2. Я їду (поїду) у відрядження до Києва (у Київ) наступного тижня. Я хочу вбити двох зайців: попрацювати і побачити (подивитися) столицю.
3. Політично-економічна ситуація в країні стабільна. Нема(є) підстав панікувати.
4. Майте (май) на увазі, що ціни, зазначені в гривнях, можуть змінюватися (змінитися), якщо чинний курс долара (США) змінюється (зміниться).
5. Україна — індустріально-аграрна держава (країна). Сільське господарство грає (відіграє) важливу роль в економіці країни.
6. Ця громадська організація працює у напрямку національно-патріотичного виховання.
7. Прапори Німеччини та Бельгії мають однакові (такі самі) кольори: чорний, червоний і жовтий. Але на німецькому прапорі смуги горизонтальні, а на прапорі Бельгії (бельгійському прапорі) — вертикальні. Порядок кольорів теж (також) різний.

Конспект уроку № 126

Державні символи України: ГІМН

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode126

Вступ

Привіт-привіт! Ви слухаєте подкаст «Уроки української» і це Анна, ваша вчителька української.

Це подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову. У четвертому сезоні я повільно розповідаю вам про різні теми: про Україну, українців, нашу культуру та історію. А після розповіді я пояснюю вам декілька виразів, фразеологізмів, а також розповідаю щось цікавеньке з граматики.

Як у вас справи? У Європі вже вересень, а отже, прийшла моя улюблена пора року! Осінь. Ура! В Україні ми вважаємо, що осінь починається з початку вересня. Саме тоді погода в Україні стає холодніша, починаються дощі... Хоча... це ще залежить від **глобального потепління**. Побачимо, як буде цього року!

глобальне потепління —
global warming

Державні символи України: гімн

Добре, отже, минулого разу на подкасті я розпочала серію уроків-епізодів про національні символи України, або державні символи України. Минулого разу я розповідала вам про прапор — наш синьо-жовтий стяг. А сьогодні будемо говорити про **звуковий** символ України. Так, це **гімн**.

Отже, Гімн України в **студію**!

Ви можете чути Гімн України, виконаний на **бандурі**. Бандура — це один з українських національних інструментів. Знаєте? Можливо, одного разу я вам розповім більше про українські традиційні інструменти на подкасті. Вам було б цікаво?

Так-от, цей Гімн України на бандурі виконує Ярослав Джусь, це молодий український **бандурист**.

звуковий — sound (*adjective*)
гімн — anthem
студія — studio

бандура — bandura

бандурист — bandura player

Ви знаєте, мені не раз писали слухачі подкасту про те, як вони люблять український гімн. І мені завжди дуже приємно це чути, але, чесно кажучи, трохи дивно, бо я якось ніколи не думала, що можна любити **чужий** гімн, гімн чужої держави. Але мені приємно, що наш гімн подобається іноземцям!

Гімн України називається «Ще не вмерла України», слова до неї написав Павло Чубинський, а музику створив Микола Вербицький. Зараз я розповім вам трішки більше про цих двох людей і про історію створення нашого Гімну.

В середині XIX століття багато народів у Східній Європі відчули дух свободи і почали створювати свої гімни, тобто національні пісні. Це були також країни близькі до нас, такі як **Польща** і **Сербія**.

Тоді в Києві існувала така організація, проукраїнська можна сказати, вона називалась «Стара **громада**». Одного разу, у 1862 році ця громада організувала таке **зібрання**, можна сказати, вечірку. На цій вечірці члени організації почали обговорювати, що от у поляків є гімн, і також серби, сербські студенти, які тоді вчилися в Києві, співають свою патріотичну пісню, свій, можна сказати, гімн. А от у українців такої пісні немає. Тому нам потрібно створити таку пісню — гімн.

І фактично під **натхненням поляків** і **сербів** члени організації «Стара громада» вирішили створити свій гімн. Разом вони посиділи на вечірці, подумали і створили текст. Він починався зі слів «Ще не вмерла України». Це тоді був трошки інший текст, ніж той, що ми маємо в офіційній версії зараз, але ось цю частину, яка є в сучасному гімні, написав саме Павло Чубинський.

Ким був Павло Чубинський? Він був **етнологом** і **фольклористом**. Тобто він збирав український фольклор — це **народні пісні**, легенди, **прислів'я** і так далі. Крім того, як ви можете собі уявити, Чубинський був **українофілом**, він був проукраїнським. Тоді в Російській імперії було зовсім непросто збирати український фольклор, писати, говорити українською мовою, бо українська мова була заборонена. Тому за те, що він написав цей вірш — «Ще не вмерла України», який був дуже патріотично **налаштований**, його **заслали** — тобто його відправили далеко в Росію, в Архангельську область. Там він прожив 7 років.

Отже, Павло Чубинський — це автор слів гімну. Але музику до цих слів створили не **відразу**. Річ у тім, що спочатку в Києві використовували іншу мелодію, не таку, як ми зараз знаємо. А саме ця музика сучасна була створена на Галичині Михайлом Вербицьким.

Михайло Вербицький був **священником** і композитором. Приблизно у 1864 році він прочитав вірш Чубинського і написав до нього музику. І вже в березні 1865 року пісню Чубинського і Вербицького вперше виконали на концерті — цей концерт відбувався у місті Перемишль, зараз це польське місто Przemyśl недалеко від України.

До речі, можна сказати, що це досить таки символічно, що авторами гімну стали представники різних частин України: це **наддніпрянець** і **галичанин**.

чужий — other's, foreign

Польща — Poland

Сербія — Serbia

громада — community, society

зібрання = **зустріч** — meeting

натхнення — inspiration

поляк — Pole

серб — Serb, Serbian

етнолог — ethnologist

фольклорист — folklore specialist

народна пісня — folk song

прислів'я — proverb, saying

українофіл — Ukrainophile, pro-Ukrainian person

налаштований — disposed, set up

заслати — to banish, to exile, to deport

відразу — at once, straight away

священник — priest

наддніпрянець — inhabitant of the region **Наддніпрянина** («над Дніпром» — above the Dnipro)

галичанин — inhabitant of the region **Галичина** (Galicia)

Тобто Чубинський — це наддніпрянець, він з Київщини, з центральної України, а Вербицький — галичанин, тобто він з Галичини, з Західної України.

Виходить, що гімн об'єднує нас, об'єднує українців з різних регіонів. Можна сказати, що гімн для українців — це наша спільна **спадщина**.

У XIX столітті «Ще не вмерла України» була лише однією з патріотичних пісень про Україну. А справжнім гімном, тобто основною національною піснею, вона стала вже у 1918 році, у часи Української Народної Республіки.

Пам'ятаєте, ми часто говорили про Українську Народну Республіку в попередніх двох епізодах? Так-от, тоді «Ще не вмерла України» співали на **урочистих подіях**, наприклад, на відкритті організацій, університетів і так далі.

До речі, з тих часів ми маємо перший запис гімну України, на **платівці**. Ось послухайте...

Це виконання Михайла Зазуляка, це 1916 рік, запис зроблено в Америці на Columbia Records. Цікаво послухати такі старі платівки, правда? Вони ніби переносять тебе в минуле.

Ось, до речі, ще один запис, який переносить в минуле. Це гімн Радянської України. Очевидно, він був зовсім інший, це був **соціалістично-комуністичний** гімн, ось послухайте...

Цей гімн Радянської України містить цікаві слова: «Між рівними рівна, між вільними вільна», тобто Україна рівна, має такі самі права, як і інші республіки, і Україна вільна, тобто має повну свободу, волю, як і інші республіки союзу. «Між рівними рівна, між вільними вільна». Ну звичайно, ці слова — це... якщо використати фразеологізм... якийсь **сон рябої кобили!** Я вам поясню трошки пізніше, що це означає — сон рябої кобили.

Ну а з 1989 року повертається «Ще не вмерла України». Спочатку цю пісню виконували як «Ще не вмерла Україна», тобто «Україна ще не вмерла», але це було досить **песимістично**, правда? Особливо тому, що Україна вже була незалежною державою і вона зовсім не збиралася помирати.

Тому тепер офіційно початок гімну звучить так: «Ще не вмерла України і **слава**, і воля» — тобто, інакше кажучи, не сама Україна, а українська слава і українська воля ще не вмерли, слава і воля ще не вмерли в Україні. Це чудовий приклад того, як одна літера змінює все значення речення.

Зараз Гімном України починаються свята, наприклад, кілька днів тому був **День знань** — перший день школи, то цей день офіційно починається Гімном України. Діти та дорослі добре знають гімн і намагаються **підспівувати**. Дехто кладе руку на серце. І під час виконання гімну, звичайно, обов'язково потрібно стояти.

спадщина —

1) inheritance, legacy;

2) heritage, legacy

урочиста подія — festive event

платівка — vinyl record

соціалістично-

комуністичний —

socialist communist

сон — sleep, dream

рябий — specky, skewbald

кобіла — mare

песимістично —

pessimistic (*adverb*)

слава — glory

День знань —

Day of Knowledge

підспівувати —

to accompany,

to join someone in singing

Гімн — це наш символ **боротьби** за волю. Він говорить:

«Душу й тіло ми положим (тобто покладемо) за свою свободу».

Тому українці співають гімн всі разом у дуже важливі, можна сказати, **критичні** історичні моменти.

Це Революція на Майдані у 2014 році.

А ось послухайте ще раз слова гімну:

«Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, **браття молодії**, усміхнеться **доля**».

Інакше кажучи, слава і воля України ще не вмерли, і нам, українцям, ще усміхнеться доля — тобто у нас буде щастя, у нас буде гарна доля, усміхнеться доля.

«Згинуть наші воріженьки, як **роса** на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці».

Наші **вороги** (яких ми так лагідно і гарно називаємо воріженьки) згинуть, тобто помруть, як роса на сонці.

Роса — це та вода, яка є на траві рано-вранці, вода на траві зранку. Коли **сходить** сонце, то роса швидко **зникає**. Роса на сонці зникає моментально, дуже швидко.

Отже, як роса на сонці — швидко зникнути.

Отже, наші воріженьки помруть дуже швидко і ми запануємо — тобто будемо **панувати**, будемо **господарями** — у своїй сторонці — у своїй стороні, або на своїй території.

І приспів:

«Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду».

Послухайте гімн ще раз у виконанні Хору Верьовки.
Ми часто говоримо, що українці — **козацького роду**, тобто ми — **нащадки козаків**, а козаки — це наші **предки**.

Отже, гімн України говорить про основну **цінність** українців — волю, свободу — і також гімн пов'язує нас з козаками, нашими предками, з нашою історією.

Якщо ви хочете дізнатися ще більше про гімн України, я пропоную вам переглянути відео на Ютубі. Там досить детально і цікаво розказано про історію гімну України. Посилання на відео я залишу для вас за посиланням: ukrainianlessons.com/episode126.

боротьба — 1) fight, struggle;
2) wrestling

критичний — critical

браття = брати — brothers
молодії = молоді — young
доля — fate, destiny

роса — dew

ворог — enemy

сходити — to rise
зникати — to disappear

панувати — to rule,
to dominate
господар — host

козацький —
Cossack (*adjective*)
нащадок (plural нащадки) —
descendant
козак — Cossack
предок (plural предки) —
ancestor
цінність — value, worth

Корисні фрази та ідіоми

А зараз, як завжди, пропоную вам декілька корисних виразів і фразеологізмів.

Спочатку, коли я говорила про гімн, я казала, що мені не раз писали слухачі подкасту про те, як вони люблять український гімн.

Не раз — англійською мовою цей вираз може трохи **заплутати**. Ви можете подумати, що не раз означає «ніколи», але ні, не раз означає багато разів. Тобто не тільки один раз, а багато-багато разів.

Я, наприклад, не раз думала про те, щоб створити для вас канал на Ютубі. Як вам така ідея?

Далі, коли я розповідала про Чубинського, я говорила, що: «як ви можете собі уявити, він був українофілом»

Як ви можете собі уявити — подібний вираз є в англійській мові. Тобто ви можете уявити, **припустити**, зробити якийсь висновок на основі інформації, яку ви знаєте. Чому ви робите висновок, що Чубинський був українофілом?

Тому що ви знаєте, що він збирав український фольклор, писав і говорив українською мовою. А отже, ви можете собі уявити, що він був українофілом.

Інший приклад: «Як ви можете собі уявити, Чорнобильська катастрофа **погіршила** екологічну ситуацію в Україні».

Далі я казала, що гімн України створили двоє людей з різних регіонів, один із Галичини, тобто заходу, а інший з Наддніпрянщини, тобто з центру. Можна сказати, що гімн — це наша спільна спадщина.

Спадщина — це те, що ми успадкували, тобто те, що ми отримали від **прабабусі, прадідуся**, від своїх предків. **Спільна спадщина** — це те, що ми отримали разом з кимось, разом з іншими людьми.

Наприклад, природа — це спільна спадщина **людства**, усіх людей.

Далі коли ми слухали стару платівку Михайла Зазуляка, я казала, що ця музика на платівці вона ніби переносить в минуле.

Переносити в минуле — це робити так, що ми уявляємо, що ми в минулому.

Наприклад, мене переносять у минуле старі фільми **Олександра Довженка**.

Наступний цікавий фразеологізм «**сон рябої кобили**» — це означає щось

заплутати — to confuse

припустити — to presume, to suppose

погіршити — to worsen, to impair

прабабуса — great-grandmother
прадідусь — great-grandfather
людство — humanity, mankind

Олександр Довженко (1894—1956) — Ukrainian Soviet screenwriter, film producer, and director

безглузде, щось **дурне**, якась **нісенітниця** чи **брехня**. Так... сон — рябої — кобили. Кобила — це кінь жіночого роду. А ряба, рябий — це певний тип кольору, це не однорідний колір, а з плямами, різні кольорами. Ну і сон рябої кобили — це просто фразеологізм. Я сказала, що «Між рівними рівна, між вільними вільна», як слова гімну Радянського Союзу, при тому, що в Радянському Союзі Україна не була рівна, не була вільна — ці слова це як сон рябої кобили! Якось **дурня**.

Далі, про гімн я казала, що зараз офіційно початок гімну звучить так: «Ще не вмерла України і слава, і воля» — тобто, інакше кажучи, не сама Україна, а українська слава і українська воля ще не вмерли

Інакше кажучи — це дуже корисна фраза, вона означає, що ви хочете сказати щось по-іншому, ми ще говоримо «іншими словами» або «інакше кажучи».

Ці епізоди подкасту високого рівня, інакше кажучи, ви вже чудово володієте українською мовою.

І ще одна ідіома була у тексті гімну України:

«Душу й тіло ми положим (тобто покладемо) за свою свободу».

«Положити», це старіше більш розмовне слово до слова «покласти».

Фразеологізм тут «**покласти душу**», тобто **трагічно загинути**, померти — не просто померти, а за щось чи за когось. Наприклад:

«Тисячі солдатів поклали душу за Україну на Донбасі». Такий сумний фразеологізм — «покласти душу» або ще «віддати душу».

Як ви могли помітити, в українській мові є досить багато фразеологізмів зі словом «душа»: покласти душу, віддати душу, гріти душу, вкладати душу... Я впевнена, що на подкасті буде ще більше таких!

А повний список ідіом з уроку ви можете знайти в конспекті уроку. Щоб завантажити конспект, підписуйтесь на наш преміум! Деталі за посиланням: ukrainianlessons.com/premium.

безглуздий — absurd, ridiculous, nonsensical
дурний — stupid, silly
нісенітниця — nonsense, absurdity, fiddle-de-dee
брехня — lie(s), falsehood
дурня — something stupid, silly

трагічно — tragically
загинути — to perish, to die

Цікавинка з граматики

Автор слів гімну України Павло Чубинський — наддніпрянець, він з Київщини.

А автор музики Михайло Вербицький — галичанин, він з Галичини.

Київщина, Галичина — це все назви регіонів України, які ми утворюємо за допомогою суфікса -ин-. Ми утворюємо ці іменники від прикметників, наприклад:

київський — Київщина — відбулось чергування (тобто зміна) — -ськ змінюється на -щ. Київський — Київщина, ськ-щ.

Так само буде від «одеський». Який іменник від слова «одеський»? Буде Одещина. -ськ- на -щ-.

А, наприклад, від Херсон? Херсон — херсонський — Херсонщина.

Але якщо ми маємо суфікс -цьк-, то він змінюється на -чч- (два ч):

Наприклад, Хмельницький — Хмельниччина (-цьк- змінюється на -чч-).

Хоча саме «Галичина» маємо одну ч, це виняток: галицький — Галичина (пишемо одну літеру ч).

А зараз спробуйте утворити: Донецьк.

Донецьк — прикметник донецький, а іменник (про регіон) — Донеччина.

А як щодо Вашингтон?

Вашингтон — прикметник...вашингтонський, а іменник (як регіон) — Вашингтонщина.

Так-так, українці в діаспорі, за кордоном вживають такі слова навіть на **позначення** неукраїнських регіонів!

Вашингтонщина, Брюсельщина і так далі.

Але, чесно кажучи, зазвичай ми використовуємо їх саме для українських регіонів.

Повну таблицю українських регіонів із змінами суфіксів, а також вправи для практики ви можете знайти в конспекті уроку.

позначення — designation,
denotation

Назви територій областей України

Обласний центр	Прикметник	Іменник (назва території області)
Київ	київський	Київщина
Львів	львівський	Львівщина
Харків	харківський	Харківщина
Чернігів	чернігівський	Чернігівщина
Миколаїв	миколаївський	Миколаївщина
Житомир	житомирський	Житомирщина
Херсон	херсонський	Херсонщина
Луганськ	луганський	Луганщина
Івано-Франківськ	івано-франківський	Івано-Франківщина
Тернопіль	тернопільський	Тернопільщина
Черкаси	черкаський	Черкащина
Суми	сумський	Сумщина
Одеса	одеський	Одесьчина
Полтава	полтавський	Полтавщина
Донецьк	донецький	Донеччина
Вінниця	вінницький	Вінниччина
Чернівці	чернівцький	Чернівеччина
Кропивницький (колишній Кіровоград)	кропивницький	Кропивніччина
Дніпро (колишній Дніпропетровськ)	дніпрівський	Дніпрівщина
Запоріжжя	запорізький	але Запоріжжя
Луцьк	луцький	але Волинь
Ужгород	ужгородський	але Закарпаття

Зверніть увагу!

- Зазвичай назва області походить від назви обласного центру:
Львів — **Львівська область**,
Харків — **Харківська область**.
Але є **2 винятки**:
Луцьк — **Волинська область**,
Ужгород — **Закарпатська область**.
- З назвами областей вживаємо прийменник **в (у)**: **в** Одеській області.
- З назвами територій областей вживаємо прийменник **на**: **на** Одещині.

Завершення

І на цьому все на сьогодні! Наступного разу завершимо говорити про державні символи України, поговоримо про наш **герб**.

А якщо вам подобаються епізоди подкасту, я завжди рада вашим відгукам на Apple Podcasts, або у вашій програмі подкастів чи на сайті ukrainianlessons.com/testimonials.

І не забувайте, що ви можете отримувати конспекти уроків з повним текстом, перекладом складних слів, таблицями і вправами. Для цього приєднуйтеся до нашої преміум-підписки. Більше про підписку ви можете дізнатися на сторінці епізоду ukrainainlessons.com/episode126.

Успіхів вам! На все добре!

герб — coat of arms

 Вправи

1

Заповніть пропуски в реченнях фразами:

Як ви можете собі уявити	сон рябої кобили	не раз	спільна спадщина
поклали душу	інакше кажучи		

1. Українофіли мали проукраїнську позицію, _____, вони захищали й розвивали українську мову, культуру та все українське. Серед українофілів було багато етнологів та фольклористів.
2. Мої прадідусь та прабабуся емігрували з Івано-Франківщини до Канади. На початку життя в новій країні в них не було ні грошей, ні роботи, ні знання мови. _____, їм було дуже важко. Вони багато працювали, щоб їхні нащадки мали кращу долю.
3. Народні пісні, прислів'я, легенди — це мудрість і творчість наших предків, наша _____ та національна цінність.
4. Мій рід походить з давнього козацького роду з Полтавщини. Мій прадідусь грав на бандурі і часто розповідав мені історії про козаків, які _____ в боротьбі за волю України.
5. Цей ресурс поширює фейкові новини та брехню. Остання їхня публікація — це взагалі _____!
6. Вчені з цього науково-дослідницького центру _____ говорили про проблему глобального потепління, її наслідки для нашої планети та людства.

2

Виконайте вправу за зразком:

Полтава → **Полтавщина**

Де? (на + місцевий відмінок) **на Полтавщині**

Звідки? (з + родовий відмінок) **з Полтавщини**

Куди? (на + знахідний відмінок) **на Полтавщину**

1. **Тернопіль** →

Де? _____

Звідки? _____

Куди? _____

2. **Івано-Франківськ** →

Де? _____

Звідки? _____

Куди? _____

3. **Одеса** →

Де? _____

Звідки? _____

Куди? _____

4. **Донецьк** →

Де? _____

Звідки? _____

Куди? _____

3

Перекладіть українською мовою:

1. The Ukrainian flag, national song, and coat of arms are a big part of our culture. In other words, it is our common heritage.

2. I love to look at black and white photos, watch old films, and listen to vinyl records. All these things take me back (in time).

3. My great-grandmother was from the Lviv region, and my great-grandfather was from the Ternopil region. They met each other in the USA.

4. When the sun rises, the dew disappears.

5. The most valuable thing (= value) of Cossacks was their freedom. People who wanted to take away their freedom were their enemies.

6. It is impossible! I don't believe you! It's nonsense!

7. The Kherson region in Ukraine is popular among tourists. We've gone on vacation to the Kherson region many times.

8. Ninety-five soldiers laid down their lives to protect the Donetsk airport.

Key Phrases 4-126

не раз	many times, more than once
як ви можете собі уявити	as you can imagine
спільна спадщина	common heritage
переносити в минуле	to take (transport) someone back in time
сон рябії кобили	nonsense, absurdity
інакше кажучи	in other words
покласти душу	to lay down one's life

Відповіді на вправи

1

1. інакше кажучи	4. поклали душу
2. Як ви можете собі уявити	5. сон рябої кобили
3. спільна спадщина	6. не раз

2

1. Тернопільщина на Тернопільщині з Тернопільщини на Тернопільщину	3. Одещина на Одещині з Одещини на Одещину
2. Івано-Франківщина на Івано-Франківщині з Івано-Франківщини на Івано-Франківщину	4. Донецчина на Донеччині з Донеччини на Донеччину

3

1. Український прапор, гімн і герб є великою частиною (— це велика частина) нашої культури. Інакше кажучи, це наша спільна спадщина.
2. Я люблю дивитися (на) чорно-білі фотографії (світлини), дивитися старі фільми і слухати платівки. Усе це переносить мене (назад) у минуле.
3. Моя прабабуся (була) (родом) з Львівщини, а прадідусь — з Тернопільщини. Вони зустрілися (зустріли одне одного) в США.
4. Коли сонце сходить, роса зникає.
5. Найбільшою цінністю для козаків була їхня свобода. Люди, які хотіли забрати їхню свободу, були їхніми ворогами.
6. Це неможливо! Я не вірю вам (тобі)! Це сон рябої кобили (нісенітниця, нонсенс)!
7. Херсонщина (Херсонська область) в Україні популярна серед туристів. Ми не раз (багато разів) їздили у відпустку на Херсонщину (у Херсонську область).
8. Дев'яносто п'ять солдатів поклали (свої) душі (життя), щоб захистити Донецький аеропорт.

Конспект уроку № 127

Державні символи України: герб

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode127

Вступ

Привіт-привіт! Це знову Анна, ваша вчителька української, з подкастом «Уроки української» — для всіх, хто вивчає і любить українську мову.

Сьогодні ми завершуємо серію уроків про державні символи України. Ми вже говорили про гімн, про прапор і сьогодні **на черзі** — герб. **Що таке** герб **і з чим його їдять** — про це я вам і розповім трохи згодом.

Бо спочатку я хочу, щоб ви послушали голосове повідомлення від нашого слухача подкасту. Так, я отримала ще одне голосове повідомлення, цього разу з **Німеччини**, від Рольфа. Рольф кілька років жив і працював у Києві, він почав там вивчати російську мову, але потім вирішив вивчити українську. Чому? Дізнайтеся в його повідомленні. Готові слухати?

«Вітаю Вас, шановні слухачі! Я Рольф і я живу в Німеччині, в долині Рейну. На початку 2014-го року я отримав можливість працювати **фінансовим директором** у компанії БАСФ в Києві. Звичайно, як я **німець**, мені треба було вивчити мову. Багато людей мені казали, що в Україні краще вивчати російську, ніж українську, тому що це мова бізнесу. Тому я брав уроки російської мови майже кожен день.

Тим не менш, навіть через два роки життя в Україні, я відчував, що мені все ще було дуже важко: **податкові звіти**, **договори** та багато інших документів були українською мовою. Тому я вирішив вчити українську мову.

Оскільки я вже трошки знав російську, спочатку мені було легко. Я відчував, що мої **зусилля** розмовляти українською мовою **сприймали** дуже позитивно. Але, тим не менш, це найважливіша проблема для іноземців в Україні. Щоб добре розуміти і спілкуватися, треба знати обидві мови.

Для мене, вчити мови — це також дуже приємне хобі і відпочинок. І я також люблю спілкуватися з моїми дуже приємними знайомими.

Зараз, через більш ніж п'ять років в Києві, мені завжди цікаво, що відбувається в Україні. Звичайно, політика цікава зараз, тому що так багато молоді в інституціях.

згодом = пізніше — later

Німеччина — Germany

фінансовий директор —
Chief Financial Officer
німець — German

податковий звіт — tax report
звіт — report
договір — contract, agreement

зусилля — effort
сприймати — 1) to perceive;
2) to apprehend

Мені багато допомагали в Україні, і я люблю і поважаю своїх друзів, вчителів та колег. З нетерпінням жду мого наступного візиту до Києва».

Щиро дякую, Рольфе, за це повідомлення, мені дуже приємно чути вас і дізнатися більше про вас. Цікава історія у Рольфа, правда? І досить **типова**. Оскільки він працював у компанії в Києві, йому **радили** вивчати російську мову, тому що це мова бізнесу. Тож він і почав вчити російську.

Але, **тим не менш**, Рольфу було складно, бо вся документація в Україні, звичайно, українською мовою. Тому він почав вивчати українську і відчув, що його зусилля розмовляти українською мовою сприймали дуже позитивно. Але загалом Рольф вважає, що в Україні треба знати обидві мови: і українську, і російську. Це правда, якщо жити в Києві, на сході чи на півдні України, багато людей там розмовляє російською мовою.

Але з іншого боку, якщо вже вивчив одну **слов'янську мову**, вчити наступну — досить **легко і просто**. Рольф теж це сказав. Він з нетерпінням чекає наступного візиту до Києва. Ласкаво просимо вас назад до України, Рольфе! І дякую вам ще раз за повідомлення.

Друзі, я дуже щаслива отримувати такі повідомлення, тому що так я можу почути ваш голос і ваш прогрес в українській мові. Вони мені **гріють душу**. Тому чекаю на більше голосових повідомлень від вас, добре?

А зараз перейдімо до справи, перейдімо до теми епізоду — про Герб України.

типовий — typical
ра́дити — to advise,
to recommend

слов'янська мо́ва —
Slavic language

Державні символи України: герб

Знаєте, що таке герб? Герб — це такий малюнок, символ певної країни, може бути також символ міста чи навіть однієї важливої сім'ї. Герб використовують на прапорах, на грошах, на **печатках**, документах...

Ми вже згадували в одному з попередніх епізодів геральдику. Геральдика — це історична наука, яка вивчає герби. Так-от, згідно з геральдиком герб має складатися з певних **чітких** частин, певних елементів. Тому зазвичай герб великий і **детальний**. А в Україні, теоретично, має бути два типи гербів: один великий і один малий герб, про це навіть написано в Конституції України, але поки що, у 2019 році, у нас немає великого герба, ми його ще не **затвердили**, не вибрали.

Натомість офіційно маємо зараз тільки малий герб. Малий Герб України називається тризуб. Можливо, ви бачили коли-небудь цей символ? Він є на прапорі України, на копійках, на гривнях і навіть на футболках. У мене, до речі, є кілька футболок з гербом. Як на мене, Герб України, тризуб, дуже гарний. Він простий і **вишуканий**. А вам як здається?

печа́тка — signet, stamp

чіткий — clear, distinct
детальний — detailed

затве́рдити — to confirm,
to approve, to ratify
натомі́сть — 1) instead (of),
in place (of); 2) but, however

ви́шуканий — refined, elegant

Отже, наш герб називається «**тризуб**», тому що він має три зуби — тризуб — це три гострі частини. Взагалі, досить типово, що такий символ, як герб, складається з трьох частин. Три — це також святе, **сакральне** число, і не тільки в християнстві, а й в інших релігіях.

Історики мають різні теорії про **походження** тризуба. Одна з них полягає в тому, що символи, схожі на тризуб, були на території України ще в дуже давні, **язичницькі часи**. **Язичництво** — це **дохристиянська** релігія, коли люди вірили в багатьох богів і в **сили природи**.

Так-от, тризуб — він схожий на один з основних символів язичництва — на так зване **світове дерево**, а саме **дуб**. Дуб — це вид дерева, таке велике дерево, поширене в Україні, і саме дуб є символом бога **Перуна** в язичництві. Це один з центральних богів — Перун.

Далі, можливо, з язичницьких часів тризуб перейшов у часи Київської Русі. Це відомий знак князя Володимира. **Археологи** знайшли **монети** князя Володимира Великого, на них якраз і зображений тризуб. Це кінець X — початок XI століття. Дуже давно.

З тих часів наші предки мали різні символи, різні герби, а коли у 1917 році постало питання про незалежність України, український історик Михайло Грушевський зібрав комісію. Ця комісія мала остаточно вирішити: який має бути герб України. У результаті вирішили вибрати герб Володимира, князя Володимира Великого, тому що саме Київську державу Володимира Великого можна вважати першою державою українців.

І вже на початку 1918 року тризуб почали використовувати на карбованцях — це були такі гроші тоді, а також його використовували як печатку, емблему і взагалі — герб УНР — Української Народної Республіки.

Але, як ви знаєте, часи УНР тривали недовго, і досить скоро Україна стала частиною Радянського Союзу і втратила і свій герб, і гімн, і прапор.

Герб України тризуб зберігали українці в еміграції, а також ОУН — Організація Українських Націоналістів. А після здобуття незалежності України у 1991 році, тризуб офіційно став нашим гербом, малим гербом, тому що великий ще не **затверджений**.

Хоча неофіційно великий герб України складається з трьох частин: це козак (символ центральної України), лев (символ Галичини) і тризуб (який їх поєднує).

Отже, тепер, якщо ви купите собі футболку з тризубом, то будете знати трохи більше про його історію.

До речі, ще один цікавий факт чи... міф. У школі нам пояснювали, що тризуб — це символ України, тому що у формі тризуба можна написати чи намалювати слово «Воля». Воля тобто свобода.

Візьмемо В — ліворуч, О — знизу посередині (такий маленький кружечок),

тризуб — 1) trident;
2) national Ukraine's coat of arms (symbol)
сакральний — sacral

походження — origin, descent
язичницькі часи — pagan times
язичництво — paganism
дохристиянський — pre-Christian
сила природи — force of nature
світове дерево — World Tree
дуб — oak
Перун — Peroun (pagan god)
археолог — archaeologist
монета — coin

затверджений — approved

далі малюємо Л посередині, над **кружечком** і зверху, і Я — праворуч. В-О-Л-Я — і виходить тризуб. Це звичайно легенда, але можете спробувати. Намалюйте герб України словом «воля» — це працює!

кружечок — small circle, small disk

А якщо ви хочете дізнатися ще більше про історію герба України і попрактикувати своє розуміння української мови, на сторінці цього епізоду я залишу для вас відео на Ютубі, у якому детально розповідають про історію герба — тризуба. Сторінка епізоду — це ukrainianlessons.com/episode127.

Корисні фрази та ідіоми

А зараз, як завжди, розглянемо деякі цікаві вирази та ідіоми, які я сьогодні вживала.

По-перше, на самому початку епізоду я сказала, що «ми вже говорили про гімн, про прапор і сьогодні на черзі — герб».

Сьогодні на черзі, або просто «**на черзі**». Черга — це **порядок**, послідовність. Коли ви стоїте в магазині, ви чекаєте у черзі, так? Ваш порядок у черзі — це номер, за яким ви стоїте. Коли черга доходить до певної речі, ця річ «на черзі». Наприклад:

порядок — order, arrangement

На черзі рубрика «Ідіоми і вирази». Тобто зараз час, черга, говорити про ідіоми та вирази, дійшла черга цієї рубрики. Зараз на черзі.

Отже, я казала: «Ми вже говорили про гімн, про прапор і сьогодні на черзі — герб. Що таке герб і з чим його їдять...».

Що таке герб **і з чим його їдять** — це така досить весела ідіома, яку ми вживаємо про щось, що ми не знаємо. Тобто «з чим його їдять», інакше кажучи, «з чим його використовувати», «як його використовувати». Це, звичайно, може стосуватися їжі:

Наприклад: «Що це таке **марципан** і з чим його їдять?».

марципан — marzipan

Але може бути не тільки про їжу. Наприклад:

Дієприслівник: що це таке і з чим його їдять (його не їдять, звичайно, але ми маємо на увазі, як його використовувати). Що це таке? І як його їдять? Як його використовують?

дієприслівник — verbal adverb, adverbial participle

Далі, коли ми слухали голосове повідомлення Рольфа, він сказав, що в Україні він почав вчити російську. Тим не менш, навіть через два роки життя в Україні, він відчував, що йому все ще було важко без української мови.

«**Тим не менш**» означає **протиставлення**, цей вираз схожий на «але», «**однак**», або «**а втім**». Наприклад:

Я дуже люблю каву, тим не менш, я намагаюсь пити не більше ніж одну чашку кави на день. А ви?

Тим не менш.

Говорячи про російську та українську мову, Рольф сказав, що в Україні бажано знати обидві мови.

Але з іншого боку, якщо вже вивчив одну слов'янську мову, вчити наступну — досить легко і просто.

«**З іншого боку**» — це дуже корисний вираз, який ми часто використовуємо, і який є також в англійській мові. З іншого боку — тобто «якщо розглянути інший аспект». Це теж **своєрідне** протиставлення.

І «**легко і просто**». Взагалі легко і просто — це синоніми. Легко або просто. Але якщо сказати «легко і просто» — це дуже легко. Це така фраза, яку ми іноді вживаємо, особливо у розмовній мові.

Для мене приготувати борщ — це легко і просто.

Ще сьогодні я сказала, що «дуже щаслива отримувати від вас голосові повідомлення. Вони мені гріють душу».

Можливо, ви пам'ятаєте цей фразеологізм з третього сезону? «**Гріти душу**» — це **тішити**, радувати. Щось гріє душу — щось не просто подобається, а дуже подобається, подобається в душі, у серці.

Що мені ще гріє душу? Ваші коментарі і відгуки в програмі «Подкасти» гріють мені душу! Тому напишіть мені коментар або відгук, добре?

І далі, про тризуб я сказала, що, як на мене, він у нас дуже гарний. Простий і **вишуканий**.

«**Як на мене**» — це корисний вираз, який означає «на мою думку», «я вважаю», «мені здається». Як на мене.

Як на мене, історії про українську символіку дуже цікаві. А вам як здається? І останній корисний вираз на сьогодні — «**постало питання**».

«Коли у 1917 році постало питання про те, що Україна може стати незалежною, український історик Михайло Грушевський зібрав комісію, яка мала вирішити **остаточно**: який буде герб України».

«Постає питання», тобто щось починають активно обговорювати, можна ще сказати «виникає питання», наприклад:

«За останні роки в Україні частіше постає питання: бути ближче до **Європейського Союзу** чи до Росії».

протиставлення —
contrasting, opposition
однак — but, however
втім — however, besides

своєрідний — original,
peculiar, out of the

тішити — to amuse,
to entertain, to divert, to rejoice

вишуканий — refined, elegant

остаточно — finally, once
and for all

Європейський Союз —
EU, European Union

А перед вами може постати таке питання: як вивчати українську мову, коли ви вже її добре розумієте? Відповідь — слухати наш подкаст. І займатися з конспектами епізодів! Конспекти містять повний текст епізоду (тобто абсолютно все, що я кажу), переклад складних слів, список ідіом, корисні таблиці і вправи для практики. Щоб дізнатися більше про наші конспекти, якщо ви ще не отримувате, зайдіть на ukrainianlessons.com/premium.

Цікавинка з граматики

Коли я розповідала вам про часи Радянської України, я сказала, що «в Радянському Союзі Україна втратила і свій герб, і гімн, і прапор».

І, і, і — чому так багато «і»?

Україна **втратила** і свій герб, і гімн, і прапор.

Якщо сказати просто «Україна втратила герб, гімн і прапор» — тут ми робимо акцент, тобто наголошуємо на самій інформації, на тому, що Україна втратила що? — герб, гімн і прапор.

Але якщо сказати Україна втратила і герб, і прапор, і гімн, тут ми наголошуємо на тому, що Україна втратила не тільки герб, а й гімн, і не тільки герб і гімн, а ще й прапор. Тобто ми **наголошуємо** на тому, який це великий список.

Такі **сполучники** і...і...і називаються **повторювані**, тобто вони повторюються.

Повторювані сполучники.

Є інші повторювані сполучники, це:

ні...ні, ані...ані, то...то, чи...чи, чи то...чи то, не то...не то.

А ось ще кілька прикладів для вас з використанням таких сполучників:

Оксана не їсть ні м'яса, ні риби, ні сиру.

Тобто вона веганка. Тут ми наголошуємо на тому, що вона багато чого не їсть. Вона не їсть ні м'яса, ні риби, ні сиру.

Олег чи то хворий, чи то просто втомився.

Тобто він **має поганий вигляд**, але ми не знаємо точну причину, ми перебираємо різні варіанти. Олег чи то хворий, чи то він просто втомився.

втратити — to lose

наголошувати — to stress,
to accent

сполучник — conjunction
повторюваний — repeated

мати поганий вигляд —
to look bad

Ще раз повторювані сполучники — це і...і, ні...ні, ані...ані, то...то, або...або, чи...чи, чи то...чи то, і не то...не то. Ви можете переглянути таблицю з прикладами до всіх цих сполучників у конспекті уроку. А також ви знайдете там вправи для практики.

Повторювані сполучники

Сполучники	Приклад	Переклад
і...і	– Ти вивчав у школі англійську чи німецьку мову? – І англійську, і німецьку.	– <i>Did you study English or German in school?</i> – <i>Both English and German.</i>
ні...ні	Ні сьогодні, ні завтра я не зможу з вами зустрітися, на жаль.	<i>Unfortunately, I can meet with you neither today nor tomorrow.</i>
ані...ані	Україна поки що не є членом ані Європейського Союзу, ані НАТО.	<i>Ukraine is not a member of either the European Union or NATO yet.</i>
то...то	Країна то втрачала, то знову повертала собі незалежність.	<i>The country lost, then regained its independence again.</i>
або...або	У дитинстві я мріяв стати або археологом, або космонавтом.	<i>As a kid, I dreamed of becoming either an archeologist or an astronaut.</i>
чи...чи	Треба вирішити остаточно: чи йти далі, чи повертатися назад?	<i>It is finally necessary to decide whether to go further or to go back.</i>
чи то...чи то	Я не почув, якою мовою вони розмовляли... Здається, якоюсь слов'янською: чи то українською, чи то польською.	<i>I did not hear what language they spoke... It seemed like some Slavic language: either Ukrainian or Polish.</i>

Завершення

У мене все! Ми завершили тему державних символів України. Як на мене, це було досить цікаво, правда? Тим не менш, в Україні є й інші символи, не офіційні, а народні. Я б хотіла розповісти вам про них також, у наступних епізодах подкасту.

А поки що ви можете скористатися конспектом уроку, щоб прочитати і проаналізувати повний текст епізоду, переглянути таблиці з ідіомами і сполучниками, а також зробити вправи для практики. Конспекти доступні для преміум-підписників. Дізнатися більше про преміум, а також переглянути **додаткове** відео про Герб України ви можете за посиланням — ukrainianlessons.com/episode127.

Хай у вас все буде добре! До побачення!

додатковий — additional, extra

Вправи

1

Заповніть пропуски в тексті фразами:

Тим не менш	З іншого боку	гріють душу
Як на мене	постає питання	

Перед іноземцями, які планують приїхати в Україну (чи то працювати, чи то жити, чи то в якості туристів) часто ¹ _____, яку мову вивчати: українську чи російську?

² _____, мовна ситуація в Україні ще складніша ніж українська граматика...

З одного боку, російська мова одна з найбільш поширених в світі і практично кожен українець її розуміє. ³ _____, це мова, яка почала домінувати в великих містах і деяких регіонах України (наприклад, на Донеччині та Луганщині) внаслідок тривалої антиукраїнської політики.

Натомість українська мова — на сьогодні єдина державна мова в Україні. У публічній сфері вона грає дуже важливу роль.

⁴ _____, основною причиною того, що багато іноземців обирають українську мову є не її офіційний статус, а дещо інше... Вивчаючи українську, багато з вас хочуть продемонструвати свою повагу та солідарність українцям.

Листи, в яких мені пишуть про любов до української мови та бажання підтримати українців, завжди ⁵ _____.

В українській мові відображений наш національний характер, це мова нашої культурної спадщини.

Вивчати і українську, і російську мову — теж можливий варіант. Але зазвичай я раджу почати з однієї мови: або української, або російської, а трохи згодом додати іншу.

2

Вставте в речення повторювані сполучники:

І...і то...то або...або
ні...ні...ні чи то...чи то

1. Погода дуже мінлива сьогодні: _____ дощ, _____ сонце.
2. _____ українська, _____ польська, _____ сербська мови належать до слов'янських мов. Вони мають спільне походження.
3. Олег має поганий вигляд. Він _____ втомлений, _____ хворий.
4. Фінансовий директор може зустрітися з вами, щоб підписати договір, _____ у вівторок зранку, _____ в середу після обіду.
5. Політик наголосив, що не підтримує _____ Зеленського, _____ Порошенка, _____ жодного з затверджених кандидатів на посаду президента.

3

Перекладіть українською мовою:

1. What are repeated conjunctions and what do they go with? Anna explained that in today's episode.

2. I've already listened to the entire third season of the podcast. The fourth season is next (in turn).

3. On the one hand, Slavic languages have many similarities. On the other hand, every language is original and unique.

4. Many people think that Ukrainian and Russian are very similar. However, in some aspects, Ukrainian is more similar to Polish than Russian.

5. John had made many efforts to understand Ukrainian before. Now it's easy and simple for him.

6. Many Ukrainian traditions and rituals are of pagan origin.

Key Phrases 4-127

(бути) на черзі	to be next (in line, in turn)
Що таке «...» і з чим його їдять?	What is “...” and what does it goes with?
тим не менш	nonetheless
з іншого боку	on the other hand
легко і просто	a piece of cake; simple and easy
гріти душу	to warm someone's heart
як на мене	as for me
постало питання	the question arose

Відповіді на вправи

1

1. постає питання
2. Як на мене
3. З іншого боку
4. Тим не менш
5. гріють душу

2

1. то...то
2. І...і...і
3. чи то...чи то
4. або...або
5. ні...ні...ні

3

1. Що таке повторювані сполучники і з чим їх їдять? Анна пояснила це у сьогоднішньому епізоді.
2. Я вже послухав (послухала) весь (повністю) третій сезон подкасту. На черзі четвертий сезон.
3. З одного боку, слов'янські мови мають багато спільного (спільних рис). З іншого боку, кожна мова своєрідна (оригінальна) та унікальна.
4. Багато людей думає, що українська та російська мови дуже схожі (подібні). Тим не менш, у деяких аспектах, українська мова більш схожа на польську (подібна до польської) ніж на російську (ніж до російської).
5. Джон зробив (доклав) багато зусиль, щоб розуміти українську мову. Зараз для нього це легко і просто.
6. Багато українських традицій та ритуалів мають язичницьке походження.

Конспект уроку № 128

Рослини — символи України

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode128

Вступ

Привіт-привіт! Це Анна, ваша вчителька української, і ви слухаєте подкаст «Уроки української»!

Зараз **триває** четвертий сезон подкасту, це уроки високого рівня — для всіх, хто вже добре розуміє українську мову і хоче **розширювати словниковий запас**, вчитися краще розуміти українську і дізнаватися щось новеньке, щось цікавеньке про Україну, українців і нашу культуру.

Сьогодні, **гадаю**, буде досить цікавий урок якраз про українську культуру. Як і минулого разу, ми будемо говорити про символи України, але вже не про державні символи (це був гімн, герб, прапор), а про культурні символи. Це дуже давні, такі старі символи українців. Це символи-рослини. Такі рослини, як **калина**, **дуб**, **верба** і так далі...

Я розумію, що ви можете не знати всіх назв цих рослин, і важко уявити, який вони **мають вигляд**, тому я підготувала для вас фотографії всіх рослин, про які я буду говорити, на сайті, на сторінці подкасту. Тому, якщо ви можете, відкрийте, будь ласка, сторінку ukrainianlessons.com/episode128.

Але якщо ви зараз їдете на машині чи бігаєте, то ви зможете зайти на сайт пізніше. Потім зможете подивитися фотографії тих рослин-символів. Це раз сторінка епізоду ukrainianlessons.com/episode128.

А зараз готові починати?

тривати — to last, to continue

гадати = **думати** — to think

калина — guelder-rose

дуб — oak

верба — willow

Рослини — символи України

Рослинний світ — це дуже важлива частина української культури. В Україні є багато природи, це ліси, гори, **степ**... А також українці давно займаються **сільським господарством**. Тому для нас рослини, і тварини теж, це дуже важливі частини нашої культури.

Як ви думаєте, які рослини можна назвати символами України? Маєте ідеї?

степ — steppe

сільське господарство — agriculture

Можливо, з попередніх епізодів подкасту ви знаєте, що важливою рослиною в Україні є **пшениця**. Пам'ятаєте, з епізоду про прапор? Прапор України символізує синє небо і жовте поле пшениці.

Так, пшениця — це важлива частина української культури, особливо тому, що саме з пшениці роблять хліб. Але не тільки з пшениці. Також важливою рослиною, такою **злаковою культурою** в Україні є **жито**. Жито — це злакова культура, тобто **зернова рослина**, з якої роблять хліб. І саме з жита роблять темний хліб такий, чорний хліб. А з пшениці роблять білий хліб. Розумієте, про що я?

Так-от жито і пшениця — це символи **добробуту** в Україні, символи **достатку**. Добробут — це, можна сказати, щастя. А достаток — це **багатство**, це коли у тебе все, що треба, коли ти не бідний. Достаток.

Тому жито і пшениця — це також важливі частини українського Різдва і Нового року. Тому що коли приходить Новий рік, всі хочуть, щоб він був багатий і щасливий, і усі бажають одне одному добробуту і достатку.

До речі, ви знали, що українці святкують новий рік два рази? Один раз, як всі люди, а другий раз — за **старим календарем** — 14 січня. Так-от, 14 січня вранці молоді хлопці в Україні ходять до людей і **посівають**. Посівають — тобто кидають на підлогу **зерна** пшениці і жита і говорять:

Сійся-родися жито-пшениця і всяка пашниця

Це традиційні слова посівальної пісні.

Сійся-родися — тобто нехай **родить**, нехай росте багато жита і пшениці, нехай їх буде багато в полі, і всякої пашниці. Пашниця — це таке старе слово, це загальна назва для різних зернових. Це жито і пшениця — це все пашниця. Ну це старе слово, воно є тільки в піснях. Отже:

Сійся-родися жито-пшениця і всяка пашниця
Жито і пшениця дуже важливі в Україні.

А інші дуже відомі символи України — це верба і калина.

Ми кажемо: «Без верби і калини — нема України» — запам'ятайте ці слова!

«Без верби і калини — нема України».

Що таке верба і калина?

Верба — це дерево. Воно росте біля річки, біля води. Верба має багато таких **гілок**, вони дуже довгі, і вона їх ніби **схиляє** над річкою. Ми говоримо «верба похилилася над річкою».

Можливо, ви чули, що верба — це важлива частина українського Великодня. **Великдень** — це таке релігійне свято навесні.

пшениця — wheat

злакова культура — cereal,
grain crop

жито — rye

зернова рослина — grain
plant

добробут — well-being

достаток — prosperity

багатство — wealth

старий календар — old-style
calendar (Julian calendar)

посівати — to sow

зерно — grain, seed

родити — 1) to bear, to yield;
2) to give birth

гілка — branch

схиляти — to incline, to bend,
to bow

Великдень — Easter

За тиждень перед Великоднем люди беруть молоді гілки верби, ми їх називаємо ще «котики», бо вони такі м'якенькі, як котики. Котики. І ці гілки верби святять у церкві. А потім люди беруть їх і... б'ють цими гілками одне одного! Так, вони ще примовляють: «Не я б'ю — верба б'є, за тиждень Великдень. Недалечко — червоне яєчко!». Ось така весела традиція!

Добре, це була верба, а тепер калина. Калина — це **кущ**, тобто це не дерево. Це таке дуже маленьке дерево — кущ. На ньому багато листя. Кущ.

Калина має яскраво-червоні круглі **плоди**. Якщо ви можете, зайдіть зараз на ukrainianlessons.com/episode128 і подивіться на фото, якщо ви не знаєте. Калина дуже важлива в українській культурі. Це — наш символ життя, крові, вогню. Є дуже багато народних пісень про калину, ось, наприклад, популярна дитяча пісня.

Ми часто говоримо в Україні про щось українське ми кажемо «калиновий». Прикметник такий (так?) від «калина». Про українську мову ми часто говоримо «наша мова калинова». Калина дуже важлива в нашій культурі.

Знову ж таки, як кажуть: «Без верби і калини — нема України».

Добре, отже, ми згадали з вами про вербу — це важливе дерево в Україні. Які інші дерева є символічними для нас?

По-перше, це дуб. Дуб — це язичницький символ Бога Перуна, це дерево життя. Ми говорили про дуб минулого разу, коли говорили, що герб нагадує дуб, це язичницький символ. Дуб означає силу, **мужність, витривалість**. Колись в Україні, коли народжувався хлопчик у родині — господар, його батько, садив біля хати дуб.

Інше важливе дерево — це **вишня**. Вишня має **кислуваті** червоні плоди, я їх дуже-дуже люблю, я дуже люблю вишні. Ммм... Коли я думаю про варенички з вишнями зі сметанкою, у мене аж **слинка тече!**

А ви куштували вареники з вишнями? Чи, можливо, налисники з вишнями? Чи пиріжки з вишнями? Це смакота! Ми дуже любимо додавати вишні у десерти.

І в українських сім'ях, особливо в селі, часто є дерева вишень або цілі вишневі **сади**. Вишневий сад часто згадується в українських віршах, у піснях. Ну, наприклад, одна з найвідоміших українських пісень про кохання так і називається «Ой у вишневому саду».

«Ой у вишневому саду» — це дуже сумна пісня про кохання. Її знають всі.

Інша важлива в українській культурі рослина — це **барвінок**. Барвінок має такі невеличкі фіолетові, чи можна сказати **лілові**, квіточки. Ці квіточки складаються з п'яти **пелюсточок**. Барвінок — це символ кохання. Навіть згідно з легендою, барвінок утворився внаслідок кохання хлопця Бара і дівчини Вінки. Так і утворився Бар-вінок.

кущ — bush

плід (*plural* **плоді**) — fruit, harvest

мужність — courage
витривалість — endurance

вишня — 1) cherry;
2) cherry tree
кислуватий — sourish

сад — garden

барвінок — periwinkle
ліловий — lilac (*adjective*)
пелюсточка
(*demin. from* **пелюстка**) — petal

Барвінок дівчата **вплітають** у свої **вінки**. Знаєте вінок, вінки? Вінок — це такий круглий **головний убір**, який роблять дівчата з рослин і з квітів, і часто вони одягають цей вінок на голову на свято **Івана Купала** або перед весіллям.

Інша квітка, символічна для українців, це **мальва**. Мальви — це такі великі рожеві квіти, які дуже часто можна побачити в українському подвір'ї, біля хати. Можете подивитися на сайті.

І ще одні важливі для нас квіти називаються **чорнобривці**. Чорнобривці — це символ матері, материнської любові і **Батьківщини** — України. Усі українці, мабуть, асоціюють чорнобривці з відомою піснею. Це пісня «Чорнобривці» на слова Миколи Сингаївського. Ось вона у виконанні Віктора Павліка:

Як на ті чорнобривці погляну — бачу матір стареньку
бачу руки твої, моя мамо, твою ласку я чую рідненька

Ця пісня завжди викликає сльози в українських матерів особливо. Мені ця пісня нагадує Україну, коли я за кордоном, і також мою маму, мою сім'ю.

Чорнобривці — це чорно-помаранчеві квіти, тому і назва «чорнобривці». Ви можете переглянути картинку на сайті.

Ну і **насамкінець** варто згадати про символ сонця в Україні. Як ви думаєте, яка це квітка символ сонця в Україні? Звичайно, це **соняшник**! Соняшник.

Соняшники ростуть на півдні України або в центральних областях. Там можна побачити такі великі, гарні поля соняшників. Україна вирощує дуже багато соняшнику, ми робимо з соняшнику **олію** і **насіння**. **Якщо я не помиляюся**, Україна — це найбільший **виробник** соняшнику у світі!

Звичайно, соняшник — це символ сонця і символ достатку.

Отже, це були основні рослинні символи України. Звичайно, їх є більше: це і **каштан** — символ Києва, і інші квіти, наприклад, **волошки**. Але занадто багато буде вам інформації на один епізод, правда? Наступного разу я розповім вам про інші символи України — про тваринний світ.

вплітати — to plait in
вінок — wreath
головний убір — headwear
Івана Купала — traditional eastern Slavic holiday which is celebrated during the night from 6 to 7 July (23-24 June on the "old-style calendar"). The celebration relates to the summer solstice
мальва — mallow
чорнобривці — marigold
Батьківщина — fatherland, homeland

насамкінець — in the end, after all
соняшник — sunflower

олія — oil
насіння — seeds
виробник — producer

каштан — chestnut, chestnut tree
волошка — cornflower

Корисні фрази та ідіоми

А зараз, як завжди, на черзі корисні вирази та ідіоми!

На початку епізоду я сказала, що «зараз триває четвертий сезон, і цей сезон для тих, хто вже добре розуміє українську мову, але хоче **розширювати словниковий запас**».

Це дуже типова така фраза, яку ми вживаємо, коли говоримо про вивчення іноземних мов. **Словниковий запас** — це всі слова, які ви знаєте у мові, зазвичай, це в іноземній мові. Розширювати словниковий запас означає збільшувати кількість слів, вивчати нові слова. Розширювати словниковий запас. Я зараз вивчаю шведську мову і я намагаюся розширювати мій словниковий запас кожного дня.

Далі я вам казала, щоб ви заходили на мій сайт ukrainianlessons.com/episode128, тому що там ви можете знайти фотографії рослин, тому що важко уявити, який вони мають вигляд, просто з моїх слів.

Мають вигляд, або мати вигляд. Тобто який вигляд мають ці рослини. Ви можете побачити на моєму сайті. Там є фотографії. Інше слово, яке іноді вживають, це «**виглядати**». Але це трошки неправильно в цьому контексті, краще казати «мати вигляд». Але іноді люди в Україні, ви почуєте, кажуть і виглядати. Тобто: «Як виглядають ці рослини? Ви можете побачити на сайті». Але краще кажіть «мати вигляд». Також ми говоримо «мати вигляд», коли описуємо якусь людину

«О, він має втомлений вигляд!». Тобто він втомився, ми можемо побачити це з його **зовнішності**, з його вигляду.

Сьогодні ми говорили з вами про рослинний світ.

Рослинний світ — я казала — «це дуже важлива частина української культури».

Рослинний світ — по-іншому це флора, ще ми кажемо «тваринний світ» — це фауна.

В Україні ми часто говоримо «рослинний світ» і «тваринний світ».

Коли я розповідала вам про калину, я казала, що це дуже важливий символ в українській культурі.

Знову ж таки, як кажуть: «Без верби і калини — нема України».

Ну, по-перше, **знову ж таки**. Ви часто можете чути, як українці додають оце -таки. Це для **підсилення**, це робить розмову, робить слово більш таким живим, більш сильним.

А «знову ж таки» означає просто знову. Можна казати «знову», або «знов-таки», або «знову ж таки», або «ще раз». Знову ж таки, усі ці слова синоніми. Знову ж таки, усі ці слова синоніми.

словниковий запас —
vocabulary (stock)

виглядати = мати вигляд —
to look

зовнішність — appearance

підсилення — 1) strengthening;
2) emphasis

Знову ж таки, як кажуть: «Без верби і калини — нема України».

Інший корисний вираз тут — «**як кажуть**» або «як кажуть у народі» (це коли про якесь народне **прислів'я**, про те, що говорять люди, як певне прислів'я, тобто ідіому).

Як кажуть в народі: «Яблуко від **яблуні** недалеко падає». Ви чули таке прислів'я? Воно є також в англійській мові.

Далі.

Ооо... «Коли я думаю про варенички з вишнями, у мене аж слинка тече!».

Аж **слинка** тече або аж слинки течуть. Слинка, або слина — це оця вода, яка утворюється в роті, коли у нас є апетит, перед тим, як щось їсти, ви відчуваєте у роті слину, або слинку. Тобто у мене аж слинка тече — я дуже хочу щось з'їсти. У мене великий апетит, особливо якщо це щось смачне, щось апетитне.

У мене аж слинка тече, коли моя мама готує... ну, наприклад, смажену картоплю! У мене завжди слинка тече, коли готує моя мама. А у вас від чого слинка тече?

І останній вираз на сьогодні — «якщо я не помиляюся». Я казала, що Україна **вирощує** багато соняшнику. **Якщо я не помиляюся**, Україна — це найбільший виробник соняшнику у світі!

Тобто я майже впевнена, що це так. Ця інформація не **перевірена**, але, можливо, це правда, ну **швидше за все** це правда.

Якщо я не помиляюся, Україна — це найбільший виробник соняшнику у світі!

І, якщо я не помиляюся, українська мова — зараз це восьма за **поширеністю** мова у Європі. Але перевірте цю інформацію. Можливо, я помиляюся.

прислів'я — proverb, saying

яблуня — apple tree

слинка
(*demin. from сліна*) — saliva

вирощувати —
to grow, to raise, to cultivate

перевірений — checked,
verified, approved
швидше за все — probably,
most likely

поширеність —
wide-spreadness

Цікавинка з граматики

У граматичній рубриці сьогодні я хочу поговорити про «один одного». Один одного, одне одного чи одна одну?

Ми вживаємо цей вираз з дієсловами, наприклад: розуміти один одного, бачити одне одного. Але коли ми вживаємо один одного, а коли одне одного?

Сьогодні я розповідала вам, що «коли приходить новий рік, усі хочуть, щоб він був щасливий і багатий, і усі бажають одне одному добробуту і достатку».

І ще раз я казала:

За тиждень перед Великоднем люди святять вербу, і потім б'ють нею одне одного!

То чому я вживаю «**одне одного**». Тому що я говорю тут про всіх людей, загалом, не конкретно про когось, а загалом. І серед цих людей є і хлопці, і дівчата, і жінки, і чоловіки.

А от якби ми говорили тільки про чоловіків, тільки про хлопців, тоді треба було б вживати «**один одного**». Наприклад:

«Сергій і Юрко знають один одного зі школи».

Ну а про дівчат чи жінок ми кажемо, звичайно, «**одна одну**»:

Наприклад: «Ми знаємо одна одну зі школи». Тобто «ми» — це я і якась інша дівчина, або може бути і більше дівчат чи жінок. Наприклад, ми знаємо одна одну зі школи — це я говорю про себе, про Марину і Людмилу. Усі ми знаємо одна одну зі школи. Але ми дівчата.

А якщо це і хлопці, і дівчата, або це просто багато різних людей, тоді ми вживаємо «одне одного»:

«Я, Марина і Сергій знаємо одне одного зі школи».

Як завжди, повну табличку і більше прикладів ви знайдете в конспекті уроку. Також там є вправи для практики!

одне́ одного — each other
(male and female)

один́ одного —
each other (only male)

одна́ одну —
each other (only female)

Вживання займенників «один одного», «одна одну», «одне одного»

один одного — лише про осіб чоловічої статі
одна одну — лише про осіб жіночої статі
одне одного — про осіб різної статі

Р. в.	один одного	одна одної	одне одного
Д. в.	однiм	одна одній	одне одному
З. в.	один одного	одна одну	одне одного
О. в.	однiм	одна одною	одне одним
М. в.	один на (в) одному	одна на (в) одній	одне на (в) одному

Займенник	Приклади	Переклад
один ...	Брати давно не бачили один одного . Наші сини друзять один з одним . Хлопці побажали успіху один одному .	<i>The brothers haven't seen each other for a long time.</i> <i>Our sons are friends with each other.</i> <i>The boys wished each other success.</i>
одна ...	Сестри давно не бачили одна одну . Наші доньки друзять одна з одною . Підружки пообіцяли дзвонити одна одній .	<i>The sisters haven't seen each other for a long time.</i> <i>Our daughters are friends with each other.</i> <i>The girlfriends promised to call each other.</i>
одне ...	Брат і сестра давно не бачили одне одного . Наші діти (хлопчик і дівчинка) друзять одне з одним . Я (жінка) і мій чоловік любимо робити подарунки одне одному .	<i>The brother and sister have not seen each other for a long time.</i> <i>Our children (boy and girl) are friends with each other.</i> <i>I (a woman) and my husband love to make presents for each other.</i>

Завершення

І на цьому все. Наступного разу епізод буде, знову ж таки, про символи України. Це буде тваринний світ, фауна. Сподіваюсь, вам подобається ця тема! Дайте мені знати в коментарях у соцмережах чи напишіть мені електронний лист.

А також не забувайте, що повний текст епізоду з перекладом складних слів, з табличками і вправами для практики є в конспекті уроку. Конспекти є частиною преміум-підписки. Щоб дізнатися більше про преміум, а також подивитися фотографії **отих** рослин, про які я розповідала сьогодні, заходьте на сторінку епізоду — ukrainianlessons.com/episode128.

А я бажаю вам успіхів! До наступного уроку! На все добре!

оті́ = ті (*singular той*) — those

 Вправи

1

Заповніть пропуски в реченнях фразами:

матимуть вигляд слинки течуть	Як кажуть рослинний світ	Якщо я не помиляюся розширити словниковий запас

1. Я знаю декілька перевірених способів, як _____
_____ української мови.
Насамперед я раджу щоденно слухати щось українською: чи то подкаст, чи то українське радіо,
чи то україномовний ютуб-канал.
2. У 2020 році в Україні з'являться нові монети 5 і 10 гривень. На сайті Національного банку
України можна подивитися, який вони _____
_____.
3. У південно-східній частині країни розташований український степ. Степова зона має _____
своєрідний _____.
Завдяки теплову і сухому клімату в степовій зоні вирощують злакові культури: пшеницю, жито,
кукурудзу, а також соняшник.
4. Можна купити все, але здоров'я і щастя не купиш. _____
_____,
здоров'я — найбільше багатство людини.
_____,
Івана Купала святкують 7 липня. Треба подивитися точно в Інтернеті.
5. Торт був настільки смачний, що в мене аж _____
_____,
коли я про нього згадую!

2

Заповніть пропуски українськими формами займенника “each other”:

одне одного	один одному одне з одним	одна одній одна за одною	один в одного

1. Дівчата стояли в черзі _____.
2. Солдати побажали _____
мужності та витривалості.
3. Мої батьки познайомилися _____
в університеті.
4. Іван та Марія кохають _____ і хочуть
одружитися.
5. Оксана та її сестра завжди допомагають _____.
6. Хлопці, мені здається, вам варто попросити вибачення _____
_____.

3

Перекладіть українською мовою:

1. If I am not mistaken, tomatoes are fruits, not vegetables.

2. We have a big garden near our house. There are many fruit trees (apple and cherry trees) and bushes there. In front of the house I grow flowers: marigolds, mallow, and periwinkle.

3. If you want to express your thoughts in Ukrainian, you need to expand your vocabulary.

4. On the night of Ivana Kupala, girls make flower and willow wreaths. This holiday combines pagan and Christian traditions.

5. Ukrainians grow sunflowers in the eastern and southern parts of the country.

6. Agriculture plays an important role in the economy of Ukraine. Ukraine is one of the biggest producers and exporters of wheat in the world.

Key Phrases 4-128

розширювати словниковий запас	to expand vocabulary, to grow vocabulary
мати вигляд	to look (tired, good, etc.)
рослинний світ	flora, plants
тваринний світ	fauna, animals
знову ж таки	once again, but then again
як кажуть	as the saying goes, as they say
аж слінка тече	mouth waters, mouth-watering
якщо я не помиляюся	if I am not mistaken

Відповіді на вправи

1

1. розширити словниковий запас
2. матимуть вигляд
3. рослинний світ
4. Як кажуть
5. Якщо я не помиляюся
6. слинки течуть

2

1. одна за одною
2. один одному
3. одне з одним
4. одне одного
5. одна одній
6. один в одного

3

1. Якщо я не помиляюся, помідори — це фрукти, а не овочі.
2. Ми маємо (У нас є) великий сад біля нашого будинку. Там росте багато фруктових дерев (яблунь і вишень) і кущів. Перед будинком я вирощую квіти: чорнобривці, мальви і барвінок.
3. Якщо ви хочете (ти хочеш) виражати свої думки українською, вам (тобі) треба (потрібно) розширювати (ваш, твій, свій) словниковий запас.
4. У ніч на Івана Купала дівчата роблять вінки з квітів та верби. Це свято поєднує язичницькі та християнські традиції.
5. Українці вирощують соняшник у східній та південній частинах (на Сході і на Півдні) України.
6. Сільське господарство грає важливу роль в економіці України. Україна є одним з найбільших виробників та експортерів пшениці у світі.

Конспект уроку № 129

Тварини — символи України

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode129

Вступ

Привіт-привіт! Це Анна, ваша вчителька української, і ви слухаєте «Уроки української» — подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову.

У четвертому сезоні подкасту я говорю стовідсотково українською мовою, і якщо ви ще погано розумієте українську мову, ви можете повернутися у попередні епізоди. Але якщо ви **більш-менш** розумієте, що я кажу, ну **хоча б** 50%, то слухайте цей епізод, можливо, два чи три рази, щоб зрозуміти його краще.

Також ми готуємо для вас конспекти уроків, де є повний текст усього, що я кажу на подкасті. Як на мене, це дуже корисна практика: слухати подкаст один раз, а потім слухати епізод **вдруге** з текстом.

Таким чином ви можете покращувати своє розуміння і, як я казала минулого разу, розширювати свій словниковий запас. А ще ви можете **дізнаватися** щось цікаве про Україну, українців і нашу культуру з моїм подкастом.

От, наприклад, минулого разу, в епізоді №128 я розповідала про рослини-символи України. Пам'ятаєте? Верба, калина, чорнобривці... У тому епізоді я обіцяла, що розповім вам також про тварин. І сьогодні я **дотримаю свого слова** і розповім вам про символічний для українців тваринний світ.

Як і минулого разу, ви можете знайти фотографії тварин, яких я буду згадувати, на сторінці епізоду. Оскільки це епізод №129, то сторінка епізоду знаходиться за посиланням ukrainianlessons.com/episode129.

То як, готові починати?

більш-менш — more or less

вдруге — for the second time

дізнаватися — to learn, to get to know

Тварини-символи України

Почнімо з птахів. **Як виявилось**, в українській культурі символічними є дуже багато пташок (або птахів). Ми говоримо «пташка» у жіночому роді про менших і середніх птахів, а «птах» — про більш великих птахів.

Ось, наприклад, **журавель** — це птах. Бо він досить таки великий. Журавлі великі і дуже гарні, вони зазвичай біло-сірі, а їхні **крила** — чорні.

Важлива характеристика журавлів у тому, що вони відлітають **зимувати**, тобто відлітають на зиму, у теплі краї або, інакше кажучи, вирій. **Теплі краї** або **вирій**.

Ну я маю на увазі, що українська зима дуже холодна для цих птахів, тому вони летять в Африку, в Азію. А потім навесні повертаються назад, додому. Це називається відлітати у теплі краї або відлітати у вирій.

Не дивно, що журавлі такі важливі в українській культурі. Вони символізують для нас щось нове, весну, молодість, тобто коли вони повертаються навесні, все **оживає**. До речі, якщо я не помиляюся, журавлі також важливі в **японській** культурі.

Якщо ви слухали попередній епізод, то ви могли чути пісню про чорнобровці. У цій пісні, до речі, була також **згадка** про журавлів. Ось послухайте:

Прилітають до рідного поля

Із далеких країв журавлі

Тобто повернення журавлів з теплих країв символізує повернення додому, або просто дім, сім'ю.

Інший схожий на журавля птах — це **лелека**.

Лелеки символічні в багатьох культурах. Може, ви чули, як дітям часто розповідають, що саме лелеки приносять дітей. Тобто на запитання «Звідки **беруться** діти?» батьки відповідають іноді: «Лелека принесла». Так само і в Україні.

Лелека — це великий білий птах. В українських селах і малих містах, ну навіть у мене в місті, в Полонному, лелеки там роблять **гнізда** на хатах, тобто на даху в хаті або також на **електричних стовпах**. Тому лелека — це символ добробуту, символ сім'ї, родинного **затишку**.

Оскільки люди живуть дуже близько до лелек, то багато людей українців спостерігають за ними, за їхнім життям. І звідси є певні **народні прикмети**, тобто ці прикмети допомагають нам визначити погоду за **поведінкою** лелек. Наприклад, кажуть, що якщо лелека стоїть на одній нозі, то треба чекати на холодну погоду. А якщо лелеки дуже рано прилетіли з теплих країв, то буде тепле літо.

До речі, так, лелеки, так само як і журавлі, відлітають у теплі краї, або у вирій. Такі птахи, як лелека, журавель, називаються **перелітні птахи** — птахи, які відлітають у теплі краї.

Інша перелітна пташка — менша за розміром ніж журавлі та лелеки — це **ластівка**. Ластівка. Ластівка — темного кольору, і вона дуже швидко літає, і

журавель — crane
крило — wing

зимувати — to winter,
to spend the winter
вирій — hot countries
(where birds fly for winter)

оживати — to revive,
to come to life again
японський —
Japanese (*adjective*)
згадка — 1) recollection;
2) mention

лелека — stork

братися — 1) to take up;
2) to turn to, to begin

гніздо — nest
електричний стовп —
electrical post
затишок — comfort, cosiness

поведінка — behavior

перелітний птах —
migratory bird

ластівка — swallow

дуже гарно, можна сказати, вона виконує в небі **акробатичні трюки!**

Ластівки надзвичайно важливі для українців. Можна сказати, що ластівка — це наша свята пташка, її ще називають Божою пташкою. За народними прикметами, якщо хтось **пошкодить** гніздо ластівки, то з цією людиною може статися щось страшне, якась **біда**. Ластівка також символізує весну і любов.

Ось, наприклад, початок вірша відомого українського поета Максима Рильського:

Ластівки літають, бо літається,

І Ганнуса любить, бо пора...

Тобто коли літають ластівки, приходить весна і любов.

Наступна символічна пташка — це **зозуля**. І, до речі, це досить таки негативний символ. Це символ суму, **печалі**, **нещастя**. Це також символ жінки-вдови.

Вдова — це жінка, чоловік якої помер. То чому зозуля — це негативний символ?

Річ у тім, що зозулю вважають поганою **матір'ю**, тому що коли зозуля має яйце, яйце, у якому є маленька зозуля — зозуленя, вона це яйце **підкидає** у гніздо іншої пташки, тобто зозуля покидає своє яйце, вона покидає свою дитину.

Також часто в Україні можна почути, як співає зозуля. Вона каже: «ку-ку-ку-ку», щось таке. Кажуть, що якщо порахувати, скільки разів кує зозуля, то стільки років залишилося жити. Звучить страшно, правда? Скільки разів кує зозуля, стільки років людині, яка її чує, лишилося жити. Ой, страшно, ми в дитинстві вірили в це і дуже боялись.

Ми говоримо зозуля кує, тобто вона говорить «ку-ку-ку» — кує.

Ось послухайте пісню Руслани про зозулечку, ну тобто зозулю. Це **переробка** традиційної **коломийки** з Карпат:

Ой кувала зозулечка, та й казала ку-ку.

До речі, всі пісні, які ви чуєте на подкасті, ви можете знайти на сторінці епізоду.

А зараз перейдімо до ще одної важливої пташки в українській культурі. Ця пташка дуже гарно співає.

Це **соловейко**. Соловейко. Це символ **співучості**, таланту і просто будь-якої краси, усього красивого, гарного. Можливо, ви чули, що українську мову називають «солов'їною», тобто мовою солов'я. Адже українська мова дуже

акробатичний трюк —
acrobatic trick

пошкодити — to do harm,
to damage

біда — misfortune, trouble

зозуля — cuckoo

печаль — sadness, sorrow

нещастя — unhappiness

вдова — widow

матір = **мама** — mother

підкидати — 1) to throw up;

2) to add;

3) to place surreptitiously

переробка — remaking

коломийка — kolomyika
(Ukrainian traditional dance
and song)

соловейко = **соловей** —
nightingale

співучість — melodiousness

гарна, дуже мелодійна, нею ніби співає соловейко. Отже, ви вивчаєте солов'їну мову!

Соловей — важлива частина такої **ідилічної**, ідеальної картини української природи. Усі українці знають початок поеми Тараса Шевченка, який звучить так:

...**Світає**,

Край неба **палає**;

Соловейко в темнім **гаї**

Сонце зустрічає.

Так... Багато птахів є символами України. Треба вам розповісти ще про інші типи тварин, які є для нас важливими.

Наприклад, **бджоли**. Українці дуже люблять мед і тому вони дуже цінують працю бджоли, бджоли символізують **працелюбство**.

Також важливим елементом української культури є кінь. Це також символ праці, роботи, тому що коней часто використовували у сільському господарстві і зараз ще використовують. Також кінь — це символ енергії, сили. Коні є в багатьох українських піснях, особливо там, де є козаки чи просто українські молоді хлопці. Ось одна з наших найвідоміших українських пісень:

Ой чий то кінь стоїть, що сива гривонька

Грива, гривонька — це, можна сказати, волосся коня.

Це дуже відома українська пісня «Ой чий то кінь стоїть». Послухайте її якось, добре? На сторінці епізоду є всі посилання на пісні.

А я, мабуть, згадаю ще одну тварину, символічну для українців. До речі, ця тварина також символічна для Індії, це **найсвятіша** тварина Індії. Здогадались, про кого я?

Це корова. Корова дає нам молоко, тобто це важлива частина нашої їжі, так? І також корова і молоко — символ **материнства, продуктивності**.

Цікаво, що українці їдять дуже багато сиру, масла, сметани — і усе це ми робимо часто саме з **коров'ячого молока**, але ми їмо мало м'яса корови, тобто **яловичини**. Українці їдять більше **свинину**.

Ось так. Сподіваюсь, ви **відкрили для себе щось нове** в моїй розповіді про тваринні символи України. Знову ж таки, ви можете зайти на сторінку подкасту, щоб прочитати назви цих тварин і подивитись фотографії: ukrainianlessons.com/episode129.

ідилічний — idyllic

світати — to dawn

палати — to burn in full blaze,
to be on fire

гай — grove, holt

бджола — bee
працелюбство —
diligence

грива — mane

святіший — sacred

материнство — motherhood
продуктивність —
productiveness
коров'яче молоко —
cow's milk
яловичина — beef
свинина — pork

Корисні фрази та ідіоми

На початку я казала, що «Якщо ви більш-менш розумієте, що я кажу, ну хоча б 50%, то слухайте цей епізод».

Хоча б. Хоча, б — два слова.

Хоча б — це те саме, що як мінімум, або **щонайменше**, або **принаймні**. Тобто це все синоніми. Є дуже багато варіантів, як сказати українською мовою “at least” (“at least” англійською, так?).

Отже, ми маємо «хоча б», «щонайменше», «як мінімум» і «принаймні».

Наприклад: «Щоб розмовляти іноземною мовою, ви маєте знати хоча б 2000 слів (принаймні 2000 слів, щонайменше 2000 слів, або як мінімум 2000 слів)».

Далі я сказала, що ви можете послухати подкаст один раз, а потім послухати епізод вдруге з текстом. Таким чином ви можете покращувати своє розуміння.

Таким чином — це те саме, що у такий спосіб, ось так, ось так от, або просто як наслідок, як отже. Таким чином.

Наприклад: «Ви вивчаєте українську мову і таким чином ви покращуєте свою пам'ять». Так, це корисно.

Я казала також, що я вам обіцяла у попередньому епізоді розповісти про тварин. І сьогодні я дотримую свого слова...

Дотримати слова, або дотримати свого слова, або додержати слова.

Ми говоримо також дотримати **обіцянки**, тобто **пообіцяти** щось і виконати.

Сказав і зробив. Дотримати слова, дотримати обіцянки.

На жаль, українські політики часто не дотримують свого слова, не дотримують своїх обіцянок.

Далі: «Як виявилось, в українській культурі символічними є дуже багато пташок».

Як виявилось — тобто я не **очікувала**, я не думала, я про це якось не думала багато, але, як виявилось, і це правда, в українській культурі є дуже багато символічних пташок.

І також нещодавно я подивилася, з яких країн слухають Ukrainian Lessons Podcast.

І, як виявилось, мій подкаст слухають в **Японії**. Привіт **японцям!**

щонайменше — at least, in the least possible degree
принаймні — at least

обіцянка — promise, word
пообіцяти — to promise

очікувати — to wait, to expect

Японія — Japan
японець, японка, японці — Japanese (male, female, plural)

Добре! Далі, коли ми говорили про журавлів, про лелек, я казала, що вони, ці птахи, перелітні, тобто вони відлітають зимувати у теплі краї або, інакше кажучи, у вирій.

Я думаю, важливо для вас запам'ятати це **словосполучення** — **теплі краї**.

Це теплі країни на півдні від України, тобто це може бути Азія чи Африка, куди птахи летять взимку, тому що їм в Україні дуже холодно взимку, а потім вони повертаються.

Ми називаємо це «теплі краї», або одним словом «вирій».

Як на мене, це дуже гарне слово — вирій.

Вирій, чи теплі краї, це дуже важливе поняття, дуже важливий такий концепт української культури.

Далі, коли ми говорили про людей, які живуть близько до лелек, ми казали, що вони мають певні народні прикмети, тобто ці **прикмети** допомагають **визначати** погоду за поведінкою лелек.

Народні прикмети — це те, у що вірить народ. Це, можна сказати, такий народний **прогноз погоди**.

Ось, наприклад, в Україні вірять, що якщо у лютому багато снігу, то у квітні буде багато дощу. Це прикмета.

Або якщо ввечері сонце дуже червоне, то наступного дня буде сніг або дощ. Я вірю в це також.

А ви вірите в народні прикмети?

І насамкінець я сказала, що «сподіваюся, що ви відкрили для себе щось нове у моїй розповіді про тваринні символи України».

Відкрити для себе щось нове — це дізнатися щось нове, знати щось нове зараз.

Маю надію, що на кожному епізоді подкасту ви відкриваєте для себе щось нове. А що ви відкрили для себе нового у цьому епізоді?

словосполучення — phrase,
word combination

прикмета — sign
визначати — 1) to define;
2) to determine

прогноз погоди — weather
forecast

Цікавинка з граматики

Пам'ятаєте зозулю? Це пташка, яка має не дуже добру символіку. Я казала, що вона символізує сум, нещастя.

Слово «нещастя» пишемо одним словом, разом — нещастя. Цікаво, що в українській мові є багато слів, які утворюються з прийменником «не», наприклад: нещастя, неволя, небайдужість.

Це те саме, що в англійській мові “in”: indifference — **небайдужість**, але в українській мові також є unhappiness — **нещастя**, або infreedom, або nonfreedom — **неволя**.

Зазвичай, ці слова також мають також синоніми з таким самим значенням, наприклад, нещастя — це **горе**, або неволя — це **рабство**. Це синоніми. І як я казала раніше, ці слова, нещастя, неволя, пишемо з «не» разом, це одне слово.

Але! Є інший випадок, коли ми пишемо «не» окремо від слова, це коли є **протиставлення** з «а», наприклад:

Зозуля символізує не щастя, а горе. Не щастя, а горе — тоді «не» пишемо окремо: «не», «щастя».

Або:

Це не воля, а рабство. Це не воля, а рабство.

Як завжди, більше таких слів з «не» і вправи для практики ви знайдете в конспекті уроку.

го́ре — grief
ра́бство — slavery

протиста́влення —
opposition, antithesis

Іменники з часткою «не»

Іменники з «не»	Переклад
невóля не вóля, а рáбство	slavery <i>not freedom, but slavedom</i>
не́друг не дру́г, а вóрог	enemy <i>not a friend, but an enemy</i>
неповáга не повáга, а зневáга	disrespect <i>not respect, but contempt (disrespect)</i>
непра́вда не пра́вда, а брехня́	untruth <i>not truth, but lies</i>
нешча́стя не ща́стя, а го́ре	unhappiness <i>not happiness, but grief</i>
небажа́ння	unwillingness
невдя́чність	ungratefulness
недові́ра	distrust
недо́ля	misfortune
незго́да	discordance
неможли́вість	impossibility
необере́жність	carelessness
нешчі́рість	insincerity

Завершення

На сьогодні все! Сподіваюсь, вам сподобалася серія уроків про символи рослин і тварин в Україні. І сподіваюсь, що ви відкрили для себе щось нове. Який символ ваш улюблений? Напишіть мені!

До речі, якщо у вас є запитання або ви просто хочете привітатись до мене і до слухачів подкасту, запишіть голосове повідомлення, хоча б коротеньке, і надішліть мені його на адресу anna@ukrainianlessons.com. Я буду дуже щаслива чути ваш голос!

А якщо ви хочете прочитати повний транскрипт епізоду, дізнатися переклад складних слів і зробити вправи, підписуйтесь на преміум. Більше інформації про підписку, а також фотографії символічних тварин ви знайдете за посиланням: ukrainianlessons.com/episode129.

Успіхів вам! На все добре!

 Вправи

1

Заповніть пропуски в тексті фразами:

Таким чином	дотримують слова	теплі краї	Народні прикмети
відкриваю для себе щось нове		Як виявилось	

1. _____
допомагали нашим предкам передбачати погоду, якими будуть весна, літо, осінь та зима. Ось, наприклад, деякі з них: «Прилетіли журавлі — буде тепло», «Ластівки літають низько над землею — буде дощ», «Птахи роблять гнізда на сонячній стороні — буде холодне літо». Такі прикмети були своєрідним прогнозом погоди.
2. Кожного разу, коли я подорожую Україною, я _____
_____.
3. Я не люблю людей, які не _____
У мене виникає недовіра та неповага до таких людей, а також небажання продовжувати спілкування.
4. Я люблю слухати і співати українські пісні. _____
я вивчаю нові слова і вдосконалюю свою вимову. Нещодавно я відкрила для себе новий жанр українського фольклору — коломийки.
5. Я не знав, що мій брат став веганом. _____,
він вже декілька місяців не їсть ні свинини, ні яловичини, ні коров'ячого молока, ні інших тваринних продуктів.
6. Цей лелека пошкодив крило, тому не полетів з іншими птахами у _____
_____.
Він буде зимувати в реабілітаційному центрі для тварин і птахів.

2

Заповніть пропуски словами:

неволя	необережність	неповага
недовіра	нещастя	нещирість

1. Пожежа трапилася через _____.
 2. За народною прикметою, на людину, яка пошкодила гніздо ластівки, чекало _____.
 3. Між нами виникла _____, тому що ви сказали неправду. Ми більше не можемо вам довіряти.
 4. Найгірше для тварин в зоопарках — _____.
 5. Говорити зі старшими людьми на «ти» — це _____.
 6. Найбільше мені не подобається в людях _____.
- Я люблю чесних людей.

3

Перекладіть українською мовою:

1. I love to discover new things, learn foreign languages, travel, and meet different people.

2. Storks, cranes, and nightingales are migratory birds. In the fall, they fly to warmer countries.

3. As it turns out, I have relatives in Ukraine. We call each other on Skype at least once a month.

4. In Japanese culture, the crane symbolizes welfare.

5. I love spring, when the nature comes to life again.

6. The cow is a sacred animal in India. It symbolizes motherhood. People in India do not eat beef.

Key Phrases 4-129

хоча б	at least
такім чином	so, in such a way
дотримати слова	to keep one's word
як виявилось	as it turned out
теплі краї	hot countries (where birds fly for winter)
народні прикмети	ethnoscience, weather wisdom
відкрити для себе щось нове	to discover something new for yourself

Відповіді на вправи

1

1. Народні прикмети
2. відкриваю для себе щось нове
3. дотримують слова
4. Таким чином
5. Як виявилось
6. теплі краї

2

1. необережність
2. нещастя
3. недовіра
4. неволя
5. неповага
6. нещирість

3

1. Я люблю відкривати щось нове, вивчати іноземні мови, подорожувати і знайомитися з різними людьми.
2. Лелеки, журавлі та солов'ї — перелітні птахи. Восени вони відлітають у теплі краї.
3. Виявляється (як виявилось), у мене є родичі в Україні. Ми телефонуємо одне одному в Скайпі хоча б (принаймні, щонайменше) раз на місяць.
4. У японській культурі журавель символізує добробут.
5. Я люблю весну, коли природа оживає (знову повертається до життя).
6. Корова — священна тварина в Індії. Вона символізує материнство. Люди в Індії не їдять яловичини.

Конспект уроку № 130

Які сувеніри привезти з України?

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode130 Вступ

Привіт! Це Анна, ваша вчителька української.

І це четвертий сезон подкасту, у якому ви можете слухати українську мову стовідсотково, без англійської.

Таким чином ви можете покращувати своє сприйняття мови на слух і розширювати словниковий запас. А також, сподіваюсь, ви відкриваєте для себе щось нове і цікаве про Україну, українців і нашу культуру.

Минулого тижня не було епізоду... На жаль, у мене було дуже багато справ, і я просто не **встигла** записати новий епізод. Я працювала над іншим моїм проектом — на всі двісті — можливо, ви чули про нього?

Я розробляю матеріали для українських **старшокласників**, які готуються до важливого тесту — ЗНО — **Зовнішнє незалежне оцінювання** (тестування) — це державний тест, який учні складають після школи. За результатами цього тесту вони **вступають в університет**.

До речі, ми говорили вже про ЗНО на подкасті, у третьому сезоні... Це був епізод номер... дев'яносто. Ви можете переслухати його, якщо хочете, там я розповідала більше про українську освіту. Епізод дев'яносто.

Ну а сьогодні я хочу поговорити на таку практичну тему. Я дам вам кілька порад щодо того, що можна **привезти** з України як сувеніри. А ще я думаю, я розповім вам взагалі про традицію привозити щось комусь — це досить типово для українців, тому ми поговоримо про це також.

Але спочатку я хочу, щоб ви послухали коротеньке повідомлення від нашого слухача подкасту — Девіда. Це вже друге повідомлення Девіда, він надсилав колись голосове повідомлення в першому сезоні. То як? Ви готові познайомитись з Девідом? Слухайте!

«Привіт, Анна! Мене звати Девід. Я канадець. Я вчитель в Канаді. Мені дуже подобається ukrainianlessons.com. Дуже дякую!».

встигнути —

1) to have time to + inf.;

2) to come (to be) in time

старшокласник —

high school student

Зовнішнє Незалежне

Оцінювання —

Independent External evaluation

вступати в університет —

to enter the university

привезті — to bring, to import

Ось таке невеличке повідомлення, але мені дуже приємно чути від вас, Девіде! Бажаю вам успіхів у вивченні української мови!

А вам, шановні слухачі подкасту, нагадую, що я завжди дуже рада отримувати ваші повідомлення. Таким чином інші слухачі подкасту можуть познайомитись з вами віртуально.

А я пропоную переходити до теми епізоду.

Сувеніри з України

По-перше, як я і обіцяла, я б хотіла розповісти про традицію українців привозити щось комусь. Я помітила, що не в усіх країнах є така традиція — привозити подарунки. Хоча для мене це **само собою зрозуміло**.

Якщо ви їдете до когось у гості, чи вас друзі запросили, чи просто це **каучсерфінг**, ви обов'язково привозите щось, якийсь подарунок чи подарунки. Це українська традиція. А також українці обов'язково привозять щось додому, коли вони повертаються з подорожі, особливо з іншої країни.

Наприклад, коли я була в Південній Америці, це було майже рік тому, я постійно дивилася, які там є цікаві речі, які могли б сподобатись моїм батькам і друзям. І в результаті я привезла їм такі невеличкі сувеніри з Болівії — це вироби з **альпаки**. Ну, по-перше, альпака — це традиційна тварина, символічна тварина можна сказати з цих країн, а також це досить практичні речі — це шарф, шапка, рукавички — такі невеличкі сувеніри.

Отже, це така традиція українська — привозити щось. Насправді, як ви знаєте, я багато подорожую, і інколи в мене немає часу чи немає місця в рюкзаку, щоб купити сувеніри. Тоді я просто привожу якісь цукерки, якісь цікавинки просто з супермаркету, яких в нас немає. Особливо для мого брата, він любить всякі смаколики.

Тому якщо у вас є друзі в Україні і ви їдете до них в гості, подумайте про те, щоб привезти їм щось. Це може бути щось особливе з вашої країни.

Наприклад, мені було дуже приємно, коли слухачі мого подкасту з Арізони — це Марк Гіклер — вони грають таку традиційну американську музику — вони приїхали до України і привезли мені свій альбом з музикою, а також дерев'яну **дошку для кухні**. Вони самі її зробили з дерева. Мені було дуже приємно.

Тому якщо у вас є друзі в Україні, знову ж таки, ви можете привезти їм щось зі своєї країни. І це може бути щось маленьке, навіть якщо ви забули купити сувеніри, просто купіть в аеропорту якісь цукерки, яких немає в Україні.

каучсёрфінг — CouchSurfing

альпа́ка — alpaca

до́шка для кúхні — cutting board

Це досить важлива традиція в Україні. Бо якщо ви, як кажуть, **прийдете до когось з пустими руками**, то це не те щоб погано (ну бо ви ж не українці, ви не знаєте), але це трохи дивно. Тому намагайтеся не приходити в гості з пустими руками, тобто без нічого.

А тепер поговоримо про сувеніри з України. Перше, що я б хотіла сказати, це те, що, на жаль, деякі туристи купують в Україні не українські сувеніри, а російські чи радянські.

Якщо ви будете в Києві і будете гуляти **Андріївським узвозом** (це така вулиця в Києві, де продають багато сувенірів, я вам рекомендую туди піти, там справді є цікаві речі), але крім справді гарних сувенірів, там є багато російських сувенірів, можливо, ви бачили, це **«матрьошки»**.

Матрьошки — це такі ляльки, які складаються одна в одну, вони досить гарно розписані. І це цікава ідея, але це зовсім не український сувенір, це російський сувенір. До того ж це символ російської культури. Якщо ви бачите десь матрьошку, то це означає «Росія».

І на жаль, оскільки зараз ми маємо конфлікт з Росією, матрьошка нам тільки нагадує про цей конфлікт, про війну, яку ми маємо на Сході. Отже, **зарубайте собі на носі**: матрьошки — це не український сувенір, для нас зараз це, можна навіть сказати, символ війни. Тому, будь ласка, не купуйте матрьошки в Україні.

А якщо говорити про інші сувеніри, які не варто купувати в Україні, це певні радянські символи, символи Радянського Союзу. На жаль, деякі люди купують в Україні радянські плакати чи червоні прапори... Це все символізує радянський **тоталітарний режим**. Для українців це був далеко не позитивний досвід. Той режим знищував все українське, українську культуру.

Звичайно, якщо ви колекціонер, ви хочете знайти якісь цікаві радянські речі, наприклад, радянські гроші, то будь ласка, але це не сувеніри з України, це сувеніри з Радянського Союзу.

І якщо говорити про ще один негативний символ для українців, то зараз багато іноземців приїжджають на екскурсії в Чорнобиль і купують такі речі, як **протигази** (тобто маски такі страшні) чи футболки з написами «Я був у Чорнобилі». Я розумію, це може бути весело для когось з інших країн, це може бути такий **прикольчик**, **прикол**, можна сказати, для друзів.

Але якщо для когось це весело, то для українців це зовсім не весело. Ми би ніколи не купили футболку з Чорнобилем, бо для нас це символ великого, страшного лиха, символ горя і всіх наслідків, які ми маємо після Чорнобиля. Це величезна екологічна катастрофа і надзвичайно негативний вплив на здоров'я українців. Тому, на жаль, ці речі не можна назвати сувенірами з України.

А тепер, нарешті, поговоримо про те, що все-таки варто привозити з України і які для вас є тут варіанти.

Андріївський узвіз —
Andriivskiy Descent

матрьошка — nesting doll

тоталітарний режим —
totalitarian regime

протигáz — gas mask

Конспект уроку №130

Які сувеніри привезти з України?

Спочатку хочу запропонувати вам якісь такі **дрібнички**, щось таке невеличке з України, що не буде коштувати багато грошей і буде займати мало місця у вашій валізі.

І тут я би вам радила звернути увагу на український чай. Український чай — це не чорний і не зелений чай, а **трав'яний чай**, чай з трав. Особливо ввечері в Україні ми любимо заварити трав'яний чайок. Я взагалі хочу зробити окремий епізод про трав'яні чаї, бо це ціла культура, у різних регіонах України є різні трави.

Якщо ви поїдете в українські Карпати, то побачите там, що люди продають великі **пакети** трав для трав'яного чаю. Якщо ви купите один такий пакет за 50 гривень, то ви будете пити його рік чи два. Обіцяю вам! Але якщо ви віддасте перевагу чаю в пакетиках, то можете купити трав'яний чай в супермаркеті, в пакетиках. Це такий чай, як **меліса**, **м'ята**, **чебрець**, **ромашка**... Дуже смачний і корисний чай.

А з чаєм дуже добре привезти український мед. Як я розповідала в попередньому епізоді, бджоли — дуже важливі в українській культурі. У всіх українців вдома обов'язково є банка натурального меду. І це часто не просто баночка, тобто **півлітрова банка**, маленька банка, а ціла **трилітрова банка**.

Так, українці дуже люблять мед, і найголовніше те, що він у нас дешевий і натуральний, і дуже смачний. Краще купувати мед не в супермаркеті (хоча в **Сільпо**, якщо я не помиляюсь, є непогана колекція меду), але краще піти на **ярмарок** чи ринок і купити мед в людини, яка займається бджільництвом, **бджільництво** — тобто **розведення** бджіл. Український мед з українським трав'яним чаєм — це справжній український досвід!

І говорячи про **солоденьке**, не можу не згадати шоколад. Ви могли помітити, що в Україні є багато різних видів шоколаду. У будь-якому супермаркеті ви можете придбати недорогий і смачний шоколад, наприклад, нашої президентської марки — “ROSHEN”.

Я кажу «президентської марки», тому що наш колишній президент Петро Порошенко має компанію шоколаду, яка називається “ROSHEN”. І у великих містах ви часто побачите магазини “ROSHEN”, там ви можете накупляти **цілу купу** сувенірів, там є і шоколад, і цукерки, і торти (якщо ви хочете привезти Київський торт).

Крім того, дуже смачний шоколад у Львівській майстерні шоколаду. Там вони продають дуже якісний шоколад.

Далі... Ще одна невелика річ, яка займає мало місця і яку можна привезти для жінки чи дівчини. Це **хустка**. Ви можете бачити в селах і містах, як старші жінки носять на голові хустки. Але зараз хустки стали також стильним елементом сучасного **гардеробу**, тому що їх можна носити як шарф, це досить яскраво, оригінально і гарно.

Ще один сувенір для жінки — це **прикраси**, особливо **намисто**. Намисто —

дрібничка — little thing, bagatelle

трав'яний чай — herbal tea

пакет — package, packet

меліса — balm

м'ята — mint

чебрець — thyme

ромашка — camomile

півлітрова банка — half-litre jar

трилітрова банка — three-litre jar

Сільпо — Ukrainian retail corporation that operates a chain of grocery stores

ярмарок — fair

бджільництво — beekeeping

розведення — breeding

солоденьке — sweet, dessert

хустка — kerchief

гардероб — 1) cloakroom; 2) wardrobe;

3) person's stock of clothes

прикраси — jewelry

намисто — necklace

це те, що жінки носять на **ший**, найтрадиційніше в Україні намисто — це червоне намисто.

До речі, якщо ви будете купувати сувеніри в Києві, можу вам порадити магазин, у який я сама часто ходжу, коли хочу купити сувеніри з України. Цей магазин знаходиться на станції метро Льва Толстого, у Метрограді — це **підземний** торговий центр.

Там у коридорі є магазин з сувенірами, він називається... «Фолк Март», здається. Там ви можете купити і хустку, і намисто, і чай, мабуть, теж, і різний одяг, і **вироби** з дерева.

Ну і звичайно, головний сувенір з України — це вишиванка, це наш традиційний одяг, **вишита сорочка**. Зараз вишиванки дуже доступні, бо їх виробляють на **фабриках**, зараз є так звана комп'ютерна вишивка. І звичайно, десь на ярмарку чи на ринку вам можуть сказати, що цю вишиванку вишивали **вручну**, тобто руками, що справді жінка сиділа і вишивала цю вишиванку, але... насправді в такій ситуації ви можете **купувати kota в мішку**, бо більшість вишиванок роблять комп'ютери зараз, тому вони не дуже дорогі.

А якщо вишиванка справді давня, **автентична**, якщо її справді вишивала бабуся руками, вона буде дуже дорога. І, крім того, такі вишиванки важко знайти.

У мене є вишиванка, яку вишила для мене бабуся, я дуже рідко її вдягаю, тому що хочу її берегти. А от **на кожен день** я маю кілька вишитих **футболок**.

Так, у тому магазині, про який я вам розповідала, я купила за дуже гарною ціною футболку з вишивкою. Вони дуже зручні і досить гарні. Як на мене, це чудовий і легкий сувенір. Або вишиті **шкарпетки** — шкарпетки завжди потрібні, і їх дуже легко привезти, правильно?

Добре. А які ще сувеніри можна легко привезти? Це **вироби з дерева**! В Україні є багато дерев, і багато людей працюють з деревом, тобто виготовляють різні речі з дерева. Ви можете купити в Україні дерев'яні ложки, миски, тарілки — це завжди корисно для кухні.

Також мені подобаються вироби з дерева, розписані петриківським розписом. Петриківський розпис — це традиційні малюнки з села Петриківка, що на Дніпровщині.

Ви можете придбати картини чи якісь маленькі речі, наприклад, мені подобаються **підсвічники** (під-свічники) — для свічок — такі дерев'яні підсвічники з петриківським розписом.

І ще один цікавий сувенір з дерева — це **булава**. Якщо вам потрібен сувенір для хлопця чи маленького хлопчика, їм зазвичай дуже подобається такий подарунок. Пам'ятаю, моєму брату купили таку булаву, коли він був маленьким, він дуже її хотів.

ший — neck

підземний — underground

вироби — wares, goods, products

вишита сорочка = вишиванка — embroidered shirt
фабрика — factory
вручну — by hand

автентичний — authentic

футбóлка — T-shirt

шкарпéтки — socks

вироби з дéрева — wood products

підсві́чник — candlestick

булава́ — mace

Булава — це символ влади **гетьмана**, тобто це з часів козаків. Важко описати, як виглядає булава. Це така палиця із кулею, **загугліть!** Булава.

І насамкінець одна оригінальна ідея. Як ви знаєте, в Україні люди вирощують багато овочів, фруктів, на ринках є багато свіжих овочів. Ні, я не пропоную купувати вам овочі і фрукти і везти їх з собою. Якщо ви займаєтесь садівництвом, тобто маєте сад чи город, можете привезти **насіння**, тобто ви можете посадити потім у себе вдома овочі, які ростуть в Україні, наприклад, ви можете посадити огірочки, чи **кріп**, чи бурячок для борщу.

Це, мабуть, найлегший сувенір. Ви можете легко взяти його з собою в літак! А якщо ви вже пробували виростити українські овочі за кордоном, дайте мені знати, мені дуже цікаво, чи у вас вийшло!

гетьман — political title from Central and Eastern Europe, historically assigned to military commanders, used by Ukrainian Cossacks from the 16th century
загуглити — to Google

насіння — seeds
кріп — dill

Корисні фрази та ідіоми

Це були всі мої рекомендації сувенірів. А зараз, як завжди, ми пройдемося по цікавих ідіомах і виразах, які я згадувала.

По-перше, я сказала, що традиція привозити подарунки, як сувеніри, це для мене **само собою зрозуміло**, тобто це щось **очевидне** для мене, це для мене щось нормальне, це моя традиція, це само собою зрозуміло.

Наприклад:

«Для того, щоб вивчати іноземну мову, я багато слухаю». Для мене це само собою зрозуміло, що для того, щоб вивчити мову, треба багато слухати, наприклад, подкасти.

Далі я казала, що це традиція дуже важлива в Україні, бо якщо ви прийдете до когось з пустими руками, то це трохи дивно.

З пустими руками або **з порожніми руками**. Це означає «без нічого», означає «нічого не принести». Ми також вживаємо вираз «не з пустими руками», тобто з **чимось** — він прийшов з чимось.

«Він повернувся не з пустими руками — він приніс подарунки для дочки».

З пустими руками, не з пустими руками.

Далі я вам розповідала про матрьошки і казала:

«Зарубайте собі на носі: матрьошки — це не український сувенір».

Зарубати на носі означає добре запам'ятати. Тобто: «Пам'ятайте!».

очевидний — evident, obvious

чимось (орудний відмінок від «щось») — something

Ми часто вживаємо це саме у наказовому способі, тобто зарубай, зарубайте собі на носі.

«Зарубай на носі: це останній раз, коли я позичаю тобі гроші». Ось так :)

Зарубати на носі.

Наступний вираз, або слово, це сленг.

Я сказала, що привезти для когось сувеніри з Чорнобиля це, можна сказати, **прикол**, такий прикольник.

Прикол — це сленг, це означає щось веселе, якийсь **жарт**, але це використовують переважно молоді люди. Вони кажуть: «Оце так прикол!».

Я думаю, словом прикол можна описати ситуацію, яка сталася недавно в політиці: це я маю на увазі розмову Володимира Зеленського, нашого президента, і Дональда Трампа, президента США. Вони мали таку цікаву телефонну розмову і тепер Дональду Трампу **загрожує** імпічмент. Оце так прикол! Ми часто пишемо це як **текстові повідомлення** у чаті.

Далі я розповідала вам про чай і казала, що «якщо ви віддаєте перевагу чаю в **пакетиках**, ви можете купити трав'яний чай в супермаркеті».

Віддавати перевагу — означає більше любити щось за інше, тобто давати чомусь перевагу, **вищість**. Віддавати перевагу. Наприклад:

«Я віддаю перевагу зеленому чаю замість чорного». Віддавати перевагу.

Про шоколад я розповідала вам про магазин «ROSHEN», де можна накупляти цілу купу сувенірів.

Ціла купа або просто **купа** — це в розмовній мові ми говоримо, коли чогось дуже багато — ціла купа.

«У мене вдома є ціла купа чаю». Так, я дуже люблю чай!

Потім про вишиванки я говорила, що коли ви купуєте вишиванку, про яку говорять, що її вишила жінка руками, ви насправді **купуєте kota в мішку**, тому що більшість вишиванок роблять комп'ютери. Тому що ви не знаєте, чи ця вишиванка справді була вишита людиною, чи вона була вишита комп'ютером, можливо, навіть в Китаї.

Отже, коли ви купуєте вишиванку і не розбираєтесь у якості, ви купуєте kota в мішку.

Це весела ідіома, яка означає «купувати щось, але не знати справжні характеристики цього».

Взагалі, коли ви подорожуєте, проблема в тому, що коли ви купуєте сувеніри, то часто купуєте kota в мішку, бо ви не знаєте насправді, чи ці сувеніри автентичні, чи вони насправді зроблені в Китаї, правда?

жарт — joke

загрожувати — to threaten
тєкстовє повідомлення — text message

пакєтики (ч'аю) — teabags

вищїсть — superiority, higher rank

І ще про вишиті речі, я казала, що я маю на кожен день кілька вишитих футболок.

На кожен день — це корисний вираз, який означає «для використання у будь-які дні, а не на свята».

Ось, наприклад, на вихідних я купила собі **куртку** на кожен день. Я буду носити цю куртку кожного дня. А якщо мені треба піти, наприклад, в театр, то я вдягну своє гарне **пальто**. На кожен день.

кўртка — jacket

пальто — coat

Цікавинка з граматики

Сьогодні в цій рубриці буде щось, схоже на рубрику «Дієслово дня», яка була в третьому сезоні. Я б хотіла розповісти вам більше про слово «привозити». Я його часто використовувала сьогодні.

Я розповідала про традицію українців привозити щось. Українці **обов'язково** привозять щось додому, також вони привозять подарунки, якщо їдуть до когось в гості.

Тому якщо у вас є друзі в Україні, знову ж таки, ви можете привезти їм щось зі своєї країни..

Привозити — це недоконаний вид, тобто часто робити це.

Привезти — доконаний, тобто один раз.

Привозити — привезти — це означає взяти щось з собою, якщо ви їдете **кудись** машиною чи летите літаком — будь-яким транспортом — а коли ви приїхали, то ви віддали це людині, їй щось привезли.

Є ще дієслово «возити», у якому немає значення «віддати людині», там ви просто маєте щось, коли ви кудись їдете.

А якщо ви не їдете, а **їдете пішки**, то є інше дієслово, це не «везти», а «**нести**». Нести. І так само «принести» і «приносити». Тобто ви приносите щось комусь, коли не використовуєте для цього транспорт.

Наприклад, «до мене прийшла мама і принесла мені мед». Це означає, що мама живе близько від мене, вона не використовує транспорт, щоб прийти до мене.

Вона мені принесла мед. Але якщо вона мені привезла мед, то вона приїхала на транспорті з медом, тому що вона живе далеко.

Трошки **заплутано**? Ви можете знайти більше прикладів і дізнатися всі форми дієслова «привозити» в конспекті уроку.

обов'язково — necessarily

кудись — somewhere

іти пішки — to go on foot
нести — to carry

заплутано — confusing

Приві́зити (недок.) — **привезті́** (док.) — to bring, to deliver, to import (something) using transportation:

Привезі́ мені́, будь ла́ска, сувені́ри з Украї́ни.
Could you please bring me souvenirs from Ukraine?
З Япо́нії я **привезу́** свої́м друзя́м зелéний чай.
I will bring green tea from Japan for my friends.
Цей шокола́д **приві́зять** з Бельгі́ї.
This chocolate is imported from Belgium.

Прині́сити (недок.) — **принесті́** (док.) — to bring, to fetch (something) usually not using transportation; 2) to net, to generate (profit):

Принесі́ мені́, будь ла́ска, зарядку. Вона́ на кúхні.
Could you please bring me a charger? It's in the kitchen.
Їхній бі́знес не **прині́сить** багáто дохóду.
Their business doesn't generate much income.

Тепері́шній час

Друга дієвідміна

я	приві́жу / прині́шу	ми	приві́зимо / прині́симо
ти	приві́жиш / прині́сиш	ви	приві́жете / прині́сите
ві́н, вона́, воно́	приві́зять / прині́сять	вони́	приві́зять / прині́сять

Мину́лий час Недоконаний вид

ві́н	приві́зив / прині́сив
вона́	приві́зила / прині́сила
воно́	приві́зило / прині́сило
вони́	приві́зили / прині́сили

Мину́лий час Доконаний вид

ві́н	приві́з / прині́с
вона́	приві́зла / прині́сла
воно́	приві́зло / прині́сло
вони́	приві́зли / прині́сли

Майбутній час Недоконаний вид		Майбутній час Доконаний вид	
я	б́уду приво́зити / прино́сити	я	привезу́ / принесу́
ти	б́удеш приво́зити / прино́сити	ти	привезе́ш / принесе́ш
він, вона, воно	б́уде приво́зити / прино́сити	він, вона, воно	привезе́ / принесе́
ми	б́удемо приво́зити / прино́сити	ми	привеземо́ / принесемо́
ви	б́удете приво́зити / прино́сити	ви	привезете́ / принесете́
вони	б́удуть приво́зити / прино́сити	вони	привезу́ть / принесу́ть

Завершення

А на цьому все на сьогодні! Сподіваюсь, тепер ви будете точно знати, що привезти з України як сувенір. А якщо у вас є ідеї інших сувенірів з України, я буду рада дізнатися! Бо я хочу підготувати статтю на нашому блозі на цю тему, щоб іноземці знали, які сувеніри купувати, а які не варто.

А якщо ви ще цього не зробили, приєднуйтесь до нашої преміум-підписки, щоб отримувати транскрипт епізодів, переклад складних слів, ідіоми і більше інформації про граматику, а також там є вправи для практики.

Дізнайтеся більше про преміум за посиланням:
ukrainianlessons.com/episode130.

А я прощаюся з вами до наступного епізоду! На все добре!

Вправи

1

Заповніть пропуски в реченнях фразами:

зарубайте собі на носі	віддаю перевагу	купуєте kota в мішку	прикол
не з порожніми руками	ціла купа	само собою зрозуміло	на кожен день

1. Я _____
класичному стилю в одязі. У моєму гардеробі костюми, сорочки, пальто...
2. Купуючи речі в інтернет-магазинах, ви часто _____
_____, бо не можете побачити товар на власні очі перед покупкою.
Тому я віддаю перевагу традиційним магазинам, де можна поміряти річ, оцінити якість виробу.
3. Перед виїздом у нас завжди _____
справ: купити сувеніри та подарунки, спакувати речі, купити їжу в дорогу...
_____,
Київ — це столиця України і її назву транслітеруємо як Kyiv, а не Kiev.
4. Ми повернулися з відпустки _____,
привезли купу місцевих дрібничок та екзотичних фруктів.
5. Компанія HBO зняла серіал про аварію на Чорнобильській АЕС. Серіал став дуже популярним.
Таким чином багато людей дізналися про події 1986 року в Україні. І _____,
що тепер в Чорнобиль їде все більше туристів з цілого світу.
6. Тобі прийшло повідомлення, що ти виграв автомобіль! Це якийсь _____
_____!
7. У моєму гардеробі більшість речей це зручні і недорогі речі _____
_____.
Але оця вишита сорочка особлива та безцінна, бо передається в спадок від покоління до покоління. Цю вишиванку вишила вручну ще моя прабабуся.

2

Заповніть пропуски формами дієслів привозити і приносити:

приносить	принеси	принести	привезти	привезіть
	привезла	привезу	привозять	

1. Мама _____
мені з Одеси красиві прикраси: намисто і браслет.
2. – Ми повертаємось до Америки через 2 дні. Що _____ тобі з України?
– _____ щось солоденьке, шоколадні цукерки або мед, і трав'яний чай.
3. Ти вже біля мого дому? Можеш, будь ласка, зайти в супермаркет і _____
молока?
4. _____ мені, будь ласка, телефон. Він десь у коридорі.
5. В Карпатах можна купити гарні вироби з дерева: дошки для кухні, миски, ложки, дерев'яні
іграшки. Я обов'язково _____ щось для вас!
6. Ця робота не _____
мені нічого: ні нормального прибутку, ні задоволення.
7. Мої батьки живуть в селі. Мама вирощує на городі овочі, а тато займається бджільництвом.
Вони завжди _____ нам овочі, фрукти та свіжий мед.

3

Перекладіть українською мовою:

1. It goes without saying that nice handmade vyshyvanka is expensive, it costs at least 2000 hryvnias.

2. We cannot leave this store empty-handed. I want to buy some souvenirs for my family.

3. What do you think? Is this some kind of joke?

4. I prefer herbal tea to black or green tea.

5. Buying a car without test-driving is like buying a pig in a poke.

6. Now I have a bunch of ideas of what I can bring as a souvenir from Ukraine.

Key Phrases 4-130

самó собóю зрозуміло	it goes without saying
з пустíми (порóжніми) рука́ми	empty-handed
зарубáти на но́сі	to bear in mind, to remember this once and for all
прико́л	prank, joke (<i>informal</i>)
віддава́ти перева́гу	to give preference, to prefer
ціла́ кúпа (кúпа)	a bunch of, a lot of
купува́ти кота́ в мішку́	to buy a pig in a poke
(о́дяг) на ко́жен день	casual (clothes)

Відповіді на вправи

1

1. віддаю перевагу
2. купуєте кота в мішку
3. ціла купа
4. Зарубайте собі на носі
5. не з порожніми руками
6. само собою зрозуміло
7. прикол
8. на кожен день

2

1. привезла
2. привезти, Привезіть
3. принести
4. Принеси
5. привезу
6. приносить
7. привозять

3

1. Само собою зрозуміло, що гарна вишиванка, вишита вручну (ручної роботи) дорога, коштує щонайменше (принаймні) 2000 (дві тисячі) гривень.
2. Ми не можемо покинути цей магазин з порожніми (пустими) руками. Я хочу купити якісь сувеніри для моїх (своїх) рідних (родичів) (моєї, своєї сім'ї (родини)).
3. Що ви (ти) думаєте (думаєш)? (Як думаєте? Як думаєш?) Це якийсь прикол?
4. Я віддаю перевагу трав'яному чаю над чорним або зеленим (а не чорному чи зеленому).
5. Купувати машину без тест-драйву (проби) — це те саме, що купувати кота в мішку.
6. Тепер (зараз) у мене є ціла купа ідей (я маю цілу купу ідей), що можна привезти як сувенір(и) з України.

Конспект уроку № 131

Ким були козаки?

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode131

Вступ

Привіт! Це Анна Огойко, ваша вчителька української, і новий епізод подкасту «Уроки української» — це подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову!

Цього тижня, в понеділок, в Україні було свято — **Покрова Пресвятої Богородиці**. Це релігійне, християнське свято на честь Діви-Марії або Богородиці. Але також, історично, це свято українських козаків. Річ у тім, що козаки дуже шанували Богородицю. Тому 14 жовтня — це також День українського козацтва.

І нещодавно 14 жовтня також називають День **захисника** України — тобто день людей, які борються за Україну, день **військових**. Як бачите, це дуже важливе свято, тому зараз в Україні це **офіційний вихідний**, тому люди минулого понеділка не працювали. Ну це як Новий рік чи Різдво.

І **з нагоди** свята я вирішила розповісти вам трошки про українських козаків. Ну тому що ви, мабуть, чули про козаків. Але, можливо, ви не впевнені, ким козаки були насправді? Коли вони утворились? І чому вони такі для нас важливі?

Про це й поговоримо сьогодні. Але **самі розумієте**, що я не можу вам розповісти все про козаків всього за п'ятнадцять хвилин, про них є так багато різних історій, різних фактів, а також легенд — тобто чогось, що не є історичним фактом. Тому відразу **прошу вибачення**, якщо я скажу щось не так. Я буду говорити про те, що я знаю зі школи і з кількох книжок і відео на цю тему.

То як? Готові починати?

Покрова Пресвятої Богородиці —
the Protection of the Holy Virgin

захисник — defender, protector
військовий — army,
military (*adjective*)
офіційний вихідний —
public holiday

Ким були козаки?

Історію України справді не можна уявити без козаків. Ми вважаємо, що козаки — це були не просто наші предки, козаки — це і були українці. Можна сказати, що козаки — це так само наш символ. Пам'ятаєте, як ми говорили у попередніх епізодах, що такі речі як верба, калина чи вишиванка — це символи України... Так само козаки — це теж символ України, це символ нашої **ідентичності**.

Чому так? Спробуймо **розібратися**. Для початку, важливо згадати про історичний контекст тих часів, коли з'явилися козаки. Це було XIV століття. Тоді вже закінчився період Київської Русі і майже вся територія сучасної України належала до трьох держав.

По-перше, це було **Королівство Польське** — на заході України.

По друге, це **Велике князівство Литовське** — це на півночі і в центрі. Воно тоді займало більшість території сучасної України. До Великого князівства Литовського входила Білорусь, країни **Прибалтики** і велика частина України.

Насправді **важко повірити**, що Литва, яка зараз така маленька країна, знаєте, в Прибалтиці, що колись це була така величезна держава.

Третя держава, яка була на території України, це було **Кримське Ханство** — в Криму і на півдні України.

Кримське Ханство як держава звичайно мала свою специфіку.

Якщо Польща і Литва були християнськими, католицькими державами, то у Кримському Ханстві основною релігією було **мусульманство**. Звичайно, культура там була дуже відмінна від культури слов'янських держав.

Також у Кримському Ханстві не було багато людей для роботи, тому вони використовували **рабів**. Раб — це невільна людина, тобто людина, яка **змушена** працювати на когось іншого, це людина без **прав**. Ви знаєте, таких людей собі купляли колись. Це раби. Причому у Кримському ханстві рабами мали бути немусульмани. Тому вони часто брали рабів на півночі від Ханства — фактично на території України.

Отже, це були такі три великі держави: Польське Королівство, Князівство Литовське і Кримське Ханство.

Але! Крім того, була одна досить велика територія між Литвою і Кримом, і ця територія в принципі ніким не **контролювалась**.

Це був просто такий великий **степ**, його називали Дике Поле. **Дике Поле** — це була територія над Кримським ханством, і там жило досить мало людей, бо це був степ, там були такі досить непрості умови для **проживання**.

Але вже в XV столітті на цій дикій території, у дикому степу, **поселялись** люди, які не хотіли бути рабами і не хотіли жити в Польщі чи в Литві.

ідентичність — identity

Королівство Польське — Kingdom of Poland
Велике князівство Литовське — Grand Duchy of Lithuania
Прибалтика — Baltic states (Estonia, Latvia, and Lithuania)

Кримське Ханство — Crimean Khanate

мусульманство — Islam(ism)

раб — slave
змушений — forced
право — right

контролюватись — to be under control
степ — steppe
Дике Поле — Wild Field
проживання — dwelling, residence, habitation
поселятись — to settle down

Ці люди були дуже сильні, вони могли за себе поборотись, а також вони вміли **полювати** (тобто ловити диких тварин, щоб їсти їх, так), а також вони **ловили рибу**, тому вони могли жити **самостійно**, незалежно, вільно. Такі люди називали себе козаками.

Цікаво, що козак — це слово **тюркського** походження, тобто це слово, яке прийшло з Кримського ханства, із **Туреччини**.

Слово «козак» означає «вільна людина» або «**розбійник**».

Ну, з «вільною людиною» все зрозуміло — козаки хотіли жити вільно.

А от розбійник — це людина, яка **порушує закон**, людина, яка краде, тобто забирає щось у когось. Розбійник — це, можна сказати, тоді, на початку, була така «професія» козаків.

Вони **нападали** на **татарів** — тобто людей з Кримського ханства — і забирали у них різні речі, продукти. Ну тобто козаки **виживали**, **як могли**.

А трохи пізніше козаків стало набагато більше, бо люди почали **переїжджати** в степ, вони хотіли жити вільно. І в результаті козаки починали частіше нападати на татарів, вони більше боротися за те, щоб татари не брали рабів. Іноді козаки навіть **звільняли** рабів з Кримського ханства.

І таким чином вони стали **народними героями**.

А через деякий час козаки **заселили** території за **порогами** Дніпра. Знаєте, Дніпро — це річка, найбільша річка в Україні, а пороги — це такі **підвищення** в річці, тобто місця, де є багато води, де **рівень води нестабільний**, і тому річка в цих місцях небезпечна. Це пороги.

Я думаю, що ви чули про Запоріжжя — За-поріжжя — тобто територія за порогами Дніпра, зараз це область України — Запоріжжя.

І там, на Запоріжжі, на Дніпрі є **острів** — Хортиця. Це дуже хороший острів, щоб **захищатися** від **ворогів**, тому що там, знову ж таки, є високі пороги — там небезпечна річка.

На цьому острові так звані запорозькі козаки утворили свій центр. На Хортиці вони будували **укріплення** для захисту — вони називались Січі — тому **фортецю** козаків на острові Хортиця називали Запорізька Січ, тобто укріплення за порогами.

До речі, зараз ви можете відвідати Хортицю, якщо ви поїдете в Запоріжжя, ви можете там сходити на екскурсію на Хортицю, на острів козаків. Можливо, ви вже там були? Я ще ні, на жаль.

Ну а далі історія козаків тільки починається... Козаки **брали участь** у різних війнах. Спочатку — з татарами, потім — з поляками, також і з **московитами**. Козаками керували різні гетьмани. Гетьман — це **ватажок**, тобто лідер, головна людина, цей термін використовували також в Польщі, в Чехії, в Литві.

полювати — to hunt, to shoot

ловити рибу — to fish

самостійно — independently, on one's own

тюркський — Turkic

Туреччина — Turkey

розбійник — robber

нападати — to attack

татари — Tatars

виживати — to live out, to survive

переїжджати — to move

звільняти — to free

народний герой — folk hero, hero of the people

заселити — to settle, to populate

пороги — rapids

підвищення — eminence, rising ground

рівень води — water level

нестабільний — unstable

острів — island

захищатися —

1) to defend oneself;

2) to protect oneself

ворог — enemy

укріплення — fortification

фортеця — fortress

брати участь — to take part

московити — Muscovites, Russians

ватажок — fugleman, leader

А в Україні першим гетьманом козаків став Байда Вишневецький. А, мабуть, найвідомішим гетьманом козаків був Богдан Хмельницький.

Ви точно чули про нього, так?! Якщо ви були в Києві, то ви бачили пам'ятник Богдану Хмельницькому на **Софіївській площі**, він там такий стоїть на коні. Бачили?

Інші відомі гетьмани козаків — це Іван Брюховецький, Петро Дорошенко, Іван Мазепа — ну про кожного з них можна розповідати цілу купу історій...

Але я б хотіла вам розказати трохи більше про самі особливості козаків.

У ті часи, коли європейці бачили козаків, вони навіть не могли зрозуміти, хто це такі, що це за народ. Бо козаки були одягнені, їхній одяг був ніби мусульманський, такий незвичний, оригінальний одяг, несвропейський. Але з іншого боку, вони були православними, вони мали дуже сильну **віру**, носили завжди на шії **хрест**.

Крім того, дуже відома типова **зачіска** козака — це **оселедець**. Взагалі оселедець — це така популярна в Україні риба, солена риба. А як зачіска — це **брита**, тобто **лиса** голова, з одним таким довгим **пасмом** волосся. Важко описати, краще зауглїть — козак з оселедцем.

Така зачіска була дуже функціональна, тобто дуже зручна для погоди в степу. Це, власне, важлива особливість козаків — вони жили в степу і тому мали досить особливий стиль життя.

Ще можна згадати про такий термін, як **курїнь**. Курїнь — це основна **адміністративна одиниця** козаків. Тобто козаки ділилися на курені, там вони жили. Важливі питання козаки вирішували на **радах**. Рада, так, як і сучасна назва нашого парламенту — **Верховна Рада**. Тоді всі козаки разом з гетьманом збиралися на раду, щоб вирішити якесь важливе питання, і вони також голосували.

Козаків ставало більше і більше з кожним роком. І у XVII столітті козаки стали важливою частиною **величезних** війн на території східної Європи. Дуже важко описати всі ці події, але **якщо коротко**, то козаків стало так багато, що вони могли почати боротьбу проти Польщі і Литви. Тоді Польща і Литва утворили одну державу — **Річ Посполиту**.

Так-от, козаки боролися проти Речі Посполитої, а саме проти **шляхти**. Шляхта — це були такі заможні, багаті поляки, які не давали козакам розвиватися, вони не давали їм бути також багатими і вони не давали козакам мати статус **лицарів**.

І за часів Богдана Хмельницького козаки об'єднали свої зусилля з Московією, тобто боролися разом із Росією проти Речі Посполитої. А потім розпочалась Північна війна — війна між Московією і Швецією — і у ній також важливу участь брали козаки — причому вони були в двох арміях, на протилежних боках. Але це вже інша історія...

Так... Ті часи були справді **кривавими**. Тобто пролилось багато крові —

Софіївська площа — Saint Sophia Square or Sofiivska Square — a square in Kyiv

віра — faith, belief
хрест — cross

зачіска — haircut, hairstyle
оселедець — 1) herring;
2) hairstyle favored by Ukrainian Cossacks
брїтий — smooth-faced, clean-shaven
лійсий — bald
пасмо — strand, sleeve

курїнь — Cossack dwelling, unit of Zaporozhian Cossack troop
адміністративна одиниця — administrative unit
рада — council, board
Верховна Рада України — Supreme Council of Ukraine
величезний =
дуже великий — very big

Річ Посполїта — Polish-Lithuanian Commonwealth
шляхта — gentry, nobility (in Poland)
лицар — knight

кривавий — bloody

померло багато людей — криваві часи. Але для нас важливо те, що багато людей, які тоді жили на території України, почали називати себе козаками, а потім — козаками-українцями, і в результаті просто українцями.

Ера козаків закінчилась всередині XVIII століття, коли остаточно сформувалась Російська імперія і **цар**, російський цар, заборонив існування запорізьких козаків і гетьманів.

Але з тих часів для українців козаки — це дуже важливий символ, це певний такий **романтичний образ** вільних людей, які можуть самі організовувати своє життя і готові боротися за свою свободу. Звичайно, козаки тепер для нас досить такі легендарні, **ідеалізовані**, але також для нас це важлива частина нашої історії та культури. Я думаю, це саме тому, що для козаків свобода, воля були **пріоритетом**.

Ось така коротенька історія про козаків, це дуже загально і коротко, але якщо ви хочете дізнатися більше про козаків чи взагалі про історію України, я хочу вам сьогодні порекомендувати один онлайн курс.

Це курс, він безкоштовний, в інтернеті, про українську історію. Це курс, розроблений для українських старшокласників. Він досить складний, українська мова там досить складна, але ви можете спробувати. Там можна слухати, дивитися відео або читати про історію. Посилання на курс ви можете знайти на сторінці ukrainianlessons.com/episode131.

цар — tsar, king

романтичний образ —
romantic image
ідеалізований — idealized

пріоритет — priority

Корисні фрази та ідіоми

Ну а тепер, як завжди, розглянемо вирази та ідіоми. Спочатку я сказала, що з нагоди свята я розповім вам трошки про українських козаків.

Нагода — це, інакше кажучи, хороший момент для чогось.

Наприклад, поїздка в Запоріжжя — це гарна нагода дізнатися більше про козаків.

Ми часто також кажемо — «**з нагоди**», особливо «**з нагоди свята**».

З нагоди Дня Незалежності України я розповідала на подкасті історію **проголошення** незалежності. Це був епізод 123, можете послухати — це ще непоганий історичний урок на подкасті.

З нагоди Дня Незалежності України я розповідала на подкасті про історію проголошення незалежності.

Також сьогодні я казала таке: «самі розумієте, я не можу розповісти вам все про козаків за п'ятнадцять хвилин».

наго́да — opportunity, chance, occasion

проголо́шення — proclamation, announcement

Можливо, ви пам'ятаєте інший **вираз** — само собою зрозуміло. А «**самі розумієте**» — це щось схоже. Ви розумієте, що я маю на увазі — самі розумієте.

Самі розумієте, щоб записати цей епізод, я почитала більше про козаків і подивилася відео.

Самі розумієте.

Також я сказала, що я прошу вибачення, якщо я скажу щось не так.

Просити вибачення — це казати «вибачте».

«Прощу вибачення» чи «прошу вибачення» — це більш офіційна форма до просто «вибач».

Далі на початку я казала, що козак — це теж символ України, це символ нашої ідентичності. А чому так? Спробуймо розібратися.

Слово «**розібратися**» — це дуже корисне слово, яке ми вживаємо, коли говоримо про щось непросте, про щось, що треба проаналізувати — треба в чомусь розібратися, дізнатися про щось більше.

Або в недоконаному виді: «Він добре розбирається в історії України», — тобто він добре знає історію України.

Або: «Вона в цьому не розбирається», — тобто вона погано знає це, вона не спеціаліст з цього питання.

Розібратися — розбиратися.

Коли я говорила про Велике князівство Литовське, я казала що: «Важко повірити, що Литва, яка зараз така маленька країна, колись була такою величезною державою».

Важко повірити у щось — тобто це досить дивно, це **несподівано**:

«Важко повірити, що серіал «**Ігри престолів**» закінчився».

Мені здавалося, що він буде йти **вічно**!

Важко повірити, що цей серіал закінчився.

Далі... Я говорила, що «розбійник — це людина, яка порушує закон»...

Порушувати закон — ми вживаємо ці два слова разом, коли говоримо про **злочинців** — про людей, які порушують закон, роблять щось нелегальне.

Злочинці чи розбійники порушують закон.

Козаки порушували закон, коли нападали на татарів — тобто вони крали у них різні речі, продукти. Вони виживали, як могли.

вираз — expression

несподівано — unexpectedly

Ігри престолів —

Game of Thrones

вічно — eternally, always, ever

злочинець — criminal, offender

Тут корисний вираз «**як могли**». Тобто вони робили все, що можна, все, що могли, щоб вижити.

Наприклад, коли я **записую** ці епізоди, я стараюсь говорити так **чітко**, як можу.

Так чітко, як можу.

І остання фраза — **якщо коротко**.

Важко швидко описати всі події про козаків, але якщо коротко, то козаків стало так багато, що вони почали боротися проти Польщі і Литви.

Якщо коротко — тобто якщо говорити небагато, якщо говорити коротко.

Можна багато розповідати про козаків, але якщо коротко, то фактично це перша українська армія.

Якщо коротко.

записувати — to write down, to record

чітко — clearly, distinctly

Цікавинка з граматики

Хто такі козаки? Ким були козаки?

Ви знаєте, що це за слово — «ким»? Ким — це фактично слово «хто», але в орудному відмінку.

Наприклад: «Ким ти працюєш? — Я працюю вчителькою».

Або: «Ким були козаки? Вони були вільними **воїнами**».

Такі слова, як «хто», «що», а також «хтось» і «щось» мають особливе **відмінювання**. «Хто»:

- У родовому — (немає) кого
- Давальний — кому
- Знахідний — теж кого
- Орудний — ким
- і місцевий — на кому

Так само «що»:

- (Немає) чого — родовий
- Давальний — чому
- Знахідний — що
- Орудний — чим
- і місцевий — на чому

воїн — warrior, soldier

відмінювання — declension

Конспект уроку №131

Ким були козаки?

Так само слова «хтось» і «щось» ми вживаємо їх дуже часто, наприклад, сьогодні я казала:

Раб — це невільна людина, людина яка змушена працювати на когось іншого.

Або я говорила, що є багато легенд про козаків — тобто чогось, що не є історичним фактом.

Відмінювання слів «хтось» і «щось» таке саме, як «хто» і «що», але ми додаємо завжди -сь:

Хтось:

Р. в. (немає) когось

Д. в. комусь

З. в. когось

О. в. кимось

М. в. на комусь

І «щось» маємо:

Р. в. (немає) чогось

Д. в. чомусь

З. в. щось

О. в. чимось

М. в. на чомусь

Знаю-знаю, ці форми може бути досить непросто запам'ятати, але вони дуже важливі, бо ми їх справді часто використовуємо.

Тому якщо ви підписані на преміум, обов'язково зробить вправу з граматики, вона є у конспекті уроку. А щоб отримати доступ до конспектів, тобто до преміум-підписки, заходьте на сторінку епізоду ukrainianlessons.com/episode131.

Займенники «хто(сь)», «що(сь)»

ХТО

Р. в.	кого́	Кого́ сьогодні нема́?
Д. в.	кому́	Кому́ ти телефону́єш?
З. в.	кого́	Кого́ ти любиш?
О. в.	ким	З ким ти йдеш у кіно́?
М. в.	(на, в) ко́му	На ко́му ми закінчили́?

ХТОСЬ

Р. в.	кого́сь	– Чия́ це су́мка? – Кого́сь з покупців.
Д. в.	кому́сь	Я хо́чу кому́сь відда́ти ці кни́ги.
З. в.	кого́сь	Ти мені́ кого́сь нага́дуєш.
О. в.	кі́мось (кимсь)	Я хо́чу тебе́ з кі́мось познайо́мити.
М. в.	(на, в) ко́мусь	Я ба́чила таке́ са́ме пальто́ на ко́мусь.

ЩО

Р. в.	чого́	Чого́ тобі́ не виста́чає?
Д. в.	чому́	Чому́ ти присвячу́єш вільний час?
З. в.	що	Що ти люби́ш їсти́?
О. в.	чим	Чим ти захо́плюєшся?
М. в.	(на, в) чо́му	На чо́му ти гра́єш?

ЩОСЬ

Р. в.	чого́сь	Я чо́гось не розумію́.
Д. в.	чо́мусь	Я хо́чу присвячу́вати свій час чо́мусь ціка́вому і корисно́му.
З. в.	щось	Розкажи́ мені́ щось ціка́ве!
О. в.	чі́мось (чимсь)	Хо́чу ви́пити ча́ю з чі́мось солоде́ньким.
М. в.	(на, в) чо́мусь	Якщо́ ти в чо́мусь не розбира́єшся, попросі́ про допо́могу.

Завершення

І це все на сьогодні! Можливо, тепер ви краще розумієте, хто такі козаки і ким вони були. А якщо вас дуже цікавить українська історія, ще раз рекомендую вам онлайн-курс з історії України. Посилання на курс, а також інформацію про преміум-підписку ви можете знайти на сторінці ukrainianlessons.com/episode131.

Бажаю вам гарного дня чи вечора! Всього найкращого! Па-па!

Вправи

1

Заповніть пропуски в реченнях фразами:

самі розумієте	просити вибачення	розібратися
з нагоди свята	важко повірити	порушують закон
	як могли	якщо коротко

- 14 жовтня — День захисника України та День українського козацтва. _____
_____ військові ветерани проведуть масштабний марш у Києві.
- Історія України досить давня, кривава і складна, бо українські землі протягом століть були під владою різних держав. Щоб _____
в історії України, треба нею по-справжньому захопитися.
- _____,
що в XXI столітті можливе справжнє рабство. Але воно існує. Люди змушені працювати як раби, без прав і нормальних умов праці.
- Мова — це один з засобів формування національної ідентичності. _____
_____, що двомовність (використання двох мов) в Україні впливає на національну ідентичність. В деяких регіонах українці змушені боротися за своє право розмовляти рідною мовою.

5. Зараз на острові заборонено полювати та ловити рибу. Ті, хто це робить, _____.
6. У 2014 році українські військові боролися за контроль над Донецьким аеропортом, боролися, _____, захищали до останнього моменту. Українські захисники аеропорту стали відомими як кіборги. У 2017 році вийшов фільм «Кіборги» про ці події.
7. Деякі люди не люблять _____ і чесно казати, що вони помилялися в чомусь.
8. У мене купа вражень після цієї подорожі! _____, це найкраща подорож в моєму житті!

2

Заповніть пропуски правильними відмінковими формами:

1. Якщо ти в _____ (щось, місцевий відмінок) не розбираєшся, попроси в _____ (хтось, родовий відмінок), хто в цьому розбирається, допомоги.
2. – _____ (Що, орудний відмінок) ти цікавишся?
– Я цікавлюся історією, люблю читати книжки з історії, дивитися історичні фільми.
3. – _____ (хто, орудний відмінок) воювали козаки?
– Козаки воювали з татарами, польською шляхтою, московитами. Вони частіше захищали свої території ніж нападали.
4. – _____ (Що, родовий відмінок) ти чекаєш?
– Я чекаю нагоди, щоб поговорити. Зараз, мабуть, не найкращий час для розмови.
5. _____ (Щось, родовий відмінок) не вистачає у цій страві. Мабуть, спецій.
6. Я хочу розмовляти українською мовою з _____ (хтось, орудний відмінок), для _____ (хто, родовий відмінок) українська мова є рідною.
7. Якщо я вас _____ (щось, орудний відмінок) образив, то прошу вибачення, я не хотів.
8. Ти знаєш _____ (хтось, знахідний відмінок), хто розбирається в комп'ютерах?

3

Перекладіть українською мовою:

1. Can you help me figure that out?

2. The Cossacks defended their territory and their faith as best they could.

3. My friend introduced me to her at the concert a year ago, and — long story short — we're moving in together next month.

4. Nothing gives me the right to break the law. I don't want to be a criminal.

5. It's hard to believe they are actually sisters. They are so different!

6. October 14 in Ukraine is the official holiday in commemoration of Defender's Day.

Key Phrases 4-131

з нагоди (св'ята)	on the occasion of
самі розумієте (сам / сама розумієш)	you know
просити вибачення	to ask for forgiveness
розбиратися, розібратися в...	to figure out, to be well-versed in (<i>imperfective, perfective</i>)
важко повірити	it's hard to believe
порувати закон	to break the law
як могти	as best one can
якщо коротко	long story short, in short

Відповіді на вправи

1

1. З нагоди свята
2. розібратися
3. Важко повірити
4. Самі розумієте
5. порушують закон
6. як могли
7. просити вибачення
8. Якщо коротко

2

1. чомусь, когось
2. Чим
3. З ким
4. Чого
5. Чогось
6. кимось, кого
7. чимось
8. когось

3

1. Можете (можеш) допомогти мені з цим розібратися?
2. Козаки захищали свою територію (землю) і віру як могли.
3. Мій друг познайомив мене з нею на концерті минулого року, і — якщо коротко — ми переїжджаємо разом наступного місяця.
4. Ніщо (нічого) не дає мені (У мене немає) права порушувати закон. Я не хочу бути злочинцем.
5. Важко повірити, що вони (на)справді сестри. Вони такі різні!
6. 14 жовтня — офіційний (державний) вихідний з нагоди Дня захисника України.

Конспект уроку № 132

Прислів'я та приказки

Частина 1

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode132

Вступ

Привіт-привіт! Це Анна Огойко з новим уроком української мови на подкасті Ukrainian Lessons! Це 132-ий епізод подкасту, і це епізод високого рівня, тому що зараз я говорю тільки українською мовою. А якщо ви хочете послухати простіші уроки української, ви можете повернутися до попередніх епізодів.

Як у вас справи? Сподіваюся, все добре. У мене все супер. Сьогодні я вирішила підготувати для вас таку цікаву інформацію про українські **прислів'я** та **приказки**. Знаєте, що це таке? Це такі короткі речення, такі мініїдіоми, але вони більші. Їх ще називають «**народна мудрість**», тому що прислів'я і приказки використовують в народі і **передають їх від покоління до покоління**.

Народна мудрість.

Добре, я повернусь до цієї теми трошки **згодом** і розповім вам детальніше про це.

А поки що хочу нагадати, що до цих епізодів подкасту ми готуємо такі гарні великі конспекти уроків. Це документи у форматі PDF, ви можете їх роздрукувати чи просто використовувати на комп'ютері чи **планшеті**. Там є транскрипт — це запис абсолютно всього, що я говорю на подкасті. Також там є переклад складних слів, таблички з ідіомами, з граматиною і корисні вправи для практики.

Як на мене, це найкращий спосіб вивчати мову — слухати аудіо (багато аудіо!) і читати текст, коли вам це потрібно. Саме тому я створюю подкаст зараз у такому форматі. Можливо, ви вже оформили підписку на конспекти уроків? Тоді дуже дякую вам за підтримку! А якщо ви хотіли б це зробити зараз, ви можете дізнатися більше про преміум і оформити підписку за посиланням: ukrainianlessons.com/episode132.

А зараз перейдімо до теми епізоду. Готові?

прислів'я — proverb, saying
приказка — saying
народна мудрість — folk wisdom

згодом = пізніше — later

планшет — tablet

Прислів'я та приказки — Частина 1

Прислів'я і приказки є у багатьох мовах. Але в українській мові їх дуже-дуже багато. Було багато. Тобто... Поясню.

Лінгвісти і фольклористи записали **силу-силенну**, тобто цілу купу прислів'їв, ви можете їх знайти навіть у таких великих словниках з прислів'ями. Там прислів'я і приказки згруповані за темами: це про сім'ю, про їжу, про тварин, про **працю**, про життя... і так далі.

Але, якщо чесно, сучасні молоді люди досить рідко вживають прислів'я та приказки. Це я по собі знаю. Їх можуть вживати наші бабусі, дідусі, а також їх можна читати в українській літературі.

Але нещодавно я помітила, що прислів'я і приказки також частенько вживають у **засобах масової інформації**, тобто в онлайн-журналах і на телебаченні. Особливо їх люблять використовувати у **заголовках**.

Наприклад. Ось для вас приклад українського прислів'я. Це заголовок статті про новий український парламент: «**Поспішиш — людей насмішиш**. Чому «турборежим» Ради — це погано».

Так, тут прислів'я: «Поспішиш — людей насмішиш». Це досить популярне прислів'я у слов'янських мовах. Тобто якщо зробити щось занадто швидко, це може **призвести до** не дуже хороших наслідків і у результаті — люди будуть з вас сміятися, ну якщо ви будете робити щось занадто швидко. Поспішиш — людей насмішиш.

А про що була ця стаття? Про те, що Верховна Рада України, яку нещодавно вибрали на виборах, це український парламент (знаєте?), зараз парламент приймає дуже багато законів, але за дуже короткий час.

У статті написано, що за два тижні депутати **розглянули 110 законопроектів**. Це дуже багато, і журналісти пишуть, чому це може бути погано — багато приймати законів за такий короткий час. Тому і заголовок у статті «Поспішиш — людей насмішиш. Чому «турборежим» Ради — це погано».

Отже, це був для вас такий перший приклад прислів'я: «Поспішиш — людей насмішиш». Як бачите, прислів'я — це такі речення, які часто бувають **римовані** і мають у собі якусь ідею. Люди давно вживають прислів'я і передають їх, як кажуть, **від покоління до покоління**. Тому їх ще називають «народна мудрість».

А ще я сьогодні згадувала про «приказки». Приказки — це щось схоже, але зазвичай приказки коротші і не мають якоїсь **повчальної** ідеї, вони не мають **моралі**.

Ну наприклад...

Аби день до вечора — це приказка, яка означає робити щось чи жити без особливої мети, так, щоб скоріше вже прийшов вечір.

праця — work, labour

заголовок — title, heading

поспішити — to hurry

насмішити — to set one

laughing, to make one laugh

розглянути — 1) to look at, to take a view of;

2) to examine, to review

законопроект — bill, draft law

римований — rhyming
(adjective)

повчальний — instructive, didactic

мораль — 1) morality; 2) moral

Наприклад, якщо людині не подобається її робота, вона ходить на роботу і працює там аби день до вечора.

Тобто вона там не **викладається на повну**, вона працює мало, погано, без **ентузіазму**. Ця людина хоче, щоб скоріше вже прийшов вечір, щоби можна було піти додому. Аби день до вечора.

Як я казала раніше, мені здається, що люди зараз рідко використовують прислів'я і приказки, але все одно іноді **вживають**. Тому сьогодні я буду згадувати тільки про ті прислів'я і приказки, які я сама використовую або які я чую від людей навколо.

І ви теж можете вживати ці прислів'я, коли говорите чи пишете комусь. Побачите, українці будуть дуже здивовані! **По-доброму**.

Також для вас це буде корисно, щоб розуміти прислів'я і приказки на **телебаченні**, чи в журналах, в газетах, в Інтернеті.

А ще за прислів'ями часто можна зрозуміти краще менталітет українців. Хоча це може бути не просто **менталітет**, а якісь **стереотипи**.

Ось один гарний приклад прислів'я: «Моя хата скраю — нічого не знаю».

Деякі люди вважають, що менталітет українців — це бути **скраю**, бути збоку, **осторонь**, не зважати на інших людей, не думати про них, думати тільки про себе: моя хата скраю (тобто моя хата наприкінці вулиці) — і тому я нічого не знаю, мені байдуже на інших людей, я думаю тільки про себе.

Але на мою думку, це **узагальнення**, це стереотип. Ця приказка «моя хата скраю — нічого не знаю» (це приказка, тому що тут немає моралі, це просто таке як **життєве кредо**, так?), вона **стосується** тільки деяких людей, тільки тих людей, які є за характером **байдужими**. Для них їхня хата — це остання хата на вулиці, і їм **байдуже** на інших людей, вони не цікавляться іншими проблемами.

Це менталітет: «Моя хата скраю — нічого не знаю». Але це звичайно не про всіх українців.

Але зараз є також інша, нова версія цієї приказки, вона досить оригінальна: «Моя хата скраю — першим ворога **стрічаю**» (стрічаю — тобто зустрічаю) — тобто оскільки моя хата остання на вулиці, то я перша буду зустрічати ворога, який прийде, який почне **захоплювати** село.

Ось така трансформація народної мудрості у сучасних умовах! Моя хата скраю — першим ворога стрічаю.

Ще одна цікава приказка, яку я точно чула від моєї бабусі: «Яке їхало, таке **здибало**». Це про людей, які схожі між собою характерами або за способом життя, зазвичай це якісь негативні риси характеру.

Наприклад... Я тут знайшла ще один цікавий заголовок в Інтернеті: «Яке їхало, таке й здибало: у Луцьку таксист **під градусом**» віз п'яного

ентузіазм — enthusiasm

вживати =
використовувати — to use

телебачення — television, TV

менталітет — mentality
стереотип — stereotype

скраю — at the end
осторонь — aside

узагальнення — generalization

життєве кредо — life credo
стосуватися — to pertain,
to concern
байдужий — indifferent
байдуже — indifferently

стрічати = **зустрічати** —
to meet (*imperfective*)
захоплювати — to seize,
to capture

здибати = **зустріти** — to meet
(*perfective*)

пасажира». Тобто таксист був п'яний, він вживав алкоголь, і пасажир також був п'яний, він також вживав алкоголь — яке їхало, таке й здибало.

Як ви можете собі уявити, ця історія погано закінчилась. Цікаво те, що у цій ситуації таксист справді «їхав», як у приказці: «Яке їхало, таке й здибало». Хоча це не завжди так! Може бути, наприклад, про пару, хлопця і дівчину, які мають якісь спільні негативні риси: «Яке їхало, таке й здибало». Мені дуже подобається ця приказка!

А ось іще одна весела приказка: «Говорили, **балакали** — сіли та й заплакали». Послухайте ще раз: говорили, балакали (тобто теж говорили, тільки розмовне слово), потім сіли і заплакали (тобто почали плакати). Говорили, балакали — сіли та й заплакали. Що б це значило?

Це про якусь ситуацію, якусь проблему, яку ви намагаєтесь вирішити з кимось, ви говорите про це, говорите, балакаєте (так?), можливо, ви вже навіть почали вирішувати, **розв'язувати проблему**, але потім ви дізнаєтесь якусь додаткову інформацію і проблема повертається. Тобто вам нічого більше не залишається, як заплакати.

Ось приклад, який я знайшла в одному **інтернет-виданні** з 2014 року (тоді, як пам'ятаєте, розпочалась війна на Сході України). Ось що пише про це журналістка:

Є в українській мові таке прислів'я — «говорили, балакали, сіли та й заплакали». Воно дуже добре ілюструє міжнародну реакцію на **вторгнення** російських **військ** у нашу країну.

Тобто інші країни багато говорили про ситуацію на Сході України, про війну, вони намагалися розв'язати цю ситуацію, але вони так і не прийняли нормального **рішення**, вони не розв'язали ситуацію. Вони «говорили, балакали, а потім сіли та й заплакали». Ось така весела приказка з нещасливим кінцем.

Так... Я тут бачу, що у мене є ще багато прислів'їв і приказок, про які я хочу вам розказати. Але оскільки часу на все сьогодні не вистачить, **перенесемо** їх на наступний раз. Отже, наступний епізод буде про українські прислів'я і приказки — частина 2.

А поки що спробуйте сказати якесь прислів'я чи приказку або написати його своїм українським друзям! Це:

- **Поспішиш — людей насмішиш.**
- **Аби день до вечора.**
- **Моя хата скраю — нічого не знаю.**
- **Моя хата скраю — першим ворога стрічаю.**
- **Яке їхало, таке й здибало.**
- **Говорили, балакали — сіли та й заплакали.**

бала́кати = **говоріти** —
to speak

розв'язувати пробле́му —
to solve a problem

інтерне́т-вида́ння —
Internet edition

вто́ргнення — invasion
ві́йсько — army, forces

рі́шення — decision

перене́сти — 1) to carry,
to transfer;
2) to leave over, to put off

Корисні фрази та ідіоми

А тепер, окрім прислів'їв, пропоную вам вивчити також коротенькі ідіоми та фразеологізми, які я згадувала на уроці.

По-перше, про прислів'я і приказки я казала, що їх ще називають «народна мудрість», тобто слова, які передають **від покоління до покоління**.

Передавати від покоління до покоління — тобто передавати якісь знання від бабусі, від дідуся, від мами і від тата до наступних поколінь.

Наприклад: «**Мистецтво** вишивання українські жінки передають від покоління до покоління. Мене навчила вишивати моя бабуся!».

Передавати від покоління до покоління.

Далі я казала, що фольклористи, лінгвісти записали **силу-силенну**, тобто цілу купу прислів'їв...

Пам'ятаєте «ціла купа»? Це дуже багато. А по-іншому ми кажемо сила-силенна — це синонім. Дуже багато чогось. Можна просто сказати сила, або сила-силенна. Пишемо з такою **рисочкою** — через **дефіс**.

Я дуже щаслива, бо завдяки подкасту і блогу, мені приходить сила-силенна листів з усього світу! Сила-силенна.

Про прислів'я і приказки я казала, що їх зараз рідко вживають у мовленні, але часто вживають у **засобах масової інформації**, тобто в онлайн-журналах і на телебаченні.

Засоби масової інформації, скорочено ЗМІ. Ви можете побачити цю **аббревіатуру** досить часто. ЗМІ — це телебачення, газети, журнали, онлайн видання, там, де працюють журналісти.

Але, на жаль, засоби масової інформації не завжди **об'єктивні**. Засоби масової інформації.

Коли я говорила про «поспішиш — людей насмішиш», я казала, що якщо робити щось занадто швидко, це може **призвести до** негативних наслідків. Тут запам'ятайте корисне дієслово «призвести», «призвести до». Це те саме, що **спричинити**. Це синоніми.

Не плутайте призвести з дієсловом «привести» (без -з-, так?): «привести» означає «привести з собою когось», наприклад: «Вчора він привів з собою дітей на роботу». Привести з собою дітей. А «призвести» це «спричинити якусь ситуацію», часто це негативна ситуація.

Наприклад: «Війна на Сході України призвела до **економічної кризи** (або спричинила економічну кризу)».

Призвести до.

мистецтво — art

рісочка
(diminutive from **ріска**) —
short stroke, dash
дефіс — hyphen

аббревіатура — abbreviation

об'єктивний — 1) objective;
2) unbiased, impartial

спричинити — to cause

економічна криза —
economic crisis

пасажира». Тобто таксист був п'яний, він вживав алкоголь, і пасажир також був п'яний, він також вживав алкоголь — яке їхало, таке й здибало.

Як ви можете собі уявити, ця історія погано закінчилась. Цікаво те, що у цій ситуації таксист справді «їхав», як у приказці: «Яке їхало, таке й здибало». Хоча це не завжди так! Може бути, наприклад, про пару, хлопця і дівчину, які мають якісь спільні негативні риси: «Яке їхало, таке й здибало». Мені дуже подобається ця приказка!

А ось іще одна весела приказка: «Говорили, **балакали** — сіли та й заплакали». Послухайте ще раз: говорили, балакали (тобто теж говорили, тільки розмовне слово), потім сіли і заплакали (тобто почали плакати). Говорили, балакали — сіли та й заплакали. Що б це значило?

Це про якусь ситуацію, якусь проблему, яку ви намагаєтесь вирішити з кимось, ви говорите про це, говорите, балакаєте (так?), можливо, ви вже навіть почали вирішувати, **розв'язувати проблему**, але потім ви дізнаєтесь якусь додаткову інформацію і проблема повертається. Тобто вам нічого більше не залишається, як заплакати.

Ось приклад, який я знайшла в одному **інтернет-виданні** з 2014 року (тоді, як пам'ятаєте, розпочалась війна на Сході України). Ось що пише про це журналістка:

Є в українській мові таке прислів'я — «говорили, балакали, сіли та й заплакали». Воно дуже добре ілюструє міжнародну реакцію на **вторгнення** російських **військ** у нашу країну.

Тобто інші країни багато говорили про ситуацію на Сході України, про війну, вони намагалися розв'язати цю ситуацію, але вони так і не прийняли нормального **рішення**, вони не розв'язали ситуацію. Вони «говорили, балакали, а потім сіли та й заплакали». Ось така весела приказка з нещасливим кінцем.

Так... Я тут бачу, що у мене є ще багато прислів'їв і приказок, про які я хочу вам розказати. Але оскільки часу на все сьогодні не вистачить, **перенесемо** їх на наступний раз. Отже, наступний епізод буде про українські прислів'я і приказки — частина 2.

А поки що спробуйте сказати якесь прислів'я чи приказку або написати його своїм українським друзям! Це:

- **Поспішиш — людей насмішиш.**
- **Аби день до вечора.**
- **Моя хата скраю — нічого не знаю.**
- **Моя хата скраю — першим ворога стрічаю.**
- **Яке їхало, таке й здибало.**
- **Говорили, балакали — сіли та й заплакали.**

бала́кати = **говоріти** —
to speak

розв'язувати пробле́му —
to solve a problem

інтерне́т-вида́ння —
Internet edition

вто́ргнення — invasion
ві́йсько — army, forces

рі́шення — decision

перене́сти — 1) to carry,
to transfer;
2) to leave over, to put off

Корисні фрази та ідіоми

А тепер, окрім прислів'їв, пропоную вам вивчити також коротенькі ідіоми та фразеологізми, які я згадувала на уроці.

По-перше, про прислів'я і приказки я казала, що їх ще називають «народна мудрість», тобто слова, які передають **від покоління до покоління**.

Передавати від покоління до покоління — тобто передавати якісь знання від бабусі, від дідуся, від мами і від тата до наступних поколінь.

Наприклад: «**Мистецтво** вишивання українські жінки передають від покоління до покоління. Мене навчила вишивати моя бабуся!».

Передавати від покоління до покоління.

Далі я казала, що фольклористи, лінгвісти записали **силу-силенну**, тобто цілу купу прислів'їв...

Пам'ятаєте «ціла купа»? Це дуже багато. А по-іншому ми кажемо сила-силенна — це синонім. Дуже багато чогось. Можна просто сказати сила, або сила-силенна. Пишемо з такою **рисочкою** — через **дефіс**.

Я дуже щаслива, бо завдяки подкасту і блогу, мені приходить сила-силенна листів з усього світу! Сила-силенна.

Про прислів'я і приказки я казала, що їх зараз рідко вживають у мовленні, але часто вживають у **засобах масової інформації**, тобто в онлайн-журналах і на телебаченні.

Засоби масової інформації, скорочено ЗМІ. Ви можете побачити цю **аббревіатуру** досить часто. ЗМІ — це телебачення, газети, журнали, онлайн видання, там, де працюють журналісти.

Але, на жаль, засоби масової інформації не завжди **об'єктивні**. Засоби масової інформації.

Коли я говорила про «поспішиш — людей насмішиш», я казала, що якщо робити щось занадто швидко, це може **призвести до** негативних наслідків. Тут запам'ятайте корисне дієслово «призвести», «призвести до». Це те саме, що **спричинити**. Це синоніми.

Не плутайте призвести з дієсловом «привести» (без -з-, так?): «привести» означає «привести з собою когось», наприклад: «Вчора він привів з собою дітей на роботу». Привести з собою дітей. А «призвести» це «спричинити якусь ситуацію», часто це негативна ситуація.

Наприклад: «Війна на Сході України призвела до **економічної кризи** (або спричинила економічну кризу)».

Привести до.

мистецтво — art

рісочка
(diminutive from **ріска**) —
short stroke, dash
дефіс — hyphen

аббревіатура — abbreviation

об'єктивний — 1) objective;
2) unbiased, impartial

спричинити — to cause

економічна криза —
economic crisis

Підсилювальні частки

Підсилювальні частки — це невеликі слова, які вживають для підсилення або виділення окремих слів у реченні.

Частка	Приклад
адже́	Ти справді так думаєш? Адже́ це стереотип!
аж	– Коли додому? – Аж через тиждень!
ж / же	Пиво? Ти ж не п'єш алкоголю?
й / і	Ти вийшла заміж? Я й не знала!
на́віть	– Яка мораль цієї історії? – На́віть не знаю...
та	– Коли зустрінемося? – Та можна прямо зараз!
такі́	Я думаю, що такі́ треба поїхати до батьків.
хоч	З'їж хоч щось! Чому́ ти нічого не їси?

Завершення

І на сьогодні все. Якщо хочете дізнатися більше цікавих прислів'їв та приказок, не пропустіть наступного епізоду подкасту! А якщо у вас є конспект уроку, не забудьте прочитати текст епізоду і таки зробити вправи, добре?

А дізнатися більше про конспекти і оформити передплату ви можете, перейшовши за посиланням ukrainianlessons.com/episode132.

Радісного вам вивчення української мови! На все добре!

ра́дісний — joyful

Вправи

1

Заповніть пропуски в тексті фразами (утворіть правильні відмінкові та часові форми):

під градусом	засоби масової інформації (р. в.)	сила-силенна (з. в.)
	від покоління до покоління	призводить
	викладатись на повну (мин. час)	

1. Ми не відразу знайшли спільну мову. Спочатку ми пережили _____ конфліктів та суперечок.
2. Водіння автомобіля _____ є порушенням закону. Але це не найстрашніше. Водії напідпитку — це ж потенційні вбивці на дорозі!
3. Навіть якщо ця проблема не стосується тебе, не залишайся байдужим. Байдужість людей завжди _____ до негативних наслідків.
4. Українські журналісти та медіаактивісти заснували проєкт Stopfake.org. Його мета — досліджувати матеріали _____ і писати про ті, які виявилися фейками.
5. Наші предки _____ передавали народну мудрість в прислів'ях та приказках.
6. Збірна України з футболу _____ у матчі проти Португалії і здобула перемогу з рахунком 2:1.

2

Заповніть пропуски підсилювальними частками:

аж таки хоч ж навіть

1. Я думав, що не встигну на літак. Але рейс затримали і я _____ встиг!
2. Тобі не можна керувати автомобілем. Ти _____ напідпитку! Я викличу тобі таксі.
3. Спортсмени вже здобули _____ 5 медалей і рішуче йдуть до перемоги!
4. Я _____ не знала, що існує так багато стереотипів про наш менталітет.
5. Ти _____ розумієш, що ти говориш?

3

Перекладіть українською мовою:

1. This tradition has been passed on from generation to generation for almost 1000 years.

2. We have received a great many comments and likes on the new video on our YouTube channel.

3. Mass media should be unbiased in their work.

4. It's your first job in the mass media. Give it all you have!

5. I am asking you nicely — stop this debate!

6. I don't drink alcohol because once, under the influence, I made a terrible mistake.

Key Phrases 4-132

(передава́ти) від поколі́ння до поколі́ння	(to pass on) from generation to generation
сі́ла-силе́нна	a ton of, a great many
за́соби ма́сової інформа́ції	mass media
призвóдити / призвести́ до	to cause
виклада́тися на по́вну	to give it one's all
по-до́брому	in a friendly way, nicely
під гра́дусом	tipsy, drunk

Відповіді на вправи

1

1. силу-силенну
2. під градусом
3. призводить
4. засобів масової інформації
5. від покоління до покоління
6. виклалась на повну

2

1. таки
2. ж
3. аж
4. навіть
5. хоч

3

1. Ця традиція передавалася (Цю традицію передавали) від покоління до покоління майже тисячу років.
2. Ми отримали силу-силенну коментарів і вподобань (лайків) під новим відео на нашому ютуб-каналі (каналі на ютубі).
3. Засоби масової інформації мають (повинні) бути об'єктивними у своїй роботі.
4. Це ваша (твоя) перша робота в медіа (засобах масової інформації). Викладіться (викладись) на повну!
5. Прошу вас (тебе) по-доброму — зупиніть / припиніть (зупини / припини) цю суперечку!
6. Я не п'ю (не вживаю) алкоголю, тому що одного разу під градусом (напідпитку) я зробив (зробила) жохливу помилку (припустилася жохливої помилки).

Конспект уроку № 133

Прислів'я та приказки

Частина 2

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode133

Вступ

Привіт! Це Анна, ваша вчителька української, і ви слухаєте подкаст «Уроки української». Це четвертий сезон для тих, хто вже досить добре знає українську мову. Так добре, щоб розуміти хоча б **половину** того, що я кажу. Бо насправді зовсім не обов'язково розуміти кожне слово! Тому що тільки так ви будете **прогресувати**: слухаючи чи читаючи тексти, трохи складніші від вашого рівня.

Крім того, у четвертому сезоні ви можете вивчати цікаві вирази та ідіоми. А минулого разу я також розпочала говорити про прислів'я та приказки. Сьогодні ми продовжимо цю тему, тому що у минулому епізоді я не встигла розповісти вам про всі прислів'я, які хотіла.

Але спочатку ми послухаємо голосове повідомлення від слухача подкасту з **Швейцарії**! Так, я була надзвичайно щаслива послухати це повідомлення, воно дуже-дуже особливе. Це повідомлення від Пітера. У його житті сталася важлива подія. Послухайте і дізнайтеся величезну новину Пітера.

«Привіт всім! Мене звати Пітер. Я живу зі своєю дружиною у Швейцарії, у Базелі. Вона **франківчанка**. У нас величезна новина. Наша маленька **доця** народилася минулого тижня! Вона зараз біля мене. Вивчати українську мову тепер стало ще важливіше для мене, бо вона — **міст** між нашими культурами, **британською** та українською. Ми зараз вдома разом. Як **свіжоспечені** батьки багато не спимо, але дуже щасливі. Я теж вивчив нові слова, наприклад, «**відрижка**», «**підгузок**» та, найкраще, «**спатоньки**». Бажаємо вам спокійної ночі і па-па!».

Мої вітання, Пітере! Це просто неймовірно, що ви **знайшли час**, щоб записати це повідомлення. Ви зараз, мабуть, такі зайняті!

Як каже Пітер, вони з дружиною — **свіжоспечені батьки**. Тобто у Пітера **буквально на днях** народилася доця, маленька донька. **Від всього серця** бажаю вашій донечці і дружині здоров'я, а вам, Пітере, сил і **натхнення** покращувати українську мову. Яка у вас, до речі, на дуже високому рівні. Я чую у вашому голосі, наскільки ви щасливі. Це просто прекрасно. Дуже вам дякую, що **поділилися** цією новиною!

половина — half

прогресувати — to progress, to advance, to improve

Швейцарія — Switzerland

франківчанин

(жін. **франківчанка**) — citizen of Ivano-Frankivsk

доця = **дочка** — daughter

міст — bridge

британський — British

свіжоспечений —

newly-baked, raw

відрижка — belching, burp

підгузок — diaper, nappy

спатоньки = **спати** — to sleep

від всього серця —

from the heart

натхнення — inspiration

поділитися — to share, to tell

Друзі, а я буду рада почути і вас також на подкасті. Мені здається, це чудова можливість слухачам подкасту віртуально познайомитися.

До речі, а якщо ви хочете познайомитись зі мною і слухачами подкасту не віртуально, то я хочу організувати зустріч слухачів подкасту! Я ще не знаю точно **деталей**, але зустріч буде приблизно на початку січня 2020 року. Я обов'язково розповім вам більше, коли буду знати точно!

А зараз пропоную розпочинати цей урок про прислів'я та приказки. Готові?

деталь — 1) detail;
2) component, part

Прислів'я та приказки — Частина 2

Спочатку нагадаю вам прислів'я і приказки, які я згадувала в попередньому епізоді:

- **Поспішиш — людей насмішиш.**
- **Аби день до вечора.**
- **Моя хата скраю — нічого не знаю.**
- **Моя хата скраю — першим ворога стрічаю.**
- **Яке їхало, таке й здибало.**
- **Говорили, балакали — сіли та й заплакали.**

То як, ви вже **встигли** використати їх у розмові з українцями? Спробуйте, можливо, тоді коли ви пишете їм повідомлення у чаті. Вони будуть здивовані!

встигнути — 1) to have time
to do something;
2) to come in time

А сьогодні хочу розпочати з прислів'я «**не кажи гоп, поки не перескочиш**». Почнімо зі слова «**гоп**». Ви, мабуть, чули про **гопак**? Гопак. Можливо, ви навіть вмієте танцювати гопака? Гопак — це український народний танець, у якому хлопці багато **стрибають**, так?

гоп — hop
гопак —
hopak (Ukrainian dance)
стрибати — to jump
вігук — exclamation

Так-от, після того, як хлопці стрибать, вони **вигукують**: «Гоп!». Тобто «гоп!» — це такий звук, вигук, слово, яке говорять після стрибка, після того, як стрибнули.

«Не кажи гоп, поки не перескочиш» — тобто поки не перестрибнув щось, якусь **перешкоду** або, метафорично, проблему, не кажи «гоп», тобто не кажи, що «все готово», «все зроблено», поки не закінчив щось робити. Спочатку зроби до кінця, а тоді вже говори про це.

перешкода — obstacle, barrier

Наприклад, може бути у спорті, у футболі. Гра, матч футбольний, вже майже закінчився, і команда виграє 2:1, але «не кажи гоп, поки не перескочиш», ще все може змінитися, є ще така можливість, що інша команда **заб'є** два **голи** і виграє. «Не кажи гоп, поки не перескочиш».

забити гол — to score a goal

Схоже за значенням популярне прислів'я «**зробив діло — гуляй сміло**». Таке саме прислів'я є в російській мові, але українською його також часто говорять. Особливо батьки люблять казати це своїм дітям. Наприклад, мама може казати: «Спочатку зроби всі домашні завдання для школи, а потім уже можеш посидіти в Інтернеті чи піти до подруги: зробив діло — гуляй сміло!».

До речі, слова «**діло**» і «**сміло**» ми вживаємо в цьому прислів'ї, але це слова, які ми не використовуємо зазвичай. В інших випадках діло — ми кажемо справа, як справи, а сміло — це сміливо, тобто без обмежень. Отже, послухайте подкаст, зробіть вправи в конспекті, а тоді вже можете відпочивати. Зробив діло — гуляй сміло!

Інше цікаве прислів'я, ну це, мабуть, приказка, бо вона не має моралі, це просто для певної ситуації — «менше знаєш — краще спиш». Я думаю, ви розумієте, що я маю на увазі. Менше знаєш — краще спиш.

Взагалі це зовсім непогано багато знати, **бути начитаним**, але інколи ви можете знати щось, чого не хотіли знати і тоді це буде вас **хвилювати**, а ви будете менше спати, погано спати.

Ну, на мою думку, таки потрібно знати, навіть якщо ви не хочете знати, навіть якщо вам буде від цього погано **спатися**. А ви як думаєте? Ви **погоджуєтесь** з тим, що «менше знаєш — краще спиш»? Ця приказка також є в російській мові, і взагалі вона, можна сказати, характерна для тоталітарного режиму, зокрема для часів СРСР. Тоді люди мало знали про те, що **відбувається** у світі і навіть в їхній країні.

Наприклад, люди не знали про Чорнобиль, про аварію, яка там сталася, у перший тиждень. Це тому, що ідеєю комуністичного режиму якраз і була приказка: «Менше знаєш — краще спиш».

Добре, а тепер веселіше прислів'я: «**Язык до Києва доведе**». Так-так, «**язык до Києва доведе**», чули таке прислів'я? Можливо, так, якщо ви знаєте інші слов'янські мови. Тут йдеться про комунікабельність, про те, що якщо багато розмовляти з іншими людьми, **ставити їм питання**, то це «доведе до Києва», тобто ви зможете дійти до будь-якого місця, яке вам потрібно, ви знайдете те, що шукаєте, ви дійдете до самого Києва, до столиці України. Язык до Києва доведе.

«Язык» очевидно символізує тут мову, розмову. Тому якщо ви хочете приїхати до України, але не знаєте, як це зробити і куди поїхати — попитайте поради в українців чи в людей, які вже були в Україні. І... «язык до Києва доведе». Буквально!

Інше прислів'я досить смішне: «**Гуртом і батька легше бити**». «**Гуртом**» означає «разом». Разом, в компанії, гуртом легше бити і батька, навіть батька, тобто тата. Разом з іншими людьми все робити простіше — навіть побити батька! Не уявляю, кому потрібно бити батька, але, напевно, для українців це здавалося найскладнішим можливим завданням. «Гуртом і батька легше бити».

У сучасні часи це прислів'я може описувати **командну роботу**, роботу в

діло = **справа** — work, case
сміло = **сміливо** — boldly

хвилювати — to trouble,
to disturb, to worry

спатися (мені не спиться) —
I feel wakeful, I cannot sleep
погоджуватись — to consent,
to agree
відбуватися — to happen,
to take place

язык — tongue
довести — to lead, to bring to

гуртом — 1) together;
2) wholesale, in the bulk

командна робота — teamwork

команді, так? «Гуртом і батька легше бити».

І останнє прислів'я на сьогодні — моє улюблене. Якщо чесно, я рідко його вживаю чи чую, але у цьому прислів'ї є **гречка** — моя улюблена їжа. А ви любите гречку? Гречка — це така **крупá** — дуже корисна і смачна. Я сьогодні **якраз** обідала гречкою.

Так-от, прислів'я звучить так: «**Нехай буде гречка, аби не суперечка!**». Суперечка — це конфлікт. Конфлікт між людьми, **сварка**, суперечка. І це прислів'я говорить про те, що українці не люблять суперечки, не люблять конфлікти. Українці досить-таки **миролюбні** — вони люблять **мир**.

Ми говоримо: «Нехай буде гречка, аби не суперечка!». Тобто нам не треба нічого особливого, якоїсь особливої їжі, якщо буде гречка — то добре, аби не було суперечки, конфлікту.

Наприклад, ви розмовляєте з кимось на гарячу тему і не погоджуєтесь з думкою цієї людини. Ви можете і далі **сперечатись** і навіть **образитись** на людину або можете сказати: «Нехай буде гречка, аби не суперечка!». Я би сказала, що англійською мовою це щось схоже на “agree to disagree”.

Знову ж таки, українці нечасто говорять це прислів'я, але якщо ви скажете його комусь з українців, вони будуть **приємно здивовані**. «Нехай буде гречка, аби не суперечка!».

І це всі прислів'я, про які я вам хотіла розповісти. Ось вони ще раз:

- **Не кажи гоп, поки не перескочиш.**
- **Зробив діло — гуляй сміло.**
- **Менше знаєш — краще спиш.**
- **Язик до Кисва доведе.**
- **Гуртом і батька легше бити.**
- **Нехай буде гречка, аби не суперечка!**

гречка — buckwheat
крупá — peeled grain
якраз — just, right, exactly

сварка — quarrel

миролюбний — peace-loving,
peaceful

мир — peace

сперечáтись — to dispute,
to debate, to argue

обрáзитись — to feel hurt,
to be offended

приємно здивований —
pleasantly surprised

Корисні фрази та ідіоми

Сподіваюсь, сьогодні ви відкрили для себе нові прислів'я чи приказки українською. А ось іще декілька ідіом і корисних виразів для вас.

Я дуже вдячна Пітерові за те, що він знайшов час записати це голосове повідомлення для нас. Це просто неймовірно, що він знайшов час.

Ми часто кажемо «**знайти час**» для чогось, коли хтось дуже зайнятий, має важливу роботу, але все-таки знаходить час для чогось менш важливого.

Ви можете також **подякувати** людині, яка знаходить час, щоб допомагати вам. Наприклад: «Дякую, що знайшов час і допоміг мені!».

Або: «Дякую, що знайшла час, щоб допомогти мені».

Знайти час.

Також Пітер у своєму повідомленні сказав, що вони з дружиною — **свіжоспечені батьки**. Мені дуже сподобалось, як **вдало** ви використали це слово, Пітере!

Взагалі, свіжоспечений ми говоримо про хліб, тобто хліб, який **спекли щойно**, недавно, цей хліб **свіжий**, він свіжоспечений. Але метафорично свіжоспечений можна вживати для того, хто починає щось нове, починає якийсь новий досвід.

Наприклад: «Пітер — свіжоспечений батько, його дружина — свіжоспечена мама». А ще можна говорити про, наприклад, про студентів.

«Свіжоспечені студенти розпочали **навчальний рік**». Це метафорично.

Отже, тепер ми знаємо, що у Пітера буквально на днях народилась донечка.

Це дуже типова фраза — «**на днях**» або «**буквально на днях**».

Тобто за минулі кілька днів, **нещодавно**, кілька днів тому.

Наприклад, буквально на днях я подивилася на ютубі відео, у якому було прислів'я: «Нехай буде гречка — аби не суперечка». Тому я і розповіла вам про нього. Буквально на днях.

Далі, коли я пояснювала приказку «менше знаєш — краще спиш», я казала, що взагалі це непогано — багато знати, бути начитаним, але інколи ви можете знати щось, чого не хотіли знати.

Тут я сказала «**бути начитаним**». Начитаний — це людина, яка багато читає і тому багато знає, людина, яка має високий **рівень інтелекту**. Начитана людина.

подякувати — to thank

вдало — successfully

спекти — to bake

щойно — just, just now

свіжий — fresh, latest; new

навчальний рік — school year

нещодавно — recently, not long ago

рівень інтелекту — intelligence level

Наприклад, моя найкраща подруга Іванка (ви чули Іванку на подкасті! Це була Христина в 3-му сезоні). Так-от, Іванка дуже начитана. Вона читає кожного дня. Я не настільки начитана, як вона. А ви начитані?

І ще один корисний вираз — це слова, які ми часто вживаємо разом — ми кажемо «**ставити або поставити питання**» — тобто просто запитати.

«Язик до Києва доведе» означає, що якщо багато розмовляти з іншими людьми і ставити їм питання, то це «доведе до Києва», тобто ви знайдете те, що шукаєте.

До речі, якщо у вас є питання, пишть мені. Ставте питання, щоб дізнатися більше про українську мову!

Цікавинка з граматики

Це четвертий сезон для тих, хто вже досить добре знає українську мову. **Так добре**, щоб розуміти хоча б половину того, що я кажу. **Так добре**.

Слово «так» має дуже багато значень. Я думаю, ви помітили. Я хочу написати статтю про це для блогу Ukrainian Lessons, але **ніяк** не знайду час.

У цій ситуації («Так добре, щоб розуміти хоча б половину того, що я кажу») слово так це як “so” англійською. Так добре.

Це четвертий сезон для тих, хто вже так добре знає українську мову, щоб розуміти хоча б половину того, що я кажу.

Ми вживаємо тут «так», тому що далі йде прислівник — слово, яке відповідає на питання «як?». Добре — це прислівник. Так добре — “so well”, “so good”. Так добре.

Але якщо ви маєте прикметник, тобто слово, яке відповідає на питання «який?» (гарний, веселий, цікавий), то треба вживати слово «такий», а також форми слова: «така», «таке» або «такі».

Наприклад, коли я говорила до Пітера, я сказала: «Дякую, що знайшли час записати це повідомлення. ви зараз, мабуть, такі зайняті!». **Такі зайняті**. Я вживаю «такі», тому що говорю до Пітера у формі «ви».

Якби я говорила про себе, я б сказала: «Я зараз **така** зайнята!».

Або він, наприклад: «Президент України зараз **такий** зайнятий!».

Ми використовуємо «так», «такий», «така», щоб додати **важливості**, **наголосити** на тому, про що говоримо.

ніяк — by no means, in no way

важливість — importance
наголосити — to stress,
to accent

Я зайнята — тут я просто зайнята. Але «я така зайнята» — тут я хочу **підкреслити**, що я дуже-дуже-дуже зайнята.

Але не забувайте, що з прислівниками вживаємо слово «так». Наприклад:

Так цікаво!

Так весело!

Так нудно...

А вам зараз цікаво, весело чи **нудно**? Не забувайте, що в конспекті уроку є вправи, щоб попрактикувати цю тему.

підкреслити — 1) to underline;
2) to emphasize

нудно — boring (*adverb*)

так + прислівник, дієслово

такий, така, таке, такі + прикметник, іменник

так у та́кій мі́рі, до тако́го ступе́ня, насті́льки	Я так люблю́ грéчку! Де ти був? Ми так хвилюва́лися! На ле́кції так ну́дно! Ми так да́вно мрія́ли зустрі́тися!
та́кий, та́ка, та́ке, та́кі • перед прикметниками у значенні «дуже», «великою мірою» • перед іменниками в значенні «великий», «сильний»	Свіжоспе́чений хлі́б та́кий сма́чний! Моя́ по́друга та́ка начи́тана! Життя́ та́ке непередба́чуване! На днях у нас наро́дїлася до́нька. Ми та́кі ща́сливі! Наро́дження дити́ни — це та́ке ща́стя! На ву́лиці та́кий хо́лод! Бррр...

Завершення

І на цьому все на сьогодні. Я така рада, що четвертий сезон слухають багато іноземців, хоча цей сезон вже високого рівня. Це означає, що багато людей справді добре знають українську мову. Це так чудово!

А я нагадаю вам, що чекаю від вас голосові повідомлення про те, як у вас справи, як ви вивчаєте українську мову, які у вас новини. І якщо ви ще цього не зробили, приєднуйтеся до преміум-підписки, яка **містить** конспекти уроків з повним текстом епізоду, таблицями і вправами.

Ви можете дізнатися більше про преміум-підписку, а також побачити всі прислів'я та приказки, які я сьогодні згадувала, на сторінці ukrainianlessons.com/episode133.

Бажаю вам гарного дня чи вечора! Або, можливо, на добраніч? На все добре! Па-па!

містити — to contain

 Вправи

1

Заповніть пропуски в тексті фразами (утворіть правильні відмінкові та часові форми):

знайти час (мин. час)	свіжоспечені батьки (д. в.)
Днями (На днях)	начитаний поставити питання

1. Мій тато прочитав силу-силенну книг за своє життя! Він такий _____ !
2. Від усього серця вітаю з народженням сина! Бажаю _____
_____ сил і здоров'я, а малюку, щоб міцно спалося!
3. Оресте, я приємно здивована, що ти _____
_____ для того, щоб нарешті поговорити!
Через сварку ми так довго не спілкувалися і ображалися одне на одного.
4. _____
відбулася пресконференція президента з представниками засобів масової інформації.
5. Журналісти мали можливість _____
_____,
які їх найбільше хвилювали.

2

Заповніть пропуски словами:

так	такий	така	таке	такі

Зверніть увагу! «Такий», «така», «таке», «такі» вживаємо в тому самому відмінку, що й прикметник або іменник, які стоять після них. Наприклад:

Моя подруга дуже розумна. Я в житті не зустрічала **таких** начитаних людей!

1. – Яка температура повітря на вулиці?
– 40 градусів на сонці! Давно не було _____ спеки!
2. Я спекла дуже смачний торт. _____ смакота! Пальчики оближеш!
3. Цікаво спілкуватися з _____ начитаними і розумними людьми!
4. Я _____ не люблю запізнюватись! Але останнім часом постійно не встигаю.
5. Свіжоспечений хліб _____ гарно пахне. Він _____ смачний!
6. Іван Франко був _____ геніальним письменником! Шкода, що він не отримав Нобелівської премії.
7. Христина та Орест поділилися зі мною _____ приємною і радісною новиною! Вони скоро стануть батьками!
8. Гречка — моя улюблена крупа. Її смак вдало поєднується з величезною кількістю інгредієнтів.
А ще вона _____ корисна!

3

Перекладіть українською мовою:

1. Congratulations to the new parents! Children are such a joy!

2. I thought we could go on a picnic one of these days. The weather has been so nice!

3. I have never met such a well-read and interesting person!

4. May I ask you a question? — I'm so busy right now! We can talk a little bit later.

5. It's hard to make time for a real family dinner. I have so much work!

6. Reading books is one way to increase your intelligence (level).

Key Phrases 4-133

знайти час	to find time, to make time for
свіжоспечені батьки	newly minted parents, new parents
(буквально) на днях (днями)	recently, one of these days
бути начитаним	to be book-read, to be well-read
ставити (поставити) питання	to ask a question

Відповіді на вправи

1

1. начитаний
2. свіжоспеченим батькам
3. знайшов час
4. Днями (На днях)
5. поставити питання

2

1. такої	5. так, такий
2. Така	6. таким
3. такими	7. такою
4. так	8. така

3

1. Вітання свіжоспеченим батькам! Діти — це така радість!
2. Я подумав (подумала), що ми могли б (було б добре, можна було б) піти на пікнік на днях. По-года така гарна!
3. Я ще ніколи не зустрічав (зустрічала) такої начитаної і цікавої людини!
4. – Можна поставити вам (тобі) питання?
– Я такий зайнятий (така зайнята) зараз! Можемо поговорити трохи пізніше?
5. Важко знайти час для справжньої сімейної вечери. У мене так багато роботи! (Я маю так багато роботи!)
6. Читання книжок (книг) — це один зі способів (з методів) підвищити (покращити) рівень інтелекту.

Конспект уроку № 134

Сленг в українській мові

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode134

Вступ

Привіт-привіт! Це Анна і ви слухаєте подкаст «Уроки української» — подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову.

Зараз триває четвертий сезон подкасту, і в цих епізодах вже немає англійської мови, тільки 100% української. Таким чином ви можете **тренувати** своє **сприйняття** мови на **слух** і вивчати нові слова.

Також до кожного епізоду ми **розробляємо** конспекти уроків, де є повний текст усього, що я кажу в епізоді. Тож ви можете послухати, а тоді прочитати текст, підкреслити собі нові слова та цікаві вирази. Більше про конспекти уроків і преміум-підписку ви можете дізнатися на сторінці епізоду ukrainianlessons.com/episode134.

Ого! Це вже 134-ий епізод, нічого собі! А в минулих двох епізодах — сто тридцять другому і сто тридцять третьому я розповідала вам про прислів'я та приказки, наприклад: «Язик до Києва доведе» або «Яке їхало, таке й здибало». Пам'ятаєте?

Це такі веселі і корисні фрази, але, **як на мене**, зараз українці рідко їх вживають. Прислів'я та приказки частіше можна знайти в засобах масової інформації.

Натомість що можна часто почути в розмовній українській мові — це сленг, **неформальне мовлення**, особливо **молодіжний** сленг — слова, які використовують молоді люди. Сьогодні я хочу розповісти вам більше про це, бо я й сама часто використовую сленг, коли говорю з друзями. Набагато частіше ніж прислів'я та приказки! Тому ви готові починати цей **прикольний** епізод? До роботи!

тренувати — to train, to coach
сприйняття — perception
слух — hearing
розробляти — to develop, to work out

як на мене =
на мою думку — to my mind

натомість — instead, in place
неформальне мовлення — informal speech
молодіжний — youth, for youth (*adjective*)
прикольний — playful, fun (*slang*)

Сленг в українській мові

Що таке сленг? Під цим терміном я буду розуміти неформальне мовлення, тобто ті слова і фрази, яких немає в словниках, але люди їх використовують з певною метою.

Переважає сленг використовують молоді люди, хоча зараз важко сказати, яка **межа** між молодими і старими людьми, правда? Особливо в еру Інтернету сленг дуже швидко поширюється в **соцмережах**.

Раніше сленг використовували тільки в **усному** мовленні, але зараз велика частина спілкування **перенесена** в онлайн, тому сленгові слова та фрази часто пишуть у чатах, месенджерах і коментарях.

Саме це були мої основні ресурси, коли я готувалася до цього епізоду. Я переглянула свої розмови у месенджерах з друзями, а також почитала коментарі під відео на YouTube.

І хочу поділитися з вами своїми **спостереженнями** ну і, звичайно, кількома корисними **словечками**.

Але спочатку хочу **торкнутися такої теми**: чому потрібно розуміти сленг? Навіть якщо ви не плануєте вживати сленгові слова, їх треба розуміти.

Поясню на своєму прикладі. Я досить довго вивчала французьку мову. Кілька років. Я ходила на курси у Французький інститут у Києві. Там я вивчала граматику, слова, звуки... Все **з нуля**. Я почала ходити на курси без будь-якого знання французької і закінчила їх на рівні B2 — ну це досить високий рівень.

Коли я подорожувала до Франції, я в принципі могла купити собі круасан чи багет. Так само я розуміла **написи** у містах. І могла купити собі щось у французькому Інтернеті.

Але одного разу я потрапила на французьку вечірку у місті Ліль. Там були тільки французи, і вони говорили так швидко, що просто **збили мене з пантелику**. Причому вони не тільки говорили швидко, вони використовували дуже багато сленгу. Просто у кожному реченні було якесь сленгове слово! Я нічого не розуміла... І тому весь вечір я була **німа як риба**. Я майже не говорила.

Пізніше мої друзі пояснили мені значення різних сленгових слів, і тепер я чудово розумію, коли говорять мої французькі друзі! Хоча сама я рідко вживаю французькі сленгові слова, тому що це трошки дивно, коли ти не **носій мови**.

Ось така моя історія. Тому чи хочете ви використовувати сленг, чи ні, **бажано** знати популярні сленгові слова. Бо молоді люди їх часто використовують у неформальних ситуаціях, це такий собі їхній секретний код.

Ну тепер, нарешті, приклади сленгу. Я об'єднала їх у кілька груп. Але спочатку послухайте уривок пісні молоді української **співачки** Jerry Heil.

Пісні цієї дівчини дуже прикольні, мені дуже подобається, як вона грає з мовою. Але якщо ви вивчаєте українську мову, ці пісні досить важко зрозуміти, бо вона використовує багато сленгу.

межа — bound, limit, verge

соцмережа =

соціальна мережа —

social network

усний — oral, verbal

перенесений — transferred

спостереження — observation

словечка = **слова** — words

напис — inscription, sign

бажано — it's advisable
(desirable)

співак, співачка —
singer (male, female)

Пісня, яку ви почули, називається «Білі кроси».

youtube.com/watch?v=M_UaNg3fiKw

Кроси — це скорочено **«кросівки»**, тобто взуття для спорту. Сленгове слово — кроси.

Як бачите, відбулося **скорочення** оригінального слова, і це перша група сленгу — скорочення. Наприклад,

- магаз — це магазин: «Я пішла в магаз».
- комп — це комп'ютер: «Де мій комп?»
- ноут — ноутбук: «Я купила новий ноут».
- інфа — інформація: «Скинь мені інфу на емейл».

Також ми додаємо до деяких слів -ик, наприклад:

- замість «телевізор» — телик
- замість «велосипед» — велик
- замість «фотоапарат» — фотик

Телик, велик, фотик — ці слова набагато швидше **вимовляти**, правда? Це нормальна **тенденція**, тому що мова завжди **спрощується**. Будь-яка мова.

Інше слово, яке часто пишуть у чатах:

- норм — від нормально

О, мій брат просто фанат цього слова. Коли я питаю у нього «Як справи?» чи «Як тобі, подобається?» він просто відповідає «Норм».

Інше скорочення в чатах це:

- мб — воно означає «мабуть». Просто так швидше писати.

І наступна група сленгу — це слова, які ми використовуємо саме в Інтернеті.

Особливо в соціальних мережах (або скорочено у соцмережах), там багато таких слів. Наприклад, неформально ми кажемо:

- пост — хоча правильно сказати «публікація», «допис».
- Пост у фейсбуці.

Також ми вживаємо інші англійські слова:

- «комент» замість «коментар»
- «лінк» замість «посилання»
- «лайк» і дієслово «лайкати»: «Я лайкнула її новий пост».

Також таке нове **поняття**, як мем, ми кажемо «мем» або «мемас».

кросівки — sneakers

скорочення — 1) reduction;
2) shortening;
3) abbreviation

вимовляти — to pronounce,
to articulate

тенденція — tendency

спрощуватися —
to be simplified,
to become simpler

поняття — concept

Ще неформально говорять не «відео», а «відос». Ми кажемо: «Я подивилась новий відос».

Ну і, звичайно, ми кажемо «гуглити» або «гуглити» — шукати щось в гуглі. Це слово було дієсловом дня в одному з епізодів третього сезону!

Отже, це була група сленгу з Інтернету, а наступна група — це сленг, який походить з англійської мови. Зараз українці вже більше вивчають англійську мову і також дивляться багато серіалів, фільмів англійською. Тому часто в українській мові можна почути такі слова, як:

- Пліз замість «будь ласка» (бо «пліз» — набагато коротше, простіше, правда?).
- Також кажуть «паті» замість «вечірка».
- «Лузер» — це зрозуміло.

І ще з англійських слів ми часто утворюємо дієслова, наприклад:

- «Хейтити» замість «ненавидіти» — часто це в контексті «говорити щось погане про когось в Інтернеті» — хейтити.
- «Лагати» — це коли програма на комп'ютері повільно працює, вона «лагає».
- І «фіксити», «пофіксити» — виправити помилку в програмі.

Такі слова часто використовують **програмісти**. Мій брат — програміст, і коли він говорить зі своїми колегами — я просто нічого не розумію, це якийсь англо-український **суржик**! Тобто одне слово українською, а інше — англійською.

У чатах ми навіть використовуємо англійські **вигуки**, але записуємо їх **кирилицею**, українськими літерами.

Наприклад: «ей!» або «вау!» і три великі літери ЛОЛ.

Добре, тепер інша група сленгу — це дієслова, дієслова, які змінили своє значення.

Наприклад, «**оцінити**» чи «зацінити» означає «дати чомусь ціну, вартість, сказати, скільки щось коштує» — оцінити.

Але неформально ми кажемо: «Заціни мої нові джинси!». Тобто: «Ось дивись, мої джинси, що ти думаєш про них? Заціни мої нові джинси!».

Або: «Зацініть новий епізод подкасту!».

Або дієслово «зарулити» — це означає повернути **руль** машини і змінити напрямок. Зарулити — тобто це пов'язано з **водінням** машини.

Але в сленгу «зарулити» означає «заїхати чи зайти до когось в гості».

«Зарулуй до мене, пограємо в контру!» — тобто заходь до мене в гості, зарулуй до мене, будемо грати в контру, тобто в популярну гру

ненавидіти — to hate

програміст — programmer, developer

суржик — mix of Ukrainian and Russian

вігук — exclamation

кирилиця — Cyrillic alphabet

оцінити — to evaluate, to price, to appreciate

руль — steering wheel
водіння — driving

Counter-Strike — таке можуть сказати **геймери**. Зарулюю до мене, пограємо в контру.

Ще одне дуже популярне дієслово — «скинути». Ми його використовуємо, коли треба щось комусь надіслати через Інтернет, наприклад: скинь документ, скинь фотки, скинь відос.

Інші популярні сленгові дієслова — це:

- Наїхати — тобто вимагати щось від когось.
- Зависати — це як англійською «hang out», тобто бути з кимось просто в компанії, бути з друзями. І також **зависати** означає, коли комп'ютер повільно працює, він зависає.
- Інше дієслово «морозитися» — означає «**не звертати на когось увагу**, уникати когось» — морозитися.
- Забити — означає «перестати думати про щось чи когось, покинути якусь ідею» — забити на щось!
- Намилитися — зібратися щось робити, думати про те, щоб щось зробити. Намилитися.
- Шарити — це означає розуміти, знати щось. Шарити. Шариш? Тобто розумієш?
- Двіжувати — це танцювати в клубі або просто бути на якійсь вечірці, **розслаблятися**. Двіжувати.
- І «тусити» чи «тусуватися» — це схоже, це проводити час в компанії, з друзями. Тусуватися, тусити.

І ще одна група сленгу, про яку я хочу згадати — це типові слова, які ми вживаємо для якоїсь позитивної чи негативної характеристики.

Ви, мабуть, вже знаєте деякі такі слова. Наприклад:

Круто! Класно!

І ще одне ще більш неформальне слово, це «Офігенно!».

Також від них ми утворюємо прикметники, наприклад: Це класний відос! Яка офігенна фотка!

Популярний прикметник «прикольний» означає «веселий», «класний». Прикольно!

А негативні емоції ми виражаємо словом «Блін!» або «Капець!» або «Жесть!» — тобто щось погане, неприємне.

І також вживаємо слово «галімий», що означає «поганий». Галімий.

І останній сленговий вираз на сьогодні є у пісні групи ТНМК. Послухайте!

youtube.com/watch?v=zulqP4O4vGA

геймер — gamer

зависати — 1) to hang over, to be suspended;
2) to freeze (about a computer)

розслаблятися — to relax

Круто! — Cool! Awesome!

Класно! — Nice! Great!

Блін! — Man! Hell! Shoot!

Капець! — That's screwed up!
That's messed up!

Жесть! — Shoot!

Це вираз «Та ти шо!» — тобто «Ого!». Але прикольніше :)

Та ти шо! тобто Нічого собі! Ого! Та ти шо!

Ось такий він, український сленг. Досить багатий, як на мене!

Корисні фрази та ідіоми

Це вираз «Та ти шо!» — тобто «Ого!». Але прикольніше :)

Та ти шо! тобто Нічого собі! Ого! Та ти шо!

Ось такий він, український сленг. Досить багатий, як на мене!

А тепер перейдімо до рубрики ідіом і фразеологізмів, які я сьогодні сказала.

На початку розповіді я **торкнулася такої теми**: чому потрібно розуміти сленг?

Торкнутися теми — означає «розповісти щось на тему, **порушити тему**».

Сьогодні на подкасті я торкнулася теми сленгу. Вживаємо з родовим відмінком: торкнутися теми.

Далі я розповідала про те, як я вивчала французьку мову.

Я ходила на курси у Французький інститут, і там я вивчала французьку з нуля.

Вивчати щось з нуля — тобто без **попередніх** знань. Я зовсім не знала французької, коли почала її вивчати на курсах. Я вивчала її **з нуля**.

А ви? Ви вивчали українську мову з нуля чи вже трошки знали її від батьків?

Далі я згадувала вечірку у Франції, на якій французи говорили так швидко, що просто **збили мене з пантелику**.

Збити з пантелику — це чудовий фразеологізм, який означає «заплутати, дезорієнтувати, зробити так, що людина не може нічого зрозуміти».

Є також таке гарне дієслово «**спантеличити**».

Наприклад: «Професор поставив мені купу запитань і просто збив мене з пантелику, я не могла нічого відповісти». Він мене спантеличив чи збив мене з пантелику.

Що таке цей «пантелик»? Навіть не знаю. Це точно не відомо. Але фразеологізм цей дуже популярний: збити з пантелику.

порушити тему —
to raise a topic

попередній — preceding,
previous

спантеличити — to confuse,
to bewilder

Так-от, французи спантеличили мене, і я була весь вечір **німа як риба**.

Тобто нічого не говорила. **Німий** — це той який не може говорити. А німий як риба — це фразеологізм про людину, яка нічого не говорить, нічого не каже або щось **приховує**, має секрет.

Наприклад: «**Детектив** хотів з нею поговорити, але вона — німа як риба». Нічого не каже. Мовчить.

Про французький сленг я казала, що сама рідко використовую французькі сленгові слова, тому що це трошки дивно, коли ти не **носій мови**.

Носій мови — це той, хто говорить якоюсь мовою вільно, з дитинства. Я — носій української мови. Українською ми не кажемо “native speaker”, ми кажемо носій мови.

І останнє про дієслово «морозитися» воно означає — **не звертати на когось уваги**, ігнорувати.

Не звертати уваги на когось чи на щось — тобто не **зважати**, наприклад: «Не звертай на неї уваги! У неї сьогодні поганий настрій».

Або: «Я не звертаю уваги на ваші маленькі помилки, вони для мене не важливі».

Не звертати уваги.

І також ми говоримо без «не» — звернути увагу, тобто бути уважним.

Зверніть увагу! Четвертий сезон подкасту стовідсотково українською мовою! Зверніть увагу!

німий — mute

приховувати — to conceal, to keep as a secret

детектив — 1) detective;
2) detective story (novel, film)

зважати — to pay attention, to take into consideration

Цікавинка з граматики

Сьогодні я хочу нагадати вам один відмінок — родовий відмінок. Як ви, **скучили** за відмінками?

Отже, погляньмо на вираз «не звертати уваги». Ми говоримо «звертати увагу», але «не звертати уваги». Чому так?

«Звертати увагу» — це знахідний відмінок, **прямий об'єкт**: звертати що? — Увагу.

Але «не звертати уваги» — це родовий відмінок. Тому що є «не», тому що це **заперечне**, можна сказати, **негативне** дієслово: не звертати уваги. І з

скучити — to miss

прямий об'єкт — direct object

заперечне дієслово — negative verb

заперечними дієсловами вживаємо не знахідний, а родовий відмінок.

Отже, «звертати увагу», але «не звертати уваги».

А ви пам'ятаєте закінчення родового відмінка? Для чоловічого роду це -а, -я або -у, -ю:

Наприклад:

- Я не побачила свого брата.
- Я не відчувала **холоду**.

холод — cold, coldness

А для жіночого роду — це -и чи -і:

- Я не звертала уваги на нього.
- Я не відчувала радості чи радості. (і так, і так)

Так само сьогодні я казала, що я **зовсім** не знала французької мови, коли почала вивчати її на курсах.

зовсім — quite, absolutely

У конспекті до уроку ви знайдете інші приклади цієї формули «не + дієслово + родовий відмінок», а також для повторення ми додамо туди таблицю утворення родового відмінка. І також там будуть вправи для практики родового відмінка!

Стверджувальне речення (знахідний відмінок)	Заперечне речення (родовий відмінок)
Я добре розумію цю тему .	Я зовсім не розумію цієї теми .
Ти вживаєш молодіжний сленг у своєму мовленні?	Ти не вживаєш молодіжного сленгу у своєму мовленні?
Учасники конференції порушили важливі питання .	Учасники конференції не порушили важливих питань .
Я використовую соціальні мережі для спілкування з друзями.	Я не використовую соціальних мереж для спілкування з друзями.

Родовий відмінок іменників і прикметників

Іменники

Чоловічий рід	Однина	співа́к → співак ^а коментáр → коментар ^я , носі́й → носі ^я хóлод → хóлоду чай → ча́ю
	Множина	програмі́сти → програмі́ст ^{ів} вче́ні → вче́ни ^х
Жіночий рід	Однина	ува́га → ува́г ^и кири́лиця → кири́лиці тенде́нція → тенде́нці ^ї
	Множина -(нульове закінчення)	соцмере́жі → соцмере́ж, книжкі́ → книжо́к ре́чі → речé ^й
Середній рід	Однина	сло́во → сло́ва мо́ре → мо́ря
	Множина -(нульове закінчення)	озéра → озéр, поняття́ → понятъ́ моря́ → морі́в

Прикметники

Чоловічий та середній рід	-ого -ього	молоді́жн ^{ого} попередн ^{ього}
Жіночий рід	-ої -ьої	молоді́жн ^{ої} попередн ^{ьої}
Множина (всі роди)	-их -іх	молоді́жн ^{их} попередн ^{іх}

Завершення

І це все на сьогодні! Дякую вам, що дослухали цей епізод до кінця. Це круто! Класно! Я дуже щаслива, якщо подкаст допомагає вам у вивченні української мови. І буду дуже вдячна за ваш відгук і високу оцінку в програмі подкастів, наприклад, в Apple Podcasts чи Google Podcasts.

І якщо ви ще цього не зробили, ви можете підтримати проєкт, **оформивши** преміум-підписку. Вона містить унікальні конспекти уроків і картки для повторення ідіом і виразів. Дізнайтеся більше про підписку за посиланням: ukrainianlessons.com/episode134.

оформити підписку —
to take out a subscription

Чудового вам дня чи вечора! На все добре!

Вправи

1

Утворіть форми родового відмінка іменників після заперечних дієслів.
Заповніть пропуски в тексті фразами:

збити з пантелику	носії (р. в.)	німий як риба,
звертати увагу	з нуля	торкнутися теми (мин. час)

1. Поліцейські **не** спіймали _____
_____ (небезпечні злочинці). В останній момент злочинцям вдалося _____
_____ поліцейських і втекти.
2. Я зовсім **не** розумію _____ (український сленг).
Мені треба кілька уроків на цю тему, бажано від _____
української мови.
3. За весь вечір мій новий друг **не** вимовив _____
_____ (жодне слово). Виявилося, що він був _____
_____, бо йому важко сприймати на слух неформальне, тобто розмовне мовлення.
4. Тепер детективи — мій улюблений літературний жанр. Я люблю _____
_____ на деталі, аналізувати запутані події, таким чином тренувати мозок...
Хоча раніше я майже **не** читав _____ (книжки).

5. Мій брат _____ навчився програмувати на курсах з програмування, тобто до цього він ніколи **не** розробляв _____ (комп'ютерні програми).
6. Як виявилось, політики мали коротку телефонну розмову, в якій _____ війни на сході України та інших актуальних питань. Президент України поки **не** дає _____ (жодні коментарі) щодо цієї розмови.

2

Замініть виділені слова сленговими словами:

тусуватися	морозишся	запостила
комп	намилився	шарить
		кроси
		хейту

Зверніть увагу на інші сленгові слова, підкреслені в реченнях!

1. Сестра не зацінила нашого приколу! Вона просто не _____ (розуміє)!
2. – Вже так пізно. Куди це ти _____ (зібрався)?
– У друзів на хаті буде паті.
3. Чому ти _____ (мене ігноруєш)? Ти не хочеш зі мною тусити?
4. Блін! Ці _____ (кросівки) такі офігенні! Але нема мого розміру...
5. Капець! _____ (Комп'ютер) знову завис!
6. Ми з друзями любимо _____ (проводити час) в цій кафешці!
7. У соціальних мережах зараз так багато агресії і _____ (ненависті)! Коменти під постами про політику це просто жесть!
8. Я _____ (опублікувала) таку класну фотку в інста! Лайкнеш?

3

Перекладіть українською мовою:

1. I would like to touch on this topic because it is very important for me.

2. Her unexpected arrival threw us into confusion.

3. Why are you as mute as a fish? — I don't understand Ukrainian.

4. If you'd like to study French with a native speaker, please contact me.

5. Building a business from the ground up is difficult.

6. Don't pay attention to what he's saying. He is in a bad mood.

Key Phrases 4-134

торкнутися теми	to touch on the topic, to talk about
збити з пантелику	to throw into confusion
німий як риба	mute as a fish
носій мови	native speaker
не звертати уваги	not to pay attention, not to note
звернути увагу	to pay attention, to note
з нуля	from the ground up, from scratch

Відповіді на вправи

1

1. небезпечних злочинців, збити з пантелику
2. українського сленгу, носія
3. жодного слова, німий як риба
4. звертати увагу, книжок
5. з нуля, комп'ютерних програм
6. торкнулися теми, жодних коментарів

2

1. шарить	5. комп
2. намилився	6. тусуватися
3. морозишся	7. хейту
4. кроси	8. запостила

3

1. Я б хотів (хотіла) торкнутися цієї теми, тому що (бо) вона дуже важлива для мене.
2. Її несподіваний (раптовий) приїзд збив нас з пантелику.
3. Чому ви німі (ти німий, ти німа) як риба? — Я не розумію української мови.
4. Якщо б ви хотіли (ти хотів, ти хотіла) вивчати французьку мову з носієм мови, напишіть / подзвоніть (напиши / подзвони) мені (сконтакуйтеся зі мною, сконтактуйся зі мною).
5. Важко створити (побудувати) бізнес з нуля.
6. Не звертайте (Не звертай) уваги на те, що він говорить (каже)! У нього поганий настрій.

Конспект уроку № 135

Суржик в українській мові

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode135

Вступ

Привіт! Мене звати Анна, і ви слухаєте подкаст «Уроки української» — подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову.

Добре, ви любите українську мову, так? А чи любите ви суржик? Так-так, сьогодні це тема епізоду.

Суржик — це **поєднання** української та російської мов. Якщо чесно, у мене до суржику **неоднозначне ставлення**. З одного боку, я розумію, що це погано. Суржик справді погано впливає на українську мову.

Але з іншого боку, я сама розмовляла суржилом і зараз іноді розмовляю з друзями, як жарт. Це, можна сказати, моя друга рідна мова! Я жартую... Справді суржик може бути прикольний, веселий, якщо він не **перетворюється** на основну мову людини.

Більше про суржик я розповім за хвилинку.

А поки що хочу нагадати, що ви можете знайти повний текст епізоду, тобто все, що я кажу, а також додаткові матеріали в конспекті уроку. Конспекти уроків доступні для тих, хто оформив преміум-підписку. Деталі про це можете дізнатися на сайті: ukrainianlesosn.com/episode135.

Також хочу нагадати, що я чекаю від вас голосових повідомлень! Було б чудово, якби ви записали коротеньке аудіоповідомлення про себе, щоб інші слухачі подкасту і я змогли віртуально з вами познайомитись. Добре?

Запишіть себе на диктофон і надішліть мені файл на електронну адресу anna@ukrainianlessons.com.

anna@ukrainianlessons.com — моя електронна адреса.

поєднання — combination
неоднозначний — ambiguous
ставлення — attitude, treatment

перетворюватися —
1) to be recreated;
2) to turn into, to change into

Суржик в українській мові

Ви коли-небудь чули суржик? Мабуть, так, якщо ви були в Україні, особливо в маленьких містах і селах. Суржик — це коли в українській мові вживають російські слова, тобто це **суміш**, поєднання української і російської мов. Або це **русифікована** українська мова.

Хм... Треба вам **навести приклад**. Для мене це просто зробити, тому що я виросла в **суржикомовному** місті. Тому для мене це... **раз плюнути!**

Ну наприклад, зустрічаються дві подруги і одна каже:

— Привіт! Як діла?

Інша відповідає:

— Нармально. Збираюсь іти в парєхмахерську. А ти шо робиш сьодні?

І відповідь:

— Та нічо. В п'ять годин іду в садік забирати **малу**.

Отже, замість «привіт» тут «привет».

«Як справи?» — «Як діла?». Це суржик, тому що російською мовою буде «Как дела?», а українською — «Як справи?».

Коли ми **поєднуємо** їх, отримуємо «Як діла?», навіть не «дела», як російською, а «діла» — тому що в українській мові ми частіше вживаємо «і». Отже, це суржик.

Також суржиком часто говорять «а» замість «о», тому що саме в російській мові «о» як «а». Тобто суржиком кажуть «нармально» замість «нормально».

Ну і звичайно, суржиком **замінюють** слова на російські. Ви почули слова «парєхмахерська» — це **перукарня** і «садік» — це садочок, **дитячий садок**.

Також коли говорять про час, суржиком кажуть «в п'ять годин» (тобто російською мовою буде «в пять часов», а українською «о п'ятій годині», а суржиком поєднання — «в п'ять годин»).

Послухайте ще раз мій приклад з перекладом:

— Привіт! Як діла? — Привіт! Як справи?

— Нармально. — Нормально.

— Збираюсь іти в парєхмахерську. — Збираюсь іти в перукарню.

— А ти шо робиш сьодня? — А ти що робиш сьогодні?

— Та нічо. — Та нічого.

суміш — mixture, mix
русифікований — russified

суржикомовний —
surzhyk-speaking

мала — girl, daughter
малий — boy, fellow, son

поєднувати — to combine,
to link, to connect

замінювати — 1) to replace by,
to change for;
2) to take the place of
перукарня — hairdressing
salon
дитячий садок — kindergarten

— В п'ять годин. — О п'ятій годині.

— Іду в садік забирати малу. — Іду в садочок забирати малу.

Отже, це така дуже неформальна мова, але вона містить занадто багато російських слів. Це суржик.

Отже, що означає слово «суржик»? Саме слово «суржик» **походить** з сільського господарства і означає суміш **зерна пшениці і жита**, або жита і **ячменю**, тобто суміш різних видів зерна.

Це змішування чогось, **мішанина**, суміш, яка в результаті має **погіршення** якості.

А зараз суржик — це суміш української і російської мов, що, звичайно, робить українську мову гіршою, менш якісною.

До речі, схоже **явище** є в Білорусі. Там суміш білоруської і російської мови називають «трясянка».

Ну а в Америці ви могли чути про «спангліш» — суміш іспанської та англійської мов.

Думаю, вам може бути цікаво, коли і як утворився суржик. Коли я вчилася в університеті, на лінгвістиці, мені **пощастило**, бо у мене була професорка, яка вивчає суржик і навіть написала книгу про суржик.

Книга називається «Суржик: між мовою і язиком». Автор — Лариса Масенко. Я ще раз перечитала книгу, щоб розповісти вам трошки про історію і походження суржику.

Так-от, все почалося в кінці XVII — на початку XVIII століття — тоді російська мова стала головною мовою в адміністрації і в освіті. Це часи Російської імперії.

Російська мова замінила **староукраїнську мову**, на офіційному рівні. І в результаті люди, які працювали в адміністрації, почали змішувати дві мови. Таке змішування мов показували українські письменники у своїх творах, наприклад, Іван Котляревський і Григорій Квітка-Основ'яненко.

Коли вони писали про якихось офіційних людей, які працюють в адміністрації, вони записували їхню мову суржиком.

Але до XX століття суржиком говорили **далеко не** всі люди. По-перше, як я казала, це були переважно люди, які працювали в адміністрації. Фактично вони **були змушені** писати **папери** російською мовою, а інші люди навколо говорили українською. Тому вони і змішували мови.

А по-друге, на російську мову почали **переходити солдати**, коли їх **відправляли** в різні частини Російської імперії. Там всі говорили російською мовою, і тому вони почали змішувати українську і російську.

походити — to come from

зерно — grain

пшениця — wheat

жито — rye

ячмінь — barley

мішанина — medley, jumble, mishmash

погіршення — change for the worse, worsening

явище — phenomenon

пощастити — to have luck

староукраїнська мова — Old Ukrainian language

бути змушеним — to be forced
папери = документи — documents

переходити — 1) to pass; 2) to cross; 3) to change

солдат — soldier

відправляти — to send off, to forward, to dispatch

Ну а справжнє поширення суржику почалося тоді, коли почали формуватися великі міста — на початку XX століття. Українці почали масово переїжджати з села у місто, але при цьому у містах на території України тоді більшість людей — це були неукраїнці, це були росіяни та євреї. Наприклад, в Києві.

Тоді в містах майже не було українців. І коли **селяни**-українці почали переїжджати в Київ, вони навіть не вміли читати і писати, вони були **неписьменними**. Тому, **очевидно**, що у місті вони почали змішувати дві мови — українську і російську.

А їхні діти почали вчитися читати і писати російською мовою, а не українською. У результаті вони почали поєднувати дві мови. Вийшов суржик. Ну а пізніше багато з цих людей повністю перейшли на російську мову.

Як бачите, є **чіткі** причини, чому в Україні так багато людей говорять російською мовою і чому у нас поширений суржик. Хоча зараз суржилом говорять переважно в маленьких містах і селах.

Чесно кажучи, я сама з дитинства говорила суржилом. Можливо, ви знаєте, що моє рідне місто — Полонне в Хмельницькій області. Там майже всі говорять суржилом.

А чому так? Ось приклад моєї сім'ї, **з боку** мами. Моя бабуся Анна, так як я, і мій дідусь Микола, як мій брат, народились і виросли у селі в Хмельницькій області. Моя бабуся, наприклад, народилась у 1944 році, якраз коли закінчувалась війна. Моя бабуся, дідусь і їхні батьки — мої прабабусі і прадідусі — усі вони розмовляли українською мовою, причому діалектом того регіону.

Пам'ятаю, моя бабуся іноді розказувала, які цікаві слова колись вживали в селі, а зараз їх вже не вживають. Це був діалект, діалектні слова.

Так-от, бабуся і дідусь одружились досить рано, і їх відправили на роботу. Куди? У Мурманську область. Так, на північ Росії, дуже далеко. Там вони прожили приблизно 15 років, там народилась і виросла моя мама.

Вони були досить прості люди: бабуся працювала в дитячому садочку (так, «садик», пам'ятаєте російською?), а дідусь був **далекобійником** (тобто перевозив товар на **вантажівці** — на такій великій машині). Далекобійник.

Вдома вони розмовляли українською, а з усіма іншими людьми — російською. Вони повернулись в Україну через 15 років, але тоді в Україні вже **співіснували** дві мови, і причому дуже схожі мови, правда? Тому багато людей говорили **нібито** українською, але з російськими словами — тобто суржилом.

На жаль, можна сказати, що суржик був переважно мовою простих людей, людей, які не могли просто так взяти і говорити чисто українською мовою, або чисто російською мовою. Ну а потім діти і внуки цих людей уже **сприймали** суржик як щось нормальне. Наприклад, я. У 90-х, коли я була дитиною, для мене було абсолютно нормально говорити своїм друзям «Привет» або «Як діла?», бо всі так казали.

селяни — peasants

неписьменний — illiterate

очевидно — obviously

чіткий — clear, distinct

далекобійник — long distance trucker

вантажівка — truck, lorry

співіснувати — to coexist

нібито = **ніби** — as if

сприймати — 1) to perceive;
2) to apprehend, to grasp,
to take

А зараз можна сказати, люди в Україні починають краще розуміти різницю між суржиком і звичайною мовою. Переважно тому, що зараз діти вивчають українську мову в школі, вони вчаться розуміти, де суржик, а де звичайна українська мова. Бо раніше, в Радянському Союзі, українську мову в школі майже не вивчали і книг українською мовою майже не було, а зараз це, **можна сказати**, найважливіший **предмет в школі**.

Ну і взагалі зараз люди набагато більше чують української мови, ніж в Радянському Союзі чи навіть у 90-х. Тоді телебачення було російською мовою, більшість книг. А зараз українська мова — по-справжньому офіційна, **державна мова**. Тому можна сподіватись, що **з часом** суржик буде зменшуватись, а українська мова буде **поширюватись**. Хоча, звичайно, це ще довгий процес.

Отже, можна сказати, що перша форма суржику — це русифікована українська мова, якою люди говорять щодня. Це якраз те негативне явище, коли людина насправді навіть не усвідомлює, не розуміє, що говорить суржиком, людина не розуміє різниці між суржиком і звичайною українською мовою.

З іншого боку, суржик зараз також використовують як сленг, як стилізацію. Це така собі гра з мовою. Тобто це коли людина розмовляє гарною українською чи російською мовою, але інколи, часто у неформальних **умовах**, може сказати щось суржиком. Як кажуть, «по приколу». Тому що це весело! Це смішно. І це всі розуміють.

Для цього суржик також використовують у **мистецтві**. Наприклад, є письменники, які повністю пишуть свої твори суржиком. Це, наприклад, відомий автор Лесь Подерв'янський.

Він пише різні комедії і там використовує суржик, а також багато сленгу та **матюків**. Матюки — це ненормативні слова, погані слова. Його твори можна легко знайти в Інтернеті і на ютубі — там можна послухати, які він сам читає свої твори, тобто це такі аудіокниги. Його звали Лесь Подерв'янський. Я залишу вам посилання на сторінці епізоду.

А також суржик інколи використовують в піснях, щоб, як кажуть, «**бути ближче до людей**». Ось, наприклад, найпопулярніша, мабуть, пісня молодій співачки Jerry Heil.

Ця пісня українською мовою, але вона співає «охрана, отмена».

«Охрана», «отмена» — це російські слова, вони означають «**охорона, скасування**» — це коли в супермаркеті на **касі** товар **скасовують**, тобто коли ви щось купляєте на касі і хочете сказати «ні, я не хочу це купувати, скасуйте, я **відмовляюсь**», тоді **касір** має сказати голосно так: «Охрана, скасування». Підходить **охоронець**, тобто це такий чоловік у формі, охоронець, і **дає згоду** на скасування. Отже, слова тут «охорона, скасування».

Але проблема в тому, що якою б мовою не говорив касир, зазвичай він каже саме російською мовою «охрана, отмена» — це така традиція, можна

предмет в школі —
school subject

державна мова —
state language
поширюватись — to spread,
to widen, to extend

умови — circumstances

мистецтво — art

матюк — curse word, profanity

охорона — 1) guard;
2) protection
скасування — cancellation
каса — cash desk
скасовувати — to annul,
to cancel
відмовлятись — to refuse,
to deny
касір — cashier
охоронець — guard

сказати.

Я думаю, це тому, що це просто швидше вимовляти. Це і є суржик — вживання російських слів в українській мові. Я думаю також причиною є те, що супермаркети в Україні з'явилися спочатку в Києві та інших великих містах. А там люди багато говорили російською мовою, і тому ця фраза **закріпилась** російською: охрана, отмена.

Ну а співачка Jerry Neil змогла зробити таку веселу пісню з цієї фрази.

Ну а зараз основне питання: що вам робити, людям, які вивчають українську мову, що робити з суржилом? Я можу сказати: нічого не робити.

Звичайно, якщо ви знаєте російську мову, то вам буде дуже просто зрозуміти суржик. Але якщо ви не вивчали російську мову, то інколи вам може бути складно зрозуміти деякі слова, якщо людина говорить суржилом.

Тоді ви можете спитати в цієї людини: «Я не розумію, що означає «канешно»?». І вам скажуть, що «канешно» означає «звичайно». На мою думку, іноземці, які вивчають українську, не повинні говорити суржилом.

Це було б добре, якби ви показали українцям, як ви можете говорити чистою українською мовою, без суржику. Бо це справді приємно чути — коли хтось говорить гарною, як ми кажемо, «чистою» українською мовою, а особливо коли це іноземці.

закріпитись — 1) to fasten,
to strengthen;
2) to consolidate

Корисні фрази та ідіоми

А тепер розглянемо кілька корисних фраз та ідіом, які я сьогодні сказала. По-перше, на початку я **навела приклад** суржику.

Навести приклад — це фраза, яка означає «показати приклад», сказати щось наприклад. Навести приклад чогось (родовий відмінок).

Сьогодні я також навела приклад пісні, у якій є суржик, це пісня «Охрана, отмена».

Навести приклад — наводити приклад.

Я також сказала, що навести приклад суржику для мене — це **раз плюнути**! Тому що я виросла в суржиковому місті.

Раз плюнути — це чудовий фразеологізм, який означає «це дуже просто, це легко», це як просто взяти і **плюнути**. Раз плюнути.

Наприклад: «Для мене приготувати борщ — це раз плюнути!». А для вас?

Про історію суржику я казала, що до XX століття суржилом говорили

плюнути — to spit

далеко не всі люди. Далеко не всі означає «зовсім не всі», означає «мало». Ми використовуємо ось це «далеко не», щоб **посилити**, підкреслити те, що ми хочемо сказати якесь **заперечення**.

Інший приклад: «Далеко не кожен знає іноземні мови». Тобто багато людей не знають іноземних мов.

Далеко не кожен знає іноземні мови. Тому українська мова це ваша **суперсила**! Далеко не...

Також сьогодні я навела приклад своєї сім'ї **з боку** моєї мами.

З боку, з боку мами, з боку тата. Ми говоримо «сім'я з боку мами», тобто мої родичі з сім'ї мами, або «з боку тата». Також я часто вживаю вирази «з одного боку», «з іншого боку».

У мене невелика сім'я, що з боку мами, що з боку тата. А у вас?

Я послухала початок епізоду і зрозуміла, що дуже багато вживала вираз «**можна сказати**». Я говорила, наприклад:

«Зараз, можна сказати, люди в Україні починають краще розуміти різницю між суржиком і звичайною українською мовою».

Отже, це «можна сказати» ми використовуємо просто для **зв'язку** слів, для зв'язку речень, для початку речення часто.

Наприклад, я також говорила, що раніше, в Радянському Союзі українську мову майже не вивчали, а тепер це, можна сказати, найважливіший предмет у школі.

Далі я говорила, що сподіваюсь, що **з часом** суржик буде зменшуватись...

З часом — тобто **поступово**, в майбутньому, коли **мине** час.

Якщо ви і далі будете слухати подкаст, то з часом будете краще розуміти українську мову і взагалі українців. З часом.

Я говорила, що суржик використовують в піснях, щоб, як кажуть, «**бути ближче до людей**».

Це часто вживають у політичних ситуаціях. Політики хочуть бути «ближче до людей», тобто вони **поводяться** так, ніби вони звичайні люди.

Наприклад, деякі політики постануть сторіс в інстаграм чи постануть на фейсбук, щоб бути «ближче до людей».

І коли я розповідала вам про супермаркет і фразу «охорона, скасування», я казала, що приходить охорона, це чоловік у формі, і він має **дати згоду** на скасування, він дає згоду на скасування.

Дати згоду або давати згоду — означає погодитись, сказати «так».

посилити — to strengthen
заперечення — negation

суперсила — superpower

зв'язок — connection

поступово — gradually,
by degrees

минати — to pass,
to leave behind

поводитися — to behave,
to conduct oneself

Ще одна ситуація — це коли, наприклад, **підліток**, хлопчик чи дівчинка, якому 17 років, тобто **неповнолітня** людина, якщо підліток хоче поїхати **за кордон**, його батьки мають «дати згоду», тобто мають «дати письмову згоду», написати, що «ми дозволяємо своїй дитині їхати за кордон».

Дати згоду або давати згоду.

підліток — juvenile, teenager
неповнолітній,
неповнолітня,
неповнолітні — 1) under age;
2) minor (*male, female, plural*)
за кордон — abroad

Цікавинка з граматики

Сьогодні хочу звернути вашу увагу на таке, досить непросте речення. Я говорила:

Якою б мовою не говорив касир, він зазвичай каже саме російською мовою «охрана, отмена».

Якою б мовою не говорив касир — це **умова** (тому що є «б»), але також це можна замінити на «незважаючи на...»: незважаючи на те, якою мовою говорить касир, він зазвичай каже саме російською мовою «охрана, отмена».

Тобто неважливо: касир говорить українською мовою чи російською — він каже російською «охрана, отмена».

Послухайте ще раз це речення:

Якою б мовою не говорив касир, він зазвичай каже саме російською «охрана, отмена».

Цей приклад трошки складний, тому наведу для вас інші простіші приклади:

- Що б ти не казав, я все одно зроблю це.
- Де б вона не була, вона повинна приїхати.
- Яка б розумна не була людина, вона не може знати все.

Отже, маємо структуру «що», «де», «який», «як» (**займенник**) + «б» або «би» + не + минулий час.

Так, трошки складна структура. А іменник може бути до чи після дієслова. Наприклад, ще раз:

Яка б розумна не була людина, вона не може знати все.

Яка б розумна людина не була, вона не може знати все.

Досить специфічна структура і не проста, але це корисно просто знати, щоб розуміти, коли хтось це скаже.

умова — condition

займенник — pronoun

І, як завжди, таблицю з граматики та вправи для практики ви можете знайти у конспекті уроку.

І як би важко вам не було вивчати українську мову, не **засмучуйтесь!**
Насолоджуйтесь!

засмучуватися —
to become sad
насолóджуватися — to enjoy

Що, де, який... + б / би + не + минулий час

Займенник	Приклад
Що	Що б не <u>ста́лося</u> , не треба засмучуватися!
Хто	Хто б це не <u>був</u> , не відчиняй дверей!
Де	Де би я не <u>був</u> , я завжди думаю про тебе.
Скільки	Скільки би я не <u>заробля́в</u> , мені ніколи не вистачає грошей.
Який, яка, яке	Яку́ б мову ви не <u>бра́ли</u> для вивчення: російську чи українську, я поважаю ваш вибір!
Як	Як би не було <u>скла́дно</u> , треба насолоджуватися життям!

Пам'ятаєте пісню Браяна Адамса "Wherever you go"? Приспів цієї пісні містить такі конструкції.

Прочитайте оригінал і переклад, порівняйте конструкції в англійській та українській мовах.

Wherever you go,
Whatever you do,
I will be right here waiting for you...
Whatever it takes
Or how my heart breaks,
I will be right here waiting for you...

Де б ти не була́,
Що б ти не робіла
Я завжди чека́тиму на тебе́ тут...
Чого́ б це мені не ко́штувало
І як би не бо́ліло моє́ се́рце,
Я завжди чека́тиму на тебе́ тут...

А якщо ви фанат української музики, можете послухати пісню «Де би я не був» Сергія Бабкіна:

Де би я,
де би я,
де би я не був,
все про тебе́ нага́дує...

(Сергій Бабкін — «Де би я не був»).

Завершення

І на сьогодні все! Тепер ви знаєте трошки більше про суржик, хоча, сподіваюсь, це **тимчасове** явище, і з часом ситуація зміниться.

тимчасовий — temporary

І як би ви добре не говорили українською мовою, завжди можна покращити свої знання з нашими конспектами уроку. Це документ, у якому ви знайдете повний текст епізоду, переклад складних слів, таблицю з ідіомами, граматичну таблицю і три вправи для практики!

Конспекти є частиною преміум-підписки. Дізнатися більше про підписку за посиланням ukrainianlessons.com/episode135. А також там є посилання на пісню «Охрана, отмена».

Бажаю вам успіхів! До наступного уроку! На все добре!

Вправи

1

Заповніть пропуски в тексті:

можна сказати	Наведу приклад	перейти	раз плюнути
державна мова	далеко не	з часом	скасувати

Останнім часом все частіше в соцмережах можна побачити публікації, в яких люди пишуть про свій перехід з російської на українську мову. Це, _____
_____,¹ такий собі мовний «камінг аут».

_____² останнього такого посту, який побачила кілька днів тому в Інстаграмі. Своім рішенням _____³ російської на українську мову поділився Євген Клопотенко (@klopotenko) — кулінарний експерт, бізнесмен, блогер.

Євген написав емоційний пост, в якому розповів про свої особливі почуття до української мови, і закінчив пост словами:

«Окрім моїх власних почуттів, у мене є мета. Я хочу, щоб в Україні був якісний кулінарний контент

українською мовою. Це й логічно — комунікувати мовою країни, в якій живеш. І це мій вибір. Вирішив, що День української писемності та мови (ред. 9 листопада) — доречний привід про це розказати».

В країні, де _____⁴ українська, важко бути україномовним? На жаль, в умовах русифікованих міст — так. У дорослому віці перейти з російської мови на українську можуть / хочуть _____⁵ всі. А от з української на російську — _____⁶! Діти 90-их добре знають російську, бо вирости на російськомовному «контенті».

Сподіваюся, мовний закон _____⁷ почне працювати, а не просто існувати на паперах. Хоча, на жаль, деякі проросійські партії хочуть _____⁸ новий мовний закон.

Як би там не було, українську мову люблять і вивчають, і не тільки в Україні! Кожен з вас — амбасадор української мови в світі!

2

Поєднайте 2 частини одного речення:

1. Як би я не намагався розмовляти чистою українською,	А я її куплю, бо вона фантастична!
2. Де би я не був,	Б життя продовжується!
3. Скільки б не коштувала ця сукня,	В моя мова не завжди ідеальна.
4. Що б не сталося,	Г я завжди думаю про Україну і сумую за нею.
5. Яким би не був складний вибір,	Г ми підемо гуляти.
6. Яка б не була погода,	Д ти мусиш його зробити!

3

Перекладіть українською мовою:

1. Can you give an example, please?

2. Not (far from) all children like to go to kindergarten.

3. The sale of cigarettes and alcohol to minors is prohibited.

4. I have a large Ukrainian family on my mom's side.

5. We hope you will become good friends over time.

6. Parents must consent to the travel of a minor child abroad.

Key Phrases 4-135

навести приклад	to give an example
раз плінути	doing something is very easy, requires very little effort, a piece of cake
далеко не	not nearly, far from
з боку (ма́ми, та́та)	on one's (mother's / father's) side of the family
можна сказа́ти	it can be said, you could say
з ча́сом	over time, in the course of time
бу́ти блі́жче до люде́й	to be a man of the people
да́ти зго́ду	to give consent

Відповіді на вправи

1

1. можна сказати
2. Наведу приклад
3. перейти
4. державна мова
5. далеко не
6. раз плюнути
7. з часом
8. скасувати

2

1. В
2. Г
3. А
4. Б
5. Д
6. Ґ

3

1. Можете (можеш) навести (дати) приклад, будь ласка?
2. Далеко не всі діти люблять ходити в (дитячий) садочок.
3. Продаж сигарет і алкоголю неповнолітнім заборонено.
4. Я маю велику українську сім'ю (родину) (У мене велика сім'я) з боку мами (з маминого боку, по лінії мами).
5. Сподіваємося, ви з часом станете хорошими (добрими) друзями.
6. Батьки мають (повинні, мусять) дати згоду на подорож (поїздку) неповнолітньої дитини за кордон.

Конспект уроку № 136

Екологічні тренди та екологічні традиції в Україні

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode136

Вступ

Привіт! Це Анна, ваша вчителька української, з новим епізодом подкасту «Уроки української». Це подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову.

Як справи? У мене все добре. **Хіба** зараз **листопад** і трохи холодно і темно. Якщо ви не знаєте, я зараз живу в Швеції, в Стокгольмі, і тут ще холодніше і ще темніше, ніж в Україні взимку. Але нічого, скоро Різдво, буде веселіше.

До речі, на українське Різдво, тобто на початку січня, я буду в Україні. І, мабуть, буду переважно у батьків, в Полонному, але також буду в Києві. Було б чудово організувати зустріч слухачів подкасту десь так 5 січня приблизно. Або просто я була б дуже рада зустрітися з вами, якщо ви будете в Україні в той час. Дайте мені знати!

Добре, а тепер перейдімо до теми уроку? Я вирішила розповісти вам щось про одне дуже актуальне питання. Питання екології. Бо зараз всі про це говорять, ну і це досить важливо, правда? Майбутнє **людства**?

Я подумала, що вам було б корисно знати певні слова, вирази українською мовою на тему зміни клімату.

Тому у цьому епізоді зробимо все **навпаки**. Спочатку я вам дам список корисних фраз про екологію, а потім поговоримо про те, які в Україні зараз є екологічні тренди, а також які у нас вже давно є екологічні традиції.

хіба́ — unless, except perhaps
листопа́д — 1) fall of leaves;
2) November

лю́дство — humankind

навпакі́ — contrary to,
inversely, contrariwise

Екологічні тренди та екологічні традиції в Україні

А тепер поговоримо про екологію та Україну. Як ви думаєте, як українці **ставляться** до екологічних проблем? Насправді в Україні не так багато говорять про екологію, як, наприклад, в інших європейських країнах.

ста́витися — to treat, to regard

Тому що, на жаль, в українців зараз є інші проблеми, про які треба думати. Це війна, економічні проблеми, **безробіття**... Тому це правда, що, наприклад, у нас не так багато екоактивістів чи екологічних організацій, у нас навіть немає в парламенті екологічної партії, і також у нас тільки починається сортування сміття. На жаль, поки що, у 2019 році, в Україні досить велика проблема зі сміттям, тому що у нас мало де є вторинна переробка сміття. І сортувати сміття досить проблематично, не завжди є можливість це робити.

То як, це означає, що в українців, як кажуть, «моя хата скраю — нічого не знаю»? Пам'ятаєте з епізоду про прислів'я та приказки? Моя хата скраю — нічого не знаю. Тобто чи правда, що українці **байдужі** до навколишнього середовища, до довкілля? Ні, це неправда. Насправді, **згідно з опитуванням** минулого року, 93% українців, тобто **більшість**, абсолютна більшість, вважають **охорону довкілля** важливим питанням.

І тому хоча у нас і не розвинена **інфраструктура** та технології для переробки сміття, наприклад, хоча українці не можуть купити собі «Теслу» чи іншу електромашину, і хоча у нас просто немає грошей, щоб бути екологічними, в Україні все-таки є певні екологічні тренди.

Тренд або тенденція — це щось популярне, ви знаєте ці слова, так? Наприклад, цього року в Україні такий великий екологічний тренд — це **відмова від пластикових пакетів і кульочків**. Знаєте, пластикові пакети, кульочки дуже популярні в Україні... поки що.

Зараз всі про це говорять, про те, що треба **відмовитись** від пластикових пакетів. Про це говорять у фейсбуці, в інстаграмі, також різні маленькі компанії **випускають багаторазові** сумки та **торбинки** для фруктів та овочів. Багаторазові — тобто ви можете їх використовувати багато разів. Багаторазові сумки та торбинки. Вони зараз дуже популярні.

Інший тренд — це не їсти м'яса або взагалі стати веганом. Тобто перестати їсти всі **продукти тваринного походження**. Як відомо, саме через те, що ми виготовляємо і їмо так багато м'яса, через всі ці ресурси, які йдуть на **тваринництво** і через гази, які виробляють корови, **забруднюється** навколишнє середовище.

Так-от, серед молодих людей в Україні зараз це популярний тренд — не їсти м'яса.

Інший тренд цього року — це відмова від пластикових **трубочок**. Пластикові трубочки — це такі **штуковини**, через які можна пити сік чи каву, будь-який напій, якщо ви не хочете **замастити** губи. Вони дуже популярні зараз в містах, але пластикові трубочки — це товари **одноразового** використання, тобто ми їх один раз використали — і **викинули**. А вони забруднюють довкілля і також вбивають тварин. Тварини їх їдять, і це **призводить** до смерті.

Отже, відмова від пластикових пакетів, трубочок, а також вегетаріанство, веганство — це популярні тренди, але, звичайно, це тільки тренди. Тобто це щось, що зараз популярне, а наступного року, може, вже не буде популярне,

безробіття — unemployment

байдужий — indifferent
згідно з — in accordance with
опитування — 1) questioning;
2) poll, survey
більшість — majority
охорона довкілля —
environment protection
інфраструктура —
infrastructure

відмова — refusal, denial,
пластиковий пакет —
plastic package, plastic bag
кульок (diminutive **кульочок**) =
пластиковий пакет
відмовитись — to refuse,
to deny
випускати = **виготовляти** =
виробляти — to produce
багаторазовий — reusable
торбинка
(diminutive from **торба**) — bag

продукти тваринного
походження — animal-based
products
тваринництво —
animal husbandry
забруднюватися —
to be to polluted

трубочка — straw
штуковина — thingie
замастити — to make dirty,
to stain
одноразовий — disposable

викинути — to throw out
призводити — to result,
to cause

буде інший тренд. Крім того, ці тренди популярні в Україні переважно у великих містах, наприклад, в Києві, а також серед молодих людей.

Так, коли ви на базарі хочете купити щось у бабусі, вона вам дає не один, а два кульочки. І ви просто не можете сказати їй «ні». Поки що ці тренди популярні саме серед молодих людей.

Але, якщо чесно, мене завжди **дивувало**, як українці самі не помічають інших екологічних традицій, які у нас є вже дуже давно. Це такі **звички**, про які ми навіть не **задумуємось**, тобто люди навіть не думають, що роблять щось екологічне, а насправді так і є.

Що я маю тут на увазі? Ну наприклад, традиція купувати молоко і м'ясо прямо в людей, тобто у фермерів, які живуть в тому самому місті чи в селі. Купувати прямо від них, а не в супермаркеті з **етикеткою**.

Ну наприклад, мої батьки. Вони знають жінку, у якої є корова. Ця корова дає смачне молоко. Отже, мої батьки **домовились**, що ця жінка буде приносити їм молоко один раз на тиждень, у вівторок, вранці. І це зовсім недорого! Це навіть дешевше, ніж в супермаркеті. Тому що жінці **вигідніше** мати постійного покупця, ніж продавати молоко на ринку. А **здавати** молоко для великих компаній дуже не вигідно.

Так само у моїх батьків є жінка, яка продає їм мед раз на кілька місяців. Є також жінка на **базарі**, у якої вони купляють м'ясо. Ця жінка живе в сусідньому селі, тобто дуже близько. А ще на роботі в моєї мами, у школі, деякі вчителі мають свої **города** і **садки**, вони **виросшують** різні фрукти, овочі. І коли в них їх багато, наприклад, в них дуже багато виросло моркви чи яблук, вони продають їх одне одному.

Ну що може бути екологічніше, так? По-перше, це місцеве, як кажуть, локальне **споживання** їжі. Це молоко, м'ясо, овочі — вони нікуди не їдуть, навіть не треба використовувати транспорт. По-друге, тут немає **посередника** — тобто великої компанії, яка забирає собі велику частину грошей. Не потрібен супермаркет і енергія для нього. Це геніально! На мою думку, це чудова традиція. І буде шкода, якщо вона зникне.

До речі, тут також є інша гарна традиція — купувати молоко і сметану в **банці**. Це **скляна** банка, а отже, її можна використовувати багато разів. Фактично коли моя мама іде на базар, вона завжди бере з собою чисту банку. Мама пробує сметану на базарі, вибирає сметану і купляє її в банці, а продавцю віддає чисту банку. Такий **обмін**. Навіть не потрібно вторинної переробки! Банки можна використовувати дуже багато разів.

Інша екологічна звичка українців — це одяг. І це, мабуть, все-таки **пов'язано** з тим, що багато українців не мають грошей, щоб купувати багато нового одягу. В Україні, особливо в таких маленьких містах, в селах, дуже популярні магазини секонд-хенду (тобто одягу, який вже раніше носили), а також є так звані «стоки».

Це магазини, де продають новий одяг, але дуже дешевий одяг, бо він, мабуть, вже не модний для інших людей. Зараз також є сайт, де можна

дивувати — to astonish, to surprise, to amaze
звичка — habit

задумуватися —
to fall to thinking

етикетка — label, docket

домовитись — to arrange, to make arrangements

вигідний — profitable
здавати — to hand over, to pass

базар — market, fair

город — kitchen garden, vegetable garden

садок — small garden
виросшуювати — to grow, to raise, to cultivate

споживання — consumption, use
посередник — mediator, intermediary, agent

банка — jar, pot
скляний — glass (adjective)

обмін — exchange, interchange

бути пов'язаним —
to be related, to go with

купити секонд-хенд, я часто сама ним користуюсь, це дуже зручно, там можна знайти справді класні і дешеві речі. Цей сайт називається shafa.ua.

Ще одна екологічна звичка українців теж пов'язана з тим, що люди в Україні небагаті. Це традиція **пересуватися** на велосипеді або **пішки**. Річ у тім, що далеко не кожен українець має машину. До речі, першу машину українці купують досить пізно, якщо порівняти з іншими країнами, не раніше, як у 23-24-25 років.

А в малих містах і селах машина — це **розкіш**, тому дуже багато людей просто їздять на велосипеді. Це здорово і екологічно! У більших містах велосипедів менше, тому що там немає для цього інфраструктури.

Ну і ще одна традиція, яка є дуже екологічною — це мати свій город і садок. Багато українців вирощують овочі і фрукти, це не просто хобі, а це для того, щоб мати свої овочі та фрукти, щоб їсти смачні продукти і не купляти їх. Як я вже казала, іноді ми навіть продаємо одне одному, якщо, наприклад, маємо багато картоплі. Чи **обмінюємо** на щось інше.

Може здаватися, що українці якісь несучасні, ніби у нас **застарілі** традиції. Але мені здається, це, навпаки, стає трендово: мати власний город, їздити на велосипеді чи купувати молоко в скляній банці. Правда? Особисто я дуже ціную ці традиції, частково, мабуть, за те, що вони екологічні.

Взагалі це дуже цікава тема, тому якщо ви хочете поговорити про це більше чи сказати, що ви думаєте про це, напишіть, будь ласка, в коментарях на фейсбуці або на сторінці цього епізоду ukrainianlessons.com/episode136. Мені дуже цікаво почути вашу думку!

пересуватися — to move
пішки — on foot

розкіш — luxury

обмінювати — to change,
to exchange
застарілий — archaic,
out-of-date

Корисні фрази та ідіоми

Отже, почнімо з корисних виразів.

Отже, зараз всі говорять про «**зміну клімату**». Тобто з певних причин клімат, погода стають інакші, ніж, скажімо, сто років тому. Це називають «зміна клімату».

Переважно ця зміна пов'язана з таким явищем, як **глобальне потепління**. У всьому світі температура повітря піднімається, **зростає**. Це називається «глобальне потепління».

Чому розпочалося глобальне потепління? Багато науковців вважають, що це відбувається через людей. **Діяльність** людей спричиняє викид в атмосферу великої кількості **вуглекислого газу**, CO₂ — вуглекислий газ. Це ще називають «**вуглецевий слід**» — це **сукупність** усіх **парникових газів**, які люди **викидають** в атмосферу. Вуглецевий слід. Чому ми кажемо «парникові гази»? Тому що вони спричиняють «**парниковий ефект**».

зростати — 1) to grow,
to grow up; 2) to increase

діяльність — 1) activity, action;
2) activities, occupation, work
сукупність — totality,
aggregate, whole
парниковий газ —
greenhouse gas
викидати — to discharge

«Парниковий ефект» виникає тоді, коли сонячна енергія не може повернутися назад в космос, тому що її **затримують** оці гази в атмосфері. У результаті земля **нагрівається**, температура повітря зростає, і наша планета Земля стає теплішою.

І це тільки одна екологічна проблема.

Інша проблема — це забруднення, **забруднення навколишнього середовища**. **Навколишнє середовище** або **довкілля** — це все, що є навколо нас, що нас оточує. Навколишнє середовище або довкілля.

У нашому світі **дедалі** більше людей, а тому ми дедалі більше забруднюємо навколишнє середовище, а саме: воду, землю, повітря.

Велика проблема зараз — це занадто багато **сміття**, яке викидає людина. Особливо пластику. Деякі країни зараз намагаються зменшити кількість сміття через **сортування сміття**. Сміття сортують за різними категоріями (наприклад, **скло**, пластик, **консервні банки** і так далі). І далі певну частину цього сміття **переробляють**.

Переробка сміття або **вторинна переробка** — це коли сміття збирають в окремих групах і **дають йому нове життя**, тобто переробляють сміття на нові речі чи, наприклад, на енергію. Це вторинна переробка сміття.

Отже, тепер ви знаєте деякі терміни, які допоможуть вам **підтримувати розмову** про проблеми екології, українською мовою, так? Повторімо їх.

затримувати — to slow down, to delay

нагріватися — to become (to get) warm (hot)

дедалі — 1) farther, further; 2) more and more

сміття — litter, rubbish

сортування сміття — waste sorting

скло — glass

консервна банка — tin, can

переробляти — to remake

підтримувати розмову — to keep up a conversation

Цікавинка з граматики

Коли я говорила про те, як ми забруднюємо навколишнє середовище, я сказала:

«У світі дедалі більше людей, а тому ми дедалі більше забруднюємо навколишнє середовище»...

Оце слово «дедалі» — що воно означає?

Дедалі (одне слово) означає «більше і більше» англійською.

У світі дедалі більше людей.

Тобто у світі «більше і більше людей».

До речі, ви теж можете сказати «більше і більше» — це нормально, так іноді кажуть, але кращий варіант — «дедалі більше».

І ще інколи кажуть варіант, схожий на російський: «все більше» — це теж нормально, ви почуєте, як люди кажуть «все більше»: «У світі все більше

сполучник — conjunction

частина — particle

людей», але все-таки «дедалі більше» — це кращий варіант.

Слово «дедалі» вживайте з прикметником чи прислівником у формі **вищого ступеня порівняння**.

Тобто:

- дедалі гарніша
- дедалі більший
- дедалі краще

З кожним епізодом ви дедалі краще знаєте українську мову, ви дедалі більше розумієте, правда?

Як завжди, таблиця на цю тему та вправи для практики є в конспекті уроку.

вищий ступінь порівняння —
comparative degree

Вищий ступінь порівняння прикметників та прислівників

Прикметник <i>Adjective</i>	Прислівник <i>Adverb</i>	Вищий ступінь порівняння <i>Comparative degree</i>	
<i>General rule:</i>		-ш-, -іш- (е)	
дешевий	дешевий	дешевший	дешевше
веселий	веселий	веселіший	веселіше
солодкий	солодкий	солодший	солодше
смачний	смачний	смачніший	смачніше
-к-, -ок-, -ек-			
тонкий	тінко	тінший	тінше
глибокий	глибоко	глибший	глибше
г, ж, з + -ш- = жч			
дорогий	дінорого	доріжчий	доріжче
низький	нізько	ніжчий	ніжче
близький	блізько	бліжчий	бліжче
важкий	вілько	вільчий	вільче
с + -ш- = щ			
висікий	вісоко	віщий	віще
Особливі форми <i>Special forms</i>			
малій	мало	мінший	мінше
великий	багато	білший	білше
добрій	добре	кріщий	кріще
поганій	погано	гірший	гірше

Дедалі + вищий ступінь порівняння = MORE AND MORE

Ціни на продукти в Україні **дедалі вищі**.

Дитина росте і стає **дедалі важчою**.

Після кожного уроку я розумію **дедалі більше** слів.

З кожним днем я почуваю себе **дедалі краще**.

З кожним роком глобальне потепління стає **дедалі помітнішим**.

Боротися за довкілля стає **дедалі важче**.

Завершення

А на сьогодні все! Знову ж таки, сподіваюсь, що з кожним епізодом подкасту ви дедалі більше знаєте про Україну та українців та дедалі краще розумієте українську мову! Мені дуже приємно вчити вас і розповідати вам щось цікавеньке. А якщо б ви хотіли розповісти мені про свої успіхи у вивченні української мови, або запитати мене щось, я була б дуже рада отримати від вас голосове повідомлення. Просто запишіть себе на **диктофон**, він має бути у вас в телефоні, всього 1-2 хвилини, і надішліть мені на адресу anna@ukrainianlessons.com — моя електронна адреса.

І якщо ви ще цього не зробили, підписуйтесь на преміум, щоб отримувати конспекти уроків з повним текстом, таблицями і вправами. Більше про преміум дізнавайтесь на сторінці епізоду ukrainianlessons.com/episode136.

Бажаю вам гарного дня чи вечора! На все добре!

диктофон — voice recorder

Вправи

1

Заповніть пропуски в тексті:

багаторазові торбинки (о. в.)	сортувати сміття	споживання
вуглецевий слід (р. в.)	вуглекислий газ	
забруднюватися (теп. час)	довкілля	

1. Купуючи овочі чи фрукти, я не беру пакети, а користуюся _____.
2. Чим коротший шлях продуктів до твого дому, тим менший екологічний слід вони мають — під час їхнього транспортування здійснюється менше викидів в атмосферу, тобто повітря менше _____.
3. Бути zero waste досить складно, але кожен може, по-перше, мінімізувати _____, а по-друге, _____: окремо збирати папір, скло, різні види пластику...
4. Протягом останнього століття середня температура на Землі, за оцінкою NASA, зросла від 0,6 до 0,9 °C. Причина зростання температури — _____.
5. Найшкідливішими для _____ є м'ясні та молочні продукти, точніше — їхнє виробництво.
6. Купівля місцевої їжі, як правило, призводить до зменшення _____.

2

Утворіть вищий ступінь порівняння від слів у дужках:

1. Дедалі _____ (багато) людей сортують сміття в Україні.
2. Ми намагаємося дедалі _____ (часто) купувати місцеві продукти та одяг, бо їхнє виробництво менше шкодить навколишньому середовищу.

Конспект уроку №136
Екологічні тренди та екологічні традиції в Україні

3. Люди дедалі _____ (**мало**) читають паперові книжки.
4. У місті стає дедалі _____ (**важко**) дихати через забруднене повітря.
5. Через глобальне потепління океани стають дедалі _____ (**теплыми**).
6. Забруднення повітря та зміна клімату стають дедалі _____
(**серйозними**) проблемами людства.

3

Перекладіть українською мовою:

1. Scientists have studied global warming for over 100 years.

2. Environmental pollution and climate change are two major global problems of humankind.

3. Children should learn about waste sorting in the kindergarten.

4. Recycling is the process of converting waste into new things. More and more of today's products are being manufactured with recycled waste.

5. Do you have ideas on how to reuse this old furniture?

6. More and more people from all over the world are listening to the Ukrainian Lessons Podcast!

Key Phrases 4-136

змiна клiмату	climate change
глобальне потеплiння	global warming
вуглекiсний газ	carbon dioxide
вуглецeвий слiд	carbon footprint
парникoвий ефект	greenhouse effect
навкoлишнє середoвище = довкiлля	environment
забруднення навкoлишнього середoвища	environmental pollution
сортування смiття	waste sorting
переробка смiття = вторiнна переробка	recycling
дати друге життя	to reuse, to “give a second life”

Відповіді на вправи

1

1. багаторазовими торбинками
2. забруднюється
3. споживання, сортувати сміття
4. вуглекислий газ
5. довкілля
6. вуглецевого сліду

2

1. більше
2. частіше
3. менше
4. важче
5. теплішими
6. серйознішими

3

1. Вчені вивчали глобальне потепління понад (більше ніж) 100 років.
2. Забруднення навколишнього середовища (довкілля) та зміна клімату — дві основні глобальні проблеми людства.
3. Діти повинні (мають) дізнаватися про сортування сміття (відходів) у дитячому садку.
4. Переробка — це процес перетворення відходів (сміття) на нові речі. Все більше і більше (дедалі більше) сучасних продуктів виробляють (виготовляють) з перероблених відходів.
5. У тебе є / Ти маєш (У вас є / Ви маєте) ідеї, як дати друге життя цим старим меблям?
6. Дедалі більше (все більше, більше і більше) людей з цілого світу слухають подкаст «Уроки української»!

Конспект уроку № 137

5 порад для покращення української мови

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode137

Вступ

Привіт! Це Анна Огойко, ваша вчителька української. І ви слухаєте подкаст «Уроки української». Це аудіоуроки та розповіді для всіх, хто вивчає і любить українську мову.

Ви слухаєте четвертий сезон подкасту, у якому я говорю повільно, але тільки українською, стовідсотково.

Якщо ви зараз можете розуміти, що я кажу, то ви вже **щонайменше на середньому рівні** української мови. Вітаю!

Але проблема в середньому рівні у тому, що ви можете відчувати, що дуже повільно прогресуєте, також вам може бути важко знайти час чи мотивацію займатися українською, правда?

Тому сьогодні я вирішила дати вам кілька **порад** для того, щоб **вдосконалювати**, покращувати свою українську мову, або будь-яку іншу іноземну мову, на середньому чи **високому рівні**.

І не забудьте підготувати конспект уроку, якщо ви підписані на преміум, бо там ви можете прочитати все, що я кажу, подивитися місця, які вам незрозумілі, і робити вправи, звичайно. Добре? Готові починати? До роботи!

щонайменше — at least, in the least possible degree
середній рівень — intermediate level

порада — advice
вдосконалювати — to improve, to perfect
високий рівень — advanced level

5 порад для покращення української мови

Добре, отже, ви розумієте, що я кажу українською на подкасті. Супер! Але що далі? Який новий етап? Це — вирішувати вам!

Моя перша порада — подумайте і визначте, яка у вас зараз **мета** вивчення української мови? Чи, може, ви хочете краще розуміти своїх родичів в Україні, коли ви приїдете до них наступного разу? Чи, можливо, ви хочете дізнаватися новини з України українською мовою?

мета = ціль — aim, goal, purpose

Конспект уроку №137

5 порад для покращення української мови

Саме від ваших цілей, вашої мети, залежить, як саме вам працювати над мовою. Наприклад, якщо ви хочете вчитися в Україні, то вам треба попрацювати над **письмом** і граматикою, так? А якщо ви хочете краще розуміти своїх родичів, то вам треба дивитися відео, але відео з реального життя, а також вам варто шукати **можливості** говорити українською мовою.

Знову ж таки, перше, що ви маєте зробити, це визначити свою **ціль**, свою наступну мету, свою мрію. Про що би ви мріяли, як би ви хотіли розмовляти, писати, читати українською мовою через рік? Що би ви хотіли вміти робити українською мовою? Задумайтесь зараз.

Ну як? Подумали? **Визначили** свою ціль? Добре.

Тепер моя друга порада — знайдіть час для української мови. Мені здається, це найбільша проблема сьогодні. Люди дуже зайняті! У всіх нас мало часу. Тому потрібно подумати і визначити, коли ви можете вивчати і покращувати українську мову. Додайте це в календар.

Це може бути стільки часу, скільки ви реально можете **собі дозволити**. Але також не занадто багато, бо вам має бути приємно **присвячувати час** українській мові. Ви не хочете **змушувати** себе вчитися. Ні, це нам не потрібно.

Насправді це моя проблема зараз. Я маю дуже багато роботи зараз і досить зайнята, але я хочу вивчати **шведську мову**. І я собі запланувала, що буду займатися шведською кожного дня після роботи, о 17:30, по **півгодинки**.

Але проблема в тому, що після роботи я дуже втомлена! І мені зовсім не хочеться знову сидіти перед комп'ютером, щоб додавати нові слова в Анкі чи дивитися якісь відео шведською! Не хочеться!

Тому я вирішила, що буду краще займатися шведською на вихідних. В суботу і в неділю після обіду. А в будні дні я буду тільки повторювати слова в Анкі, але не після роботи, бо я тоді дуже втомлена, а перед обідом.

Також я вирішила, що більше буду займатися шведською вже з січня, тому що я знаю, що тоді в мене буде більше вільного часу.

Отже, моя порада — будьте реалістичними, але обов'язково подумайте, коли ви можете займатися українською.

І коли ви визначили час для української мови, **постає** інше **питання**: а що саме робити в цей час?

Так, ну, по-перше, це залежить від ваших цілей. А по-друге, це залежить від того, що вам подобається робити!

Тому моя третя порада — складіть собі **список**. Наприклад, можете назвати його «Моя українська мова». І в цей список запишіть ідеї того, що би ви хотіли робити, щоб покращувати українську мову.

Я можу дати вам кілька ідей. Ну наприклад, слухати Ukrainian Lessons

письмо — writing

можливість — possibility, opportunity, chance

ціль — 1) target, mark;
2) aim, goal

визначити — 1) to determine, to fix; 2) to define

змушувати — to force

шведська мова —
Swedish language

півгодинки = півгодини =
30 хвилин — half an hour

постає питання —
the question arises

список — list

Podcast кожного тижня! Це очевидно, правда? А інша ідея, наприклад, це прочитати **оповідання** українською мовою (оповідання — це така коротка історія). Ну це якщо вам подобається література.

Або може бути — прочитати статтю про політику, чи прочитати новини українською мовою.

Або написати українською мовою про свою **відпустку**.

Чи знайти друга за **листуванням** в Україні.

Може бути також подивитися цікавий український фільм, або просто подивитися український фільм.

Знайти цікавий україномовний канал на ютубі, може бути.

Або **підписатися** на цікавий україномовний **профіль в інстаграмі**.

Знову ж таки, це залежить від того, що вам подобається в житті. Якщо ви щодня перевіряєте інстаграм, то було б чудово, якби там було кілька україномовних блогерів на теми, які вас цікавлять. Бо ви можете не тільки читати там українською публікації, а й можете коментувати українською і дивитися розповіді (тобто сторіс).

Але якщо ви не інстаграмна людина, а любите, наприклад, читати, ви можете потрошки починати читати літературу українською. А якщо ви не любите **художню літературу**, спробуйте почитати нехудожню книжку українською, наприклад, щось про **саморозвиток**.

Ну і, звичайно, ви можете дивитися відео на теми, які вам подобаються. І ви можете сказати: «Анно, але я ще не розумію відео чи книжок українською мовою!». Звичайно, це зрозуміло! **Перехід** від середнього на високий рівень — це досить **тривалий** процес.

Але у вивченні мови, як і у вивченні будь-чого, дуже важливо **виходити з зони комфорту**. Тобто робити щось, що змусить ваш мозок **напружуватися**, думати. Тому я вам рекомендую поєднувати різні види **діяльності**.

Ви можете слухати мій подкаст, робити вправи, займатися з **підручником**, читати якісь прості тексти, але також хоча б трошки дивитися автентичні відео чи читати реальні книги українською! І для початку це може бути трошечки, хоча б одну хвилину відео чи одну сторінку книжки. Виходьте з зони комфорту! Це весело!

Отже, моя порада — створіть список, що би ви хотіли робити українською мовою.

Четверта порада — це більше така вправа, яка допомогла мені самій краще розуміти французьку та іспанську мови.

Знайдіть українське відео, бажано з **субтитрами**. У нас на сайті є ціла

оповідання — story, narration

відпустка — leave, vacation

листування — correspondence, exchanging letters

підписатися — to sign up
профіль в інстаграмі — Instagram account

саморозвиток — self-development

перехід — crossing, passage
тривалий — long, of long duration, prolonged

напружуватися — to strain oneself, to exert oneself
діяльність — 1) activity, action; 2) activities, occupation
підручник — textbook

субтитри — subtitles

колекція таких відео з субтитрами, я залишу посилання на сторінці цього епізоду.

Отже, дивіться це відео без субтитрів і зупиняйте його через кожне **речення**. Тобто ви прослухали одне речення — зупинили, і тепер спробуйте самі сказати **вголос**, що ви почули. Якщо треба, перемотайте назад і ще раз послухайте. І так знову і знову, слухайте одне речення так часто, щоб ви нарешті зрозуміли його і могли повністю його самі сказати вголос.

І щоб перевірити, або якщо у вас не виходить зрозуміти, включіть субтитри, і подивіться, чи правильно ви сказали, чи є якісь нові слова. Також ви можете записувати, що ви чуєте, щоб тренувати письмо. Це чудова вправа, яка допомагає вам тренувати різні **навички**: це і розуміння, і **вимову**, і граматику, бо ви бачите ці граматичні структури, і ви **розбираєте** це речення дуже детально, і звичайно, ви будете так вивчати нові слова.

Причому бажано вибирати відео не з новин чи нічого такого серйозного, а щось таке, де хтось говорить природно — так як в житті, наприклад, це може бути ютуб-блогер, який щось просто розповідає про життя. Знову ж таки, я залишу посилання на список таких автентичних відео з субтитрами на сторінці епізоду. Це ukrainianlessons.com/episode137.

Отже, сподіваюся, ви спробуєте цю вправу!

А наступна моя порада, номер п'ять — це знайти собі мовного тата чи маму. Так! Мовний тато чи мама — це так званий англійською “language parent” — це людина, яка буде допомагати вам покращувати українську мову.

Якщо чесно, краще, якщо це буде хтось зовсім новий. Тобто не ваш український хлопець чи ваша українська дружина. Краще знайдіть собі людину, яка буде саме вашим мовним партнером, тобто ви будете проводити **обмін** навчання різних мов, або це може бути репетитор, тобто **викладач** мови, і ви можете з цією людиною спілкуватися українською мовою на різні теми.

І головне тут, щоб ви почувалися з цією людиною комфортно і не боялися робити помилки. Тому що, якщо це буде, наприклад, ваша близька людина, ваш український хлопець чи дружина, то вам буде якось трошки **соромно** робити помилки, правда?

А саме ваші помилки це важлива частина навчального процесу! Основна мета спілкування з такою людиною має бути мовна, саме мовна, практика. Що я маю на увазі?

Ну дивіться, ви знайшли людину з України, яка хоче покращувати свою англійську мову. Ви можете **домовитися**, що будете зустрічатися або **зідзвонюватися** в скайпі один раз на тиждень. Під час розмови пів години ви говорите українською мовою, а інші пів години — англійською.

І коли ви говорите українською, попросіть свого партнера, щоб він записував всі помилки, які він чує. Потім ви можете подивитися на цей список і він вам також пояснить, чому так неправильно, а як правильно.

речення — sentence

вголос — aloud

навички — skills

вимова — pronunciation, spelling

розбирати — to take to pieces

обмін — exchange, interchange

викладач — teacher, lecturer, instructor

вам соромно — you are ashamed

домовитися — to arrange, to settle

зідзвонюватися — to call each other

І таким чином у вас буде список своїх помилок, який ви можете прочитати пізніше, щоб більше цих помилок не повторювати.

Так ви можете займатися або за обміном з іншою людиною або просто з репетитором. Але не всі репетитори будуть це робити — записувати помилки. Тому ви повинні **дати** їм **знати**, що ви хочете знати помилки, ви не боїтесь помилок і ви хотіли б мати такий список помилок після уроку.

Отже, знайдіть собі мовного тата чи маму, регулярно спілкуйтеся з нею про життя і вчіться на помилках! Я так робила з іспанської та французької мов, і це мені дуже допомогло почуватися **впевненіше**, коли я говорю цими мовами. Така практика розвиває **впевненість** у собі. І це дуже важливо, щоб заговорити іноземною мовою вільно.

І до речі, своїх мовних партнерів і репетиторів з іспанської і французької я знаходила на сайті, який називається italki. У мене є стаття про те, як це зробити. І посилання на цю статтю буде на сторінці цього епізоду.

А це були мої п'ять порад для покращення української мови. Повторимо їх?

По-перше, **встановіть** цілі.

По-друге, знайдіть час.

По-третє, складіть список «Моя українська мова».

По-четверте, повторюйте, що говорять у відео.

І по-п'яте, знайдіть собі мовного тата чи маму.

А головне, робіть те, що **приносить вам задоволення**, і тоді, коли вам цього хочеться. Насолоджуйтесь процесом!

дати знати — to let to know

впевнено — confidently

впевненість — confidence

встановіти — to determine, to establish

Корисні фрази та ідіоми

А зараз ми розглянемо деякі корисні ідіоми та фрази. На початку я сказала, що ви присвятить вивченню української мови стільки часу, скільки реально можете **собі дозволити**.

«Дозволити собі», або «собі дозволити», «дозволяти собі» (недоконаний вид).

Хтось може ще сказати: «Я на дієті. Я не можу дозволити собі їсти солодке». Так, тобто ця людина не дозволяє собі їсти солодке, вона каже «ні» солодкому. Це вона робить через особисті **переконання**. Дозволити собі.

переконання — conviction, persuasion, belief

Отже, присвячуйте українській мові стільки часу, скільки реально можете собі дозволити.

Але також не занадто багато, бо вам має бути приємно **присвячувати час** українській мові.

Присвячувати час — це корисний вираз, який ми вживаємо, коли хочемо сказати, що ми будемо чимось займатися і ми даємо свій час на це, ми присвячуємо час чомусь (давальний відмінок).

Наприклад: «Я завжди рада присвячувати час підготовці нових епізодів подкасту».

Або: «Наступного року я присвячу більше часу вивченню **іноземних мов**». Ви зі мною?

Далі я казала: «Як варіант, ви можете читати **художню літературу** українською мовою, або якщо ви не любите читати художню літературу, ви можете читати нехудожню літературу». Зараз також в Україні ми вживаємо англійське слово «нонфікшн», іноді ми кажемо це «нехудожня література». А художня література — це **романи**, все що має якийсь **вигаданий сюжет**.

На жаль, останнім часом я рідко читаю художню літературу, хоча раніше я читала тільки художню. Я хочу читати більше художньої літератури. Можливо, ви порадите мені якийсь цікавий роман?

Я сказала, що у вивченні української мови, як у вивченні будь-чого, дуже важливо **виходити з зони комфорту**. Тобто робити щось, що змушує мозок напружуватися, думати.

Виходити з зони комфорту. Такий самий вираз є в англійській мові.

Виходити з зони комфорту не завжди приємно, але це важливо, щоб розвиватися.

І насамкінець я сказала, щоб ви робили те, що **приносить вам задоволення** (приносити задоволення) — тобто те, що вам подобається, від чого у вас задоволення, радість, щастя.

Що вам приносить задоволення? Мені — кулінарія, подорожі і вивчення іноземних мов. А також запис цього подкасту! Усе це приносить мені задоволення.

іноземна мова —
foreign language

роман — novel, romance
вигаданий — fictitious
сюжет — plot

Цікавинка з граматики

На початку епізоду я сказала, що якщо ви можете розуміти, що я кажу, то ви вже щонайменше на середньому рівні. Таке цікаве слово — щонайменше. Це одне слово.

Щонайменше або якнайменше — тут ми додаємо «що» або «як» до найвищого ступеня порівняння, тобто ми маємо слово, наприклад, «мало», а найвищий ступінь порівняння — «найменше».

І з цього можна утворити такі дуже високі ступені порівняння: щонайменше, якнайменше або щонайкраще, якнайкраще — це означає дуже-дуже добре, добре, як тільки можна, або щонайбільший, якнайбільший — тобто дуже великий, якомога більший.

Наприклад: «Вибери щонайбільший **кавун** (або якнайбільший кавун)». Тобто дуже великий, який є найбільший точно.

кавун — watermelon

Так само: «Я хочу робити якнайменше (щонайменше) помилок». Так мало, як можливо.

Але також слова, які починаються з «щонай» можна використовувати в інших ситуаціях, коли, наприклад щонайменше означає «не менше ніж».

Ось послухайте приклад, який був на початку:

«Ви вже щонайменше на середньому рівні української мови». Тобто у вас вже принаймні середній рівень української, у вас рівень не менший ніж середній — ви вже щонайменше на середньому рівні.

Також може бути щонайбільше, тобто «не більше ніж».

Я можу дозволити собі займатися іноземними мовами щонайбільше 5 годин на тиждень. Тобто це максимум — щонайбільше.

А ви повинні слухати подкаст щонайменше раз на тиждень і щонайбільше 5 разів на тиждень. Добре?

Як завжди, таблиці і вправи на цю тему ви можете знайти в конспекті уроку.

Вживання «що», «як» зі ступенями порівняння

ЩО, ЯК + найвищий ступінь порівняння **прикметника**

Прикметник	Значення	Приклад
щонайкращий якнайкращий	максимально хороший, добрий	Я хочу тобі подякувати — і зараз щонайкращий для цього момент.
щонайбільший якнайбільший	максимально великий	У цій книгарні щонайбільший асортимент художньої літератури.
щонайнижчий якнайнижчий	максимально низький	На секунд-хенді можна купити класні речі за якнайнижчими цінами.

Вживання «що», «як» зі ступенями порівняння

ЩО, ЯК + найвищий ступінь порівняння **прислівника**

Прислівник	Значення	Приклад
щонайбільше	1. = якнайбільше, максимально багато 2. не більше ніж	1. Моя мета — вивчати щонайбільше українських слів щодня! 2. В магазині залишилось щонайбільше 10 підручників. Їх дуже швидко розкупляють!
щонайменше	1. = якнайменше, максимально мало 2. не менше ніж	1. Моя ціль — робити щонайменше помилок у розмові українською! 2. Щонайменше 15 людей загинули в результаті вибуху.
щонайдовше	1. = якнайдовше, максимально довго 2. не довше ніж	1. Я хочу щонайдовше побути з тобою! 2. Всі питання планують вирішити щонайдовше до кінця місяця.

Завершення

На сьогодні все! Тепер вам потрібно чекати щонайбільше 7 днів до нового епізоду подкасту. Ну **хіба що** вже є нові епізоди.

Сподіваюсь, мої поради сьогодні якось допоможуть вам покращувати свою українську мову і насолоджуватися процесом — отримувати задоволення від вивчення української.

А якщо ви хочете отримати ще більше задоволення, обов'язково **скористайтесь** нашими конспектами уроків, де ви можете знайти повний текст епізоду, таблиці та вправи. Конспекти і картки зі словами є частиною преміум-підписки. Більше про підписку і додаткові посилання до уроку ви можете знайти на сторінці епізоду ukrainianlessons.com/episode137.

Всього вам найкращого! Гарного дня чи вечора! До побачення!

хіба́ що — except for, unless

скориста́тися — to take the opportunity, to take advantage, to use

Вправи

1

Заповніть пропуски в реченнях виразами:

дозволити собі	художня література (д. в.)	приносить задоволення
присвячувати час	виходити з зони комфорту	

1. Моя сестра працювала викладачем в університеті, але залишила роботу, щоб повністю _____ сім'ї.
2. На жаль, більшість українців не може _____ відпустку за кордоном.
3. Дедалі частіше український читач віддає перевагу книжкам нон-фікшн, а не _____.
4. Щоб змінювати своє життя на краще і розвиватися, потрібно регулярно _____.
5. Коли в людини депресія, ніщо їй не _____.

2

Замініть вирази в дужках формами з «щонай...»:

1. Можливо, ми приїдемо в Україну в липні або серпні, _____
(не пізніше ніж) у вересні.
2. Уроки з репетитором принесли _____
(максимально хороший) результат. Тепер я набагато впевненіше спілкуюся українською!
3. Ми проведемо _____
(не менше ніж) 5 днів у Карпатах!
4. Давай зідзвонимося ввечері, але _____
(не пізніше ніж) о 21.00.
5. Бажаю, щоб навчання приносило тобі _____
(максимально багато) задоволення!
6. Я хочу _____
(максимально швидко) вивчити українську мову, бо планую відвідати родичів в Україні в наступному році.

3

Перекладіть українською мовою:

1. To feel good, you should sleep for at least 7 hours each day.

2. At school, children learn at least 2 foreign languages.

3. Novel and story are the main forms of fiction writing.

4. Try to devote time to personal and professional self-development each day!

5. Don't be afraid to step out of your comfort zone!

6. Food is the only thing in this world that brings him joy.

Key Phrases 4-137

собі́ дозвóлити	to afford
присвя́чувати час	to devote one's time to someone / something
худóжня літерату́ра	fiction, belles-letters
вихóдити з зóни комфóрту	to step out of one's comfort zone
принóсити задовóлення	to bring joy

Відповіді на вправи

1

1. присвячувати час
2. дозволити собі
3. художній літературі
4. виходити з зони комфорту
5. приносить задоволення

2

1. щонайпізніше
2. щонайкращий
3. щонайменше
4. щонайпізніше
5. щонайбільше
6. щонайшвидше

3

1. Щоб добре почуватися (щоб почувати себе добре), потрібно спати щонайменше (мінімум, принаймні, хоча б) 7 годин кожного дня (щодня, на день).
2. У школі діти вивчають щонайменше (мінімум принаймні) дві іноземні мови.
3. Роман та оповідання — (це) головні форми художньої літератури.
4. Намагайтеся (намагайся) присвячувати час особистому та професійному розвитку кожного дня (щодня)!
5. Не бійтеся (не бійся) виходити з зони комфорту!
6. Їжа — це єдине у цьому світі, що приносить йому задоволення.

Конспект уроку № 138

Як пережити зиму в Україні?

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode138

Вступ

Привіт! Це Анна Огойко з новим епізодом подкасту Ukrainian Lessons — подкасту для всіх, хто вивчає і любить українську мову.

Якщо, можливо, це ваш перший епізод подкасту, то дозвольте **відрекомендуватися**. Мене звати Анна, я українка і вчителька української мови.

Я дуже люблю українську мову і тому вирішила займатися тим, щоб допомагати іншим людям вивчати мою мову. **Зокрема** я роблю це через цей подкаст.

Подкаст «Уроки української» зараз, у 2019 році, має чотири сезони. Можливо, ви слухаєте цей епізод в майбутньому, і вже є п'ять чи шість сезонів. **Хтозна?**

Перший і другий сезон — для початківців, третій сезон — для середнього рівня, і зараз триває четвертий сезон — для високого середнього чи високого рівня. Якщо ви можете **більш-менш** розуміти, що я кажу, то у вас високий середній чи високий рівень української мови.

Я вважаю, що на цьому рівні дуже важливо багато слухати і багато читати, щоб ваш мозок автоматично вивчав нові слова і повторював граматичні структури.

Також важлива практика, звичайно. Ми кажемо українською «**набити руку**», тобто багато практикуватися, щоб вільно говорити українською мовою. Набити руку.

Ну про це я, до речі, розповідала в попередньому епізоді подкасту: в епізоді 137 я давала 5 порад для покращення української мови. Тому раджу вам послухати, якщо вам потрібна мотивація чи ідеї для вивчення української мови!

Так... Мотивація... Це така штука, якої нам часто **бракує**, правда? Часто у нас немає мотивації. Особливо зараз трошки важко знайти мотивацію, тому що зараз зима, початок зими. Зараз початок грудня. Я зараз живу у Швеції, в Стокгольмі, і тут зима дуже схожа на українську. Тут так само холодно, іноді **йде сніг**, а ще дуже короткий день і довга ніч, тобто дуже темно.

відрекомендуватися —
to introduce oneself

зокрема — in particular,
especially

Хтозна? — Who knows?

більш-менш — more or less

бракувати — to be short of,
to lack

йде сніг — it is snowing

Конспект уроку №138

Як пережити зиму в Україні?

Не знаю, можливо, ви слухаєте з Канади, то для вас зима — це нормально, але можливо, ви з Каліфорнії чи Іспанії, тоді вам може бути важко звикнути до зими.

Я знаю людей, які люблять зиму, можна сказати, **обожають** зиму, вони люблять зимові види спорту, **лижі**, сніг... Я **не належу до таких людей**.

Хоча я і **не маю нічого проти зими**! Як кажуть: «У природи нема поганої погоди» — це така стара пісня в одному радянському фільмі. «У природи нема поганої погоди».

Так, можливо, я **віддаю перевагу** осені і весні, але зима — це теж може бути цікаво і весело. Єдине, мені особисто треба трошки підготуватись до зими. Фізично і морально.

Отже, сьогодні я вирішила вам трошки розповісти про те, як **пережити** зиму в Україні. Тобто як зробити так, щоб зима в Україні була цікавою і веселою.

Так, можливо, «пережити зиму» — це звучить занадто **драматично**! Я маю на увазі, як можна підготуватись до зими і що можна робити взимку в Україні. То як, готові дізнатися кілька моїх порад?

обожають — to adore,
to love

лижі — skis

віддавати перевагу —
to prefer

пережити — 1) to experience,
to go through; 2) to survive

драматично — dramatic
(adverb)

Як пережити зиму в Україні?

Отже, по-перше, звичайно, взимку не можна **припиняти рухатись**. **Рух** — це дуже важливо для **самопочуття**, для здоров'я. А зима — це чудова можливість займатися зимовими видами спорту.

Ви можете кататись на лижах чи сноуборді. Для цього можна поїхати в Карпати, але це необов'язково! Ви знали, що в Києві теж можна кататись на лижах чи сноуборді?

Так! Мої друзі часто це роблять. Є таке місце в Києві, називається Протасів Яр; **яр** — це така собі мінігора, отже, там можна **спускатись** на лижах, на сноуборді або на **санчатах**!

Сани або санчата — це, знаєте, таке крісло, у яке ви сідаєте і спускаєтесь з гори. Діти дуже люблять санчата! Але і дорослі теж. Я, наприклад, не люблю ні лижі, ні сноуборд, але я люблю санчата.

Хоча взимку не завжди є сніг, наприклад, інколи снігу може не бути. Тоді можна кататись на ковзанах на спеціальних **ковзанках**. Знаєте, **ковзани**? Це таке як **ролики**, але для зими?

У Києві є кілька ковзанок на вулиці, наприклад, на Софіївській площі часто відкривають ковзанку. Але більшість ковзанок в Києві знаходяться в торгових центрах. Отже, якщо ви ніколи не катались на ковзанах, можете спробувати це в Україні. Ви можете **взяти** ковзани **на прокат**.

припиняти — to stop

рухатись — to move

рух — motion, movement

самопочуття — state of health

яр — gully, ravine

спускатись — to get down,
to down

санчата — sled

ковзанка — skating rink

ковзані — skates

ролики — roller-skates

А далі я хочу розповісти більше про здоров'я, бо взимку можна дуже легко **застудитись** або захворіти. Найкраще, що ви можете зробити, це **запобігти хворобам**. Тобто робити щось, щоб не хворіти.

По-перше, можна зробити **щеплення** від **грипу**, ну якщо ви хочете. Тоді у вас буде менший шанс захворіти на грип. Грип — це така типова зимова вірусна хвороба.

По-друге, треба зміцнювати імунітет. Для цього варто їсти вітаміни. Це різні фрукти та овочі. В Україні ми їмо сезонні фрукти та овочі, а взимку їх мало. Тому ми переважно їмо цитрусові (це апельсини і мандарини), а також овочі та фрукти, які добре зберігаються (це яблука, морква, капуста, буряк).

Традиційно в Україні ми їмо **квашену капусту** — це така капуста, яку ми влітку чи восени **заквасили**, тобто цю капусту засипають сіллю і закривають в банку. У квашеній капусті дуже багато вітаміну С. Ви знали таке?

Ну і, звичайно, важливо їсти молочні продукти, тому що взимку нам потрібно вживати більше вітаміну Д, бо взимку мало сонця. Вітамін Д також можна вживати в таблетках.

Отже, імунітет ми зміцнили, але що ще важливо, щоб не захворіти? Звичайно, не **замерзати**! Тобто робити так, щоб вам завжди було тепло. Якщо ви замерзнете, якщо ви на дворі і вам холодно, то у вас швидко почнеться **нежить**, **кашель**, а може навіть **застуда** чи грип.

Тому підготуйтеся **заздалегідь**. Купіть теплу куртку — ми називаємо ці куртки «**пуховик**», тому що вони складаються з пуху, з **гусячого пуху**. Пуховик. Також купіть собі шапку, шарф, рукавиці, теплі шкарпетки. А останніми роками я відкрила для себе дуже корисну річ: **термобілизну**. Це такий теплий одяг, який ви одягаєте під штани і під светр. Це дуже зручно і тепло. Термобілизна.

Отже, ви одягнулися тепло. Далі, щоб вам було не холодно і щоб ви були здорові, пийте багато чаю. Чай, як на мене, це просто улюблений напій українців. Ми п'ємо чорний, зелений і багато видів трав'яного чаю. А ще **обліпиховий**, **імбирний**...

Ну в кав'ярні в Україні ви можете побачити, скільки видів чаю у нас є. Пам'ятаєте, про це я розповідала також у третьому сезоні подкасту?

А крім чаю, до речі, дорослі українці люблять взимку пити глінтвейн, ми варимо глінтвейн — це таке гаряче вино зі спеціями: з **корицею**, з **імбиром**, з **гвоздику**, з медом. Ммм, це дуже смачно! Я ще люблю глінтвейн з яблуками. Це чудовий напій для вечора п'ятниці з друзями.

До речі, про друзів. Щоб не сумувати взимку і щоб було тепліше і веселіше, зустрічайтеся частіше з друзями! **Ходіть в гості** або запрошуйте друзів до себе додому.

Крім того, ви можете ходити з друзями чи зі своєю **половинкою** на цікаві

застудитись — to catch cold

щеплення — vaccination

грип — influenza, flu

квашена капуста —

sour cabbage

заквасити — to make sour

замерзати — to freeze,

to feel cold

нежить — running nose

кашель — cough

застуда — cold

заздалегідь — beforehand,

in advance

пуховик — down-padded coat

гусячий пух — goose down

термобілизна — thermal

underwear

обліпиховий — sea buckthorn

(adjective)

імбирний — ginger (adjective)

кориця — cinnamon

імбір — ginger

гвоздика — cloves

половинка — soul mate,

other half

Конспект уроку №138

Як пережити зиму в Україні?

події, їх взимку в Києві дуже багато! Наприклад, зима — це якраз театральний сезон, коли в театрах і операх є багато **вистав**.

Так само є багато концертів, наприклад, у **філармонії**, якщо ви любите класичну музику. В грудні і в січні в містах працюють різдвяні ярмарки. Я подивилась, що у Львові, наприклад, ярмарок буде з 13 грудня до 19 січня цього року.

Або можна просто ходити в кіно — там набагато тепліше, ніж на вулиці! Правда?

До речі, не знаю, чи так **всюди**, але взимку, особливо під час новорічних свят, мені хочеться дивитись більше мультиків, особливо старих, радянських мультиків, з якими я виросла. Вони веселі і яскраві — це те, що треба для холодних і темних днів.

Взагалі намагайтеся взимку використовувати яскраві кольори: в одязі чи в інтер'єрі. Або коли, наприклад, будете **прикрашати ялинку**.

І остання моя порада — це, звичайно, готувати щось смачненьке! Якщо ви любите готувати. Я, наприклад, взимку дуже люблю багато **пекти**. Пекти печиво, кекси (це те саме, що мафіни), чи яблучний пиріг.

Готування допомагає мені розслабитись і **забути про все на світі**, а крім того, виходить такий смачний результат! І вдома потім приємно пахне. А ще можна запросити друзів **скуштувати** печиво і попиту разом чаю, наприклад, обліпихового чаю.

Ну як? Тепер хочете пожити взимку в Україні? Ласкаво просимо!

Отже, нагадаю ще раз мої поради для вас, коротенько.

- Займайтеся зимовими видами спорту. Рухайтесь!
- Зміцнюйте імунітет.
- Одягайтеся тепло.
- Пийте багато чаю і глінтвейн.
- Ходіть в гості.
- Ходіть на цікаві події.
- Дивіться мультики.
- Використовуйте яскраві кольори.
- І готуйте щось смачненьке. А потім запрошуйте друзів в гості!

вистáва — play, performance

філармóнія — philharmonic

всю́ди — everywhere, anywhere, all over

прикраша́ти яли́нку — to decorate a Christmas tree

пекти́ — to bake

скуштува́ти — to taste, to try

Корисні фрази та ідіоми

А зараз, як завжди, я розповім вам трошки більше про деякі фрази та ідіоми, які я казала сьогодні.

По-перше, на початку епізоду я рекомендувала вам **«набити руку»** на українській мові, тобто багато практикуватися. Набити руку.

Наприклад: «Щоб навчитися добре **ліпити вареники**, треба набити руку». Далі, коли я говорила про зиму, я казала, що багато людей люблять лижі, зиму, зимові види спорту, вони прямо обожають це... Але я **не належу до таких людей**.

«Я належу» або «я не належу до таких людей». Тобто я така сама, як інші, або я не така сама, як інші, тобто я не належу до людей, які люблять все зимове, я не особливо фанат зими.

Ну, наприклад, ще: «Я належу до людей, які п'ють більше чаю, ніж кави».

«Я належу» або «я не належу до людей».

Отже, я не належу до людей, які обожають зиму.

Хоча я **не маю нічого проти** зими!

Не мати нічого проти — тобто я не кажу, що зима це погано. Я нормально до неї **ставлюсь**.

Наприклад: «Я не маю нічого проти, щоб ви прийшли до мене в гості».

Далі я казала, що ви можете кататися на ковзанах. І в Києві ви можете взяти ковзани на прокат.

Брати на прокат — **взяти на прокат** — це взяти покористуватися за певну **плату**. Можна брати машину на прокат, велосипед на прокат, ковзани на прокат, все, що пов'язано з якимось транспортом. Ну, можна сказати, що ковзани чи лижі — це теж своєрідний транспорт.

Одна моя порада була — **ходити в гості**.

Ходити в гості — це традиція українців. Ми любимо ходити до когось в гості.

Традиційно на Різдво українці ходять в гості. Це дуже важливий вираз для нас — ходити в гості.

Я також рекомендувала вам мультики. Мультки веселі і яскраві — це **те, що треба** для холодних і темних днів.

Те, що треба — це типовий вираз, який ми часто вживаємо. Це саме те, що ви хочете, що вам найбільше зараз потрібно.

Ви можете, наприклад, сказати: «Я вивчаю українську мову з подкастом

ліпити вареники — to make (to shape) varenyky

ставитися — to treat, to regard

плата — payment, fee

Конспект уроку №138

Як пережити зиму в Україні?

Анни Огойко. Це те, що треба!». Тобто вам це дуже подобається і це саме те, що вам корисне.

Коли я говорила про те, що я люблю готувати, то казала, що це допомагає мені **розслабитись**, **забути про все на світі**.

розслабитись — to relax

Що можна зробити, щоб забути про все на світі? Я думаю, можна займатися йогою, почитати якусь художню книжку, а головне — вимкнути Інтернет! Правда? Щоб забути про все на світі.

І ще одна фраза була трошки раніше, але я про неї забула, це **запобігти хворобам**.

Я казала, щоб не застудитись, не захворіти, важливо запобігати хворобам або запобігти хворобам.

Запобігти — запобігати — це робити так, щоб щось не сталося. Наприклад, запобігти хворобі — зробити так, щоб не захворіти.

І зверніть увагу, що дієслово запобігти — запобігати вживаємо з давальним відмінком. Так, запобігти кому? чому?

Щоб запобігти грипу, треба часто мити руки.

Щоб запобігти **інфляції**, український парламент **прийняв** новий **закон**.

інфляція — inflation
прийняти закон —
to pass a law

До речі, всі ці корисні вирази з перекладом на англійську мову є в конспекті цього уроку. Також там є чудові вправи для практики! Ці вправи розробляє наша редакторка Ірина, вони мені дуже подобаються.

Конспекти, тобто додаткові документи до уроків, є частиною нашої преміум-підписки. Більше про те, як отримувати конспекти уроків, ви можете дізнатися за посиланням ukrainianlessons.com/premium.

Цікавинка з граматики

Подкаст «Уроки української» зараз, у 2019 році, має чотири сезони. Можливо, ви слухаєте цей епізод в майбутньому, і вже є п'ять чи шість сезонів. Сезони — сезонів.

В українській мові, **на відміну від** англійської мови, **числа** можуть поєднуватись з двома різними відмінками, а не просто з **множиною**.

Тобто в англійській мові все просто, ми кажемо: “two seasons”, “three seasons”, “five seasons”, “ten seasons”.

Але українською все трішки складніше. Ми говоримо «два сезони», але «п'ять сезонів». І так само — десять сезонів.

Сезони — це називний відмінок множини. А «сезонів» — це родовий відмінок множини. Отже, правило таке: числа два, три, чотири вживаємо з називним відмінком множини, тобто зі звичайною множиною. Чотири сезони. Це ще така назва піци — чотири сезони.

А числа п'ять, шість, сім і так далі вживаємо з родовим відмінком множини. П'ять сезонів, десять сезонів.

До речі, так само і складні числа, які закінчуються на 2, 3, 4, 5 і далі.

Дивіться: двадцять два студенти (тому що 2, 22 студенти), але двадцять п'ять студентів (тому що 5). Сорок дві студентки, але сорок шість студенток (це жіночий рід).

Я знаю, що родовий відмінок множини — це може бути непросто. Тому в конспекті цього уроку буде табличка про утворення родового відмінка множини.

Також там буде вправа для практики цього правила. Тож не **пропустіть!** У кожному конспекті уроку є щонайменше три вправи.

на відміну від — unlike
число — 1) number;
2) quantity; 3) date
множинá — plural

пропускáти — to pass over,
to miss

Родовий відмінок множини			
Вживання	Закінчення	Називний відмінок однина — множина	Родовий відмінок множини
іменники чоловічого роду	-ів, -їв	чоловік — чоловіки студент — студенти герой — герої день — дні	чоловік ів студент ів геро їв дн ів
деякі іменники середнього роду на -е, -я		прислів'я — прислів'я море — моря поле — поля	прислів' їв мор ів пол ів
іменники жіночого роду	нульове закінчення	жінка — жінки сестра — сестри рука — руки	жін ок сест ер рук
іменники середнього роду на -о ; більшість іменників середнього роду на -е, -я *при утворенні родового відм. множ. відбуваються фонетичні зміни: 1) чергування о, е з і (слова — слів) 2) у разі збігу приголосних з'являються голосні о, е : вікон, відер		вікно — вікна відро — відра слово — слова місце — місця яйце — яйця завдання — завдання питання — питання весілля — весілля	вікон відер слів місць яєць завдань питань весіль
деякі іменники чоловічого роду деякі іменники жіночого роду	-ей	гість — гості кінь — коні	гост ей кон ей
деякі іменники середнього роду		ніч — ночі річ — річі курка — кури око — очі плече — плечі	ноч ей реч ей кур ей оч ей плеч ей

Поєднання числівників та іменників

2, 3, 4 (+ 22, 103, 74...)	+ <u>називний</u> відмінок множини	два браті́ дві но́чі три сестрі́ сóрок чоті́ри маші́ни сто три́дцять три корóви
5-20 (+ 30, 40, 100...)	+ <u>родовий</u> відмінок множини	п'ять браті́в шість сестéр чотирна́дцять ночéй сто дев'яно́сто корі́в

Завершення

І на цьому все сьогодні. Сподіваюсь, якщо ви раніше боялися української зими, то тепер ви знаєте, як підготуватися, і більше не боїтеся! Зима в Україні — це справді весело, якщо у вас є цікаві плани і хороші друзі.

До речі, якщо ви будете в Україні в січні, я хочу з вами зустрітись! Я буду в Києві на початку і в середині січня і хочу організувати зустріч слухачів подкасту. Більше про це я напишу в соціальних мережах — у фейсбуці і інстаграмі — а також в нашій **тижневій розсилці**. Тому підписуйтесь!

А поки що не забудьте прочитати повний текст епізоду і зробити вправи у конспекті уроку. Конспекти є частиною нашої преміум-підписки. Щоб дізнатися більше про преміум, заходьте на ukrainianlessons.com/premium.

А я бажаю вам гарної зими чи літа (якщо у вас літо)! Всього найкращого! Па-па!

тижнёва розсілка —
weekly newsletter

 Вправи

1

Заповніть пропуски фразами:

забуваєш про все на світі

не маю нічого проти
брали на прокат

належу до тих людей

Зверніть увагу на виділені слова (родовий відмінок множини).

Лижі чи сноуборд — що краще? Це популярна тема для **дискусій**. Фани кожного з цих зимових видів спорту, мають свої аргументи.

Особисто я _____¹, які
віддають перевагу сноуборду. Хоча _____²
лиж та **лижників**.

Любов до зимових **видів** спорту з'явилася в студентські роки. На вихідних усі поїзди, що рухалися зі Львова в сторону **Карпат**, були переповнені сноубордистами та лижниками.

Грошей на власний борд, черевики та інше спорядження в нас не було і ми _____
_____³ все необхідне вже на місці. Заздалегідь знімали
щонайдешевше житло, самі готували їжу.

В момент, коли ти спускаєшся з гори, ти _____
_____⁴, дихаєш чистим гірським повітрям і насолоджуєшся красою **гір**. Це неповторне
відчуття!

2

Знайдіть зайве слово в кожному рядку:

1. лижі, сноуборд, рух, ковзани, санчата
2. термобілизна, ролики, пуховик, рукавиці
3. грип, застуда, нежить, кашель, кориця
4. щеплення, гвоздика, кориця, імбир, перець

3

Поєднайте числівники та іменники:

1. Ми маємо невеличку ферму. На фермі живуть _____
(5 + кінь), _____ (10 + корова),
_____ (20 + курка).
2. Я нічого не встигаю. У мене всього _____ (2 + рука),
а не _____ (10 + рука).
3. Я послухав епізод про народну мудрість і запам'ятав _____
(5 + приказка) і _____ (5 + прислів'я),
а загалом вивчив десь _____ (20 + слово).
4. Ми проведемо у відпустці (11 + день) _____
і _____ (10 + ніч).
5. Щоб спекти великий яблучний пиріг, потрібно взяти борошно, кефір, 200 грамів цукру, _____
_____ (4 + яйце),
_____ (5 + яблуко),
_____ (3 + ложечка) кориці...

4

Перекладіть українською мовою:

1. She drives very slowly because she hadn't mastered her technique yet.

2. If you are not a person ("if you do not belong to people") who likes to wake up early in the morning, try it to get out of your comfort zone.

3. Mom said she has nothing against my friends coming to visit us.

4. How many bikes would you like to rent?

5. This music helps me forget everything else in the world.

6. It is better to prevent a disease than to treat it.

Key Phrases 4-138

набі́ти ру́ку	to master one's technique in something, to cut one's teeth on smth
(не) нале́жати до та́ких люде́й	to belong to such people
не ма́ти нічо́го проти́	to have nothing against
бра́ти на прока́т — взя́ти на прока́т	to rent, to hire
ходи́ти в го́сті	to come for a visit
забу́ти про все на сві́ті	to forget everything else in the world
запо́бігти хворо́бі	to prevent a disease

Відповіді на вправи

1

1. належу до тих людей
2. не маю нічого проти
3. брали на прокат
4. забуваєш про все на світі

2

1. рух
2. ролики
3. кориця
4. щеплення

3

1. п'ять коней, десять корів, двадцять курей
2. дві руки, десять рук
3. п'ять приказок, п'ять прислів'їв, двадцять слів
4. одинадцять днів, десять ночей
5. чотири яйця, п'ять яблук, три ложечки

4

1. Вона їздить машиною (водить машину / автомобіль) дуже повільно, бо ще не набила руку.
2. Якщо ви не належите до людей, які люблять прокидатися (вставати) рано, спробуйте, щоб вийти зі своєї зони комфорту.
3. Мама сказала, що вона не має нічого проти, щоб мої друзі прийшли до нас в гості.
4. Скільки велосипедів ви хотіли б взяти на прокат?
5. Ця музика допомагає мені забути про все на світі.
6. Краще запобігти хворобі, ніж лікувати її.

Конспект уроку № 139

Андріївські вечорниці

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode139

Вступ

Привіт-привіт! Мене звати Анна і ви слухаєте подкаст «Уроки української» — подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову.

Як справи? У мене чудово! Сьогодні я отримала дуже гарне повідомлення з Австралії. Це повідомлення для мене і для вас, слухачів подкасту, від вашого **колеги**, слухача подкасту з Австралії.

Симон розказує нам про свою подорож українською мовою, тобто про те, чому він почав вивчати українську мову і як він це робить. Це буде дуже цікаво. Готові послухати його історію?

«Привіт, слухачі Ukrainian Lessons Podcast, мене звати Симон. І я написав трохи про свою подорож українською мовою. Треба було написати, тому що це трохи дивно — говорити у мене немає нікого, а відповісти... Але то так...»

Мені 22 роки. Я з Австралії але, очевидно, від свого імені — я українець, тобто я маю українське походження. Я перше **покоління**.

Я маю сім'ю тут і також за кордоном (тобто в Україні). На жаль, коли я був маленьким хлопчиком, я не вивчив українську мову, і я був єдиною людиною в моїй сім'ї, яка не могла розмовляти українською.

Звичайно, це залишило велику **дірку** в моїй душі, але завдяки вам і вашому подкасту, з кожним днем ця дірка зменшується.

Я майже 11 місяців займався навчанням української мови. За останні 11 місяців, я прокидався з однією метою — покращити свою українську мову

Я маю учительку (Інну), вона прекрасна і причина того, чому я вмію записати це аудіоповідомлення і мати рівень української мови, який я зараз маю. Я кожного дня займаюся уроками з нею, протягом 1 години.

Також з моїм батьком я практикую своє вміння розмовляти, а у вихідні зі своєю **тіткою** ми також практикуємо все, що стосується української мови та культури.

І звичайно, ваші подкасти є чудовими. Вони дуже корисні, вони мені дуже подобаються, особливо коли я в **спортзалі** або коли я бігаю. Я завжди з

коле́га — colleague

поколі́ння — generation

ді́рка — hole

ті́тка — aunt

спортза́л — gym

нетерпінням чекаю вашого нового епізоду. І мушу сказати, що я дуже вдячний.

Я також скинув трохи інформації про свою сім'ю і також вірш від моєї прабабці. Було би чудово, якби ви могли прочитати вголос.

Я також скинув лінк до моєї учительки, тому що вона також має сторінку у інстаграмі. Я думав, що це, напевно, буде корисною для ваших слухачів.

Дякую всім! Слава Україні!»

Героям слава, Симоне! Дуже вам вдячна за таку чудову і детальну історію про свою подорож українською мовою.

Вона справді **вражає**! Мабуть, найбільше вражає те, що ви вивчаєте українську мову тільки 11 місяців, а вже маєте такий високий рівень і можете слухати епізоди четвертого сезону, тобто високого рівня. Це справді неймовірно! Дякую, що поділилися з нами.

Симон належить до першого покоління українців Австралії, це означає, що його батьки — українці, але, на жаль, у дитинстві він не **опанував** українську мову, а тому почав вивчати її зараз.

Зараз Симон слухає мій подкаст, а також займається з вчителькою Інною. Він сказав, що має один урок кожного дня, протягом 1 години. Ого! Оце так **відданість**. Кожного дня Симон займається українською мовою!

До речі, він рекомендує вам зайти на інстаграм своєї вчительки. Її інстаграм профіль — @learn_ukrainianlanguage_online

Також Симон попросив зачитати вірш, який написала його прабабуся. Я **залюбки** це зроблю! Це невеликий дитячий віршик про **кішку**. Ось послухайте:

У мене є киця маленька,

Кожушинка на киці чорненька.

Як питаюся: — Де ти, Чорнявко?

Відгукнеться в ту ж **мить** — занявка!

Цілий день **гріє спинку** під **піччю**,

Там і **виспиться** добре, а ніччю

Як почне по кімнаті гуляти —

Де вже, де за Чорнявкою спати!

Та під **ковдру** до мене **залізе**,

вражати — to surprise,
to impress

відданість — devotion,
faithfulness

залюбки — willingly,
with pleasure
кішка — cat (*feminine*)

кожушинка = **кожух** —
sheepskin coat, pelt

відгукнутися — 1) to answer,
to give response;
2) to resound, to reecho
мить — instant, moment
гріти — to warm, to heat
спінка = **спіна** — back
піч — stove
виспатися — to sleep enough,
to sleep one's fill

ковдра — blanket
залізти — to climb on

Язичком **шорстким** руки **оближе**,

Та за ніжку мене **полоскоче**...

Або сяде над вухом — **муркоче**,

І як я не **озвуся** — й **занявка**,

Моя любя маленька Чорнявка.

Який гарний віршик! Я ніколи його раніше не чула, але думаю, що він чудовий, особливо ця ідея назвати кішку «Чорнявка» — це як поєднання слів «чорний» і «нявкати». Чорна кішка. Чорнявка. Просто супер!

Ще раз дуже дякую вам, Симоне, за таке гарне повідомлення, і бажаю успіхів у вивченні української мови!

шорсткий — rough, rugged

облизати — to lick

полоскотати — to tickle

муркотати — to purr

озв'ятися — to respond,
to answer; to echo

занявкати — to begin to mew

Андріївські вечорниці

Зараз середина грудня, а отже, в Україні вже розпочався зимовий **цикл** свят, тобто зимові свята. Як ви знаєте, Різдво, Новий рік — це зимові свята, але є ще багато інших свят в Україні.

Зазвичай, це дні різних християнських **святих**. Наприклад, 7 грудня — це День святої Катерини, а 19 грудня — День святого Миколая. Ви знаєте, так? Так-от сьогодні я хочу розповісти вам більше про День святого Андрія, 13 грудня. Тому що я ще з дитинства пам'ятаю, як ми чекали цього дня, особливо дівчата. Чому? Зараз я вам все розкажу.

Можливо, ви помітили, як в українській культурі **тісно пов'язані** християнські і язичницькі традиції. Християнські — тобто пов'язані з релігією християнства, а язичницькі — це ті, які були до християнства, тобто віра в різних богів і сили природи. Християнство — язичництво.

День святого Андрія, або як ми просто кажемо, «Андрія» — це ще один приклад поєднання християнства і язичництва.

З одного боку, 13 грудня в християнському календарі — це День святого Андрія. Андрій Первозванний — це **апостол**, християнський святий, він поширював християнство у різних країнах і, зокрема, на території майбутньої України.

За легендою, він побував на землі, де зараз розташований Київ, і **благословив** цю землю для великого майбутнього міста. Тому Андрій Первозванний — це **покровитель** Києва.

Ви, можливо, бачили пам'ятник Андрію в Києві, або церкву, Андріївську

цикл — cycle

святий — saint

апостол — apostle

за легендою —
according to the legend
благословити — to bless,
to give one's blessing
покровитель — patron

церкву на Андріївському узвозі. Це все стосується святого Андрія Первозванного.

Але в українській традиції 13 грудня — це не лише День святого Андрія. Це ще й день, якого колись чекали всі молоді люди, тому що в ніч перед Андрієм, тобто в ніч з 12 на 13 грудня, відбувалися великі **вечорниці**.

Вечорниці — це давня традиція молодих людей. Це щось схоже на вечірку. Вечірка, вечорниці — схожі слова, правда?

Вечорниці організовували молоді люди ввечері, вони збиралися і **розважалися**, тобто танцювали, співали, розказували різні історії, ну і, звичайно, **залицялися** (тобто фліртували).

Вечорниці починалися наприкінці осені і закінчувались в лютому.

А Андріївські вечорниці — це була, можна сказати, головна вечірка року. Ці вечорниці були особливими і мали свої традиції.

Перш за все це була єдина ніч, коли хлопцям дозволяли **робити збитки**. Робити збитки — це робити щось погане, але в цьому випадку веселе.

Наприклад, хлопці на Андрія **замальовували** вікна в людей або ставили щось на вікно так, щоб люди прокинулись вранці, а в хаті було темно. І таким чином люди думали, що ще ніч.

Або хлопці робили **опудала**. Опудало — це така страшна істота, зроблена, наприклад, з **гарбуза** чи якихось інших матеріалів. Таким чином хлопці лякали дівчат. Тобто це традиція трошки схожа на Геловін.

Отже, хлопці могли **бешкетувати**, могли робити збитки, або, як би ми зараз сказали сленгом, приколюватись. І це було нормально робити в цю ніч, хлопцям це **прощали**, тільки на Андрія.

А от дівчата займалися ще цікавішим. У ніч на Андрія дівчата традиційно **ворожать** або **гадають**. Ворожити або гадати — це проводити такі різні **обряди**, через які можна **передбачити** майбутнє. Тобто дізнатися, що буде в майбутньому.

Ви знаєте, які люди часто ворожать, часто гадають? **Циганки**. Циганки можуть взяти вашу руку і погадати, поворожити, тобто передбачити ваше майбутнє, сказати, що на вас чекає в майбутньому. Це і є гадання або ворожіння.

Наприклад, коли я була в школі, ми з дівчатами ворожили. Ми брали взуття всіх дівчат, наприклад, взимку це **черевики**, і ставили черевики в ряд: від кінця кімнати до дверей. Чиє взуття було останнім біля дверей — та дівчина перша **вийде заміж**. Так!

Звичайно, більшість ворожінь таких була пов'язана з майбутнім чоловіком, з коханням. Наприклад, колись дівчата виходили з хати, на вулицю і одна дівчина казала:

вечорниці — traditional Ukrainian mass events, common type of social entertainment in the past (mostly in villages): people gathered to sing, dance, and communicate

розваж́атися — to amuse oneself, to have a good time
зали́ятися — to pursue with attentions, to flirt

замальо́вувати — to paint over

опу́дало — a scarecrow, jack-straw; 2) stuffed animal; stuffed bird
гарбу́з — pumpkin
бешкетува́ти — to behave like a hooligan
проща́ти — to forgive

ворожи́ти — to tell fortunes
гада́ти — 1) to think, to consider; 2) to tell fortunes
обря́д — ritual, ceremony
передба́чити — to foresee, to foreknow

цйган, цига́нка — Gipsy

череви́ки — shoes, boots

вийти за́між — to marry (a man)

О Святий, добрий Андрію,

Я лише на Тебе маю надію!

Дуже хочу знати,

Звідки **нареченого** маю **виглядати**?

І далі всі слухають. І з якого боку почують, як **гавкає** собака, у тій стороні і живе майбутній наречений дівчини. Таке ворожіння.

Також вірили, що в ту ніч можна побачити обличчя свого коханого, свого майбутнього нареченого в дзеркалі. Для цього треба було запалити свічки біля дзеркала, сісти перед дзеркалом і промовляти різні **заклинання**, тобто магічні слова. Таким чином дівчина могла побачити свого нареченого в дзеркалі.

Ось такі цікаві магічні традиції. Тобто під час Андріївських вечорниць хлопці збираються разом, а дівчата окремо. Але також у певний момент вони об'єднуються і святкують вже всі разом.

Мабуть, основна традиція тоді — це калита. Калита — це такий особливий солодкий хліб, який печуть дівчата. Це такий великий пряник з медом, таке велике печиво і всередині цього печива є велика дірка.

Калиту готують дівчата всі разом. І готують її так, щоб ця калита була дуже тверда, щоб її було важко **вкусити**. Через дірку в калиті **протягують нитку** і **вішають** калиту посередині хати.

Далі хлопці по черзі пробують вкусити калиту, тобто вони стрибають і намагаються відкусити шматок калити, цього пряника. Це дуже весело! Трошки важко вам пояснити, як це виглядає. Тому, мабуть, на сторінці цього епізоду я залишу вам відео про те, як святкують вечорниці. Там ви побачити і калиту, і ворожіння, і інші традиції.

У наші дні Андріївські вечорниці часто організовують для того, щоб **відродити цю чудову традицію**. Коли я була в школі, ми організовували такі Андріївські вечорниці в класі. Ми одягали вишиванки, проводили ігри, гадали і, звичайно, пекли калиту, яку потім кусали хлопці.

Як на мене, це дуже оригінальне і веселе свято, і знову ж таки, щоб краще зрозуміти, що це таке — вечорниці — перегляньте коротеньке відео, яке я залишу для вас на сторінці подкасту — ukrainianlessons.com/episode139.

наречений — bridegroom, fiancé

виглядати — 1) to look out; 2) to look

гавкати — to bark

заклинання — invocation, conjuration, incantation

вкусити — to bite

протягувати — to drag, to pull, to trail through

нитка — thread

вішати — to hang

Корисні фрази та ідіоми

А зараз, за нашою традицією, я поясню вам деякі корисні фрази та ідіоми, які я сьогодні згадувала.

Коли ми говорили про Симона, я казала, що він належить до першого покоління українців Австралії, але він не **опанував** українську мову в дитинстві...

Опанувати — означає навчитися чомусь, зазвичай ми говоримо про якусь **навичку**.

навичка — skill

Опанувати (недоконаний вид) — опановувати (доконаний вид).

Щоб опанувати іноземну мову, потрібно дуже багато практики. Але не тільки іноземці опановують мову, але й діти також опановують мову, англійською це буде «to acquire» — опанувати.

Діти опановують мову дуже швидко.

Далі, коли я казала про Андрія, я говорила, що в українській культурі **тісно пов'язані** християнські і язичницькі традиції.

Бути тісно пов'язаним — це ми часто говоримо українською мовою.

Наприклад, фізика і математика — тісно пов'язані науки.

Або: Всі слов'янські мови — тісно пов'язані.

А ви пам'ятаєте, що **дозволено** робити хлопцям на Андрія? Хлопцям дозволяли **робити збитки**. Робити збитки — це робити якісь погані речі, але саме на Андрія це весело.

дозволити — to allow, to permit, to let

Збитки — по-перше, це якісь матеріальні **втрати**, тобто це антонім до слова «**прибутки**», якісь фінансові збитки, втрати. А в іншому значенні збитки — це погані дії, дії, які завдають шкоди.

збитки — 1) damages, losses; 2) mischief, tricks

Часто діти роблять різні збитки, наприклад, діти можуть помалювати стіни вдома. Це збиток. Або можуть щось **розбити** на кухні. Це збитки, вони завдають шкоди.

втрати — 1) losses;

2) negative profit

прибуток — 1) profit; gain;

2) income

розбити — to break

До речі, **завдавати шкоди** — це ще один корисний вираз, який означає «робити щось погане, щось, що має погані наслідки». Звісно, збитки завдають шкоди.

Наприклад: «Великі корпорації часто завдають шкоди навколишньому середовищу».

Завдавати шкоди чомусь (Давальний відмінок).

А що роблять дівчата на Андрія? На Андрія дівчата ворожать або гадають.

Ворожити чи гадати — це **передбачити майбутнє**, передбачити чи передбачати майбутнє.

Люди, які професійно передбачають майбутнє, називаються **ворожки**. Це часто циганки. Ворожки, циганки передбачають майбутнє, тобто кажуть вам, що буде з вами в майбутньому.

І останнє я сказала, що зараз Андріївські вечорниці організовують для того, щоб **відродити цю чудову традицію**.

Відродити традицію. Відродити — відроджувати — означає народити знову, зробити так, щоб щось знову жило, стало живим.

Наприклад, в Радянському Союзі свято Святого Миколая було заборонене. Але в 90-х роках ця традиція відродилася. Зараз ми знову святкуємо свято Святого Миколая. Українці відродили цю традицію.

До речі, про Святого Миколая буде наступний епізод подкасту!

воро́жка — fortune-teller

Цікавинка з граматики

Наш австралійський слухач Симон надіслав мені текст вірша своєї прабабусі і він сказав мені: Було б чудово, якби ви могли прочитати його **вголос**. Це типове речення в **умовному способі**.

Було б чудово, якби в могли прочитати його вголос.

Ми говорили про умовний спосіб у третьому сезоні

А сьогодні я хочу показати вам одну цікавинку.

У таких реченнях ми часто вживаємо сполучник «якби» (якби — це одне слово). Англійською «if» — якби.

Але також українською можна вживати ці два слова окремо — «як би».

Ось послухайте: якби — разом, як би — окремо.

Тобто відрізняється наголос: якб́и, я́к би.

Раніше сьогодні я сказала:

«На Андріївських вечорницях хлопці можуть робити збитки, або як би ми казали сленгом зараз, приколюватися».

Як би ми сказали сленгом зараз, як би — тут «як би» — це те саме, що «як». Інший приклад: «Як би ви добре не говорили українською мовою, завжди можна щось **покращити**». Тут «як би» це не “if” англійською, це просто «як», і пишемо два слова окремо: як, би.

До речі, є і інші сполучники, які можна так писати, разом або окремо, і вони будуть мати різні значення. Наприклад, «щоб» і «що б» або «проте» і «про те».

Більше про це ми напишемо для вас в таблиці у конспекті уроку. Також, як завжди, в конспекті будуть вправи для практики граматики!

вголос — aloud

умовний спосіб —
conditional mood

покращити — to improve

«Якби» та «як би», «щоб» та «що б» тощо	
Сполучник	Інші частини мови
якб́и Якб́и я мав більше вільного часу, я б вчив українську щодня.	я́к би Як би складно не було вивчати українську мову, я не зупиняюсь!
щоб Я створила проєкт «Уроки української», щоб допомагати людям вивчати українську.	що б Дякую за допомогу! Що б я без тебе робила?
протé (= алé) Вивчати кілька іноземних мов одночасно досить складно, протé можливо.	про те У наступному епізоді я розповім вам про те, як в Україні святкують День Святого Миколая.
затé (= алé) Робити вправи буває важко, затé це тренує ваш мозок.	за те Дякую за те, що слухаєте подкаст «Уроки української»!

Завершення

І на сьогодні все! Сподіваюсь, ви дізнались сьогодні щось нове для себе про українську культуру і традиції. А ще сподіваюсь, що повідомлення Симона з Австралії **надихне** вас опановувати українську мову і, можливо... надіслати мені своє голосове повідомлення? Чекаю на ваші повідомлення на адресу anna@ukrainianlessons.com.

А також не забувайте попрацювати над конспектами уроків, які містять повний текст епізоду, таблиці і вправи. Конспекти доступні для тих, хто оформив преміум-підписку. Більше про це ви можете дізнатись на сторінці епізоду ukrainianlessons.com/episode139.

Всього вам найкращого! До наступного епізоду! До побачення!

надихати — to inspire

 Вправи

1

Заповніть пропуски в тексті фразами:

опанувати

За легендою

тісно пов'язані

передбачити майбутнє

відродити

завдав шкоди

1. Щоб _____
іноземну мову на розмовному рівні, потрібен щонайменше рік.
2. Багато українських традицій _____
з давніми дохристиянськими обрядами.
3. Мета фестивалю — _____
забуті українські традиції.
4. Сильний вітер _____ містам і селам на Львівщині.
5. Циганка на вокзалі пропонувала нам поворожити, тобто _____
_____.
6. _____,
Київ заснували три брати: Кий, Щек і Хорив, а покровителем міста є святий Андрій.

2

Оберіть правильний варіант у дужках:

1. День святого Андрія — це християнське свято, **(про те / проте)** в традиціях святкування збереглося багато обрядів ще з часів язичництва, наприклад, ворожіння.
2. Симон розповів **(про те / проте)**, як він вивчає українську мову і хто йому в цьому допомагає.
3. **(Що б / щоб)** хлопці не робили на Андрія, які б збитки вони не робили, дівчата сприймали їхні дії як жарт і прощали їм все.
4. Дівчата збиралися ввечері 12 грудня, **(що б / щоб)** поворожити, а потім до них приєднувалися хлопці і починалися вечорниці.
5. **(Як би / якби)** у тебе була чорна кішка, **(як би / якби)** ти її назвала? Може, Чорнявка?

3

Поєднайте синоніми:

1. обряд	А бешкетувати
2. відгукнутися	Б гадати
3. ворожити	В ритуал
4. збитки	Г момент
5. охоче	Г' озватися
6. мить	Д втрати
7. робити збитки	Е залюбки

4

Перекладіть українською мовою:

1. After 50, it is much more difficult to acquire a foreign language, but it is possible.

2. Pollution of the environment and the greenhouse effect — these topics are closely related.

3. I did not want to cause you any harm... It was just a joke.

4. This dog is always barking at me! It even bit me once!

5. If I had a dog, I would give it the name Havchyk, since in Ukrainian, dogs say “hav-hav”.

6. Vechornytsi were traditional Ukrainian events (mostly in villages) where young people gathered to sing, dance, and communicate. At some schools in December this tradition is being revived.

Key Phrases 4-139

опанóвувати — опанувáти	to acquire
ті́сно пов'язаний	closely linked, closely related
робі́ти збі́тки	to give trouble, to misbehave, to fool around
завда́вати шко́ди	to cause harm, to harm
передбачáти майбу́тнє	to forecast the future, to read a fortune
відрóджувати тради́цію	to revive the tradition

Відповіді на вправи

1

1. опанувати
2. тісно пов'язані
3. відродити
4. завдав шкоди
5. передбачити майбутнє
6. За легендою

2

1. проте
2. про те
3. Що б
4. щоб
5. Якби, як би

3

1. В
2. Ґ
3. Б
4. Д
5. Е
6. Г
7. А

4

1. Після 50 (п'ятдесяти) опанувати іноземну мову набагато важче, проте (але) можливо.
2. Забруднення навколишнього середовища (довкілля) і парниковий ефект — ці теми тісно пов'язані (між собою).
3. Я не хотів завдати вам (тобі) шкоди...Це був просто жарт.
4. Цей собака (пес) завжди на мене гавкає. Одного разу він мене навіть вкусив!
5. Якби у мене був собака (пес), я б назвав його Гавчик, бо (оскільки) в українській мові собака каже «гав-гав».
6. Вечорниці — це традиційні українські заходи (переважно в селах), де (на які) молоді люди збиралися(, щоб) поспівати, потанцювати і поспілкуватися. В деяких школах у грудні цю традицію відроджують.

Конспект уроку № 140

Легенда про святого Миколая

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode140 Вступ

Привіт-привіт! Це Анна Огойко, і ви слухаєте подкаст «Уроки української» — подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову! Це сто сороковий епізод, четвертий сезон. Ого! Далеко ми зайшли.

У четвертому сезоні подкасту я розмовляю тільки українською мовою, без англійської. Тому це хороша практика **занурення** в мову, тобто англійською “language immersion”, так. Я казала, що без англійської мови! Добре! Занурення в мову.

Така практика корисна для тих, хто вже на високому чи високому середньому рівні української. І також я знаю, що саме четвертий сезон корисний для тих, хто добре знає інші слов'янські мови. Зокрема для **поляків** чи **росіян**.

Мені завжди дуже приємно отримувати ваші листи, і інколи я отримую листи з Росії. Якщо я не помиляюся, в Росії немає українських шкіл і майже немає зараз можливостей вивчати українську мову, хоча, звичайно, українська **спільнота** в Росії дуже велика. Тому я завжди рада, коли дізнаюсь, що в Росії вивчають українську мову з моїм подкастом.

І тому я була дуже щаслива отримати голосове повідомлення від Олексія, з Росії. Олексій — українець, але його сім'ю **переселили** в Росію в часи Радянського Союзу. Добре, далі нехай Олексій сам розкаже про себе. Послухайте його голосове повідомлення. Готові?

Вітаю, вас, Анна, і всіх слухачів. Мене звуть Олексій, я з Росії, живу в місті Владивостоці, працюю програмістом. Я сам українець.

Мого діда переселили на **Далекій Схід** під час Радянського Союзу з Запоріжжя. В моїй родині ніколи не говорили українською мовою, я сам вирішив її вчити, так як вважаю себе українцем.

Я вважаю, що вчити слова і граматику потрібно, але це повинно бути на другому плані. А на першому плані має бути занурення в мову, тобто якомога більше слухати і читати українською.

І цей подкаст мені дуже сильно допомагає в цьому, особливо після повного переходу на українську мову.

занурення — dipping, immersion

поляки
(чол. поляк, жін. полька) — Poles

росіяни (чол. росіянин, жін. росіянка) — Russians

спільнота — community

переселити — to relocate, to resettle

Далекій Схід — Russian Far East

Мені дуже подобається слухати українську музику і пісні. Наприклад, такі гурти, як «Друга ріка», «Kozak System», «Воплі Відоплясова», «Тінь сонця». Це мої улюблені українські гурти.

Зараз чекаю відповідь українського **Міністерства закордонних справ** про **визнання** мене закордонним українцем. Дуже хочу відвідати Україну, особливо побувати у Києві і Львові.

Дуже дякую, Олексію, за це повідомлення! Це дуже надихає мене на те, щоб створювати більше подкастів, більше матеріалів для вивчення української мови.

Олексій недавно почав вивчати українську мову, він сам вирішив її вчити, тому що у родині у нього ніхто не говорить українською. Хоча за походженням Олексій з Запоріжжя, з України. Тому він вивчає українську мову, оскільки **вважає себе** українцем.

Олексій дає дуже хорошу пораду для вивчення української мови. Він вважає, що слова і граматика — це важливо, але це не має бути **на першому плані**, тобто це має бути на другому плані, тобто на другому місці. А на першому плані має бути занурення в мову (про яке я сьогодні вже згадувала).

Занурення в мову — це для Олексія якомога більше слухати і читати українською. А також слухати українські гурти! Він дуже любить українську музику.

Зараз Олексій чекає на відповідь від Міністерства закордонних справ України, щоб його визнали закордонним українцем, тобто українцем, який **мешкає** за кордоном. Бажаю вам **удачі**, Олексію! І успіхів у вивченні української мови! А я залюбки надішлю вам у Владивосток листівку на Різдво.

До речі, якщо і ви хочете отримати від мене листівку, надсилайте своє голосове повідомлення на anna@ukrainianlessons.com. Це моя електронна адреса — anna@ukrainianlessons.com.

Ну а сьогодні вісімнадцяте грудня, а отже, сьогодні вночі діти в Україні будуть погано спати. Так, чому? Тому що вони будуть чекати Святого Миколая, який принесе їм подарунки під **подушку**! Або не подарунки...

Сьогодні я прочитаю для вас легенду про Святого Миколая. Цю легенду знають усі українські діти. Це буде оригінальна легенда, тому, можливо, деякі слова буде непросто зрозуміти, але я буду читати повільно, щоб ви могли знайти потрібні слова у словнику.

А також, як завжди, повний текст легенди і всього, що є в подкасті, є в конспекті уроку. То як, готові слухати легенду про Святого Миколая?

Міністерство закордонних справ — Ministry of Foreign Affairs
визнання — recognition

мешкати = **жити** — to live
удача — success, (good) luck

подушка — pillow, cushion

Легенда про святого Миколая

Нічого не **бракувало** малому Миколі: ні **одежі**, ні смачної їжі. Та він був **сирота**, мама померла рано, за нею тато. Хлопчик ріс **під опікою** чужих людей.

Він часто виходив на вулицю погратися з дітьми. Це були діти небагатих батьків. Вони часто лягали спати без вечері. Миколай їх **жалів**, але не знав, як їм допомогти.

Був у Миколи старий вчитель. **Одного разу** вони прочитали в Біблії такі слова: «Коли ти робиш добро, то нехай твоя правиця (тобто права рука) не знає, що робить лівиця (тобто ліва рука)...».

«Коли ти робиш добро, то нехай твоя правиця не знає, що робить лівиця...».

— Як це розуміти? — спитав Микола учителя. Він відповів:

— Коли робиш добро, то не треба про це говорити, голосно розповідати іншому. Краще не **хвалитися** своїми добрими **вчинками**.

Стояла глибока осінь. Микола знав, що багато діток в його **околиці** живуть бідно, у **голоді** і **холоді**. От родина старого Олександра — дуже бідні люди, **не можуть звести кінці з кінцями**. Мати хвора, у Петруся немає взуття, а мала Софійка вранці збирала **гілки** на дорозі, щоб було чим **затопити в печі**.

Ввечері Микола тихо, щоб **слуги** не бачили, **підкрався до комори**. Набрив у **торбину** борошна, налив пляшечку олії, набрав повні **кишені** яблук. У свій скрині відшукав пару нових **шкарпеток** та нове взуття.

А коли всі в домі спали, Микола тихесенько, як мишка, **вислизнув з ліжка**. Пробрався до **порога** Олександрової хати, поклав там торбинку та й побіг назад.

Вранці старий Олександр не міг **натішитися** щедрими подарунками. Але хто це міг зробити і кому дякувати?

З того часу Микола часто робив такі дарунки бідним сусідам. Люди молили Бога за невідомого, який допомагає їм. Та ніхто не **здогадувався**, що то був Микола. Миколіні слуги стали помічати, що зникають **харчі** та одяг з комор. Стали **пильнувати**.

Одного разу, коли Микола тільки-но склав торбинку та вийшов зі свого подвір'я, його **наздогнав** старий слуга. Думав, що то злодій. Тоді й стало відомо, хто **піклується** про бідних.

Минули роки. Микола вивчився, став **священником**. Усе своє **майно** роздав бідним людям і **служив** їм, **як тільки міг**. За це Господь дав йому сили **творити** ще більше **добра**. Він лікував хворих, допомагав **в'язням**.

А коли він помер і постав перед Богом, Бог промовив до нього: «Багато,

бракувати = **не вистачати** — to be short of, to be missing, to lack

одежа = **одяг** — clothes

сирота — orphan

жаліти — to pity, to feel sorry, to have mercy on

хвалитися — to brag

вчинок — action, act

околиця — suburb

голод — hunger, famine

холод — cold, coldness

гілка — branch, twig

затопити в печі — to light a stove

слуга — servant

підкрастися — to sneak in, to creep up to

комора — pantry

торбіна = **сумка** — bag

кишеня — pocket

шкарпетки — socks

вислизнути — 1) to slip out; 2) to steal away, to escape

пори́г (род. поро́га) — threshold, doorstep

натішитися — to rejoice, to delight sufficiently

здогадуватися — to guess

харчі = **їжа** — food

пильнувати — to look after, to be vigilant, to take care

наздогнати — to overhaul, to catch, overtake

піклуватися — to look after, to take care

священник — priest

майно — property, possessions, belongings

служити — to serve, to devote oneself

Господь = **Бог** — God

в'язень — prisoner

Конспект уроку №140

Легенда про святого Миколая

Миколо, ти зробив добра за своє життя. За це я виконаю будь-яке твоє бажання. Чого ти хочеш?».

Миколай недовго думав і відповів: «Дай мені, Боже, **бодай** один раз на рік **сходити** на землю та дарувати діточкам подарунки».

Відтоді кожного року у ніч з 18 на 19 грудня Святий Миколай сходить з небес на землю і робить кожному з нас такі несподівані, але приємні подарунки.

Ось така легенда. Я знаю, можливо, вам було важко зрозуміти всі слова. Але головне тут зрозуміти саму ідею, хто був Святий Миколай і як він допомагав дітям і бідним людям.

Цю легенду знають всі українські діти. Тому вони чекають на Святого Миколая у ніч з 18 на 19 грудня. Хоча деякі діти, може, і не чекають, тому що якщо вони були **неслухняні**, тобто погано **слухалися**, погано **поводилися** протягом року, то Святий Миколай може принести їм замість подарунків **різочку**! Тобто таку гілку з дерева, якою можна когось побити. О ні! Краще вже добре поводитись, бути слухняними весь рік.

Крім того, що свято Миколая — це подарунки для дітей, це також допомога для тих, хто цього потребує, наприклад, для людей, які живуть на вулиці чи для дітей у **дитячих будинках**. Традиційно на День Святого Миколая деякі люди займаються **благодійністю**, тобто допомагають фінансово чи купують речі для людей, які їх не мають.

Ось таке одне з перших українських зимових свят — День Святого Миколая. А ви будете святкувати?

бодай = хоча б — at least
сходити — to go down

неслухняний — disobedient, naughty
слухатися =
бути слухняним — to obey, to be obedient
поводитися — to behave, to conduct oneself
різочка
(diminutive from **різка**) — birch, rod, with

дитячий будинок =
дитбудинок, сиротінець — orphan home
благодійність — charity, philanthropy

Корисні фрази та ідіоми

А зараз розглянемо типові вирази та фрази, які були сьогодні в епізоді. На початку ми говорили про Олексія. Він сказав, що вивчає українську мову, оскільки **вважає себе** українцем.

Вважати себе.

Олексій казав: «Я вважаю себе українцем».

Тобто, я думаю, що я українець, я **переконаний**, що я українець. І коли ми говоримо про Олексія, ми також вживаємо «себе», тому що слово «себе» не змінюється, ми завжди кажемо «себе». Тобто я вважаю себе, він вважає себе українцем.

Олексій дає дуже хорошу пораду для вивчення мови. Він вважає, що слова і граматика — це важливо, але це не має бути на першому плані, це має бути на другому плані. А **на першому плані** має бути занурення в мову.

переконаний — convinced

На першому плані (тобто пріоритет) і на другому плані (тобто не пріоритет). Ми кажемо «на першому плані» або «на першому місці». «На другому плані» або «на другому місці».

Наприклад:

«Зараз у проєкті Ukrainian Lessons на першому плані — це подкаст, а все інше — на другому плані. Подкаст для нас зараз на першому місці, це наш пріоритет. На першому плані, на другому плані».

Далі про Святого Миколая.

«Хлопчик Микола ріс **під опікою** чужих людей».

Бути під опікою когось — це коли хтось опікується, піклується про когось. Часто, коли дитина — сирота, тобто не має маму і тата, то хтось інший має опіку над дитиною.

Микола був під опікою чужих, тобто інших людей, які не були його родичами.

Можна також взяти когось під опіку, тобто почати доглядати за людиною. Наприклад, якщо хтось хворий, наприклад, бабуся, тоді її діти чи **внуки** беруть бабуся під опіку. Бабуся — під опікою дітей.

Бути під опікою.

Взяти під опіку.

За легендою, у Миколи був вчитель і **одного разу** вони прочитали в Біблії такі слова...

Одного разу — це типовий початок якоїсь історії чи казки.

Наприклад: «Одного разу, в далекому **королівстві** жила принцеса...».

Одного разу.

У легенді була історія про родину Олександра.

Це були дуже бідні люди, вони **не могли звести кінці з кінцями**.

Не могли звести кінці з кінцями — це фразеологізм досить типовий, який означає бути дуже бідним, не могли нормально жити через те, що їм чогось бракує, немає достатньо їжі, одягу. Не могли звести кінці з кінцями.

І якщо казати не в заперечній формі, а просто «звести або зводити кінці з кінцями» — це означає боротися з **матеріальними проблемами**. Наприклад: «Щоб якось зводити кінці з кінцями, вона працювала на двох роботах».

Зводити чи звести кінці з кінцями.

вну́ки

(чол. внук, жін. внучка) — grandchildren

королівство — kingdom

матеріальні проблеми — financial problems

Миколай роздав всі свої речі, все своє майно людям і служив їм, **як тільки міг**.

«Як тільки можна» або «як тільки може» — тобто дуже серйозно, робити все для чогось, **викладатися на повну**.

Микола робив все, що тільки міг, все для людей. Він служив людям, як тільки міг.

Я думаю, що Олексій з Росії слухає і читає українською мовою так часто, як тільки може. Або як тільки можна. Правда, Олексію?

І в результаті, оскільки Миколай був такою доброю людиною, за це Господь (або Бог) дав йому сили **творити** ще більше **добра**.

Творити добро — це, власне, ідея свята Святого Миколая.

Творити добро — тобто робити добрі, хороші справи.

Миколай творив добро за життя, тому він став Святим.

Часто ви можете почути це в наказовому способі: Творіть добро!

викладатися на повну —
to go all out,
to do one's very best

Цікавинка з граматики

Перед тим, як послухати голосове повідомлення Олексія, я сказала:

Добре, далі нехай Олексій сам розкаже про себе.

Нехай Олексій розкаже про себе або Хай Олексій розкаже про себе — це форма **наказового способу**, коли ми говоримо про третю особу, тобто «він, вона, воно чи вони».

Ми вживаємо «хай» чи «нехай» плюс ім'я людини чи іншого суб'єкта плюс дієслово. Дієслово може бути в теперішньому часі. Це переважно якісь дії, які мають повторюватися. Наприклад:

Хай Олена пише мені на електронну адресу, а не телефонує мені.

Нехай вона пише мені на електронну адресу. Тобто постійно.

Або в легенді ви почули сьогодні такі слова з Біблії: «Коли ти робиш добро, то нехай твоя правиця (права рука) не знає, що робить лівиця...». Нехай твоя правиця не знає, що робить лівиця. Це ідіома, так? Це певна **істина** з Біблії, тому це теперішній час.

Або можемо вживати «хай», «нехай» + майбутній час.

наказовий спосіб —
imperative mood

істина — truth, fact, verity

Як я сказала: «Хай Олексій сам про себе розкаже».

Тут ми вживаємо саме таку форму «розкаже», а не «буде розказувати».

А ще інколи ми вживаємо «хай», «нехай» з **умовним способом**, тобто дієслово в минулому часі плюс «б». Тоді «б» або «би» вживаємо після «хай», «нехай». Наприклад:

Нехай би вона мені зателефонувала.

Хай би вони прийшли сьогодні.

Це така форма, яка означає якесь **побажання**, тобто це не обов'язково **наказ**, ми не обов'язково кажемо комусь щось зробити. Це також може означати просто моє бажання.

Я можу подумати: «Хмм, я би хотіла, щоб вони прийшли сьогодні». Або я можу подумати: «Було б добре, щоб вони прийшли сьогодні». Або, так само: «Хай би вони прийшли сьогодні». Тобто це просто якісь мої **міркування**, це моє бажання, а не наказ.

Як завжди, таблицю про цю тему та вправи для практики ви можете знайти в конспекті уроку.

умовний спосіб —
conditional mood

побажання — wish, desire
наказ — order, command

міркування — consideration,
deliberation, opinion, view

Наказовий спосіб дієслів у третій особі

1. Утворення

Хай / Нехай	+ суб'єкт (3 особа)	+ дієслово теперішнього часу	Хай вона <u>допомагає</u> нам! (завжди, часто)
		+ дієслово теперішнього часу	Хай вона <u>допоможе</u> нам! (один раз)
		+ дієслово умовного способу	Хай вона <u>допомогла б</u> нам! (побажання, прохання)

Наказовий спосіб дієслів у третій особі 2. Уживання

Значення	Приклад
наказ	Нехай Петро́ за́йде до ме́не в кабіне́т, нам тре́ба поговори́ти.
побажання	Віта́ємо з наро́дженням до́нечки! Нехай здоро́ва росте́ та щасли́ва бу́де!
згода	Бабу́ся зно́ву купу́є дітям цуке́рки! — Хай купу́є! *суб'єкт у другому реченні опущений, але з контексту ми розуміємо, про кого йде мова.
порада	Нехай Окса́на вступа́є в медичний університе́т, опано́вує профе́сію ліка́ря.
емоційні висловлювання та лозунги	Хай бу́де мир в усьо́му сві́ті! Хай живе́ свобода́ сло́ва!
хай = незважаючи на	Хай хто що там ка́же, я все одно́ люблю́ тебе́.

Завершення

А на сьогодні все! Якщо у вас зараз зима, вітаю вас з **прийдешніми** святами, тобто зі святами, які скоро прийдуть! Веселих свят!

А також нагадаю, що для тих, хто підписаний на преміум, зараз доступні нові картки з ідіомами та корисними фразами, це за останні десять уроків.

Ці картки, а також конспекти уроків є частиною нашої преміум-підписки. Більше про преміум дізнавайтеся за посиланням ukrainianlessons.com/episode140.

Всього найкращого! Веселих свят! На все добре!

прийдешній — upcoming

Вправи

1

Заповніть пропуски в тексті словами / фразами:

прийдешнім	творити добро	під опікою	спільнота
як тільки може	Благодійність	зводили кінці з кінцями	
на першому плані	вважаю себе	харчі	

- Вітаю вас з _____ Новим роком і Різдвом!
Хай у новому році збуваються всі ваші мрії! Нехай уся ваша родина буде _____
_____ Господа!
- Українська національна _____
в нашому місті підтримує українську мову і культуру _____
_____ : організовує етнофестивалі, концерти української музики,
літературні вечори. Ми не тільки не забуваємо наших традицій, а й відроджуємо їх.
- Бажання _____
об'єднує людей, бажання піклуватися про інших робить нас добрішими.
_____ — це один зі способів творити добро.
- Через матеріальні проблеми ми ледве _____
_____. Нам часто бракувало грошей на _____
_____ та одяг.
- Я часто допомагаю іншим людям, але не _____
благодійником. Я просто людина, і цього достатньо для того, щоб творити добро.
- Національна безпека та захист національних інтересів України повинні бути для президента _____
_____.

2

Напишіть слово за його визначенням:

1. Дитина, яка втратила батька й матір або одного з них — це _____.
2. Місце, де живуть і навчаються діти-сироти — це _____.
3. Факт, перевірений практикою, досвідом, який не можливо заперечити — це _____.
4. Той, хто перебуває у в'язниці (тюрмі) — це _____.
5. Людина, яка служить церкві, проводить церковні обряди — це _____.
6. Частина міста, яка заходиться дуже далеко від його центру — це _____.

3

Поставте слова у правильному порядку:

будуть | діти | здорові | нехай | усі

Нехай усі діти будуть здорові. **АБО:** Нехай будуть здорові усі діти.

1. принесе | новий | багато | рік | радості | хай

2. тобі | у | нехай | щастить | майбутньому

3. буде | в | нехай | війна | і | Україні | хай | мир | закінчиться

4. хто | себе | світ | хоче | нехай | змінювати | змінити | почне | спочатку

4

1. Прочитайте слова пісні «З Новим роком і Рождеством» гурту «Скрябін». Зверніть увагу на конструкції з «хай», «нехай».

Нехай залишаться в старому році
Сльози, хвороби і біди.

Хай подобріють всі люди недобрі,
Нехай їм стане легше на світі.

З Новим роком і Рождеством,
Побачимося з вами на свята.

З Новим роком і Рождеством,
У сніжки бавляться ангелята.

Нехай малесеньке Боже дитятко
Зігріє наші змучені душі.

Нехай збуваються всі наші мрії
І бідувати ніхто не мусить.

Нехай забудуться зло і образи,
Недобре слово тяжче за камінь.

Нехай повернеться наша надія,
Яку ми безнадійно шукаєм.

Приспів:
З Новим роком і Рождеством,
Я знову повертаюсь додому.
З Новим роком і Рождеством,
Ялинки, вогники кольорові.

Нехай всіх діток, що без мами і тата,
Прийме велика тепла родина.
Нехай добро не землю випаде снігом
І краща стане кожна людина.

Послухати цю пісню можна за посиланням: youtu.be/BKxdzVhIubY?si=VkJQ5YaUPjyFmdQi

2. Випишіть з тексту пісні по 1 реченню відповідно до 1 або 2 моделі. Підкресліть суб'єкт однією рисою, дієслово (предикат) — двома рисками.

Зверніть увагу на речення: «Нехай їм (людям) стане легше на світі» — це речення безособове, у ньому немає суб'єкта.

1. **1 модель:** Нехай (хай) + суб'єкт + дієслово

1. Нехай добро не землю випаде снігом.

2. _____

2. **2 модель:** Нехай (хай) + дієслово + суб'єкт

1. Нехай всіх діток, що без мами і тата, прийме велика тепла родина.

2. _____

3. Напишіть своє привітання з майбутнім Новим роком і Різдвом, використовуючи конструкції з «хай», «нехай».

5

Перекладіть українською мовою:

1. Saint Nicholas is the patron saint of children, orphans, and students.

2. Once Saint Nicholas brought me a rod instead of a present. I'll behave much better next year.

3. Family is one of the most important values in the life of Ukrainians. Family is always on the front burner.

4. The day before St. Nicholas Day, we will go to the orphanage to bring presents to the children.

Key Phrases 4-140

вважати себе	to consider oneself, to identify oneself as
на першому плані	to be on the front burner, out front
під опікою	under the care of
одного разу	once, once upon a time
звести кінці з кінцями	to make both ends meet
як тільки може, як тільки можна	as one can
творити добро	to do good, to engage in philanthropy

Відповіді на вправи

1

1. прийдешнім; під опікою
2. спільнота; як тільки може
3. творити добро; Благодійність
4. зводили кінці з кінцями; харчі
5. вважаю себе
6. на першому плані

2

1. сирота
2. дитячий будинок
3. істина
4. в'язень
5. священник
6. околиця

3

1. Нехай усі діти будуть здорові. АБО Нехай будуть здорові усі діти.
2. Хай новий рік принесе багато радості.
3. Нехай тобі щастить у майбутньому.
4. Хай в Україні буде мир і нехай закінчиться війна.
5. Хто хоче змінити світ, нехай спочатку почне змінювати себе.

4

1. Нехай малесеньке Боже дитятко зігріє наші змучені душі.
2. Нехай залишаться в старому році сльози, хвороби і біди.
Хай подобріють всі люди недобрі.
Нехай збуваються всі наші мрії.
Нехай забудуться зло і образи.
Нехай повернеться наша надія.

5

1. Святий Миколай є святим покровителем дітей, сиріт і студентів.
2. Святий Миколай приніс мені різку (різочку) замість подарунка. Я поводитиму себе (буду поводитися) набагато краще наступного року.
3. Сім'я — це одна з найбільш важливих цінностей в житті українців. Сім'я завжди на першому плані.
4. Напередодні дня Святого Миколая ми поїдемо в дитячий будинок, щоб відвезти подарунки дітям.

Конспект уроку № 141

Україна в 2019: головні новини

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode141 Вступ

Привіт! Це Анна Огойко і це останній епізод подкасту “Ukrainian Lessons” у 2019 році! Подкаст «Уроки української» — це подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову! І зараз триває четвертий сезон подкасту, у якому ви можете слухати стовідсотково українську мову.

Сьогодні — особливий епізод. Я вирішила **підбити підсумки** року і зробити для вас **випуск новин**. Основні новини України у 2019 році. Сьогодні я **спробую себе в ролі** журналіста і розкажу вам новини у кількох рубриках: політика, економіка, культура і спорт.

Як завжди, ви можете знайти повний текст усього, що я кажу, з перекладом складних слів і вправами у конспекті уроку. До речі, зараз тривають **новорічні знижки** на нашу преміум-підписку. Ви можете дізнатися більше за посиланням: ukrainianlessons.com/premium.

А зараз, ви готові слухати випуск новин?

випуск новин — newscast

новорічний — New Year's
знижка — discount

Новини України у 2019 році

Почнімо з січня 2019 року. Тоді, ще на початку року, 6 січня **Православна церква** України отримала **Томос** про **автокефалію**. Томос — це такий **канонічний** церковний документ, який означає, що Православна церква України тепер є автокефальною, тобто незалежною і самостійною.

В Україні запрацював Вищий **антикорупційний суд**. 11 квітня експрезидент України Петро Порошенко підписав **указ** про призначення 38 **суддів** Вищого антикорупційного суду України, таким чином сформовано перший його **склад**.

Формально антикорупційний суд розпочав роботу 5 вересня 2019 року.

Новини в сфері української мови. 25 квітня Верховна Рада України прийняла Закон «Про **забезпечення** функціонування української мови як державної».

Православна церква — Greek (Orthodox) Church
Томос — in the Eastern Orthodox Church, a decree of the head of a particular Orthodox church on certain matters (such as the level of dependence of an autonomous church from its mother church)
автокефалія — autocephaly
канонічний — canonical
антикорупційний суд — anti-corruption court
указ — decree, edict
суддя — 1) judge; 2) referee

Цей закон повинен забезпечити пріоритетність української мови як єдиної державної мови у різноманітних сферах **суспільного життя**, зокрема, в **органах влади**, засобах масової інформації, освіті, науці, рекламі, **сфері послуг**.

У травні Кабінет Міністрів України також прийняв нову **редакцію** Українського **правопису**, яка була розроблена Українською національною комісією з питань правопису.

Деякі правила орфографії було змінено, уніфіковано. Наприклад, «пів склянки» чи «пів зими» — тепер пишемо з «пів» окремо. А слово «проект» тепер пишемо з «є», а не з «е». Раніше було «проект», «проекція», а тепер — «проект», «проекція».

2019 рік в Україні — це був рік виборів. Спочатку, у травні, відбулись президентські вибори. У другому **турі** два лідери Володимир Зеленський і Петро Порошенко провели свої дебати на стадіоні НСК «Олімпійський» в Києві.

Президентом України став Володимир Зеленський. Йому 41 рік і він — **абсолютний новачок** у політиці, до того він був актором і коміком.

В одному зі своїх останніх серіалів «Слуга народу» Володимир Зеленський грав роль вчителя історії, якого обирають Президентом України. У другому турі виборів Зеленський отримав 73% голосів.

Відразу після початку роботи на посту Президента Володимир Зеленський **розпустив** Верховну Раду України і оголосив **дострокові** парламентські вибори.

За їх результатами, до складу Верховної Ради пройшли 5 політичних партій: «Слуга народу» (партія Володимира Зеленського), «Опозиційна платформа — За життя» (проросійська партія), «Європейська Солідарність» (партія Петра Порошенка), «Батьківщина» (партія Юлії Тимошенко) та «Голос» (партія Святослава Вакарчука).

Також до Верховної Ради пройшли 199 депутатів, обраних за **мажоритарною системою**. В Україні діє **змішана** система парламентських виборів: половину депутатів обирають за партіями, а половину — за окремими кандидатами.

На першому **засіданні** Верховної Ради було обрано Прем'єр-Міністра України — Олексія Гончарука. Пан Олексій — один з наймолодших прем'єр-міністрів світу. Йому 35 років, і у нього є свій канал на ютубі.

У вересні 35 українців повернулися з російського **полону**: це 24 **моряки**, які були захоплені в Керченській **протоці** в Криму, і 11 **політв'язнів**. Серед них — український **режисер** з Криму Олег Сенцов. Їх обміняли на російських **ув'язнених**.

10 жовтня Президент України Володимир Зеленський **побив світовий рекорд**. Він провів найдовшу у світовій історії пресконференцію. Вона

склад — complement, staff
забезпечення — ensuring, providing; support

суспільне життя — social life
орган влади — government agency, governing institution
сфера послуг — service sector

редакція — 1) editorial office; 2) editorial staff; 3) version
правопис — spelling, orthography

тур — 1) round; 2) tour

розпустити — to dismiss, to disband
достроковий — preschedule, pre-term

мажоритарна система — majority voted system
змішаний — mixed, blended

засідання — session, sitting

полон — captivity
моряк — seaman, sailor
протока — strait, channel
політв'язень — political prisoner
режисер — (stage-) director, stage manager, producer
ув'язнений — 1) imprisoned; 2) prisoner

тривала більш ніж 14 годин, і Президент відповів на понад 500 запитань від майже 300 журналістів.

25 вересня Володимир Зеленський вперше зустрівся з президентом США Дональдом Трампом. До того ж Білий дім опублікував **стенограму** їхньої телефонної розмови влітку.

Американські ЗМІ **звинувачували** Трампа в тому, що він **шантажував** Зеленського фінансовою допомогою і вимагав почати **розслідування** проти свого конкурента на виборах Джо Байдена. Через **недовіру** до Трампа в США розпочато процедуру імпічменту, а про Зеленського через цей інцидент постійно говорять у західних ЗМІ.

9 грудня відбулась перша особиста зустріч президентів України та Росії — Володимира Зеленського і Володимира Путіна. Разом з французьким президентом Еммануелем Макроном і німецькою канцлеркою Ангелою Меркель, вони обговорювали врегулювання конфлікту на Донбасі.

Домовились про **припинення вогню** і **розведення військ** на Донбасі, а також повний обмін військовополоненими між Україною та Росією — обмін «всіх» на «всіх» до кінця 2019 року.

Економічні новини.

Вперше за останні 5 років українська гривня зміцнилася. Якщо на початку 2019 року курс долара до гривні складав 1 до 28, то зараз, у грудні 2019 року, це 1 до 23,5.

У 2019 році експорт українських товарів до країн Європейського Союзу збільшився на 6%. Найбільший обсяг українських товарів було продано до Польщі.

Також Україна стала найбільшим експортером пшениці до країн Європейського Союзу. Порівняно з 2018 роком, експорт пшениці збільшився у 6 разів.

В Україні активно працюють над земельною реформою. Вона передбачає відкриття ринку землі — тобто початок вільного продажу землі в Україні. Адже наразі в українських законах діє **мораторій** (тобто **тимчасова** заборона) на купівлю і продаж сільськогосподарської землі.

Новини культури.

У 2019 році Україна не **брала участь** у популярному пісенному конкурсі **Євробачення**. Співачка MARUV перемогла у відборі до конкурсу, але на конкурс не поїхала, бо відмовилася підписувати **договір** про відмову проводити концерти в Росії.

13 грудня Косівську мальовану кераміку було внесено до Репрезентативного списку ЮНЕСКО нематеріальної культурної **спадщини** людства.

стенограма — shorthand record, verbatim record

звинувачувати — to accuse, to blame

шантажувати — to blackmail

розслідування — investigation, examination, inquest

недовіра — distrust

розведення військ — separation of forces

мораторій — moratorium

тимчасовий — temporary

Євробачення — Eurovision

договір — 1) treaty, pact, convention;

2) contract, agreement

спадщина — 1) inheritance, legacy; 2) heritage

Косівщина — це регіон навколо містечка Косів, що в Карпатах. Це місто відоме своїми етнічними виробами та великим туристичним ринком.

Новини спорту.

6 лютого українська сноубордистка Аннамарі Данча вперше в історії українського спорту здобула медаль чемпіонату світу зі сноубордингу.

На чемпіонаті світу з зимових видів спорту українська **паралімпійська збірна** виборола 42 медалі і **посіла перше місце** як національна команда.

10 березня Дмитро Підручний на Чемпіонаті світу з біатлону виграв перше чоловіче золото на чемпіонатах світу з **біатлону** в історії України.

13 квітня Василь Ломаченко захистив свої **титули** чемпіона світу, він **нокаутував** британця Ентоні Кролла.

13 липня 17-річна українська тенісистка Дарія Снігур виграла юніорський Вімблдон, **здолавши** у фіналі американку Алексу Ноель.

26 листопада українська **стрибунка** у висоту Ярослава Магучих за підсумками сезону 2019 року отримала від Світової легкої атлетики нагороду «Висхідна зірка» (rising star) як найкраща молода **легкоатлетка** світу.

І у жовтні Україна офіційно пройшла на чемпіонат Європи з футболу «Євро-2020». Під час відбору українська команда перемогла чемпіона Європи Португалію з рахунком 2:1.

Такими були основні новини з України на 2019 рік. Сподіваємося, що 2020 рік принесе нам тільки більше перемог, економічного розвитку і найголовніше — миру.

паралімпійська збірна —
Paralympic team

біатлόν — biathlon

тітул — title
нокаутувати — to knock out

здолати — to overcome; to
conquer; to get over
стрибун, стрибунка — jumper

легкоатлét, легкоатлétка —
track and field athlete

Корисні фрази та ідіоми

Ну як? Вам сподобалися новини з України?

А зараз, як завжди, я пропоную вам кілька корисних виразів, які я вживала у цьому епізоді. У новинах часто вживають такі типові вирази, як наприклад, «брати участь», «підбити підсумки», «посісти перше місце». Часто це дієслово + іменник — такі словосполучення, типові фрази, які часто вживають у засобах масової інформації. Розгляньмо деякі з них?

Номер 1. Підбити або підбивати підсумки.

Сьогодні в цьому особливому епізоді я **підбила підсумки** року і зробила для вас випуск новин.

Підбити підсумки — тобто зробити певні висновки, **узагальнити** щось.

Наприкінці року багато людей підбивають підсумки року і планують наступний рік.

Підбити підсумки, підбивати підсумки.

Номер 2. Спробувати себе в ролі.

Сьогодні я **спробувала себе в ролі** журналіста.

Спробувати себе або спробувати свої сили в ролі когось — тобто спробувати робити щось, що ви раніше не робили, поводитися так, як хтось інший.

Наприклад, Володимир Зеленський був **коміком**, але вирішив спробувати себе в ролі політика.

Спробувати себе в ролі.

Номер 3. Розпочати роботу.

В Україні **розпочав роботу** Антикорупційний суд. Розпочати роботу — тобто почати працювати, але часто ми кажемо саме «розпочати роботу».

Наприклад: Розпочала роботу нова школа. Розпочати роботу.

Номер 4 — абсолютний новачок.

Володимир Зеленський — **абсолютний новачок** у політиці. Тобто у нього немає досвіду в політиці. Він — абсолютний новачок.

А ви вже давно не новачок в українській мові! Правда? Не абсолютний новачок.

Номер 5 — побити світовий рекорд.

Президент України Володимир Зеленський **побив світовий рекорд**, провівши найдовшу пресконференцію в історії.

Побити рекорд.

А ви зможете побити свій рекорд з кількості прослуханих епізодів Ukrainian Lessons за день? Побити рекорд.

Номер 6 — припинення вогню.

Це коли на війні домовляються не **стріляти**, домовляються припинити вогонь, завершити **бойові дії**.

Президенти України та Росії в Парижі знову домовились про **припинення вогню**.

узагальнити — to generalize; to sum up

комік — 1) comic actor, comedian; 2) humorist

стріляти — to shoot, to fire
бойові дії — military operations; shooting war

Номер 7 — брати участь.

Це типова фраза, брати участь — взяти участь у якійсь події.

У 2019 році Україна не **брала участь** у популярному пісенному конкурсі Євробачення. А у 2020 році Україна братиме участь або буде брати участь у Євро-2020.

І номер 8 — посісти перше, друге, третє місце.

На чемпіонаті світу з зимових видів спорту українська паралімпійська збірна **посіла перше місце** як національна команда.

Посісти перше місце або зайняти перше місце.

Коли я була в школі, я посіла перше місце на конкурсі журналістів. Це правда! І сьогодні я ще раз спробувала себе в ролі журналіста. А ви коли-небудь посідали перше чи друге місце?

Цікавинка з граматики

У мові засобів масової інформації часто вживають **безособові конструкції**, тобто пасивні речення. У минулому часі це часто звучить так:

безособові конструкції —
impersonal constructions

На першому засіданні Верховної Ради було обрано Прем'єр-Міністра України.

Було обрано — тобто його обрали якісь люди, але ми точно не знаємо, хто саме. Його обрали — його було обрано.

Щоб сформулювати такі речення, у минулому часі вживаємо дієслово «було» і безособову форму дієслова — це форма, яка закінчується на -но або -то. Наприклад:

зроблено

побудовано

відкрито

Я також казала, що кілька правил української орфографії було змінено, було уніфіковано.

Інший приклад з новин:

Косівську мальовану кераміку було внесено до списку ЮНЕСКО. Було внесено.

А також такі форми можна вживати в майбутньому часі, тоді замість «було» вживаємо «буде».

Наприклад: Буде зроблено! — тобто хтось це зробить в майбутньому.

Або: Можливо, у 2020 році в Україні буде відкрито **ринок землі**.

ринок землі — land market

А що буде зроблено наступного року в Ukrainian Lessons? Багато цікавого, ось побачите!

Безособові форми на -но, -то

пасивний дієприкметник

безособова форма на -но, -то

який?
записаний
розпочатий

що зроблено?
записано
розпочато

Дієслово	Пасивний дієприкметник	Безособова форма на -но, -то
вiконати	вiконаний	вiконано
забезпечити	забезпечений	забезпечено
запросити	запрошений	запрошено
зачинити	зачинений	зачинено
збудувати	збудований	збудовано
звинуватити	звинувачений	звинувачено
звільнити	звільнений	звільнено
оголосити	оголошений	оголошено
прийняти	прийнятий	прийнято
продати	проданий	продано
розглянути	розглянутий	розглянуто
ув'язнити	ув'язнений	ув'язнено
узагальнити	узагальнений	узагальнено

Минулий час 1) було + форма на -но, -то 2) форма на -но, -то	Президента було обрано достроково. = Президент був обраний достроково. = Президента обрали достроково. Рішення прийнято на першому засіданні. = Рішення прийняте на першому засіданні. = Рішення прийняли на першому засіданні.
Майбутній час буде + форма на -но, -то	Новий уряд буде обрано через пів року. = Новий уряд буде обраний через пів року. = Новий уряд оберуть через пів року. Закон буде прийнято, якщо більшість проголосує «за». = Закон буде прийнятий, якщо більшість проголосує «за». = Закон приймуть, якщо більшість проголосує «за».

- Безособова форма дієслова на **-но, -то** твориться від пасивних дієприкметників. Закінчення (**-ий**) змінюємо на суфікс **-о**: прочитаний — прочитано, виконаний — виконано.
- Ця форма — незмінювана.
- Перед формою на **-но, -то** зазвичай стоїть **прямий додаток**, виражений **знахідним** або **родовим** (якщо є «не») відмінком: школу (знахідний відм.) збудовано, помилок (родовий відм.) **не** знайдено.
- Безособову форму на **-но, -то** вживають замість пасивних дієприкметників, коли треба наголосити на дії, а не на ознаці.

Завершення

Ось і все, останній епізод 2019 року. Від імені команди Ukrainian Lessons хочу щиро привітати вас з Новим Роком, з Різдвом Христовим! Бажаю вам щастя, сімейного **затишку**, **мирного** неба і успіхів... у вивченні української мови!

Майже весь січень я буду в Україні, я буду святкувати українське Різдво і ходити в гості. Тому якщо ви будете в Україні в січні, обов'язково напишіть мені! Можливо, зустрінемось?

затишок — comfort, cosiness
мирний — peaceful

А зараз наша команда йде на зимові канікули. Новий епізод подкасту вийде приблизно через місяць. А поки що — не забудьте опрацювати **пропущені** епізоди або переслухати ваші улюблені уроки.

пропущений — missed

Читайте конспекти уроків і робіть там вправи! Більше про те, як отримати доступ до конспектів ви можете дізнатися за посиланням:

ukrainianlessons.com/premium.

Зараз тривають знижки до 9 січня.

Бажаю вам щасливого Нового Року! Веселих свят! На все добре!

Вправи

1

Заповніть пропуски в тексті словами / фразами:

було звільнено	було звинувачено	брав участь	було ув'язнено
спробувати себе в ролі	політв'язень	описано	суспільному житті
	ув'язненні		

Олег Сенцов – український _____¹,
який протягом п'яти років перебував у незаконному _____
_____ в Росії. Його _____
_____ нібито за «створення терористичної групи і керівництво нею».

Олег Сенцов був одним із найбільш відомих активістів проукраїнського руху в Криму — він підтримував «Автомайдан» і _____⁴
у мітингах «За єдину країну».

Сенцова _____⁵
у травні 2014 року в окупованому Криму під час роботи над його проєктом, фільмом «Носоріг».

У травні 2018 року Сенцов оголосив про голодування. Протягом 145 днів політв'язень відмовлявся

від їжі — таким чином він вимагав відпустити всіх українських політв'язнів, яких тримають у Росії та анексованому Криму.

Сенцова _____ 6

з ув'язнення 7 вересня 2019 року разом із десятима іншими українськими політв'язнями та 24 військовополоненими моряками.

Історію ув'язнення Олега Сенцова детально _____
_____ ⁷ в документальному фільмі «Процес».

Після повернення в Україну Олег Сенцов бере активну участь у _____
_____ ⁸, його запрошують на міжнародні фестивалі та зустрічі.

Багато українців радять Сенцову _____ 9
політика. Але сам Олег про такі плани поки не говорить.

2

Перепаразуйте речення, замінивши безособові конструкції на альтернативні конструкції:

Його було звинувачено нібито за «створення терористичної групи».

А Він був звинувачений нібито за «створення терористичної групи».

Б Його звинуватили нібито за «створення терористичної групи».

1. Сенцова було ув'язнено у травні 2014 року.

А _____

Б _____

2. Олега було звільнено з ув'язнення 7 вересня 2019 року.

А _____

Б _____

3. Історію українського політв'язня детально описано в документальному фільмі «Процес».

А _____

Б _____

3

Від поданих дієслів утворіть пасивні дієприкметники та відповідні дієслівні форми на -но, -то:

сказати → сказаний → сказано

1. підписати → _____

2. намалювати → _____

3. вишити → _____

4. організувати → _____

5. обрати → _____

6. утворити → _____

7. дозволити → _____

8. перевірити → _____

4

Поєднайте слова у словосполучення:

1. розведення	А влади
2. дострокові	Б військ
3. органи	В вибори
4. мажоритарна	Г дії
5. сфера	Ґ система
6. бойові	Д послуг

5

Перекладіть українською мовою:

1. The prime minister of Ukraine summed up the government's work for the last year.

2. Anti-corruption court began its work in September 2019.

3. Complete beginners should start listening to the podcast from Season 1.

4. The Ukrainian Paralympic Team broke its own record and won first place!

5. The leaders of the countries met in Paris to discuss a ceasefire in Donbas and a prisoner exchange.

6. It was announced that Ukraine will not participate in the 2019 Eurovision Song Contest.

Key Phrases 4-141

підбивати підсумки, підбити підсумки	to draw up the balance; to take stock; to sum up
спробувати себе в ролі	to try oneself in the role of
розпочати роботу	to begin to work
абсолютний новачок	complete beginner
побити рекорд	to break the record
припинення вогню	ceasefire
брати (взяти) участь	to take part; to participate
посісти перше, друге, третє місце	to win first, second, third place

Відповіді на вправи

1

1. політв'язень	4. брав участь	7. описано
2. ув'язненні	5. було ув'язнено	8. суспільному житті
3. було звинувачено	6. було звільнено	9. спробувати себе в ролі

2

- A** Сенцов був ув'язнений у травні 2014 року.
Б Сенцова ув'язнили у травні 2014 року.
- A** Олег був звільнений з ув'язнення 7 вересня 2019 року.
Б Олега звільнили з ув'язнення 7 вересня 2019 року.
- A** Історія українського політв'язня детально описана в документальному фільмі «Процес».
Б Історію українського політв'язня детально описали в документальному фільмі «Процес».

3

1. підписаний → підписано	5. обраний → обрано
2. намальований → намальовано	6. утворений → утворено
3. вишитий → вишито	7. дозволений → дозволено
4. організований → організовано	8. перевірений → перевірено

4

1. розведення військ	4. мажоритарна система
2. дострокові вибори	5. сфера послуг
3. органи влади	6. бойові дії

5

- Прем'єр-міністр України підбив підсумки роботи парламенту за останній рік.
- Антикорупційний суд розпочав роботу у вересні 2019 року.
- Абсолютним початківцям (новачкам) варто почати слухати подкаст з першого сезону.
- Українська паралімпійська (параолімпійська) збірна побила власний рекорд і зайняла (посіла) перше місце.
- Лідери країн зустрілися в Парижі, щоб обговорити припинення вогню на Донбасі й обмін полоненими.
- Було оголошено, що Україна не братиме участі у пісенному конкурсі Євробачення у 2019 році.

Конспект уроку № 142

Виставка «Ukraine WOW»

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode142

Вступ

Привіт-привіт! Це Анна, і після невеличкої перерви ви знову слухаєте подкаст UL. Сумували без подкасту? Я так! Але нам потрібно було трохи часу, щоб відпочити, **набратися сил** і нових ідей для уроків української.

Можливо, ви знаєте, а може, ні, що зараз я живу в Швеції. І на зимові свята, на українське Різдво я їздила до України. Майже весь час я провела там, вдома у своїх батьків, у місті Полонне в Хмельницькій області. Це містечко, у якому я народилась і виросла.

Ми готували 12 різдвяних страв, прикрашали ялинку, слухали, як діти співають **колядки** і відпочивали. Вдома добре. А, а ще ми святкували день народження мого брата. Це було весело!

Також я була **трошечки** в Києві, всього декілька днів. Але за ці кілька днів я встигла побувати на кількох цікавих подіях.

По-перше, ми ходили в Київську оперу на балет «**Лускунчик**» — традиційний різдвяний балет. По-друге, ми ходили на концерт оркестру традиційних українських інструментів — ооо, це було дуже класно! Дуже рекомендую вам! І по-третє, з друзями я ходила в кіно, в кінотеатр українських фільмів, ми потрапили на дуже кльовий фільм, українську комедію «Мої думки тихі», я вам розповім більше про цей фільм наступного разу, добре?

І по-четверте, це те, що мене дуже приємно здивувало, і те, чим я хочу з вами сьогодні поділитися. Це **виставка** «Ukraine WOW» на **залізничному вокзалі** в Києві.

Wow! Ого! Я нещодавно повернулася до Швеції, але я досі під враженнями від тої виставки. Це однозначно один з найкращих українських мистецьких проєктів **всіх часів**. І це просто моя улюблена виставка ever, тобто будь-коли.

Далі я розкажу вам більше про цю виставку, але не буду багато **спойлерити**, бо ви ще, може, самі зможете її побачити.

коля́дка — Christmas carol

тро́шечки — *diminutive* трохи

Луску́нчик — Nutcracker

виставка — exhibition

залізни́чний вокза́л —
railway stationспойле́рити — to do a spoiler,
to spoiler

Виставка «Ukraine WOW»

Ukraine WOW — це на сьогодні **наймасштабніша** і **найвідвідуваніша** виставка України. Це також виставка, про яку найбільше говорять в Інтернеті. За півтора місяці її відвідали понад 150 тисяч людей і про неї написали близько 20 тисяч разів в **сторіз** і в постах в Інстаграмі. Це справжній **фурор**, бо **хто б подумав**, що виставка може бути такою популярною?

Отже, що це за виставка? За задумом її творців, Ukraine WOW — це можливість подорожувати Україною в часі і в **просторі**. За словами організаторів, це унікальні **експонати** та інсталяції, які змусять вас закохатись в Україну і сказати: «Вау, яка вона неймовірна!».

І це можуть сказати як іноземці, так і українці. Бо багато чого на виставці є новою інформацією для українців, навіть для мене.

Виставка знаходиться на Центральному залізничному вокзалі в Києві. Взагалі, спочатку її планували як виставку про залізницю, про поїзди і подорожі Україною поїздом. Але потім організатори вирішили через тему залізниці як основний **мотив** розказати взагалі про Україну.

Тому фактично експонати виставки поєднує тема залізниці, але там можна дізнатися взагалі купу цікавого про Україну, про цікаві місця, також нашу культуру, історію, традиції, цікаві факти. Там просто **сила-силенна** цікавезної інформації! І подана вона дуже стильно, яскраво, інтерактивно.

Виставка складається з семи блоків, які символізують етапи подорожі поїздом.

Це «**Купе**», «Перше знайомство», «**Бесіда** по душам», «Сон», «Зупинка», «Здача купе» та «Прибуття».

Ну і як я зазначила раніше, там є різні інсталяції про різні аспекти. Багато про подорожі. Наприклад, там є вікно поїзда, у якому ви можете побачити вид з поїзда найдовшого в Україні маршруту. Це поїзд «Лисичанськ — Ужгород», дорога в ньому триває 31 годину. Так-от через таке віконечко, ніби вікно поїзда, ви бачите всю цю дорогу за 10 хвилин. Таким чином можна **простежити**, як змінюється ландшафт, природа, архітектура від Луганської області і аж до Закарпаття.

Тепер і я хочу прокататися на цьому поїзді! До речі, не знаю, чи ви знаєте це про мене, але я фанат поїздів. Я **обожаю** їздити поїздами і особливо люблю Укрзалізницю, **купейні вагони**, нічні поїзди... Ах, це просто моя любов.

Тому ця виставка для мене була такою особливою. Я там **мало не** плакала!

Отже, добре, багато інсталяцій там про подорожі. А також можна подивитися цікаві місця України у віртуальній реальності — в таких спеціальних окулярах VR. Наприклад, у Києві є такий найвищий монумент, може, ви чули, Батьківщина Мати — така велика жінка з **мечем**.

масштабний — 1) scale, dimensioned;
2) large-scale, vast
відвідуваний — (often) visited
сторіз — stories on Instagram

простір — space
експонат — exhibit

мотив — 1) motive, reason;
2) tune, motif

сила-силенна — a great number, a lot

купé — compartment, couchette, roomette
бесіда = **розмова** — conversation

простежити — to trace, to follow, to watch

обо́жнювати — to adore, to love
купейний вагон — compartment carriage
мáло не — almost, nearly

меч — sword

Так-от, в окулярах віртуальної реальності ви піднімаєтесь на Батьківщину Мати, а потім навіть вище — в небо — і бачите у віртуальній реальності неймовірний **панорамний** вид на Київ, Дніпро, мости... Але обережно! Може **закрутитися голова**.

Так само можна політати над Карпатами, над озером Синевир.

Також є багато цікавої інформації про культуру, і ще дуже цінні експонати, наприклад, **автопортрет** художника Казимира Малевича, скульптури відомого українського скульптора Олександра Архипенка, прекрасні графічні малюнки Георгія Нарбута, перші гривні ще з часів Київської Русі і навіть перша **надрукована** в Україні книга — це «Апостол» Івана Федорова. Я була дуже вражена цим всім!

І багато цікавого можна дізнатися також про історію України, про сучасні часи, чим Україна може пишатися. Наприклад, там є стіна, у якій 100 кілограмів бурштину. **Бурштин** — це така цінна **корисна копалина**. В Рівненській області в Україні є багато бурштину.

Словом, не хочу вам спойлерити, тобто **псувати** вам враження, якщо ви підете на виставку. Просто хочу поділитися з вами своїми враженнями. І сказати, що якщо ви будете в Україні до 29 лютого 2020 року, обов'язково сходіть на цю виставку.

Виставка знаходиться біля 14 **колії** на Центральному вокзалі Києва. Тобто просто йдіть на вокзал і шукайте колію №14. Там знайдете. Виставка відкрита в усі дні, крім понеділка, з 11 години ранку. Квиток коштує всього 50 гривень, а всі кошти від продажу квитків йдуть на соціальні проекти Укрзалізниці.

Ну і якщо ви не зможете відвідати виставку Ukraine WOW, не **розчаровуйтеся**, просто коли одного дня приїдете в Україну, купіть собі квиток на поїзд. На будь-який поїзд. Насолоджуйтеся Україною з вікна поїзда.

панорамний — panoramic

автопортрет — self-portrait

надрукований — printed, published

бурштин — amber

псувати — to spoil, to damage

колія — track

розчаровуватися — to be disappointed (disillusioned)

Корисні фрази та ідіоми

А зараз, як завжди, розглянемо цікаві вирази та ідіоми, які я згадувала. На початку епізоду я казала, що нам потрібно було трошки часу, щоб відпочити, набратися сил.

Набратися сил — це коли ви втомились і ви хочете відпочити, щоб знову мати енергію, сили. Ви набираєтеся сил, відпочиваєте фактично.

Часто люди їдуть у відпустку, щоб набратися сил.

Набиратися, набратися сил.

Далі я казала, що я вже повернулася до Швеції, але я досі під враженнями від виставки.

Бути під враженнями — це коли ви чимось дуже вражені (зазвичай позитивно вражені), тобто ви пережили щось особливе, який особливий досвід. Ви під враженнями.

Наприклад, якщо ви побували на дуже класному фільмі, ви будете під враженнями ще тиждень.

Бути під враженнями.

Ukraine WOW — це **однозначно** один з найкращих українських мистецьких проєктів всіх часів.

Всіх часів або **усіх часів** — і так, і так можна. Це як англійською мовою. Тобто за всі часи, за всю історію **людства**, всіх часів.

Я думаю, поки що ULP — це найкращий подкаст з вивчення української мови всіх часів. Правда?

Всіх часів.

Виставка Ukraine WOW спричинила справжній фурор.

Фурор — це таке цікаве слово, я пошукала і знайшла, що воно походить з латини. Але в англійській мові теж є це слово, але воно там більш негативне, воно має негативне значення. В українській мові навпаки, ми часто кажемо, що щось дуже класне викликало справжній фурор. Тобто **шалений** успіх, велику любов **публіки**.

Так за півтора місяці виставку Ukraine WOW відвідали понад 150 тисяч людей, про неї написали близько 20 тисяч в сторіз і постів в Інстаграмі, тобто Ukraine WOW спричинила справжній фурор, бо хто б подумав, що виставка може бути такою популярною?

Хто б подумав — це ще один популярний вираз.

«Хто б подумав?» — це як питання, тобто сталося щось неочікуване, про що ніхто раніше не міг подумати.

Наприклад, зараз я записую 142-ий епізод подкасту UL, хто б подумав, що ми зайдемо так далеко?

Я також розповідала, що у віртуальній реальності на виставці можна побачити неймовірний панорамний вид на Київ з монументу Батьківщина Мати. Але обережно! Там може **закрутитися голова**.

Голова крутиться, голова може закрутитися, коли ви стоїте десь дуже високо і дивитесь вниз, так, або коли ви просто погано себе почуваєте. У вас крутиться голова, або, інакше кажучи, **паморочиться** голова.

однозначно — definitely, unambiguously, without alternative

людство — humanity, mankind

шалений — furious, raging, uproarious, crazy

публіка — public, audience

паморочиться — to dizzy

Інколи буває, коли довго лежали, а тоді так **різко**, дуже швидко встали на ноги — у вас крутиться голова. Це ще називають запаморочення.

І ще одна цікава експозиція на виставці — це 100 кілограмів бурштину. Бурштин — це така **цінна** корисна копалина.

Корисні копалини — це певні цінні мінерали, такі мінерали, які **викопують** з землі, і люди використовують їх у господарстві для чогось, так, наприклад, бурштин, **граніт**, **мармур**, пісок. Це корисні копалини.

Зверніть увагу, що наголос у слові «корисний» зазвичай на «и-» — корисний, але тільки в словосполученні «кóрисна копалина» ми маємо наголос на о.

Корисні копалини.

Україна дуже багата на корисні копалини.

різко — sharply, harshly

цінні — valuable

викопувати — to dig

граніт — granite

мармур — marble

Цікавинка з граматики

Виставка «Ukraine WOW» дуже особлива для мене. Вона мене **розчулила**. Я там мало не плакала!

Мало не — це цікавий вираз, який означає «майже». Мало не.

Тобто «Я мало не плакала» — це так саме, як сказати: «Я майже плакала».

Ми вживаємо «мало не» з дієсловом, з минулим часом. Наприклад, «Я там мало не плакала» чи «Я мало не забула». Тобто я майже забула.

Або ще такий приклад з інтернету: «На Дніпровщині мало не сталося вбивство».

Також можна вживати «мало не» з іменником.

Мало не всі мої друзі були на виставці «Ukraine WOW».

Або: «Моя мама пропрацювала в одній і тій самій школі мало не тридцять років». Так, це правда!

А я мало не закінчила цей епізод!

розчулити — to touch, to move, to affect

Мало (ледь) + не = майже

Цю конструкцію вживають для того, щоб указати на якусь крайню межу (у дії, ознаці).

Мало (ледь) не + дієслово	Оксана мало не запізнилася на літак. Мама ледь не заплакала від щастя! Я мало не забув, що маю тобі дещо розповісти...	Oksana was almost late for the plane. Mom almost cried with happiness! I almost forgot that I had something to tell you...
Мало (ледь) не + іменник, займенник, числівник, прислівник	Ми розмовляємо по телефоні мало не щодня. Мало не половина квитків на концерт вже розпродана. Мало не кожен з нас хоч раз у житті робив помилку.	We talk on the phone almost every day. Almost half of the concert tickets have already been sold out. Almost every one of us has made a mistake at least once in our lives.

 Завершення

І на сьогодні все! Нагадую вам, що виставка «Ukraine WOW» триває до кінця лютого на Київському вокзалі. Можливо, пізніше вона буде в інших містах чи країнах — я не знаю, просто **загугліть** «Ukraine WOW» і дізнайтеся більше. Але я вам дуже-дуже рекомендую цю виставку, і це не реклама.

Ну і якщо ви ще цього не зробили, дізнайтеся більше про нашу преміум-підписку, щоб отримати конспекти уроків з повним транскриптом, перекладом складних слів, табличками з ідіомами і граматиною, а також вправами для практики.

Більше про преміум та посилання на виставку в Києві шукайте на ukrainianlessons.com/episode142.

Я бажаю вам гарного дня чи вечора! До наступного епізоду! На все добре!

загуглити — to google

Вправи

1

Заповніть пропуски в реченнях словами / фразами:

набратися сил

фурор

крутитися голова

корисні копалини

розчулила

усіх часів

під враженнями

1. Фільм спричинив справжній _____ .
За перший вікенд показу в кінотеатрах він зібрав мало не 100 мільйонів доларів.
2. Двоє українців (Володимир Кличко та Олександр Усик) потрапили до сотні найкращих боксерів _____
за версією порталу World Boxing News.
3. Наша країна багата на _____ ,
але більша їх частина або не використовується взагалі, або використовується неефективно.
4. Коли людина довго не їсть, то у неї може _____ .
Щоб не паморочилося в голові, треба уникати тривалого відчуття голоду.
5. Карпати — це місце, де можна _____
та енергії, відпочити тілом і душею. Ми відпочиваємо в Карпатах ледь не щороку.
6. Мій друг з Америки досі _____
від українського Різдва. Йому дуже сподобалися колядки, вертеп і, особливо, українські різдвяні страви.
7. Ця історія так _____
тата, що він ледь не заплакав. Хто б міг подумати, що він такий сентиментальний?

2

Поставте слова у правильному порядку:

1. ледь | Петро | ногу | не | коли | зламав | впав

2. встигли | ми | мало | всі | не | відвідати | туристичні | Києва | місця

3. в | моя | дитинстві | ледь | бабуся | від | померла | не | голоду

4. не | мало | щомісяця | їздимо | до | ми | батьків

5. пес | не | мене | вкусив | руку | за | цей | мало

3

Перекладіть українською мовою:

1. I'm tired and my head is spinning. I haven't eaten all day.

2. The country has several different types of subsoil assets, such as sand, salt, granite, amber, coal, gas...

3. Freddy Mercury has made a splash in the world of music.

4. Who would have thought that you two were brothers? You are so different!

5. This book is the number one bestseller of all time.

6. You nearly (almost) ruined my plans. Who would have thought that you're so irresponsible?

Key Phrases 4-142

набратися сил	to gain strength
бути під враженнями	to be under the impression
всіх часів	of all time, ever
фурор	sensation, screaming success
вікликати (зробити) фурор	to make a splash, to gain a lot of positive attention
Хто б подумав?	Who would have thought?
крутиться голова (паморочиться в голові)	head is spinning
корисні копалини	mineral deposits, subsoil assets

Відповіді на вправи

1

1. фурор	4. крутитися голова	7. розчулила
2. усіх часів	5. набратися сил	
3. корисні копалини	6. під враженнями	

2

1. Петро ледь не зламав ногу, коли впав.
2. Ми встигли відвідати мало не всі туристичні місця Києва.
3. Моя бабуся ледь не померла від голоду в дитинстві.
4. Ми їздимо до батьків мало не щомісяця.
5. Цей пес мало не вкусив мене за руку.

3

1. Я втомлений (втомлена) і у мене крутиться голова. Я не їв (не їла) цілий день.
2. Країна має декілька видів корисних копалин, таких як: пісок, сіль, граніт, бурштин, вугілля, газ...
3. Фредді Меркюрі зробив фурор у світі музики.
4. Хто б міг подумати, що ви брати? Ви такі різні!
5. Ця книга є бестселером номер один усіх часів.
6. Ви (ти) ледь / мало не зіпсували (зіпсував, зіпсувала, зруйнував, зруйнувала) моїх планів. Хто б міг подумати, що ви такі (ти такий, ти така) безвідповідальні (безвідповідальний, безвідповідальна)?

Конспект уроку № 143

4 нові українські фільми на всі смаки

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode143

Вступ

Привіт! Це ваша вчителька української, Анна Огойко. І ви слухаєте подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову. Це подкаст «Уроки української». Як справи? Що нового?

У мене все добре. Якщо ви слухали попередній епізод, то ви знаєте, що нещодавно я повернулася з України. Я була там на Різдво і на день народження свого брата. Зараз я живу в Швеції, тому коли я в Україні, я намагаюсь **брати все** від поїздки.

Тому незважаючи на те, що я була в Києві всього кілька днів, я ходила і в оперу, і на концерт, і в різні ресторани, кав'ярні, також на неймовірно круту виставку «Ukraine WOW» — я про неї розповідала в попередньому епізоді. А також я ходила в кіно, два рази.

У Києві зараз працює спеціальний кінотеатр, де показують тільки українські фільми. Він називається «**Ліра**» — це кінотеатр українського кіно. Так-от, ми були там один раз, і один раз я ходила сама на кіно в мій улюблений кінотеатр на Подолі — «Жовтень». Також коли я була вдома, в Полонному в своїх батьків, ми з мамою дивились український фільм вдома.

Якщо чесно, я нечасто дивлюсь саме українське кіно, але останнім часом виходять досить цікаві фільми і про них говорять багато в інтернеті. Тому я вирішила подивитись нові українські фільми, і частково я зробила це для того, щоб поділитися з вами, розповісти вам, любі слухачі подкасту, про нові цікаві українські фільми.

Отже, сьогодні я поділюся з вами чотирма українськими фільмами **на всі смаки**, тобто це будуть **стрічки** дуже різних жанрів і для різної аудиторії. До речі, «стрічка» або «кінострічка» — це те саме, що «кіно» або «фільм». Є багато слів в українській мові — це кіно, фільм або стрічка.

Отже, я розповім вам про них і, **хтозна**, може, ви захочете подивитися всі ці фільми, а можливо, виберете для себе якийсь один. Це вже буде добре. Головне те, що всі ці фільми повністю або майже повністю українською мовою, тож це буде чудова можливість попрактикуватися. То як, готові дізнатися про ці чотири нові українські фільми на всі смаки?

ліра — lyre

стрічка = фільм — film

4 нові українські фільми на всі смаки

Перший фільм називається «Захар Беркут». Це кіно **наробило**, мабуть, найбільше **шуму** в українській кіноіндустрії у 2019 році. По-перше, тому що цей фільм — це **екранізація**, екранізація книги. Тобто його **зняли** за мотивами **одноіменної повісті** українського письменника Івана Франка.

Чули про Франка? Іван Франко — це один з **топових** українських письменників. Він був справжнім генієм. Тому зняти фільм за його **твором** — це, звичайно, непросто. Бо **переплюнути** Франка фільмом на його твір точно ніхто не зможе. Ну, так і сталося.

Але попри те, що фільм «Захар Беркут» не такий сильний, як сама книжка Франка, я все одно вам рекомендую його подивитися. Це українсько-американський фільм. Його зняли кримський режисер Ахтем Сеїтаблаєв і американський режисер Джон Вінн.

Дія фільму відбувається в Карпатах, герої говорять там українською мовою, але майже всі актори — американці, тобто вони не говорять насправді українською мовою.

Можна сказати, що цей фільм — це такий собі бойовик в американському стилі, сюжет у ньому досить динамічний, тому ви не повинні **занудьгувати**. Як на мене, це також дуже гарний фільм, щоб насолодитись прекрасними українськими Карпатами. Там дуже гарні **краєвиди**.

Сам фільм, як і книжка Франка, має історичну основу — тут **розкривається** тема **боротьби** мешканців Карпат з **монголами**, які прийшли в Карпати у XIII столітті.

Тому якщо вам хочеться чогось епічного, але водночас досить легкого, подивіться цей фільм. Ми з мамою дивились його через **serbic sweet.tv**. Це такий український сайт, там можна купувати фільми і дивитись їх на комп'ютері чи на телевізорі.

Отже, «Захар Беркут» — історичний драматичний **бойовик**. Рекомендую вам.

А наступний фільм, про який я вам розкажу, зовсім в іншому жанрі, можна сказати, це **протилежний** жанр. Це фантастичний сімейний фільм, називається «Фокстер і Макс». Це прекрасний фільм для дітей, але я дивилась його, причому в кінотеатрі, і мені сподобалось.

Стрічка розповідає про хлопчика Макса, який намалював на стіні собаку, як графіті, але цей собака **ожив**! Його звали Фокстер. І цього песика шукають різні злі люди, тому на Фокстера і Макса чекають різні пригоди.

Мені найбільше сподобалось те, що дії в цьому фільмі відбуваються у Києві, тому можна побачити багато знайомих мені місць, а також гарні краєвиди на Дніпро.

І мені також сподобалась мова, українська мова, якою говорять у фільмі.

екранізація —

- 1) film adaptation, screening;
- 2) screen version

зняти — to film

одноіменний — of the same name

повість — tale, story, narrative

топовий — top (*adjective*)

твір — work, creation, composition

дія — action

занудьгувати — to become bored

краєвид — landscape

розкриватися — 1) to open, to come open;

2) to uncover oneself;

3) to reveal oneself

боротьба — 1) fight, struggle;

2) wrestling

монгол — Mongol(ian)

бойовик — 1) action; thriller; 2) hit man, gunman

протилежний — opposed, contrary

ожити — to revive, to come to life again

Зокрема діти говорять дуже живою українською мовою, з ідіомами, зі сленгом. До речі, всі актори дуже чітко і зрозуміло говорять, тому, як на мене, це гарний фільм, щоб попрактикуватися, якщо ви вивчаєте українську мову.

До речі, я дивилась цей фільм на фестивалі українського кіно в Стокгольмі, але цей фільм також можна купити на цьому сервісі, який я розповідала, sweet.tv — це досить зручно. Я вам залишу посилання на сторінці епізоду ukrainianlessons.com/episode143.

Як я вам обіцяла на початку, всі ці чотири фільми дуже різні, вони **на всі смаки**. Тому, **на відміну від** попередніх фільмів, наступний інший — він дуже сумний.

Це фільм «Додому» — це **дебютна** стрічка режисера кримськотатарського походження Нарімана Алієва. Світова прем'єра цього фільму відбулась на **Каннському кінофестивалі**, а також саме цей фільм Україна подала на премію «Оскар» у 2019 році.

Це кіно, «Додому», розповідає дуже драматичну історію, вона тісно пов'язана з подіями в Україні за останні роки. Події відбуваються після анексії Криму і початку війни на Сході України.

Головний герой — **кримський татарин** Мустафа живе в Криму і далі він приїжджає до Києва, щоб забрати тіло свого старшого сина. Його старшого сина було вбито під час війни на Сході.

Разом зі своїм молодшим сином вони везуть тіло старшого сина назад в Крим, тому що батько хоче поховати його вдома, в Криму, за **мусульманськими** традиціями. Але молодший син вже не такий традиційний, як батько, він говорить українською мовою і вчиться в університеті Шевченка в Києві.

Ну, загалом, як на мене, це дуже гарне кіно, головні герої, батько і молодший син, ну прекрасно зіграли свої ролі. Тому я вам рекомендую подивитися цей фільм, хоча він дуже драматичний, можна сказати, навіть **болісний**, просто будьте готові до цього.

Поки що, наскільки мені відомо, цей фільм **недоступний** онлайн, ви можете знайти інформацію, де його можна подивитись, на сторінці фільму у Фейсбукі.

А завершимо ми сьогодні **на високій ноті**. Бо останній фільм — це комедія. Причому коли я була на прем'єрі цього фільму в кінотеатрі «Ліра», **реготав** весь зал. Тобто всі сміялися, всі реготали.

Це фільм «Мої думки тихі» — це дебют молодого українського режисера Антоніо Лукіча. Він розповідає про молодого хлопця Вадима. Вадим **записує** різні звуки як фрілансер, це його робота. І йому дали таке завдання — записати звуки українських тварин на Закарпатті, зокрема звук одного **рідкісного** птаха в горах.

зокре́ма — in particular, especially

на відміну від
(+ **родовий відмінок**) —
unlike, as opposed to, in
contrast to
дебю́тний — debut (*adjective*)
Ка́нський
кінофестива́ль — Cannes
Film Festival

крі́мський тата́рин —
Crimean Tatar

мусульма́нський —
Muslim (*adjective*)

бо́лісний — painful, sore

недо́ступний —
inaccessible, inapproachable

регота́ти — to laugh
(*colloquial*)

запи́сувати — 1) to record;
2) to write down
рі́дкісний — rare, uncommon

Насправді мама Вадима також живе на Закарпатті, тому вони разом з мамою подорожують і записують тих тварин.

Звичайно, з ними стаються різні веселі пригоди, а ще в центрі уваги кіно — ось ці стосунки між мамою і сином. Ці стосунки показані у фільмі дуже по-українському. Взагалі в стрічці «Мої думки тихі» дуже багато культурних реалій, таких, які дуже нам близькі. Наприклад, український поїзд типовий, типові таксисти, особливий **закарпатський діалект**.

Якщо чесно, я просто **в захваті** від цього фільму і дуже його всім рекомендую. Прем'єра фільму в Україні відбулась нещодавно. Я якраз **попала** на прем'єру, де були і режисер, і головний актор. Поки що я не знаю, де подивитися його онлайн, але, може, пізніше ви знайдете.

Отже, ось такі українські фільми 2019 року **на всі смаки**:

- історичний бойовик «Захар Беркут»
- сімейний фантастичний фільм «Фокстер і Макс»
- драма «Додому» і
- комедія «Мої думки тихі»

Звичайно, вийшли й інші фільми, але я не дивилася їх, тому не буду про них розповідати.

Як завжди, я залишу посилання на додаткову інформацію про ці фільми на сторінці епізоду ukrainianlessons.com/episode143 англійською.

закарпатський діалект —
Transcarpathian dialect

попа́сти (розмовне) =
потра́пити — to get into,
to get to, to reach

Корисні фрази та ідіоми

А зараз пропоную вам кілька цікавих ідіом, які я вживала.

Ну по-перше, це «**на всі смаки**» — це чудовий фразеологізм, який означає «щось, що сподобається різним людям». Тобто я вам сьогодні розповідала про українські фільми на всі смаки. Або по-іншому, синонім — «на будь-який смак».

Цей фразеологізм частенько використовують в маркетингу.

Наприклад, магазин, який продає вишиванки, може сказати:

«У нас є вишиванки на всі смаки» або «У нас є вишиванки на будь-який смак».

На всі смаки = на будь-який смак.

На початку епізоду я казала, що я живу в Швеції, і коли я в Україні, я намагаюсь **брати все** від поїздки.

Брати все або взяти все (доконаний вид) від чогось.

Брати, взяти все від чогось.

Це означає використати якусь можливість на повну, на всі 100% і навіть більше. Тобто, наприклад, коли ви будете в Україні, використайте цей час дуже розумно, тобто по максимуму намагайтеся використовувати українську мову, коли ви в Україні. Так, тобто візьміть все від своєї поїздки в Україну.

Далі я казала, що розкажу вам про чотири фільми і, **хтозна**, можливо, ви захочете подивитися їх всі, а можливо, тільки один.

Хтозна — це одне слово, хтозна. Воно походить від «хто знає» — хтозна, ми живемо це в питаннях, зазвичай **риторичних**.

Коли закінчиться війна в Україні? Хтозна. — Тобто відповіді на це питання ніхто не знає.

Хтозна.

Про кіно «Захар Беркут» я казала, що воно наробило, мабуть, найбільше шуму в українській кіноіндустрії минулого року.

Наробити багато шуму — тобто зробити так, щоб про щось багато говорили, **шуміли**, так. Особливо зараз ми маємо на увазі медіа і соціальні мережі.

Так, «Захар Беркут» наробив багато шуму, бо люди почали **сперечатися**: чи нормально це — знімати український фільм з американськими акторами?

І також інший український фільм «Мої думки тихі» наробив багато шуму в інтернеті. Люди багато писали і досі пишуть про те, як їм подобається цей фільм. Він наробив шуму.

Наробити шуму.

Ви вже знаєте, що фільм «Захар Беркут» знятий за мотивами твору Франка, але **переплюнути** Франка фільмом на його твір точно не вийде.

Переплюнути — це таке слово, дієслово, і воно означає буквально «плюнути далі за когось», а небухвально, тобто фігурально, «зробити щось краще за когось».

Переплюнути когось — зробити щось краще.

Івана Франка неможливо переплюнути. Тобто краще за Франка розказати історію про Захара Беркута не зможе ніхто.

Або інший приклад: «Ну все, ти мене переплюнув, ти краще за мене вже говориш українською мовою!».

риторичне запитання —
rhetorical question

шуміти — to make a noise

сперечатися — to dispute,
to debate, to argue

Коли я починала говорити про останній фільм, я сказала, що ми будемо **завершувати на високій ноті**.

Завершити на високій ноті — це коли під кінець, на завершення, коли в кінці чогось відбувається щось дуже позитивне, щось радісне, хороше, веселе.

Тобто я вам розповідала якраз про сумний фільм, але завершити я вирішила на високій ноті, тобто розказати вам про комедію наприкінці.

Або остання серія третього сезону подкасту закінчується на високій ноті. Пам'ятаєте, там Христина розповідає про гарні новини?

На високій ноті.

І останнє, про фільм «Мої думки тихі» я казала, що я просто **в захваті** від цього фільму і дуже рекомендую його всім. Я в захваті.

Бути в захваті — тобто дуже **радіти** чомусь, бути просто дуже радим чи радою, що щось є, так.

Бути в захваті.

Наприклад: Я просто в захваті від цієї книжки.

Або: Я в захваті від твоєї нової зачіски.

радіти — to be glad, to rejoice

Цікавинка з граматики

На початку епізоду я розповідала про те, як їздила в Україну. І незважаючи на те, що я була в Києві всього кілька днів, я ходила і в оперу, і на концерт, і на виставку.

Незважаючи на те — це три слова: незважаючи, на і те.

Це такий досить складний тип речень, які в нас ще називають **допустові речення**. Тобто ми говоримо незважаючи на щось ..., або хоча щось..., або попри те, що ..., я все-одно щось зробила.

Тобто в першій частині була якась проблема, але ми не зважали на цю проблему і все-одно щось зробили.

Інший приклад з моєї розповіді:

Попри те, що фільм «Захар Беркут» не такий сильний, як книжка Франка, я все-одно рекомендую його подивитися.

Незважаючи на те, що і попри те, що — це те саме, це синоніми.

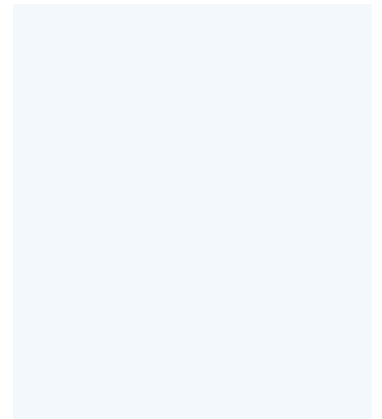
допустове речення —
Complex Sentence with
Subordinate Concessive
Clause

Також можна сказати просто «хоча»:

Я рекомендую вам подивитися кіно «Додому», хоча воно дуже драматичне і сумне.

Як бачите, частинка з «незважаючи на те», «попри те» або «хоча» може бути і на початку, і в кінці речення.

Сподіваюсь, ви розумієте мене в четвертому сезоні, незважаючи на те, що я вже зовсім не говорю англійською.

Незважаючи на (те, що) / попри (те, що) / хоча

Незважаючи на... Попри... + знахідний відмінок	Незважаючи на сумний фінал, фільм нам сподобався. = Попри сумний фінал, фільм нам сподобався. Незважаючи на погану погоду, настрій у всіх святковий. = Попри погану погоду, настрій у всіх святковий. <u>Частини речень можна</u> <u>поміняти місцями:</u> Фільм нам сподобався, незважаючи на сумний фінал.	Despite the sad ending, we liked the movie. Despite the bad weather, everyone's mood is festive.
Незважаючи на те, що... Попри те, що... Хоча... + називний відмінок	Незважаючи на те, що фільм має сумний фінал, він нам сподобався. = Попри те, що фільм має сумний фінал, він нам сподобався. = Хоча фільм має сумний фінал, він нам сподобався. Незважаючи на те, що погода погана, настрій у всіх святковий. = Попри те, що погода погана, настрій у всіх святковий. = Хоча погода погана, настрій у всіх святковий. <u>Частини речень можна</u> <u>поміняти місцями:</u> Настрій у всіх святковий, попри те, що погода погана.	Despite the fact that the film has a sad ending, we liked it. Although the film has a sad ending, we liked it. Despite the fact that the weather is bad, everyone's mood is festive. Although the weather is bad, everyone's mood is festive.

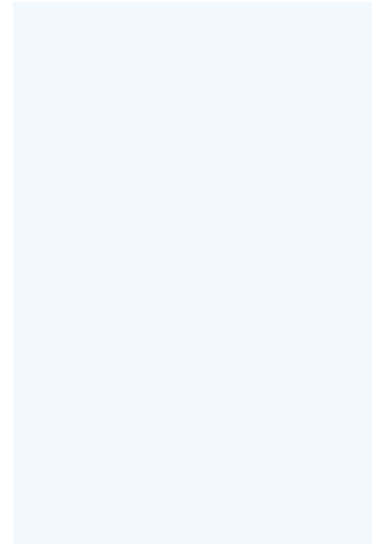
Завершення

У мене все! Хочу вас про щось попросити. Якщо подивитесь один або кілька фільмів, які я вам порекомендувала, напишіть мені, які в вас враження, що ви думаєте про ці фільми? Мені цікаво, як іноземці відреагують на українське кіно.

Також якщо ви подивились якийсь інший український фільм, дайте мені знати, мені буде цікаво дізнатися!

І насамкінець, нагадаю, що повний текст цього епізоду з вправами і новими словами, а також з таблицями, доступний у формі підписки Ukrainian Lessons Premium. Дізнайтеся більше і оформіть преміум-підписку на сторінці епізоду — ukrainianlessons.com/episode143.

Бажаю вам всього найкращого! До побачення! На все добре!

 Вправи

1

Заповніть пропуски в реченнях словами / фразами:

наробило багато шуму
екранізація

на всі смаки
на високій ноті

переплюнула
в захваті

Зверніть увагу на допустові речення.

1. Десятирічна дівчинка _____
Ейнштейна: Школярка пройшла тест IQ для неповнолітніх і набрала максимальну кількість балів — 162. **Попри** юний вік, дівчина офіційно визнана генієм.
2. Джулія Робертс — моя улюблена акторка. Я просто _____
від її акторської гри! **Незважаючи на те, що** кінозірці вже 52, вона досі красуня.
3. Рішення принца Гаррі та його дружини Меган Маркл відмовитися від свого статусу _____
в соціальних мережах та ЗМІ. **Незважаючи на** негативну реакцію частини британського суспільства, пара не збирається змінювати свого рішення.
4. Ми намагаємося враховувати інтереси любителів різних жанрів кіно. Тому репертуар дуже різноманітний — _____!
Хоча ціни на квитки у нас трохи вищі ніж в інших кінотеатрах, зал завжди майже повний.
5. Спортсмен заявив, що хоче завершити кар'єру _____
_____. Тому більше не виступатиме на змаганнях і світових чемпіонатах, **незважаючи на** численні запрошення від спортивних організацій.
6. Фільм «Віддана» — це _____
роману Софії Андрухович «Фелікс Австрія». **Попри** деякі слабкі сторони, стрічка отримала багато позитивних відгуків.

2

Перефразуйте речення за зразком:

Фільм має високий рейтинг. Але мені не сподобався. (+ незважаючи на)

Незважаючи на високий рейтинг, фільм мені не сподобався.

1. Леся Українка (українська письменниця) з дитинства мала слабе здоров'я. Але завжди була енергійною і веселою. (+ незважаючи на те, що)

2. Я не люблю бойовиків. Але я була в захваті від цієї стрічки. (+ попри те, що)

3. Я добре знаю українську мову. Але закарпатський діалект зовсім не зрозумілий для мене. (+ хоча)

3

Перекладіть українською мовою:

1. After winning the Oscar, she decided to end her acting career on a high note.

2. Khristyna was delighted with her new job, although it was hard work.

3. Who knows what really happened that night.

4. Despite the weaknesses, the film gained positive feedbacks.

5. Even though I don't like historical films, I thought this one was good.

6. We are best friends despite the fact that we love to argue with each other.

Key Phrases 4-143

на всі смаки	for all tastes, (something) for everyone
бра́ти все, взя́ти все	lit. to take it all, to take as much as you can
хтозна	who knows
наробі́ти (бага́то) шу́му	to cause a stir, to make a splash
переплю́нути	to one-up; to outdo, to top
заве́ршувати на висо́кій но́ті	to end (something) on a high note
бу́ти в за́хваті	to be delighted with

Відповіді на вправи

1

1. переплюнула	4. на всі смаки
2. в захваті	5. на високій ноті
3. наробило багато шуму	6. екранізація

2

1. Незважаючи на те, що Леся Українка з дитинства мала слабе здоров'я, вона завжди була енергійною і веселою.
2. Попри те, що я не люблю бойовиків, я була в захваті від цієї стрічки.
3. Хоча я добре знаю українську мову, закарпатський діалект зовсім не зрозумілий для мене.

3

1. Після того, як актриса виграла Оскар (вигравши Оскар), вона вирішила завершити кар'єру на високій ноті.
2. Христина була в захваті від нової роботи, попри те, що робота була важкою (тяжкою) (хоча робота була важка / незважаючи на те, що робота була важка).
3. Хтозна, що насправді трапилося тієї ночі (в ту ніч).
4. Попри (незважаючи на) слабкі сторони (недоліки), фільм отримав позитивні (схвальні) відгуки.
5. Хоча я не люблю історичні фільми, цей мені сподобався.
6. Ми найкращі друзі, незважаючи на те, що ми любимо сперечатися одне з одним.

Конспект уроку № 144

Діалекти української мови

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode144

Вступ

Привіт-привіт! Це Анна, ваша вчителька української, і ви слухаєте подкаст «Уроки української». Ну як, подивились якийсь український фільм? Нагадаю, що в попередньому епізоді я розповідала про 4 нові українські фільми на всі смаки, тому сподіваюсь, що ви зможете переглянути один із них.

Сьогодні поговоримо про іншу тему — про українську мову, а саме про її діалекти. Але спочатку пропоную вам послухати голосове повідомлення від слухача подкасту з **Данії**! Його звати Єнс. Готові послухати його історію?

Данія — Denmark

Привіт слухачам подкасту! Мене звати Єнс, я датчанин. Я живу у місті Оденсе, на острові Фюн. Моя перша зустріч зі слов'янськими мовами була в 1993 році, коли я починав вивчати російську мову. Я вирішив вивчати російську мову, тому що я думаю, що російська історія цікава. Я багато подорожував до Росії і ще 4 місяці до Петербургу. Я також читав про історію України, вона також дуже цікава. 3 роки тому я вирішив, що я також хочу вивчати українську мову. Звичайно, допомагає мені, що я знаю російську граматику. Але, на жаль, іноді роблю помилки і використовую російські слова, коли я хочу розмовляти українською мовою.

Я дуже радий, що я знаю цей подкаст. Він мені дуже допомагає. Дуже дякую, Анна Огойко. В Данії живуть багато українців. Іноді я зустрічаю їх у поїзді і пробую з ними розмовляти. Я уже подорожував до України 4 рази. І це мій план — там знову подорожувати. Я думаю, що наступного разу буду у Вінниці і Івано-Франківську. Усім гарного дня!

Щиро вдячна вам, Єнсе, за це повідомлення! Єнс **данець**, він живе на острові і вивчає українську мову вже 3 роки. Йому допомагає знання російської мови, яку він почав вивчати ще в 90-х. Також Єнс подорожував до України вже 4 рази, і планує наступний візит до Вінниці чи Івано-Франківська.

данець = датчанин — Dane

Дуже дякую вам, Єнсе, що знайшли час і натхнення записати це повідомлення. Мені дуже приємно. І на знак вдячності надсилаю вам в Данію листівку.

І чекаю на ваші нові повідомлення, у мене є ще багато листівок, які **лежать без діла**! Запишіть кілька речень про себе і свій шлях вивчення української мови і надішліть мені на пошту anna@ukrainianlessons.com.

Діалекти української мови

Як кожна мова у світі, українська мова сформувалась з діалектів. Згідно з лінгвістами, українська мова формувалась приблизно одну тисячу років: від VII до XVII століття.

Звичайно, якби тоді був Інтернет, якби люди могли так легко подорожувати, як зараз, цей процес закінчився б швидше. Але тоді **не все було так просто**. Люди розмовляли різними діалектами, і вони поступово **зливалились**, тобто об'єднувались в одну мову.

У кінці XVIII століття виникла українська літературна мова або нова українська мова — це мова, якою писали свої твори письменники, такі як Іван Котляревський, Іван Нечуй-Левицький і (можливо, ви знаєте його) Тарас Шевченко.

А оскільки всі ці письменники жили в центральній Україні (це Полтавщина і Черкащина), то українська літературна мова сформувалась **на ґрунті** так званого середньонаддніпрянського говору.

Так, довге слово — середньонаддніпрянський **говір** або діалект. Це діалект, яким розмовляли люди посередині Дніпра, можна сказати «всередині над Дніпром» — середньонаддніпрянський говір. Це сучасні Київська, Черкаська, Полтавська і Сумська області.

І цей говір, цей середньонаддніпрянський діалект, це, можна сказати, основа, **ядро** сучасної української стандартної мови. Тобто цей діалект **заклав основу** української мови, яку ви вивчаєте з моїм подкастом, тому що я говорю літературною українською мовою без діалектів. Це стандартизована літературна українська мова. І ще раз — її основу заклали середньонаддніпрянський діалект.

Але це далеко не єдиний діалект, яким говорять в Україні. Взагалі, у діалектології є кілька термінів: «**говірка**», «говір» або «діалект» і «**наріччя**». Ще раз: «говірка», «говір» або «діалект» і «наріччя».

Говірка — це найменша **одиниця**, наприклад, може бути говірка якогось окремого села чи міста.

Говір або діалект — це більша одиниця, це поєднання різних говірок, наприклад, середньонаддніпрянський говір.

І наріччя — це найбільша одиниця, це велика **сукупність** говорів чи діалектів.

Так-от, зараз, у 2020 році, в Україні функціонують три наріччя української мови: це південно-східне наріччя, південно-західне наріччя і північне наріччя.

Ці наріччя і діалекти можна **наочно побачити** на карті українських діалектів. Я обов'язково додам карту на сторінку цього епізоду: ukrainianlessons.com/episode144.

злива́тись —

- 1) to pour together;
- 2) to be merged

гові́р = діалéкт — dialect

ядро́ — 1) kernel, core, nucleus; 2) main body

гові́рка — smaller than говір

нарі́ччя — group of dialects
оди́ниця — unit

суку́пність — totality, aggregate, whole

А поки що поясню вам на словах. Розгляньмо одне за одним наріччя української мови.

Південно-східне наріччя — це якраз та основа літературної української мови. Бо середньонаддніпрянський діалект — це якраз частина південно-східного наріччя.

На карті можна побачити, що південно-східне наріччя — найбільше в Україні, воно займає найбільше території. Це частина України від Києва і Сум вниз аж до Криму, а також від Одеської і Черкаської областей аж до Луганщини. Тобто це такі області, як Харківська область, Запорізька, Дніпровська, можна сказати, весь схід і південь України — це південно-східне наріччя.

Звичайно, кожне наріччя і кожен діалект всередині наріччя має багато особливостей. І я не зможу вам про всі розказати! Тому дам вам буквально по три приклади на кожне наріччя, щоб ви могли просто відчувати різницю між ними. Добре?

Отже, ось три особливості південно-східних діалектів:

1. По-перше, у південно-східному наріччі часто говорять -ть замість -ти в інфінітиві дієслова, наприклад, робить, стоять, бачить, знать, прощатся замість робити, стояти, бачити, знати, як ми знаємо, так. Або прощатся, тобто не прощатися, а прощатся.

2. Далі у деяких говірках у формі дієслів другої дієвідміни на «ти» кажуть «носе» замість «носять», «він носить» — ні, кажуть «носе» або «робе». Так, це характерна особливість цих діалектів.

3. І по-третє, у цих діалектах досить багато **росіянізмів** — тобто слів, які пішли з російської мови, оскільки саме ця територія найдовше була в складі Російської імперії.

А зараз як приклад діалекту з південно-східного наріччя послухайте уривок пісні. Пісня «ДахиБрахи» «Монах». Гурт ДахаБраха записує народні пісні в такому оригінальному оформленні. Тому вони записали цю пісню у селі на Київщині. І слова цієї пісні якраз досить добре показують південно-східний діалект. Послухайте!

Ішов **монах** із походу під мороз і під **негоду**

Чуть же він не **змерз**,

Не знав монах, де **подіться** —

Зайшов у **кабак** погріться, збросив свой мундір —

Збросив мундір, ще й очки, порвав **ряси** на клочки

Сам пошов плясать, сам пошов плясать.

Наплясався, наігрався, з доброй волей розпрощався,

Скочив на крильцо, вдарив у кільцо.

росіянізм — Russism, Russicism
(a Russian word adopted in
a foreign language)

монах — monk

него́да = погана погода —
bad weather

змерзнути — to feel cold,
to get frozen

поді́тися — to get, to go,
to disappear

каба́к — tavern, low bar, pub

ря́са — cassock, frock,
monk's habit

Ох, це, мабуть, одна з моїх улюблених пісень ДахиБрахи, вона дуже гарна. Але я розумію, що тут важко зрозуміти слова, правда.

Вони співають «не знав монах, де подітсья» замість «подітсья», «зайшов у кабак погрітсья» замість «погрітсья», «збросив свій мундір» замість «**мундир**», «збросив мундір, ще й очки», «очки» — це росіянізм, українською буде «**окуляри**», «порвав рясина на клочки, сам пошов плясать», «пошов» — маємо о замість і, «пішов», і «**плясать**» — маємо інфінітив, який закінчується на -ть замість -ти.

Повну версію цієї пісні і текст ви можете знайти на сторінці епізоду. А зараз перейдімо до наступного наріччя.

Південно-західне наріччя — це, відповідно, діалекти на захід від південно-східного наріччя. Це починаючи від Вінницької і частини Житомирської обласні на захід аж до Польщі.

Південно-західне наріччя містить дуже багато різних діалектів, які дуже **відрізняються** між собою. Особливо це такі діалекти, як гуцульський в Карпатах чи закарпатський. Вони дуже особливі, іноді важко зрозуміти цих людей. Тому що люди, які живуть в горах, історично мали менше **зв'язків** з іншими людьми, тому їхній говір, їхні говірки такі специфічні.

Кілька прикладів.

1. Перше, що ви можете помітити, якщо слухаєте людину з Заходу України, особливо зі Львова, наприклад, чи з Франківська, це наголос. Вони часто наголошують слова не так, як в літературній мові: не моя, а м^оя, так кажуть — м^оя, т^ова, не бу^ла, бу^ло, бу^ли, а б^ула, б^уло, б^ули. Ви чули таке?

2. Також у кількох говорах південно-західного наріччя говорять, наприклад, не зі мною, а зі мноу або зі мном, не рукою, а рукоу, руком.

3. Ще у деяких говорах замість мені, тобі, собі, кажуть: м^і або м^и, т^і або т^и, с^и і так далі... Наприклад, дай м^и щось — так, дай м^і щось. Дай м^и... Насправді таких моментів є дуже багато в різних діалектах південно-західного наріччя, особливо якщо ми говоримо про регіони Карпат чи ті регіони, які межують з іншими країнами, з Румунією, Угорщиною, Польщею.

Для прикладу послухайте карпатську **коломийку**. Коломийка — це така весела пісенька, вона особливо **притаманна** для території Карпат і Закарпаття. Послухайте!

Ой дай ми, люба мамко, **сорочину** білу,
Бо я бульше вже ни **легінь**, лиш сисю ниділю

Чоловік співає:

«Ой дайми люба мамко сорочину білу» — «дайми» замість «дай мені».

«Бо я бульше вже ни легінь» — «бульше» замість «більше» і «легінь» — це

мундір — uniform,
full dress uniform

окуляри — spectacles,
eyeglasses

плясать (рос.) — танцювати

відрізнятися — to differ (from),
to be different

зв'язки — connections,
contacts, ties, relations

коломийка — Ukrainian
traditional dance and song
притаманний — inherent,
immanent

сорочина = сорóчка — shirt

лєгінь = хлопец — boy

діалектне слово, яке означає «молодий хлопець», «легінь».

«Лиш сисю ниділю» — «сисю» замість «цю», так.

Повну версію коломийки запрошую вас послухати на сторінці епізоду.

А ми переходимо до останнього наріччя.

Північне наріччя — воно знаходиться на півночі України, це можна сказати, **перехідний** діалект між українською і білоруською мовою. Це Чернігівська область, а також північна частина Київської, Волинської, Рівненської і Житомирської областей.

Велику частину півночі України називають Полісся. Полісся — це регіон, де є багато лісів — Полісся.

Знову ж таки, північне наріччя містить різні діалекти, які мають свої особливості.

1. Наприклад, у деяких північних діалектах вживають закінчення -є замість -а після довгого приголосного: наприклад, не життя, а кажуть життє, не весілля, а весіллє.

2. Також у деяких словах вживають о або уо замість і: не гіркий, а гуокий чи горкий, не кінь, а конь, не мій, а мой.

3. У багатьох говорах північного наріччя досить особливі закінчення прикметників: у чоловічому роді **обрізане** закінчення, наприклад, четворті, замість четвертий. А в жіночому роді — закінчення -ая: добрая, такая, а в середньому -еє: добреє, такеє замість добре, таке.

Для прикладу північного наріччя послухайте ще одну пісню ДахиБрахи. Слова цієї пісні були записані в Рівненській області. Послухайте!

Ох **товариш** мой, чого невесьол,
Чого невесьол, чого засмучон?
Ох да як же ж мнє, та й не **журиться**?
Мав я дівчину — **засватана**я.

Вони співають: «ох товариш мой» замість «мій», «чого невесьол» замість «невеселий», «чого невесьол, чого засмучон» замість «засмучений», «ох да як же ж мнє, та й не журиться? Мав я дівчину — засватана» замість «засватана».

Ось такі вони, українські наріччя. Запам'ятайте, що їх є три і вони можуть відрізнятися від мови, яку ви вивчаєте в підручниках, з подкастом, від мови, яку ви чуєте на телебаченні чи читаєте в українських книжках.

Ці наріччя, звичайно, не збереглись повністю у містах, їх частіше можна почути в селах, коли говорять старші люди. Але майте на увазі, що якщо ви

перехідний — transitional, intermediate

обрізаний — cut, cropped

товариш = друг — friend

журітися = сумувати —
to worry, to be sad
засватати —
to propose marriage,
to ask in marriage

поїдете в гуцульське село в Карпатах або кудись на північ України в маленьке містечко в Чернігівській області, то там будуть дуже різні діалекти. І тому підготуйтеся до цього і майте це на увазі.

Корисні фрази та ідіоми

А зараз, як завжди, погляньмо на деякі ідіоми, які я вживала у своїх розповіді.

На початку епізоду я сказала, що я чекаю на ваші голосові повідомлення, бо у мене є ще багато листівок, які **лежать без діла!**

Лежати без діла — це коли щось не використовується, тобто це якісь предмети, які у вас є, але ви їх не використовуєте.

Наприклад, можна сказати: у мене є гроші, які лежать без діла, куди порадите їх **заінвестувати?**

Лежати без діла.

Далі я сказала про діалекти, що колись люди розмовляли різними діалектами, і вони поступово об'єднувались в одну мову. Тоді не все було так просто, тоді не було Інтернету, щоб люди вільно спілкувались. Тому цей процес відбувався повільно, не все було так просто.

Не все так просто — ми кажемо це, коли... ситуація непроста, не так все легко, як може здаватися на перший погляд.

Наприклад, в Україні є великий економічний потенціал і **працьовиті** люди, але не все так просто. Мабуть, через корупцію.

Не все так просто.

Українська літературна мова сформувалась **на ґрунті** середньонаддніпрянського говору.

На ґрунті.

Ґрунт — це земля, це земля, в якій ростуть рослини, так.

На ґрунті — це на основі або на базі.

На ґрунті чогось.

Наприклад, я створила цей подкаст на ґрунті свого досвіду викладання української мови.

Отже, українська літературна мова сформувалась на ґрунті

інвестувати — to invest

працьовитий — hard-working

ґрунт — 1) soil; 2) ground

середньонаддніпрянського говору. Тобто цей діалект **заклав основу** української мови, яку ви вивчаєте.

Закласти основу чогось — це бути початком, бути основою або тим самим ґрунтом для чогось.

Наприклад, батьки і школа закладають основу характеру дітей.
Закласти основу.

Інший схожий фразеологізм — **лягти в основу**.

В основу української літературної мови ліг середньонаддніпрянський діалект.

Закласти, закладати основу. Або лягти, лягати в основу.

Українські наріччя можна **наочно побачити** на карті українських діалектів.

Наочно побачити — це коли краще один раз побачити, ніж сто разів почути, так. Наочно означає добре для візуального **сприйняття**, для **споглядання**, для перегляду.

Ну, наприклад, ви можете наочно побачити всі ці ідіоми у конспекті уроку.

Побачити наочно.

сприйняття — perception
споглядання — contemplation

Цікавинка з граматики

Знову про листівки. Як пам'ятаєте, я казала:

«У мене є ще багато листівок, які лежать без діла!».

Замість слова «які» тут можна використати інше слово — «що»: «У мене є ще багато листівок, що лежать без діла!» — так само.

Це речення називаємо **складнопідрядне означальне**, тому що **підрядна частинка**, ось це «що лежать без діла» або «які лежать без діла» — це певне означення, певна ознака листівок. Вони лежать без діла. «Які вони?» — які лежать без діла.

Зверніть увагу, що на відміну від англійської мови, в українській ми завжди ставимо кому перед і після цієї підрядної частинки. Отже, ми маємо:

«У мене є ще багато листівок, які лежать без діла».

Інший приклад:

«Люди, які живуть в горах, історично мали менше зв'язків з іншими людьми».

складнопідрядне речення з
підрядним означальним —
complex sentence with
subordinate attributive clause
підрядна частина —
subordinate attributive clause

Тут також можемо замінити «які» на «що»:

«Люди, що живуть в горах, історично мали менше зв'язків з іншими людьми».

І так само:

Люди, що живуть в горах...

Або: «Росіянізми — це слова, які пішли з російської мови».

Так само.

Але, зверніть увагу на таке речення:

Українська літературна мова або нова українська мова — це мова, якою писали твори письменники.

«Якою». Тут ось це «якою» — це орудний відмінок від слова «яка». Письменники писали чим? Мовою. Якою мовою, так? Тому вживаємо тільки «якою», не можемо вживати тут «що».

У випадку, якщо це якийсь відмінок: орудний, родовий (якого, якої), давальний (якому) чи місцевий (на якому), ми можемо вживати тільки «який», але не «що», так.

Наприклад, ми говорили про нашого слухача подкасту, Йенса з Данії, і казали, що йому допомагає знання російської мови, яку він почав вивчати ще в 90-х. Тут вживаємо «яку», не «що».

Або: «Це університет, у якому я навчалась».

Або: «Це людина, якій я дуже вдячна».

«Якій» — давальний відмінок. І тільки так. Не може бути «що». Як завжди, завантажуйте конспект епізоду, у якому є більше інформації про це все, також там є таблиця і вправи.

українська літературна мова — Ukrainian standard literary language

Складнопідрядні речення з підрядними означальними

Підрядні означальні — це речення, що пояснюють іменник у головному реченні й відповідають на питання **який? яка? яке? які?**

**який
що**

Це мій друг, **який** живе в Данії.

Це мій друг, **що** живе в Данії.

Я хочу познайомити тебе з моїм другом, **який** приїхав з Канади.

Я хочу познайомити тебе з моїм другом, **що** приїхав з Канади.

**який
що**

У мене є мрія, **яка** мотивує мене вивчати українську мову.

У мене є мрія, **що** мотивує мене вивчати українську мову.

Поїздка до України була моєю мрією, **яка** скоро стане реальністю.

Поїздка до України була моєю мрією, **що** скоро стане реальністю.

**яке
що**

Вивчення української мови — моє хобі, **яке** приносить мені задоволення і користь.

Вивчення української мови — моє хобі, **що** приносить мені задоволення і користь.

Щоб дізнатися більше про проєкт, перейдіть за посиланням, **яке** знаходиться внизу.

Щоб дізнатися більше про проєкт, перейдіть за посиланням, **що** знаходиться внизу.

**які
що**

На території України є три великі наріччя, **які** складаються з окремих діалектів та говірок.

На території України є три великі наріччя, **що** складаються з окремих діалектів та говірок.

Гурт використовує українські народні пісні, **які** були записані в різних регіонах України.

Гурт використовує українські народні пісні, **що** були записані в різних регіонах України.

Завершення

І на сьогодні все! Я сподіваюсь, вам подобаються уроки, у яких ми говоримо про українську мову. У нас вже був епізод про суржик, цього разу про діалекти... А можливо, вас цікавить ще якась тема? Я обожнюю українську лінгвістику (я вивчала її в університеті), тому я буду дуже рада підготувати для вас ще щось цікавеньке. Пишіть мені, якщо вас цікавить якась конкретна тема.

А поки що **заохочую** вас користуватися конспектами уроків, де є повний текст епізоду, нові слова, таблиці і вправи для практики. Конспекти уроків є частиною преміум-підписки, більше про яку ви можете дізнатися на сторінці епізоду ukrainianlessons.com/episode144.

Там також є посилання на всі пісні та карту діалектів.

Бажаю вам гарного дня чи вечора! Хай щастить! На все добре!

заохочувати — to encourage,
to stimulate

 Вправи

1

Заповніть пропуски в реченнях словами / фразами:

на ґрунті	лежить без діла	лягла в основу
наочно побачити	заклали основи	

Зверніть увагу на означальні речення.

1. Я маю багато одягу, **що** _____.
2. Повість Івана Франка «Захар Беркут» _____
сюжету однойменного фільму, **що** вийшов у прокат у жовтні 2019 року.
3. Іван Котляревський і Тарас Шевченко _____
нової української літературної мови. Першим твором нової української літератури вважають
«Енеїду» Івана Котляревського, **яка** була написана народною мовою.
4. Сучасні слов'янські мови, **які** утворюють три підгрупи — східнослов'янську, західнослов'янську
та південнослов'янську, сформувалися _____
праслов'янської (спільнослов'янської) мови.
5. На уроках фізики діти проводять різні експерименти, **що** допомагають _____
_____ різні явища і краще зрозуміти їх природу.

2

Перефразуйте речення за зразком:

2 речення → 1 речення

Це мій друг. Він живе в Данії. → Це мій друг, **який (що)** живе в Данії.

1. Вивчення української мови — моє хобі. Це хобі приносить мені задоволення і користь.

2. Щоб дізнатися більше про проєкт, перейдіть за посиланням. Посилання знаходиться внизу.

3. У мене є мрія. Ця мрія мотивує мене вивчати українську мову.

4. Поїздка до України була моєю мрією. Ця мрія скоро стане реальністю.

5. На території України є три великі наріччя. Ці наріччя складаються з окремих діалектів та говірок.

5. Гурт використовує українські народні пісні. Ці пісні були записані в різних регіонах України.

3

Перекладіть українською мовою:

1. On the map, you can clearly see the territories of different dialects of the Ukrainian language.

2. We must fight against discrimination based on social or ethnic origin, gender, and religion.

3. I would like to change my life. Unfortunately, it isn't that easy.

4. Galileo Galilei laid the foundation for modern physics and astronomy.

5. One of the dialects formed the basis of the modern Ukrainian literary language.

6. My sister lives in Denmark. Her husband is a Dane.

Key Phrases 4-144

лежати без діла	1) to be on the shelf, not be in use; 2) to lie around
не все так просто	it's not that simple (easy)
на ґрунті	based on, on the ground
закласти основу	to lay the foundation
лягти в основу	to form the basis of, to underlie
наочно побачити	to see by visual demonstration (graphically), to see clearly

Відповіді на вправи

1

1. лежить без діла
2. лягла в основу
3. заклали основи
4. на ґрунті
5. наочно побачити

2

1. Вивчення української мови — моє хобі, яке (що) приносить мені задоволення і користь.
2. Щоб дізнатися більше про проєкт, перейдіть (перейди) за посиланням, яке (що) знаходиться внизу.
3. У мене є мрія, яка (що) мотивує мене вивчати українську мову.
4. Поїздка до України була моєю мрією, яка (що) скоро стане реальністю.
5. На території України є три великі наріччя, які (що) складаються з окремих діалектів та говірок.
6. Гурт використовує українські народні пісні, які (що) були записані в різних регіонах України.

3

1. На карті можна наочно побачити території (поширення) різних діалектів української мови.
2. Ми маємо (мусимо, повинні) боротися проти дискримінації на ґрунті соціального чи етнічного походження, статі і релігії.
3. Я б хотів (хотіла) змінити своє життя. Але не все так просто.
4. Галілео Галілей заклав основи сучасної фізики та астрономії.
5. Один з діалектів ліг в основу сучасної української літературної мови.
6. Моя сестра живе в Данії. Її чоловік данець (датчанин).

Конспект уроку № 145

Українські народні музичні інструменти

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode145 Вступ

Вітаю! Це Анна Огойко і ви слухаєте подкаст «Уроки української» — подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову.

Це уроки четвертого сезону, у якому я зовсім не говорю англійською, я вживаю тільки українську мову, і намагаюся говорити повільно і чітко — не знаю, наскільки добре це в мене **виходить**.

Але, як завжди, повний текст епізоду, тобто все-все-все, що я кажу, ви можете прочитати в конспекті уроку. Ми стараємося готувати для вас зручні і корисні конспекти до кожного уроку: з повним текстом, перекладом складних слів, списком ідіом, граматикою і вправами.

Якщо ви ще не оформили передплату, тобто підписку на ці конспекти, ви можете зробити це на сайті. А якщо ви вже преміум-підписник, не **полінуйтеся роздрукувати** ці конспекти, щоб перечитувати текст і робити вправи. Усі деталі про преміум-підписку є за посиланням: ukrainianlessons.com/premium (англійською).

А сьогодні я пропоную вам тему, яка **особисто** мене зацікавила, коли я була в Києві на зимових канікулах. Я вам розказувала в попередніх епізодах, що я ходила на різні заходи в Києві в січні, зокрема я була на концерті оркестру **народних інструментів**. Цей **оркестр** називають НАОНІ — Національний Академічний Оркестр Народних Інструментів.

Ох, **сказати, що мені сподобався концерт — це нічого не сказати**. Я була просто в захваті! Мені настільки сподобалось, що я досі під враженнями. Дуже вам рекомендую, якщо будете **мати можливість**, сходити на концерт НАОНІ. Про їхні нові концерти ви можете дізнатись на їхній сторінці на фейсбуці. Пошукайте на фейсбуці НАОНІ українською.

Ну а якщо ви поки не маєте можливості сходити на концерт, слухайте далі цей епізод, бо я підготувала для вас трошки інформації про українські народні інструменти, ну і, звичайно, ми будемо їх слухати! То як, готові?

(у мене) **виходить** —
(I) can do (something)

лінуватися — to be lazy
роздрукувати — to print out

особисто — personally,
in one's own

народні інструменти —
folk instruments
оркестр — orchestra

Українські народні музичні інструменти

Якщо говорити про українські народні інструменти, перше, що **спадає мені на думку**, це **бандура**. Ви можете чути її зараз. Бандура.

Бандура — це **струнний** музичний інструмент. Тобто вона має **струни**, тобто як гітара чи **скрипка**, так. Але бандура — це струнно-щипковий інструмент, тобто на відміну від скрипки, струни бандури треба **щипати**, тобто брати пальцями — так само як гітару чи **арфу**.

Так, бандура, мабуть, найбільше схожа на арфу, бо вона має дуже багато струн. Сучасна українська бандура має 55-58 струн, а іноді і 65 струн, **уявляєте собі?**

Особисто мені здається, що на такому інструменті дуже важко грати, але музика бандури просто фантастична. Правда?

Різновид бандури — **кобза**. Кобза — це інструмент, який схожий на бандуру, але його вважають набагато давнішим в Україні. В Україні кобза відома з XIII століття. І особливо вона була популярна в козацькі часи. Тоді існували такі люди — **кобзарі** — вони багато подорожували, грали на кобзі і співали для людей.

Крім того, були **придворні** кобзарі, вони виконували пісні в королівському дворі в Польщі та імператорському дворі в Росії.

Можна сказати, що це була ціла професія — «кобзар». Часто кобзарі були **сліпими, незрячими**, тобто вони не могли бачити. Вони були незрячі, сліпі. А пісні, які співають під кобзу, також були дуже особливі, їх називають «**думи**». Ось послухайте уривок думи:

Ой, там на Чорному морі,
Ой, да на камені біленькому,
Там стояла темниця кам'яная.
А в тій темниці сімсот козаків,
Бідних невольників, пробувало.
Да ні Божого світа,
Ні сонця праведного в очі ніколи не видали.

Це була дума, виконана під кобзу.

І знову ж таки, як і з діалектами в попередньому епізоді, різні музичні інструменти були характерні для різних регіонів України. **Наскільки мені відомо**, кобзи історично були більш поширені на східній, південній і центральній Україні. А от для заходу України характерні свої особливі інструменти, особливо для Карпат.

Ось, наприклад, **трембіта**. Послухайте трембіту — це **надпотужний**

стру́нний — stringed
струна́ — string
скрі́пка — violin
щипко́вий — pinched
щипа́ти — to pinch, to nip
а́рфа — harp

ко́бза — kobza
(a kind of lute with 8 strings)

кобза́р — kobza-player,
itinerant player on the kobza

придво́рний — court
(adjective)

слі́пий = незря́чий — blind

ду́ма — 1) thought, meditation;
2) ballad, elegy

трембі́та — trembita, tuba
(ancient trumpet of the Hutsuls)
надпоту́жний — superpower
(adjective)

інструмент.

Трембіта — це **духовий** інструмент, тобто як **саксофон** чи **труба**. Але трембіта — це дуже-дуже довга труба. Вона може бути довжиною від двох з половиною до восьми метрів! **Уявляєте собі?**

Трембіта — це був практичний інструмент. Її використовували **вівчарі**, тобто люди, які **пасли овець**, таким чином вони повідомляли про своє розташування. Тобто в горах можна легко **загубитися**, тому вівчарі подавали звук трембітою, щоб дати людям знати, де вони.

Також були спеціальні звуки трембіти, щоб повідомити про час, про початок і кінець робочого дня або про якусь небезпеку. Також трембіту грали, коли народжувалась дитина чи хтось помирав.

Трембіту виготовляють з дерева в Карпатах. І цікаво те, що за традицією, найкраще дерево для трембіти — це громовиця, тобто це таке дерево, у яке влучила блискавка. Знаєте **блискавку**? Це такий **електричний розряд**, який буває коли йде дощ, коли погана погода. Блискавка.

Отже, це була трембіта, а наступний інструмент, популярний на західній Україні — це **цимбали**. Слухайте гуцульські цимбали.

Цимбали — це струнно-ударний інструмент, тобто вони мають струни і по них треба вдаряти, бити спеціальними **паличками**. Цимбали поширені по всій Україні, але зараз, мабуть, найбільше на Гуцульщині, в Карпатах. Також є варіації цимбал в Китаї і в інших країнах Азії.

А наступний інструмент — **дримба**. Це такий малесенький інструмент, який робить ось такий специфічний звук.

Дримбу також найбільше використовують гуцули в Карпатах.

А ще один дуже традиційний для всієї України музичний інструмент — це **сопілка**, сопілочка.

Сопілка — це духовий інструмент і це один з найдавніших музичних інструментів України, сопілки відомі ще з часів Київської Русі, ще з XI століття. Сопілки часто згадують в українських казках, літературних творах. Можливо, тому що сопілка звучить дуже романтично і лірично, українці — досить романтичні, я б сказала, трошки сентиментальні люди. Сопілка.

Ну а останній народний інструмент, який я згадаю сьогодні, хоча це далеко не останній інструмент, популярний в Україні — це буде **бугай**. Це досить особливий музичний інструмент, ось послухайте!

Особливий, правда? Бугай нагадує ревіння бугая, тобто звуки, які робить **бик** — чоловік корови. Тому інструмент і назвали «бугай», бо він видає схожий звук, як ця тварина.

На вигляд цей інструмент теж досить специфічний. Це така кругла **діжка**, яку обтягують **шкірою**, а зверху прикріплюють волосся коня. Так, коняче

духовий — wind
саксофон — saxophone
труба — trumpet, horn

вівчар — shepherd
паси овець — to shepherd
загубитися — to get lost

блискавка — 1) lightning;
2) zipper
електричний розряд —
electrical discharge
цимбали — cymbals, dulcimer

ударний — percussion
паличка — small stick,
drumstick

дримба — drymba
(plucked folk musical instrument)

сопілка — fipple flute

бугай = бик — bull

діжка — tub, vat
шкіра — 1) skin; 2) leather

волосся. Ви просто мусите побачити це на власні очі.

На сторінці цього епізоду я залишу посилання на цікаву статтю про українські народні інструменти. Там є фотографії інструментів, про які я згадувала, а також ви можете почитати там про інші цікаві традиційні інструменти.

Також я додам на сторінку епізоду відео зі звуками, які ви чули, добре? Отже, сторінка цього епізоду: ukrainianlessons.com/episode145.

Корисні фрази та ідіоми

А зараз розгляньмо ідіоми та корисні фрази, які я згадувала.

На початку епізоду я розповідала вам про концерт НАОНІ і казала, що сказати, що мені сподобався концерт — це нічого не сказати. Я була просто в захваті! Ви вже знаєте, бути в захваті, так — коли щось дуже подобається. А також тут є така цікава фраза: «**Сказати, що... — нічого не сказати**».

Ця фраза наголошує на тому, що ми настільки здивовані, маємо такі сильні емоції, що це просто не можна висловити словами.

Сказати, що мені сподобався концерт — нічого не сказати. Тобто мені так сподобався концерт, що я не можу описати це словами.

Може бути в позитивному значенні, а може бути і в негативному, наприклад...

Якби одного дня подкасти були **заборонені** в усьому світі, я б сказала...

Сказати, що я **шокована** — нічого не сказати.

Це коли ви в шоці, коли ви шоковані, ви можете сказати: «Сказати, що я шокована, — нічого не сказати». Це просто не можна описати словами!

Сказати, що... — нічого не сказати.

І я рекомендувала вам відвідати цей концерт, якщо будете мати можливість. Мати можливість — це простенька, але дуже корисна фраза.

Мати можливість — це простенька, але дуже корисна фраза.

Наприклад, якщо будете мати можливість, поїдьте на Закарпаття.

Або якщо маєте можливість, підпишіться на преміум від Ukrainian Lessons Podcast, добре?

Якщо будете мати можливість.

заборонений — forbidden,
prohibited
шокований — shocked

Далі я казала про українські народні музичні інструменти: перше, що мені **спадає на думку**, це бандура.

Спадати або спасти на думку.

Іноді ще кажуть «прийти на думку» або «прийти в голову» — це **розмовні фрази**.

Краще казати «спадати на думку», «спастися на думку».

Отже, якщо говорити про українські народні музичні інструменти, перше, що мені спадає на думку, це бандура.

Спадає на думку щось — тобто я згадую, я пригадую щось або я вигадую чи придумую щось.

Наприклад, мені спала на думку одна цікава ідея, можливо, для п'ятого сезону подкасту?

Спадати / спасти на думку.

Мені спадає, або мені спала на думку, чи мені спало щось на думку
Далі я говорила про бандуру і казала, що вона може мати до 65 струн. Тобто 65 струн, **уявляєте собі?**

«Уявляєте собі?» або «Уявляєш собі?» — це риторичне питання, воно означає «Ти можеш собі таке уявити?». Це щось неймовірне, це просто фантастично!

Уявляєте собі?

Інший приклад був про трембіту. Я казала, що трембіта може бути довжиною до восьми метрів! Уявляєте собі?

Про кобзу я говорила, що, **наскільки мені відомо**, кобзи були більш поширені на східній, південній і центральній Україні.

Наскільки мені відомо — це корисний вираз, подібний вираз є також в англійській мові, тобто «наскільки я знаю» — я щось знаю, але не на 100% правда, це треба перевірити, це неточно.

Наскільки мені відомо.

Наскільки мені відомо, в **Кабінеті Міністрів України** скоро будуть нові міністри. Це новина, яку я десь чула, але це треба перевірити, я не впевнена на всі сто.

Наскільки мені відомо.

І про кобзарів я говорила, що вони багато подорожували, грали на кобзі і співали для людей. А **крім того**, були придворні кобзарі, які виконували пісні в королівському дворі в Польщі й імператорському дворі в Росії.

розмовна фраза — colloquial expression

Кабінет Міністрів України — the Cabinet of Ministers of Ukraine (the highest body of state executive power in Ukraine, also referred to as the Government of Ukraine)

Крім того — це корисна фразочка для зв'язку речень і думок, це те саме, що «також».

Кобзарі багато подорожували, грали на кобзі і співали для людей. Крім того, були також придворні кобзарі.

Або: «В конспекті цього уроку ви знайдете повний текст епізоду. Крім того, там є вправи, які допоможуть вам краще запам'ятати ідіоми та граматику». Крім того.

Цікавинка з граматики

У четвертому сезоні подкасту я говорю українською мовою тільки. Я намагаюсь говорити повільно і чітко, але не знаю, наскільки добре це в мене виходить.

Наскільки.

Наскільки — це вираз певної **міри**, певного **ступеня**, тут можна замінити «наскільки» на «як» або «якою мірою».

Я намагаюсь говорити повільно і чітко, але не знаю, наскільки добре в мене це виходить. Наскільки добре або як добре в мене це виходить.

Інший приклад: «Наскільки мені відомо, кобзи були поширені на східній, південній і центральній Україні».

Ви вже знаєте ідіому «наскільки мені відомо». Можна також сказати «як мені відомо», але частіше ми кажемо саме «наскільки мені відомо».

Інший приклад: «На іспиті будуть перевіряти, наскільки добре ви володієте українською мовою».

Наскільки.

А також є ще інше дуже схоже слово — **настільки**.

Наскільки і настільки — це така сама пара, як скільки і стільки, так.

Наскільки — це «як», а настільки — це також міра і ступінь, але тут є певний результат, можна замінити настільки на «так», «так сильно», «такою мірою».

Я казала про концерт, що мені настільки сподобався концерт, що я і досі під враженнями. Тобто мені так сподобалося, мені настільки сподобалось.

Інший приклад: «Було настільки темно, що я нічого не бачила». Так темно, настільки темно, що я нічого не бачила.

наскільки — as (so) far as
міра — measure, extent
ступінь (родовий відмінок — ступеня) — degree, extent, grade

настільки — so, thus far, insomuch, thus much

Або: «Вона настільки розумна, що може вступити до університету Шевченка». Це дуже престижний університет, але вона настільки розумна, така розумна, що може вступити туди.

А ще ці два слова «настільки» і «наскільки» можна вживати разом у певному відношенні, наприклад:

«Наскільки часто ви будете слухати подкаст, настільки добре будете розуміти українську мову». Правда? Це **взаємовідношення**.

Наскільки часто ви будете слухати подкаст, настільки добре будете розуміти українську мову.

Як завжди, таблиця на цю тему і вправи для практики є в конспекті уроку!

взаємовідношення —
relationship

Вживання прислівників «наскільки» і «настільки»

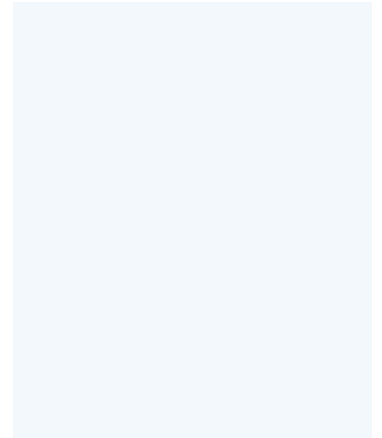
наскільки as (so) far as	• Передає кількісне значення у конструкціях: наскільки мені відомо = як мені відомо наскільки я знаю = як я знаю наскільки я пам'ятаю = як я пам'ятаю • У складному реченні поєднує головну частину з підрядною з'ясувальною частиною: - Ти навіть не уявляєш, (як) наскільки сильно я тебе люблю.
настільки so, thus far, insomuch, thus much	• Передає кількісне значення, що потребує подальшої конкретизації в підрядній частині складного речення. настільки = так, аж так, так сильно, такий, аж такий - Вона настільки (так) змінилася, що я її не впізнав. - Мені настільки (так) подобається ця пісня, що я слухаю її вже третій раз. - Ця страва смачна, але не настільки, щоб з'їсти таку велику порцію!
настільки, наскільки	• Співвідносні слова, які входять до головної та підрядної частини складного речення, вказуючи на пропорційний вияв двох різних ознак: - Кожна людина щаслива настільки, наскільки вона вирішила сама. - Ми маємо повернутися додому настільки швидко, наскільки це можливо.

Завершення

А на сьогодні все! Ну як, сподобались вам українські традиційні інструменти? Наскільки вас зацікавила ця тема? Якщо вам цікаво побачити фотографії українських народних інструментів, запрошую вас на сторінку епізоду: ukrainianlessons.com/episode145.

Також там ви можете дізнатись більше про те, як оформити преміум-підписку, щоб отримувати конспекти уроків з транскриптом, таблицями і вправами. Сторінка епізоду — ukrainianlessons.com/episode145.

А я хочу побажати вам гарного дня чи вечора! Гарного тижня або гарних вихідних! До наступного епізоду! На все добре!

 Вправи

1

Як називаються ці інструменти?

1.

4.

2.

5.

3.

6.

2

Заповніть пропуски в реченнях словами / фразами:

Крім того	Наскільки мені відомо	спало на думку
Сказати ... це не сказати нічого	Уявляєш собі	мали можливість

1. _____, що книжка мала успіх, — _____
_____ : вона стала бестселером всіх часів.
2. _____, кобзарі — це народні музиканти,
які виконували (і часто складали самі) думи та пісні, супроводжуючи їх грою на кобзі.
3. Ця дівчинка настільки талановита і працююча, що у свої 13 років грає на 10 музичних
інструментах! _____ ?
4. У Карпатах ми відвідали музей народних інструментів. Під час екскурсії музеєм ми _____
_____ послухати народні гуцульські пісні,
почути, як звучать цимбали, трембіта, дримба...
5. Перше, що _____,
коли я побачив вашу маму, було: «Я хочу, щоб вона стала моєю дружиною!». Вона була
настільки красивою, що не закохатися було просто неможливо!
6. Музика тренує мозок і пам'ять. _____,
музика виховує емпатію — вчить співчувати та співпереживати.

3

Заповніть пропуски словами «наскільки» або «настільки»:

1. Лекція була _____ нудна і нецікава, що я мало не заснув.
2. _____ я пам'ятаю, ми з твоїм братом разом ходили до музичної школи. Він, здається, грав на гітарі, а я на бандурі.
3. Мій вчитель незвичайна людина — він _____ талановитий, _____ ж і скромний.
4. Я буду старатися _____ , _____ це можливо.
5. Я _____ люблю своє місто, воно _____ дороге моєму серцю, що я ніколи в світі не хотів би жити в жодному іншому місті на Землі!

4

Перекладіть українською мовою:

1. Bandura is a musical symbol of Ukraine. As far as I know, modern bandura has 55—58 strings.

2. Trembita is a folk wind musical instrument. It has served as a means of communication for people in isolated mountain areas in the Carpathians.

3. To say that I liked this exhibition is an understatement. If you have the opportunity, visit it to see with your own eyes!

4. I love to dance, but not as much as I love to sing.

5. I love you so much that I can't imagine my life without you.

6. Come here as fast as you can. I need your help immediately!

Key Phrases 4-145

сказати, що... — нічого не сказати	to say ... is an understatement
мати можливість	to be able to, to have an opportunity
спадати на думку	to cross the mind
Уявляєте собі? Уявляєш собі?	Can you imagine?
наскільки мені відомо	as far as I know
крім того	in addition, furthermore, moreover

Відповіді на вправи

1

1. бандура
2. кобза
3. сопілка
4. трембіта
5. цимбали
6. бугай

2

1. Сказати... це не сказати нічого
2. Наскільки мені відомо
3. Уявляєш собі
4. мали можливість
5. спало на думку
6. Крім того

3

1. настільки
2. Наскільки
3. настільки, наскільки
4. настільки, наскільки
5. настільки, настільки

4

1. Бандура — (це) музичний символ України. Наскільки мені відомо, сучасна бандура має 55-58 струн.
2. Трембіта — (це) народний духовий музичний інструмент. Вона служила засобом комунікації (зв'язку) для людей в віддалених (ізолюваних) гірських територіях в Карпатах.
3. Сказати, що мені сподобалася виставка, це не сказати нічого! Якщо будете (будеш) мати можливість, відвідайте (відвідай) її, щоб побачити на власні очі!
4. Я люблю танцювати, але не настільки сильно, як співати.
5. Я люблю вас (тебе) настільки (сильно), що не можу уявити свого життя без вас (тебе)!
6. Прийдіть / приїдьте (прийди / приїдь) сюди настільки швидко, наскільки це можливо. Мені негайно (терміново) потрібна ваша (твоя) допомога!

Конспект уроку № 146

Масниця в Україні

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode146

Вступ

Привіт-привіт! Це Анна і ви слухаєте подкаст «Уроки української» — подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову. Це четвертий сезон для високого рівня української. Якщо вам потрібні простіші уроки, переходьте до попередніх епізодів, з першого до вісімдесятого.

До речі, ви вже приєдналися до нашої групи на фейсбуці? Саме групи, а не сторінки. Група називається “Ukrainian Learners” або «ті, хто вивчає українську».

Я недавно створила цю групу, щоб ми могли спілкуватись неформально і щоб ви мали місце для **знайомства** з іншими людьми, які вивчають українську мову. Я створила цю групу приблизно два місяці тому і мушу сказати, що група **перевершила мої сподівання**! Учасники та учасниці групи дуже активні, вони ставлять цікаві питання, діляться ресурсами для вивчення української, а також шукають мовних партнерів для практики. Просто супер!

Тому якщо ви ще не приєдналися до групи “Ukrainian Learners”, запрошую вас! На лютий 2020 року там є вже 400 учасників. Щоб перейти до групи, можете ввести посилання: ukrainianlessons.com/fbgroupp (ukrainianlessons.com/fb — як фейсбук group англійською).

А сьогодні пропоную вам епізод про одну давню традицію. Зараз якраз кінець лютого, період, коли відбувається одне традиційне українське свято. А саме **Масниця** або **Масляна**. Чули про таке свято? Можливо, брали участь в Україні у святкуванні? Якщо чесно, там, де я виросла, ми не дуже святкували Масницю. Але я нещодавно дізналася багато цікавого про цю українську традицію і тому сьогодні хочу з вами поділитися. Готові слухати?

знайомство — acquaintance

Масніця = Мясляна —
Eastern Slavic religious and
folk holiday, celebrated during
the last week before Great Lent

Масниця в Україні

Як відомо, у багатьох країнах світу в лютому і на початку березня відбуваються карнавали. Наприклад, у Франції, в Німеччині, в Італії, в

країнах Південної Америки, знаєте?

Карнавали — це великі свята перед періодом **Великого посту**, тобто перед тим, як почати готуватися до **Великодня**. Великий піст — це час **обмежень і спокою**, тому карнавали — це можливість останній раз **відпустити себе, повеселитися**.

А в Україні замість карнавалу ми маємо Масляну або Масницю. Ну є дуже багато назв цього свята: кажуть Масляна, Масниця, Колодій, Сирна неділя чи Бабське свято. В Україні це не зовсім карнавал, це щось інше, хоча традиційно це якраз був один із найвеселіших періодів року.

Так само як і карнавал, Масниця — це **дохристиянська** традиція, тобто **язичницька**. Цей період пов'язаний з **приходом** весни, **пробудженням** природи. А потім в християнські часи Масниця — це, можна сказати, остання можливість добре поїсти перед постом. Річ у тім, що в українській християнській традиції піст — це дуже важлива частина релігії.

Піст — це коли протягом певного часу перед великим християнським святом люди обмежують себе, зокрема вони **обмежують** себе в **харчуванні**, тобто не їдять певної їжі, наприклад, м'яса чи молочних продуктів. Це роблять для того, щоб **вшанувати** Ісуса Христа, який **страждав** за людей, а отже, і людям, які в нього вірять, потрібно трошки постраждати. Приблизно така ідея. До речі, в Україні досить багато людей **постять**, тобто **дотримуються посту**. Це досі досить поширена традиція.

Великий піст — це найбільший піст, це шість тижнів перед Великоднем, перед Пасхою. Тому перед тим, як почати піст, люди організовують свято, яке називається Масниця, Масляна. І величезна частина цього свята — це, звичайно, їжа.

Можливо, ви чули, що також Масляну святкують в Росії, це досить велике свято там, але в Росії переважно готують «бліни» російською, українською «млинці». А в Україні, за традицією, Масниця — це свято вареників. Переважно це вареники з сиром — з сиром, сметаною, маслом, тобто самі молочні продукти.

До речі, вареники своєю формою нагадують місяць. Це символічний такий елемент культури — **молодий місяць**, який також є символом **жіночності**.

Власне, жінки були, можна сказати, в центрі Масниці. Жінки все готували, а також збиралися разом, тільки жінки. І цей тиждень ще називають «бабський тиждень» — «бабський» — це таке розмовне, **вульгарне** слово, воно означає «жіночий». Так от, на «бабський тиждень» чоловіки повинні були **слухатися** жінок, вони повинні **бути слухняними**, тобто робити все, що каже жінка — ось такий **матріархат**.

Також це свято називають **Колодій** — через одну особливу традицію. Колода — це шматок дерева, колода. Так от, з дерева робили таку **ляльку** — колодій. З колодієм проводили різні **обряди**, наприклад, **прив'язували** це дерево до молодих людей, які ще не одружились. І щоб забрати, зняти колодія з себе, треба було **відкупитись**: тобто заплатити гроші чи дати

Великий Піст — Lent
(period of penitence for Christians before Easter)
Великдень = Пасха — Easter
обмеження — limitation, restriction, confinement
спокій — quietness, calmness
повеселитися — to enjoy oneself, to make merry

дохристиянський — pre-Christian
язичницький — heathen, pagan
прихід — coming, arrival
пробудження — waking up, awakening
обмежувати — to limit, to confine, to set limits
харчування — nourishment, nutrition
вшанувати — to honour, to do homage
страждати — to suffer, to have a pain
постити — to fast
дотримуватися посту — to keep the fast

молодий місяць — new moon
жіночість — feminineness, womanhood

вульгарний — vulgar
слухатися = бути слухняним — to obey
матріархат — matriarchy

колода — block, log
лялька — doll
обряд — ritual, ceremony
прив'язувати — to tie, to bind
відкупитись — to buy back

горілки, наприклад.

Таким чином молоді люди, які були незаміжні, неодружені, вони починали задумуватись над тим, щоб одружитись чи вийти заміж, вони починали **приглядатись** і шукати собі хлопця чи дівчину. Можна сказати, старші люди мотивували їх створювати сім'ю, одружуватись.

Отже, святкували і веселились на Масляну цілий тиждень. Це свято всі чекали, бо це був час, коли можна було смачно поїсти і добре **розважитись**.

Є навіть таке веселе прислів'я: «**Не завжди котіві Масниця**». Тобто, мабуть, котам це свято також подобалось, бо на Масницю було багато молочних продуктів, а коти люблять молочко, так? Але «не завжди котіві Масниця» — тобто Масляна триває всього тиждень, а далі настає піст, більш сумні, **буденні** часи. «Не завжди котіві Масляна».

Сподіваюся, одного дня ви зможете подивитися в Україні, як відбувається святкування Масляної. Хоча зараз це вже не така сильна традиція, як раніше, але ви можете побачити, як в кінці лютого люди співають, печуть млинці, а також варять вареники — це традиція, яку ми повертаємо, **відроджуємо**.

горілка — clear distilled alcoholic liquor

таким чином — thus and so
приглядатись — to examine with attention, to gaze, to look attentively

розважитись — 1) to amuse, to entertain; 2) to have fun

буденний — 1) everyday; 2) ordinary

відроджувати — to regenerate, to renew, to revive

Корисні фрази та ідіоми

А зараз розглянемо деякі ідіоми, фрази, які я вживала в розповіді.

На початку я сказала, що група на фейсбуці, яку я створила, перевершила мої сподівання! Вона **перевершила мої сподівання**.

Перевершити сподівання — це коли ми очікуємо, що буде гарний результат, але результат навіть кращий, ніж ми очікували — результат ще кращий, ніж ми сподівались, він перевершив сподівання.

Наприклад:

«Коли я починала записувати цей подкаст, я не думала, що так багато людей вивчають українську мову. **Кількість** слухачів подкасту перевершила мої сподівання!».

Перевершити сподівання.

Далі, на початку своєї розповіді, я казала, що, як відомо, у багатьох країнах світу в лютому відбуваються карнавали.

Як відомо — це вираз, який часто використовують, коли розповідають про щось, може, в якійсь лекції, наприклад. Тобто як відомо — це ми знаємо, що... Або всі знають, що... Або просто — як відомо.

кількість — quantity, amount, number

Як відомо, багато українців живуть за кордоном.

Як відомо.

Коли я казала про Великий піст, я говорила, що це час обмежень і спокою, а карнавали — це можливість **відпустити себе**, повеселитися.

Відпустити себе. Відпустити — це зробити вільним, так? А якщо ми робимо себе вільними, то ми забуваємо про все на світі, так? Ми не обмежуємо себе. Часто це коли люди якраз розважаються, танцюють — вони відпускають себе.

Деякі люди відпускають себе, коли танцюють, наприклад, в клубі, так, вони забувають про все на світі — пам'ятаєте цей вираз з одного з попередніх епізодів?

Це те саме — забути про все на світі або відпустити себе.

«Відпусти себе» також означає «розслабся».

Відпусти себе. Відпустити себе.

Отже, якщо на Масляну люди відпускають себе, то в піст, перед Великоднем, люди **обмежують себе**, особливо в харчуванні.

Вони обмежують себе, тобто **встановлюють** собі **обмеження** або **ліміти**.

Наприклад, я обмежую себе в **перевірці** соцмереж. Я намагаюсь перевіряти свої соцмережі — інстаграм, фейсбук — лише 15 хвилин на день. Я обмежую себе. Бо інакше у мене просто не буде часу, щоб записувати цей подкаст! Я обмежую себе.

Далі... На Масницю люди, які неодружені, незаміжні, починали **приглядатись** і шукати собі хлопця чи дівчину.

Приглядатись чи придивлятись — буквально це дієслово означає дивитись на щось уважно, так, **розглядати**.

Але також «приглядатись» чи «придивлятись» означає задумуватись про щось, почати щось вибирати. Часто коли ми щось купуємо, але ще не так серйозно, ми придивляємось або приглядаємось.

Наприклад:

Я думаю про те, щоб купити квартиру. Але поки що я тільки придивляюсь, я приглядаюсь. Тобто я заходжу на сайти, де є квартири, дивлюся квартири, але це ще не дуже серйозно. Тому я тільки приглядаюсь, я тільки придивляюсь. Так само і хлопці та дівчата — на Масляну вони придивляються, починають вибирати собі **пару**, хлопця чи дівчину.

Придивлятись, приглядатись — це синоніми.

встановлювати —

1) to set up; 2) to determine, to establish

обмеження = ліміт —

limitation, restriction

перевірка — verification, control, check

розглядати — to look at, to take a view of

пара — 1) steam; 2) pair, couple

І останнє — це прислів'я: «Не завжди котіві Масляна» або «Не завжди коту Масниця».

Тобто життя не завжди таке солодке, приємне і гарне. Бувають хороші дні, бувають погані дні. Життя буває веселе, а буває сумне, і так буває і в житті kota, і в житті людини, так. Не завжди коту Масниця.

Цікавинка з граматики

Сьогодні хочу нагадати вам, як вживати сполучник «щоб».

«Щоб» використовуємо, щоб передати мету. **Мета.**

мета́ — aim, goal, purpose

Наприклад:

«Щоб перейти до нашої групи на фейсбуці, введіть посилання».

Тут «щоб» вживаємо з інфінітивом:

Щоб перейти...

Або:

«Щоб краще розуміти українську мову, слухайте цей подкаст».

Щоб розуміти, так.

А крім «щоб», можемо вживати також синоніми «аби» (аби розуміти українську мову) або «для того, щоб», це три слова, «для того, щоб» — це така довга версія «щоб».

Наприклад:

«Люди посять, щоб вшанувати Ісуса Христа».

«Люди посять, аби вшанувати Ісуса Христа».

«Люди посять для того, щоб вшанувати Ісуса Христа».

Отже, тут вживаємо «щоб» з інфінітивом.

«Щоб» + інфінітив.

Але якщо ми хочемо сказати речення з підметом, тобто з суб'єктом, з тим, хто виконує дію, вживаємо «щоб» + підмет + минулий час.

Наприклад:

«Я створила групу на фейсбуці, щоб ми могли спілкуватись неформально».

«...щоб ми могли (минулий час) спілкуватись неформально».

Я створила групу на фейсбуці, щоб ми могли спілкуватись неформально і щоб ви мали місце для знайомства з іншими людьми.

щоб + підмет + минулий час

Рекомендую вам також **завантажити** конспект уроку, щоб ви могли прочитати повний текст епізоду і зробити вправи для практики.

завантажити — to load

Підрядні речення мети

щоб (для того щоб, аби) + інфінітив	щоб (для того щоб, аби) + підмет + минулий час
- Підрядна частина вказує на мету того, про що йдеться в головному реченні. - У підрядній частині пропущений підмет (суб'єкт). - Частини речення зазвичай мають спільного діяча.	- Підрядна частина вказує на мету того, про що йдеться в головному реченні. - У підрядній частині є підмет (суб'єкт). - Частини речення зазвичай мають різних діячів.
- Я зателефоную тобі пізніше, щоб детально розповісти про все. (я зателефоную і я розповім) - Олег іде на концерт, аби трохи розважитися. - Ми вивчаємо українську, для того, щоб спілкуватися з нашими родичами з України. Щоб приготувати млинці, мені треба молоко і яйця. - Ми хочемо відвідати різні міста, щоб краще пізнати Україну.	- Я зателефоную тобі пізніше, щоб ми детально обговорили цю тему. (я зателефоную і ми обговоримо) - Оксана подарувала Олегові квиток на концерт, аби він трохи розважився. Для того, щоб ми могли спілкуватися з нашими родичами з України, нам потрібно вивчати українську. - Постав молоко і яйця в холодильник, щоб (вони) не зіпсувалися. - Друзі рекомендують нам відвідати різні міста, щоб ми могли краще пізнати Україну.

Завершення

І це все на сьогодні. Щоб не пропускати нових епізодів, підписуйтесь на Ukrainian Lessons Podcast у вашій улюбленій програмі для подкастів. А щоб зробити мені приємне, якщо ви ще цього не зробили, залиште відгук про подкаст у програмі подкастів або на сайті ukrainianlessons.com.

І як завжди, для тих, хто оформив преміум-підписку, доступні додаткові матеріали: конспекти уроків і картки Анкі. Щоб дізнатися більше про підписку, переходьте за посиланням ukrainianlessons.com/episode146.

А також приєднуйтеся до групи на фейсбуці! Для цього переходьте за посиланням facebook.com/groups/ukrainianlearners.

А я бажаю вам всього найкращого! Хай щастить! На все добре!

Вправи

1

Дайте відповіді на запитання:

1. Для чого українці святкують Масницю?

2. З якою метою люди дотримуються посту перед Великоднем?

3. Для чого Анна створила групу “Ukrainian Learners”?

4. З якою метою Анна обмежує час на перевірку соцмереж?

2

Заповніть пропуски в реченнях словами / фразами:

Не завжди коту Масниця	перевершив мої сподівання
Як відомо	обмежити себе придивляюся

1. Піст це час, коли треба _____
в їжі та розвагах. Християни дотримуються посту, щоб підготуватися духовно до Великодня.
2. Шкода, що сезон свят закінчився і треба повертатися до роботи і буденних справ.
_____!
3. – Ти купуєш новий автомобіль?
– Ні, я поки тільки _____, вибираю марку і модель.
4. Чесно кажучи, я не хотів іти на цей фільм. Але в результаті, я дуже радий, що пішов. Можна сказати, що фільм _____!
5. _____,
головною подією карнавалу в Ріо-де-Жанейро є конкурс-парад шкіл самби. Я мрію поїхати в Ріо, щоб побачити вживу карнавал!

3

Перекладіть українською мовою:

1. As far as is known, Masnytsia is an Eastern Slavic religious and folk holiday, celebrated the week before Great Lent.

2. During the week of Masnytsia, meat is forbidden to Orthodox Christians, and on the last week, eggs, milk, cheese, and other dairy products are permitted.

3. Carnival is a pre-Christian tradition, that is, pagan. This period is associated with the arrival of spring, the awakening of nature.

4. Our principal goal is to exceed the expectations of our clients and partners.

5. I study Ukrainian to communicate with my wife's family. My goal is to speak Ukrainian fluently.

3. Friends recommend us to visit different regions of Ukraine so that we can hear different dialects of the Ukrainian language.

Key Phrases 4-146

перевéршити сподівáння	to exceed expectations
як відóмо	as far as is known
відпустíти себе	cut loose
обмéжувати себе	to practise self-restraint, to limit oneself
приглядáтись = придивля́тись	to look closely
не за́вжди́ коту́ Масни́ця	after Christmas comes Lent, it's not always fun and games

Відповіді на вправи

1

1. Українці святкують Масницю, щоб розважитися перед постом.
2. Люди дотримуються посту перед Великоднем, щоб вшанувати Ісуса Христа, духовно підготуватися до свята.
3. Анна створила групу “Ukrainian Learners” для того, щоб ми могли спілкуватись неформально, і щоб ми мали місце для знайомства з іншими людьми, які вивчають українську мову.
4. Анна обмежує час на перевірку соцмереж для того, щоб у неї було більше часу на запис епізодів подкасту.

2

1. обмежити себе
2. Не завжди коту Масниця
3. придивляюся
4. перевершив мої сподівання
5. Як відомо

3

1. Як відомо, Масниця — це східнослов'янське релігійне і народне свято, яке святкують за тиждень перед Великим постом.
2. Протягом тижня Масниці православні християни не їдять м'яса, але це останній тиждень, протягом якого можна їсти яйця, молоко, сир та інші молочні продукти.
3. Карнавал — це дохристиянська традиція, тобто язичницька. Цей період асоціюється з приходом весни, пробудженням природи.
4. Наша основна мета — перевершити сподівання наших клієнтів і партнерів.
5. Я вивчаю українську, щоб спілкуватися з родиною моєї дружини. Моя мета — вільно говорити (розмовляти) українською.
6. Друзі радять (рекомендують) нам відвідати різні регіони України, щоб ми могли почути різні діалекти української мови.

Конспект уроку № 147

Піст і українські веганські страви

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode147

Вступ

Привіт! Це ваша вчителька української, Анна Огойко. І ви слухаєте подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову.

На подкасті я розповідаю вам щось цікавеньке про Україну, українців і нашу культуру. Сьогодні поговоримо на одну з моїх улюблених тем — на тему їжі і **харчування**.

У попередньому епізоді я вам розповідала про Масницю — традицію святкування перед Великим постом. Так от, цього тижня вже розпочався Великий піст, а отже, деякі українці постять, тобто обмежують себе в харчуванні. Я вам розповім більше про це трошки **згодом**, а також наприкінці епізоду я вам розкажу про п'ять українських фразеологізмів або ідіом на тему їжі. Тому послухайте цей епізод до кінця!

А поки що я дуже рада поділитися з вами ще одним голосовим повідомленням від слухача подкасту! Його звати Ісаак, він зараз живе в Україні, але родом з Америки. Він чудово, дуже чітко розмовляє українською. Готові послухати його?

Всім привіт! Мене звати Ісаак, я американець та живу в Україні. Я потрапив сюди кілька років тому через волонтерство.

Потім закохався в українку та одружився з нею. Її звати Жанна. Ми живемо в місті Вінниця, де я викладаю англійською, і вона вчителює.

Ми нещодавно взяли песика, **мопс**, її звати Ляля та їй один рік. Ми з нею любимо гуляти в парку та деякі кафе навіть дозволяють нам заходити до них з собакою, уявляєте? Вона так прикрасила наше життя! І ми точно не продаємо нашого **Шарика** за газ.

Мені дуже сподобався минулий епізод про діалекти. Та оскільки я живу в Вінниці, часто чую, як ви сказали, південно-західне наріччя та багато російнізмів. Тут багато людей говорять суржилом, тому треба знати і українську, і російську мови.

Я недавно почав вивчати російську та був приємно здивований дізнатися, що я вже знаю багато слів. Дякую суржику! Чекаю з нетерпінням на

харчування — nutrition

згодом = пізніше — later

мопс — pug (dog)

Шарик — typical dog name

наступний епізод та бажаю вам усім успіху на вивчення будь-якої іноземної мови. На все добре!

Дуже дякую, Ісааку, за цю прекрасну історію! Дуже рада вас чути! Ісаак живе у місті Вінниця, він потрапив в Україну через волонтерство, але... **закохався** і лишився тут жити. Схожа історія про Христину з третього сезону, правда? Дружину Ісаака звати Жанна, вона інструктор з йоги. Просто супер, я теж люблю займатися йогою. А сам Ісаак викладає англійську мову у Вінниці. Також у них є собака, мопс на ім'я Ляля, і як каже Ісаак, вона прикрасила їхнє життя. Просто чудово!

І деякі кафе навіть дозволяють їм заходити з собакою. Ісаак каже: «Уявляєте?». Це дивно, бо це не дуже типово. На жаль, багато кафе не дозволяють заходити з собакою.

Також Ісаак каже, що йому допомагає суржик, — у Вінниці це досить типова форма мови — суржик. Більше про суржик я розповідала на подкасті, це був епізод №135.

Ще раз дуже вдячна вам, Ісааку, за таке радісне, гарне повідомлення. Я залюбки надішлю вам листівку у Вінницю. І чекаю на ваші повідомлення, шановні слухачі подкасту!

А зараз, перейдімо до теми їжі!

закохатися — to fall in love

Піст і українські веганські страви

Отже, 2 березня 2020 року розпочався Великий піст. Піст — так в християнстві називається період сім тижнів перед Великоднем, коли люди повинні себе обмежувати, не їсти певних продуктів і **молитися**.

Можна сказати, що піст — це певна духовна практика, коли християни намагаються очистити своє тіло і також свою **душу** і **таким чином** підготуватися до Великодня.

Отже, одна частина посту — це своєрідна дієта. **Віряни** (тобто люди, які вірять) відмовляються від вживання молока, яєць, риби і страв, які містять ці продукти.

А друга частина посту — це робота над собою, спокійне, **стримане** життя, коли люди намагаються стримувати свої емоції.

Від посту **звільняються** хворі люди, **вагітні** жінки та жінки, які **годувають** дитину, а також студенти в період екзаменів. Ці люди можуть не постити, тобто не обмежувати себе в дієті.

До речі, вам, мабуть, буде цікаво дізнатися, скільки людей в Україні

молітися — to pray,
to offer prayers

душá — soul, heart
такім чином — in such a way

вірянин = віруючий —
believer, pious

стриманий — restrained,
temperate

звільнятися — to get free,
to free oneself
вагітна — pregnant woman
годувати — to feed

дотримуються посту, так? За різними статистиками, це до двадцяти відсотків українців. Деякі з них постять не щодня, а, наприклад, двічі на тиждень, або тільки в останній тиждень перед Великоднем.

Можна сказати, що людина, яка дотримується посту, дотримується вегетаріанської або веганської навіть дієти. Бо це страви без м'яса, без молочних продуктів і без яєць.

Такі страви українською мовою ще називають пісними — це **пісні страви** — тобто страви, які можна вживати під час посту. Також під час посту бажано не їсти солодкі десерти і, звичайно, не можна вживати алкоголь. І лише у специфічні дні посту дозволено їсти рибу.

Я вирішила сьогодні поділитися з вами кількома українськими пісними стравами, і, відповідно, це будуть веганські страви. Це, можна сказати, традиційні українські веганські страви, правда? Але в Україні ми називаємо їх «пісні» страви.

Також в Україні ми часто кажемо «перші страви» і «другі страви». Перші страви — це супи. Ви, мабуть, знаєте, що супи — це велика частина української кухні: це борщ, грибна юшка, гороховий, гречаний суп... Так от, будь-який з цих супів може бути пісним або веганським: просто не потрібно класти туди м'ясо і сметану.

Тому під час посту готують так званий пісний борщ: це може бути червоний борщ з буряком або пісний зелений борщ зі **щавлем** та іншою зеленню, але без яєць і без м'яса.

Ще один типовий суп взимку і навесні — **капусняк** — суп з капусти. Це хороший варіант, тому що капусту можна цілу зиму зберігати в холодному місці. Є навіть така українська приказка: «Борщ та капуста — хата не пуста». Тобто якщо є капуста, то завжди буде що їсти: «Борщ та капуста — хата не пуста».

Також зазвичай пісною стравою є **грибна юшка**, її дуже смачно готують в Карпатах, там багато смачних грибів.

Далі, якщо говорити про другі страви, то це насамперед різноманітні страви з картоплі. Може бути просто картопля: запечена з часником, картопля по-селянськи, знаєте, може бути смажена, варена картопля...

Або, наприклад, така смачна страва, як картопляні **зрази** або картопляні пиріжки. Це майже те саме. Ви чули таке — зрази?

Щоб приготувати картопляні зрази, треба відварити картоплю і зробити з неї пюре, тоді з цього пюре роблять такі пиріжечки з начинкою. Це може бути м'ясо, але в пісному варіанті це гриби або капуста. Тоді ці пиріжки або зрази смажать. Це дуже смачно, особливо з супом! Ммм... Думаю, треба буде і собі приготувати зрази на вихідних.

Ще з картоплею можна робити овочеве рагу — це такі різні тушковані овочі (морква, цибуля, капуста, кабачки, броколі, картопля — все, що є вдома).

пісні страви — fasting dishes

щавель — sorrel

капусняк — cabbage soup

грибна юшка — mushroom soup

зрази — fried potato pies

Можна зробити з цього всього **тушковані** овочі або овочеве рагу. Якщо ви бували в «Пузатій хаті», то ви знаєте, що я маю на увазі!

Також дуже типовий різновид других страв — це каша. «Борщ — це наш батько, а каша — це наша матір», — казала моя бабуся. Це ідеальна комбінація на обід: на перше — борщ, і на друге — каша. «Борщ — це наш батько, а каша — це наша матір».

Саме такий, мабуть, традиційний український обід. Обід в Україні — це найбільший прийом їжі. І, **відповідно**, обід може бути повністю пісним, якщо це пісний борщ і каша.

Каша — це страва з будь-якої крупи. Наприклад, з гречки — **гречана каша**, з пшениці — **пшенична каша**, з пшона — **пшоняна каша**. Кашу можна варити на воді або на молоці. Ну якщо кашу варити на молоці, то це буде молочна каша, наприклад, молочна гречана каша. Але молочна каша не пісна, це не пісний варіант. Молочні каші часто дають їсти діткам.

Ну а пісний варіант каші, без молока і без м'яса, це може бути, наприклад, гречана каша з грибами або гарбузова каша: це рисова чи пшоняна каша з **гарбузом**. Ця каша дуже смачна і гарна така, помаранчева. Ну і на сніданок, звичайно, часто їдять вівсянку — **вівсяну кашу**. Під час посту це зазвичай вівсянка без молока, тобто вівсянка на воді, з сухофруктами, може бути з варенням.

Ще кілька варіантів пісних страв... Це пісні **деруни** (тобто без яєць і без сметани), пісні вареники (також без сметани, з капустою, з картоплею або з грибами). І ще дуже смачне пісне **горохове пюре**. Також можуть бути різні консерви, наприклад, **кабачкова ікра**. Ну і, звичайно, салати, наприклад, один із традиційних українських салатів називається **вінегрет** — це салат з буряка, **квашеного огірка**, **квасолі** та інших овочів. Типовий зимовий салат.

Отже, як бачите, в українській кухні є чимало вегетаріанських і веганських традиційних страв. І пов'язано це насамперед з тим, що православні українці дотримуються посту — обмежень у харчуванні перед Великоднем. Також може бути піст перед Різдом і іншими релігійними святами.

Можливо, і ви спробуєте приготувати такі українські страви? Картопляні зрази, пісний борщ чи вінегрет? Ви можете знайти більше ідей таких страв, а також рецепти, якщо пошукаєте в ґуглі «пісні страви».

тушкований — stewed

відповідно — accordingly

гречана́ каша — buckwheat porridge

пшени́чна каша — wheat porridge

пшоня́на каша — millet porridge

гарбу́з — pumpkin

вівся́на каша — oatmeal porridge

деруни́ — potato pancakes

горо́хове пюре́ — pea purée

кабачко́ва ікра́ — squash spread, vegetable marrow paste

вінегрéт — beetroot salad

кваше́ний огіро́к — pickled cucumber

квасо́ля — beans

Корисні фрази та ідіоми

Як я вам обіцяла на початку епізоду, сьогодні я поділюся з вами п'ятьма фразеологізмами, які пов'язані з їжею і харчуванням. Я вибрала тільки п'ять, але, звичайно, їх є набагато більше!

Перший фразеологізм — «**ні риба ні м'ясо**». Чули такий?

Ні риба ні м'ясо — це про людину, яка не має чіткої позиції, людина, яка не має особливих **рис характеру**, така, можна сказати, нецікава, пасивна людина. Ні риба ні м'ясо.

Але також «ні риба ні м'ясо» — це може бути про когось, хто тимчасово погано почувається і тому пасивний.

Наприклад, я вчора була дуже втомлена і у мене не було енергії, не було сил на роботу. Я, можна сказати, була ні риба ні м'ясо. Але сьогодні я вже почуваюсь краще. Мабуть, у кожного з нас бувають дні, коли ми ні риба ні м'ясо, так?

Ні риба ні м'ясо.

Другий фразеологізм — «**не в своїй тарілці**».

Почуватися або бути не в своїй тарілці — це почуватися незручно, некомфортно у якійсь ситуації, почуватися так, ніби ви не належите до цієї компанії чи до цих людей, до цього місця, так.

Наприклад, якби я зустрілася з Президентом України, я почувалася б не в своїй тарілці, мабуть. Тобто я була би... некомфортно, мені було б некомфортно.

Бути чи почуватися не в своїй тарілці.

Далі — «**вичавлений лимон**».

Вичавлений лимон — це про людину, яка дуже втомилася, з якої, можна сказати, **вичавили** всі соки, і ця людина — вичавлений лимон.

Якщо ви багато працюєте, ви можете почуватися як вичавлений лимон, тоді можна подумати — можливо, вам варто взяти відпустку чи хоча б вихідний?

Вичавлений лимон.

Наступний фразеологізм — «**перебиватися з хліба на воду**».

«Перебиватися з хліба на воду» означає жити бідно, не мати можливості купити собі достатньо їжі та інших речей.

Перебиватися з хліба на воду.

Є ще інші варіанти цього фразеологізма: «перебиватися з юшки на **квас**» або «перебиватися з копійки на копійку».

Наприклад, вони — дуже бідна сім'я. Вони перебиваються з хліба на воду, тому що мама і тато не працюють. Треба їм допомогти.

Перебиватися з хліба на воду.

І останній фразеологізм — «**заварити кашу**».

ріса характеру — trait

вичавлений — squeezed
вичавити — to squeeze out, to press out

квас — kvass
(a kind of sour fermented drink)

Заварити кашу — це означає почати робити щось дуже велике, дуже **заплутане**, і це тільки спричиняє багато проблем. Зазвичай «заварити кашу» ми вживаємо у негативному значенні, тобто хтось придумав робити щось дуже складне, і це призводить тільки до проблем, до неприємних ситуацій.

Такій людині можна сказати: ти заварив цю кашу, то ти й займайся цим, так. Це твоя проблема, ти заварив цю кашу (тобто ти почав робити цю **дурницю**), тому ти і займайся цим.

Заварити кашу.

заплутаний — muddled, complicated

дурниця — foolish (silly) thing

Цікавинка з граматики

Сьогодні хочу розповісти вам трохи про **пряму мову**. Це тема трохи така, візуальна, бо вам варто побачити, які **розділові знаки** ми вживаємо, але я спробую описати це словами. І також, як завжди, ви можете знайти більше інформації на цю тему в конспекті уроку.

Так от, пряма мова — це певна **цитата**, певні слова, які належать комусь іншому. Наприклад:

«Борщ — це наш батько, а каша — це наша матір», — казала моя бабуся. Пряма мова тут «Борщ — це наш батько, а каша — це наша матір». Це пряма мова, ми беремо її в лапки — лапки. В українській мові є чіткі правила записання прямої мови, і вони відрізняються трохи від, наприклад, англійської мови. Ось, наприклад, тут ми пишемо:

Лапки («) Борщ — це наш батько, а каша — це наша матір знову **лапки** (»), кома (,) тире (—) казала моя бабуся.

Ми кажемо «відкриваємо лапки» і «закриваємо лапки», тобто:

Відкриваємо лапки («) Борщ — це наш батько, а каша — це наша матір закриваємо лапки (»), ставимо кому (,) **тире** (—) і пишемо казала моя бабуся.

Отже, якщо спочатку йде пряма мова, а потім слова автора, то ми вживаємо тире, довге таке тире.

А якщо навпаки: спочатку слова автора, а потім пряма мова, то вживаємо **двокрапку** (тобто дві такі крапки (:), знаєте?). Ось наприклад, я казала:

Є така українська приказка (двокрапка): (лапки) «Борщ та капуста — хата не пуста (закриваємо лапки) (») (крапка).

Ще раз.

пряма мова — direct speech

розділовий знак — punctuation mark

цитата — quote

лапки — quotation marks

тире — dash

двокрапка — colon

Є така українська приказка (двокрапка): (відкриваємо лапки) «Борщ та капуста — хата не пуста (закриваємо лапки) » (і ставимо крапку) .

На відміну від англійської мови, ми ставимо крапку завжди після лапок, а не перед лапками. Крапка після лапок.

Я розумію, що таку інформацію трохи може бути важко сприймати на слух, тому ви можете почитати більше про це в інтернеті, або опрацювати нашу табличку з прикладами в конспекті уроку. І також, як завжди, в конспекті ви знайдете вправи для практики.

Розділові знаки в прямій мові

П — пряма мова
А — слова автора

Приклади

Перед прямою мовою:

А: «П».

А: «П!»

А: «П?»

Мама сказала: «Сьогодні на обід буде борщ і каша».

Мама побажала: «Смачного!»

Мама запитала: «Ви помили руки?»

Після прямої мови:

«П», — а.

«П!» — а.

«П?» — а.

«На обід буде борщ і каша», — сказала мама.

«Смачного!» — побажала мама.

«Ви помили руки?» — запитала мама.

Пряма мова всередині:

А: «П», — а.

Мама сказала: «На обід буде борщ і каша», — і почала накривати на стіл.

Завершення

І на сьогодні все! Сподіваюсь, тепер у вас будуть ідеї, що можна приготувати з української кухні без м'яса, тобто вегетаріанські або веганські українські страви. Також якщо ви вегетаріанець чи вегетаріанка, то в Україні ви не **пропадете**, у нас, як бачите, є страви на всі смаки!

І не забувайте, що ви можете також завантажити конспект уроку, щоб прочитати повний текст епізоду, побачити переклад складних слів, опрацювати ще раз фразеологізми, граматику, а також зробити вправи для практики.

Конспекти уроків доступні за преміум-підпискою, більше про яку ви можете дізнатись на сторінці епізоду: ukrainianlessons.com/episode147. Бажаю вам всього найкращого! Хай щастить! На все добре!

пропа́сти — 1) to be lost, to disappear; 2) to die, to perish

Вправи

1

Заповніть пропуски в реченнях словами / фразами:

вичавлений лимон Ні риба ні м'ясо перебиватися з хліба на воду
заварив цю кашу не в своїй тарілці

1. – Що ти думаєш про нашого нового сусіда?
– Мені важко зрозуміти, що він за людина... _____

2. На вечірці не було моїх друзів, тому я почувався _____

3. Після п'яти лекцій я відчуваю себе як _____

4. Після того, як тато втратив роботу, нам часто доводилося _____
_____, економити кожен копійку, щоб оплатити рахунки.

5. Мені дуже шкода, що я _____.

Якби я знав, що так буде, я б відмовився від цієї ідеї.

2

Перетворіть непряму мову в пряму за двома схемами.

1. Ісаак розповів про себе, що він американець, але живе в Україні, викладає англійську мову й одружений з україркою.

А: «П». (пряма мова після слів автора)

«П», — а. (пряма мова перед словами автора)

2. Наприкінці розповіді Анна запитала, чи хотіли б ви приготувати пісні українські страви (картопляні зрази, пісний борщ, вінегрет).

А: «П?» (пряма мова після слів автора)

«П?» — а. (пряма мова перед словами автора)

3. Анна подякувала Ісааку за його прекрасну історію.

А: «П!» (пряма мова після слів автора)

«П!» — а. (пряма мова перед словами автора)

3

Перекладіть українською мовою:

1. Pregnant women, the elderly, and people who are sick do not fast because they need a balanced diet (nutrition).

2. For first course we have mushroom soup, and for second course we have deruny (potato pancakes).

3. Kapusniak is a traditional Ukrainian dish. The main component is sour cabbage.

4. I felt so misplaced at that party last night.

5. Let me rest a little. I am dead tired.

6. What a mess he stirred up... And for what?

Key Phrases 4-147

ні риба ні м'ясо	neither fish nor fowl
бути (почуватися) не в своїй тарілці	to feel misplaced, to be (feel) like a fish out of water
вічавлений лимон	lit. "squeezed lemon", dead tired
перебиватися з хліба на воду	to live from hand to mouth; to live on a stringent budget
заварити кашу	to stir up trouble (mess)

Відповіді на вправи

1

1. Ні риба ні м'ясо
2. не в своїй тарілці
3. вичавлений лимон
4. перебиватися з хліба на воду
5. заварив цю кашу

2

1. Ісаак розповів про себе (сказав): «Я американець, живу в Україні, викладаю англійську мову. Я одружений з українкою».

«Я американець, живу в Україні, викладаю англійську мову. Я одружений з українкою», — розповів про себе (сказав) Ісаак.

2. Наприкінці розповіді Анна запитала: «Ви б хотіли приготувати пісні українські страви (картопляні зрази, пісний борщ, вінегрет)?».

«Ви б хотіли приготувати пісні українські страви (картопляні зрази, пісний борщ, вінегрет)?» — запитала Анна наприкінці розповіді.

3. Анна сказала: «Дякую Вам, Ісааку, за Вашу прекрасну історію!».

«Дякую Вам, Ісааку, за Вашу прекрасну історію!» — сказала Анна.

3

1. Вагітні жінки, старші люди і люди, які хворіють, не посять, бо їм потрібне збалансоване харчування.
2. На перше (першу страву) у нас грибна юшка (грибний суп), а на друге (другу страву) — деруни.
3. Капусняк — це традиційна українська страва. Основний інгредієнт — квашена капуста.
4. Я почував себе не в своїй тарілці на вечірці вчора ввечері.
5. Дайте (Дай) мені трохи відпочити. Я вичавлений лимон.
6. Яку кашу він заварив... І для чого?

Конспект уроку № 148

Українські фразеологізми про тварин

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode148

Вступ

Привіт-привіт! Це Анна, ваша вчителька української, і ви слухаєте подкаст «Уроки української».

Як справи? Готували якісь українські пісні страви? Нагадаю, якщо ви не слухали, що в попередньому епізоді я розповідала про Великий піст і українські страви, які є пісними, тобто це вегетаріанські або веганські страви. Тому якщо вам цікава українська кухня, обов'язково послухайте попередній епізод!

А якщо ви раптом приготуєте щось українське вдома, наприклад, приготуєте борщ, вареники чи деруни, то поділіться фото своєї страви зі **спільнотою** Ukrainian Lessons! Ви можете це зробити в нашій активній групі на фейсбуці — Ukrainian Learners Group. Щоб приєднатись до цієї групи, заходьте на facebook.com/groups/ukrainianlearners.

У тій групі ми можемо ставити питання, ділитися корисними матеріалами, своїми успіхами або, може, навіть фотографіями українських страв. Добре?

А сьогодні пропоную вам для початку послухати голосове повідомлення, яке мене дуже **порадувало**. **Тим паче**, що воно від слухачки, з якою я мала можливість познайомитись особисто. Можливо, ви вже чули про неї чи спілкувалися з нею в нашій групі на фейсбуці? Вона там досить активна. Її звали Кортні Коупленд, вона американка, але вона жила в Україні два роки за програмою Корпусу миру.

Кортні вже надсилала нам голосові повідомлення не один раз. Але цього разу вона поділиться з вами цікавою історією — історією успіху.

В одному з епізодів Кортні дізналася від мене про фразеологізм «що це таке і з чим його їдять». Пам'ятаєте, я розповідала колись? «Що це таке і з чим його їдять». Ось послухайте, як цей фразеологізм допоміг Кортні, коли вона перекладала текст з української на англійську мову! Готові слухати повідомлення Кортні?

Привіт творцям й усім слухачам подкасту «Уроки української»! Це Кортні, можливо, ви вже чули від мене, бо не один раз я записувала голосові повідомлення.

спільнота — community

порадувати —
to give pleasure,
to make glad (happy), to please
тим паче — especially,
all the more

Я хочу... хочу поділитися з вами історією успіху, що також є смішним анекдотом.

Можливо, ви вже знаєте, що я американка і я працювала в Україні два роки в якості спеціаліста у розвитку громадських організацій. Тепер я знов у США, але ми зі своїми українськими колегами **на зв'язку**. Іноді я їм допомагаю, особливо у перекладанні документів на англійську.

Я нещодавно працювала над перекладом **річного звіту** на англійську, і у звіті є список всіх **статей**, написаних ними. І назва першої статті — це «З чим їсти урбаніста?». Якби я не слухала подкаст, я не розуміла би, що це **образна мова** і що мої друзі не їдять людей!

Гаразд, я могла допомогти їм перекласти цю фразу на англійську, щоб ми не лякали англомовних людей. Дуже дякую команді подкасту! І я бажаю всім успіхів у навчанні української!

Дякую, Кортні! І тобі бажаю успіхів на твоїй роботі та в новому, тепер уже американському житті. Історія супер. Мені було дуже приємно це почути, тому що це означає, що ті фразеологізми та ідіоми, які я для вас вибираю, про які розкажу, справді корисні.

Ще раз **коротенько** перекажу історію. Кортні отримала з України завдання для перекладу з української на англійську мову. І там була така назва статті «З чим їсти урбаніста?». Так, «З чим їсти урбаніста?». Урбаніст — це людина, яка займається вивченням міст. Урбаніст, так. Але чому його треба їсти?!

Завдяки тому, що Кортні слухала наш подкаст, вона зрозуміла, що це образна мова. Тобто це ідіома, фразеологізм. Ось така весела історія. Дякую, що поділилася, Кортні! Завжди рада чути від тебе! І чекаю від вас, любі слухачі подкасту, ваших історій успіху. Можливо, на основі цього епізоду?

Як каже Кортні і як пишуть мені інші слухачі подкасту, ідіоми — це завжди цікаво та корисно. Тому я вирішила **присвятити** фразеологізмам та ідіомам весь цей епізод, і як ви вже знаєте з назви цього епізоду, будемо говорити про **тематичні** фразеологізми — на тему тварин! Фразеологізми про тварин. Будемо починати?

бути на зв'язку — to keep in touch

річний звіт — annual report
статей — родовий відмінок від «статті»

образна мова — figurative language

коротенько = **кóротко** — briefly

присвятити — 1) to devote;
2) to dedicate
тематичний — subject (adjective), thematic

Українські фразеологізми про тварин

Насправді коли я почала шукати фразеологізми та ідіоми з тваринами в українській мові, я була шокована: їх так багато! Раніше, я пам'ятаю, як я вивчала французьку мову, і одного разу в мене був урок про ідіоми, про французькі ідіоми про тварин, я тоді думала: «Ого, у французькій мові так багато ідіом з тваринами!».

Але, як виявилось, в українській мові їх точно не менше. Не знаю, може, десь сто чи навіть більше? Їх дуже багато! І вони дуже цікаві і смішні. Я, звичайно, не зможу вам про всі-всі розказати сьогодні, тому я вибрала для вас десять.

А в конспекті уроку буде список цих фразеологізмів і ще додаткові десять бонусних фразеологізмів з тваринами. І також ці фразеологізми, як завжди, ми додаємо до карток Анкі, які створюємо після кожних десяти епізодів подкасту.

Ну ви, мабуть, знаєте, що такі картки і конспекти доступні в рамках преміум-підписки. Якщо ви ще її не **оформили**, то можете зробити це за посиланням ukrainianlessons.com/premium.

оформити (підписку) — to start a subscription

1. Робити з мухи слона

Отже, перший фразеологізм про тварин — **«робити з мухи слона»**. Тобто є слон, ви уявляєте собі, така велика тварина. Ну а муха — це зовсім маленька тваринка. Якщо хтось робить з мухи слона, то ця людина значно перебільшує, перебільшує ситуацію чи проблему. Можна сказати:

«Не роби з мухи слона! Насправді все не так складно, як здається».

Робити з мухи слона.

До речі, ще один фразеологізм про муху.

2. Мухи не скривдять

«Мухи не скривдять» — це фразеологізм номер два. Ще кажуть «мухи не образять» або «мухи не скривдять» — це про дуже добру, дуже лагідну людину, з дуже позитивним характером. Це людина, яка нікого не образить, нікого не скривдить: і не те що інших людей не скривдить, а навіть муху не **скривдить**. Така людина іноді навіть занадто добра, нею можна легко **маніпулювати**. Так, розумієте? «Мухи не скривдять».

скривдити — to offend, to insult, to hurt
маніпулювати — to manipulate

Про когось можна сказати: вона така розумна, така добра, така мила і щира, вона мухи не скривдить! Я не вірю, що вона може зробити якийсь злочин.

«Мухи не скривдять» або «мухи не образять».

3. Підкласти свиню

Третій фразеологізм — **«підкласти свиню»** — це зробити щось погане для когось. Це може бути **навмисно**, щось **підступне**, таке погане, а може бути **ненавмисно**, коли людина щось зробила для вас і результат поганий.

навмисно = навмисне — on purpose, intentionally
підступний — perfidious, cunning
ненавмисно = ненавмисне — unintentionally, inadvertently
чёрга — 1) turn; 2) line

Наприклад, вчора мені моя перукарка підклала таку свиню. Ми домовились з нею про зустріч на третю годину, але я прийшла, а у неї були інші клієнти. Вони запізнились, і тому у неї змінився графік, і мені довелося чекати цілу годину, поки до мене дійшла **чёрга**. Таку свиню мені підклала перукарка! Ну, звичайно, це було ненавмисно, вона вибачалась, але мені було неприємно,

бо мені довелося чекати.

Підкласти свиню.

4. Собаку з'їсти

Наступний фразеологізм — «**собаку з'їсти на чомусь**».

Ні, ми, українці, не їмо урбаністів і не їмо собак. Наскільки мені відомо. А «з'їсти собаку», я, здається, вже згадувала в одному з попередніх епізодів подкасту. Це означає мати великий досвід у чомусь, бути **досвідченим**.

досвідчений — experienced

Наприклад: «Він вже двадцять років працює вчителем математики. Він собаку з'їв на **рівняннях**». Тобто він дуже добре знає все про рівняння, про математику, тому що він багато працював вчителем і він собаку з'їв на математиці.

рівняння — equation

З'їсти собаку на...

5. Жаба душить

Далі переходимо до наступної тваринки — до **жабки**. «Ква-ква»! Знаєте, українською мовою жабка говорить «ква-ква-ква».

жа́бка = жа́ба — frog, toad

Жаба живе на річці, це така маленька зелененька тваринка і говорить «ква-ква».

І п'ятий фразеологізм сьогодні — «**жаба душить**».

«Жаба душить» — це означає, що я чи хтось не хоче платити за щось дуже багато, тому що, на думку цієї людини, це стільки не коштує.

Наприклад, я можу сказати:

«Так, я би хотіла піти на цей концерт, але мене жаба душить платити за квиток аж дві тисячі гривень. Як на мене, це занадто дорого!».

Мене жаба душить — я не хочу платити так багато.

Жаба душить.

6. Ведмідь на вухо наступив

Далі на черзі... ведмідь.

«Ведмідь на вухо наступив» — ось такий смішний, на мою думку, фразеологізм. Це номер шість. Уявляєте собі, як ведмідь наступає вам на вухо? Це ж жах!

Так от. «ведмідь на вухо наступив» — це про людину, яка зовсім не має музичного таланту, тобто якщо уявити, що ведмідь наступив цій людині на вухо, то вухо у неї, ну як і **слух** взагалі, дуже-дуже погане. Тобто ця людина

слух — hearing

не може почути різні ноти, не вміє добре співати, їй важко навчитися грати на музичних інструментах. Їй «ведмідь на вухо наступив».

Минулого року в Швеції я спробувала ходити на хор. Український **хор** у Стокгольмі. Хор — це коли всі разом співають. Але не знаю, мені здалось, що у мене поганий слух, мені ведмідь на вухо наступив — я дуже погано співаю... Тому я перестала ходити.

Ведмідь на вухо наступив.

А далі про курку...

7. Писати як курка лапою

Фразеологізм номер сім — «**писати як курка лапою**».

Лапи — це руки та ноги тварин, лапи. Писати як курка лапою означає писати від руки, так, дуже негарно, **неохайно**, писати так, що потім ніхто не може прочитати, що ви там написали.

В Україні говорять, що майже всі лікарі мають дуже поганий почерк, тобто погано пишуть. Лікарі пишуть як курка лапою. У вас в країні теж так само? Не знаю, чи так у всьому світі...

Як курка лапою.

8. Як рак свисне

Восьмий фразеологізм: «**як рак свисне**» або «коли рак свисне».

Рак — це така тваринка, схожа на... велику **креветку**, але раки живуть у річках та озерах. Раки досить **поширені** в Україні. Тому ми знаємо, що раки точно не «свистять», тобто раки не говорять, не видають жодних звуків. А отже, фразеологізм «коли рак свисне» означає «мабуть, ніколи», «не скоро».

В Україні цей фразеологізм часто можна використовувати, щоб **скаржитись** на політику чи на економіку. Можна говорити:

«Коли в Україні будуть нормальні дороги? — Коли рак свисне».

«Коли в Україні не буде корупції? — Теж коли рак свисне». Тобто, можливо, що ніколи.

Так, українці люблять скаржитись на політику. І ви можете приєднатись до розмови і використати такий фразеологізм:

«Коли рак свисне».

9. Показати, де раки зимують

А наступний, передостанній фразеологізм, теж буде з раками. Їх, видно,

хор — choir

ла́па — leg, paw, pad

неохáйно — untidily, sluttishly

рак — crayfish

кревѐтка — shrimp

поші́рений — widespread

ска́ржитись — to complain

багато в українських річках, раків. Так от ми кажемо: **показати, де раки зимують**.

Зимувати означає «проводити зиму», «десь бути взимку» — зимувати.

«Показати, де раки зимують» означає **покарати** когось, **помститися** комусь. Наприклад, якщо хтось вас дуже образив, підклав вам якусь свиню, так? Ви можете сказати йому:

«Я тобі покажу, де раки зимують!».

Або просто «Я тобі покажу!» теж можна сказати.

Показати, де раки зимують.

10. Про вовка промовка

І для останнього фразеологізму на сьогодні запросимо вовка. Це дуже класний фразеологізм, який буквально вчора сказала моя мама.

Про вовка промовка.

Зараз я вам розповім, як моя мама використала цей фразеологізм. Ми сиділи на кухні, говорили про щось і моя мама якось **згадала** мого брата Колю. Вона каже: «Коля казав, що...». Там щось вона говорила... І раптом ми чуємо, як дзвонить мамин телефон — мама піднімає телефон і бачить — дзвонить Коля, мій брат. То мама каже: «О, про вовка промовка!».

Тобто якраз ми згадували Колю, мого брата — і він дзвонить. Так само може бути, якщо ви якраз говорили про якусь людину, і раптом ця людина заходить в кімнату. Тобто це **випадково**. Тоді ви можете сказати: «Про вовка промовка!». Якраз про тебе й говорили, так, а ти тут зайшов чи подзвонив.

Про вовка промовка.

Отже, це було десять фразеологізмів з тваринами, але їх в українській мові є точно набагато більше. Наприклад, у попередніх епізодах я згадувала також: тягнути kota за хвоста, сон рябої кобили, купувати kota в мішку...

Пам'ятаєте? До речі, список фразеологізмів з сьогоднішнього епізоду і ще десять додаткових, бонусних фразеологізмів про тварин, ми підготували для вас у конспекті уроку. Цього разу це буде замість граматики.

Отже, в конспекті уроку ви знайдете таблицю з двадцятьма фразеологізмами з визначеннями українською мовою та перекладом на англійську. Також там будуть вправи, щоб ви могли запам'ятати краще ці фразеологізми.

І ще кожні десять епізодів ми створюємо з ідіом і фразеологізмів з подкасту флешкартки в анкі. Ці картки і конспекти уроків доступні для преміум-підписників, більше про підписку дізнавайтесь на сторінці епізоду ukrainianlessons.com/episode148.

зимувати — to winter, to pass (to spend) the winter

покарати — to punish

помститися — to take vengeance

згадати — to remember, to recall, to think of

випадково — by chance, accidentally

А який ваш улюблений український фразеологізм з тваринками? Дайте мені знати в коментарях на сторінці епізоду або в нашій групі на фейсбуці (чи на сторінці).

Завершення

На сьогодні все! Цього разу не було цікавинки з граматики, бо я щось зовсім не можу нічого придумати, про що ще вам розказати з граматики. Ми вже покрили так багато тем!

Можливо, вас цікавить якась особлива тема з граматики, щось, що ви ще погано розумієте? Тоді напишіть мені свої ідеї на anna@ukrainianlessons.com — це моя електронна адреса, до речі, можете зробити це у формі голосового повідомлення.

І насамкінець нагадаю, що повний текст епізоду з вправами і новими словами, а також таблиці з ідіомами, доступні у формі підписки Ukrainian Lessons Premium. Дізнайтеся більше і оформіть преміум-підписку на сторінці епізоду — ukrainianlessons.com/episode148.

Всього вам найкращого! До побачення! На все добре!

 Вправи

1

Запишіть фразеологізми:

Speak of the devil

To teach someone a lesson

1.

вовка

4.

де раки

To play somebody a dirty trick

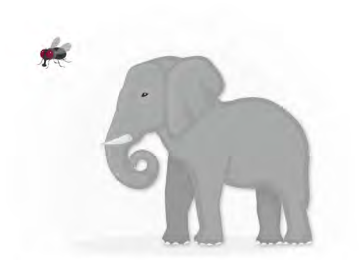
Mute as a carp

2.

свиню

5.

як риба

To make an elephant out of a fly
To make a mountain out of a molehill

When pigs fly

3.

з мухи

6.

рак

2

Заповніть пропуски в реченнях фразами:

Про вовка промовка	собачого холоду	курям на сміх	жаба душить
показав, де раки зимують	Яка муха тебе вкусила		
як риба в воді	ловити ґав		

1. Ти сьогодні бачила Петра? О, а ось і він! _____
_____ !
2. На вулиці -10 (градусів Цельсія). Давно не було такого _____
_____ !
3. Уся твоя робота _____ !
Видно, що ти зовсім не старався і поспішав.
4. На уроках треба бути уважним, а не _____ .
5. В ролі вчителя Олег відчуває себе _____ .
Це на 100 % його професія!
6. Чому ти від самого ранку не маєш настрою? Що з тобою? _____
_____ ?
7. Я б купив собі нову куртку, але мене _____
віддати за неї 3000 гривень.
8. Ці хлопці більше не ображають мене, бо минулого разу мій старший брат їм _____
_____ .

3

З'єднайте фрази зі схожим значенням в пари:

1. ловити ґав	А про того, хто не має музичного слуху
2. собаку з'їсти на...	Б бути неуважним, пропускати можливість
3. ведмідь на вухо наступив	В дуже добра людина
4. мухи не скривдить	Г мати багато досвіду в чомусь
5. (бути) як риба у воді	Ґ покарати когось, провчити
6. показати, де раки зимують	Д почувати себе впевнено, бути на своєму місці
7. брати бика за роги	Е щось несерйозне, безглузде, яке викликає сміх
8. курям на сміх	Є сміливо братися за справу, починати з головного
9. біла ворона	Ж некомунікабельна, закрита в собі людина
10. німий як риба	З людина, яка дуже відрізняється від інших

4

Перекладіть українською мовою:

1. If someone makes an elephant out of a fly, he exaggerates the importance or seriousness of a problem.

2. “Mute as a fish” means that someone says very little or nothing, is reserved and uncommunicative.

3. “Speak of the devil” — something that you say when someone you have been talking or thinking about appears.

4. In the school, she was a “rara awis” as she never played with other children, and she spent all her free time by reading books.

5. This is a very kind child who would not hurt a fly.

6. My husband does not have any musical talent. He’s totally tone-deaf.

Key Phrases 4-148

Ідіоми про тварин (з епізоду)

робіти з мұхи слонá	to make a mountain out of mole hill, to make an elephant out of a fly
мұхи не скрївдить	can't say boo to a goose, he would not hurt a fly
підклáсти свинію	to play a dirty trick on somebody, to serve somebody lemons
собáку з'їсти (на чомусь)	to be a dab hand at something, to cut one's teeth on
жаба дұшить	(lit. toad strangles), to rather die than pay
ведмідь на вұхо наступїв	cannot carry a tune in a bucket, be tone-deaf, to have no musical talent
писáти як кұрка лáпою	handwriting like chicken scratch (to handwrite like chicken scratch)
як рак свїсне	when pigs fly
показáти, де рáки зимۇють	to teach someone a lesson, to give it hot to someone
про вóвка промóвка	speak of the devil

Бонусні ідіоми про тварин

взя́ти бика́ за ро́ги	to take the bull by the horns
ку́рям на смі́х	enough to make a horse laugh
як ри́ба у воді́	like a duck to water
соба́чий хо́лод	it's as cold as hell
бі́ла воро́на	white crow, rara avis
лови́ти ґав	to gape, to stand gaping, to be inattentive, to miss opportunities
мура́шки по шкі́рі (бі́гають)	to have goosebumps
німі́й як ри́ба	mute as a fish
ось де соба́ка зарі́тий	That's the root of the matter! That's where the trouble lies!
Яка́ му́ха тебе́ вкуси́ла?	What's gotten into you? What's eating you?

Відповіді на вправи

1

1. про вовка промовка	4. показати де раки зимують
2. підкласти свиню	5. німий як риба
3. робити з мухи слона	6. коли рак свисне

2

1. Про вовка промовка	5. як риба в воді
2. собачого холоду	6. Яка муха тебе вкусила
3. курям на сміх	7. жаба душить
4. ловити ґав	8. показав, де раки зимують

3

1. Б	6. Ґ
2. Г	7. Є
3. А	8. Е
4. В	9. З
5. Д	10. Ж

4

1. Якщо хтось робить з мухи слона, він перебільшує важливість чи серйозність проблеми.
2. «Німий як риба» означає, що хтось дуже мало говорить, закритий і некоммунікбельний.
3. «Про вовка промовка» — щось, що ви говорите (ти говориш), коли хтось, про кого ви говорили або думали (ти говорив або думав, ти говорила або думала), з'являється.
4. У школі вона була білою вороною, бо ніколи не гралася з іншими дітьми і проводила весь свій вільний час читаючи книжки.
5. Це дуже добра дитина, яка мухи не скривдить.
6. Мій чоловік взагалі не має музичного таланту. Йому ведмідь на вухо наступив.

Конспект уроку № 149

Трипільська культура

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode149

Вступ

Привіт-привіт! Це Анна Огойко з подкастом для всіх, хто вивчає і любить українську мову. Як у вас справи? Я ще в гостях у батьків, в Полонному, і сьогодні тут нарешті відчуваю весну: **світить** сонечко. Тому в мене досить позитивний сьогодні настрій.

А ще сьогодні на подкасті буде досить цікава тема, про неї я почитала трохи, подивилася відео і тепер хочу поділитися з вами цією інформацією. Я буду вам розповідати про **трипільську культуру**. Чули про таку? Якщо ні, сьогодні дізнаєтеся!

А ще хочу вам нагадати, що наша група на фейсбуці стає дедалі активнішою. Там зібралося так багато людей, які вивчають українську мову, що це мене не може не тішити. Заходьте і ви! Просто введіть facebook.com/groups/ukrainianlearners. А тепер перейдімо до теми епізоду! Готові?

світити — to shine

Трипільська культура —
the Cucuteni—Trypillia culture
(a Neolithic—Eneolithic
archaeological culture
(c. 5500 to 2750 BC)
of Eastern Europe)

Трипільська культура

Сьогодні ми з вами **перенесемось** у дуже давні часи, близько 7 з половиною тисяч років тому. Саме тоді, на думку вчених і **археологів**, на території великої частини України, Румунії та Молдови існували люди з дуже цікавою та розвиненою культурою. В Україні її називають Трипільська культура, а цих людей називають трипільці. Ще раз — це 7 з половиною тисяч років тому!

Насправді невідомо, як ці люди називали себе. Адже з тих часів у нас немає **писемних пам'яток**. А назва «Трипільська культура» пішла від села «Трипілля», що знаходиться на Київщині.

Саме там, наприкінці XIX століття український археолог Вікентій Хвойка **відкопав** стародавні **поселення**. І приблизно в той самий час схожі поселення відкопали також на території **Румунії**, у селі Кукутень. Тому зараз цю культуру, про яку я буду розповідати, називають «Кукутень-Трипільська культура».

перенестися — 1) to move,
to go, to travel; 2) to be carried
(transported, transferred)
археолог — archaeologist

писемна пам'ятка — written
artifact

відкопати — to dig out,
to excavate

поселення — colony,
settlement

Румунія — Romania

Ця культура існувала майже три тисячі років, це досить довго. Найбільшим їхнім **досягненням**, їхньою основною діяльністю було **землеробство** — трипільці вирощували пшеницю, **ячмінь**, **горох** та багато інших культур. Але основну славу трипільцям принесла їхня **кераміка**: вони її дуже багато виготовляли і, можливо, навіть експортували. І так було багато кераміки, що археологи і просто звичайні люди часто розкопують, знаходять в землі трипільську кераміку, її можна побачити в музеях.

Насправді про цю культуру є різні дані, які можуть і не бути правдою, вони не всі **доведені**. Але говорять, що саме трипільці першими навчились робити вино, варити сіль, а також саме вони нібито винайшли **колесо**. Наприклад, трипільські іграшки для дітей мають **колесика**.

Крім того, трипільці будували великі будинки, це були і двоповерхові, і триповерхові будівлі — на той час це були справжні **хмарочоси**, таких у світі ще не будували.

Це такі не зовсім перевірені факти про історію трипільців, але вчені досі досліджують це питання.

Кажуть, що трипільці почали також утворювати величезні мегаполіси, тобто великі-великі міста. На ті часи вони були справді величезні — це були міста розміром близько 450 **гектарів** і там могли жити десь 20 тисяч людей. Знову ж таки, це дуже багато на той час. Ці протоміста або мегаполіси трипільців — це одна з основних **загадок** історії.

Можливо, трипільська культура — це була високорозвинена цивілізація, яка не поступалася стародавній єгипетській чи стародавній індійській. Але оскільки на ті часи не було **писемності**, то ми поки що не можемо знати чи ці факти **правдиві**, чи ні. Поки що ми не можемо розгадати цю загадку.

Таким чином, основним з джерел, за яким вчені досліджують трипільську культуру є предмети, які знаходять археологи. І, як я вже казала, це багато виробів, багато кераміки, переважно посуд з такими особливими орнаментами, серед яких **спіралі**, хвилі, **змійки**, свастика, **ромби** та інші геометричні фігури.

«Візитною картою» саме трипільських орнаментів є змія, така змійка або потім це також спіраль. Змія або спіраль обвиває **посудину**, ніби захищає її. І також археологи знаходять трипільські іграшки та глиняні фігурки, особливо фігурки тварин і жінок.

І ще одна з основних загадок і особливостей трипільської культури — це їхня традиція спалювати міста. Так, приблизно кожні 80 років трипільські поселення повністю **спалювали**. І важко сказати, чи це робили самі трипільці як якийсь релігійний ритуал, може, чи це робили їхні вороги-**племена**, інші племена.

До речі, можливо й те, що в трипільців була своя система письма. Так, у 1970-х роках було знайдено посудини з загадковими знаками. Ці знаки могли бути трипільськими **ієрогліфами** або піктограмами. Це переважно картинки людей, тварин, рослин.

досягнення — achievement, attainment

землеробство — agriculture, farming

ячмінь — barley

горох — pea, peas

кераміка — ceramics, stoneware

доведений — proved

колесо — wheel

колесика

(*diminutive from колéса*) —

wheels

хмарочос — skyscraper

гектар — hectare

загадка — riddle, puzzle, mystery

писемність — written language

правдивий — truthful, veracious, honest

спіраль — spiral

змійка (*diminutive from змія*) — snake

ромб — rhomb(us), diamond

посудина — vessel, jar

спалювати — to burn (up, down, out), to set on fire

племена́ (*plural form from плéм'я*) — tribes

ієрогліф — hieroglyph

Зникла трипільська культура приблизно з 3 тисячоліття до нашої ери — з тих часів уже не знаходять характерної для трипільців кераміки. Причина зникнення цієї культури — це ще одна загадка.

Вважають, що близько 20% українців є нащадками трипільців, тобто мають трипільське ДНК.

Правда в тому, що не всі дані про трипільську культуру є стовідсотковими, оскільки дослідження про цю культуру відносно нові. Багато лишається невідомого: зокрема, який точний період існування цієї культури, якої релігії вони дотримувались, коли і куди вони зникли, що означають різні елементи на їхній кераміці. Це все поки що загадки історії.

А якщо вас зацікавила старовинна трипільська культура, ви можете відвідати музей Трипільської культури в селі Легедзине, в Черкаській області, неподалік Умані. Пошукайте в гуглі «музей трипільської культури». Я сама там не була, але чула про нього гарні відгуки. Там якраз і можна побачити і навіть потримати в руках **артефакти**, трипільську кераміку. Тому я при нагоді обов'язково з'їжджу в цей музей. І вам раджу!

артефáкт — artifact

Корисні фрази та ідіоми

А зараз перейдімо до аналізу кількох корисних фраз та ідіом з моєї розповіді.

Ну по-перше, сьогодні я згадувала чимало загадок. Зага́дка або за́гадка — це може бути якесь таке цікаве завдання, якесь питання, яке треба розгадати, тобто дати на нього відповідь. Зазвичай такі загадки дають дітям.

А також загадка — це якась таємниця, щось, що ми не знаємо, якась містика, можна так сказати. До речі, коли я готувала це епізод, я частково брала інформацію з книжки «100 великих загадок історії України» — випадково знайшла цю книгу вдома у своїх батьків.

Так от, я часто сьогодні згадувала загадки, щось невідоме. Я ще сказала, що оскільки в ті давні часи не було писемності, то ми поки що не можемо знати точних фактів про трипільську культуру, ми не можемо розгадати цю загадку.

Розгадати загадку — по-іншому відкрити таємницю, дізнатися щось невідоме.

Наприклад, у дослідженнях інших планет і космосу є багато загадок, які хочуть розгадати вчені.

Розгадати загадки.

Далі я казала, що «візитною картою» трипільських орнаментів є змія або

спіраль.

Візитна картка або візитівка — це картка, така маленька карточка, яку ви даєте людині, з якою познайомились. Зазвичай, це на роботі, на конференції... На такій карточці написано ваше ім'я і ваші контакти.

Візитна картка або візитівка.

Але українською ми також говоримо образно візитна картка про щось — це про щось, що є особливим.

Наприклад, візитною картою проєкту Ukrainian Lessons є цей подкаст. Наскільки мені відомо, в інших проєктах з вивчення української мови немає подкастів. Подкаст — це наша візитна картка, це наша **фішка**, можна сказати. Наша особливість.

фішка — 1) jetton, game piece;
2) funny one, good one

Візитна картка, або візитівка, або фішка.

Трипільці повністю спалювали свої поселення раз на 80 років. Важко сказати, чи робили це самі трипільці як релігійний ритуал, чи це робили їхні вороги.

Важко сказати, тобто ми не можемо знати точно — це така корисна фразочка для вас, яку можна використовувати в розмові, якщо ви в чомусь не впевнені.

Важко сказати... Чи буде п'ятий сезон подкасту, чи ні. Це залежить, наскільки сильно ви його захочете!

Важко сказати.

Далі я ще казала таке:

«Правда в тому, що не всі дані про трипільську культуру є стовідсотковими». Правда в тому або правда в тім (така особлива форма слова «той»).

Правда в тому або **правда в тім** — це також корисна фраза для розмови, коли ви хочете визнати, що ось є такий факт і це варто сказати, бо це правда, на жаль. Зазвичай, це такий трошки негативний відтінок. Правда в тому.

Тобто історія про трипільську культуру дуже цікава, захоплива, навіть неймовірна! Але правда в тому, що її ще треба добре і по-науковому дослідити.

Правда в тому.

І останнє я розповідала вам про музей Трипільської культури.

Там можна побачити артефакти, трипільську кераміку. Я сама не була в тому музеї, але при нагоді обов'язково з'їжджу туди.

При нагоді або **коли випаде нагода**.

Тобто коли в мене буде можливість. **Нагода** — це можливість.

Наприклад, коли я буду подорожувати Україною чи коли буду мати час або, може, буду десь недалеко від Умані, тобто при нагоді я відвідаю музей Трипільської культури. Точна дата невідома, я зроблю це, коли буду мати таку нагоду, при нагоді.

При нагоді я створю курс з української мови для іноземців.

При нагоді.

наго́да — opportunity, chance, occasion

Цікавинка з граматики

На початку моєї розповіді про Трипільську культуру я казала, що вона існувала близько 7 з половиною тисяч років тому.

Близько семи з половиною тисяч або приблизно сім з половиною тисяч або десь сім з половиною тисяч або хтось ще може сказати біля семи з половиною тисяч.

Усі ці слова: близько, приблизно, десь, біля — усі ці слова ми використовуємо з числами, щоб сказати, що це число не точне, **приблизне**, ми не знаємо, скільки точно.

Ось ще один приклад з моєї розповіді:

«Трипільські мегаполіси були величезні: вони могли займати близько 450 гектарів і там могли жити десь 20 тисяч людей».

Зверніть увагу, слова «десь» і «приблизно» — це прислівники. Їх використовуємо з називним відмінком, тобто звичайною формою числівника:

— приблизно п'ять мільйонів

— десь двадцять тисяч людей

Але «близько» — це прийменник, його використовуємо з родовим відмінком числівника:

— близько п'яти мільйонів

— близько двадцяти тисяч людей

П'яти, двадцяти — це родовий відмінок.

До речі, нагадаю вам, що родовий відмінок числівника зазвичай закінчується на -и:

блі́зько — 1) near, close by; 2) about, towards

приб́лизно = десь = бі́ля — approximately, about, around

приб́лизний — approximate, rough

П'ять — п'яти

Шість — шести

Сім — семи

Вісім — восьми

Дванадцять — дванадцяти

Тридцять — тридцяти

Але такі числівники, як 1, 2, 3, 4, а також 100, 90 та 40 трошки мають інші закінчення, там маємо:

один — близько одного

два — близько двох

три — близько трьох

чотири — близько чотирьох

сорок — близько сорока

дев'яносто — дев'яноста

і сто — ста

Ось так ми повторили родовий відмінок для числівників зі словом «близько». А вправу для практики і таблицю з поясненнями ви, як завжди, знайдете в конспекті цього уроку.

Близько (біля) + числівник в родовому відмінку

Групи числівників	Родовий відмінок	Приклади
1	одного́ (чол. рід) однієї́ (жін. рід)	близько одного́ мільйона людей близько однієї́ тисячі людей
2, 3, 4	двох трьох чотирьох	близько двох тижнів близько трьох місяців близько чотирьох років
5 — 80 (крім 40)	п'яти шесті семі восьмі... п'ятдесяти шістдесяти	близько п'яти разів близько шесті годин близько семі спроб близько восьмі голів близько п'ятдесяти поверхів близько шістдесяти учасників
40, 90, 100	сорока́ дев'яно́ста ста	близько сорока́ гривень близько дев'яно́ста хвилин близько ста доларів
200 — 900	двохсо́т трьохсо́т чотирьохсо́т п'ятисо́т шестисо́т семисо́т восьмисо́т дев'ятисо́т	близько двохсо́т туристів близько трьохсо́т випадків близько чотирьохсо́т гектарів близько п'ятисо́т мешканців близько шестисо́т підписників близько семисо́т учасників близько восьмисо́т кілометрів близько дев'ятисо́т калорій
Складені числівники 142, 258	ста сорока́ двох двохсо́т п'ятдесяти́ восьми́	близько ста сорока́ двох тисяч гривень близько двохсо́т п'ятдесяти́ восьми́ мільйонів гривень

Завершення

І на сьогодні все. Сподіваюся, вам було цікаво відкрити для себе Трипільську культуру або дізнатися більше про неї. Минуле таке цікаве, правда? До речі, я чекаю на ваші голосові повідомлення, залишилося вже не так багато епізодів в четвертому сезоні! Він закінчується на початку червня. Тому надсилайте мені свої голосові повідомлення на електронну адресу: anna@ukrainianlessons.com.

А також не забувайте про те, що повний транскрипт уроку, вправи та таблиці є для вас в конспекті уроку, який є частиною преміум-підписки. Більше про преміум дізнайтеся за посиланням: ukrainianlessons.com/episode149. Сонячного вам дня чи затишного вечора! До побачення!

Вправи

1

Заповніть пропуски в реченнях словами / фразами:

Важко сказати

Правда в тому

візитною карткою

при нагоді

розгадувати загадки

- Оперний театр у Львові дуже красивий. Він є _____ міста. Саме Оперний театр найчастіше зображено на листівках зі Львова.
- Діти і дорослі люблять _____, бо це тренує наш мозок, логіку і уяву.
- _____, що з'явилося на світ першим: яйце чи курка.
- У мене багато новин! Розповім все _____!
- Вірус не є смертельно небезпечним для більшості людей. _____, що він може дуже швидко поширюватися і лікарні не будуть готові прийняти велику кількість хворих людей.

2

Поєднайте синоніми в пари:

1. досягнення	А можливість
2. нагода	Б успіх
3. загадка	В багатоповерхівка
4. хмарочос	Г вироби з глини
5. кераміка	Ґ таємниця

3

Запишіть числівники в родовому відмінку:

1. За півтори години інтенсивного тренування можна спалити близько _____ (900) калорій.
2. На початку лютого в Європі було зареєстровано близько _____ (40) випадків захворювання на коронавірус.
3. Операція була складна, тривала близько _____ (2) годин.
4. Найвищий хмарочос у світі знаходиться в Дубаї. Якщо я не помиляюся, він має близько _____ (160) поверхів і є візитною картою Дубаю.
5. У змаганнях взяли участь близько _____ (250) спортсменів.
6. Згідно з останнім електронним підрахунком населення в Україні проживає близько _____ (38) мільйонів осіб.
Важко сказати, наскільки правдивою є ця цифра.
7. Динозаври жили на Землі близько _____ (175) мільйонів років тому.
8. Цей будинок коштує близько _____ (80) тисяч доларів.

4

Перекладіть українською мовою:

1. Ukrainian archeologist Vikentiy Khvoyka presented discovered artifacts at the 11th Congress of Archaeologists in 1897, which is considered the official date of the discovery of the Trypillia culture in Ukraine.

2. It is hard to say why the Cucuteni-Trypillia people burn down their settlements every 60-80 years, before moving on to a new area. Archaeologists and researchers are still solving this puzzle.

3. "An artist unfamiliar with the achievements of the Trypillian civilization cannot consider himself a real artist." Pablo Picasso.

4. Trypillian tribes cultivated wheat, barley, peas, etc. They were the earliest agricultural tribes in the territory of Ukraine.

Key Phrases 4-149

розгадати загадку	to solve a puzzle, to unravel a mystery
візитна картка (візитівка)	business card
важко сказати	it is hard to say
правда в тому (правда в тім)	the truth of the matter is, ...
при нагоді (колі впаде нагода)	as the opportunity arises

Відповіді на вправи

1

1. візитною карткою
2. розгадувати загадки
3. Важко сказати
4. при нагоді
5. Правда в тому

2

1. Б
2. А
3. Г
4. В
5. Г

3

1. дев'ятисот	5. двохсот п'ятдесяти
2. сорока	6. тридцяти восьми
3. двох	7. ста сімдесяти п'яти
4. ста шістдесяти	8. вісімдесяти

4

1. Український археолог Вікентій Хвойка презентував (показав, представив) відкриті (знайдені) артефакти на 11 (одинадцятому) Конгресі Археологів у 1897 (тисяча вісімсот дев'яносто сьомому) році, який вважають офіційною датою відкриття Трипільської культури в Україні.
2. Важко сказати, чому люди (представники) Кукутені-Трипільської культури спалювали свої поселення кожні 60-80 років, перед тим як перейти на нову територію. Археологи і дослідники (вчені) досі розгадують цю загадку.
3. «Митець (художник), незнайомий з досягненнями Трипільської цивілізації, не може вважати себе справжнім митцем (художником)», — Пабло Пікассо.
4. Трипільські племена вирощували пшеницю, ячмінь, горох тощо. Вони були найдавнішими сільськогосподарськими племенами на території України.

Конспект уроку № 150

Коронавірус в Україні

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode150

Вступ

Привіт! Це Анна Огойко, і ви слухаєте подкаст «Уроки української» — подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову.

Ох... Дуже нелегко мені було розпочати записувати цей епізод. Хоча в моєму житті мало що змінилось, світ повністю **перевернувся з ніг на голову**.

Якщо ви слухаєте цей епізод у 2020 році, то ви розумієте, про що я. А якщо ви слухаєте мене десь у щасливому майбутньому, то сьогодні зможете трошки нагадати собі, що це таке було — коронавірус.

Це епідемія, або вже на сьогодні пандемія, яка **охопила** весь світ, уже всі країни. Багато людей зараз сидять вдома на карантині, **працюють віддалено** і майже нікуди не ходять... Їхнє життя суттєво змінилося.

Але моє життя не дуже змінилося! Бо я вже давно повністю працюю віддалено, з дому, і **відколи** я живу в Швеції, я мало куди ходжу. Лише зараз перестала ходити на курси шведської мови. А так моє життя мало змінилося. Хоча все одно трошки дивно, правда? Якийсь такий настрій неспокійний...

У мене навіть впала мотивація і **продуктивність**, але потрібно **брати себе в руки**, наприклад, записувати ці епізоди, бо я знаю і сподіваюся, що ви, любі слухачі, чекаєте на новий епізод.

Так, я знаю, зараз усі говорять про коронавірус, є дуже багато інформації, але я вирішила **присвятити** також епізод подкасту коронавірусу, тому що так ви вже знаєте, про що я буду говорити, ви знаєте майже всю інформацію, так, але таким чином зможете попрактикувати українську мову. Правда?

Отже, по-перше, ми поговоримо про ситуацію з коронавірусом на сьогодні, 24 березня, в Україні. Я спеціально запишу і виставлю цей епізод прямо сьогодні, щоб надати вам найновішу інформацію. Але конспект уроку займає трошки часу для підготовки, тому він буде доступний трохи пізніше на днях, десь, може, в четвер.

По-друге, я ще раз нагадаю вам методи профілактики від коронавірусу. Знаю-знаю, що вони вам, мабуть, відомі, але на мою думку, це буде, знову

охопити — 1) to embrace, to cover; 2) to seize, to grip
працювати віддалено — work remotely

відколи — since when

продуктивність — productivity, productiveness

присвятити — 1) to devote; 2) to dedicate

ж таки, гарна практика української лексики для вас, так?

І по-третє, я спробую закінчити цей епізод на високій ноті і дати вам кілька ідей, що можна робити, якщо ви зараз вдома на карантині.

Добре, але спочатку **відійдемо від теми** на хвилинку. Я хочу поділитися з вами голосовим повідомленням від нашого слухача з Сербії! Його звали Алекса. Готові послухати Алексу?

«Привіт, Анна! Це Алекса зі Сербії! Я хотів надіслати вам це голосове повідомлення! Теж я хотів подякувати вам за все, що ви зробили з вашими уроками. Я вивчив багато з вами. Я люблю всі слов'янські мови, а також я дуже люблю українську культуру та мову. Можливо, одного дня я подорожуватиму до України! Дякую вам щиро! Бувай!».

Дуже приємно вас чути, Алексо! Щиро вдячна і вам за це повідомлення! Сподіваюся, скоро **настануть** кращі часи і ви зможете відвідати Україну і попрактикувати свою українську. Я **залюбки** надішлю вам листівку. Дякую, Алексо!

А зараз повернімось до теми коронавірусу.

настáти — to come, to begin

залюбки — willingly, readily, with pleasure

Коронавірус в Україні

Важлива аббревіатура, яку варто знати в ці дні — це ВООЗ — Всесвітня Організація Охорони Здоров'я. Так, українською це чотири слова, а не три, як англійською WHO. ВООЗ — Всесвітня Організація Охорони Здоров'я.

Так от, 11 березня ВООЗ оголосила пандемію **у зв'язку** з коронавірусом. Це означає, що по всьому світу поширюється захворювання, від якого у нас немає вакцини чи **ліків**. Це захворювання називається COVID-19, воно **викликане** новим коронавірусом.

То яка ситуація з коронавірусом в Україні?

Сьогодні 24 березня і підтверджених випадків на сьогодні в Україні є 84, серед них 3 летальні, тобто три людини померли. За останні дні **різко** збільшилась кількість **інфікованих** в Києві, це майже 30 людей в столиці сьогодні.

Однак в багатьох українців є сумніви щодо того, наскільки ці цифри правдиві. Зрозуміло, що насправді випадків набагато більше, бо не всі їх **діагностують**. Така сама ситуація зараз не тільки в Україні, а й в багатьох інших країнах.

Наприклад, у Швеції, де я зараз, тести на коронавірус проводять лише для людей похилого віку або для людей, у яких є **хронічні захворювання**.

у зв'язку з — in connection with, in relation to

лі́ки — medicine, drugs, medicaments

викликаний — caused by

рі́зко — sharply, abruptly

інфі́кований — infected

діагно́стувати — to diagnose

хро́нічне захво́рювання — chronic disease

Люди, які просто кашляють і мають не дуже високу температуру, не проходять тест.

Так само і в Україні, зараз тестують не багатьох людей. Однак влада ввела **обмежувальні заходи**, щоб **запобігти** поширенню вірусу. То які це заходи на сьогодні, 24 березня?

По-перше, школи, дитячі садочки та університети закрили на карантин. Це зробили ще **позаминулої** п'ятниці, 13 березня. Це означає, що діти та студенти сидять вдома і навчаються віддалено, онлайн. Школи та університети намагаються організовувати дистанційне навчання, але це не завжди просто.

Також в Україні **обмежено** роботу громадського транспорту. Повністю закрили метро в Києві, Харкові та Дніпрі. А на автобуси, тролейбуси, маршрутки **впускають** лише до 10 людей, і при цьому ці люди повинні мати **перепустки** — спеціальні **посвідчення**, дозволи, які говорять, що ці люди їдуть на роботу.

Звісно, всі офісні працівники, які можуть працювати віддалено, працюють вдома.

Також закриті ресторани, кафе, кінотеатри, торговельні центри, ринки та інші місця, де збирається велика кількість людей.

І зараз дуже популярними в Україні стали **служби доставки**. Ресторани **доставляють** страви додому, а супермаркети доставляють продукти. У великих містах в Україні є кілька додатків на телефон, з якими можна легко щось замовити, наприклад, це такі програми, як "Glovo", "Raketa" чи "Zakaz.ua". І також працюють зараз Нова пошта та Укрпошта.

А так, то дозволено працювати лише продуктовим **крамницям** та аптекам.

І щодо **в'їзду** в Україну. З 17 березня до 3 квітня (поки що) заборонений в'їзд іноземців на територію України. Тобто українці можуть повертатися додому в Україну, але це дуже важко зробити, бо майже всі авіасполучення скасовані.

Загалом, як бачите, ситуація в Україні подібна до інших країн Європи. Її точно можна назвати **безпрецедентною** — тобто такого ніколи більше не було раніше, а отже, ми живемо в історичні часи. Можна так сказати. Але я вірю, що ця ситуація — це важливий урок історії для всіх нас. Вона підготує нас до майбутніх **випробувань**, можливо, до чогось набагато серйознішого.

Тепер ми знаємо, наскільки важливо бути готовими до таких надзвичайних ситуацій. Як говорить українське прислів'я: «**Готуй сани влітку, а воза взимку**». Тобто треба бути готовими до всього в майбутньому.

А тепер перейдімо до наступного питання:

Як **вберегти** себе і своїх близьких від коронавірусу?

Як вберегти або як захистити?

обмежувальні заходи — restrictive measures

запобігти — to prevent

позаминулий — before last

обмежувати — to limit, to restrict

впускати — to let in, to admit

перепустка — pass, permit

посвідчення — card, certificate

служба доставки — delivery service

доставляти — to deliver

крамниця = магазин — shop

в'їзд — entry, entrance

безпрецедентний — unprecedented, unparalleled

випробування — test, trial

вберегти — to protect, to keep safe

На щастя, ми знаємо, що коронавірус не надзвичайно небезпечний. Близько 80% людей, які захворіли на нього, відчувають лише невеликі симптоми. Але все одно є люди, які помирають через **ускладнення**, особливо це **люди похилого віку**.

Тому, щоб не **підхопити** вірус і не передати його людям в зоні ризику, наприклад, своїм батькам чи старшим родичам, потрібно **дотримуватися** самоізоляції.

Тобто: **що б там не було**, треба намагатися сидіти вдома, самоізолюватися. Якщо це можливо, варто працювати віддалено, замовляти продукти додому і не контактувати з іншими людьми.

Також важливо дуже **ретельно**, тобто дуже добре мити руки з милом і не **торкатись** обличчя руками.

Такі прості дії допоможуть **сповільнити** поширення вірусу і зняти **навантаження** з медичної системи. Оскільки саме перенавантаження системи **охорони здоров'я** — це найбільший ризик цієї пандемії. Отже, ще раз:

— сидіть вдома

— мийте руки

— не торкайтесь обличчя руками

— і ще раз: сидіть вдома

Насправді якщо всі будуть дотримуватись карантину і трошечки **потерплять**, немає причин для паніки. Ситуація під контролем. Однак все одно знаходяться люди: і в Україні, і в інших країнах — які... **не мають** **клепки в голові**.

Вони продовжують збиратися з друзями, влаштовують вечірки... Все-таки зараз не той момент, щоб робити все навпаки, як інші, не варто **гратися з вогнем**, треба зупинитися і **перечекати**.

І, як на мене, така ситуація навіть має свої переваги! Бо якщо ви зараз багато часу проводите вдома, якщо не їздите на роботу і не ходите на зустрічі, у вас звільнився час на щось, що ви завжди хотіли робити.

Наприклад, я зараз набагато більше читаю художню літературу і інтенсивніше вивчаю шведську мову. Я щодня повторюю шведські слова в «Анкі». І так, я дивлюся більше серіалів на нетфліксі...

Але я нарешті почала дивитися іспанський серіал, який давно хотіла подивитися. Він називається La casa de papel, і це чудова можливість не забувати і покращувати мою іспанську!

А ще ж можна навчатися онлайн, готувати щось смачненьке, нарешті зайнятися йогою чи... переслухати улюблені епізоди Ukrainian Lessons

ускладнення — complication
люди похилого віку — elderly
підхопити — to catch (up);
to take up
дотримуватися — to hold,
to follow, to keep

ретельно — thoroughly
торкатись — to touch

сповільнити — to slow down
навантаження — workload
охорона здоров'я — health
protection, health care

потерпіти — to keep one's
patience

перечекати — to await, to wait
a little, to stay for a certain
period of time

Podcast, так?

Єдине, чого б не радила вам робити, це кілька разів на день **оновлювати стрічку новин і зависати** у соцмережах. Слідкуйте за своїм ментальним здоров'ям! Будьте здорові!

оновлювати стрічку новин — to update news feed (newslane)
зависати — to hang out

Корисні фрази та ідіоми

Ну а тепер розглянемо деякі ідіоми, які я згадувала у своїй розповіді. На початку я казала, що хоча в моєму житті мало що змінилось, світ перевернувся з ніг на голову.

Перевернути з ніг на голову — це кардинально щось змінити, змінити щось на протилежне, перевернутися з ніг на голову.

Або ще можуть казати «перевернути або перевернутися догори дриг'ом», ось так.

Наприкінці 2019 року життя було досить спокійним і звичайним, але 2020 рік перевернув все з ніг на голову.

Перевернути, перевернутися з ніг на голову.

Про себе я казала, що у мене навіть впала мотивація і продуктивність, але треба брати себе в руки.

Брати себе в руки або **взяти себе в руки** (доконаний вид) — це **опанувати себе, зібратися, заспокоїтися**.

Наприклад, якщо хтось дуже панікує через коронавірус (наприклад, моя мама), я кажу їй:

«Візьми себе в руки! Ситуація під контролем, все не так погано».

Візьми себе в руки.

Потім ми трошки відійшли від теми, коли слухали голосове повідомлення від Алекси.

Відійти від теми — це почати говорити про щось інше, тобто ми говорили на одну тему, а тепер будемо говорити про щось інше, зовсім інше.

Ми відійшли від теми.

Зараз під час пандемії важливо інколи відходити від теми коронавірусу і говорити про щось інше, бо життя триває, правда?

Відійти, відходити від теми.

опанувати себе — get a grip
зібратися — to pull yourself together
заспокоїтися — to calm oneself, to quiet down

Також, пам'ятаєте, сьогодні я на подкасті згадала українське прислів'я: «**Готуй сани влітку, а воза взимку**». Тобто треба бути готовими до майбутнього.

Готуй **сани** влітку — сани — це такий транспорт, який їздить по снігу, так, для зими, а готуй воза влітку — це ми говоримо про **віз**, віз — це такий транспорт на колесах, який **тягнуть** коні.

Раніше в Україні люди використовували для транспорту коней. І влітку, коли погода хороша, коні тягли віз, такий транспорт на колесах, але взимку, коли є сніг, то краще замість воза використовувати сани, бо вони краще їдуть по снігу.

І так от, поки зима треба **привести в порядок** віз, а влітку треба готувати сани.

Тобто треба бути готовими **заздалегідь**.

«Готуй сани влітку, а воза взимку» — така українська **народна мудрість**.

Далі, коли я говорила про методи профілактики коронавірусу, я казала, що що б там не було, треба сидіти вдома.

Що б там не було — тобто в будь-якій ситуації, що б не сталося.

Що б там не було, не панікуйте! На щастя, вірус у більшості випадків минає без наслідків.

Що б там не було, не панікуйте!

І я говорила також про людей, які не мають клепок в голові.

Не мати клепок в голові — це бути не дуже розумною людиною.

Зараз в період карантину, є люди, які не мають клепок в голові, вони продовжують збиратися з друзями, влаштовують вечірки... Таким чином вони **наражають на небезпеку** себе і своїх близьких.

Ці люди не мають клепок в голові.

І все-таки зараз не той момент, щоб **гратися з вогнем**, не варто ризикувати, тобто гратися з вогнем.

Не грайтеся з вогнем! Мийте руки!

сани — sledge

віз — cart

тягнути — to draw, to pull

привести в порядок — to put right, to fix up

заздалегідь — beforehand, in advance

народна мудрість — folk wisdom

наражати на небезпеку — to endanger, to jeopardize

Цікавинка з граматики

Сьогодні хочу звернути вашу увагу на такі словосполучення, як «багато що», «мало що», «багато хто», «мало хто» і так далі — це два окремі слова: багато і що, мало і що.

На початку я казала:

«Зараз у моєму житті мало що змінилось».

Хоча багато що змінилось у світі через коронавірус.

В українській мові ми не говоримо так, як англійською: багато речей або мало речей — ми говоримо «багато що» або «мало що».

Але зверніть увагу, що слово «що» відмінюється, тому ми маємо, наприклад, «багато чого», «багато чим» і так далі, але «багато» і «мало» не відмінюється. Наприклад:

Ми ще багато чого не знаємо про коронавірус — «багато чого».

Також ми вживаємо інші словосполучення: «багато хто», «багато де», «мало куди». Наприклад, сьогодні я також сказала:

Я вже давно працюю віддалено і відколи я живу в Швеції я мало куди ходжу.

Як завжди таблицю із списком таких слів і відмінюванням ви можете знайти в конспекті уроку. Там також є вправи для практики, і взагалі багато що в тому конспекті може бути для вас корисним!

Багато, мало + хто, що, де, куди

багато мало	хто	Багато хто зараз працює віддалено.
	кого	Багато в кого виникає питання: «Як взяти себе в руки і не панікувати?»
	кому	Мало кому подобаються обмежувальні заходи, але варто потерпіти.
	ким	Відколи почався карантин, я мало з ким зустрічаюсь і спілкуюсь.
	що	Я уважно слухав лекцію, але мало що зрозумів.
	чого	Ти багато чого ще про мене не знаєш.
	чому	Дідусь дуже розумний і досвідчений, він може багато чому тебе навчити.
	чим	Мені мало чим можна здивувати, але ви змогли!
	де	За останній рік я багато де побував.
	куди	На вихідних у Києві можна багато куди піти. Заплановано багато цікавих заходів.

 Завершення

На цьому все на сьогодні. Сподіваюсь, ви не панікуєте, **зберігаєте спокій** і, звісно, не хворієте. А «Уроки української» виходитимуть для вас, щоб ви не сумували і не забували українську мову в ці часи.

Заходьте в нашу групу на фейсбуці, там ви можете поспілкуватися з людьми з усього світу, які вивчають українську мову. І не тільки про коронавірус!

А також, карантин — це чудова можливість вчитися з нашими конспектами та картками, вони доступні за преміум-підпискою. Більше про преміум дізнавайтеся за посиланням ukrainianlessons.com/episode150.

Будьте здорові та щасливі! Всього найкращого! Па-па!

зберігати спокій — to stay calm, to keep calm

Вправи

1

Заповніть пропуски в реченнях словами / фразами:

оновлювати стрічку новин	наразити на небезпеку	підхопити вірус
перевернула з ніг на голову	взяти себе в руки	гратися з вогнем
людей похилого віку	ВООЗ (Всесвітня організація охорони здоров'я)	

1. Пандемія _____ життя мільйонів людей. Обмежено рух транспорту, скасовано авіаперельоти, закрито школи, мільйони людей працюють віддалено.
2. Паніка може створити ще більшу небезпеку, ніж поширення самого вірусу. Тому важливо заспокоїтися і _____.
3. Перестань зависати в соцмережах і _____ по кілька разів на годину!
4. Повернувшись з Італії, нам довелось на 2 тижні самоізолюватися, щоб не _____ інших людей.
5. _____ постійно вивчає ситуацію з новим коронавірусом та оновлює рекомендації для населення у різних регіонах.
6. Я не раджу бабусі повертатися до Чернівців зараз, бо місто є епіцентром поширення коронавірусу в Україні, тут найбільша кількість інфікованих. Краще не _____, нехай перечекає тут.
7. Ускладнення від коронавірусу переважно виникають у _____ та тих, хто має хронічні захворювання.
8. Не торкайтеся очей, носа та рота, бо руками ви торкаєтесь багатьох потенційно небезпечних предметів і таким чином можете _____.

2

Заповніть пропуски в реченнях утвореними словами:

багато, мало + хто (відмінкові форми), **що** (відмінкові форми), **де, куди**

1. Ще місяць тому _____ міг уявити, що нам доведеться настільки сповільнити наш темп життя.
2. Без окулярів я _____ бачу. Можна сказати, що майже не бачу нічого.
3. Журналіст розповів про _____ відомі факти з життя актора.
4. Нарешті у мене з'явилося багато вільного часу і я маю можливість _____ зайнятися.
5. Цей телефон _____ відрізняється від мого старого телефону. Можливо, трохи краща камера і все.
6. Мені здається, що це зовсім інше місто! З тих часів, тут _____ змінилося.
– Де ти побував в Україні?
7. – _____ : в Києві, Харкові, Одесі, Львові, Івано-Франківську, Ужгороді, Вінниці...
8. – Куди ви ходите на вихідних?
– _____ , ми більше любимо проводити час вдома.

3

Перекладіть українською мовою:

1. COVID-19 is an infectious disease caused by a newly discovered coronavirus. At the moment, there are no specific vaccines or treatments for COVID-19.

2. Protect yourself and others from infection by washing your hands thoroughly and not touching your face.

3. If you are an older person, have diabetes, heart or lung disease, you have a higher chance of catching COVID-19.

4. The World Health Organization offers (gives) recommendations to stay physically and mentally healthy while living under quarantine: don't smoke, limit alcohol, exercise and try not to watch too much news.

5. Whatever it is, let's just stay calm.

Key Phrases 4-150

переверну́ти з ніг на го́лову	to turn upside down
бра́ти (взя́ти) себе́ в ру́ки	to put oneself together
віди́йти від те́ми	to wander from the point, to depart from one's subject
готу́й са́ни влі́тку, а во́за взі́мку	repair your cart in December, in July your sledge remember, make provision for a rainy day but in good time
що б там не було́	whatever it is
не ма́ти кле́пки в голо́ві	to have nothing between one's ears, not to have a brain in one's head
гра́тися з вогне́м	to play with fire

Відповіді на вправи

1

1. перевернула з ніг на голову
2. взяти себе в руки
3. оновлювати стрічку новин
4. наразити на небезпеку
5. ВООЗ (Всесвітня організація охорони здоров'я)
6. гратися з вогнем
7. людей похилого віку
8. підхопити вірус

2

1. мало хто	5. мало чим
2. мало що	6. багато що
3. мало кому	7. Багато де
4. багато чим	8. Мало куди

3

1. COVID-19 — це інфекційне захворювання (інфекційна хвороба), спричинене новим виявленим (відкритим) коронавірусом. На цей момент нема спеціальної вакцини для лікування від COVID-19.
2. Захистіть (захисти) себе та інших від інфікування — мийте (мий) ретельно руки і не торкайтесь (не торкайся) руками обличчя.
3. Якщо ви (ти) старша людина (людина похилого віку), маєте (маєш) діабет, хвороби серця чи легенів, ви маєте (ти маєш) більший ризик підхопити COVID-19.
4. Всесвітня організація охорони здоров'я пропонує (дає) рекомендації, як залишатися фізично і ментально здоровими під час карантину: не куріть (не кури), обмежте (обмеж) вживання алкоголю, робіть (роби) вправи (тренуйтеся) і намагайтесь (намагайся) не дивитися занадто багато новин.
5. Що б там не було, давайте просто будемо зберігати спокій (просто зберігаймо спокій).

Конспект уроку № 151

Ярослав Мудрий — «тесть Європи»

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode151

Вступ

Привіт! Це Анна і ви слухаєте подкаст «Уроки української» — подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову.

Це четвертий сезон подкасту, у ньому я повільно українською мовою розповідаю вам щось цікавеньке. І це епізод номер 151, а отже, залишилося 10 епізодів до кінця цього четвертого сезону.

Тому я вирішила об'єднати ці останні десять епізодів і присвятити їх одній темі. Я буду розповідати вам про легендарних, важливих, відомих і цікавих українців. Це можуть бути українці, які **змінити хід історії**, **винайшли** щось чи просто є важливими для нашої культури.

Цікаво, а хто для вас найвідоміший українець чи найвідоміша українка? Про кого вам би хотілось дізнатися більше? Напишіть мені, можливо, я запишу епізод саме про цю людину. А також чекаю від вас новин через голосові повідомлення! Запишіть себе і надішліть мені на пошту на anna@ukrainianlessons.com — це моя пошта. Завжди приємно чути від вас!

Отже, сьогодні будемо говорити про людину, яка точно **вплинула** на хід української історії. Так, його не можна назвати українцем **в повному сенсі цього слова**, мабуть, тому що тоді не було такої країни ще — Україна. Натомість тоді була держава значно більша за Україну — це Київська Русь. Будемо говорити про Ярослава Мудрого — одного з **князів** Київської Русі.

До речі, якщо вас цікавить історія України, **зокрема** давня історія, рекомендую переслухати епізоди другого сезону подкасту — епізоди з 71 до 80. У них ви можете дізнатися коротку історію України простою українською мовою, з моїми поясненнями англійською. Щоб переслухати ці епізоди, можете перейти за посиланням ukrainianlessons.com/ukrainian-history. А зараз перейдімо до Ярослава!

винайти — to invent, to devise

вплинути — to influence

князь — prince,
king in Kyivan Rus'
зокрема — in particular,
especially

Ярослав Мудрий — «тесть Європи»

Сьогодні ми переносимося в далеке XI століття, з 1019 до 1054 року, коли **на чолі** Київської Русі був князь Ярослав Мудрий.

Київська Русь, нагадаю, — це одна з найбільших і **наймогутніших** держав **епохи середньовіччя**, столицею Київської Русі було місто... Правильно: Київ. Але території Київської Русі виходили далеко за межі України, це була також сучасна територія Білорусі і частина Росії. Саме тому «Білорусь» і «Росія» мають такі назви: «Білорусь», «Росія». Але **це вже інша тема**.

Повернімося до 1019 року, коли князем Київської Русі став Ярослав Мудрий. Князь — це основний **правитель** Русі, так само як **король** в **королівствах**. Ярослав Мудрий став князем після свого батька, Володимира, якого називали Володимир Великий.

Володимир Великий найбільше відомий тим, що приніс християнство в Київську Русь, тобто він зробив християнство офіційною релігією Русі. Це було дуже серйозне рішення, яке повністю визначило нашу **подальшу** історію.

А Ярослав Мудрий також **відіграв** дуже важливу **роль** в історії. Причому не лише України чи Київської Русі. Його ще називають «**тесть Європи**». Чому так? І що таке «тесть»? Дізнаєтесь трошки згодом.

А зараз хочу поділитись з вами трьома основними досягненнями Ярослава Мудрого.

По-перше, це будівництво в Києві. Навіть якщо ви не були в столиці України, ви могли бачити на фотографіях чи листівках гарну-гарну церкву в центрі Києва, ця церква має особливо гарну блакитну дзвіницю. **Дзвіниця** — це будівля з дзвонами. **Дзвони**.

Так-от церква з блакитною дзвіницею в центрі Києва називається Софія Київська, і її побудували за часів Ярослава Мудрого. Чи замислювались ви над тим, чому ця церква називається Софія?

Річ у тім, що на той час, найкрутішим містом, можна сказати, було місто Константинополь — столиця Візантійської імперії. Це сучасне місто Стамбул. Так от, в Константинополі ще в VI столітті було побудовано велику і **величну** церкву — Софійський собор, він і досі там є в Стамбулі.

Тому Ярослав Мудрий теж вирішив назвати свою церкву в Києві Софія, тому що він хотів зробити Київ таким величним містом, як і Константинополь.

До речі, інша визначна пам'ятка часів Ярослава Мудрого — це Золоті ворота. Знаєте станцію метро «Золоті ворота» в Києві? До речі, там ви можете побачити пам'ятник Ярославу Мудрому, біля Золотих воріт. Бачили? Я дуже люблю гуляти в тому районі.

Так от, Золоті ворота також є в Константинополі. Це **навряд чи збіг**. Ярослав Мудрий хотів зробити Київ таким великим і важливим містом у

могутній — strong, powerful
епоха середньовіччя — Middle Ages

правитель — ruler
король — king
королівство — kingdom, realm

подальший — further, next, following

тесть — father-in-law (wife's father)

дзвіниця — bell tower
дзвін — bell

величний — majestic, grand, sublime

збіг — coincidence

світі, як Константинополь.

І Золоті ворота — це символічний вхід у місто, можна сказати, це наша Триумфальна арка.

Але повернімось до Софії Київської — якщо ви там ще не були, обов'язково відвідайте цю церкву. Це **храм**, прикрашений унікальними мозаїками і фресками, це одна з найстаріших пам'яток архітектури Києва і це об'єкт **Світової спадщини ЮНЕСКО**.

Отже, це було перше велике досягнення Ярослава: будівництво церков, пам'яток, але також освітніх закладів, бібліотек, шкіл.

Ярослава **недарма** називають **Мудрим**, тобто розумним. Він був великим стратегом, а також князем, який не **вів війну**, він більше поширював освіту і закон.

І інше його велике досягнення — це створення **кодексу** законів під назвою «Руська правда». Це перша збірка законів Русі. Якщо говорити сучасними термінами, то це були закони **кримінального і цивільного права**. Тобто там є **чіткі** закони про те, що робити, якщо хтось вбив людину чи **вкрав** щось.

«Руська правда» — **збірка** законів Ярослава.

А тепер поговоримо про третє, найцікавіше досягнення Ярослава Мудрого. Я згадувала це, коли назвала Ярослава «тестем Європи». Тесть — це батько дружини, так, для чоловіка — тесть. Розумієте тепер, що я маю на увазі?

Ярослав проводив свою **зовнішню політику** через **вигідні шлюби**. Тобто він **видавав заміж** своїх дочок за іноземців, а своїх синів — **одружував з** іноземками. Але не просто іноземцями, а принцями, принцесами, королями. Це була так звана «шлюбна дипломатія».

Сам Ярослав був одружений з шведською принцесою Інґіґердою, дочкою шведського короля Олафа III.

Свою дочку Єлизавету Ярослав віддав за норвезького короля Гаральда Сміливого. Кажуть, що вікінги дуже любили Єлизавету і складали для неї пісні.

Інша донька, Анастасія Ярославна, вийшла заміж за угорського короля Андраша I. Один з її синів став королем Угорщини.

І, мабуть, найвідоміша дочка Ярослава Анна Ярославна вийшла заміж за французького короля Генріха I, тобто вона стала королевою Франції. Там Анна народила чотирьох дітей, і один із них, Філіпп I, став королем Франції, а інший — Гуго I Великий **очолив** Перший **хрестовий похід**. Вважають, що Анна була дуже **вродливою**, але також розумною і **начитаною**, на відміну від свого чоловіка-короля...

храм — temple
Світова спадщина ЮНЕСКО — UNESCO World Heritage

недарма — not without reason
мудрий — wise
вести війну — to wage war

кодекс — code (laws)
кримінальне і цивільне право — criminal and civil law
чіткий — clear, distinct
вкрасти — to steal

збірка — collected volume, collection

зовнішня політика — foreign policy, external policy
вигідний — profitable
шлюб — marriage
видавати заміж (дівчину), одружувати (хлопця) — to give someone in marriage

очолити — to head, to lead
хрестовий похід — crusade
вродливий = красивий — beautiful, handsome
начитаний — well-read

Отже, тепер, якщо ви подивитесь на **купюру** двох гривень і побачите там обличчя Ярослава Мудрого, або якщо ви погуляєте біля Золотих воріт і побачите пам'ятник Ярославу, то тепер ви знаєте, чому Ярослав Мудрий був настільки важливий в нашій історії.

По-перше, тому що він побудував прекрасні церкви, бібліотеки, школи. По-друге, тому що він поширив першу збірку законів. І по-третє, тому що він проводив важливу дипломатичну політику через одруження своїх дітей по всій Європі. Ось такий він, «тесть Європи».

купюра = банкнота —
banknote

Корисні фрази та ідіоми

А зараз, як завжди, розглянемо цікаві ідіоми і фразеологізми, які я згадувала сьогодні. На початку я казала, що тепер я буду вам розповідати про відомих українців, наприклад, таких, які змінили хід історії.

Змінити хід історії — це зробити так, що історія піде в іншому напрямку, так. Це зробити якісь важливі-важливі зміни, наприклад:

Очевидно, що пандемія коронавірусу, яка якраз зараз **в розпалі**, змінить хід історії. Побачимо, як саме!

в (повному) розпалі — in full swing

Змінити хід історії.

Далі я казала, що Ярослава Мудрого не можна назвати українцем в повному сенсі цього слова.

У повному сенсі слова або **в повному сенсі цього слова** — означає повністю, тобто так, що повністю відповідає значенню певного слова.

Ну наприклад, ми повинні бути людьми в повному сенсі цього слова, тобто не робити чогось, що не **личить** людям.

личити — to befit, to suit

Ми повинні бути людьми в повному сенсі цього слова.

І також можна вживати в запереченні:

Ярослав Мудрий — не зовсім українець, він не українець в повному сенсі цього слова, тому що він не народився в Україні — це була держава Київська Русь, тому я так казала.

В повному сенсі цього слова

Але, звичайно, ми, українці, вважаємо Ярослава Мудрого своїм.

Далі я казала, що з 1019 до 1054 року на чолі Київської Русі був князь Ярослав Мудрий.

Бути на чолі або **очолювати**.

Звідси також іменник «**очільник**».

Зараз на чолі України президент Володимир Зеленський, тобто він очільник України, він очолює українську владу.

Очолювати, бути на чолі, очільник.

Далі, пам'ятаєте, я трошки відійшла від теми і казала, що Білорусь і Росія мають такі назви, бо вони походять з Київської Русі, але це вже інша тема, так?

Це вже інша тема — це коли я говорю про щось одне, наприклад, про Ярослава Мудрого, а потім починаю говорити про щось інше, наприклад, про походження назв країн.

Тоді я хочу зупинитися і повернутися до теми. Я кажу тоді:

Ну це вже інша тема.

А тоді починаю знову говорити про Ярослава. Це такий перехід, повернення до теми:

Це вже інша тема.

Далі я казала, що Ярослав Мудрий відіграв важливу роль в історії. **Причому** не лише України, а й Європи.

очільник — headman, leader

причому — besides that, moreover

Відігравати роль — **відіграти роль**.

Часто ми кажемо це про важливих історичних осіб, наприклад:

Тарас Шевченко відіграв важливу роль у розвитку української мови.

Або:

На початку революції на Майдані важливу роль відігравали студенти.

Відігравати роль — відіграти роль.

І коли я говорила про Золоті Ворота, я казала, що вони є також в Константинополі. І це навряд чи збіг.

Навряд чи — це два слова — і це наша думка, щось таке, як «мабуть не», тобто у негативному значенні, це значення заперечення.

Ну наприклад, можна сказати:

Навряд чи українську мову можна вивчити за місяць, так?

Тобто напевно, українську мову не можна вивчити за місяць.

Або ви можете сказати комусь:

Навряд чи тобі це цікаво.

Мабуть, тобі це не цікаво, так?

Навряд чи.

Цікавинка з граматики

Хочу продовжити розповідати вам щодо «навряд чи», а саме хочу нагадати, що означає слово «чи».

По-перше, це може бути **сполучник**. Наприклад, коли я казала:

Хто для вас найвідоміший українець чи найвідоміша українка?

«Чи» — це те саме, що «або», наприклад:

Що вам більше подобається: яблука чи груші?

Чи = або.

Це однаковий сполучник, хоча, зазвичай, ми вживаємо «чи», коли є якийсь вибір, але можна вибрати і обидва варіанти. Наприклад, ви можете сказати: мені подобаються і яблука, і груші. Не обов'язково вибирати щось одне.

«Або» вживаємо, коли треба вибрати щось одне обов'язково:

Говори або йди — тобто вибери щось одне.

Отже, є маленька різниця між «або» і «чи», але у більшості випадків вони **взаємозамінні**, тобто ви можете казати і так, і так.

Наприклад:

Хто для вас найвідоміший українець чи найвідоміша українка?

Або:

Хто для вас найвідоміший українець або найвідоміша українка?

Але коли йдеться про особистий вибір, я б все-таки вживала «чи»:

Про кого мені записати наступний епізод: про Лесю Українку чи про Тараса Шевченка? Тут є якийсь особистий вибір, тому вживаємо «чи».

сполучник — conjunction

взаємозамінний —
interchangeable, replaceable

У цьому випадку «чи» — це сполучник. Але також «чи» буває **часткою**, як у «навряд чи». Частка — це просто слово, яке нічого не означає, воно тут просто для інтонації.

Можна казати «навряд» або «навряд чи». Але у більшості випадків чомусь ми звикли казати «навряд чи».

Крім того, частку «чи» ми вживаємо для питань. Це коли питання загальне, наприклад, я казала:

Чи **замислювались** ви над тим, чому ця церква називається Софією?

Можна також спитати без «чи»:

Ви замислювались над тим, чому ця церква називається Софією? Тоді ми просто використовуємо інтонацію.

Або можна вживати «чи», тоді буде:

Чи замислювались ви над тим?

або

Чи ви замислювались над тим?

Порядок слів в українській мові досить **гнучкий**.

І як завжди, ви можете попрактикуватися, як вживати частку «чи» з нашими вправами в конспекті уроку.

ча́стка — particle

замі́слюватись =
заду́муватись — to think

поре́док слів — word order
гну́чкий — flexible

Using the word «Чи»

ЧИ (сполучник)	Я не можу вибрати, яку сорóчку одягти... Білу чи блакiтну? Ти будеш кáву чи чай? Це правáда чи брехня?
ЧИ (сполучник) на початку з'ясувального пiдрядного речення	Я ще не знаю, чи вдасться менi приїхати до вас. Запита́й ма́му, чи потрібна їй допомóга. По́ки невідо́мо, чи працюва́тиме метрó під час карантіну.
Навряд чи... (частка)	Навряд чи він ска́же правду. Навряд чи ми полетимó в Україну найбли́жчим ча́сом. – Бúде дощ? – Навряд чи. Не́бо яснé і сві́тить со́нце.
Чи...? (частка)	– Чи зна́єте ви, хто зобра́жений на купю́рі «2 грiвні»? – Так, це Яросла́в Му́дрий! – Чи мо́жна тут розпа́лювати вогóнь? – Ні, навро́д чи...

Завершення

На сьогодні все. Сподіваюся, ви здорові і в порядку, адже я записую цей епізод в часи коронавірусу... У мене все гаразд. Я вважаю, що карантин — це чудова можливість повчитися вдома, але, мабуть, це тому що я люблю вчитися. А для вас пропоную можливість покращувати свою українську мову з моїм подкастом і конспектами уроків, у них ви знайдете повний текст епізоду, переклад слів, таблиці, ідіоми та вправи. І тому, якщо ще цього не зробили, оформлюйте преміум-підписку на конспекти уроків. Більше про преміум дізнайтеся за посиланням: ukrainianlessons.com/premium.

Бажаю вам всього найкращого! Не хворійте! Па-па!

Вправи

1

Заповніть пропуски в реченнях словами / фразами:

відігравала важливу роль
у повному сенсі цього слова

змінило хід нашої історії
Світової спадщини ЮНЕСКО

це вже інша тема
навряд чи

1. Прийняття християнства Володимиром Великим, батьком Ярослава Мудрого, _____
_____ Київської Русі.
2. Зовнішня політика, зокрема шлюби дітей Ярослава Мудрого з дітьми інших європейських правителів, _____
у державній політиці князя.
3. Ярослав Мудрий розбудував і зміцнив Київську Русь. На жаль, після смерті князя його сини почали жорстоку боротьбу за владу, яка мала негативні наслідки для держави...Але _____
_____.
4. Ярослав Мудрий був справжнім дипломатом _____
_____.
5. _____
дипломатичні шлюби можна було назвати щасливими, але серед них були винятки.
Наприклад, шлюб дочки Ярослава Єлизавети та норвезького короля Гаральда. Гаральд був по-справжньому закоханий в Єлизавету.
6. Софія Київська — пам'ятка історії та архітектури України, розташована на Софійській площі міста Києва. Собор є об'єктом _____
_____.

2

Поєднайте прикметники (використовуючи форми чоловічого, жіночого або середнього родів) та іменники в словосполучення.

1. мудрий (-а, -е)	А споруда
2. гнучкий (-а, -е)	Б правитель
3. могутній (-я, -є)	В держава
4. величний (-а, -е)	Г графік
5. вродливий (-а, -е)	Ґ пропозиція
6. вигідний (-а, -е)	Д жінка

3

Поставте слова у правильному порядку:

1. сік | що | чи | корисніше | фрукти | ?

2. карантин | за | закінчиться | навряд чи | тиждень

3. вийдеш | за | заміж | чи | ти | мене | ?

4. плануєте | чи | переїхати | ви | України | до | ?

5. працюєш | офісі | чи | в | ти | віддалено | ?

6. не | коли-небудь | я | чи | знаю | ми | зустрінемось | ще

7. підемо | навряд чи | бо | ми | гуляти | гроза | буде

4

Перекладіть українською мовою:

1. Prince Yaroslav was called “father-in-law of Europe”, because he organized a series of marriages between his children and children of the other European rulers.

2. During his reign, the first written set of laws of Kyivan Rus’ — Rus’ka Pravda — was created in Kyiv.

3. Yaroslav married the daughter of the Swedish King Ingigerd, who became the mother of ten of his children.

4. Three daughters of Prince Yaroslav became queens: Anna — Queen of France, Anastasia — Queen of Hungary, and Elizabeth — who at first was Queen of Norway and later became Queen of Denmark.

5. They’re not likely to travel to Ukraine in June.

6. He is not likely to tell the truth.

Key Phrases 4-151

змінити хід історії	to change the course of history
у повному сенсі цього слова	in its true sense, in the full sense of the word, in every sense of the word
бути на чолі (очолювати)	to lead, to be in charge
відігравати роль, відіграти роль	to play a role
навіряд чи	not likely, hardly
це вже інша тема	that's another topic (<i>subject</i>)

Відповіді на вправи

1

1. змінило хід нашої історії
2. відігравала важливу роль
3. це вже інша тема
4. у повному сенсі цього слова
5. Навряд чи
6. Світової спадщини ЮНЕСКО

2

1. мудрий правитель
2. гнучкий графік
3. могутня держава
4. велична споруда
5. вродлива жінка
6. вигідна пропозиція

3

1. Що корисніше: сік чи фрукти?
2. Навряд чи карантин закінчиться за тиждень.
3. Чи вийдеш ти за мене заміж?
4. Чи плануєте ви переїхати до України?
5. Ти працюєш в офісі чи віддалено?
6. Я не знаю, чи зустрінемось ми ще коли-небудь.
7. Навряд чи ми підемо гуляти, бо буде гроза.

3

1. Князя Ярослава назвали «тестем Європи», тому що він організував серію шлюбів між своїми дітьми і дітьми інших європейських правителів.
2. Протягом його правління перший писаний збірник (писана збірка) законів Київської Русі — Руська Правда — був створений (була створена) у Києві.
3. Ярослав одружився з дочкою шведського короля Інґіґердою, яка стала матір'ю його десятиох дітей.
4. Три дочки князя Ярослава стали королевами: Анна — королевою Франції, Анастасія — королевою Угорщини, і Єлизавета — спочатку була королевою Норвегії, а пізніше стала королевою Данії.
5. Навряд чи вони приїдуть до України в червні.
6. Навряд чи він скаже правду.

Конспект уроку № 152

Роксолана — La Sultana Rossa

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode152

Вступ

Привіт-привіт! Це Анна Огойко, і ви слухаєте подкаст «Уроки української». Це щотижневі епізоди, які зараз призначені для середнього і високого рівня, тому що я повністю говорю українською, але намагаюсь робити це повільно.

Сподіваюсь, у вас все добре і ви здорові. Я записую цей епізод у дуже дивні часи, коли світ повністю змінився через коронавірус. Хтозна, можливо, якщо ви слухаєте цей епізод в майбутньому, то ви вже й не пам'ятаєте, що це таке? Що таке **самоізоляція**, пандемія...

До речі, про ситуацію з коронавірусом в Україні я розповідала в 150-ому епізоді. Там, звісно, вже не **актуальні** цифри, але ситуація зараз **подібна**.

На мою думку, в ці часи важливо знайти для себе щось, на що можна **переключити увагу**, тобто **зосередитись**, сфокусуватись на чомусь іншому. Наприклад, на історіях про цікавих українців? Так, зараз на подкасті я вирішила вам розповідати про деяких відомих українців.

Минулого разу це був Ярослав Мудрий, а сьогодні поговоримо про Роксолану або Настю Лісовську. Чули про неї? Якщо ні, то дізнаєтесь сьогодні!

Але відразу хочу попередити, що Роксолана жила давно, у XVI столітті, і деяка інформація про неї є більш легендарною, неточною. Наприклад, невідомо точно, як її звали, під яким іменем вона народилась і де вона народилась в Україні, в якому саме місті. Ми більше знаємо про її доросле життя. Тому якщо я скажу щось, що виявиться неправдою, **не тримайте на мене зла**, добре?

То як, готові слухати сьогоднішню розповідь?

самоізоляція —
self-isolation

актуальний — relevant
подібний = **схожий** — similar

зосередитись — to focus
(one's thoughts)

Роксолана — La Sultana Rossa

Життя Насті Лісовської схоже на неймовірну, фантастичну казку. Настя народилась у місті Рогатин, зараз це Івано-Франківська область, а тоді, на початку XVI століття, це було Королівство Польське.

Мало що відоме про її дитинство, так само не відомо стовідсотково, коли саме її було **викрадено**. Можливо, у 10 років, можливо, в 13 або в 15. Тобто вона була в **підлітковому віці**. Хто її викрав? Це були **посланці** Османської імперії. **Османська імперія** — це була велика і могутня держава з центром у місті Стамбул. Зараз це Туреччина.

Османська імперія була ісламською державою і у ній була поширена практика **рабства** (раби — це люди, яких купували і продавали, тобто люди без свободи, **невільники**). Також в Османській імперії було поширене **багатоженство** (це коли чоловік може мати багато дружин, багато жінок).

Україна і Туреччина — це держави-сусіди, нас розділяє зараз тільки Чорне море. Тому у нас з Туреччиною завжди багато було зв'язків в історії. Причому раніше, в XV-XVI століттях, Османська імперія повністю контролювала Крим — він тоді утворював так зване **Кримське ханство**, яке було під владою Османської імперії.

Отже, у ті часи, представники Османської імперії мали прямий доступ до українців, особливо до дівчат. Їх викрадали і продавали в Османську імперію, ці дівчата ставали рабнями, **наложницями**, тобто їхнє завдання було **задовольняти** своїх **володарів**.

Така **сумна доля спіткала** і Настю Лісовську. За легендами про неї, Настя хотіла кілька разів **втопитися** в Чорному морі, коли вона їхала до Стамбула, вона хотіла **покінчити життя самогубством**... Але їй це не вдалося.

І приїхавши до Стамбула, Настя потрапила до гарему молодого султана Сулеймана I Пишного. Він став султаном якраз, тобто головою, правителем Османської імперії. Якщо мене зараз слухає хтось з Туреччини, то ви точно знаєте, хто такий Сулейман I. Сулейман I Пишний був одним з наймогутніших і найуспішніших турецьких правителів.

Як звичайний ісламський правитель, Сулейман мав свій гарем — тобто групу дівчат-рабень. Цих дівчат ще називають наложницями.

Наложницею стала і Настя Лісовська. Але її вже тоді так не звали, Настя, їй дали інше ім'я — Гюррем, що перською мовою означає «радісна, весела, усміхнена», це пізніше її будуть називати Роксоланою.

Роксолана стала однією з улюблених наложниць султана, він справді закохався в неї. Кажуть, що він написав для неї вірші і писав їй листи з **походів**. Ось, наприклад, уривок одного з листів Сулеймана до Роксолани, він пише: «Моя дорога богиня, моя дивовижна краса, пані мого серця, мій найяскравіший місяцю, моїх бажань глибинних **супутниця**, моя єдина, ти мені миліша всіх красунь світу!»

Як романтично! Але за законом султан міг мати чотири дружини. У нього вже було три. І тоді, вперше в історії Туреччини, султан взяв за дружину свою наложницю — Роксолану. Для цього їй, звісно, довелося **прийняти іслам**. І це при тому, що Настя була раніше дочкою православного священика в Україні.

вिकрасти (людину) —

to kidnap

підлітковий вік — teenage years

посланець — envoy

Османська імперія — Ottoman Empire

рабство — slavery

невільник — slave

багатоженство — polygamy

Кримське ханство — Crimean Khanate

наложниця — concubine

задовольняти — to satisfy, to please

володар — lord, master

втопитися — to drown

похід — 1) military campaign; 2) hike, trek

супутник, супутниця — companion (male, female)

Отже, Роксолана стає дружиною одного з наймогутніших лідерів у **тогочасному** світі. І не просто дружиною — Роксолана фактично була імператрицею величезної Османської імперії, вона вивчила турецьку мову, арабську і **перську** мову, вона була дуже розумною, і постійно допомагала своєму чоловіку. Звісно, вона робила це **по-хитрому**, **ненав'язливо**, вона не хотіла, щоб султан **втратив до неї довіру**.

З різних історичних джерел ми можемо дізнатися, що Роксолана не була особливо красивою. Вона була **рудоволосою**, низенькою на зріст, але вона **підкорила** Сулеймана своїм веселим і добрим характером, своїм розумом, мудрістю, **відданістю**, душевним спокоєм, силою волі.

Також вона стала чудовою матір'ю його дітей, серед яких був її син Селім і він став **наступником** Сулеймана Пишного на **престолі**. Ця історія про їхнього сина досить загадкова, тому що взагалі, наступником Сулеймана мав бути його інший син, від іншої дружини, на ім'я Мустафа. Але за дивних обставин Мустафу наказують вбити. Також за дивних обставин померла мама Сулеймана, яка не любила Роксолану. Історики підозрюють, що це могла організувати Роксолана.

Коли у віці 53 років, у 1558 році, Роксолана померла, султан дуже за нею сумував і зробив багато чого, щоб **вшанувати її пам'ять**. Він, наприклад, наказав збудувати для неї в Стамбулі прекрасний **мавзолей**.

До речі, у 1555 році відомий італійський художник Тиціан написав портрет Роксолани (який ви можете побачити на **обкладинці** цього епізоду). Цей портрет називається La Sultana Rossa — «султанка-русинка» або «султанка, народжена на Русі». Rossa.

Так, Роксолана — це дуже велика частина української історії та культури. Про неї написано багато гарних літературних творів, відомих **романів**, а також про неї знято серіал — і це, до речі, один з перших і один з найпопулярніших серіалів українською мовою.

Цей серіал називається «Роксолана», головну роль у ньому грає Ольга Сумська. А також є ще відомий турецький серіал про Роксолану, він останнім часом дуже популярний в Україні. Той серіал називається «Величне століття. Роксолана». Він доступний на Ютубі українською мовою. Можливо, вам буде цікаво подивитися серіали про Роксолану?

тогочасний — of that time

перська мова — Persian language

по-хитрому — in a clever (tricky) way

ненав'язливо — unobtrusively
рудоволосий — red- (carrot-) haired

підкорити — to subdue, to conquer

відданість — devotion, faithfulness

наступник — successor

престол — throne

мавзолей — mausoleum

обкладинка — cover

роман — novel

Корисні фрази та ідіоми

А зараз традиційно розглянемо деякі ідіоми та фрази, які я згадувала сьогодні. На початку епізоду я сказала, що в ці часи, під час коронавірусу та карантину важливо знайти для себе щось, на що можна переключити увагу.

Переключити увагу — це почати думати про щось інше, зосередитись, сфокусуватись на чомусь іншому.

Наприклад, під час карантину погано просто читати новини і нічого не робити. Важливо переключити свою увагу на щось інше, наприклад, на цікаву книгу, серіал чи цей подкаст.

Переключити увагу.

Далі я казала, що, можливо, не все, що я скажу буде правдою, бо ми не знаємо всіх фактів про Роксолану. Тому не тримайте на мене зла, добре?

Тримати зло — це бути злим на когось, думати про когось погане щось.

Частіше ми вживаємо цю ідіому як заперечення «не тримати зла» і коли **звертаємось** до когось:

Не тримай на мене зла! Або не тримайте зла! Тобто не думайте про мене погано, не ображайтесь на мене.

Не тримайте зла!

Далі ми говорили про Настю Лісовську, дівчину з України, яку спіткала сумна доля.

Доля спіткала — ми вживаємо ці слова, щоб описати про те, яке було в когось життя, яка була в когось доля.

Зазвичай, це може якась сумна чи недобра доля, яка когось спіткала... Когось спіткала сумна доля — тобто в житті сталися негативні події.

Або можна спитати: Яка доля спіткала його? Тобто яке було в нього життя?

Спіткала доля.

За легендами про Настю Лісовську, вона хотіла покінчити життя самогубством, коли їхала до Стамбула.

Покінчити життя самогубством або **накласти на себе руки** — це вбити себе, вчинити **самогубство**.

Настя хотіла покінчити життя самогубством або вона хотіла накласти на себе руки, тому що її взяли в рабіні. Така сумна доля її спіткала...

Але коли вона переїхала до Стамбула, через деякий час вона одружилася з Султаном. Для цього їй довелося прийняти іслам.

Прийняти іслам або християнство чи буддизм (будь-яку релігію) — ми вживаємо дієслово тут «прийняти», коли говоримо про те, що хтось починає дотримуватись якоїсь релігії.

Настя Лісовська прийняла іслам. А інша жінка в історії України, княгиня

самогубство — suicide,
self-murder

Ольга, однією з перших прийняла християнство. Це було в часи Київської Русі.

Далі Роксолана, або Настя Лісовська, вона керувала своїм чоловіком, але робила це ненав'язливо, вона не хотіла, щоб він втратив до неї довіру.

Втратити довіру — це перестати комусь довіряти, перестати комусь вірити.

Якщо людина вас **зрадила** чи вам **збрехала**, вона втратила вашу довіру.

Втратити довіру.

І коли Роксолана померла, султан дуже за нею сумував і багато зробив, щоб вшанувати її пам'ять.

Вшанувати пам'ять — це провести певні заходи, щоб згадати тих, хто помер. Зазвичай, ці люди зробили щось дуже важливе або були частиною історичних подій — і їхню пам'ять ми вшановуємо.

Наприклад, у листопаді в Україні є День вшанування пам'яті жертв Голодомору — це день, коли українці згадують людей, які померли від голоду у 30-тих роках.

Вшанувати пам'ять.

зрадити — to betray,
to be unfaithful

збрехати — to lie

Цікавинка з граматики

Сьогодні нагадаємо собі, як вживати орудний відмінок з такими дієсловами, як «бути» і «стати».

Настя Лісовська була дочкою православного священика. Вона була «дочкою» — тут вживаємо **орудний відмінок**.

Хоча інший варіант «Настя була дочка священика» теж можливо говорити, але це трошки **застарілий** варіант, його вже ми рідко вживаємо.

Зараз ми зазвичай вживаємо орудний відмінок з дієсловами «бути» і «стати». Наприклад:

Сулейман I Пишний став султаном.

Українські дівчата ставали рабнями, наложницями.

Османська імперія була ісламською державою.

орудний відмінок —
instrumental case

застарілий — archaic,
out-of-date

Зверніть увагу, що якщо говорити це саме в теперішньому часі, то можна пропустити дієслово «бути» і замість нього сказати «це», тоді орудний відмінок не потрібен, наприклад:

«Україна — це європейська держава», — тут називний відмінок.

Але «Україна є європейською державою», — тут з орудним, бо маємо «є», «бути» в теперішньому часі.

До речі, ось іще один цікавий приклад:

Сулейман I Пишний був одним з наймогутніших і найуспішніших турецьких правителів.

Ми часто говоримо українською «він був один з найбільших, одна з найкрасивіших» і так далі.

Ще один приклад:

Роксолана стала однією з улюблених наложниць султана.

А який епізод подкасту є одним з ваших улюблених?

«Бути», «стати» + орудний відмінок

— (це) + називний відмінок *дієслово «бути» пропущене	<i>Теперішній час:</i> Україна — це європéйська держа́ва. Стамбу́л — столи́ця Туре́ччини. Україна і Туре́ччина — це держáви-сусіди.
«бути» + орудний відмінок	<i>Теперішній час:</i> Україна є європéйською держа́вою. Стамбу́л є столи́цею Туре́ччини. Роксолáна є одні́єю з найбільш відомих жінок в українській історії. * «Є» — форма дієслова «бути» у теперішньому часі <i>Минулий час:</i> Осма́нська імпе́рія була́ ісла́мською держа́вою. Сулейма́н I Пи́шний був одні́м з наймогутніших і найуспішніших турецьких правітелів. Роксолáна факти́чно була́ імператри́цею величезної Осма́нської імпе́рії.
«стати» + орудний відмінок	<i>Теперішній час:</i> Роксолáна ста́є дру́жиною одного з наймогутніших лідерів у тогочáсному світі. <i>Минулий час:</i> Сулейма́н I Пи́шний став султа́ном, то́бто правітелем Осма́нської імпе́рії. Роксолáна ста́ла одні́єю з улюблених наложниць султа́на.

Завершення

І на цьому все сьогодні. Сподіваюсь, вам було цікаво послухати про життя української султанки в Туреччині. Наступного разу я думаю розповісти вам про ще одну українку, яка є легендарною жінкою. Тому не забудьте підписатися на цей подкаст в одній з ваших улюблених програм для подкастів. Добре?

І якщо ви ще цього не зробили, запрошую вас оформити нашу преміум-підписку, яка **містить** всі тексти, тобто транскрипти цих епізодів, переклади складних слів, таблицю з граматиною, вправи для практики та відповіді до вправ.

Більше про преміум, а також портрет Роксолани ви можете знайти на сторінці епізоду ukrainianlessons.com/episode152.

Всього вам найкращого! На все добре! Па-па!

містити — to hold, to contain

Вправи

1

Заповніть пропуски в реченнях словами / фразами:

вшановують пам'ять	втрачає довіру	покінчив життя самогубством
переключити увагу	не тримає зла	доля спіткала
		прийняла іслам

- 20 лютого в Україні _____
Героїв Небесної сотні.
- За однією з версій Володимир Івасюк (автор пісень «Червона рута», «Я піду в далекі гори») _____
Але мало хто вірить в цю версію смерті українського композитора.
- За даними опитування, проведеного Центром соціального моніторингу, чинний президент _____ українців.
- Моя подруга кілька років тому вийшла заміж за турка (громадянина Туреччини) і за деякий час _____

5. Досить розмов про погане! Спробуймо _____ на щось позитивне.
6. На жаль, я втратив зв'язок зі своїм братом. Де він опинився й яка _____ його — я так і не знаю.
7. Мама ніколи _____ на того, хто її образив. Каже, що треба завжди пробачати, бо образи і злість «з'їдають» людину зсередини.

2

Заповніть пропуски, утворюючи форми Орудного відмінка:

1. Роксолана досягла того, чого не вдавалось досягти жодній жінці до неї: вона стала _____ (офіційна дружина) Султана.
2. Роксолана дуже хотіла, щоб її син Селім став _____ (наступний імператор).
3. Роксолана є _____ (одна) з найвідоміших жінок в українській історії.
4. Сулейман I Пишний став _____ (один) з найвизначніших правителів Сходу. За його правління Османська імперія була на вершині військової, політичної та економічної могутності.
5. Роксолана була _____ (велике кохання) султана. Сулейман адресував їй свою любовну поезію.
6. Роксолана і Сулейман є _____ (головні герої) популярного турецького серіалу «Величне століття. Роксолана»

3

Перекладіть українською мовою:

1. Hurrem Sultan, also known under the name Roksolana, was the wife of famous Ottoman Emperor Suleiman the Magnificent.

2. She became the first woman in the history of the East who shared the right of ruling the Empire with her husband.

3. Roksolana, born in Ukraine in the beginning of the 16th century, was kidnapped and taken to the harem of Suleiman at the age of 15.

4. During her life in Suleiman's castle, Roksolana learned Turkish, Arabic and Persian languages. Also, she converted to Islam.

6. Roksolana has given birth to six children of Suleiman: five sons and one daughter.

Key Phrases 4-152

переклю́чити ува́гу	to shift one's attention, to shift the focus
трима́ти зло	to hold a grudge
до́ля спітка́ла	fate befell
поки́нчити житт́я самогубством (накла́сти на се́бе ру́ки)	to take own life, to commit suicide
прийня́ти ісла́м (чи іншу релі́гію)	to convert to Islam (or other religion)
втра́тити дові́ру	to lose confidence, to lose credibility
вшанува́ти па́м'ять	to honor memory

Відповіді на вправи

1

1. вшановують пам'ять	5. переключити увагу
2. покінчив життя самогубством	6. доля спіткала
3. втрачає довіру	7. не тримає зла
4. прийняла іслам	

2

1. офіційною дружиною	4. одним
2. наступним імператором	5. великим коханням
3. однією	6. головними героями

3

1. Гюррем Султан, також відома як Роксолана, була дружиною відомого імператора Османської імперії Сулеймана Пишного.
2. Вона стала першою жінкою в історії Сходу, яка розділила право керувати імперією з чоловіком.
3. Роксолана народилась в Україні на початку XVI століття, була викрадена і відправлена до гарему Сулеймана в віці 15 років (коли їй було 15).
4. Під час проживання в палаці Сулеймана Роксолана вивчила турецьку, арабську і перську мови. Також вона прийняла іслам.
5. Роксолана народила Сулейману шістьох дітей: п'ять синів і одну дочку.

Конспект уроку № 153

Маруся Чурай — дівчина з легенди

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode153

Вступ

Привіт! Це Анна, і ви слухаєте подкаст «Уроки української» — подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову. Це четвертий сезон, у якому я повністю розмовляю українською мовою, на відміну від попередніх трьох сезонів.

Цікаво, як багато ви можете розуміти з того, що я кажу? Скільки відсотків? На мою думку, якщо принаймні 50% — це вже чудово. Я сама люблю слухати подкасти з інших мов і саме ті, у яких ведучий говорить повільно, але повністю мовою, яку я вивчаю.

Так я слухаю один подкаст французькою і один польською. А, і також я слухаю новини повільною французькою мовою — мені дуже подобається такий формат! Майже кожного ранку я ходжу на прогулянку і слухаю новини, цей подкаст всього 10 хвилин. Я майже не читаю новини, не дивлюся відеоневини. Це занадто багато стресу. А так можу **бути в курсі новин** і покращувати свою французьку.

Цікаво, ви б хотіли слухати новини українською мовою? Можливо, у наступному сезоні? Я ще не знаю, який буде формат п'ятого сезону, але якщо у вас є для мене ідеї для п'ятого сезону, буду рада їх почути! Пишіть мені на пошту, а також надсилайте голосові повідомлення. Моя електронна адреса — anna@ukrainianlessons.com.

А сьогодні на подкасті я хочу вам розповісти про ще одну відому, легендарну українку. Її звали Маруся Чурай — вона, можливо, жила у XVII столітті. Це були часи козаків, часи Богдана Хмельницького і **Національно-визвольної війни**, тобто війни козаків з поляками. Марусю Чурай ми називаємо «дівчиною з легенди», тому що точно не відомо, чи вона існувала, а якщо й існувала, то чи справді з нею сталися всі ті легендарні історії, про які ми часто в Україні читаємо в книжках.

То що це за легенди, що це за історії? Зараз вам все розкажу...

бути в курсі новин —
to be informed of the news

**Національно-визвольна
війна** —
National liberation war

Маруся Чурай — дівчина з легенди

У 1625 році, у сім'ї Гордія та Горпини Чурай народилася дівчинка Маруся. Її батько Гордій брав участь у козацьких антипольських **повстаннях** і під час одного з них, коли Марусі було приблизно 12 років, він був **страчений** у Варшаві.

Маруся залишилась **сиротою** і разом з матір'ю Горпиною жила в Полтаві. Вона була єдиною дитиною в мамі.

Маруся виросла красунею і рано проявила свій музикальний талант. Вона дуже гарно співала, і до того ж імпровізувала, тобто сама складала слова і музику для своїх пісень. У Марусі був чудовий голос, а ще в неї був дуже добрий і **лагідний** характер. Її любили мало не всі люди в Полтаві.

Але, на жаль, у Марусі **не склалося особисте життя**. Її полюбив козак Іван Іскра, але Маруся не **відповідала взаємністю**. Натомість Маруся **покохала** свого друга дитинства Грицька Бобренка. Грицько або Гриць також був козаком. **На превеликий жаль**, це кохання також закінчилось трагічно.

Мати Гриця не любила Марусю і хотіла, щоб її син Гриць одружився з іншою дівчиною, з Галею, тому що та дівчина була з багатой сім'ї. А Грицько був таким, можна сказати, **слабохарактерним** (тобто в нього був слабкий характер), і тому **врешті-решт**, він підкорився матері і вирішив одружитися з Галею, хоча раніше він також кохав Марусю.

Після цього життя Марусі стало **нестерпним** — їй було дуже важко жити. Її життя було нестерпне, важке. Вона любила Гриця більше за все на світі і **не знайшла в собі сили** пережити його **зраду**.

Маруся вирішила покінчити життя самогубством... Вона хотіла втопитися в річці, в річці Ворскла, але її врятував Іван Іскра — він там був випадково.

Але Маруся взагалі зовсім **втратила розум**. Вона вирішила зробити щось жахливе, щось дуже погане — вона хотіла **отруїти** Гриця. **Отрута** — це речовина, яка може вам дуже погіршити здоров'я або просто вбити когось. Отрута.

Маруся вирішила отруїти Гриця. Вона приготувала отруту — це такі отруйні трави, **зілля**, можна сказати такий чай, який має дуже поганий ефект на людину, яка вип'є цей чай. Це отрута, тобто вона може вбити людину, якщо людина це вип'є.

Отже, одного дня Маруся і Грицько зустрілися на вечорницях. Вечорниці — це така вечірка, але це старе слово. Пам'ятаєте, у нас був епізод про Андріївські вечорниці? Вечорниці — це коли люди збираються разом і проводять разом час, це старе слово, а сучасне слово — вечірка.

Отже, Грицько і Маруся зустрілися на вечорницях і Маруся запросила Грицька до себе, до себе додому. Він вирішив піти, тому що насправді Грицько досі кохав Марусю, хоча вже і був одружений з іншою дівчиною.

повстання — rebellion, rising
страчений — executed

сирота — orphan

лагідний — tender, mild, gentle

особисте життя — private life, romantic life
натомість — 1) instead (of), in place (of); 2) but, however
покохати = полюбити

слабохарактерний — characterless, dough-faced

нестерпний — unendurable, insufferable
зрада — 1) betrayal; 2) affair, adultery

отруїти — to poison
отрута — poison

зілля — herbs

Маруся дала Грицьку отруту, ось те зілля, той «поганий чай», і в результаті Грицько помер...

Маруся отруїла свого коханого, бо вона не могла бачити його з іншою дівчиною, не могла пробачити йому зраду...

Маруся вбила Грицька і вона навіть не намагалася це **приховати**. Люди відразу **запідозрили** Марусю й її ув'язнили (тобто Марусю посадили у в'язницю, ув'язнили її). Суд призначив Марусі **страту**, тобто **смертну кару** — **покарання** через смерть. Суд наказав **повісити** Марусю.

І вже коли люди всі зібрались, щоб подивитися на те, як будуть страчувати Марусю, як її будуть вішати, несподівано на коні приїхав козак Іван Іскра (пам'ятаєте, той самий козак, що кохав Марусю). Іван тримав в руках лист від самого Богдана Хмельницького. Богдан Хмельницький — це найвідоміший гетьман козаків, **найвпливовіша** людина тих часів. Богдан Хмельницький.

У його листі було написано: «Звільнити Чураївну з-під **варт** в пам'ять героїчної загибелі її батька і заради її прекрасних пісень».

Отже, за **указом** Богдана Хмельницького Марусю звільнили. Це зробили в пам'ять її батька, тобто Гордія Чурая, який був героїчним козаком, а також інша причина — це те, що пісні Марусі Чурай були дуже популярними. Вони були відомі по всій Україні і особливо їх співали козаки. Ці пісні, пісні Марусі допомагали козакам у складні моменти, тому Маруся була звільнена.

Але вона ніколи не повернулася до нормального життя. Маруся пішла в **монастир** і через рік після суду вона померла.

Ця історія про Марусю і її коханого Грицька **мала** величезний **вплив** на українську культуру, і особливо літературу. Про Марусю Чурай, Грицька, Івана Іскру написано **силу силенну** літературних творів, і серед них, мабуть, найвідомішим є геніальний роман у віршах Ліни Костенко під назвою «Маруся Чурай». Крім того, в театрах і в оперетах часто ставлять вистави про Марусю. Я, до речі, була на одній такій виставі в Київській опереті.

Легенда про Марусю — це один з так званих «**мандрівних сюжетів**» — ця історія передавалась з покоління в покоління. І хоча різні люди та письменники інтерпретували цю легенду по-своєму, можливо, щось змінювали, додавали щось своє, однак багато дослідників, істориків вважають, що така особа, як Маруся Чурай існувала насправді.

Хоча нам не відомо точних фактів про неї, Маруся Чурай — це один з **найколеритніших** жіночих образів української культури.

І до речі, є багато пісень, авторкою яких вважають саме Марусю Чурай. **На завершення**, пропоную вам послухати одну з найпопулярніших пісень Марусі Чурай. Вона називається «Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці». Так, це пісня про її коханого Гриця.

приховати — to hide, to conceal
запідозрити — to suspect
ув'язнити — to imprison
страта — execution, capital punishment
смертна кара — death penalty
покарання — punishment, penalty
повісити — to hang
впливовий — influential

варт — guard, convoy

указ — decree

монастир — monastery, convent
сила силенна = **дуже багато** — much, a lot

мандрівний сюжет — recurrent motif

колеритний — picturesque, vivid

Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці,

Бо на вечорницях **дівки** — чарівниці.

Котрая дівчина чорні **брови** має,

То **тая** дівчина усі **чари** знає.

У неділю рано **зіллячко** копала,

А у понеділок **пополоскала**.

Прийшов вівторок — зіллячко зварила,

А в середу рано Гриця отруїла.

Ось така пісня... Якщо хочете послухати більше пісень Марусі Чурай, пошукайте в Інтернеті. До речі, посилання на цю пісню буде на сторінці епізоду ukrainianlessons.com/episode153.

дівки = **дівчата** — girls

котра́я = **котра́** = **яка́** — which

бро́ви — eyebrows

та́я = **та** — that

ча́ри — 1) witchery;

2) charms

зіллячко — demin. from зілля

копа́ти — to dig up

полоска́ти — to rinse

Корисні фрази та ідіоми

А зараз перейдімо до ідіом та цікавих фраз, які я вживала у свої розповіді. По-перше, я сказала, що в Марусі, на жаль, не склалося особисте життя.

Не скластися.

Часто ми говоримо в минулому часі — не склалося, тобто не вийти, не мати успіху, закінчитися погано, невдало.

Ми часто говоримо про **пару**, що у них не склалося — тобто їхні стосунки не склалися, вони не змогли чи не захотіли бути разом, їхні стосунки завершилися.

Може бути це не лише про романтичні ситуації, наприклад:

Я хотіла поїхати з мамою в Італію, але... не склалося, тому що розпочалась пандемія коронавірусу.

Не склалося!

На жаль, багато моїх прикладів сьогодні, мабуть, буде про коронавірус, тому що важко ще про щось думати зараз, правда?

Інша ідіома — **відповідати взаємністю**.

Марусю полюбив козак Іван Іскра, але вона не відповідала взаємністю.

па́ра — couple

Відповідати взаємністю.

Взаємність — це взаємні почуття до когось, зазвичай це **взаємне кохання**. Тобто ви любите когось і ця людина любить вас — прекрасно, це взаємність.

Відповідати взаємністю — це відчувати такі самі почуття, як і інша людина. У ситуації з Марусею Чурай не було взаємності. Іван любив Марусю, але вона не відповідала йому взаємністю. А Маруся любила Грицька, він теж її любив спочатку, але потім він перестав відповідати їй взаємністю.

Відповідати взаємністю.

Маруся любила Грицька, але він не відповідав їй взаємністю, тому, на превеликий жаль, це кохання закінчилось трагічно.

На превеликий жаль.

Ви, мабуть, вже знаєте фразу «на жаль», а «на превеликий жаль» — це коли нам дуже сумно через щось.

На превеликий жаль.

Наприклад, зараз, на превеликий жаль, рейси до України скасовані через коронавірус. Не можна подорожувати до України.

На превеликий жаль.

Грицько, коханий Марусі, був слабхарактерним, він мав слабкий характер і врешті-решт він вирішив одружитися з іншою дівчиною.

«**Врешті-решт**» або «зрештою» — це означає як результат, в результаті, це те саме.

«Врешті-решт» пишемо врешті, дефіс (-) і решт.

Ще один приклад:

Я довго думала, що мені сьогодні одягнути. Врешті-решт вирішила одягнути те саме, що й вчора.

Врешті-решт або зрештою.

Маруся любила Гриця більше за все на світі (ви знаєте цю фразу вже, так?) і вона не знайшла в собі сили пережити зраду.

Знайти в собі сили — тобто коли вам дуже важко, ви повинні знайти в собі сили, щоб повернутися до нормального життя.

І хоча зараз через погані новини, у багатьох людей поганий настрій, але потрібно знаходити в собі сили, робити щось корисне, **відволікатись**, працювати.

взаємність — mutuality, reciprocity

взаємне кохання — mutual love

відволікатись — to get distracted

Знаходити або знайти в собі сили.

Маруся не знайшла в собі сили пережити цю зраду і тому вона зовсім втратила розум.

Втратити розум або **втрачати розум** — це перестати нормально думати, стати **божевільним**.

Людина, яка втратила розум, **збожеволіла**.

Якщо цей карантин через коронавірус буде тривати ще рік, то я впевнена, що багато людей втратять розум, збожеволіють.

Втратити розум.

Будемо сподіватися на краще!

Далі, ця історія про Грицька й Марусю мала величезний вплив на українську культуру.

Корисна фраза — **мати вплив**, тобто впливати.

Мати великий вплив, мати значний вплив, мати величезний вплив.

Ми любимо додавати різні прикметники в цю фразу.

Наприклад, великий вплив на створення цього подкасту мав інший подкаст з іспанської мови, який я слухала чотири роки тому. Так, це правда!

Мати великий, мати величезний вплив

І останнє, що я сказала сьогодні, це: «На завершення пропоную вам послухати пісню Марусі Чурай».

Це чудова фраза, яка допомагає вам сказати щось в кінці.

На завершення або насамкінець або наприкінці — тобто коли ви збираєтеся сказати щось останнє.

На завершення цього епізоду, на вас чекає рубрика цікавинка з граматики.

На завершення.

божевільний — mad, insane

збожеволіти — to go mad

Цікавинка з граматики

Послухайте ці два речення:

Батько Марусі Чурай був страчений у Варшаві.

Богдан Хмельницький надіслав лист в Полтаву і Маруся була звільнена.

Батько був страчений.

Маруся була звільнена.

Що це за конструкції?

А це один з небагатьох випадків, коли в українській мові ми вживаємо пасивний стан. Ми вживаємо для цього дієслово «бути» і **дієприкметник**, а саме пасивний дієприкметник.

Пасивні дієприкметники досить легко утворити. Вони мають суфікс «н», «ен» або «т», наприклад:

звільнити — звільнена

прочитати — прочитаний

стратити — страчений

розбити — розбитий

Насправді ми досить рідко вживаємо пасивний стан, але часто використовуємо його тоді, коли говоримо щось про людей, яким щось зробити, так. Можливі також варіанти трошки по-іншому сказати це речення. Ось, наприклад:

«Батько Марусі був страчений», — можна також сказати «Батька Марусі було страчено» або «Батька Марусі стратили».

Зверніть увагу, що в останніх варіантах ми вживаємо не батько, а батька.

Інший приклад:

«Грицько Бобренко був вбитий», — можна також сказати «Грицька Бобренка було вбито».

Ось така невеличка цікавинка. А повну інформацію в таблиці і вправи для практики, як завжди, шукайте в конспекті уроку.

дієприкметник — participle

Утворення пасивних дієприкметників

Суфікс	Правило	Приклади
-Н-	За допомогою суфікса -н- утворюємо пасивні дієприкметники від основи інфінітива, яка закінчується на -а- (-я-).	прочита́ти — прочита́ний описа́ти — описа́ний ві́конати — ві́конаний
-ен-, -єн-	За допомогою суфіксів -ен- , -єн- утворюємо пасивні дієприкметники від основи інфінітива, яка закінчується на приголосний або -и- , -і- (-ї-).	привезті́ — привезе́ний принесе́ти — принесе́ний звільні́ти — звільне́ний засво́їти — засво́єний обме́жити — обме́жений заборони́ти — забороне́ний зачині́ти — зачине́ний
-Т-	За допомогою суфікса -т- утворюємо пасивні дієприкметники від короткої основи інфінітива (один склад, або префікс + один склад) на -и- (-і-), -а- (-я-), -у- , -єр- .	бі́ти — бі́тий розбі́ти — розбі́тий вбі́ти — вбі́тий те́рти — те́ртий мі́ти — мі́тий

Чергування кінцевих приголосних при утворенні пасивних дієприкметників:

[Д] — [дж]

узго́дити — узго́джений, дослі́дити — дослі́джений

[Г], [З] — [Ж]

перемо́гти — перемо́жений, прині́зити — прині́жений

[С] — [ш]

проголо́сити — проголо́шений

[К], [Т] — [Ч]

пекти́ — пе́чений

стра́тити — стра́чений, присвя́тити — присвя́чений, скороти́ти — скоро́чений

[СТ] — [ШЧ] (Щ)

очи́стити — очи́щений

Чергування голосних при утворенні пасивних дієприкметників:

[У] — [О]

опублікува́ти — опубліко́ваний

заснува́ти — засно́ваний

збудува́ти — збудо́ваний

Завершення

І на сьогодні все! Наступного разу на вас чекає новий персонаж чи нова героїня з української історії. Сподіваюсь, вам подобається відкривати для себе легендарних українців.

Якщо цей подкаст допомагає вам, буду дуже вдячна за ваш відгук на сайті або у програмі для подкастів. Поставте нам п'ять зірочок і напишіть щось приємне, добре?

Як завжди, нагадаю, що повний текст епізоду, таблиці і вправи доступні для тих, хто оформив преміум-підписку. Більше про це ви можете дізнатися на сторінці епізоду ukrainianlessons.com/episode153. До речі, там також буде пісня Марусі Чурай, яку ви сьогодні слухали.

Бажаю вам міцного здоров'я і натхнення! До побачення! На все добре!

 Вправи

1

Заповніть пропуски в реченнях словами / фразами:

не склалося
не втратив розуму

відповіла взаємністю
на превеликий жаль

врешті-решт
знайшла в собі сили

1. Коли сімейне життя _____ ,
чоловік пішов у монастир.
2. Хлопець хотів помститися дівчині через те, що вона йому не _____
_____ .
3. _____ ,
ми змушені відкласти нашу подорож на невизначений термін.
4. Кілька разів злочинець втікав від поліції, але _____
_____ його ув'язнили і тепер він отримає покарання.
5. Переживши багато нещасть, ця жінка _____
_____ жити далі, і, врешті-решт, стала щасливою.
6. Коли я закохався, я мало _____ :
цілий день думав тільки про неї, не хотів їсти і нічого не міг робити. На щастя, кохання
виявилось взаємним.

2

Від дієслів у дужках утворіть пасивні дієприкметники:

1. Батько Марусі був _____ (стратити)
за участь в антипольському повстанні.
2. Маруся була _____ (ув'язнити)
і мало не страчена, але її врятував Іван Іскра.
3. Завдяки листу Богдана Хмельницького Маруся Чурай була _____
(звільнити).
4. _____ (написати) Марусею Чурай пісні були
дуже популярні.
5. Історія нещасливого кохання Марусі і Грицька _____
(описати) у романі Ліни Костенко «Маруся Чурай».
6. Пам'ятник Марусі Чурай (або Пам'ятник українській пісні) — монумент у Полтаві, _____
_____ (присвятити) напівлегендарній поетесі та
співачці Марусі Чурай.
7. «Маруся Чурай» — історичний роман у віршах Ліни Костенко, _____
_____ (опублікувати) в 1979 році в Києві.

3

Перекладіть українською мовою:

1. We could have been the perfect couple, but it did not work out. Unfortunately, he did not love me back.

2. We must find the strength to survive this and to keep on living.

3. It is very unfortunate the meeting was canceled.

4. Bohdan Khmelnytskyi had a crucial influence on the history of Ukraine. In Ukraine, he is regarded as a national hero.

5. A historical novel in verse, Marusia Churai, by Lina Kostenko, tells the story of Marusia who poisoned the boy she loved. The historical background of the novel is the Ukrainian struggle for independence from Polish rule.

Key Phrases 4-153

не склалося	it didn't work out
відповідати взаємністю	to reciprocate, to love back
на превеликий жаль	to greatly regret, extremely unfortunately
врешті-решт	after all, eventually
знайти в собі сили	to find the strength
втратити розум	to lose one's mind, to go mad
мати вплив	to have an impact, to influence
на завершення	in the end, concluding

Відповіді на вправи

1

1. не склалося	4. врешті-решт
2. відповіла взаємністю	5. знайшла в собі сили
3. на превеликий жаль	6. не втратив розуму

2

1. страчений	5. описана
2. ув'язнена	6. присвячений
3. звільнена	7. опублікований
4. Написані	

3

1. Ми могли б бути ідеальною парою, але не склалося. На жаль, він не відповів мені взаємністю.
2. Ми мусимо (маємо, повинні) знайти в собі сили пережити це і жити далі.
3. На превеликий жаль, зустріч була скасована.
4. Богдан Хмельницький мав визначний (великий) вплив на історію України. В Україні його вважають національним героєм.
5. Історичний роман у віршах «Маруся Чурай» Ліни Костенко розповідає історію Марусі, яка отруїла хлопця, якого любила (кохала). Історичною основою роману є боротьба українців за незалежність від Польщі (польської влади).

Конспект уроку № 154

Олекса Довбуш —
український Робін ГудLink to audio: ukrainianlessons.com/episode154

Вступ

Привіт! Мене звати Анна, і це новий епізод подкасту «Уроки української» — подкасту для всіх, хто вивчає і любить українську мову. Як у вас справи? У мене... Нормально. Зараз іде другий місяць карантину, ситуація з коронавірусом постійно змінюється, тому краще просто не будемо торкатись цієї теми.

Сьогодні пропоную поговорити про щось цікавіше, про щось приємніше, так... В Україні зараз **великодній** тиждень. Тобто в неділю був Великдень або Пасха. Люди святкували Великдень цього року в карантині, тому це, мабуть, було трохи дивно. Але все одно люди пекли в Україні паски (паска — це великодній хліб) і фарбували яйця.

Також на Великдень українці вітаються одне до одного словами «**Христос Воскрес!**» — і відповідь «**Воістину Воскрес!**». Також зараз стає тепліше, приємніше, світліше, а отже, наближається літо, і ми сподіваємося на позитивні зміни, правда?

Добре, а зараз перейдімо до теми епізоду, а саме зараз на подкасті я розповідаю вам про життя відомих і цікавих українців. Так минулого разу я розповідала про «дівчину з легенди» — українську співачку і авторку пісень з XVII століття Марусю Чурай.

А сьогодні хочу розповісти вам про іншу людину-легенду, так званого «карпатського **лицаря**» або «українського Робіна Гуда». Робін Гуд — це герой англійських легенд, він був **ватажком розбійників**, тобто **злочинців**, але ідея легенди в тому, що Робін Гуд був **благородним** розбійником, тобто все, що він крав, він віддавав бідним людям.

І в Україні є схожа історія, це історія про реальну людину — його звали Олекса Довбуш. Про нього складено багато пісень і про нього також ходить багато легенд. І про нього зняли ще кілька фільмів, один з яких я вам хочу сьогодні порекомендувати. Я розповім про нього пізніше. То як, готові дізнатися історію про Олексу Довбуша?

великодній — Easter
(adjective)

Христос Воскрес! — Christ
has risen!

Воістину Воскрес! —
Indeed He has risen!

лицар — knight
ватажок — fugleman, leader
розбійник — criminal
злочинець — criminal
благородний — noble,
honourable

Олекса Довбуш — український Робін Гуд

Олекса Довбуш народився у 1700 році, тобто це початок XVIII століття. Він народився в селі Печеніжин — тепер це Коломийський район Івано-Франківської області. Пам'ятаєте Коломию з третього сезону подкасту? Там була наша героїня Христина.

Так от, Олекса народився у дуже бідній сім'ї. Типовий початок історії, правда? Усе, що вони мали — це кілька **овець**. Ті вівці давали молоко, і з нього сім'я робила **бринзу** — це сир з **овечого молока**, знаєте, такий в Карпатах роблять? Цю бринзу вони продавали, і це всі були **заробітки** в родині.

Олекса змалечку ходив на **полонину** (полонина — це таке відкрите місце в горах), він ходив туди **пасти овець**. Але всі гроші, які він заробляв ішли для батька, а саме для **випивки** батька. Його тато був **пиякою**, тобто **алкоголіком**. І також в Олексі був брат, Іван, який також допомагав йому пасти овець.

Тим часом у Карпатах набував поширення рух опришків. Опришки — це термін, який походить від латини — «oppressor», тобто «**порушник**», «**супротивник** тиранії», «**винищувач**».

Опришки — це були такі народні **месники**, їх ще називали «чорними хлопцями», бо вони фактично були розбійниками, злодіями. Вони грабували багатих людей, тобто забирали в багатих людей їхні речі, цінності, гроші, вони їх грабували, а саме вони грабували панів.

Знаєте, хто такі пани? Пани — це найбагатші люди на той час на території України, а також Польщі, ці люди мали великі **маєтки** — тобто такі великі будинки з **господарством**.

Пани були вільними людьми, і вони мали кріпаків, можна сказати рабів, які на них працювали. Так от опришки нападали на панів, на маєтки панів і грабували їх, тобто забирали звідти все **добро**. Частково вони речі, які вони забирали, віддавали простим бідним людям. Ну принаймні так говорить легенда.

Олекса Довбуш і його брат Іван жили тоді досить нещасливо і бідно, тому вони вирішили **податися** в опришки, тобто приєднатися до руху опришків, щоб боротися з панами.

Причому за легендою, в Олексі на той час була кохана, Марічка. І коли Олекса пішов в опришки, Марічку **наси́льно** видали заміж за багатого **гуцула**. Але це не зупиняло закоханих — Олекса і Марічка продовжували зустрічатись.

Досить швидко Олекса став ватажком опришків, тобто їхнім **поводирем**, головним месником. Що опришки робили? Переважно нападали на багатих людей і грабували їх. Опришки вважали, що багаті повинні ділитися з бідними.

овець

(gen. pl. from **вівця** — sheep)

брінза — sheep's milk cheese

овече молоко — sheep's milk

заробіток — income

полонина — mountain valley

пасти овець — to shepherd

випивка — alcoholic drinks

пийк = **алкого́лік** — alcoholic
(noun)

порушник — violator

супротивник — opponent,
adversary

винищувач — destroyer

ме́сник — avenger

ма́єток — estate, landed
property

господáрство — farm

добро́ = **бага́тство** — wealth

пода́тися — to move, to go

наси́льно — by force, forcibly
гуцу́л — Hutsul

поводи́р — leader, guide,
blind man's leader

Звичайні селяни зверталися до Олекси та інших опришків, якщо їх ображали пани, якщо до них погано ставились. І опришки **приходили на допомогу**. Вони добре так **гамселили** кривдників, тобто їх били, і обкрадали їхні хати.

За легендами, Олекса Довбуш був дуже сміливим, мужнім і мав **неабиякі** організаторські здібності.

Одного разу пан, якого звали Станіслав Яблонський, приїхав зі своїм сином Яном. І цей панич, тобто син пана, Ян захотів розважитись з місцевими дівчатами, бо він був багатий **шляхтич**. Йому сподобалася Марічка, тобто кохана Олекси. І він наказав, щоб ту дівчину **схопили** і привели до його дому.

А Довбушу це дуже не сподобалося. Він взяв і вбив його одним ударом своєї бартки. Бартка — це типова **зброя** саме мешканців Карпат, зокрема гуцулів. Це така **сокирка** — бартка. Ви можете побачити бартку в руках Олекси Довбуша на фотографіях Олекси в Інтернеті. Тобто картинах, так?

Отже, з того часу, як пани **зазіхнули** на кохану Олекси Довбуша, він перетворився на справжнього народного месника.

Олекса Довбуш залишився на Галичині і **очолив** там **загін** опришків. За переказами, Олекса був завжди **озброєний з ніг до голови**. Він носив з собою два пістолі, також бартку і довгу **рушницю**, а ще **курив люльку**.

Дедалі більше хлопців **приставали до лав** опришків. Під керівництвом Олекси Довбуша вони нападали на маєтки панів, грабували їх і часто спалювали. Спочатку всі прості люди підтримували опришків, але з часом дехто почав їх боятися, бо опришки ставали занадто сильні, занадто могутні.

Є дві різні версії про Довбуша і різні легенди про нього. З одного боку, його вважають героєм і справедливим месником, бо він навіть ніколи не ображав жінок, дітей — тільки спалював і грабував панів. Але з іншого боку, можливо, він і інші опришки і **заходили занадто далеко**.

Можливо, вони були занадто **жорстокими**.

Однозначно Олекса Довбуш став дуже небезпечним для панів, для шляхти. І врешті-решт у шляхти **увірвався терпець**. Польський гетьман Юзеф Потоцький відправив у Карпати справжню армію з 2500 жовнірів, тобто польських солдат. Вони **перевернули гори** у пошуках опришків і **спіймали** багатьох хлопців, **катували** їх і вішали їхні тіла біля великих доріг, щоб селян бачили і **лякались**.

За останні півтора роки свого життя карпатський Робін Гуд Олекса Довбуш продовжував свою діяльність, хоча вже ставав слабший, і нарешті його знайшли і вбили. Тіло Довбуша **порубали** на шматки і виставили їх на показ. Ось така історія...

гамсєлити = **бїти** — to hit

шляхтич — (Polish) nobleman
схопїти — to grip, to grab, to seize

зброя — weapon, arm
сокіра — axe

зазіхну́ти — to encroach, to infringe

очо́лити — to be at the head of, to head
загі́н — detachment
озбро́єний — armed; under arms
рушні́ця — gun
кури́ти лю́льку — to smoke a pipe
пристава́ти до лав — to join a group

захо́дити зана́дто да́леко — to overdo, to go it too far
жорсто́кий — cruel, brutal

спійма́ти = **злові́ти** — to catch
катува́ти — to torture
ляка́тись — to be frightened, to be scared

поруба́ти — to cut (with axe)

Тоді, коли його спіймали, звісно, пани дуже раділи, але насправді **радіти було ще рано**, бо після трагічної **загибелі** Олекси рух опришків не зупинявся і тривав ще років десять.

Ось така історія! І насамкінець, як я вам обіцяла на початку, я б хотіла порекомендувати вам фільм про Олексу Довбуша. Він так і називається «Олекса Довбуш» і це фільм 1959 року, тобто це старий фільм, і якщо вам подобаються ретрофільми, то обов'язково подивіться його.

Мені сподобався цей фільм, тому що там дуже цікаво **представлені** елементи гуцульської і карпатської культури: там є і їхній традиційний одяг, і музичні інструменти, і зброя, про яку я розказувала. А найкраще те, що цей фільм є в інтернеті **у вільному доступі**, він є на Ютубі українською мовою з англійськими субтитрами. На сторінці цього епізоду я залишу для вас посилання на відео. Це буде на ukrainianlessons.com/episode154.

загибель = смерть — death

представлений — presented

Корисні фрази та ідіоми

А зараз, як завжди, розглянемо кілька корисних ідіом та фраз, які я згадувала.

Отже, опришки — це були люди, які допомагали селянам та бідним людям. Коли щось погане траплялося з селянами, вони зверталися до опришків, і опришки приходили їм на допомогу.

Приходити на допомогу або **прийти на допомогу** — означає швидко комусь допомогти **виручити** когось

виручити — to rescue sb, to come to smb.'s help

Можете сказати комусь, хто вас виручив чи хто вам дуже швидко допоміг:

Дякую, що прийшов мені на допомогу! Або дякую, що прийшла мені на допомогу, тобто допомогла мені.

Прийти, приходити на допомогу.

За легендами Олекса Довбуш був сміливим, мужнім і мав неабиякі організаторські здібності.

Неабиякий.

Мені це слово чомусь дуже подобається! Це одне слово — неабиякий, і воно означає щось дуже значне, дуже велике.

Тобто Олекса мав великі, **значні** організаторські здібності. Він мав неабиякі організаторські здібності.

значний — considerable, significant

Інший приклад:

Вона має неабиякий досвід у сфері маркетингу.

Неабиякий.

Далі за переказами, Олекса завжди був озброєний з ніг до голови.

З ніг до голови — означає повністю, він мав зброю на собі всюди, так.

Можна також сказати, наприклад:

Якщо йде сильний дощ, то ви можете змокнути з ніг до голови, повністю.

З ніг до голови.

Олекса Довбуш та інші опришки стали дуже небезпечними для панів. І врешті-решт у шляхти увірвався терпець.

Терпець увірвався або урвався — тобто хтось більше не може витримувати, не може чекати і починає діяти.

Увірвався терпець або терпець увірвався.

Ну наприклад, така ситуація. Якщо діти не слухаються, то мама може їм сказати:

Ну все, у мене увірвався терпець! Марш по своїх кімнатах!

У мами увірвався терпець.

Отже, коли в панів увірвався терпець, вони відправили у Карпати армію з 2500 жовнірів. У пошуках опришків ці жовніри, тобто солдати, перевернули гори.

Перевернути гори — у цьому випадку це майже буквально означає обшукати всі гори, тобто солдати всюди пошукали в горах, бо тут події відбувались в Карпатах.

Але також ми вживаємо цей вираз «перевернути гори» або «зрушити гори», коли маємо на увазі зробити дуже багато для чогось.

Наприклад, в одному з своїх виступів на майдані Незалежності український співак і політик Святослав Вакарчук сказав:

Разом ми можемо перевернути гори! Тобто разом ми можемо зробити неймовірно, зробити дуже багато.

Перевернути або зрушити гори.

І коли Олекса Довбуш загинув, шляхта дуже раділа, але насправді було ще рано радіти.

Ще рано радіти — ми вживаємо цю фразу, коли хочемо сказати, що це ще

взаємність — mutuality, reciprocity

взаємне кохання — mutual love

відволікатись — to get distracted

не кінець. Це ще не хепі енд, так. Ще рано радіти, почекайте, так?

Наприклад, на цих вихідних кількість людей, які помирають від коронавірусу за день, зменшилась, але ще рано радіти, це ще не **привід** радіти.

Ще рано радіти.

І останнє, я порадила вам фільм «Олекса Довбуш», який можна знайти у вільному доступі.

У вільному доступі — це коли щось доступне безкоштовно, зазвичай в інтернеті, так.

Усі епізоди цього подкасту є у вільному доступі, а отже, їх можна слухати безкоштовно. А от додатково можна замовити для себе преміум-матеріали. Про них можна дізнатися на сторінці ukrainianlessons.com/premium. У вільному доступі.

привід — ground, reason

Цікавинка з граматики

Сьогодні я б хотіла зосередитись на одному маленькому, але дуже корисному слові. Це слово «**ще**». Ось послухайте **ще** раз, як я його сьогодні вживала:

Шляхта раділа, але насправді було **ще** рано радіти. Після загибелі Олекси рух опришків не припинився і тривав **ще** років десять.

Слово «ще» можна вживати в різних ситуаціях. І я, щоб спростити для вас пояснення, хочу перекласти це слово на різні варіанти англійською мовою.

По-перше, «ще» означає still.

Шляхта раділа, але насправді було **ще** рано радіти.

Або: Я **ще** вивчаю шведську мову, тобто я продовжую вивчати шведську мову.

Still.

По-друге, «ще» також означає yet в заперечних реченнях:

Я **ще не** навчилася вільно розмовляти шведською... Так, я знаю, трошки довго вивчаю цю мову.

Ще не — not yet.

І по-третє, «ще» означає додатково, тобто «more».

Після того, як Олекса Довбуш помер, рух опришків не припинився і тривав **ще** 10 років.

Як бачите, ми вживаємо ще перед словом, а не після:

ще 10 років — 10 years more.

А я буду ходити на курси шведської мови **ще** п'ять місяців.

І ще один варіант, четвертий варіант, «ще» можна перекласти як else, особливо коли ми питаємо «що ще?» — «what else», так?

Що **ще** вам розповісти?

Що **ще** вам дати?

Що **ще** ви сьогодні зробите з української мови?

А також це може бути «other», наприклад:

Який ще епізод подкасту ви сьогодні послухаете?

Як завжди, повну таблицю про «ще» і вправи для практики ви знайдете в конспекті уроку.

Вживання «ще»

Значення	Приклади
ще = still	Твоя бабуся ще працює? — Ні, вона вже пенсіонерка. Ти ще говориш по телефону? — Вже ні.
ще не = not yet	Я ще не розмовляю українською добре. Ми ще не знаємо, куди поїдемо у відпустку.
ще = more	Я хочу послухати ще один епізод. Можна мені ще один шматочок торта?
ще = else	Я йду в магазин по хліб. Купити щось ще ? (Що ще треба купити?) Про що ще ти хочеш дізнатися? Що ще тебе цікавить?
ще = other	Які ще ресурси ти використовуєш, щоб вчити українську? Якими ще мовами ти розмовляєш, крім української?

Завершення

У мене все на сьогодні! Сподіваюсь, ви ще любите подкаст «Уроки української» і я вам ще не набридла. Пишіть мені, якщо у вас є ідеї для подкасту і надсилайте свої голосові повідомлення. Я завжди рада чути від вас!

А якщо ви бажаєте прочитати повний текст епізоду, переглянути таблиці з ідіомами, з граматикую і зробити вправи для практики, ви можете знайти все це в наших конспектах уроків. Вони доступні для тих, хто оформив преміум-підписку. Більше про преміум, а також фільм «Олекса Довбуш» шукайте на сторінці епізоду. Це ukrainianlessons.com/episode154.

Всього вам найкращого! Будьте здорові! На все добре!

Вправи

1

Заповніть пропуски в реченнях словами / фразами:

ще рано радіти гори переверну	з ніг до голови урвався терпець	у вільному доступі неабиякий

1. Поліція обшукала порушника _____.
На щастя, він не був озброєний.
2. Ми опублікували список електронних бібліотек, де книжки можна читати онлайн чи завантажити _____.
3. Команді вдалося вийти в півфінал, але, думаю, _____, бо всі суперники дуже сильні.
4. Якщо треба буде, я _____, щоб дійти до своєї мети.
5. Потрібно мати _____ талант, щоб так співати.
6. Коли людям _____, вони вийшли на мирний протест, щоб висловити своє незадоволення.

2

Поєднайте в пари синоніми:

1. ватажок	А причина
2. спіймати	Б смерть
3. загибель	В злочинець
4. виручити	Г лідер
5. заробіток	Ґ зловити
6. супротивник	Д дохід
7. порушник	Е ворог
8. привід	Є допомоги

3

Поставте слова у правильному порядку:

1. дуже | можна | ще | рано | поспати | ще | , |

2. на | ще | рано | жаль | радіти

3. ти | робити | любиш | ще | що | час | у | вільний | ? |

4. будь ласка | ще | повторіть | раз | я | не | бо | почув.

5. тобі | ще | подобаються | страви | які | кухні | української | ? |

6. син | ходить | мій | до | ще | не | школи | тільки | п'ять | бо | йому | років.

4

Перекладіть українською мовою:

1. My patience has run out and I called the police.

2. Faith and love can move mountains.

3. All episodes are freely available on the Internet on the Ukrainian Lessons webpage.

4. The dog was covered in mud from head to foot.

5. I have many friends who can come to the rescue when I'm in danger.

Key Phrases 4-154

приходи́ти на допо́могу	to come to the rescue, to come to the aid of
з ніг до голо́ви	from top to toe, from head to foot
терпе́ць увірва́вся	patience has run out
переверну́ти го́ри	to move mountains
ще ра́но раді́ти	not out of the woods yet, it's too early to celebrate
у вільно́му до́ступі	available for free
неабі́який	remarkable, exceptional

Відповіді на вправи

1

1. з ніг до голови	4. гори переверну
2. у вільному доступі	5. неабиякий
3. ще рано радіти	6. урвався терпець

2

1. Г	5. Д
2. Ґ	6. Е
3. Б	7. В
4. Є	8. А

3

1. Ще дуже рано, можна ще поспати.
2. На жаль, ще рано радіти.
3. Що ще ви любите (ти любиш) робити у вільний час?
4. Повторіть ще раз, будь ласка, бо я не почув.
5. Які ще страви української кухні тобі подобаються?
6. Мій син ще не ходить до школи, бо йому тільки п'ять років.

4

1. У мене увірвався (урвався) терпець і я викликав поліцію.
2. Віра і любов можуть перевернути гори.
3. Усі епізоди є у вільному доступі в інтернеті на сайті (сторінці) Ukrainian Lessons (Уроки української).
4. Собака була в болоті з голови до ніг (з голови до лап).
5. Я маю багато друзів, які можуть прийти на допомогу, коли я буду в небезпеці.

Конспект уроку № 155

Григорій Сковорода — мандрівний філософ

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode155

Вступ

Привіт! Це Анна Огойко і мій подкаст «Уроки української» або Ukrainian Lessons Podcast. Це четвертий сезон подкасту, у якому я говорю повністю українською мовою, але повільно.

Зараз на подкасті триває цикл епізодів про відомих українців і українок. Минулого разу я розповідала вам про Олексу Довбуша — українського Робіна Гуда, ми його так називаємо.

А сьогодні хочу розповісти про українського Сократа, відомого філософа Григорія Сковороду. Його ще називають українським Сократом, українським Езопом і першим українським **хіпі**. Чому так? Сьогодні вам розкажу.

Для мене Григорій Сковорода — це особлива **постать**, тому що ми з ним навчалися в одному університеті, хоча в різні роки. Так, Григорій Сковорода навчався в Києво-Могилянській академії, де вчилася і я, але він вчився там майже 300 років тому, і, на відміну від мене, він так і не закінчив університет. Хоча Григорій Сковорода і став одним з найвидатніших українських філософів.

Григорій Сковорода — це досить особлива людина. Це людина, яка в українській культурі символізує свободу, волю. Наприклад, на своїй могилі він **заповів** написати такі слова: «Світ ловив мене, та не **впіймав**». То чому його ловив світ і чому не впіймав? Постараюсь пояснити вам все сьогодні. То як? Готові починати?

хіпі, гіпі — hippie

постать — figure, stature, personage

заповісти — 1) to bequeath, to make a testament;

2) to request

впіймати = спіймати =

зловити — to catch

Григорій Сковорода — мандрівний філософ

Григорій Савич Сковорода народився в 1722 році в селі Чорнухи на Полтавщині. Як я вже казала, він **вступив** до Києво-Могилянської академії і там вивчав **богослів'я**, тобто науку про Бога, про християнство, а також

вступити (в університет) — to enter (the university)

риторику та інші класичні науки. Зокрема, він вивчав іноземні мови: латину, грецьку мову, **церковнослов'янську**, польську мови.

В академії були маленькі **стипендії**, і йому не вистачало на все грошей. Тому Григорій почав **підробляти** — він мав гарний голос, тобто вмів гарно співати, тому він став співаком. Як виявилось, його співи приносили досить непогані доходи. І одного разу йому **випала нагода** поїхати до Петербурга і співати там в царському хорі, тобто хорі при дворі імператора, на той час — імператриці. Отже, Сковорода покинув навчання в Києво-Могилянській академії і залишився співати в Петербурзі, в імператорському домі.

Тоді на троні сиділа імператриця Єлизавета Петрівна. Вона дуже любила музику і... українських хлопців. Тому Сковороді досить комфортно жилося в Петербурзі. У нього була хороша робота, гарна зарплата, а також безкоштовне житло при дворі і їжа.

Хоча, звичайно, життя не було завжди солодким: у Григорія не було свободи, так, він був дуже обмежений, і йому досить швидко стало там нудно.

Через два роки життя і роботи в Петербурзі Сковорода став головним музикантом імператриці, тоді він керував іншими музикантами. Але Григорію набридло таке життя, тому одного разу, під час поїздки до Києва, він **взяв і втік**.

Це був перший випадок, коли Сковорода відмовився від комфорту, від грошей **заряди** свободи і своїх принципів. Григорій повернувся до навчання в Києві і вивчав далі філософію, давньоєврейську мову, грецьку мову, латину.

І раптом його знайомий **поважний** генерал Вишневський вирішив взяти Сковороду з собою в подорож Європою. Ця подорож була призначена для того, щоб **закуповувати** вино для тої самої імператриці. Переважно вони купували вино в місті Токай, в Угорщині.

Отже, Григорій Сковорода провів в Європі п'ять років, під час цього періоду він пив хороше вино, спілкувався з європейцями, відкривав для себе, чим живе Європа і також європейська філософія.

Врешті-решт Сковорода знову повернувся додому, до навчання, в Києво-Могилянську академію. Можна сказати, що він був **вічним** студентом, бо так і не закінчив навчання в академії.

Сковорода працював то вчителем в школі, то приватним викладачем, але йому все **не сиділось на місці**. Його звільняли з роботи або він сам **звільнявся** і він починав щось нове. Зрештою, Сковорода став таким собі вільним **митцем**: він подорожував Україною і писав свої філософські твори.

Сковорода також багато перекладав твори відомих філософів і писав свої філософські трактати, а також він писав пісні і писав також **байки**. До речі, Сковорода — це один із перших українських байкарів.

богослів'я = теоло́гія —
theology

ритори́ка — rhetoric

церковнослов'янський —
Church Slavonic

стипенді́я — grant, stipend,
scholarship

зара́ди = для — for

пова́жний — respectable,
reputable, reliable

закупо́вувати — to buy in,
to purchase

ві́чний — eternal, everlasting

звільня́ти (з роботи) —
to discharge, to dismiss
митце́ь — artist

ба́йка — fable

Байка (знаєте такий жанр?) — це такий невеликий **алегоричний** твір, який розповідає якусь історію, зазвичай це історія про тварин, але ця історія має **повчальний** характер, вона має якийсь висновок, урок для людей. Першим байкарем вважають грецького письменника Езопа, а тому Сковороду ще називають «українським Езопом».

Одна з ідей Сковороди, яку він **розкриває** в своїй байці «Бджола та Шершень», — це ідея про сродну працю. **Сродна праця** — це робота, праця, яка **призначена** твоєму роду, твоїй крові, тобто це робота, до якої людина призначена, для якої вона народилась. Коли людина виконує сродну працю, їй зовсім не важко це робити, тому що це те, що їй найбільше подобається в житті.

Взагалі ідеї Сковороди переважно базуються на тому, що життя простіше, ніж ми думаємо собі. Його ідея в тому, що найпростіше дається нам легко, а те, що дається нам важко, це нам не потрібне взагалі.

Сковорода — автор багатьох афоризмів або **крилатих виразів**. Афоризми чи крилаті вирази — це щось таке, як **прислів'я**, але вони мають автора. Це певні слова, які **влучно** передають якусь розумну ідею. Ось, наприклад, один з афоризмів Сковороди: «Бери **вершину** і матимеш **середину**».

«Бери вершину і матимеш середину».

Або «Любов виникає з любові. Коли хочу, щоб мене любили, я сам перший люблю».

Ось такі афоризми, крилаті вислови Сковороди.

Загалом, основні теми філософії Сковороди — це любов, свобода, праця до душі і **спокій**. Насправді Сковорода до всього ставився спокійно, йому не потрібні були високі посади, багато грошей, він не боявся залишитися без нічого, він навіть не боявся померти.

Є ось така легенда про день смерті Сковороди. Коли Григорій відчув, що його смерть вже **не за горами**, він сам, власноруч **викопав** собі **могілу**, тобто **яму**, куди його треба було **поховати**, коли він помер. Того вечора він поведився, як завжди, сміявся, жартував, спілкувався з людьми, пив вино (це йому завжди дуже подобалось робити), а потім просто ліг в ліжку і заснув. І так помер. Це легенда, але вона дуже відома в Україні. І на могилі за **заповітом** Сковороди написали такі слова: «Світ ловив мене, та не впіймав».

Йдеться про те, що Сковорода мав багато зв'язків, багато **впливових** друзів, багато можливостей, він міг жити в **достатку** при імператорському дворі, але цей світ не впіймав його, не зловив. Адже Сковорода зміг зберегти свою свободу, він залишився вільним.

Ось така історія про Григорія Сковороду... А зараз, як завжди, розгляньмо деякі цікаві вирази та ідіоми, які я згадувала.

алегоричний — allegorical, figurative

повчальний — instructive, didactic

розкривати — to show up, to discover

сродна праця — congenial work

призначений — assigned, destined, stated

прислів'я — proverb, saying

влучно — neatly, to the point

вершина — top

середина — 1) middle;

2) centre

спокій — quietness, calmness

викопати — to dig (out)

могила — grave, tomb

яма — pit, hole

поховати — to bury

заповіт — testament

впливовий — influential

достаток — 1) prosperity;

2) sufficiency

Корисні фрази та ідіоми

Спочатку буде одне слово — слово «підробляти». Я говорила, що коли Сковорода навчався в університеті, він підробляв — він заробляв додаткові гроші, будучи співаком.

Слово **підробляти** має два дуже різні значення:

По-перше, «підробляти» означає виготовляти **фальшиву** копію чогось, наприклад, можна підробляти або підробити гроші. Це будуть несправжні гроші, але вони будуть схожі на справжні. Це підроблені гроші або **підробка**.

Інше значення слова «підробляти» — додатково працювати, мати якусь додаткову роботу, яка не є основним видом діяльності, а просто приносить додатковий дохід.

Часто студенти підробляють. Підробляють не гроші, звичайно, а мають додаткову роботу. Студенти підробляють, щоб заробити трошки. Наприклад, коли я була студенткою, я підробляла офіціанткою і репетиторкою.

Підробляти.

Далі, як виявилось, ось це підробляння, ця додаткова робота приносила Сковороді непоганий дохід. І одного разу йому випала нагода поїхати до Петербурга і працювати там при царському дворі.

Йому **випала нагода**.

Слово «нагода» ми вже згадували в попередніх епізодах. Воно означає можливість — нагода.

Випала нагода або випала можливість — це коли несподівано з'явилась цікава, хороша можливість.

Наприклад, у 2017 році мені випала нагода викладати українську мову в Пенсильванському університеті.

Випала нагода мені — давальний відмінок.

Але врешті-решт Сковороді набридло його нудне життя в імператорському дворі і одного разу він **взяв** і **втік**.

Взяти і... робити щось — це така дуже гарна розмовна фраза, яку ми вживаємо, коли хтось зробив щось несподіване, щось зухвале і неочікуване, наприклад:

«Я говорила з ним по телефону, а він взяв і **поклав слухавку**. Жах!».

Або: «Я хотіла **тримати** це в **таємниці**, але взяла і розказала подрузі...».

Ой... Це сталося несподівано.

фальшивий — false, counterfeit

підробка — counterfeit, falsification

покласти слухавку — to put the phone down
тримати в таємниці — to keep smth a secret

Взяти і... зробити щось.

Пізніше Сковорода працював вчителем, викладачем, але йому все не сиділось на місці.

Не сидітись на місці — це ще одна гарна ідіома про людину, яка не може залишатися в одному місці. Цій людині хочеться рухатись, хочеться подорожувати, хочеться змінювати місце проживання. Їй просто не сидиться на місці.

І важливо, що ми вживаємо тут дієслово сидіти з «-ся» — сидітис: мені не сидиться на місці, йому не сидиться на місці. Це також давальний відмінок.

Кілька років тому моя мама часто мене питала: «Ну чому тобі не сидиться на місці?» — тому що в ті часи я весь час подорожувала.

Але зараз я сиджу на місці, бо... карантин.

Не сидиться на місці.

Григорій Сковорода — автор багатьох афоризмів і крилатих виразів.

Крилаті вирази або, по-іншому, афоризми.

«Крилаті вирази», «крилаті вислови» — це вислови, які мають **крила**, так? Насправді, це певні слова, які написав якийсь розумний автор і які ми досі повторюємо.

Багато крилатих виразів походять з **античної** культури, також з літератури і з філософії. Наприклад, ось такий крилатий вираз Декарта: “Cogito, ergo sum” — «Я мислю, отже, я існую».

Це крилатий вираз або крилатий вислів.

І насамкінець, коли Сковорода відчув, що смерть вже не за горами, він сам викопав собі могилу. Ось така легенда.

Не за горами — це означає дуже близько. Не далеко десь за горами, а близько, ось тут, близько або скоро.

Зараз триває карантин, зараз пандемія коронавірусу. Але сподіваємось, що вакцина від вірусу вже не за горами, правда?

Не за горами.

крила — wings

античний — ancient, classical

Цікавинка з граматики

Послухайте ще раз слова, які Сковорода заповів написати у себе на могилі — це «Світ ловив мене, та не спіймав».

Що означає слово «та»? Це «і» або «але». «Світ ловив мене, та не спіймав».

Тут «та» означає «але», і ми можемо знати це, тому що перед «та» в цьому реченні стоїть кома. А також тому, що це речення має **протиставлення**. Світ ловив мене, але не піймав.

Ось це маленьке слово «та» має багато значень і також навіть може бути різними частинами мови.

Наприклад, «та» може бути **займенником**, це жіночий рід від слова «той», наприклад: «Не та книжка, а ця».

Далі «та» може бути **сполучником**, тобто **сполучати** частини речення і словосполучення. І тут «та» може означати «і», наприклад: книжка та зошит, Аня та Коля. І тут перед «та» немає коми: книжка та зошит.

А якщо «та» означає «але», то тут якраз ставимо кому, наприклад:

Світ ловив мене, (кома) та не впіймав.

Або ще приклад:

Я люблю готувати, та не люблю прибирати на кухні.

Тут ставимо кому, тому що тут є протиставлення, що я люблю робити і що не люблю:

«Я люблю прибирати, та не люблю прибирати на кухні».

«Та» тут означає «але», можемо замінити:

Я люблю готувати, але не люблю прибирати. Це правда!

Отже, якщо «та» означає «але», треба поставити перед ним кому. І тоді це речення протиставне.

І ще, до речі, слово «та» може бути часткою, тобто таким додатковим словом, яке фактично нічого не означає, тільки передає додатковий емоційний стан, якусь емоцію, наприклад:

«Та що ти за людина!» або «Та коли нарешті ти вже будеш готова?»

Тут ось це «та» можна замінити словом «ну»: «Ну що ти за людина?»

Є ще такий вислів: «Та де там!»

протиставлення — contrasting, opposition

займенник — pronoun

сполучник — conjunction
сполучати — to unite, to connect

Та де там — дуже важкого його перекласти, але він означає категоричне «ні», наприклад:

«Ви більше не будете слухати цей подкаст?» — «Та де там! Звичайно, буду!»

Вживання слова «та»

Значення	Приклади
та = і	Тепер ви чоловік та дружина. Сьогодні погана погода: вітряно та хмарно. Діти люблять бігати та стрибати.
та = але	Ми дуже поспішали, та все одно запізнилися. Дуже сумно прощатися, та я впевнена, що ми ще зустрінемося. У нього багато друзів у соцмережах, та зовсім мало в реальному житті.
та (той, те) займенник	Ця книжка мені сподобалася більше, ніж та. Та зустріч була не випадкова... Ось та зірка це Сіріус — найяскравіша зірка нічного неба.
та частка	Та що ти кажеш?! Та цього не може бути! Та якé морозиво?! У мене болить горло. Та ходімо вже! Таксі вже чекає!

Завершення

І на цьому все сьогодні, сподіваюсь, ви дізналися для себе щось нове чи, можливо, зацікавилися філософією Григорія Сковороди?

Наступного разу я розповім вам ще про одну відому людину, про яку знають всі **без винятку** українці. Як ви думаєте, хто це буде? Хтось дуже-дуже відомий! Не забудьте підписатися на цей подкаст в своїй улюбленій програмі для подкастів, щоб не пропустити новий епізод.

А додаткові матеріали до цього уроку-епізоду — це конспекти уроків з транскриптами і вправами, а також картки ідіомами — ці матеріали доступні для тих, хто оформив преміум-підписку. Більше про преміум дізнавайтеся за посиланням ukrainianlessons.com/premium.

Всього вам най-найкращого! Міцного здоров'я! Па-па!

без винятку —
without exception

Вправи

1

Заповніть пропуски в реченнях словами / фразами:

підробляє
не сидиться на місці

випала нагода
крилатий вираз

взяв і
не за горами

- «З усіх втрат втрата часу найтяжча» — це мій улюблений _____
_____ Григорія Сковороди. Цей афоризм щоразу нагадує мені про цінність часу.
- Літо вже _____,
треба брати квитки на море в Одесу.
- Моя мама працює вчителькою в школі. Після уроків вона _____
_____ приватним репетитором.
- Дітям ніколи _____.
У них так багато енергії, що їм треба постійно бути в русі.
- Олег довго не думаючи _____
_____ звільнився з роботи. Ми були в шоці від його рішення.
- Коли мені як волонтеру Корпусу миру _____
_____ поїхати до України, я охоче погодився.

2

Вставте терміни, що відповідають визначенням:

1. _____ — фальшива копія чого-небудь.
2. _____ — регулярна грошова допомога тим,
хто навчається в університетах.
3. _____ — офіційний документ, який містить
розпорядження певної особи щодо її майна на випадок смерті; передсмертне бажання.
4. _____ — людина, яка
займається яким-небудь видом мистецтва (художник, скульптор, композитор, режисер...).
5. _____ — невеликий алегоричний твір,
в якому автор розповідає якусь повчальну історію, зазвичай це історія про тварин.

3

Поставте слова у правильному порядку:

1. після | я | школи | мріяв | в | вступити | університет | не склалося | та

2. погода | та | ненадовго | це | покращилась

3. треба | щодня | фрукти | їсти | овочі | та

4. люблю | українські | вивчати | прислів'я | я | приказки | та

5. тобі | щастя | бажаю | та | здоров'я | достатку | ! |

6. ця | пасує | ніж | сукня | тобі | та | більше

7. скільки | та | на | чекати | можна | тебе | ?!

4

Перекладіть українською мовою:

1. Skovoroda was a student at the Kyiv Mohyla Academy, but he did not graduate.

2. He requested (made a testament) the following epitaph (phrase) to be placed on his tombstone:
“The world tried to capture me, but didn’t succeed.”

3. Skovoroda’s portrait is placed on the second largest banknote: the 500-hryvnia banknote.

4. The poetic style and ideas of Hryhorii Skovoroda have played an important role in the rebirth of Ukrainian culture in the 20th century.

5. An English translation of Skovoroda’s fables and aphorisms was published in 1990.

Key Phrases 4-155

підробляти	1) to have a part-time job, to make extra money; 2) to falsify, to counterfeit
випала нагода	the opportunity presented itself
взяв і втік	to up and..., to take and..., to do something suddenly
не сидітись на місці	to be on the move
крилатий вираз	a winged (<i>proverbial</i>) expression, a famous phrase
не за горами	not that far off, coming soon, around the corner

Відповіді на вправи

1

1. крилатий вираз
2. не за горами
3. підробляє
4. не сидиться на місці
5. взяв і
6. випала нагода

2

1. підробка
2. стипендія
3. заповіт
4. митець
5. байка

3

1. Після школи я мріяв вступити в університет, та не склалось.
2. Погода покращилась, та це ненадовго.
3. Треба щодня їсти фрукти та овочі.
4. Я люблю вивчати українські прислів'я та приказки.
5. Бажаю вам (тобі) щастя, здоров'я та достатку!
6. Ця сукня пасує вам (тобі) більше ніж та.
7. Та скільки можна на вас (тебе) чекати?!

4

1. Сковорода був студентом Києво-Могилянської академії, але він так і не закінчив навчання.
2. Він заповів, щоб така фраза була розміщена на його могилі (надгробному камені, надгробній плиті): «Світ ловив мене та не спіймав».
3. Портрет Сковороди розміщений на другій найбільшій (найдорожчій) банкноті — банкноті 500 гривень.
4. Поетичний стиль та ідеї Григорія Сковороди відіграли важливу роль у відродженні української культури в XX (двадцятому) столітті.
5. Останні 25 років свого життя Григорій Сковорода провів як мандрівний філософ з ручкою, сопілкою і Біблією в руках.
6. Переклад байок та афоризмів Сковороди англійською, разом з біографією та аналізом його праць (творів), був опублікований в 1990 (тисяча дев'яност дев'яностому) році.

Конспект уроку № 156

Тарас Шевченко —
Великий КобзарLink to audio: ukrainianlessons.com/episode156 Вступ

Привіт! Це Анна Огойко, і ви слухаєте подкаст «Уроки української», це четвертий сезон.

Цей подкаст призначений для іноземців, які вивчають українську мову, тому я і говорю тут досить повільно і **чітко**.

Перепрошую, що минулого разу не було епізоду. Зараз я дуже зайнята з іншим моїм проєктом, де я розробляю матеріали для українських **старшокласників**. Вони готуються до важливого екзамену — до ЗНО — **Зовнішнього незалежного оцінювання** з української мови та літератури.

Зараз я активно розвиваю свій канал на ютубі, записую багато відео, і також ми проводимо навчальний марафон. Тому можете собі уявити, що я **кручусь, як білка в колесі** — тобто я дуже зайнята. Але цей тест — ЗНО — вже не за горами, тож скоро я буду відпочивати.

До речі, мій проєкт називається «[на всі двісті](#)». Можете подивитись, якщо вас цікавлять поглиблені уроки української.

А сьогодні я продовжую розповідати вам про відомих українців, і на черзі, мабуть, найвідоміший українець, про якого ви точно чули щось — це Тарас Шевченко.

Для українців Тарас Шевченко — це, можна сказати, супергерой. Він не просто був поетом, він **надихнув** мільйони українців на зміни, на **боротьбу** за свободу, за незалежність України. До речі, ви знали, що Шевченко був не тільки поетом, а й також художником? Пропоную вам сьогодні дізнатися більше про Тараса Шевченка, послухавши коротеньку історію про його життя. Готові?

чітко — clearly, distinctly

старшокласник,
старшокласниця —
senior pupil (*male, female*)
Зовнішнє незалежне
оцінювання —
External Independent Testing

надихнути — to inspire
боротьба — fight, struggle

Тарас Шевченко — великий Кобзар

Тарас Григорович Шевченко народився дев'ятого березня 1814 року у невеличкому селі Моринці, яке зараз знаходиться в Черкаській області. Батько Тараса, Григорій, був простим **кріпаком**.

Можливо, ви пам'ятаєте з попередніх епізодів про кріпаків. Кріпаки — це були невільні люди, можна сказати, раби. Кріпаки народжувались без свободи, вони повинні були працювати на свого **пана** або **поміщика**. Кріпаками були переважно селяни, тобто люди, які жили в селі і займались сільським господарством.

Так от Шевченко народився в кріпацькій сім'ї, сім'ї кріпаків, а отже, він і сам був кріпаком. У **підлітковому віці** він працював на поміщика Енгельгардта. Цей чоловік Енгельгардт побачив, як Шевченко гарно малює, і тому вирішив спробувати заробити на малюнках Шевченка. Тому пан Енгельгардт організував для Шевченка навчання живопису.

Живопис — це, можна сказати, професійне малювання. Українською мовою **малювання** — це більше коли діти щось малюють або хтось малює не серйозно, а от живопис — це мистецтво і професійна діяльність.

Отже, Шевченко почав навчатися живопису, і згодом Енгельгардт влаштував його на навчання і роботу в Петербург. Там, до речі, в Петербурзі Шевченко навіть брав участь у роботах над Большим театром — він розмальовував там щось.

У Петербурзі Шевченко познайомився з великим російським художником Карлом Брюлловим. Карла дуже **вразив** талант Шевченка і тому він вирішив зробити щось для його майбутнього, а саме він вирішив **викупити** Шевченка з кріпацтва.

Що це таке — «викупити з кріпацтва»? «Викупити» щось — це купити щось, що належить іншій людині. А «викупити з кріпацтва» — це заплатити гроші пану, багато грошей, так, щоб зробити кріпака вільною людиною, звільнити когось з кріпацтва.

Спеціально для того, щоб викупити Шевченка з кріпацтва, Карл Брюллов намалював портрет іншої відомої людини — Василя Жуковського. Цей портрет продали на **аукціоні**, а за зароблені гроші викупили Тараса Шевченка з кріпацтва.

Це була дуже важлива подія, вона сталася в 1838 році. Це означало, що Тарас Шевченко тепер вільний чоловік, він може займатися тим, що хоче.

І Шевченко продовжив навчатися живопису. Він залишився в Петербурзі і вчився в Академії мистецтв. А тоді вже він, мабуть, мав більше часу і почав писати літературні твори. Зовсім скоро вийшла його перша збірка під назвою «Кобзар».

До речі, традиційно книга творів Тараса Шевченка завжди називається «Кобзар». Чому «Кобзар» і що це означає?

кріпак — serf

пан — landowner

поміщик — landowner, landlord

підлітковий вік — teenage years

живопис — painting, pictorial art, oil painting
малювання — painting

вразити — to impress
викупити — to redeem, to ransom

аукціон — auction, auction sale, public sale

Кобзар — це людина, яка грає на кобзі — традиційний український інструмент, пам'ятаєте? Ви зараз можете його чути — кобза.

А кобзар — це музикант, який грає на кобзі, але не лише — кобзар також співає, розповідає певні історії під кобзу. Ці історії ще часто називають думи — це такі довгі пісні з різними історіями, часто це досить трагічні історії.

Кобзар під кобзу співає, виконує свої думи. Кобзарі існували за козацьких часів, і Шевченко фактично став новим кобзарем, він складав свої вірші для України.

І отже, у 1844 році, після закінчення навчання, Тарас переїхав до Києва. Там він продовжив писати свої вірші і вони, ці вірші, ставали **дедалі** більш критичними щодо російської влади і ситуації в Україні.

Тоді Україна була в складі Російської імперії, більшість українців тяжко працювали і не мали ніяких прав. Це була досить трагічна, сумна ситуація, особливо тому, що майже ніхто в Україні не протестував, українці ніби заснули, вони повністю **підкорилися** імперії.

До речі, Шевченко якраз часто пише про такий «сон», про те, що в Україні всі сплять, все навколо **дрімає**. Наприклад, він пише:

Добра не **жди**,

Не жди **сподіваної** волі —

Вона заснула: цар Микола

Її приспав.

Воля в Україні спить, і люди теж сплять, не протестують.

У Києві Шевченко вступив до **Кирило-Мефодіївського братства** — це була таємна організація, у якій обговорювали національне українське питання, питання того, як звільнити Україну.

І за таку революційну діяльність, а також за його критичні твори, у 1847 році Тараса Шевченка заарештували. Його відправили солдатом в Орську Фортецю — це далеко в Росії, біля Казахстану — там йому заборонили писати і малювати. Але Шевченко не **опустив руки** і продовжував робити це **таємно**.

На **засланні** Шевченко провів аж десять років. А коли повернувся, то вже був досить хворим, він багато хворів. І після свого сорок восьмого дня народження, наступного дня насправді після дня народження Тарас Григорович Шевченко помер. Це сталось у 1861 році в Петербурзі, і там його спочатку і поховали.

Але в Шевченка був **заповіт**, тобто прохання, що зробити після його смерті. Так от, за Шевченковим заповітом, він хотів, щоб його поховали в Україні на **схилах** Дніпра. І цей заповіт було виконано, трошки пізніше того року

кобза́р — kobza player, itinerant player on the kobza

деда́лі — 1) farther, further;
2) more and more

підко́ритися — to submit (to), to surrender

дріма́ти — to doze, to nap

ждати́ = **чекати́** — to wait

споді́ваний — expected

Кири́ло-Мефо́діївське бра́тство — the Brotherhood of Saints Cyril and Methodius, a short-lived secret political society that existed in Kyiv in 1845-1846

та́ємно — secretly

засла́ння — exile, banishment

запо́віт — testament

схил — hillside

Шевченка **перепоховали** в містечку Канів в Черкаській області. Тисячі людей прийшли тоді на його **похорони** в Україні.

перепоховати — to rebury
похорони — burial, funeral

І зараз, якщо ви подорожували багато в Україні, ви, мабуть, помітили, що майже в кожному містечку, в селі є вулиця Тараса Шевченка, а також часто ви можете побачити пам'ятник Тарасові Шевченку.

Так, пам'ятників Шевченку є дуже багато. А саме це 1384 пам'ятники — це в Україні і в інших країнах світу. У мене навіть є фото з пам'ятниками Шевченку: у Парижі і у Вільнюсі. Цікаво було б об'їздити всі місця, де є пам'ятники Шевченку в світі, правда? Цікава ідея... Можливо, після карантину?

А ще хочу згадати вплив Тараса Шевченка на українську мову. **Річ у тім**, що в ті часи вже були письменники та поети, які писали українською, але вони робили це досить обмежено, на прості теми, такі як про любов або якісь комічні ситуації.

річ у тім — the thing is

Натомість у своїх віршах і поемах Шевченко **порушував** серйозніші **питання**, важливіші питання. Це питання **справедливості, прав людини, української нації**. Шевченко критикував як російську владу, так і самих українців за те, що вони нічого не роблять заради свободи.

натомість — 1) instead (of), in place (of); 2) but, however
справедливість — justice, right
права людини — human rights
іронія — irony
сарказм — sarcasm
сатира — satire

Він вживав **іронію, сарказм, сатиру** — це вже була українська мова **на новому рівні**. Те, що ми називаємо, нова українська літературна мова. Фактично, саме мова творів Шевченка — це та українська мова, яку ми використовуємо зараз.

Крім того, з Шевченка ми знаємо і використовуємо багато крилатих виразів, пам'ятаєте, з попереднього епізоду, що це таке? Крилаті вирази або афоризми. Наприклад: «**Борітеся — поборете**» — ці слова Тараса Шевченка активно використовують під час сучасних протестів, наприклад, на революції на майдані.

борітися — to fight, to struggle
побороти — to fight down, to overcome

«Борітеся — поборете».

Ще є такі відомі слова: «В своїй хаті своя й правда, і сила, і воля», — тобто в своїй хаті, в себе вдома, у своїй країні ми маємо свою волю і вільні робити те, що хочемо.

Або ще такі: «Учітесь, читайте, і чужому наuczайтесь, й свого не **цурайтесь**», — тут Шевченко закликає українців вчитися, особливо тому, що в його часи більшість українців не мала освіти.

цуратися — to hold aloof, to shun, to avoid

А також він каже: чужому наuczайтесь (тобто треба читати книги іноземних авторів, так), але і свого не цурайтесь. Не цурайтесь — тобто не відкидайте, не кажіть «ні» своєму, своїм авторам, українським. Важливо читати також книги українських авторів і не **зневажати** досягнення української науки.

зневажати — to despise, to scorn

Це одна з характеристик українців навіть зараз в ці часи — ми часто чомусь забуваємо про те добре, що є в нас, в українців, і навпаки, ми можемо **бути надто високої думки** про все **закордонне**, особливо що стосується

закордонний — foreign

західного світу.

Як бачите, думки та ідеї Шевченка, хоч і були написані майже двісті років тому, так само актуальні і зараз. Саме тому Шевченко настільки важливий для українців.

Корисні фрази та ідіоми

А зараз, як завжди, пропоную вам кілька ідіом та фразеологізмів, які я сьогодні використовувала.

На початку епізоду я сказала, що зараз я дуже зайнята, я кручусь, як білка в колесі.

Крутитися як білка в колесі або **просто як білка в колесі** — це означає бути дуже зайнятим, мати багато справ. Англійською кажуть так: «Зайнятий як бджола», так? «Busy as a bee». А українською як білка.

Зазвичай батьки, в яких нещодавно народилась дитинка, крутяться як білка в колесі. Вони дуже зайняті.

Або ви можете сказати: я весь день кручусь як білка в колесі. Мені треба відпочити! Ходімо на пиво? Або на чай :)

Крутитися як білка в колесі.

Отже, зараз я кручусь як білка в колесі, тому що я розробляю матеріали для підготовки до тесту ЗНО. Але цей тест — ЗНО — вже не за горами, тож скоро я буду відпочивати.

Не за горами — це означає дуже скоро, залишилось небагато часу.

Що в нас ще не за горами? Кінець четвертого сезону подкасту! Лишилось всього чотири епізоди.

Не за горами.

Далі про Тараса Шевченка. Його відправили на заслання і заборонили писати і малювати. Але Шевченко не опустил руки, він продовжував робити це таємно.

Не опускати руки або навпаки **опускати руки**, опустити руки — означає здаватися.

Не опускай руки! Тобто не **здавайся**, **тримайся**, ти зможеш!

здаватися — to surrender,
to give up

триматися — to hold out,
to stand firm

Важливо не опускати руки, навіть якщо дуже важко.

Опускати або опустити руки.

У своїх творах Тарас Шевченко порушував серйозні питання.

Порушувати питання — це означає **торкатись** певних тем, говорити на певні теми. Тут питання — це не обов'язково запитання, як, наприклад, «Як справи?», так...

торка́тися — to touch

Слово «питання» також може означати «тема» або «проблема».

Наприклад, у четвертому сезоні подкасту я порушую різні питання української культури та історії або я торкаюсь тем української культури та історії.

Порушувати або порушити питання

Також у своїх творах Тарас Шевченко вживав іронію, сарказм, сатиру — це вже була українська мова на новому рівні.

На новому рівні — так само і англійською — це означає стати набагато кращим.

Вийти на новий рівень — **суттєво** покращитись.

суттє́во — appreciably,
essentially

Я б дуже хотіла, щоб наступного року проєкт Ukrainian Lessons вийшов на новий рівень. У вас є ідеї, як це зробити?

Вийти на новий рівень.

І насамкінець, я сказала, що українці часто надто високої думки про все закордонне.

Бути надто високої думки або бути високої думки — це думати про щось занадто добре, перебільшувати важливість чогось.

Також можна вживати це в запереченні, наприклад, якщо вам хтось не подобається, ви можете сказати:

«Я про нього не надто високої думки», — і це досить ввічливо ви говорите.

«Я про нього або про неї не надто високої думки».

Бути не надто високої думки.

Цікавинка з граматики

Тарас Григорович Шевченко — пам'ятаєте, що це таке: Григорович?

Григорович — це ім'я по батькові. Українською мовою повне ім'я людини містить ім'я, ім'я по батькові і прізвище. Так я Анна Василівна Огойко. Усі ці три слова записані в моєму паспорті.

Ми вживаємо імена по батькові в дуже офіційних ситуаціях: на роботі чи на телебаченні. І інколи замість імен по батькові ми говоримо пан або пані, наприклад, пані Анна — це теж офіційно. Але це більш західноукраїнська традиція.

Сьогодні пропоную вам нагадати, як утворювати імена по батькові. Це просто!

Для чоловіків додаємо до імені батька закінчення **-ович**. Наприклад:

Олег — Олександрович, Олексій — Олексійович,

Віктор — Вікторович.

А для жінок додаємо **-івна** теж до імені батька:

Мій тато Василь, тому я — Василівна.

Олег — Олександрівна.

Олексій — Олександрівна — **-івна**.

Але є буквально кілька імен по батькові, які не зовсім **підлягають** правилам.

Це якраз Григорович. Тому що Григорович походить від імені «Григорій», але ми не говоримо Григорійович — ми кажемо просто Григорович, Григорівна.

Тарас Григорович Шевченко.

І ще одне особливе ім'я по батькові — Миколайович і Миколаївна. Ім'я чоловіка — Микола, але ми не говоримо Миколович, Миколівна, ми кажемо Миколайович, Миколаївна. Це набагато типовіше.

Моя мама, наприклад, Тетяна Миколаївна.

Як завжди, таблицю з цими правилами і вправи для практики ви можете знайти в конспекті уроку.

підлягати — 1) to be under the jurisdiction, to be subordinate (to);
2) to be subject (to), to be liable (to)

Творення та відмінювання імен по батькові

Чоловічі імена по батькові	Жіночі імена по батькові
-ОВИЧ Михайло — Михайлович Василь — Васильович Юрій — Юрійович Ігор — Ігорович Федір — Федорович Винятки: Григорій — Григорович Микола — Миколайович	-ІВН(А) / -ІВНА Михайло — Михайлівна Василь — Василівна Юрій — Юріївна (Юрій+івна) Ігор — Ігорівна Федір — Федорівна Винятки: Григорій — Григорівна Микола — Миколайівна
Н. Петро Іванович Р. Петра Івановича Д. Петру(ові) Івановичу З. Петра Івановича О. Петром Івановичем М. Петрі(ові) Івановичу Кл. Петре Івановичу	Н. Ганна Іванівна Р. Ганни Іванівни Д. Ганні Іванівні З. Ганну Іванівну О. Ганною Іванівною М. Ганні Іванівні Кл. Ганно Іванівно

Завершення

А на сьогодні все! Якщо у вас зараз весна, сподіваюся, що у вас там гарна погода і хороший настрій. І... що коронавірус не змінив ваше життя на гірше. Наступного разу поговоримо про ще одного відомого українця або українку. Хто це буде? Побачимо!

А я нагадаю, що для тих, хто підписаний на преміум, доступні додаткові матеріали до цих епізодів: це конспекти уроків з вправами та картки для запам'ятовування ідіом. Більше про преміум дізнавайтеся за посиланням ukrainianlessons.com/episode156.

Всього найкращого! Не хворійте, добре? До побачення!

Вправи

1

Заповніть пропуски в реченнях словами / фразами:

порушив питання

кручуся як білка в колесі

опустити руки

вийти на новий рівень

не надто високої думки

1. Я _____
_____ весь час. Робота, діти, домашні справи і знову робота...
2. В його житті були падіння, розчарування, кризи — тяжкі часи, коли він міг _____
_____, здатися, але він цього не зробив.
3. На зустрічі президент _____
_____ анексії Криму та російсько-української війни.
4. Нові інвестиції дозволять компанії _____
розвитку, привернути увагу нових клієнтів і створити нові можливості для нашої команди.
5. Чесно кажучи, я _____
_____ про твоїх нових друзів.

2

Утворіть по батькові президентів незалежної України:

1. Кравчук Леонід (Макар) _____ **Макарович**
2. Кучма Леонід (Данило) _____
3. Ющенко Віктор (Андрій) _____
4. Янукович Віктор (Федір) _____
5. Порошенко Петро (Олексій) _____
6. Зеленський Володимир (Олександр) _____

Конспект уроку №156
Тарас Шевченко — Великий Кобзар

Діти в школі звертаються до вчителів на ім'я і по батькові. Утворіть відмінкові форми імен по батькові у реченнях:

1. Діти привітали _____
_____ **(Людмила Володимирівна)** з днем народження.
2. Уроки історії з _____
_____ **(Олександр Миколайович)** завжди дуже цікаві!
3. Учні йдуть на екскурсію в музей з _____
_____ **(Оксана Василівна)**.
4. _____
_____ **(Олена Петрівна)** повторіть, будь ласка, завдання.
5. Ми бачили _____
_____ **(Віктор Іванович)** вчора в парку.
6. _____
_____ **(Ірина Михайлівна)** дуже сподобалося моє есе.

3

Перекладіть українською мовою:

1. Taras Shevchenko was born on 9 March 1814 in the village of Moryntsi.

2. Shevchenko began writing poetry while still being a serf, and in 1840 his first collection of poetry, Kobzar, was published.

3. Shevchenko's "Testament" has been translated into more than 150 languages.

4. Taras Shevchenko's writings formed the foundation for modern Ukrainian literature. He is also considered the founder of the modern written Ukrainian language.

5. Shevchenko died in Saint Petersburg on 10 March 1861, the day after his 47th birthday.

6. Taras Shevchenko was first buried in Saint Petersburg and was later re-buried on the Chernecha hora (Monk's Hill) near the Dnipro River in Kaniv.

Key Phrases 4-156

крутітися як білка в колесі	to be very busy, to be busy as a bee
опускати руки	to give up
порувати питання	to raise a question, to raise an issue
вийти на новий рівень	to reach a new level, to break new ground
бути надто високої думки	to have too high opinion on something / somebody, to give someone too much credit
бути надто високої думки про себе	to have too high opinion of oneself

Відповіді на вправи

1

1. кручуся як білка в колесі
2. опустити руки
3. порушив питання
4. вийти на новий рівень
5. не надто високої думки

2

1. Макарович
2. Данилович
3. Андрійович
4. Федорович
5. Олексійович
6. Олександрович

1. Людмилу Володимирівну
2. Олександром Миколайовичем
3. Оксаною Василівною
4. Олено Петрівно
5. Віктора Івановича
6. Ірині Михайлівні

3

1. Тарас Шевченко народився 9 (дев'ятого) березня 1814 (тисяча вісімсот чотирнадцятого) року у селі Моринці.
2. Шевченко почав писати вірші ще будучи кріпаком, а в 1840 (тисяча вісімсот сороковому) році була опублікована (видана) його перша збірка поезій (віршів) «Кобзар».
3. «Заповіт» Шевченка перекладено на більш ніж 150 мов світу.
4. Твори Тараса Шевченка сформували основу (заклали підвалини) сучасної української літератури. Шевченка також вважають основоположником (засновником, творцем) сучасної літературної української мови.
5. Шевченко помер в Санкт-Петербурзі 10 (десятого) березня 1861 (тисяча вісімсот шістдесят першого) року, на наступний день після його 47 (сорок сьомого) дня народження.
6. Тарас Шевченко був спочатку похований у Санкт-Петербурзі, а пізніше був перепохований на Чернечій горі біля Дніпра (річки Дніпро) в Каневі.

Конспект уроку № 157

Леся Українка — письменниця сильної волі

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode157

Вступ

Привіт-привіт! Це Анна Огойко, і ви слухаєте подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову. Подкаст «Уроки української» або Ukrainian Lessons Podcast.

Цей подкаст призначений для іноземців, які вивчають українську мову або які не хочуть її забувати, так. Я знаю, що нас слухають іноземки та іноземці, які жили в Україні, а тепер повернулися в свою країну. Наприклад, волонтери Корпусу миру! Привіт вам!

Також, як на мене, такі подкасти повільною українською мовою корисні для тих, хто вже знає іншу слов'янську мову, наприклад, російську чи польську. Мені завжди цікаво дізнаватися більше про вас, моїх слухачів, я дуже рада отримувати від вас листи та голосові повідомлення. Завжди рада вашим **звісточкам**. Пишіть на anna@ukrainianlessons.com або надсилайте голосові повідомлення!

А сьогодні я продовжую серію уроків про відомих і цікавих українців. Як виявилось, є так багато людей, про яких я б хотіла вам розказати. Дуже важко вибрати! Але сьогодні я все-таки вирішила вибрати українку, яка є однією з моїх улюблених письменниць. Я вважаю її справжнім генієм.

Це Леся Українка — українська письменниця, поетеса, перекладачка і культурна **діячка**. Можливо, ви вже щось чули про неї, може, бачили її на купюрі 200 гривень? Це дуже гарна купюра.

То як, готові починати сьогоднішній епізод?

звісточка

(diminutive from **звістка**) —
news, tidings, information

діяч, діячка — figure
(person), activist (male, female)

Леся Українка — письменниця сильної волі

25 лютого 1871 року в місті Новоград-Волинський (зараз це Житомирська область) народилася дівчинка Лариса. Вона народилась в інтелігентній сім'ї.

Її мама, Ольга Петрівна Косач була письменницею, вона була відома під **псевдонімом** Олена Пчілка. А її тато, Петро Антонович Косач, був **поміщиком**. Він був дуже **освіченою** людиною, любив літературу і живопис. Отже, це була небідна сім'я, і батьки могли інвестувати в освіту їхніх дітей.

Дівчинку Ларису часто називали Леся. І у неї також був брат Михайло, з яким вони були **нерозлийвода**: вони так багато часу проводили разом, що їх навіть називати одним іменем — «Мишелосіє», тобто «Мишко і Леся» — «Мишелосіє».

У дитинстві Леся була надзвичайно **кмітливою**, вона все **схоплювала на льоту**. Кажуть, що свій перший вірш вона написала у дев'ять років. І ще досить швидко вона почала **опановувати** іноземні мови: французьку, німецьку, англійську, польську, російську, італійську. Тобто Леся швидко стала поліглоткою.

На жаль, дівчинка рано захворіла і не могла вільно рухатись. Лікарі **поставили діагноз**: **ревматизм**. Хоча пізніше виявиться, що у неї набагато серйозніша хвороба — **туберкульоз кісток** — на той час це була **невиліковна хвороба**. На щастя, сім'я Лесі підтримувала її і давала їй можливість вчитися вдома, з приватними вчителями.

До речі, дядька Лесі (тобто брата її мами) звали Михайло Драгоманов. Це дуже відома людина в Україні (на його честь навіть назвали університет) — він один з найталановитіших українських перекладачів. Він часто записував себе як «Михайло Українець». Це був його псевдонім, тобто несправжнє ім'я автора — псевдонім.

І Лесі дуже подобався його псевдонім Українець і, крім того, вона дуже любила свого дядька і хотіла бути на нього чимось схожою. Тому вона вирішила і для себе створити псевдонім — Українка. Саме під таким прізвиськом вона і **увійшла в історію** — Леся Українка.

А ще вона увійшла в історію своїми геніальними творами та перекладами. Річ у тім, що Леся писала великі серйозні твори у віршованій і часто драматичній формі. А це досить непросто і вимагає справжнього таланту. За формою її твори можна порівняти з творами Вільяма Шекспіра. Вони справді геніальні!

Наприклад, у творі «Лісова пісня» Леся Українка написала про два світи: світ людей і світ природи з **міфічними** персонажами. Ці два світи поєдналися в коханні звичайного хлопця Лукаша і міфічної героїні Мавки. Цей твір справді чудовий, він **багатошаровий**. Багатошаровий — тобто містить багато шарів, багато планів, багато аспектів. Багатошаровий.

Крім того, Леся Українка переробляла деякі класичні твори світової літератури на українські версії. Наприклад, у драмі «Камінний господар» вона розповідає відому історію Дон Жуана, але у її версії Дон Жуан — не центральний персонаж, у центрі її історії — жінка. Взагалі, твори Лесі Українки — одні з перших феміністичних творів української літератури.

псевдонім — pseudonym, pen name
поміщик — landowner
освічений — (well-) educated, cultured

кмітливий — smart, bright

опановувати — to master, to gain proficiency in

ревматизм — rheumatism
туберкульоз — tuberculosis
кістка — bone
невиліковна хвороба — incurable illness, untreatable disease

міфічний — mythic(al)

багатошаровий — multilayered

Лесі Українці належать також переклади відомих авторів, наприклад, це Микола Гоголь (з російської мови), Адам Міцкевич (з польської), Генріх Гайне (з німецької), Віктор Гюґо і Моріс Метерлінк (з французької), Шекспір і Байрон (з англійської) і навіть Гомер з давньогрецької мови.

Через хворобу Леся багато часу проводила в **санаторіях** і на **курортах**. Яюсь, коли вона якраз лікувалась у Ялті, в Криму, вона познайомилась з Сергієм Мержинським, який став її великим коханням. Він також лікувався там, бо був хворий на туберкульоз. Сергій був революціонером з Мінська.

Кілька років Леся та Сергій мали **стосунки на відстані**. Леся їздила до нього в Мінськ, але скоро вони почали **віддалятися**, а Сергій Мержинський закохався в іншу жінку. Це дуже засмутило Лесю, цей чоловік **розбив їй серце**...

В одному зі своїх листів до нього вона написала: «Твої листи завжди пахнуть **зів'ялими трояндами**»... Зів'ялі троянди — це троянди, які **зів'яли**, які вже не живі, не свіжі, вони мертві. Ось така сумна історія.

Сергій Мержинський скоро помер від хвороби, а Леся Українка була поруч з ним в останні дні. Через постійний сум і трагічне кохання Леся стала ще важче хворіти.

Через декілька років вона вийшла заміж за свого близького друга — Климента Квітку. Хоча це не можна було назвати коханням, це було більше близька дружба.

У 1913 році, у віці 43 років Леся померла у гірському курорті в Грузії, поруч з нею був її чоловік і її мама.

Леся Українка мала дуже важке життя, їй доводилось постійно боротися, тому настільки **дивовижно**, як **попри** тяжку хворобу вона змогла написати так багато творів.

Причому зараз ці твори — це справжня класика української літератури, а життя Лесі Українки є прикладом **сили волі** і натхненням для всіх нас.

До речі, на ютубі я знайшла класне коротеньке відео про Лесю Українку з субтитрами українською! Це чудова практика для вас. Я залишу посилання на відео на сторінці епізоду ukrainianlessons.com/episode157.

санаторій — sanatorium, health resort

курорт — resort

віддалятися — to estrange, to alienate

зів'ялий — faded, withered

троянда — rose

зів'янути — to fade, to wither

дивовижно — amazingly, amazing

попри — in spite of, despite, contrary to

Корисні фрази та ідіоми

А зараз пора розглянути цікаві фразеологізми та ідіоми, які я використовувала у своїй розповіді.

Отже, у Лесі був брат Михайло, і вони були нерозлийвода.

Нерозлийвода — це дуже гарний фразеологізм, як на мене.

Нерозлийвода (це одне слово) — це про двох людей, яких не можна **розлучити**, їх не можна «розлити водою», тобто це дуже близькі люди, **нерозлучні** люди, які завжди разом.

Зазвичай так кажуть про добрих друзів і, мабуть, трохи рідше про братів і сестер.

Але Леся Українка і її брат були нерозлийвода.

Коли я навчалась в університеті, моя подруга Іванка і я були нерозлийвода. Але зараз ми живемо в різних містах, тому вже не так часто бачимося.

Бути нерозлийвода.

У дитинстві Леся була дуже розумною, дуже кмітливою — вона все схоплювала на льоту.

Схоплювати на льоту — або хапати на льоту — хапати, схоплювати — означає «ловити». Англійською «to catch» — ловити, схоплювати, хапати.

Схоплювати на льоту — це дуже швидко щось розуміти, дуже швидко **сприймати** щось, швидко вчитися.

Наприклад, Леся Українка схоплювала на льоту іноземні мови.

А мій брат, наприклад, схоплює на льоту все, що стосується програмування. Він — дуже добрий програміст.

Схоплювати, хапати на льоту.

Леся Українка досить рано захворіла, лікарі поставили діагноз: ревматизм.

Поставити діагноз — це те, що роблять лікарі, вони ставлять діагноз, тобто говорять, яка у вас хвороба.

Зараз якраз період пандемії коронавірусу. Щоб поставити діагноз «коронавірус», людина має спочатку пройти спеціальний тест. Якщо тест позитивний, лікар ставить діагноз: «коронавірус».

Ставити, поставити діагноз

Лариса Косач увійшла в історію під прізвиськом Леся Українка.

Увійти в історію або **ввійти в історію** — це вже колись було в нас на подкасті, в другому чи третьому сезоні, пам'ятаєте?

Увійти в історію — це стати частиною історії, запам'ятатися людям.

Лариса Косач увійшла в історію під прізвиськом Леся Українка. І також вона **ввійшла** в історію як геніальна письменниця, поетеса і перекладачка.

розлучити — to part (from),
to separate (from)

нерозлучний — inseparable

сприймати — 1) to perceive;
2) to apprehend, to grasp

Увійти в історію.

Згадаймо про особисте життя Лесі. Вона мала стосунки на відстані з Сергієм Мержинським.

Стосунки на відстані — це типове явище в наші часи, але, як бачимо, вони були і двісті років тому!

Стосунки на відстані — це коли дві людини, які мають романтичні стосунки, живуть в різних місцях. Стосунки на відстані — це зазвичай **тимчасове явище**, вони не можуть тривати **вічно**, бо можуть виникнути проблеми, такі як в Лесі Українки і Сергія...

Стосунки на відстані.

А проблема була в тому, що Сергій Мержинський закохався в іншу жінку, він розбив Лесі серце...

Розбити серце — це завдати комусь болю, переважно **відмовивши** цій людині в романтичних стосунках.

Сергій Мержинський фактично **зрадив** Лесю, він розбив їй серце.

Розбити, розбивати серце.

І остання фраза на сьогодні — це сила волі, бо саме це була основна риса характеру Лесі Українки.

Сила волі — це два слова, англійською слово одне — willpower (слова навпаки, так).

Сила волі.

Я сказала, що життя Лесі Українки є прикладом сили волі.

Сила волі.

тимчасовий — temporary
явище — phenomenon
вічно — eternally, ever

відмовити — to refuse, to deny

зрадити — to betray,
to be unfaithful

Цікавинка з граматики

Сьогодні хочу торкнутися однієї цікавої теми — це фемінітиви. Фемінітиви — це слова жіночого роду, які є **відповідниками** для певних слів чоловічого роду. Наприклад, професор — професорка, письменник — письменниця, зрозуміли? Це фемінітиви.

Є дві групи фемінітивів. По-перше, це назви жінок, а саме часто професій жінок, наприклад: Леся Українка — це письменниця, поетеса, перекладачка і культурна діячка.

відповідник — equivalent

Ці всі слова — це фемінітиви: письменниця (чоловік — письменник), поетеса (чоловік — поет), перекладачка (чоловік — перекладач) і культурна діячка (чоловік — культурний діяч).

І друга група фемінітивів — це назви тварин, наприклад:

кіт — фемінітив кішка; вовк — фемінітив вовчиця.

Фемінітиви зазвичай утворюємо за допомогою суфіксів, це може бути:

- суфікс -к-: викладач — викладачка
- суфікс -ин-: продавець — продавчиня
- суфікс -иц-: засновник — засновниця
- суфікс -ес-: поет — поетеса

Фемінітиви — це позитивне явище в мові, тому що воно дає можливість додати до слова додаткове значення. Коли ми чуємо «письменниця», то знаємо, що це про жінку.

Але в українській мові не всі назви професій чи назви тварин мають відповідники-фемінітиви. Наприклад, ми не можемо утворити фемінітив від слова **електрик**, тому що **електричка** — це не жінка, це електропоїзд.

Так само «міністерка» чи «міністёрка» — це слово не звучить, воно дивне для нас, тому ми використовуємо «міністр» (чоловік) і «пані міністр» (жінка). Так само, наприклад, «пані мер».

У конспекті цього уроку ви можете знайти гарну таблицю з найбільш поширеними прикладами фемінітивів, вони там згруповані за суфіксами. А також, як завжди, там будуть вправи для практики!

еле́ктрик — electrician
електри́чка — electric train

Фемінітиви в українській мові

Чоловічий рід	Суфікс	Фемінітив	Переклад
автор актор викладач депутат діяч журналіст лікар редактор	-к-	авторка акторка викладачка депутатка діячка журналістка лікарка редакторка	an author an actor, actress a lecturer a deputy a worker, figure a journalist a doctor an editor
бортпровідник виконавець засновник керівник письмєнник підприємець помічник працівник радник художник чинівник	-иц-	бортпровідниця виконавиця засновниця керівниця письмєнниця підприємниця помічниця працівниця радниця художниця чинівниця	a flight attendant 1) an executor; 2) a performer a founder a manager, a director a writer an entrepreneur a helper, assistant an employee 1) an adviser; 2) a counsellor an artist; a painter an official, functionary
борець митець плавець продавець соціолог філолог	-ин-	борчиня мисткиня плавчиня продавчиня соціологиня філологиня	1) a fighter; 2) a wrestler an artist a swimmer a salesman, saleswoman a sociologist a philologist
актор поет стюард	-ес- -ис-	актриса (акторка) поетеса (поетка) стюардеса	an actor, actress a poet a steward(ess)

Завершення

А в мене все на сьогодні! Сподіваюсь, ви дізналися щось нове про одну з найвідоміших українських письменниць, поетес і перекладачок. Можливо, ви навіть захочете прочитати її драму чи вірш? Напишіть мені, якщо зробите це!

А я нагадаю, що додаткові матеріали до цих уроків доступні для тих, хто оформив преміум-підписку. Це повний текст епізоду, таблиці, вправи і корисні картки з ідіомами. Дізнавайтеся більше про преміум на сайті ukrainianlessons.com/episode157.

І там також буде лінк на цікаве відео про Лесю Українку з субтитрами.

Бажаю вам всього найкращого! Гарного дня чи вечора! На все добре!

Вправи

1

Заповніть пропуски в реченнях словами / фразами:

нерозлийвода	схоплювала на льоту	поставили діагноз
увійшла в історію	стосунки на відстані	розбив їй серце
		сила волі

1. Свій псевдонім дівчинка запозичила в дядька, він підписувався як «Українець». Так Лариса Косач _____ як Леся Українка.
2. «Лісова пісня» — одна з найвідоміших драм Лесі Українки. В центрі драми історія кохання міфічної Мавки до хлопця Лукаша, який зрадив її і _____.
3. – Що давало тяжко хворій жінці енергію жити і творити попри сильний фізичний, а іноді і душевний біль?
– Мабуть, дивовижна _____.

4. У 12 років Ларисі _____
_____ — туберкульоз кісток, з яким вона мучилася вже життя,
бо на той час хвороба була невиліковна.
5. Леся не ходила до школи, вона вчилася вдома з приватними вчителями. Проблем з навчанням
не було, бо дівчинка все _____
_____, особливо іноземні мови.
6. _____
у XIX столітті — це було досить непросто — закохані могли тільки час від часу писати листи
одне одному.
7. Брат і сестра майже ніколи не розлучалися, були _____
_____.

2

Утворіть фемінітиви:

1. талановитий актор — _____
2. відомий письменник — _____
3. культурний діяч — _____
4. усміхнений продавець — _____
5. суворий керівник — _____
6. привітний стюард — _____
7. знаний митець — _____
8. освічений лікар — _____

3

Перекладіть українською мовою:

1. Lesia Ukrainka is a pen name of Larysa Kosach.

2. Lesia Ukrainka is considered by many critics to be the greatest female poet in Ukrainian literature.

3. Larysa began writing poetry at the age of nine, and when she was thirteen her first poem was published in a journal under the name of Lesia Ukrainka.

4. While being treated in Yalta for tuberculosis, Lesia Ukrainka met Serhii Merzhynsky, who was also receiving treatment. Lesia fell in love with Serhii.

5. Mykhailo Drahomanov, a well-known Ukrainian scientist, historian, philosopher, and folklorist, was Lesia Ukrainka's uncle.

Key Phrases 4-157

нерозлійводá	thick as thieves, inseparable
схóплювати на льоту́	to adapt on the fly, to think on one's feet
постáвити діа́гноз	to make a diagnosis
увійти́ в істо́рію	to go down in history, to enter history
стосúнки на відстані́	long-distance relationship
розб́ити серце́	to break someone's heart
си́ла во́лі	willpower

Відповіді на вправи

1

1. увійшла в історію	5. схоплювала на льоту
2. розбив їй серце	6. стосунки на відстані
3. сила волі	7. нерозлийвода
4. поставили діагноз	

2

1. талановита акторка (актриса)	5. сувора керівниця
2. відома письменниця	6. привітна стюардеса
3. культурна діячка	7. знана мисткиня
4. усміхнена продавчиня	8. освічена лікарка

3

1. Леся Українка — (це) псевдонім Лариси Косач.
2. Багато критиків вважають, що Леся Українка — найвидатніша поетеса в українській літературі.
3. Лариса почала писати поезію в дев'ять років, а коли їй було 13, її перший вірш було опубліковано в журналі під іменем Леся Українка.
4. Під час лікування в Ялті від туберкульозу Леся Українка зустріла Сергія Мержинського, який також проходив лікування (лікувався). Леся закохалася в Сергія.
5. Михайло Драгоманов, відомий український вчений, історик, філософ і фольклорист, був дядьком Лесі Українки.

Конспект уроку № 158

Іван Франко — Великий Каменяр

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode158

Вступ

Привіт! Це Анна, і ви слухаєте подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову — Ukrainian Lessons Podcast!

Як ваші справи? Сподіваюся, все нормально, і якщо ви були на карантині, то ви поступово повертаєтесь до життя. У мене особливо нічого не **мінялося**, бо я працюю вдома завжди, але зараз з'явилась надія на краще, особливо тому, що гарна погода. Весна!

Зараз триває і... закінчується четвертий сезон подкасту, у якому я повільною українською мовою розповідаю вам щось цікавеньке про Україну, українців, нашу історію та культуру.

Сьогодні на черзі відомих українців — Іван Франко, про нього я просто не могла не згадати. Тарас Шевченко, Леся Українка та Іван Франко — це фактично **трійка** наших найкращих письменників. Про перших двох я розповідала вже в попередніх двох епізодах, а сьогодні розповім трошки про Івана Франка.

Це український поет, **прозаїк**, літературний критик, фольклорист, **драматург**, публіцист, філософ, перекладач... Ох, скільки в нього було професій!

Якщо коротко, то Франко — це справжній геній, на його честь ми навіть назвали ціле велике українське місто (до речі, одне з моїх улюблених міст — Івано-Франківськ). І сьогодні ви дізнаєтесь, чому. То як, готові?

мінятися = **змінюватися** —
to change, to shift, to vary

трійка — three

прозаїк — prose writer
драматург — dramatist,
playwright

Іван Франко — Великий Каменяр

Іван Якович Франко народився 27 серпня 1856 року на Галичині, в селі Нагуєвичі. Галичина — це досить великий регіон на заході України і сході Польщі. Зараз Галичина — це Львівська, частина Тернопільської та

Івано-Франківська області.

Багато наших слухачів мають знати про Галичину як землю їхніх родичів, бо багато галичан емігрували колись до США та Канади. Це було наприкінці XIX — на початку XX століття.

Так от Іван Франко народився на Галичині в родині коваля. **Коваль** — це професія, яка колись була дуже **затребуваною**, тобто потрібною. Людина, яка виготовляє металеві предмети або **обробляє** метал називається коваль. Тато Франка був ковалем, тобто це була досить звичайна професія. Можна сказати, що Іван Франко народився в звичайній сім'ї. Хоча вони були досить **заможні**, оскільки коваль багато заробляв.

Змалечку, тобто з дитинства, Іван був дуже кмітливим, він до всього **проявляв допитливість**. Тому батьки **влаштували** сина до однієї з найкращих шкіл у регіоні — до Дрогобицької гімназії. Там він дуже добре вчився, бо мав надзвичайну пам'ять. Франко у своїх листах згадує, що вивчив майже всі твори Тараса Шевченка напам'ять. Очевидно, що з дитинства Франко мав **талант від Бога**, тобто був дуже талановитим, **обдарованим**.

Але звичайно, він не тільки сидів і вчився. Кажуть, що Франко також любив ловити рибу і збирати гриби. Його дочка розповідає, що улюбленою стравою Івана Франка була молода картопелька з смаженими грибами. Ммм... смакота!

Але, на жаль, коли Іванові було всього дев'ять років, помер його батько, Яків. Мама Франка вийшла заміж вдруге, і в Івана з'явився **вітчим** Григорій. Вітчим — це нерідний батько, тобто другий чоловік матері. Вітчим. Якщо казати про жінку, яка не є рідною мамою, то вживаємо слово «**мачуха**». Вітчим, мачуха.

Так от у Франка був вітчим Григорій, який дуже його любив і **допомагав Іванові, чим міг**. На жаль, мама Франка теж померла рано, коли Іванові було шістнадцять років. Тобто Іван Франко став **сиротою**.

Закінчивши гімназію, він вступив до Львівського університету. Потім також навчався у Чернівецькому університеті і **захистив дисертацію** у Віденському університеті в Австрії. Тобто Іван Франко здобув там **науковий ступінь** доктора філософії.

Як і наша героїня з попереднього епізоду, Леся Українка, Іван Франко був поліглотом. Він **вільно володів** чотирнадцятьма мовами, а отже, багато перекладав і читав багато іноземної літератури. Його ще називали «академією в одній особі» за його надзвичайну **ерудицію**, тобто дуже великі знання.

Ну і, звичайно, найбільша **заслуга** Івана Франка — це його творчість. Він написав дуже багато. Це і літературні твори, і філософія, і критика, і твори для дітей, і поезія, і публіцистика — тобто критичні статті про **тогочасне** суспільство.

коваль — (black)smith
затребуваний — much-needed
обробляти — to work up, to manufacture

заможний — well-off, wealthy

змалечку = змалку — from (since) one's childhood
влаштувати — to place, to settle

обдарований = талановитий — talented

вітчим — stepfather

мачуха — stepmother

сирота — orphan

ерудиція — erudition

заслуга — merit, contribution

тогочасний — of that time

На той час — на кінець XIX століття — у суспільстві відбувалися великі зміни. Як і багато молодих людей, Іван Франко захопився ідеями соціалізму, читав Маркса і Енгельса. Але вже наприкінці свого життя він писав, що цілковитий соціалізм **призведе** тільки до біди, що соціалізм — це тюрма.

Іван Франко відіграв важливу роль в об'єднанні українців з різних регіонів — з заходу до сходу. Можливо, ви пам'ятаєте, що Тарас Шевченко, який фактично створив національну ідею українців, він був з центральної України, з Наддніпрянщини, з тих територій, які належали Російській імперії. А Іван Франко був з Галичини, тобто з території, яка належала колись до Польщі, а потім — до Австро-Угорської імперії.

Так от Франко був одним з перших, хто сказав, що людям на Галичині, галичанам потрібно називатися не «русинами», а «українцями» — так само як і на інших українських територіях.

До речі, за свої революційні і патріотичні ідеї Франко не раз **потрапляв** до в'язниці. Одного разу він навіть мало не **помер** там з **голоду**!

А якщо вас цікавить особисте життя Франка, то він був одружений — з Ольгою Хоружинською. Разом вони мали чотирьох дітей, але, на жаль, їхній шлюб не був щасливий.

Взагалі, пізні роки Франка не були веселими... Він хворів і дуже багато працював: і вдень, і вночі. Помер Іван Франко у Львові у 1916 році і був похований на Личаківському **кладовищі**.

До речі, ви можете відвідати його могилу, якщо будете у Львові. Личаківське кладовище — відоме місце у Львові. Там на його могилі ви побачите дивний пам'ятник — чоловік з таким інструментом. Це **каменяр** — людина, яка працює з каменем. Каменяр.

Річ у тім, що Іван Франко одного разу написав вірш «Каменярі» — це поезія про революціонерів, які розбивають камінь або **скелю** для того, щоб відкрити для себе щось нове, новий світ, нове життя, вільне життя для українців. Тому Франка і називають часто «великий Каменяр». А слова з цього вірша «Лупайте сю скалу!», тобто розбивайте камінь для нового життя — стали в Україні афоризмом. «Лупайте сю скалу!»

Про творчість Франка важко щось розповісти за кілька хвилин... Бо за своє життя Франко написав аж 6 тисяч творів! Його збірник найважливіших творів **видали** — і це було 50 томів, тобто 50 книг! І це всього третина всього, що він написав. Ну так, такий продуктивності **можна тільки позаздрити**, правда? Цікаво, чи хтось здатен на таке в наші часи, коли нас постійно відволікають технології? Я не думаю...

А якщо ви хочете дізнатися більше про Івана Франка у дуже гарній формі відео, такого мультика, на сторінці цього епізоду я залишу посилання на цікаве відео на ютубі.

призводити — to lead, to result

потрапляти — to get into
померти з голоду — to die by starvation

кладовище = цвинтар — cemetery

каменяр — stonemason, stonecutter

скеля — rock, cliff

відати = опублікувати — to publish

Корисні фрази та ідіоми

А зараз розгляньмо ідіоми та цікаві вирази, які я вживала у сьогоднішній розповіді.

На початку я сказала, що з дитинства або змалечку Іван Франко проявляв допитливість до всього.

Проявляти допитливість.

На подкасті я вже згадувала дієслово «проявляти», ми говорили про «проявляти талант». А **проявляти допитливість** — це бути **допитливим**, тобто хотіти все знати, бути зацікавленим. Можна ще сказати «проявляти інтерес».

Наприклад, коли діти маленькі, вони до всього проявляють допитливість: вони ставлять багато питань, торкаються всього навколо. Вони допитливі, вони проявляють допитливість, проявляють інтерес.

Проявляти або проявити допитливість.

Очевидно, що Іван Франко мав талант від Бога.

Мати талант від Бога — так інколи говорять українці про людину, яка має великий талант, з яким вона ніби народилася. Наприклад, хтось може сказати: «Ваша дитина так гарно малює! У неї талант від Бога!».

Мати талант від Бога.

У Івана Франка був вітчим Григорій, який насправді дуже любив його і допомагав йому, чим міг.

Допомагати, чим могли або **допомагати, як могли** — це робити щось хороше для когось, але в межах своїх можливостей. Тобто робити все, що можу зробити.

Якщо ви напишете нам листа з якимось питанням про українську мову, ми допоможемо вам, чим зможемо. Тобто якщо ми знаємо відповідь на ваше питання, ми допоможемо. А якщо не знаємо, то, на жаль, ні.

Допомогти або допомагати, чим могли або як могли.

Іван Франко захистив дисертацію у Віденському університеті.

Захистити дисертацію — це специфічний термін для науки, так.

Дисертація — це той великий текст, це певне дослідження, яке має провести і написати людина, яка вчиться на **докторантурі** чи **аспірантурі** (ми це називаємо також). До речі, про цей рівень освіти у нас є окремий епізод. Це був третій сезон, епізод 89 — про аспірантуру і докторантуру.

допитливий — curious

дисертація — thesis, dissertation

докторантура — doctoral studies, postgraduate studies

аспірантура — postgraduate studies (by old system in Ukraine)

А захист дисертації — це фінальний етап навчання на докторантурі, коли людина здобуває науковий ступінь. Сам Франко захистив дисертацію і здобув науковий ступінь доктора філософії.

Науковий ступінь.

Науковий ступінь може бути «доктор філософії» або в Україні є такий особливий науковий ступінь «кандидат наук», але він трошки вже **застарілий** — в Україні його скоро **ліквідують**. У нас буде тільки «доктор наук».

Отже, Франко захистив дисертацію і здобув науковий ступінь доктора філософії. Захистити або захищати дисертацію і науковий ступінь Іван Франко, як і Леся Українка, був поліглотом. Він вільно володів чотирнадцятьма мовами.

Вільно володіти мовою — це той рівень, якого ви хочете **досягти** в українській мові, правда? Тобто вільно читати, писати, розмовляти мовою.

Вільно володіти мовою — це найвищий рівень у вивченні іноземної мови.

Вільно володіти.

І насамкінець, я сказала, що Франко написав аж 6 тисяч творів. Такій продуктивності можна тільки позаздрити!

Можна тільки позаздрити! — це корисний вираз як реакція на щось, щось, що вас вражає, що би ви хотіли мати самі. Ви трошки **заздрите** цій людині за щось, наприклад:

У неї такі **слухняні** і розумні діти. Їй можна тільки позаздрити!

Або: він американець, але всього за один рік він вивчив українську мову і тепер повністю вільно нею володіє. Йому можна тільки позаздрити, так?

Можна тільки позаздрити!

застарілий — archaic, out-of-date

ліквідувати — to liquidate, to close down

досягти — to reach

зázдрити — to envy, to be envious

слухняний — obedient, dutiful

Цікавинка з граматики

Останнім часом на подкасті я розповідаю вам біографії відомих українців. І частенько я починаю свою історію з інформації про день народження людини, наприклад:

Тарас Шевченко народився 9 березня 1814 року в селі Моринці.

Або Іван Франко народився 27 серпня 1856 року на Галичині.

Тому пропоную зараз повторити, як правильно називати дати українською мовою.

Бо якщо ми просто питаємо: «Яке сьогодні число?» — тобто яка сьогодні дата, ми кажемо саме «число»: «Яке сьогодні число?», — то відповідь буде в називному відмінку в середньому роді. Тому що число — це середній рід.

Отже, сьогодні двадцять сьоме травня.

Двадцять сьоме травня.

Для чисел використовуємо порядковий числівник, тобто не один, а перший, не два, а другий, не три, а третій, четвертий і так далі. Але в середньому роді (перше, друге, третє):

- перше травня
- друге травня
- третє травня

«Травня» — це родовий відмінок від слова «травень». Так само буде:

- січня
- квітня
- липня

Але є одна особлива форма — лютого, так.

Отже, сьогодні двадцять сьоме травня дві тисячі двадцятого року.

Дві тисячі двадцятого року — це родовий відмінок, але в цьому числівнику ми змінюємо тільки останнє слово — двадцятого.

Наприклад, ми кажемо: тисяча дев'ятсот дев'яносто, але першого року — тільки останнє слово.

Або тисяча сімсот сімдесят сьомого року — змінюємо тільки останнє слово в таких порядкових числівниках.

Добре. Отже, сьогодні двадцять сьоме травня дві тисячі двадцятого року. Тепер, якщо ми розповідаємо історію про минуле чи майбутнє, то ми скажемо так:

Двадцять сьомого травня дві тисячі двадцятого року вийшов епізод про Івана Франка.

Тобто ми відмінюємо також дату в родовому відмінку. І знову ж таки, тільки останнє слово, тобто:

Двадцять сьомого травня дві тисячі двадцятого року вийшов епізод про Івана Франка.

Порівняйте:

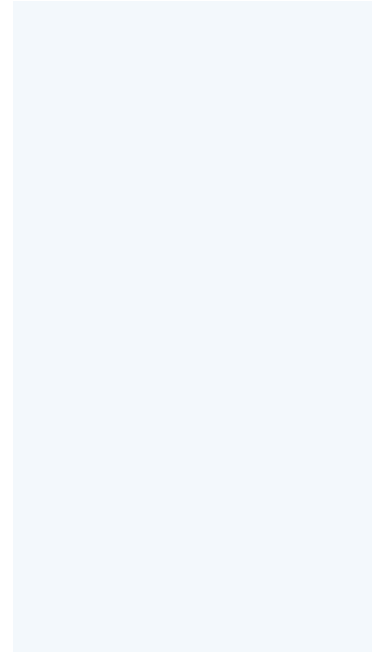
- Яке сьогодні число? — Двадцять сьоме травня.
- Коли вийшов епізод? — Двадцять сьомого травня.

Так само я сказала:

Іван Франко народився 27 серпня 1856 року.

До речі, коли ми пишемо дати, то ми пишемо перше число як число (числом, так, тобто 2 і 7) — 27, далі місяць пишемо словами — серпня і рік пишемо теж числом — 1856 року.

Знаю, цю інформацію трошки важко сприйняти на слух, тому, як завжди, ми підготували для вас зручну табличку з усіма потрібними формами і відмінками, а також вправи, щоб ви могли попрактикуватися вживати і записувати дати. Ці додаткові матеріали доступні в конспекті уроку!

Як правильно називати дати українською мовою

Яка дата? (Яке число?)

Число (остання цифра — сер. рід, називний відм.)	Місяць (родовий відм.)	Рік (остання цифра — родовий відм.)	Числовий запис
пéрше	січня	дві тiсячi двадцiятого року	01.01.2020
чотирна́дцятье	лю́того	дві тiсячi чотирна́дцятого року	14.02.2014
три́дцять пéрше	бе́резня	тiсяча дев'ятсiт шiстдесят трéтього року	31.03.1963
два́дцять п'я́те	квíтня	тiсяча дев'ятсiт вісімдесят восьмого року	25.04.1988
восьме	тра́вня	тiсяча дев'ятсiт сорок п'я́того року	08.05.1945
два́дцять восьме	че́рвня	тiсяча дев'ятсiт дев'яно́сто шóстого року	28.06.1996

Коли? (Якого числа, року?)

Число (остання цифра — сер. рід, називний відм.)	Місяць (родовий відм.)	Рік (остання цифра — родовий відм.)	Числовий запис
двана́дцятого	ли́пня	дві тiсячi дру́гого року	12.07.2002
два́дцять четве́ртого	се́рпня	тiсяча дев'ятсiт дев'яно́стого року	24.08.1990
трина́дцятого	ве́ресня	тiсяча дев'ятсiт вісімна́дцятого року	13.09.1918
три́дцять пéршого	жо́втня	дві тiсячi сімна́дцятого року	31.10.2017
сьо́мого	листопа́да	дві тiсячi восьмого року	07.11.2008
пéршого	гру́дня	дві тiсячi дру́гого року	01.12.2002

Завершення

Ось і все! Ще один епізод про відомого українця... Сподіваюся, ви дізнаєтеся щось нове з цими епізодами і що завдяки подкасту ви вже вільно володієте українською мовою! Ну або принаймні скоро будете вільно володіти.

До речі, для вашої зручності та додаткового навчання запрошую вас завантажити конспекти уроків, які містять повні транскрипти цих епізодів, таблиці з ідіомами та граматикою, а також вправи з відповідями. Конспекти та картки з ідіомами доступні за преміум-підпискою, більше про яку ви можете дізнатися за посиланням ukrainianlessons.com/episode158 — там також буде додаткове відео про Франка.

Бажаю вам успіхів і всього найкращого! На все добре!

Вправи

1

Заповніть пропуски в реченнях словами / фразами:

захистити дисертацію проявляв допитливість науковий ступінь
можна тільки позаздрити вільно володів

1. Навчаючись у гімназії, Іван Франко виявляв феноменальні здібності: міг майже дослівно переказати розповідь вчителів на заняттях, _____ і захоплював нову інформацію на льоту.
2. Франко приїхав до Відня восени 1892 (тисяча вісімсот дев'яносто другого) року, щоб у Віденському університеті завершити свою дослідницьку роботу і _____.
3. У червні наступного року Франко успішно захистив дисертацію і отримав _____, після чого повернувся назад до Львова.

4. Іван Франко був поліглотом, _____

14 (чотирнадцятьма) мовами. Він не тільки перекладав, а й писав твори іноземними мовами (найбільше польською та німецькою).
5. В період активного творчого життя Франко щороку видавав 5-6 книжок. Такій продуктивності _____ !

2

Запишіть дати словами:

1. 24.08.1991 — дата проголошення незалежності України.

2. Акт проголошення незалежності України було ухвалено 24.08.1991.

3. День Києва святкують в останню неділю весни. У 2020 році свято випало на 31.05.

4. 31.05 кияни святкуватимуть День міста.

5. 01.06 — Міжнародний день захисту дітей.

6. 01.06 ми організовуємо свято для дітей.

7. Назвіть, будь ласка, Вашу дату народження. — 31.07.2002.

8. Коли в тебе день народження? — 31.07.

3

Перекладіть українською мовою:

1. On August 27, 1856, Ivan Franko was born. He was a prominent Ukrainian writer, interpreter, and political activist.

2. In 1886, Franko married Olha Khoruzhynska. They had four children.

3. In 1962, the city of Stanislav in western Ukraine (formerly Stanisławów, Poland) was renamed Ivano-Frankivsk in the poet's honor.

4. Ivan Franko spent the most time in his library, which had a book collection considered to be one of the best private ones in Lviv at this time.

5. Ivan Franko's son Petro became one of the founders of Plast (National Scout Organization of Ukraine).

Key Phrases 4-158

проявляти допитливість	to evince curiosity, to be curious
мати талánt від Бóга	to have a God-given talent
допомага́ти, чим моги́	to help as much as someone can
захисти́ти дисерта́цію	to defend a dissertation (a thesis)
науко́вий ступі́нь	academic degree
ві́льно володі́ти мо́вою	to be fluent in a language
Мо́жна тільки позáздрити!	There is so much to envy! That is something to envy!

Відповіді на вправи

1

1. проявляв допитливість
2. захистити дисертацію
3. науковий ступінь
4. вільно володів
5. можна тільки позаздрити

2

1. двадцять четверте серпня тисяча дев'ятсот дев'яносто першого року
2. двадцять четвертого серпня тисяча дев'ятсот дев'яносто першого року
3. тридцять перше травня
4. тридцять першого травня
5. перше червня
6. першого червня
7. тридцять перше липня дві тисячі другого року
8. тридцять першого липня

3

1. Іван Франко, видатний український письменник, перекладач і політичний активіст народився двадцять сьомого серпня тисяча вісімсот п'ятдесят шостого року.
2. У тисяча вісімсот вісімдесят шостому році Франко одружився з Ольгою Хоружинською. Вони мали (у них було) четверо дітей.
3. У тисяча дев'ятсот шістдесят другому році місто Станіслав на західній Україні було перейменоване на Івано-Франківськ на честь поета.
4. Іван Франко провів найбільше часу у своїй бібліотеці, яка мала колекцію книжок, яку вважали найкращою серед приватних бібліотек Львова в цей час.
5. Син Івана Франка, Петро, став одним з засновників Пласту (Національної Скаутської Організації України).

Конспект уроку № 159

Олександр Довженко —
новатор кіноLink to audio: ukrainianlessons.com/episode159 Вступ

Привіт-привіт! Це Анна Огойко, і ви слухаєте подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову. Це четвертий сезон, і це епізоди повільною українською мовою для вашого повного **занурення** в мову.

Останнім часом на подкасті я розповідала вам про відомих українців і українок, їхні історії життя, біографії. Я думаю, це важливо, бо так ви зможете нарешті знати, чому в Україні так багато пам'ятників Тарасу Шевченку, так? Або чому багато вулиць називаються Лесі Українки або чому ціле місто називається Івано-Франківськ.

Сьогодні епізод буде про те, чому **кіностудія** в Києві називається імені Олександра Довженка і також чому багато кінотеатрів в Україні мають назву кінотеатр Довженка.

Олександр Довженко є, напевно, центральним українським кінорежисером, хоча він знімав своє кіно ще в 20-30 роках минулого століття. Крім того, він був письменником, **сценаристом** і навіть **карикатуристом**.

Готові дізнатися більше про нього? Тоді почнімо!

занурення — immersion

кіностудія — film studio

сценарист — scenarist,
scriptwriterкарикатурист — caricaturist,
cartoonist

Олександр Довженко — новатор кіно

Олександр Довженко народився 10 вересня 1894 року в селі Сосниця на Чернігівщині. У його батьків народилось аж чотирнадцятеро дітей, але дванадцять з них померли ще дітьми... Залишилось в сім'ї тільки двоє дітей: Сашко (тобто Олександр Довженко) і його старша сестра Поліна.

Пізніше про своє дитинство Довженко напише прекрасну автобіографічну повість, яка називається «**Зачарована Десна**». Десна — це назва річки, біля якої жив Довженко. У цій повісті, як її називають, «кіноповісті» Довженко розкаже різні цікаві історії про своє дитинство.

зачарований — enchanted

Так от змалечку Олександр Довженко дуже добре вчився, він був **відмінником** і вступив до університету і потім почав працювати вчителем. Водночас він брав участь у революційних подіях тих часів, тоді він був на боці УНР — Української Народної Республіки. Тобто він воював проти **більшовиків**, проти Червоної армії, він виступав за незалежність України — він був на боці націоналістів. І тому під час цих подій Довженка заарештували і відправили до **концтабору** на три місяці.

Концтабір (це концентраційний табір) — це така в'язниця чи тюрма з дуже важкими умовами, зазвичай концтабори є в тоталітарних країнах.

Після повернення з концтабору Довженко почав малювати, малювати карикатури — і цим він навіть **заробляв собі на життя**. Ці малюночки — карикатури — мабуть, були його першими спробами розповідати історії через картинки. І зовсім скоро Олександр відкриває для себе кіно, кіномистецтво.

У 1925 році, коли йому було 32 роки, Довженко потрапив на роботу в кіностудію в Одесі. Одеська кіностудія — це перша кіностудія на території України, її відкрили ще в 1907 році.

На зйомках в Одесі Олександр познайомився з актрисою Юлією Солнцевою, вони закохалися і між ними **закрутився роман**. Правда, Довженко тоді був одружений, його жінка Варвара була досить хвора і вона його теж не кохала. Олександр розлучився з Варварою і одружився вдруге — з Юлією.

У той час Довженко на повну **розриває свій талант** як режисер. У 1928 році виходить його фільм «Звенигора», про цю картину почали говорити в багатьох країнах. Це був дуже оригінальний фільм про історію України. І наступного року виходить інша його стрічка «Арсенал». Це **неоднозначний** фільм, у якому Довженко нібито критикує українських націоналістів, тому що саме це хотіла побачити радянська влада. Але ж Довженко і був націоналістом... Але, на жаль, він не міг цього показати в кіно.

І третій фільм Довженка став справжньою сенсацією — це **вершина його творчості**. Це стрічка «Земля» — це чорно-біле, **німе кіно**, прем'єра якого відбулася у 1930 році.

Фільм «Земля» мав бути про людей села, про землю і колективізацію, тому комуністична партія підтримала таку ідею.

Але коли фільм **вийшов на екрани**, він виявився не таким, яким його очікували комуністи. Тому через декілька днів після прем'єри фільм «Земля» **зняли з прокату** і взагалі його заборонили в Радянському Союзі.

Натомість в інших країнах, на заході, ця **стрічка** здобула чимало **нагород** і позитивної критики. Річ у тім, що Довженко був **новатором** кіно, у своїх фільмах він використовував цікаві прийоми і не боявся експериментувати. Наприклад, за сюжетом фільму «Земля» відбувається похорон, і Довженко показує кадри похорону разом з кадрами пологів у жінки, тобто він чергує похорон з народженням дитини.

відмінник, відмінниця —
excellent student (*male, female*)

більшовик — Bolshevik

концтабір — concentration
camp

неоднозначний —
polysemantic, ambiguous

німе кіно — silent movie

зняти — to take away,
to remove

прокат — distribution

стрічка = фільм — film

нагорода — reward

новатор — innovator

Але, на жаль, вдома, в Радянському Союзі, критики не розуміли новаторства Довженка і його стрічки **нещадно** критикували.

Досі фільм «Земля» залишається найвідомішим фільмом Довженка. Після його смерті європейські кінокритики називали цей фільм одним з **шедеврів** усіх часів і народів.

З часів виходу «Землі» радянська влада дедалі більше **цькувала** Довженка, тобто його **злякували, переслідували**, йому **погрожували**. Довженка звинувачували за так званий **буржуазний націоналізм** — це досить особливий політичний термін за радянських часів.

Річ у тім, що в радянські часи бути націоналістом — це було дуже-дуже погано. Тому що в комуністичному суспільстві всі мали бути однаковими, рівними, без яскраво вираженої національності чи релігії. У Радянському Союзі говорили про «український буржуазний націоналізм» як про якийсь фашизм чи навіть нацизм.

Так от Довженка, як і багатьох інших українських письменників, науковців та інших діячів, критикували за буржуазний націоналізм.

І врешті-решт йому довелося покинути Україну, бо жити вдома було занадто небезпечно. На превеликий жаль, Олександр змушений був до кінця свого життя жити в Москві і писати свої твори так, як того хотіла радянська влада, тобто з великою **цензурою**. У Москві Довженко і помер — це сталося 25 листопада 1956 року.

На жаль, велику частину свого життя Довженку, як і багатьом іншим українцям, митцям тих часів, доводилося **стримувати себе**, тобто творити не так, як йому хотілося, а так, як треба було радянській владі. Він стримував себе.

Але є одна книга, у якій Довженко продовжував писати правду, у цій книзі він не стримував себе — це його «Щоденник». У цьому секретному щоденнику Довженко писав усе, що насправді думав про Радянський Союз, писав про знищення українського народу, про знущання над ним, про ситуацію в суспільстві.

Зараз цю книгу можна вільно купити і прочитати, а фільми Довженка можна подивитися в інтернеті, а ще зараз можна вільно творити, так. Я думаю, варто цінувати ту свободу, яку ми маємо.

До речі, рекомендую вам переглянути коротенький мультимедіум про життя Довженка — це відео проєкту «Книга-мандрівка». Це просто фантастичне відео, одне з моїх улюблених. У відео ви почуєте голос Артема Сеїтаблаєва — українського кримськотатарського актора та режисера. Посилання на мультимедіум буде на сторінці цього епізоду: ukrainianlessons.com/episode159.

нещадно — mercilessly

шедевр — masterpiece

цькувати — to chase, to persecute

злякувати — to frighten, to scare, to terrify

переслідувати — 1) to pursue, to chase; 2) to persecute

погрожувати — to threaten

цензура — censorship

Корисні фрази та ідіоми

А зараз, як завжди, розглянемо цікаві вирази, ідіоми, які я використовувала у розповіді.

Перший вираз — заробляти собі на життя.

У молодому віці Олександр Довженко малював карикатури і цим заробляв собі на життя.

Заробляти собі на життя — це заробляти кошти, які потрібні вам для базових потреб, наприклад, для харчування.

Олександр Довженко заробляв собі на життя карикатурами, тобто це не було просто хобі, він також мав від цього дохід.

Заробляти собі на життя.

Наступна ідіома — **закрутився роман**.

В Одесі Довженко познайомився з актрисою Юлією, вони закохалися і між ними закрутився роман.

Закрутити роман або закрутився роман.

Слово «роман» в українській мові має кілька значень: це жанр, так, літературного твору, також це, як ви знаєте, ім'я хлопця, популярне в Україні — Роман, і також роман — це любовні стосунки. Роман.

Роман може бути або закрутитися між двома людьми, які зустрілися, закохалися і почали зустрічатися.

Ми кажемо «між ними закрутився роман» — це коли романтичні стосунки саме розпочалися.

Пам'ятаєте історію про Лесю Українку з попереднього епізоду? Вона познайомилась в Ялті з Сергієм, і між ними закрутився роман.

Крутити роман з кимось.

Закрутився роман між кимось.

Далі — розкрити свій талант.

Саме тоді, коли Довженко закрутив роман з Юлією, він також на повну розкриває свій талант як режисер.

Розкривати або **розкрити талант** — це проявити талант, використати свій талант для чогось.

Довженко розкриває свій талант як режисер або він розкриває свій талант режисера.

А Іван Франко, наприклад, розкрив свій талант письменника або він розкрив письменницький талант, можна ще так сказати.

Розкрити талант, розкривати талант.

Наступна ідіома — цікаве слово «вершина»: вершина творчості, вершина прогресу і так далі.

Для Довженка вершиною його творчості став його фільм «Земля».

Вершина творчості, тобто його найкращий твір — це може бути також взагалі щось найкраще, що зробила людина за своє життя. Це найвища точка розвитку чогось.

Наприклад, **людство** досягло вершини прогресу.

Вершина чогось...

Далі така кіношна ідіома — вийти на екрани.

Коли фільм «Земля» вийшов на екрани, він **виявився** не таким, як його очікували комуністи.

Вийти на екрани — це коли починають показувати новий фільм або нове кіно, нову стрічку. Це все синоніми: фільм, кіно, стрічка, кінокартина... Багато слів, правда?

Так от вийти на екрани — це коли фільм починають показувати в кінотеатрах чи, можливо, на Нетфліксі.

Наприклад, фільм **«Матриця»** вийшов на екрани в 1999 році.

Також ми можемо просто сказати «вийшов»:

Фільм «Матриця» вийшов в 1999 році.

Так само можна сказати, наприклад, про книжку:

Нещодавно вийшла нова книга Софії Андрухович. Вийшла — тобто була опублікована.

Вийти на екрани або просто вийти.

І остання ідіома — стримувати себе.

Велику частину свого життя Довженкові доводилось стримувати себе, тобто творити не так, як йому хотілося, а так, як треба було радянській владі.

Стримувати себе або **стримуватися** — це хотіти щось робити, але не робити цього, бо це тільки може призвести до **поганих наслідків**.

Наприклад, вчора ввечері, о десятій годині я дуже хотіла з'їсти морозиво,

людство — humanity, mankind

виявитися — to turn out (to be), to be found (to be)

«Матриця» — "Matrix"

погані наслідки — bad consequences

але я стрималась, я стримала себе.

Або такий приклад: якщо хочеться плакати, не потрібно стримувати себе.

Взагалі, стримувати себе — це погано для психіки. На жаль, Олександр Довженку довелося стримувати себе у своїй творчості, він стримував себе, щоб не **попасти до в'язниці** і не померти.

Стримувати себе, стримуватися.

попа́сти (потра́пити) до в'язни́ці — to go to jail

Цікавинка з граматики

Про сім'ю Довженка ми знаємо такий сумний факт:

У його батьків народилися **аж** чотирнадцятеро дітей, але дванадцятеро з них померли дітьми... Залишилось тільки двоє: Сашко і його старша сестра.

У цьому реченні ви почули трошки такі дивні числівники: чотирнадцятеро, дванадцятеро, двоє... Що це за числівники?

Це особлива група — збірні числівники: двоє, троє, десятеро, п'ятеро.

Ці числівники можна утворити не від всіх чисел, а тільки від 2 до 20 і числівника 30. Тобто, наприклад:

- від два — двоє або двійко
- від три — троє

Отже, двоє, троє... А далі додаємо просто «-еро»:

- чотири — четверо
- п'ять — п'ятеро
- чотирнадцять — чотирнадцятеро
- тридцять — тридцятеро

Крім того, до збірних належать числівники **обидва, обидві** та **обоє**.

Наприклад, якщо говорити про мого брата і мене, то ми обоє маємо світле волосся. Тобто він чоловік, а я жінка, тому ми вживаємо «обоє» — ми обоє.

Отже, коли можна вживати такі збірні числівники? Переважно, коли ми говоримо про людей та інших істот, наприклад:

- двоє студентів
- троє котиків

Тринадцятеро братів і сестричок було в Довженка.

аж — even, as many as

збірний числівник — collective pronoun

обі́два, обі́дві, обо́є — both

Збірні числівники, як ви чуєте, вживаємо з родовим відмінком множини: студентів, котиків, братів, сестричок.

І крім істот, збірні числівники іноді вживають з предметами, а особливо, якщо це парні предмети, які бувають тільки в множині, наприклад, штани:

- двоє штанів або можна сказати дві пари штанів
- двоє ножиць або дві пари ножиць

І останнє, що треба пам'ятати, це те, що збірні числівники мають таку особливу форму тільки в називному відмінку, в інших відмінках вони просто перетворюються на звичайні числівники, наприклад:

У Довженка було тринадцятеро братів і сестричок. З тринадцяти братів і сестер залишилась у нього тільки одна сестричка. Тобто форма «тринадцяти» — це вже звичайна форма.

Як завжди, вся інформація у формі таблички та вправи для практики будуть в конспекті уроку.

Збірні числівники

Кількісний числівник	Збірний числівник	Збірні числівники поєднуються
2	двоє (парал. форма — двійко*) обоє, обидва, обидві** = both	1) з іменниками, що є назвами істот чоловічої статі: троє учнів, дванадцятьох коней;
3	троє (трійко)	2) з іменниками середнього роду, що позначають малих істот: п'ятеро кошенят, восьмеро малят;
4	чотверо (четвірко)	3) з іменниками, що позначають парні предмети: двоє дверей (дві пари дверей), троє штанів (три пари штанів);
5	п'ятеро (п'ятірко)	4) з займенниками: нас було п'ятеро , всіх було десятеро .
6	шестеро	Після збірних числівників (крім обидва, обидві) іменник стоїть у родовому відмінку множини .
7	семеро	Обидва, обидві + називний відмінок множини : обидва хлопці, обидві дівчини.
8	восьмеро	* Форми двійко, трійко, четвірко, п'ятірко мають відтінок зменшеності.
9	дев'ятеро	** обоє (особи різної статі, недорослі істоти, може вживатись замість обидва, обидві)
10	десятеро	обидва (особи чол. статі, назви предметів чол. роду)
11	одинадцятьох	обидві (особи жін. статі, назви предметів жін. роду)
12	дванадцятьох	
13	тринадцятьох	
14	чотирнадцятьох	
15	п'ятнадцятьох	
16	шістнадцятьох	
17	сімнадцятьох	
18	вісімнадцятьох	
19	дев'ятнадцятьох	
20	двадцятьох	
30	тридцятьох	

Завершення

А на цьому в мене все! Це був передостанній епізод четвертого сезону, а отже, наступний епізод буде останній... Вам сподобався четвертий сезон? Чи корисний він був для вас? Не стримуйте себе, напишіть мені, мені дуже важливо знати вашу думку.

І як завжди, завантажуйте конспект уроку, щоб прочитати повний текст епізоду, зробити вправи і добре розібратися з граматикою та ідіомами. Конспекти уроків та картки доступні для тих, хто оформив преміум-підписку. Більше про преміум дізнайтеся за посиланням ukrainianlessons.com/episode159.

До речі, там також буде мультик про Довженка, який я згадувала. Він з субтитрами, ви знайдете його за посиланням: ukrainianlessons.com/episode159.

Всього вам най-найкращого! На все добре! Па-па!

 Вправи

1

Заповніть пропуски в реченнях словами / фразами:

вершина творчості	вийшов на екрани	стримувала себе
закрутився роман	заробляв на життя	розкрила в мені талант

1. Іван Франко був одним із перших професійних українських письменників, тобто він _____ літературною працею.
2. Мамі було двадцять п'ять, а татові тридцять, коли в них _____.
3. Це моя вчителька з української мови та літератури. Саме вона _____ до написання поезії.
4. «Лісова пісня» — _____ Лесі Українки. Цей твір просто шедевр, це моя улюблена драма в творчості письменниці.
5. Радянська влада заборонила показувати фільм. Він _____ лише через 12 років.
6. Дівчині хотілося заплакати, але вона _____, щоб ніхто не бачив її сліз.

2

Заповніть пропуски збірними числівниками:

1. Олександр Довженко та Юлія Солнцева (2 = both) _____
_____ були кінорежисерами.
2. Я подивився два фільми Довженка: «Земля» і «Звенигора».
(2 = both) _____ фільми є зразками німого кіно.
3. (2 = both) _____
стрічки здобули чимало нагород і позитивної критики.
4. Для чого ти купуєш (2) _____ однакових штанів?
5. В будинку (4) _____ дверей.
6. «(3) _____ поросят» і «(7) _____
козенят» — це улюблені казки наших дітей.
7. Якби нас було не двоє, а (20) _____, ми б виграли!
8. У нашому класі (15) _____
учнів: семеро хлопців і восьмеро дівчат.

3

Перекладіть українською мовою:

1. Oleksandr was the seventh of fourteen children in the family, but only he and his sister survived to adulthood.

2. Dovzhenko's film "Earth" has been praised as one of the greatest silent movies ever made.

3. In 1926, Dovzhenko began working as a film director at the Odesa Film Studio.

4. The autobiographical novel Zacharovana Desna (The Enchanted Desna, 1955) is a literary masterpiece.

5. After Dovzhenko's death, his wife, who was also a film director, completed Dovzhenko's projects using his scripts.

6. The Film Studio in Kyiv is named after Oleksandr Dovzhenko.

Key Phrases 4-159

заробляти собі на життя	to earn one's living
закрутівся роман, закрутіти роман	to dive into a romantic relationship
розкривати талánt	to unlock a talent
верші́на творчості	lit. "a top of the oeuvre", the culmination (masterpiece) of one's creation
вийти на екрани	to be screened, to come out (about a film)
стрімувати себе	to restrain oneself

Відповіді на вправи

1

1. заробляв на життя
2. закрутився роман
3. розкрила в мені талант
4. вершина творчості
5. вийшов на екрани
6. стримувала себе

2

1. обое
2. Обидва
3. Обидві
4. двоє (дві пари)
5. четверо (чотири пари)
6. Троє, семеро
7. двадцятєро
8. п'ятнадцятєро

3

1. Олександр був сьомою з чотирнадцяти дітей в родині, але тільки він і його сестра дожили (вижили) до дорослого віку.
2. Фільм «Земля» Довженка отримав високу оцінку як один з найкращих німих фільмів усіх часів.
3. У 1926 (тисяча дев'ятсот двадцять шостому) році Довженко почав працювати кінорежисером в Одеській кіностудії.
4. Автобіографічний роман «Зачарована Десна» — це літературний шедевр.
5. Після смерті Довженка його дружина, яка була кінорежисеркою, закінчила проекти, які Довженко не зміг закінчити, і зробила (зняла) кілька фільмів за його сценаріями.
6. Кіностудія в Києві названа на честь Олександра Довженка.

Конспект уроку № 160

Василь Стус, шістдесятники та дисиденти

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode160

Вступ

Привіт, друзі! Це Анна Огойко і подкаст «Уроки української» — подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову.

І це... останній епізод... Останній епізод четвертого сезону подкасту. **Аж не віриться**, що ми з Ukrainian Lessons пройшли такий довгий **шлях**: 4 роки, 160 епізодів-уроків. Ми **почали з азів**, тобто з простих уроків для початківців, з англійською мовою, пам'ятаєте? Потім у другому сезоні ми проходили граматику, також короткий курс історії України. Третій сезон був присвячений історії про американку Христину або Крістін і про її пригоди в Україні. Пам'ятаєте Христину? І в цьому, четвертому сезоні я розповідала вам щось цікаве про Україну, українців, нашу історію та культуру.

Якщо ви слухали епізоди четвертого сезону, то ви, мабуть, змогли трохи поповнити свій **словниковий запас**, вивчити нові ідіоми, фразеологізми та граматичні цікавинки. Правда? Бо я насправді не знаю багато про моїх слухачів! Мені буває важко зрозуміти, що там, **по той бік** комп'ютера, бо я вас не бачу і не знаю багатьох з вас особисто.

Тому я буду дуже-дуже вдячна, якщо ви поділитесь зі мною своїми враженнями про четвертий сезон подкасту. Що вам сподобалось? Що вам не сподобалось? Я говорю занадто повільно чи занадто швидко? Які теми були найцікавіші? А які найнудніші? Мені правда, дуже-дуже важливо і корисно це знати. Таким чином я буду краще розуміти, які матеріали для вас **розробляти** в майбутньому.

Будь ласка, перейдіть на сторінку цього епізоду, це ukrainianlessons.com/episode160.

Там буде посилання на **анкету** — це **опитування** про четвертий сезон. Буду вам дуже вдячна, якщо ви заповните цю анкету! Це займе всього п'ять хвилин, але мені дуже допоможе. Анкета є на сторінці ukrainianlessons.com/episode160.

Ну а сьогодні, в останньому епізоді з серії про відомих українців та українок я б хотіла розповісти вам про Василя Стуса. Василь Стус — це один з моїх улюблених поетів і, можливо, один з найсильніших людей, про яких я чула.

шлях — road, way

словниковий запас —
word stock, vocabulary
по той бік — on that side (of)

розробляти — to develop,
to work out, to elaborate

анкета — questionnaire, form
опитування — poll, survey

Маю на увазі, не фізично сильних, а морально сильних. Я б хотіла також вам розповісти ще й про інших українців та українок, яких ми називаємо **шістдесятниками**, або також **дисидентами**.

То як, готові до цього останнього епізоду четвертого сезону подкасту? Три, два, один — почнімо!

шістдесятники — Shistdesiatnyky (The Sixtiers) — literary generation that began to publish in the second half of the 1950s, during the “de-Stalinization,” and reached their literary peak in the early 1960s; hence, their name
дисидент — dissident

Василь Стус, шістдесятники та дисиденти

Василь Стус народився у 1938 році на **Вінниччині**, але його дитинство пройшло на Донбасі, у місті Сталіно, зараз це місто Донецьк. У Донецьку він закінчив університет і почав працювати в школі — він там викладав українську мову та літературу, як я.

Згодом Стус переїхав до Києва і почав навчатися на аспірантурі. Він вже писав тоді вірші і готувався **випустити** свою першу **збірку** поезій. Це були шістдесятні роки.

Думаю, варто вам розповісти трохи про історичний контекст тих часів.

У 1953 році помер Йосип Сталін, він керував Радянським Союзом довгий час як диктатор. І після його смерті, в Україні і в інших радянських республіках почався процес десталінізації. Тобто суспільство почало говорити про **злочини** Сталіна, **викривати** його репресії.

У результаті, коли люди почали дізнаватися правду, а багато українців повернулися додому з таборів, з тюрми, у суспільстві почали поширюватися антирадянські настрої.

Дедалі більше українців почали хотіти зробити Україну незалежною, причому **мирним** способом, без війни.

У шістдесятих роках в Україні, а особливо в Києві, почали з'являтися різні неформальні організації і клуби. Наприклад, «Клуб творчої молоді». У ньому молоді люди збиралися ввечері і організовували цікаві зустрічі або, наприклад, читання віршів Тараса Шевченка, Лесі Українки. Вони обговорювали минуле України, українську історію та культуру.

Також у ці клуби приходили виступати молоді поети, наприклад, Ліна Костенко чи Василь Симоненко. Ці люди — це покоління шістдесятників, люди, які активно творили і по-іншому думали у 60-х роках XX століття.

Взагалі, цікаво, що в багатьох країнах шістдесятні роки були дуже активними.

Вінниччина
(**Вінницька область**) — Vinnytsia region in Ukraine

випустити = **опублікувати** — to publish
збірка — collected volume, collection

злочин — crime, offense
викривати — to prove guilty (of); to unmask

мирний — peaceful

Наприклад, у Сполучених Штатах тоді на новий рівень виходить музика, виникає культура хіпі. Так от шістдесятники — це така собі радянська версія хіпі, якщо можна так сказати. В Україні це були люди, які переходили на українську мову, хоча навіть їхні батьки були російськомовними. Ці люди творили і читали нову літературу, яку часто поширювали нелегально. І найголовніше, вони обговорювали історію України і хотіли повернути Україні незалежність, самостійність.

Серед найвідоміших українських шістдесятників такі поети, як Дмитро Павличко, Ліна Костенко, Василь Симоненко, також художники, наприклад, Алла Горська, кінорежисери, наприклад, Юрій Іллєнко.

Шістдесятники просто собі мирно творили своє мистецтво, можна сказати, нікому не заважали, вони збирались у клубах. Але зовсім скоро радянська влада вирішила, що ця вся ситуація з шістдесятниками **зайшла занадто далеко**. Багатьох людей почали арештовувати за прояви націоналізму.

Тепер повернімося до Василя Стуса. Він також був серед цього **покоління** молодих людей, які хотіли змін. Він був шістдесятником.

Одного разу, у 1965 році, у київському кінотеатрі «Україна» (знаєте цей кінотеатр?) відбувалася там прем'єра фільму «**Тіні забутих предків**» режисера Сергія Параджанова. Під час цієї події хтось у залі **вигукнув**: «Хто проти **тиранії** — встаньте». Тобто хтось **закликав** протестувати проти радянської системи. І декілька людей встали, серед них був Василь Стус. Ці люди почали висловлювати свою позицію проти арештів, які виконувала радянська влада. За це Василя Стуса **відрахували** з аспірантури, тобто він більше не міг навчатися на аспірантурі, і за ним почали **пильно** стежити.

Стус вже не вчиться на аспірантурі, а продовжує писати вірші, хоча не може їх видати, бо має проблеми з владою. За ним постійно слідкують в КДБ — Комітеті Державної Безпеки Радянського Союзу. КДБ.

Перше видання віршів Стуса побачило світ вже у Бельгії — ці вірші допомогли видати українські емігранти.

Василю доводилось працювати, **де прийдеться**, в **шахті**, в метро... Але з іншого боку, ці роки для Стуса були також щасливими. Він зустрів свою дружину Валентину Попелюх в київському метро. Про них розповідають таку романтичну історію: Василь побачив Валентину на ескалаторі і **не міг відірвати від неї погляду**. Він **наважився** з нею заговорити, вони познайомились і почали зустрічатися.

Через деякий час Василь і Валентина одружилися, і через рік у них народився син Дмитро. Стус обожнював свого сина, пізніше, коли він вже був в тюрмі, він писав додому до сина дуже **зворушливі** листи. Ці листи зараз можна прочитати — вони видані окремою книгою.

У 1972 році в Радянському Союзі розпочались масові арешти дисидентів. Дисидент — це **інакодумець**, людина, яка думає не так, як влада, це людина, яка не згодна з політичною ситуацією в країні. Дисиденти бувають, напевно, в усі часи — завжди є хтось, кому не подобається влада. Але у

покоління — generation

Тіні забутих предків
(Shadows of Forgotten Ancestors) — film by the Soviet filmmaker Serhii Parajanov, based on the classic book by Ukrainian writer Mykhailo Kotsiubynskyi. The film features a detailed portrayal of Ukrainian Hutsul culture
вигукнути — to exclaim, to cry out
тиранія — tyranny
заклика́ти — to urge to do, to encourage
відрахува́ти — to dismiss
пильно — attentively, watchfully
ша́хта — mine

нава́житися — to resolve, to make up one's mind

звору́шливий — touching

інакодуме́ць =
той, хто ду́має іна́кше —
dissident

70-х роках в Радянському Союзі ситуація була критична. Тоді абсолютно не було свободи слова, людям дуже важко жилося, тоді як у західних країнах розвивалася демократія.

Тому по всьому Союзі почали з'являтися люди, які виступали проти радянського режиму. Наприклад, дисиденти на території Росії виступали за демократизацію Союзу, за права людини і **свободу слова**. А от для українських дисидентів принциповим було національне питання, незалежність України. Також були кримськотатарські дисиденти, які виступали за права кримських татар, за права на історичну землю — Кримський півострів.

Таких людей ставало дедалі більше, і радянська влада розпочала масові арешти, вони почали відправляти дисидентів у табори. Так само засудили і Василя Стуса. Його **звинуватили** за антирадянську пропаганду і **засудили** до семи років на **засланні**.

У 1979 році, після **відбуття** довгого **покарання**, Василь Стус повернувся до Києва, але він не ховався і не приховував своїх думок. Тому його знову арештували — цього разу на п'ятнадцять років. У таборі, де був Стус, умови проживання були жахливими, Стус багато хворів і врешті-решт, у 1985 році, він помер у тюрмі. **Обставини** його смерті досі точно **не з'ясовані**.

Можливо, історія Василя Стуса нагадала вам життя іншого українського поета, який також був ув'язнений. Я вам розповідала про нього в одному з попередніх епізодів. Це Тарас Шевченко — справді, між цими двома поетами є багато спільного.

Можливо, історія Василя Стуса нагадала вам життя іншого українського поета, який також був ув'язнений. Я вам розповідала про нього в одному з попередніх епізодів. Це Тарас Шевченко — справді, між цими двома поетами є багато спільного.

Але є одна відмінність. Тарас Шевченко у своїх творах прямо звертався до українського народу. Він писав: «Вставайте, порвіть кайдани», тобто почніть щось робити, почніть робити щось для України, перестаньте бути рабами. А поезія Василя Стуса дещо інша — це філософська поезія. Він дуже рідко писав про патріотизм чи національну ідею. Його вірші — це чисті вірші, тобто вони прекрасні за своєю формою. Це дуже якісні, майстерні вірші.

Вірші Стуса спочатку стали відомими саме за кордоном. Українські емігранти навіть підготували документи, щоб подати вірші Стуса на здобуття Нобелівської премії. І можливо, якби Стус не помер, він би отримав Нобелівку...

Взагалі, Василь Стус був народжений, щоб стати геніальним поетом — у нього був талант від Бога. Але крім таланту, Стус — це також людина з неймовірно сильним характером. Тут можемо його порівняти з Лесею Українкою, про яку я також вам розповідала в попередньому епізоді.

Василь Стус — людина **високоморальна**. Він був **безкомпромісним** у своїх поглядах і **переконаннях**, він **не йшов на поступки**. Багато

свобода слова — liberty of speech

звинуватити — to accuse (of), to blame

засудити — 1) to blame; 2) to condemn, to convict

заслання — exile

відбуття покарання — serving of a sentence

обставини — circumstances

з'ясований — clarified, cleared up, determined

високоморальний — high toned, principled

безкомпромісний — uncompromising

переконання — persuasion, belief

дисидентів були змушені відмовитись від своїх переконань, щоб бути поруч з сім'єю, наприклад. Але Стус, навіть заради дружини і сина, не був готовий брехати чи ховати свої погляди. Для мене це приклад неймовірної сили.

Корисні фрази та ідіоми

Як завжди, після історії я розповідаю вам про деякі цікаві ідіоми та фрази, які я вживала.

Перша була «аж не віриться». Ще на початку, у вступі, я сказала, що аж не віриться, що ми з Ukrainian Lessons пройшли такий довгий шлях.

Аж не віриться — це те саме, що «я не можу повірити» або «мені важко повірити».

«Аж не віриться!» або «Мені аж не віриться!».

Аж не віриться, що зараз я записую останній епізод подкасту!

Аж не віриться.

Далі — починати або почати з азів.

Я сказала, що в першому сезоні ми почали з азів, тобто з простих уроків для початківців.

Аз — це, насправді, була колись перша буква алфавіту, так, як «а» — колись вона називалася «аз».

Тому ази — це те перше, що ви вивчаєте в якійсь **галузі**.

Почати з азів — це почати з найпростішого або з початку.

Наприклад, щоб навчитися грати на піаніно, треба почати з азів — вивчити **ноти**.

Почати або починати з азів.

Далі — зайти занадто далеко.

Про ситуацію з шістдесятниками я розповідала, що радянська влада одного разу вирішила, що ситуація зайшла занадто далеко, і почали арештовувати людей.

Зайти занадто далеко — такий самий вираз є в англійській мові, одним словом — це **переборщити** або це означає також «вийти з-під контролю».

галузь = **сфэра** — branch, area

ноти — 1) notes; 2) sheet music

переборщити — to exaggerate, to overdo, to go too far

Зайти занадто далеко.

Наприклад, вам хтось щось сказав, що вас **образило**. Ви можете сказати: ну все, ти зайшов занадто далеко! Більше ми не друзі, так!

Зайти занадто далеко.

Далі фраза «де прийдеться».

Василію Стусу доводилось працювати, де прийдеться: у шахті, в метро... Я сказала «де прийдеться», можна також сказати «де доведеться» або одним словом «абиде»

Де прийдеться або абиде — це де можна, вибору особливого немає.

Також можна, наприклад, їсти, що прийдеться, тобто коли немає багато в холодильнику або немає грошей, щоб купити їжу, ви їсте, що прийдеться.

Наприклад, бутерброди з кетчупом.

Де прийдеться, що прийдеться.

Далі — відірвати погляд.

Про Василя Стуса і Валентину розповідають цікаву історію, що Стус побачив її в метро і просто не міг відірвати від неї погляду.

Відірвати погляд — це перестати на щось дивитися.

Наприклад, на кухні. Я на п'ять секунд відірвала погляд від молока і... воно **збігло**... Типова ситуація. Я відірвала погляд, перестала дивитися.

А в **запереченому** варіанті «**не могли відірвати погляду**» — це дивитися на щось **без упину**, переважно тому, що щось дуже гарне. Ви просто не можете перестати на щось дивитися.

Наприклад... фільми Уеса Андерсона. Коли я їх дивлюсь, я просто не можу відірвати погляду від екрану! Вони дуже гарні.

Відірвати погляд.

Не могли відірвати погляду.

І останній фразеологізм — іти на поступки.

Василь Стус — це людина високоморальна. Він був безкомпромісним у своїх поглядах і не йшов на поступки.

Іти на поступки.

Поступки — це коли ви **послаблюєте** свої **вимоги** чи погляди.

образити — to offend, to hurt

збігти (про молоко) —
to boil over

заперечний — negative

без упину — immoderately,
without restraint

послаблювати —
1) to weaken; 2) to loosen
вимоги — demands,
standards, requirements

Йти на поступки — це коли людина у щось вірила чи хотіла чогось, але в результаті вона не може цього мати, тому вона послаблює свої вимоги.

Василь Стус був дуже сильною особистістю — він не йшов на поступки з владою. А от інший український поет, наприклад, Павло Тичина, він пішов на поступки: коли у нього почались проблеми з радянською владою, він почав писати свої вірші тільки про комунізм. У кожного є вибір: йти на поступки чи не йти на поступки.

Цікавинка з граматики

Сьогодні, в останній цікавинці з граматики я б хотіла поговорити трошки про порядок слів в українській мові. У якому порядку треба **розміщувати** слова в реченні? Я думаю, що це складно пояснити. Бо ви, мабуть, помітили, як в українській мові на відміну від англійської, порядок слів не такий чіткий, він якийсь не стабільний, так.

Якщо в англійській мові завжди на першому місці підмет або суб'єкт, то в українській мові не завжди так. Інколи на першому місці дієслово.

Наприклад, англійською мовою кажуть: "The summer has come". А українською може бути: «Літо прийшло» або «Прийшло літо».

«Літо прийшло» — це **прямий порядок слів**: підмет і присудок або суб'єкт і дія.

А «прийшло літо» — це **непрямий порядок слів**: присудок і підмет або дія і суб'єкт.

То від чого це залежить? Переважно від того, яка інформація є у реченні новою.

Запам'ятайте цей принцип: нова інформація зазвичай в кінці речення!

Тому якщо ви кажете «літо прийшло», то ви наголошуєте на тому, що літо почалось, прийшло, початок літа.

А якщо «прийшло літо», то ви наголошуєте на тому, що це літо саме, а не весна чи зима. Для вас важливо, що у цей час надворі літо, а не те, що воно почалось. Розумієте?

Зазвичай прямий порядок слів ми вживаємо в дуже таких логічних реченнях, коли ми говоримо про якісь факти. Наприклад:

«Василь Стус народився у 1938 році на Вінниччині», — тут прямий порядок слів, це факт і нова інформація тут в кінці речення: коли і де народився Стус — ця інформація в кінці.

розміщувати — to place, to locate

прямий порядок слів — direct word order

непрямий порядок слів — indirect word order

Але його дитинство пройшло в Донецьку — нова інформація про те, де пройшло його дитинство в кінці — в Донецьку.

І далі у Донецьку він закінчив університет — тут нова інформація «університет», а «у Донецьку» — це стара інформація. Тому «у Донецьку» на початку речення, а «університет» — в кінці.

Отже, прямий порядок слів вживаємо у фактах, наприклад, в **науковому стилі**, а непрямий порядок переважно вживаємо, коли говоримо неформально або в художніх творах, в літературі, наприклад. Тоді порядок слів дуже **гнучкий**, він може мінятися, і це залежить від людини, яка говорить.

Наприклад, я сказала:

«Стус був геніальним поетом». «Геніальним поетом» — це прямий порядок слів: прикметник, іменник, а потім я додала:

«Василь Стус — людина високоморальна» — це непрямий порядок слів: людина високоморальна — спочатку іменник, потім прикметник.

Це тому, що я хотіла наголосити на слові «високоморальна», тому що для мене це основна інформація в реченні:

Василь Стус — людина високоморальна.

Загалом, не хвилюйтеся занадто про порядок слів в українській мові — він досить гнучкий, ви можете його змінювати. Але дізнатися більше про цю тему і зробити вправу для практики ви можете в конспекті уроку.

науковий стиль —
scientific language

гнучкий — flexible

Прямий та непрякий порядок слів	
Прямий порядок слів	Непрякий порядок слів
підмет + присудок Subject + Verb Літо прийшло.	присудок + підмет Verb + Subject Прийшло літо.
означення + означуване слово Attribute + Substantive Світить яскраве сонце.	означуване слово + означення Substantive + Attribute Світить сонце яскраве.
присудок + прямий додаток Verb + Object Сонце зігріває землю.	прямий додаток + присудок Object + Verb Сонце землю зігріває.
Прямий порядок слів властивий для офіційно-ділового та наукового стилів мови.	Непрякий порядок слів ще називають інверсією. Інверсію часто використовують в поезії. Наприклад, рядок з поезії Тараса Шевченка: Ревé та стóгне Дніпр ширóкий... При прямому порядку слів це речення виглядало б так: Ширóкий Дніпр ревé та стóгне.

Завершення

І це все! Останній епізод четвертого сезону подкасту закінчився. Можливо, ви думаєте, чи буде п'ятий сезон? Знову ж таки, це залежить тільки від вас. Розкажіть мені про свій досвід навчання з подкастом, про те, чи потрібно вам більше епізодів, і тоді ми подумаємо і вирішимо, що робити далі. Можливо, замість подкасту варто почати щось інше? Наприклад, онлайн-курс чи підручник? Буде видно :) "We'll see" — «буде видно» — остання ідіома для вас.

Будь ласка, заповніть анкету на сторінці ukrainianlessons.com/episode160 — буду дуже-дуже вам вдячна.

А також, як завжди, кожні 10 епізодів ми готуємо флеш-картки для повторення ідіом, які були на подкасті. Ці картки та конспекти уроків — з транскриптом, вправами і таблицями — доступні для тих, хто оформив преміум-підписку. Більше про преміум дізнайтеся за тим самим посиланням епізоду ukrainianlessons.com/episode160.

Бажаю вам щастя, міцного здоров'я і всього най-найкращого. Успіхів у вивченні української мови і у всіх **починаннях**. Хай щастить! На все добре!

починання — beginning, undertaking

 Вправи

1

Заповніть пропуски в реченнях словами / фразами:

починати з азів
де доведеться

аж не віриться
не міг відірвати погляду

зайшла занадто далеко
не йти на поступки

1. _____ ,
що діти вже такі дорослі! Час пролетів так швидко!
2. Ми хотіли вирішити все мирним шляхом, але ситуація _____ .
3. Я стояв перед картиною і _____ від неї.
4. Експрезидент публічно звернувся до президента Франції і закликав « _____ агресору».
5. Я трохи вивчав німецьку мову в школі, але абсолютно нічого не пам'ятаю! Треба заново _____ .
6. – Де ти будеш ночувати?
– _____ .
Може, в хостелі або на вокзалі.

2

В якому з варіантів використано непряний порядок слів (інверсію)?

1. Поезія Василя Стуса:
 - А Як добре те, що я не боюсь смерті і не питаю, чи тяжкий мій хрест...
 - Б Як добре те, що смерті не боюсь я і не питаю, чи тяжкий мій хрест...
2. Поезія Володимира Сосюри:
 - А Так ніхто не кохав. Через тисячі літ лиш приходить подібне кохання...
 - Б Так ніхто не кохав. Подібне кохання приходить лиш через тисячі літ...
3. Поезія Тараса Шевченка:
 - А Дні минають, ночі минають, літо минає, поживкле листя шелестить, очі гаснуть, думи заснули, серце спить...
 - Б Минають дні, минають ночі, минає літо, шелестить поживкле листя, гаснуть очі, заснули думи, серце спить...

3

Змініть непряний порядок слів на прямий:

Я на гору круту крем'яную
Буду камінь важкий підіймать
І, несучи вагу ту страшную,
Буду пісню веселу співать.
(“Contra spem spero” Леся Українка)

4

Перекладіть українською мовою:

1. Vasyl Stus was a Ukrainian poet, translator, journalist, and an active member of the Ukrainian dissident movement.

2. For his political convictions, his works were banned by the Soviet regime and he spent 13 years in exile.

3. Vasyl entered the Department of History and Philology of the Pedagogical Institute. After graduation, he worked as a teacher at a village school.

4. Vasyl Stus used every chance he had to earn a living — he worked in the Historical Archive, was a miner, builder, and even worked in a subway.

5. Vasyl Stus was nominated for the 1986 Nobel Prize in Literature, but he died in September 1985.

Key Phrases 4-160

Аж не віриться!	I don't believe it! I find it hard to believe!
почати з азів	to start at the beginning, to start from scratch
зайти занадто далеко	to go too far
де прийдеться = де доведеться	anywhere, in all sorts of places, don't care where
відірвати погляд	to tear one's eyes away
не могли відірвати погляду	cannot tear one's eyes away
іти на поступки	to make concessions, to compromise

Відповіді на вправи

1

1. Аж не віриться
2. зайшла занадто далеко
3. не міг відірвати погляду
4. не йти на поступки
5. починати з азів
6. де доведеться

2

1. Б
2. А
3. Б

3

Я буду підіймать (підіймати) важкий камінь на круту крем'яную (крем'яну) гору. І, несучи ту страшную (страшну) вагу, буду співать (співати) веселу пісню.

4

1. Василь Стус був українським поетом, перекладачем, журналістом, активним членом українського руху дисидентів.
2. За його політичні переконання його твори були заборонені радянським режимом і він провів 13 років у засланні.
3. Василь вступив на історико-філологічний факультет (відділ) Педагогічного Інституту. Після закінчення інституту (після випуску) він працював вчителем у сільській школі.
4. Василь Стус використовував кожну (будь-яку) можливість, щоб заробляти на життя — працював в Історичному архіві, був шахтарем, будівельником, і навіть працював у метро.
5. Василь Стус був номінований на Нобелівську премію з літератури 1986 (тисяча дев'ятсот вісімдесят шостого) року, але він помер у вересні 1985 (тисяча дев'ятсот вісімдесят п'ятого) року.

